

BURMISTRZ GMINY CZARNE
77-330 Czarne, ul. Moniuszki 12

MIASTO I GMINA CZARNE
Studium uwarunkowań
i kierunków zagospodarowania przestrzennego
ZMIANA NR 1

do Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Czarne uchwalonego Uchwałą XLVII/297/10 z dnia 27 października 2010r.

Tekst Studium
Załącznik Nr 1 do Uchwały Rady Miejskiej w Czarnem
Nr dnia

MIASTO I GMINA CZARNE
Studium uwarunkowań
i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Burmistrz Gminy Czarne

Jan Zieniuk

Z-ca Burmistrza Gminy Czarne

Sekretarz Gminy

Marianna Rempalska

Członkowie Rady Miasta Czarne

Benedykt Lipski Przewodniczący Rady Gminy

Anna Lewandowska. Zastępca Przewodniczącego Rady Miasta

Piotr Balcerowicz

Jerzy Pius Grzęda

Piotr Hulisz

Dariusz Kojnecki

Mariusz Kopczak

Krzysztof Kazimierz Koziol

Bogusław Lonczak

Piotr Ożański

Krzysztof Popowniak

Tadeusz Władysław Wachowski

Janusz Wojciech Winnicki

Ireneusz Leszek Witkowski

Piotr Zabrocki

**Członkowie Komisji Budżetu,
Planowania i Spraw Socjalnych:**

Dariusz Kojnecki Przewodniczący Komisji

Mariusz Kopczak Zastępca Przewodniczącego Komisji

Janusz Wojciech Winnicki

Ireneusz Leszek Witkowski

MIASTO I GMINA CZARNE

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

AUTORZY

mgr inż. arch. **Maria Krystyna Sikorska**
upr. urbanistyczne Nr 1491/99
główny projektant Studium

Zagadnienia przestrzenne:

mgr inż. arch. Maria Krystyna Sikorska
mgr inż. arch. Emilia Gruzlewska
mgr inż. arch. Anna Hamerska
mgr inż. arch. Kamila Sullivan
mgr inż. Urszula Twarowska

Zagadnienia społeczne:

mgr inż. Urszula Twarowska
mgr inż. arch. Emilia Gruzlewska

Środowisko przyrodnicze:

dr hab. Maciej Przewoźniak
mgr Monika Markowska
mgr Ewa Sawon
mgr Andrzej Winiarski

Środowisko kulturowe:

mgr inż. arch. Maria Krystyna Sikorska
upr. konserwatorskie nr 180/99
mgr inż. arch. Ewa Kuhnen
mgr inż. arch. Emilia Gruzlewska

Komunikacja:

mgr inż. Henryk Burdynowski
mgr inż. arch. Emilia Gruzlewska

Inżynieria:

inż. Henryk Pszczółowski
inż. Sławomir Szurman
mgr inż. arch. Emilia Gruzlewska
mgr inż. Urszula Twarowska

MIASTO I GMINA CZARNE
Zmiana Nr 1 do Studium uwarunkowań
i kierunków zagospodarowania przestrzennego

AUTORZY

mgr inż. arch. **Maria Krystyna Sikorska**
upr. urbanistyczne Nr 1491/99
główny projektant Studium

Zagadnienia przestrzenne:

mgr inż. arch. Maria Krystyna Sikorska
mgr inż. arch. Marta Burant
mgr inż. arch. Anna Hamerska
mgr inż. arch. Kamila Sullivan
mgr inż. Joanna Chrapkowska

Zagadnienia społeczne:

mgr Przemysław Jarniewski

Środowisko przyrodnicze:

dr hab. Maciej Przewoźniak
mgr Monika Markowska
mgr Ewa Sawon
mgr Andrzej Winiarski
mgr Marcin Kulik
mgr Łukasz Kowalski

Środowisko kulturowe:

mgr inż. arch. Maria Krystyna Sikorska
upr. konserwatorskie nr 180/99
mgr inż. arch. Ewa Kuhnen
mgr inż. arch. Joanna Chrapkowska

Komunikacja:

inż. Wojciech Kołodziej
Zbigniew Zagrabski

Inżynieria:

inż. Henryk Pszczołowski
inż. Sławomir Szurman

SPIS TREŚCI

- A.** Uchwała Nr..... Rady Miejskiej w Czarnem z dnia r.
w sprawie uchwalenia aktualizacji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania
przestrzennego Miasta i Gminy Czarne.
- B.** Zakres Zmiany Nr 1 do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania
przestrzennego miasta i gminy Czarne
- C. TEKST STUDIUM** - zał. Nr 1 do Uchwały Nr Rady Miejskiej w Czarnem z dnia
.....r. w sprawie uchwalenia studium uwarunkowania
przestrzennego Miasta i Gminy Czarne.

I. UWARUNKOWANIA

I.1.0. Ogólna charakterystyka miasta i gminy	str. 14
I. 1.1. Położenie	str. 14
I.1.1.1 Położenie na mapie administracyjnej	str. 14
I.1.1.2 Położenie fizyczno-geograficzne	str. 14
I. 1.2. Powiązania regionalne	str. 17
I.1.2.1 Powiązania komunikacyjne	str. 17
I.1.2.2 Powiązania sieci osadniczej regionalnej	str. 17
I.1.2.3 Powiązania przyrodnicze	str. 17
I.1.2.4 Powiązania rangi krajowej	str. 18
I.1.3. Powiązania lokalne	str. 19
I.1.3.1 Powiązania lokalne z powiatem Człuchowskim	str. 19
I.1.3.2 Świadczenia usług na rzecz powiatu	str. 20
I.1.3.3 Powiązania z innymi ośrodkami na szczeblu lokalnym	str. 20
I.1.3.4 Powiązania pozarządowe	str. 21
I.1.4. Podział administracyjny	str. 23
I.1.5. Powierzchnia	str. 24
I.1.6. Demografia	str. 26
I.1.6.1 Dane ogólne	str. 26
I.1.6.2 Struktura zaludnienia	str. 26
I. 2.0. Istniejące przeznaczenie i zagospodarowanie terenu, w tym stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochronny	str.28
I.2.1. Ogólna charakterystyka miasta i gminy	str.28
I.2.2. Zagospodarowanie poszczególnych obszarów	str.35
I.2.2.1. Miasto	str.35
I.2.2.2. Wsie	str.41
I.2.3.Podsumowanie	str.62
I.2.3.1. Miasto	str.62
I.2.3.2. Wsie	str.63
I.2.4.Wykaz obiektów użyteczności publicznej	str.65
I.2.4.1. Miasto	str.65
I.2.4.2. Wsie	str.66
I. 3.0. Stan systemu infrastruktury technicznej	str.70
I.3.1 Gospodarka wodno-ściekowa	str.70
I.3.1.1 Zaopatrzenie w wodę	str.70
I.3.1.1.1 Miasto	str.70
I.3.1.1.2 Wsie	str.74
I.3.1.2 Gospodarka ściekowa	str.78
I.3.1.2.1 Miasto	str.78
I.3.1.2.2 Wsie	str.80
I.3.2 Gospodarka energetyczna	str.82
I.3.2.1Uwarunkowania rozwoju gospodarki energetycznej	str.82
I.3.2.2 Sieć gazowa	str.85

I.3.2.2.1 Miasto	str.85
I.3.2.2.2 Wsie	str.85
I.3.2.3 Zaopatrzenie w energię elektryczną miasta i gminy Czarne	str.86
I.3.2.3.1 Sposób zaopatrzenia miasta i gminy w energię elektryczną	str.86
I.3.2.3.2 Obecne zapotrzebowanie na energię elektryczną	str.86
I.3.2.4. Zaopatrzenie w ciepło miasta i gminy Czarne	str.87
I.3.2.4.1 Ogólna ocena stanu istniejącego miasta i gminy	str.87
I.3.2.4.2 Miasto	str.88
I.3.2.4.3 Wsie	str.89
I.3.3. Sieć telekomunikacyjna	str.89
I.3.4. Gospodarka odpadami na terenie miasta i gminy Czarne	str.90
I.3.4.1 Krajowy plan gospodarki odpadami 2014	str.90
I.3.4.2 Plan gospodarki odpadami dla Woj. Pomorskiego do 2018r.	str.90
I.3.4.3 Powiatowy plan gospodarki odpadami dla powiatu człuchowskiego na lata 2004-2011	str.90
I.3.4.4 Plan gospodarki odpadami miasta i gminy Czarne	str.90
I.3.5. Kanalizacja deszczowa na obszarze miasta i gminy Czarne	str.97
I.3.5.1 Miasto	str.97
I.3.5.2 Wsie	str.97
I.3.6. Regulacja stosunków wodnych	str.98
I.3.6.1. Sieć hydrologiczna	str.98
I.3.6.2. Tereny zagrożone powodzią	str.100
I.4.0. Stan systemu komunikacji	str.102
I.4.1. Komunikacja samochodowa	str.102
I.4.2. Komunikacja kolejowa	str.105
I.4.3. Szlaki turystyczne	str.108
I.5.0 Stan środowiska przyrodniczego	str.110
I.5.1. Procesy przyrodnicze	str.110
I.5.2. Procesy antropogeniczne	str.112
I.5.3. Stan gleb	str.113
I.5.4. Stan wód	str.117
I.5.5. Warunki aerosanitarne	str.119
I.5.6. Flora i fauna	str.121
I.5.7. Promieniowanie elektromagnetyczne	str.124
I.5.8. Warunki akustyczne	str.124
I.5.9. Formy ochrony przyrody	str.126
I.5.9.1 Tereny objęte ochroną prawną na terenie gminy Czarne	str. 126
I.5.9.2 Tereny objęte ochroną prawną sąsiadujące z gminą Czarne	str. 135
I.5.9.3 Tereny objęte ochroną nieusankcjonowaną prawnie (wynikające m.in. z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego)	str. 136
I.6.0. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	str.138
I.6.1. Rys historyczny miasta i wsi	str.138
I.6.1.1 Miasto	str.138
I.6.1.2 Wsie	str.142
I.6.2. Zabytki nieruchome i zabytki archeologiczne objęte ochroną konserwatorską	str.145
I.6.2.1 Zabytki nieruchome	str.145
I.6.2.2 Zabytki archeologiczne	str.161
I.6.3. Zabytki nieruchome postulowane w studium do objęcia ochroną konserwatorską	str.176
I.6.3.1 Zabytkowe cmentarze	str.176
I.6.3.2 Zabytkowe założenia ruralistyczne	str.184

I.6.3.3 Zabytkowe zespoły podworskie	str.187
I. 7.0 Ludność: warunki i jakość życia, ochrona zdrowia oraz zagrożenia bezpośrednie ludności i jej mienia	str.191
I.7.1. Strefa społeczna miasta i gminy	str.191
I.7.1.1. Sytuacja demograficzna i społeczna – tendencje ogólnokrajowe	str.191
I.7.1.2. Sytuacja demograficzna i społeczna – tendencje regionalne	str.194
I.7.1.3. Sytuacja demograficzna i społeczna – tendencje w mieście i gminie Czarne	str.196
I.7.1.4. Miejsca pracy, bezrobocie na terenie miasta i gminy Czarne	str.202
I.7.1.5. Warunki i jakość życia mieszkańców miasta i gminy Czarne	str.205
I.7.1.6. Identyfikacja problemów ludności miasta i gminy Czarne	str.211
I.7.1.7. Podsumowanie	str.211
I.7.2. Rynek pracy miasta i gminy Czarne	str.212
I.7.2.1. Struktura rodzajowa branży gospodarki miasta i gminy Czarne	str.212
I.7.2.2. Rolnictwo	str.216
I.7.2.3. Leśnictwo, rybactwo i rybołówstwo	str.218
I.7.2.4. Identyfikacja problemów	str.219
I.7.2.5. Podsumowanie	str.220
I.7.3. Turystyka miasta i gminy Czarne	str.221
I. 8.0. Stan prawny gruntów miasta i gminy Czarne	str.225
I.8.1. Stan prawny gruntów miasta	str.225
I.8.2. Stan prawny gruntów wiejskich	str.225
I. 9.0. Występowanie terenów i obiektów chronionych na podstawie odrębnych przepisów	str.230
I.9.1. Obszary i obiekty środowiskowe	str.230
I.9.2. Obiekty kulturowe	str.232
I.9.3. Obiekty infrastruktury technicznej	str.232
I.9.4. Obiekty infrastruktury kolejowej	str.232
I.9.5. Obszary wojskowe	str.233
I.10.0. Występowanie udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych na obszarze miasta i gminy Czarne	str.234
I.10.1. Udokumentowane złoża i kopaliny	str.234
I.10.1.1. Udokumentowane złoża i kopaliny na obszarze miasta	str.234
I.10.1.2. Udokumentowane złoża i kopaliny na obszarze wiejskim	str.234
I.10.2. Zasoby wód podziemnych	str.236
I.10.2.1. Zasoby wód podziemnych na obszarze miasta	str.236
I.10.2.2. Zasoby wód podziemnych na obszarach wiejskich	str.238
I.11.0. Występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych na obszarze miasta i gminy Czarne	str.240
I.11.1. Tereny i obszary górnicze	str.240
I.11.2. Wytwarzanie	str.240
I.12.0. Występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych	str.241
I.13.0. Potrzeby i możliwości rozwoju miasta i gminy Czarne	str.242
I.13.1. Potrzeby miasta	str.242
I.13.2. Potrzeby wsi	str.245
I.13.3. Możliwości rozwoju miasta i gminy Czarne	str.248
I.13.4. Wykaz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	str.249
I. 14.0. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych zlokalizowane na terenie miasta i gminy	str.251
I.14.1. Istniejące urządzenia i obiekty służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych	str.251
I.14.2. Planowane zadania służące realizacji ponadlokalnych celów	str.251

publicznych	str.251
I.14.2.1. Zadania rangi wojewódzkiej	str.251
I.14.2.2. Zadania umieszczone w programie samorządu pomorskiego	str.251
I.14.2.3. Zadania umieszczone w programach rządowych	str.253

II. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

II.1.0. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej oraz w przeznaczeniu użytkowania terenu	str.255
II.1.1. Kierunki zmian w przeznaczeniu i użytkowaniu terenu z podziałem na strefy o zróżnicowanej dynamice rozwoju	str.255
II.1.2. Kierunki zmian w przeznaczeniu i użytkowaniu terenu z podziałem na rodzaje projektowanej funkcji	str.261
II.1.2.1. Dla terenów zabudowanych na obszarze miasta i gminy wiejskiej	str.261
II.1.2.2. Dla terenów niezabudowanych na obszarze miasta i gminy wiejskiej	str.263
II.1.3. Wpływ zmian w strukturze przestrzennej na strukturę demograficzną	str.267
II.1.4. Kierunki kształtowania zabudowy	str.269
II.2.0. Tereny wyłączone spod zabudowy oraz tereny o ograniczonych możliwościach zagospodarowania	str.284
II.2.1. Tereny wyłączone spod zabudowy oraz tereny o ograniczonych możliwościach zagospodarowania zlokalizowane na obszarach objętych prawną formą ochrony	str.284
II.2.2. Tereny wyłączone spod zabudowy oraz tereny o ograniczonych możliwościach zagospodarowania zlokalizowane na obszarach postulowanych do objęcia prawną formą ochrony	str.286
II.2.3. Pozostałe obszary wyłączone spod zabudowy oraz tereny o ograniczonych możliwościach zagospodarowania oznaczone w studium	str.287
II.3.0. Obszary i zasady ochrony przyrody i środowiska przyrodniczego	str.288
II.3.1. Istniejącej formy ochrony prawnej przyrody	str.289
II.3.2. Istniejące formy ochrony przyrody nieusankcjonowane prawnie	str.290
II.3.3. Planowane formy ochrony prawnej przyrody	str.290
II.3.4. Planowane formy ochrony przyrody nieusankcjonowane prawnie	str.291
II.3.5. Zasady ochrony przyrody na terenach objętych i planowanych do objęcia ochroną prawną	str.292
II.3.6. Zasady ochrony terenów objętych ochroną przyrody nieusankcjonowaną prawnie i terenów planowanych do objęcia ochroną nieusankcjonowaną prawnie	str.293
II.3.7. Zasady ochrony terenów rolnych	str.297
II.3.8. Zasady ochrony terenów leśnych	str.301
II.3.9. Zasady ochrony wód	str.302
II.3.10. Zasady ochrony środowiska przyrodniczego terenów zurbanizowanych	str.303
II.3.11. Zasady zagospodarowania w strefach ograniczonego użytkowania	str.305
II.4.0. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego, zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	str.312
II.4.1. Ogólna problematyka ochrony dziedzictwa kulturowego, zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	str.312
II.4.2. Zasady ochrony zabytków w mieście Czarne	str.313
II.4.2.1. Zasady ochrony zabytków wpisanych do Rejestru Zabytków Województwa Pomorskiego	str.313

II.4.2.2. Zasady ochrony innych zabytków znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz wyznaczonych przez Burmistrza do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków	str.314
II.4.2.3. Zasady ochrony zabytków postulowanych do objęcia ochroną konserwatorską w studium	str.314
II.4.2.3.1 Zasady ochrony zabytków wpisanych do rejestru w strefie ścisłej ochrony konserwatorskiej średniowiecznego miasta lokacyjnego	str.314
II.4.2.3.2 Zasady ochrony zabytków wpisanych do rejestru w strefie pośredniej ochrony konserwatorskiej średniowiecznego miasta lokacyjnego	str.316
II.4.2.3.3 Zasady ochrony założenia dworsko-parkowego na terenie dawnego zamku średniowiecznego	str.317
II.4.3. Zasady ochrony zabytków na terenie wsi	str.324
II.4.3.1. Zasady ochrony zabytków wpisanych Rejestru Zabytków Województwa Pomorskiego	str.324
II.4.3.2. Zasady ochrony innych zabytków znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji zabytków	str.326
II.4.3.2.1 Zasady ochrony obiektów i budynków	str.326
II.4.3.2.2 Zasady ochrony założeń dworsko - parkowych	str.326
II.4.3.3 Zasady ochrony zabytków nieruchomości postulowanych w studium do objęcia ochroną konserwatorską	str.330
II.4.3.3.1 Zasady ochrony cmentarzy	str.330
II.4.3.3.2 Zasady ochrony założeń dworsko-parkowych	str.331
II.4.4. Zasady ochrony zabytków archeologicznych	str.335
II.4.4.1 Miasto Czarne	str.335
II.4.4.2 Gmina wiejska	str.340
II.5.0. Kierunki rozwoju systemów komunikacji	str.348
II.5.1. System komunikacji kołowej	str.348
II.5.1.1. Drogi o znaczeniu ponadlokalnym	str.348
II.5.1.2. Klasy dróg o znaczeniu ponadlokalnym	str.350
II.5.1.3. Warunki prowadzenia działań inwestycyjnych w sąsiedztwie dróg o znaczeniu ponadlokalnym	str.350
II.5.1.4. Drogi gminne istniejące	str.351
II.5.1.5. Drogi gminne projektowane w studium	str.352
II.5.2. System komunikacji kolejowej	str.354
II.5.3. Szlaki turystyczne	str.356
II.5.3.1. Szlaki turystyczne wodne	str.356
II.5.3.2. Szlaki turystyczne rowerowe	str.356
II.5.3.3. Szlaki turystyczne piesze	str.357
II.6.0. Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej	str.358
II.6.1. Zaopatrzenie w wodę	str.358
II.6.1.1. Zaopatrzenie w wodę miasta Czarne	str.358
II.6.1.2. Zaopatrzenie w wodę gminy wiejskiej Czarne	str.359
II.6.2. Kanalizacja sanitarna	str.361
II.6.2.1. Kanalizacja sanitarna w mieście Czarne	str.361
II.6.2.2. Kanalizacja sanitarna na terenie gminy wiejskiej Czarne	str.362
II.6.3. Kanalizacja deszczowa	str.366
II.6.3.1. Miasto Czarne	str.366
II.6.3.2. Gmina wiejska	str.367
II.6.4. Zapotrzebowanie na gaz	str.368
II.6.4.1. Miasto Czarne	str.368
II.6.4.2. Gmina wiejska	str.369
II.6.5. Zapotrzebowanie na ciepło miasta i gminy Czarne	str.370
II.6.5.1. Ocena zapotrzebowania na ciepło miasta i gminy Czarne	str.370

II.6.5.2. Działania zmierzające do zmniejszania zużycia energii cieplnej	str.371
II.6.6. Zapotrzebowanie na energię elektryczną	str.372
II.6.6.1. Perspektywiczne zapotrzebowanie na energię elektryczną	str.372
II.6.6.2. Przedsięwzięcia racjonalizujące użytkowanie energii elektrycznej	str.373
II.6.7. Gospodarka odpadami na terenie miasta i gminy Czarne	str.374
II.6.7.1. Prognoza ilości wytwarzanych odpadów	str.374
II.6.7.2. Postępowanie z odpadami	str.375
II.6.8. Sieć telekomunikacyjna	str.377
II.6.9. Regulacje stosunków wodnych na obszarze miasta i gminy Czarne	str.378
II.6.9.1. Wody powierzchniowe	str.378
II.6.9.2. Wody podziemne	str.378
II.6.10. Energia odnawialna	str.379
II.6.11. Emisje do atmosfery	str.381
II.6.12. Farmy wiatrowe	str.381
II.7.0. Obszary, na których będą rozmieszczone inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym	str.383
II.7.1. Oświata	str.383
II.7.1.1. Przedszkola	str.383
II.7.1.2. Szkolnictwo podstawowe	str.384
II.7.1.3. Szkolnictwo ponadpodstawowe	str.387
II.7.1.4. Podsumowanie	str.390
II.7.2. Kultura, sport i rekreacja	str.394
II.7.3. Cmentarze	str.398
II.7.4. Turystyka	str.399
II.7.4.1. Turystyka pobytowa	str.399
II.7.4.2. Turystyka kwalifikowana	str.399
II.7.4.3. Podsumowanie	str.401
II.7.5. Mieszkalnictwo	str.403
II.8.0. Obszary, na których będą rozmieszczone inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym	str.405
II.9.0. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego	str.406
II.9.1. Zasady ogólne	str.406
II.9.2. Wymagające scaleń i podziałów	str.408
II.9.3. Rozmieszczenie obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 400m²	str.408
II.9.4. Obszary przestrzeni publicznej	str.410
II.9.5. Obszary wymagające przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolne i nieleśne	str.411
II.9.6. Dodatkowe ustalenia	str.411
II.10.0. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	str.412
II.10.1. Rolnicza przestrzeń produkcyjna	str.412
II.10.2. Leśna przestrzeń produkcyjna	str.413
II.11.0. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych na obszarze miasta i gminy Czarne	str.414
II.11.1. Obszary zagrożone osuwaniem mas ziemnych	str.414
II.11.1.1. Tereny osuwiskowe ustanowione prawnie	str.414
II.11.1.2. Tereny o nachyleniu powyżej 15°	str.414
II.11.1.3. Progi ekofizjograficzne	str.414
II.11.2. Obszary zagrożone powodzią	str.415
II.12.0. Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny	str.416

II.13.0. Obszary pomników zagłady i ich sfer ochronnych (oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej zgodnie z ustawą o ochronie (...) byłych (...) obozów zagłady (Dz. U. Nr 41, poz.412 z 2002r. + zmiany)	str.416
II.14.0. Obszary wymagające przekształceń – rehabilitacji lub rekultywacji	str.417
II.14.1. Obszary wymagające rehabilitacji	str.417
II.14.2. Obszary wymagające rekultywacji	str.417
II.15.0. Granica terenów zamkniętych i ich sfer ochronnych	str.418
II.16.0. Inne obszary problemowe	str.420
II.16.1. Obszary problemowe na terenie miasta	str.420
II.16.2. Obszary problemowe na terenach wiejskich	str.420
II.16.2.1. Układy ruralistyczne	str.420
II.16.2.2. Dawne cmentarze nieczynne	str.422
II.16.2.3. Założenia dworsko-parkowe	str.422
II.16.2.4. Tereny po PGR-ach	str.422
III. PODSUMOWANIE	
IV. WYKAZ TABEL	
V. WYKAZ ZAŁĄCZNIKÓW GRAFICZNYCH	
VI. ŹRÓDŁA I PRZYPISY	

D. RYSUNKI STUDIUM – załączniki do Uchwały Rady Miejskiej w Czarne z dnia

- I.** Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Czarne – Miasto– skala 1: 5 000 – **załącznik nr 2**
- II.** Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Czarne –Wieś – skala 1: 10 000 – **załącznik nr 3**

B. Zakres Zmiany Nr 1 do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Czarne

Zakres zmiany Nr 1 do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Czarne dotyczy tekstu i rysunku studium.

Zmiany na rysunkach studium opisano w oznaczeniach graficznych kolorem czerwonym; nowo wprowadzone oznaczenia graficzne obwiedziono kolorem czerwonym.

Zmiany wprowadzone w tekście studium wydrukowano w kolorze czerwonym. Zakres zmian w tekście dotyczy:

- 1) Dopuszczenia lokalizacji inwestycji celu publicznego w zakresie infrastruktury technicznej i drogowej oraz obiektów publicznych o każdej funkcji na terenach rolnych;
- 2) Uaktualnienia programów ponadlokalnych (rządowych, wojewódzkich, itp.) z zakresu planowania przestrzennego. Są to m.in. niżej wymienione zmiany:
 - a) nieaktualną Strategię Rozwoju Województwa Pomorskiego zastępuje się Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 (Uchwała Nr 458/XXII/12 z dnia 24 września 2012 roku)
 - b) Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego 2010 zastępuje się Planem Gospodarki Odpadami do 2018 r. (załącznik do Uchwały Nr 415/XX/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 czerwca 2012r. oraz jego uchwała wykonawcza Nr 416/XX/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 czerwca 2012r. w sprawie wykonania „Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego 2018” – Dz. Woj. Pom. z 18 lipca 2012r, poz. 2490)
 - c) nieaktualne Raporty o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2006r., 2007r., 2008r., uzupełnia się o „Raport o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2011r.”
 - d) uzupełnia się tekst studium o zasady określone w „Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie pomorskim. Raport za rok 2011”
 - e) uzupełnia się tekst studium o zasady określone w „Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030” (Uchwała Rady Ministrów Nr 239 z dnia 13 grudnia 2011r.)
 - f) „Politykę energetyczną państwa do 2025 r.” zastępuje się „Polityką energetyczną Polski do 2030” (Uchwała Rady Ministrów Nr 202/2009 z dnia 10 listopada 2009 roku)
 - g) „Krajowy plan gospodarki odpadami 2010” zastępuje się „Krajowym planem gospodarki odpadami 2014” (Uchwała Rady Ministrów Nr 217 z dnia 24 grudnia 2010r. – M. P. Nr 101, poz. 1183)
 - h) „Polska 2025 – Długookresową strategię trwałego i zrównoważonego rozwoju” zastępuje się „Strategią rozwoju kraju 2020” (Monitor Polski z 2012r., poz. 882)
- 3) Uaktualnienia obowiązujących uregulowań prawnych. Są to m.in. następujące ustawy i rozporządzenia:
 - a) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. (Dz. U. Nr 120 poz. 826) w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasów w środowisku zastępuje się Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasów w środowisku (Dz. U. z dnia 2012r., poz. 1109)
 - b) uzupełnia się tekst studium o uregulowania prawne określone w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 20 sierpnia 2010r. w sprawie wykazu linii kolejowych o znaczeniu państwowym (Dz. U. z 2010r., Nr 164, poz. 1110)
 - c) Rozporządzenie nr 5/05 Wojewody Pomorskiego z dnia 24 marca 2005r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w woj. pomorskim traci moc, zastępuje się je Uchwałą Nr 1161/XLVII/10 Sejmiku Województwa Pomorskiego

-
- z dnia 28 kwietnia 2010r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w woj. pomorskim (Dz. Urz. Woj. Pom., Nr 80 z dnia 2 czerwca 2010r., poz. 1455)
- d) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004r. w sprawie gatunków dziko występujących roślin objętych ochroną (Dz. U. Nr 168, poz. 1764) zastępuje się Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 5 stycznia 2012r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2012r., poz. 81)
- e) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28 września 2004r. w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną (Dz. U. Nr 220, poz. 2237) zastępuje się Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2011r., Nr 237, poz. 1419)
- f) Uaktualnieniu ulega Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (tj. Dz. U. z 2012 r., poz. 145) dotyczących stref oraz obszarów ochronny
- g) Uaktualnieniu ulega Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2010 r. poz. 1287, Nr 193 ze zm.)

C. TEKST STUDIUM

I. UWARUNKOWANIA

I.1.0. Ogólna charakterystyka miasta i gminy

I.1.1. Położenie

I.1.1.1. Położenie na mapie administracyjnej

Miasto i gmina Czarne zlokalizowana jest w południowo-zachodniej części Powiatu Człuchowskiego, na skraju województwa pomorskiego, w regionie Słupskim, na styku mezoregionów Pojezierza Krajeńskiego, Doliny Gwdy i Równiny Charzykowskiej. W skład powiatu Człuchowskiego wchodzi jeszcze pięć gmin (Debrzno, Człuchów, Koczała, Przechlewo, Rzeczenica) oraz miasto Człuchów.

Miasto i gmina Czarne sąsiaduje:

- od wschodu z gminą Człuchów,
- od północy z gminą Rzeczenica,
- od południa z gminą Debrzno Województwo Pomorskie
- od zachodu z gminą Szczecinek w Powiecie Szczecińskim Województwie Zachodniopomorskim i z gminą Okonek w Powiecie Złotowskim Województwo Wielkopolskie.

Położenie miasta i gminy Czarne na mapie administracyjnej Polski przedstawiono na załączniku graficznym Nr 1.

I.1.1.2. Położenie fizyczno-geograficzne

Powiat Człuchowski leży w n/w regionach geograficznych

- Megaregion: Pozaalpejska Europa Zachodnia
- Prowincja: Niż Środkowoeuropejski
- Podprowincja: Pojezierze Południowobałtycki
- Makroregion: Pojezierze Południowopomorskie
- Mezoregion: Pojezierze Krajeńskie, Dolina Gwdy, Równina Charzykowska.

Miasto i gmina Czarne leży w całości w krainie geograficznej Pojezierza Południowobałtyckiego, którego cechą specyficzną jest położenie w granicach zasięgu ostatniego zlodowacenia, z czego wynikają konsekwencje geomorfologiczne, hydrograficzne i glebowe, znajdujące swoje odbicie w typach krajobrazu. Krajobrazy naturalne tej podprowincji należą do dwóch rodzajów – młodo glacialnego i dolinnego.

Położenie fizyczno-geograficzne miasta i gminy Czarne przedstawiono na załączniku graficznym Nr 2.

Miasto i Gmina Czarne Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

POŁOŻENIE MIASTA I GMINY CZARNE NA MAPIE ADMINISTRACYJNEJ POLSKI

OZNACZENIA GRAFICZNE

	gmina Czarne
	miasto Czarne
	granica Powiatu Człuchowskiego
	granica Województwa Pomorskiego
	granica województw

Załącznik graficzny NR 1

Miasto i Gmina Czarne Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

podprowincja: Pobrzeża Południowobałtyckie

podprowincja: Pojezierza Południowobałtyckie

POŁOŻENIE FIZYCZNO – GEOGRAFICZNE MIASTA I GMINY CZARNE

OZNACZENIA GRAFICZNE

Załącznik graficzny NR 2

I.1.2 Powiązania regionalne

I.1.2.1. Powiązania komunikacyjne

Przez obszar miasta i gminy Czarne przebiegają i krzyżują się szlaki komunikacyjne o znaczeniu regionalnym:

- 1) Droga wojewódzka nr 201 wschód- zachód relacji Gwda Mała – Czarne - Barkowo. Jest to droga o znaczeniu regionalnym, klasy "Z"- zbiorcza.
- 2) Droga wojewódzka nr 202 relacji Czarne - Rzeczenica.
Jest to droga o znaczeniu regionalnym klasy "Z"- zbiorcza.
- 3) Linia kolejowa nr 210 relacji Chojnice – Czarne –Szczecinek - Runowo Pomorskie. Jest to linia kolejowa o znaczeniu państwowym.

W/w drogi wojewódzkie krzyżują się na terenie miasta Czarne w obrębie średniowiecznego miasta lokacyjnego, linia kolejowa przecina równoleżnikowo obszar zabudowany miasta oddzielając północną część znaczenie zainwestowaną część od południowej.

I.1.2.2. Powiązania sieci osadniczej regionalnej

Teren miasta i gminy Czarne położony jest na skraju województwa pomorskiego, od zachodu graniczy z województwem zachodniopomorskim i gminą miejską Szczecinek, od południa z gminą Okonek w woj. wielkopolskim.

Miasto Czarne zamieszkuje ok. 6 119 mieszkańców, najbliższy ośrodek miejski to Szczecinek o liczbie mieszkańców ok. 40 219 znajduje się w odległości około 17 km oraz Człuchów o liczbie mieszkańców ok. 16 324 zlokalizowany ok. 30 km od Czarnego.

Obszar całej gminy (łącznie z miastem) zamieszkuje 9585 mieszkańców.

Tereny gminy Czarne z siecią osadniczą najbliższą zlokalizowaną, łączą n/w szlaki komunikacyjne:

- Siedziba powiatu: Człuchów- droga wojewódzka nr 201 oraz droga krajowa nr 22, linia kolejowa nr 210
- Najbliższe gminy sąsiadujące: Rzeczenica – droga wojewódzka nr 201, Okonek (Powiat Złotowski, Województwo Wielkopolskie) - lokalne drogi powiatowe i dalej drogą krajową nr 11 oraz Debrzno - lokalne drogi powiatowe oraz droga krajowa nr 22.
- Najbliższy ośrodek miejski: Szczecinek (Powiat Szczecinecki, Województwo Zachodniopomorskie) - droga wojewódzka nr 210 i dalej drogą krajową nr 22 tzw "berlinka", kolej państwowa nr 210
- Siedziba władz Województwa Pomorskiego w Gdańsku – droga wojewódzka nr 201 i dalej droga krajowa nr 22, nr 1 lub Autostrada A1,
- Oddziały terenowe władz województwa, delegatury w Słupsku – droga wojewódzka nr 201 i dalej droga krajowa nr 20 i 21.

I.1.2.3. Powiązania przyrodnicze

- Dominującą formą przyrodniczą na terenie gminy Czarne jest korytarz ekologiczny w pasie lasów porastających doliny dwóch rzek: rzeki Gwdy z dopływem Czernicą i jej dopływem Gnilem oraz rzeki Szczry. Pasma lasów i dolin rzecznych otaczają gminę ze wszystkich stron, pozostawiając niezalesioną plamę w centralnej części gminy, na której ukształtowała się sieć osadnicza gminy z miastem Czarne i 10 głównymi ośrodkami wiejskimi (wsie obrębowe) oraz kilkunastoma przysiółkami.

- Tereny leśne ciągną się w kierunku z północy na południe w zachodniej części gminy oraz z północnego-wschodu na południowy-zachód w zachodniej części gminy. Obszar ten obejmuje rozległy kompleks leśny Borów Tucholskich i Wysoczyzny Złotowskiej rozciągający się od Miastka po Piłę; na zachód sięgający do Drawska Pomorskiego.
- Kolejną istotną formą przyrody gminy jest sieć rzeczna, którą tworzą rzeki: Gwda (początek biegu w jez. Wierzchowskim, ujście do Noteci), Czernica, która jest dopływem Gwdy (wypływa w okolicach miejscowości Brzezia i Pieniężnicy), Szczyra, które jest dopływem Gwdy (wypływa z okolic miejscowości Biskupnica), rzeka Gnilec, która jest dopływem Czernicy (wypływa niedaleko wsi Białe) oraz rzeka Chrzastawa, która jest dopływem Szczyry (wypływa z zespołu jezior Człuchowskich).
- Sieć jezior jest znikoma, tworzą ją jeziora (o charakterze oczek wytopiskowych) Krzemieniewo, Staruch, Czarne, Barkowskie i Trzcinieckie (inna nazwa Olszanowskie Małe), częściowo przepływowe, wchodzą w system cieków powierzchniowych rzeki Szczyry.
- Równina Charzykowska obejmuje obszar w górnym biegu rzek Gwdy i Brdy. Pierwotnie płaska równina akumulacyjna wód roztopowych lodowca, zbudowana z piasków glaciofluwialnych, urozmaicona jest przez mniej lub bardziej głębokie misy jezior, powstałych przez wytopienie się przysypywanych przez piaski brył lodu. Teren porastają przeważnie bory sosnowe.
- Dolina Gwdy stanowiła szlak odpływu wód roztopowych lodowca skandynawskiego w pomorskiej fazie zlodowacenia. Poszczególne etapy jej rozwoju zaznaczone są przez piaszczyste tarasy.
- Pojezierze Krajeńskie przecina kilka równoleżnikowych linii postoju lodowca. Jeziora są nieduże o kształcie wydłużonym (jeziora rynnowe), bądź też równoleżnikowo. Mezonegion jest krainą rolniczą, lasów jest stosunkowo niewiele.

I.1.2.4. Powiązania rangi krajowej

- Na obszarze miasta Czarne zlokalizowany jest Zakład Karny przy ul. Pomorskiej 1. Zakładowi Karnemu w Czarnem Minister Sprawiedliwości zarządzeniem Nr 93/61/CZW z dnia 28.12.1961 r. nadał uprawnienia więzienia centralnego. Jest to jednostka budżetowa, świadcząca usługi z zakresu więziennictwa o randze krajowej. Teren Zakładu Karnego w myśl przepisów ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (tj. Dz. U. z 2005 r. Nr 240, poz. 2027) nie jest terenem zamkniętym.
- W zachodniej części gminy, w dolinie rzeki Gwdy i Czernicy znajdują się rozległe tereny wojskowe (Ośrodek Szkolenia Wojsk Lądowych), których działalność związana jest z obronnością i bezpieczeństwem państwa. Tereny wojskowe w myśl przepisów ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (tj. Dz. U. z 2005 r. Nr 240, poz. 2027) są terenami zamkniętymi.

I.1.3. Powiązania lokalne

I.1.3.1 Powiązania lokalne z powiatem Człuchowskim

- 1) Powiązania komunikacyjne Gmina Czarne z odległym o około 30 km od Człuchowa, odbywa się za pośrednictwem drogi wojewódzkiej nr 201 i drogi krajowej nr 22. Miasto Człuchów jest siedzibą powiatu, pod który administracyjnie podlega Miasto i Gmina Czarne.
- 2) Lokalizacja instytucji państwowych i powiatowych w mieście Człuchów, świadczących usługi dla gminy.
Na terenie miasta Człuchów zlokalizowano obiekty władzy publicznej, samorządowej i państwowej świadczące usługi dla mieszkańców gminy. Są to organa władzy państwowej i samorządowej wyższego szczebla:
 - Zarząd Powiatu Człuchowskiego
 - Starostwo Powiatowe
 - Powiatowy Zarząd Dróg w Człuchowie
 - Wojskowa Komenda Uzupełnień
 - Powiatowa Komenda Straży Pożarnej
 - Urząd Skarbowy
 - Muzeum Regionalne, Al. Wojska Polskiego
 - Kuratorium Oświaty w Gdańsku, Zespół Wizytatorów
 - Powiatowy Urząd Pracy
 - Związek Nauczycielstwa Polskiego
 - Prokuratura Rejonowa
 - Sąd Rejonowy
 - Komornik Sądowy
 - Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
 - Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa
 - Powiatowy Inspektorat Sanitarno- Epidemiologiczny
 - Zakład Energetyczny Słupsk S.A.
 - Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Gdańsku, Rejonowy Zespół Doradczy w Strzelinie, Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Człuchowie
 - Komenda Powiatowa Policji w Człuchowie
 - Powiatowy Inspektorat Weterynarii
 - Rejonowy Zarząd Inwestycji
 - Biura Poselskie
 - ZUS
 - Nadleśnictwo Człuchów
 - Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
 - Wojewódzki Inspektorat Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa
 - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinieoraz inne nie wymienione instytucje celowe, rządowe i samorządowe szczebla powiatowego.
- 3) Instytucje miejskie świadczące usługi dla gminy.
Na terenie Człuchowa zlokalizowane są instytucje miejskie lub powołane przez miasto (podległe), które świadczą usługi, lub mogą świadczyć usługi również dla ludności miasta i gminy Czarne:
 - a) Instytucje Kultury
 - Miejski Dom Kultury, ul. Traugutta 2

- Miejska Biblioteka Publiczna w Człuchowie, ul. Szczecińska 5, Filia Nr 1 - os. Młodych 7/30

b) Jednostki Budżetowe

- Internat Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
- Centrum Kształcenia Ustawicznego
- Przedszkola: Przedszkole Jacek i Agatka
- Gimnazja: NR 1 im. Kazimierza Jagiellończyka, ul. Szkolna 3
- Szkoły Podstawowe i ponadgimnazjalne:
 - NR 1 im. Przyjaciół Ziemi
 - Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Stefana Czarnieckiego
 - Zespół Szkół Agrobiznesu
 - Zespół Szkół Technicznych
 - Zespół Szkół Społecznych STO
 - Liceum Profilowane Nr III

4) Placówki Służby Zdrowia NZOZ

- Samodzielny Publiczny Powiatowy Szpital, ul. Szczecińska 1 i inne prywatne i publiczne:
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ARS Medica”

5) Inne obiekty niepubliczne z terenu Człuchowa

- Przedszkole Niepubliczne Bajka
- Niepubliczne Przedszkole „Motylek” z Oddziałem Integracyjnym
- Banki
- Placówki Pocztowe
- Lecznice dla Zwierząt
- Firmy Ubezpieczeniowe
- Ośrodki Szkolenia Kierowców
- handel
- gastronomia
- rozrywka

6) Inne obiekty:

- Centrum Informacji Turystycznej
- Cech Rzemiosł Różnych
- Samopomoc Chłopska
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
- Ośrodek Kształcenia Zawodowego
- Społeczne Ognisko Muzyczne

I.1.3.2 Świadczenia usług na rzecz powiatu

Na obszarze miasta Czarne znajduje się Dom Pomocy Społecznej przy ul. Zamkowa 19. Jest to jednostka organizacyjna samorządu powiatowego.

Na terenie Domu Pomocy Społecznej działa Powiatowe Centrum Rehabilitacji i Terapii Zajęciowej, które świadczy usługi na szczeblu powiatowym.

I.1.3.3. Powiązania z innymi ośrodkami na szczeblu lokalnym

1) Szczecinek

- korzystanie z podstawowej opieki zdrowotnej
Przychodnia Medycyny Rodzinnej „Podimed” Sp. z o.o.
pl. Wolności 10, Szczecinek

2) Słupsk

- siedziba oddziałków terenowych i delegatur organów władzy rządowej Województwa Pomorskiego
- inne usługi i funkcje świadczone dla społeczeństwa szczebla wojewódzkiego i regionalnego

3) Gdańsk

- siedziba organów władzy rządowej Województwa Pomorskiego
- siedziba organów władzy regionalnej Marszałek Województwa Pomorskiego
- inne usługi i funkcje świadczone dla społeczeństwa szczebla wojewódzkiego i regionalnego

**I.1.3.4 Powiązania pozarządowe – Stowarzyszenia i Związki
Członkowskie**

- Niezależne Samorządne Stowarzyszenie Bezrobotnych „Solidarna Pomoc” w Czarne:
77-330 Czarne, ul. Leśna 4/5
- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno:
77-310 Debrzno, ul. Ogrodowa 26
- Stowarzyszenie „Miejskie Forum Samorządowe” w Człuchowie:
77-300 Człuchów, ul. Traugutta 2
- Zrzeszenie Osób Bezrobotnych w Przechlewie:
77-320 Przechlewo, ul. Szkolna 12A
- Stowarzyszenie „Sabat Człuchowski Szefowych”:
77-300 Człuchów, ul. Batorego 24
- Stowarzyszenie na Rzecz Przedsiębiorczości Gminy Czarne:
77-300 Człuchów, ul. Ogrodowa 24
- Stowarzyszenie Zadań Kreujących Oświatę Ładem Aktywnym „Szkoła” w Człuchowie:
77-300 Człuchów, ul. Szczecinecka 34/4
- Stowarzyszenie Kulturalne p.n. Dziecięcy Zespół Wokalno-Taneczny „FORTE” w Człuchowie:
77-300 Człuchów, ul. Traugutta 2
- Stowarzyszenie Obrony Praw Bezrobotnych w Koczale:
77-220 Koczała, ul. Człuchowska 27
- Stowarzyszenie Wspierania Rozwoju Powiatu Człuchowskiego:
77-300 Człuchów, ul. Słowackiego 5
- Samodzielne Koło Terenowe Społecznego Towarzystwa Oświatowego nr 131:
77-300 Człuchów, ul. Jana III Sobieskiego 7A
- Stowarzyszenie na Rzecz Promocji i Rozwoju Gminy Rzeczenica:
77-304 Rzeczenica, ul. Człuchowska 26
- Stowarzyszenie Samorządowe Centrum Gospodarcze w Człuchowie:
77-300 Człuchów, ul. Jerzego z Dąbrowy 5a
- Samodzielne Koło Terenowe nr 201 Społecznego Towarzystwa Oświatowego w Czarne:
77-330 Czarne, ul. Leśna 1
- Człuchowskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży „SZANSA”:
77-300 Człuchów, ul. Wojska Polskiego 7
- Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Społecznych Ziemi Człuchowskiej „INICJATYWA”:
77-300 Człuchów, Os. Wazów 1

- Towarzystwo Miłośników Rzek Gwdy i Czernicy „CZARNY PSTRAŃ” w Czarnem:
77-300 Człuchów, ul. Ogrodowa 12/9
- Stowarzyszenie Edukacyjne „WIEDZA”:
77-300 Człuchów ul. Traugutta 2, 77-300 Czarne ul. Kościuszki 1,
77-330 Człuchów ul. Szczecinecka 20
- Człuchowskie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe:
77-300 Człuchów, Głędowo 3W
- Stowarzyszenie Przyjaciół Gminy Koczała:
77-220 Koczała, ul. Człuchowska 27
- Stowarzyszenie Miłośników Kawalerii Polskiej „HUBAL”:
77-300 Człuchów, ul. Szkolna 2a
- Stowarzyszenie Kobiet Wiejskich w Wyczechach:
77-330 Czarne Wyczechy 43/11, 77-323 Polnica Wandzin
- Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „DWA SERCA”:
77-300 Człuchów ul. Traugutta 2, 77-300 Czarne ul. Kościuszki 1,
77-330 Człuchów ul. Szczecinecka 20
- Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych Dorosłych, Dzieci, Ich Rodziców i Opiekunów „RAZEM” w Przechlewie:
77-320 Przechlewo, ul. Szkolna 4
- Stowarzyszenie Rodzin Ofiar Wypadków Drogowych „POMOCNA DŁOŃ” w Człuchowie:
77-300 Człuchów, ul. Szkolna 1A
- Stowarzyszenie Kobiet Po Masektomii „Klub Amazonka” w Człuchowie:
77-300 Człuchów, ul. Sobieskiego 3
- Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych Integracji Środowiskowej „SZANSA”:
77-300 Człuchów, ul. Moniuszki 12
- Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta – Koło Człuchowskie
77-300 Człuchów, ul. Szkolna 1
- Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana” Oddział Miejski w Człuchowie:
77-300 Człuchów, ul. Wojska Polskiego 1
- Człuchowskie Stowarzyszenie Przyjaciół Hospicjum:
77-300 Człuchów ul. Szczecinecka 16, 77-300 Człuchów ul. Wojska Polskiego 62, 77-310 Debrzno ul. Traugutta 2
- Gminny Klub Sportowy „Drzewiarz” Rzeczenica:
77-304 Rzeczenica, ul. Człuchowska 26
- Człuchowski Klub Szachowy „SIGMA”:
77-300 Człuchów, ul. Traugutta 2
- Stowarzyszenie Lokalnej Salezjańskiej Organizacji Sportowej „SL SALOS”:
77-310 Debrzno ul. Witosa 5, 77-300 Człuchów ul. Szkolna 1
- Stowarzyszenie SOLIDARNI „PLUS”:
Wandzin, 77-323 Polnica
- Klub Abstynenta „KROKUS”: 77-300 Człuchów, ul. Szczecinecka 5
- Yacht Klub w Człuchowie: 77-300 Człuchów, ul. Wojska Polskiego 62
- Miejski Klub Sportowy w Debrznie: 77-310 Debrzno, ul. Traugutta 2
- Gminny Klub Sportowy „Drzewiarz” Rzeczenica:
77-304 Rzeczenica, ul. Człuchowska 26
- Człuchowski KLUB SZACHOWY „SIGMA”:

77-300 Człuchów, ul. Traugutta 2

- Klub Sportowy „PIAST”: 77-300 Człuchów, ul. Szkolna 1

Gmina Czarne w zakresie lokalnych potrzeb społecznych jest w zasadzie samowystarczalna. Główne potrzeby zaspokaja miasto Czarne, które m.in. ze względu na uwarunkowania geomorfologiczne (dwie kotliny rzeczne otaczają wieś zlokalizowane na płaskowyżu) jest dobrze powiązane komunikacyjnie i społecznie ze wszystkimi wsiami na terenie gminy.

I.1.4 Podział administracyjny

Gmina Czarne podzielona jest na 10 obrębów geodezyjnych + 17 przysiółków wiejskich (kilka przysiółków o zanikłych formach osadnictwa, w postaci pojedynczych lub opuszczonych siedlisk zagrodowych lub leśnych).

Cała sieć osadnicza gminy zlokalizowana jest na terenie Pojezierza Krajeńskiego, w obrębie Doliny Gwdy znajduje się część obrębu Czarne, w obrębie Równiny Charzykowskiej położone są obręby Nadziejewo i Łoża.

WYKAZ OBRĘBÓW GEODEZYJNYCH*

W ujęciu alfabetycznym

1. Czarne (obręb wiejski i Miasto)
2. Biernatka (wieś o zabudowie rozproszonej składającej się z kilkunastu zagród zlokalizowanych wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 201 oraz w oddaleniu na wschód od tej drogi nanizanych na sieć dróg)
3. Bińcze + przysiółki: Wiśniowa Aleja, Gliniana Góra, Wygonki
4. Domisław + przysiółki: Domisław Dolny, Sokole Folwark
5. Krzemieniewo + przysiółki: Malinowo, Lędyczek Drugi, Rębno, Piotrowice, Prądy
6. Łoża
7. Nadziejewo + przysiółki: Grabowiec, Janowiec, Wierzbnik, Wronkowo,
8. Raciniewo + przysiółek Przygórze
9. Sierpowo + przysiółek Sierpowo
10. Sokole + przysiółek Kijno, Domyśl
11. Wyczechy

*Uwaga

Stosowane w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nazwy niżej wymienionych miejscowości są nazwami historycznymi i obecnie nie występują w nazewnictwie administracyjnym gminy. Zaliczamy do nich: przysiółek Folwark (włączony do miejscowości Domisław), Domisław Górny i Domisław Dolny włączone do miejscowości Domisław, przysiółek Gliniana Góra, który posiada nazwę Bińcze Gliniana Góra, przysiółek Przygórze – nazwa historyczna, miejscowość zlikwidowana.

I.1.5 Powierzchnia

Obszar gminy zajmuje powierzchnię 23.421ha = 234,21 km²

W tym: grunty rolne	- 8.802ha	= 37,58%
grunty leśne	- 12.772ha	= 54,53%
wody	- 81ha	= 0,35%
nieużytki	- 488ha	= 2,08%
tereny zabudowane	- 381,5ha	= 1,63%
tereny dróg i kolei	- 378ha	= 1,62%
tereny kopalne	- 5,5ha	= 0,02%
tereny inne	- 513ha	= 2,19%
Ogółem	: 23.421ha	= 100%

Powierzchnia obszaru gminy w rozbiciu na obrębę przedstawiono w tabeli Nr I.1.1.

Podział administracyjny gminy Czarne przedstawiono na załączniku Nr 3.

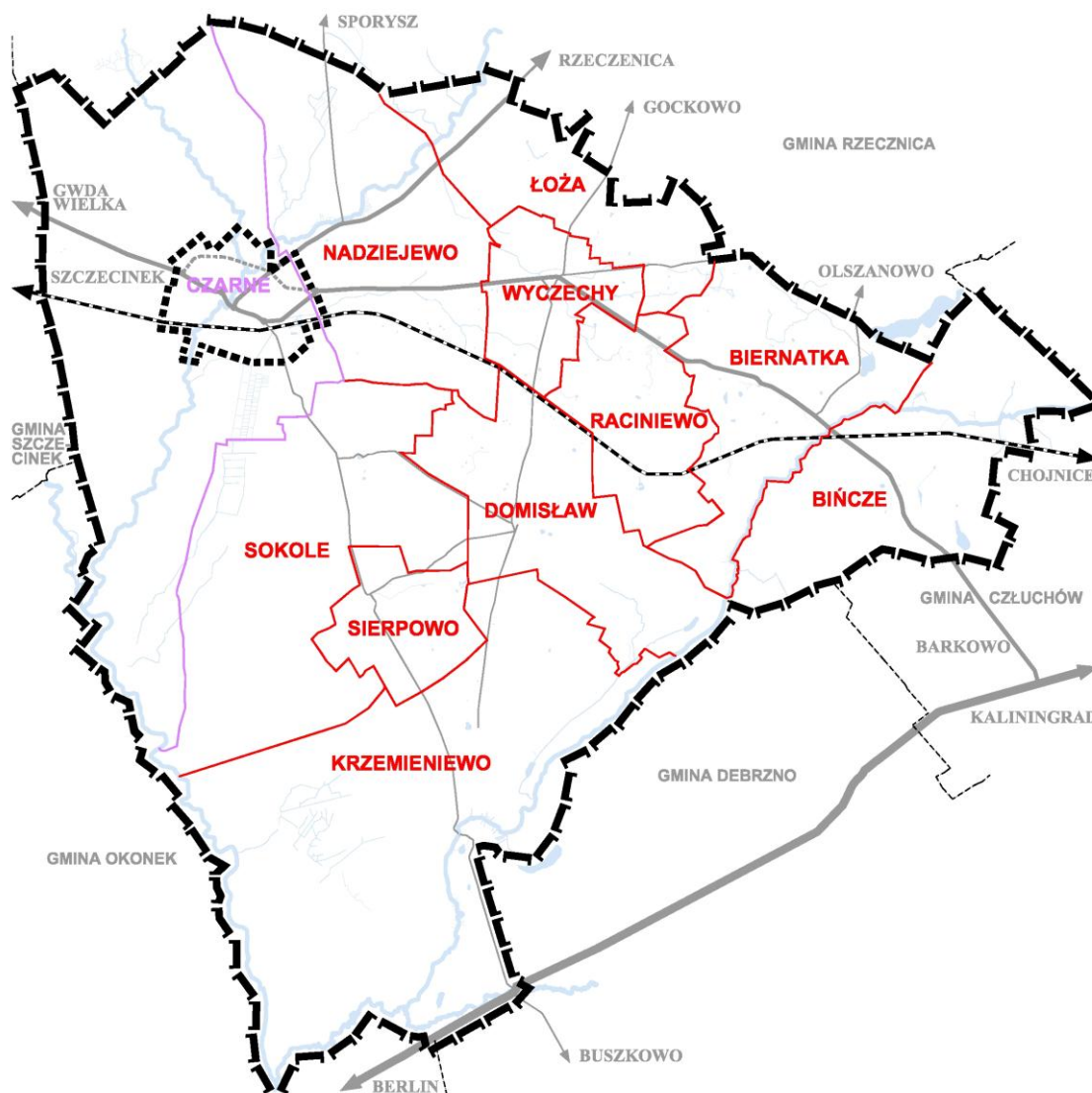
Tabela Nr I.1.1. Powierzchnia obszaru gminy w rozbiciu na obrębę

Lp.	Nazwa Obrębu	Pow. całkowita	Udział % w pow. obszaru gminy
1	Czarne	4.643*	19,82
2	Biernatka	1.570	6,70
3	Bińcze	2.020	8,62
4	Domisław	1.651	7,05
5	Krzemieniewo	4.559	19,47
6	Łoża	1.200	5,12
7	Nadziejewo	2.431	10,38
8	Raciniewo	1.043	4,46
9	Sierpowo	664	2,84
10	Sokole	2.902	12,39
11	Wyczechy	738	3,15
RAZEM		23.421	100%

* suma powierzchni terenów wiejskich (4.643 ha) oraz terenów miejskich (217 ha)

Miasto i Gmina Czarne

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY CZARNE

OZNACZENIA GRAFICZNE

- granica gminy Czarne
- granica miasta Czarne
- granica obrębu Czarne
- granice obrębów

Załącznik graficzny NR 3

I.1.6 Demografia

I.1.6.1 Dane ogólne:

- liczba mieszkańców = 9.585 osób
- kobiety 4.896 osób = 51%
- mężczyźni 4.689 osób = 49%
- gęstość zaludnienia = 40,9 osób/1 km²
- średni dochód na mieszkańca = 1.377,45 PLN

Liczba ludności w 2008 r. na obszarze gminy Czarne w stosunku do roku 1999, powoli ale systematycznie spada, przy czym liczba urodzeń systematycznie rośnie. Liczna ludności w mieście Czarne w roku 2008 wyniosła 6 119 osób.

I.1.6.2. Struktura zaludnienia

Gminę Czarne zamieszkuje łącznie 9. 858 osób, z czego w samym mieście mieszka 6.119 osób. Osoby dorosłe stanowią ponad 74 % populacji, na 1 mężczyznę przypada 1,04 kobiety. Osoby przebywające czasowo na terenie gminy Czarne stanowią jedynie 2,3% ogólne liczny mieszkańców.

Najwięcej ludzi poza miastem Czarne mieszka we wsiach Bińcze i Krzemieniewo. Najmniej osób zamieszkuje we wsi Domyśl.

Liczbę ludności w rozbiciu na obręby, grupy wiekowe oraz płeć podano w tabeli nr I.1.2

Tabela Nr I.1.2. Struktura zaludnienia w gminie Czarne

	Nazwa obrębów	Licz. lud. w przysiołkach	Licz. lud. w obrębach	Nieletni		Dorośli		Dzieci					
	Przysiołków							0-6		7-15		16-19	
1	2	3	4	5		6		7		8		9	
1	Biernatka	-	105	-	24	-	81	-	11	-	9	-	6
2	Bińcze	547	549	145	145	402	404	40	40	75	75	37	37
	Wygonki	2		-		2		-		-		-	
3	Domisław	-	371	-	91	-	280	-	29	-	43	-	26
4	Krzemieniewo	574	605	130	135	444	470	37	39	65	39	43	45
	Lędyczek II	5		-		5		-		-		-	
	Malinowo	14		2		12		-		1		1	
	Prądy	12		3		9		2		-		1	
5	Łoża	-	95	-	17	-	78	-	5	-	8	-	7
6	Nadziejewo	180	349	42	80	138	269	7	17	23	45	14	23
	Grabowiec	61		17		44		5		9		5	
	Janowiec	7		4		3		1		3		-	
	Wierzbnik	5		-		5		-		-		-	
	Wronkowo	96		17		79		4		10		4	
7	Raciniewo	-	108	-	19	-	89	-	4	-	9	-	8
8	Sierpowo	-	187	-	49	-	138	-	18	-	21	-	15
9	Sokole	127	281	30	78	97	203	11	21	14	42	6	17
	Domyśl	1		-		1		-		-		-	
	Kijno	153		48		105		10		28		11	
10	Wyczechy	-	816	-	151	-	665	-	57	-	63	-	47
11	Czarne (obręb wiejski i miejski)	-	6.119	-	1.362	-	4.757	-	426	-	668	-	358
Σ		9.585	9.585	2.151		7.434		667		1.049		589	
Σ								2.305					

c.d. Tabela Nr I.1.2. Struktura zaludnienia w gminie Czarne

	Nazwa obrębów	Licz. lud. w przysiołkach	Licz. lud. w obrębach	Dorośli				K		M		Czasowi	
	Przysiołków			20-60 65		Pow. 60 65							
1	2	3	4	10		11		12		13		14	
1	Biernatka	-	105	-	62	-	17	-	47	-	58	-	0
2	Bińcze	547	549	352	353	43	44	270	271	277	278	4	4
	Wygonki	2		1		1		1		0			
3	Domisław	-	371	-	228	-	45	-	186	-	185	-	9
4	Krzemieniewo	574	605	373	389	56	66	291	307	283	298	0	0
	Lędyczek II	5		3		2		53		2		0	
	Malinowo	14		6		6		127		7		0	
	Prądy	12		7		2		96		6		0	
5	Łoża	-	95	-	67	-	8	-	40	-	55	-	0
6	Nadziejewo	180	349	99	207	37	57	85	163	95	186	2	2
	Grabowiec	61		38		4		32		29		0	
	Janowiec	7		3		-		2		5		0	
	Wierzbnik	5		4		1		4		1		0	
	Wronkowo	96		63		15		40		56		0	
7	Raciniewo	-	108	-	73	-	14	-	55	-	53	-	5
8	Sierpowo	-	187	-	107	-	26	-	95	-	92	-	10
9	Sokołe	127	281	76	162	20	39	64	144	63	137	1	3
	Domyśl	1		-		1		1		-		1	
	Kijno	153		86		18		79		74		1	
10	Wyczechy	-	816	-	559	-	90	-	397	-	419	-	14
11	Czarne (obręb wiejski i miejski)	-	6.119	-	3.930	-	737	-	3.191	-	2.928	-	177
Σ		9.585	9.585	6.137		1.143		4.896		4.689		224	
				7.280				9.585					

I.2.0. Istniejące przeznaczenie i zagospodarowanie terenu, w tym stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony

I.2.1. Ogólna charakterystyka miasta i gminy

Obszar gminy wynosi 234,21 km². Charakteryzuje się małym zaludnieniem (40,9 M/km²) i dużą lesistością (54,53 % obszaru gminy, z czego lasy ochronne stanowią prawie połowę) oraz z dużym udziałem gruntów rolnych (37,58%). Nieprzekształcony krajobraz terenów otwartych i zachowane w dobrej kondycji ekosystemy, w tym bardzo malownicze doliny rzeczne Gwdy, Czernicy i Szczyry decydują o wysokich walorach przyrodniczych gminy. Osadnictwo występuje w skupiskach wiejskich (10 wsi obrębowych + 17 przysiółków) i w mieście Czarne.

Osadnictwo rozproszone nie występuje, poza pojedynczymi zabudowaniami położonymi w otoczeniu lasów i pól, które stanowią najczęściej relikty osadnicze pracowników leśnych.

Stan ładu przestrzennego charakteryzuje się najwyższymi walorami, szczególnie w zakresie zachowania naturalnego krajobrazu i rzeźby terenu pól, łąk i lasów, które nie są praktycznie zniekształcone nadmierną ingerencją człowieka, zarówno w zakresie ich użytkowania (rolnictwo, pasterstwo), eksploatacji (nieliczne przykłady eksploatacji kruszywa), czy też niekontrolowanego osadnictwa (szczególnie dotyczy to rozproszonej współczesnej zabudowy realizowanej w oparciu o obowiązujące przepisy prawa z zakresu wydanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu).

Można stwierdzić, że znaczne oddalenie gminy od aglomeracji miejskich oraz brak występowania na terenie gminy kompleksów jezior, uchroniło ją od nadmiernej ekspansji - niekontrolowanej urbanizacji. Urbanizacji, która w sposób drastyczny i bardzo szybki doprowadziła do degradacji środowiska przyrodniczego i kulturowego na obszarach wiejskich w bliskim sąsiedztwie miejskich aglomeracji lub też na obszarach posiadających duże walory dla intensywnej turystyki stacjonarnej, jaką jest zabudowa letniskowa powstająca w pobliżu zbiorników wodnych.

Można stwierdzić, że Gmina Czarne zachowała swój naturalny urok i wszelkie walory klasycznego krajobrazu wiejskiego, z licznymi otwartymi rozłogami pól i ze skoncentrowaną zabudową ruralistyczną skupioną w niewielkich historycznych ośrodkach wiejskich.

Ochrona omówionego wyżej ładu przestrzennego, przyrodniczo-kulturowego powinna stanowić jeden z głównych celów polityki przestrzennej gminy.

Dla porządku należy dodać, że na terenie gminy występują również relikty substandardowej zabudowy popegeerowskiej, które powinny zostać poddane zabiegom rehabilitacji i estetyzacji.

Ponadto zachowały się liczne zespoły lub tylko ruiny zabudowy podworskiej i parkowej, które generalnie pozostawione bez opieki uległy i nadal ulegają degradacji albo niekiedy nieprawidłowej z punktu widzenia konserwatorskiego - restauracji. Jest to kolejny problem z zakresu ładu przestrzennego i jego kulturowej ochrony.

Istniejące użytkowanie i zagospodarowanie terenów w rozbiciu na obręby podano w tabeli nr I.2.1.

Tabela Nr I.2.1. Użytkowanie terenów w gminie w rozbiciu na obręby

Lp.	Obręb	Pow. całk. obróbu	Użytki rolne								
			R Grunty rolne			S Sady			Ł Łąki		
			Max III kl	Min IV kl	Σ 4 i 5	III	IV	Σ 7 i 8	III	IV	Σ 10 i 11
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Biernatka	1570	7	284	291	-	1	1	10	16	26
2	Bińcze	2020	180	451	631	-	3	3	27	10	37
3	Domisław	1651	100	990	1.090	2	1	3	-	8	8
4	Krzemieniewo	4559	337	698	1.035	-	1	1	-	65	65
5	Łoża	1200	43	454	497	-	1	1	-	27	27
6	Nadziejewo	2431	140	891	1.031	-	2	2	13	31	44
7	Raciniewo	1043	7	706	713	-	2	2	4	5	9
8	Sierpowo	664	174	378	552	-	31	31	-	-	-
9	Sokole	2902	170	1.002	1.172	1	1	2	-	47	47
10	Wyczechy	738	239	240	479	-	1	1	-	1	1
Σ		18.778	1.397	6.094	7.497	3	44	47	54	210	264
11	Czarne (obrób wiejski i miejski)	4643	120	258	378	-	1	1	34	32	66
Σ		23.421	1.517	6.352	7.869	3	45	48	88	242	330

c.d. Tabela Nr I.2.1. Użytkowanie terenów w gminie w rozbiciu na obręby

Lp.	Obręb	Pow. całk. obróbu	Użytki rolne								
			PS Pastwiska			B-R B-L B-PS Zabu- dowa	Wśr Stawy	W Row y	Σ Grunty Rolne		
			III	IV	Σ 13 i 14				III 3,7,10, 13	IV 5,8,11, 14,16, 17,18	Σ 19 i 20
1	2	3	13	14	15	16	17	18	19	20	21
1	Biernatka	1570	9	60	69	-	-	3	26	364	390
2	Bińcze	2020	10	12	22	-	-	2	217	482	699
3	Domisław	1651	-	10	10	-	-	2	102	1.011	1.113
4	Krzemieniewo	4559	-	58	58	-	-	4	337	826	1.163
5	Łoża	1200	-	28	28	-	-	2	43	512	555
6	Nadziejewo	2431	3	17	20	-	-	3	156	944	1.100
7	Raciniewo	1043	12	36	48	-	-	4	23	753	776
8	Sierpowo	664	2	2	4	-	-	3	176	414	590
9	Sokole	2902	-	22	22	-	-	6	171	1.078	1.249
10	Wyczechy	738	100	47	147	-	-	4	339	293	632
Σ		18.778	136	292	428	-	-	33	1.590	6.673	8.263
11	Czarne (obwód wiejski i miejski)	4643	10	80	90	-	1	3	164	375	539
Σ		23.421	146	372	518	-	1	36	1.754	7.048	8.802

c.d. Tabela Nr I.2.1. Użytkowanie terenów w gminie w rozbiciu na obręby

Lp.	Obręb	Pow. całk. obróbu	Grunty leśne					Wody		
			LS Lasy			Lz, Lz-R Lz-I, Lz-Ps Zadrze- wienia i zakrze- wienia	Σ 24 i 25	WP Wody płynące	WS Wody stojące	Σ 27 i 28
			III	pozostałe	Σ					
1	2	3	22	23	24	25	26	27	28	29
1	Biernatka	1570	-	1.084	1.084	8	1092	-	6	6
2	Bińcze	2020	4	1.214	1.218	1	1219	4	5	9
3	Domisław	1651	1	429	430	2	432	1	4	5
4	Krzemieniewo	4559	-	3.063	3.063	3	3066	16	12	28
5	Łoża	1200	-	592	592	4	596	2	-	2
6	Nadziejewo	2431	-	1.184	1.184	1	1185	4	-	4
7	Raciniewo	1043	2	200	202	5	207	-	-	-
8	Sierpowo	664	2	27	29	2	31	-	-	-
9	Sokole	2902	-	1.397	1.397	2	1399	-	-	-
10	Wyczechy	738	-	50	50	1	51	-	-	-
Σ		18.778	9	9.240	9.249	29	9.278	27	27	54
11	Czarne (obwód wiejski i miejski)	4643	-	3.491	3.491	3	3494	26	1	27
Σ		23.421	9	12.731	12.740	32	12.772	53	28	81

c.d. Tabela Nr I.2.1. Użytkowanie terenów w gminie w rozbiciu na obręb

Lp.	Obręb	Pow. całk. obróbu	Użytki Ekolo- giczne	Nieuzy- -tki	Grunty zabudowane zurbanizowane						
					Zabudowane						K Kopal- ne
					B Mieszk. w tym zagro- dowa i podwor- ska	Ba Przem.	Bi Inne	Bp Niezb.	Bz Rekr.	Σ Zabud.	
			E-Ws, E-WP E-Ls, E-Lz E-N, Ps, E-R E-R	N						30÷34	
1	2	3	30	31	30	31	32	33	34	35	36
1	Biernatka	1570	-	44	8	-	-	-	-	8	-
2	Bińcze	2020	-	27	24	1	1	-	-	26	1
3	Domisław	1651	-	34	25	0,5	0,5	-	-	26	-
4	Krzemieniewo	4559	-	232	32	0,5	2	0,5	1	36	-
5	Łoża	1200	-	18	9	0,5	-	0,5	0,5	10,5	0,5
6	Nadziejewo	2431	-	55	28	0,5	1	0,5	3	33	2
7	Raciniewo	1043	-	20	11,5	-	0,5	-	-	12	0,5
8	Sierpowo	664	-	9	11,5	1	0,5	0,5	-	13,5	-
9	Sokole	2902	-	15	15	-	0,5	0,5	1	17	-
10	Wyczechy	738	-	6	24	1	0,5	1	5	31,5	0,5
	Σ	18.778	-	460	186	5	6,5	3,5	16,5	217,5	4,5
11	Czarne (obwód wiejski i miejski)	4643	-	28	73	16	33	32	10	164	1
	Σ	23.421	-	488	259	21	39,5	36,5	26,5	381,5	5,5

c.d. Tabela Nr I.2.1. Użytkowanie terenów w gminie w rozbiciu na obręby

Lp.	Obręb	Pow. całk. obróbu	Grunty zabudowane zurbanizowane						Udział %		
			Komunikacja				Tr tereny różne	Grunty Zabud. i Zurb. Σ	R		
			dr Drogi	Tk Kolej	Ti Inna	Σ Komu- nika- cja 37÷39			III	IV	Σ
1	2	3	37	38	39	40	41	42	43	44	45
1	Biernatka	1570	19	11	-	30	-	38	1,6	23,2	24,8
2	Bińcze	2020	27	12	-	39	-	70	10,74	23,66	34,4
3	Domisław	1651	31	10	-	41	-	67	6,18	61,23	67,41
4	Krzemieniewo	4559	33	-	-	33	1	70	7,39	18,12	25,51
5	Łoża	1200	16	-	-	16	2	29	3,58	42,67	46,25
6	Nadziejewo	2431	40	12	-	52	-	87	6,42	38,83	45,25
7	Raciniewo	1043	18	9	-	27	0,5	40	2,2	72,2	74,4
8	Sierpowo	664	20	-	-	20	0,5	34	26,51	62,35	88,86
9	Sokole	2902	29	-	-	29	193	239	5,89	37,15	43,04
10	Wyczechy	738	17	-	-	17	-	49	45,93	39,7	85,63
Σ		18.778	250	54	-	304	197	723	8,46	35,54	44,00
11	Czarne (obrób wiejski i miejski)	4643	53	21	-	74	316	555	3,53	8,08	11,61
Σ		23.421	303	75	-	378	513	1.276	7,49	30,09	37,58

c.d. Tabela Nr I.2.1. Użytkowanie terenów w gminie w rozbiciu na obręby

Lp.	Obręb	Pow. całk. obróbu	Udział %								
			Ls + Lz	W	E	N	Zurbanizowane				
							Zabud.	Komun.	Kopal- ne	Różne	Σ
1	2	3	46	47	48	49	50	51	52	53	54
1	Biernatka	1570	69,6	0,35	-	2,8	0,54	1,91	-	-	2,45
2	Bińcze	2020	60,35	0,45	-	1,34	1,48	1,93	0,05	-	3,46
3	Domisław	1651	26,17	0,3	-	2,06	1,58	2,48	-	-	4,06
4	Krzemieniewo	4559	67,25	0,61	-	5,09	0,8	0,72	-	0,02	1,54
5	Łoża	1200	49,66	0,17	-	1,5	0,88	1,33	0,04	0,17	2,42
6	Nadziejewo	2431	48,75	0,16	-	2,26	1,36	2,14	0,08	-	3,58
7	Raciniewo	1043	19,84	-	-	1,92	1,15	2,59	0,05	0,05	3,84
8	Sierpowo	664	4,67	-	-	1,35	2,03	3,01	-	0,08	5,12
9	Sokole	2902	48,21	-	-	0,51	0,58	1	-	6,66	8,24
10	Wyczechy	738	6,92	-	-	0,81	4,27	2,3	0,07	-	6,64
Σ		18.778	49,41	0,29		2,45	1,16	1,62	0,02	1,05	3,85
11	Czarne (obwód wiejski i miejski)	4643	75,25	0,58	-	0,61	3,53	1,59	0,02	6,81	11,95
Σ		23.421	54,53	0,35		2,8	1,63	1,62	0,02	2,19	5,46

I.2.2. Zagospodarowanie poszczególnych obrębów

I.2.2.1. Miasto

Geodezyjnie obręb Czarne składa się z części miejskiej i części wiejskiej, tj. terenów rolnych i leśnych niezabudowanych.

1) Miasto Czarne

Miasto Czarne położone jest nad rzeką Czernicą w północno-zachodniej części Gminy Czarne. Pod względem sposobu zagospodarowania przestrzennego obszar Miasta można podzielić na niżej wymienione strefy funkcyjne wyznaczone przez sieć tras komunikacyjnych tranzytowych (dwie drogi wojewódzkie i kolej) oraz rzekę Czernicę. Układ linearny komunikacyjny i przyrodniczy w postaci rzeki stanowią granice poszczególnych stref funkcyjnych miasta:

Strefa „A” – to obszar centrum miasta obejmujący średniowieczne miasto lokacyjne i tereny XIX-wiecznego miasta nowożytnego. Obszar ten wyznacza trójkąt ograniczony od północno-zachodu rzeką Czernicą i od południa terenami kolejowymi linii kolejowej Nr 210 relacji Chojnice - Runowo Pomorskie. Rezerwy rozwojowe dla tej strefy rozciągają się w kierunku północno-wschodnim. Dominującą funkcję stanowi zabudowa mieszkaniowo-usługowa. W strefie tej nie występuje funkcja produkcyjna.

Strefa „B” – to obszar przedmieścia zlokalizowanego od południowej strony terenów kolejowych, tj. po przeciwnej stronie Centrum miasta. Osiedle to zaczęto realizować przed wojną wzdłuż wytyczonej szerokiej Alei Zwycięstwa – po jej stronie wschodniej. Po stronie zachodniej Alei, wzdłuż torów kolejowych, zlokalizowano obiekty produkcyjne, magazyny i składy związane z przerobem drewna. Już w czasach współczesnych, w zachodniej części, na skraju tej strefy, zlokalizowano oczyszczalnię ścieków, na obrzeżach tej strefy we wschodniej części rozwija się funkcja produkcyjna.

Strefa „C” – to obszar o zróżnicowanej funkcji zlokalizowany w zachodniej części miasta, na zachód od rzeki Czernicy, po stronie południowej drogi wojewódzkiej Nr 201. W części tej strefy położony jest Zakład Karny na terenie po byłym obozie jenieckim z okresu I wojny światowej oraz tereny wojskowe. Na wschód od terenów wojskowo-karnych powstały osiedla, głównie dla pracowników tych instytucji, o zabudowie wielorodzinnej i jednorodzinnej, z występującymi enklawami produkcyjnymi. Obszar ten charakteryzuje się najbardziej niespójnymi formami zabudowy.

Strefa „D” – to obszar położony po przeciwnej – północnej stronie drogi wojewódzkiej nr 201 – w okresie powojennym- powstało osiedle zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na założeniu promienistego układu urbanistycznego ulic. Osiedle to nie zostało w pełni zabudowane. Zabudowa powstająca w ostatnich latach niestety nie zawsze respektuje pierwotny zamysł twórców osiedla, przerywając promienisty układ ulic.

Pod względem stanu ładu przestrzennego najcenniejszym fragmentem miasta jest obszar „A” ścisłego centrum, a właściwie jego część odpowiadająca granicom średniowiecznego miasta lokacyjnego. Wprawdzie teren ten wykazuje dość duże zniszczenia i brak bieżących działań renowacyjnych, ale właśnie dzięki temu zachowało się wiele cennych elementów kulturowych, w tym najważniejszy z nich tj. zachowany układ urbanistyczny średniowiecznego miasta z rynkiem i zabudową lub jej relikty, opartą na osnowie wąskich długich działek

z pierzeją frontową i oficynami na zapleczu. W wielu przypadkach nie zachowała się zabudowa gospodarcza, lecz zachowały się historyczne podziały parcelacyjne i jednocześnie posesje niezabudowane, co oznacza unikalną w skali kraju możliwość przywrócenia i rekonstrukcji układu urbanistycznego średniowiecznego miasta. W bezpośrednim otoczeniu średniowiecznego miasta rozwinęła się zabudowa nowożytna z wieloma reprezentacyjnymi kamienicami zlokalizowanymi wzdłuż głównych arterii komunikacyjnych miasta oraz w sąsiedztwie centrum miasta wyznaczonego m.in. przez dworzec PKP, a także założony park miejski. Zarówno na terenie miasta lokacyjnego jak również w obszarze miasta nowożytnego, w okresie powojennym powstało szereg budynków - blokowiskowych dysharmonizujących przestrzeń. Szczególnie dotyczy to tych budynków, które zlokalizowano w oderwaniu od historycznych podziałów i tradycji zabudowy pierzejowej (np. lokalizowanie zabudowy ukośnie do osi ulic).

Strefa „B” to obszar przedmieścia, z dawnym osiedlem robotniczym, o zachowanym w miarę czytelnym siatkowym układzie urbanistycznym. Dominuje tu funkcja mieszkaniowa jednorodzinna, która jednak w wyniku niekontrolowanych działań inwestycyjnych w okresie wieloletnim, utraciła jednorodny charakter przestrzenny.

I wreszcie strefa „C” i „D” to obszar o niewielu walorach ładu przestrzennego. Wprawdzie historyczna część tej zabudowy odznacza się dobrymi tradycjami szkoły urbanistycznej okresu powojennego w obszarze „D” opartego na promienistym układzie ulic rozchodzących się od głównego skrzyżowania z drogą wojewódzką. W latach późniejszych zabudowa (szczególnie w latach ostatnich) realizowana była w sposób żywiołowy, w całkowitym oderwaniu od pierwotnej myśli urbanistycznej. Obszar ten wymaga uporządkowania i podjęcia działań zmierzających do nadania temu terenowi cech identyfikujących przestrzeń.

Obręb Czarne – część miejska (teren zabudowany lub przeznaczony pod zainwestowanie) zajmuje powierzchnię około 670 ha, z czego grunty rolne zajmują powierzchnię 49,40%, wody powierzchniowe 1,1%, drogi 4,94%, tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej łącznie 9,32%, usługowej 1,1%, produkcyjnej 3%, tereny infrastruktury technicznej 0,9%, cmentarze 0,46%, obiekty oświaty, sportu i rekreacji 0,95%, ogrody działkowe 3,28%, zieleń urządzona 0,44%, tereny kolejowe 1,80%, zakład karny 2,47%, lasy 20,66%.

Powierzchnia miasta (teren zabudowany lub przeznaczony pod zainwestowanie) stanowi 2,85% obszaru gminy, natomiast 14,47% obszaru obrębu Czarne. Miasto zlokalizowane jest w północno-zachodniej części gminy i pod względem geomorfologicznym to teren równinny (Równina Charzykowska), który przecina dolina rzeki Czernicy. Przyległe do rzeki tereny zielone stanowią jej ośnowę ekologiczną, jednocześnie pełniąc rolę terenu rekreacji miejskiej.

Miasto Czarne pod względem komunikacyjnym przecina (równoleżnikowo) w południowej części linia kolejowa nr 210 relacji Chojnice – Runowo Pomorskie, w obrębie średniowiecznego centrum miasta krzyżują się dwie drogi wojewódzkie nr 201 (ul. Człuchowska, Kościuszki, Młyńska i Szczecinecka) i 202 (Plac Wolności, ul. Zamkowa i Szosowa), droga powiatowa Nr 2539 (ul. Leśna) łączy miasto z miejscowością Prusinowo (przez Krzemieniewo i drogę krajową nr 22), ul. Moniuszki, Kolejowa, Ogrodowa oraz Strzelecka

należą do Zarządu Dróg Powiatowych. Obszar zabudowy obsługiwany jest również przez sieć dróg publicznych gminnych i prywatnych.

W obrębie miasta istniejąca zabudowa koncentruje się głównie w czterech rejonach: pierwszy rejon zlokalizowany jest w bezpośrednim sąsiedztwie średniowiecznego miasta lokacyjnego i terenów XIX-wiecznego miasta nowożytnego, który ograniczony jest od północno-zachodu rzeką Czernicą a od południa terenami kolejowymi, drugi rejon to obszar przedmieścia zlokalizowanego od południowej strony terenów kolejowych, trzeci rejon to obszar zlokalizowany w zachodniej części miasta, na zachód od rzeki Czernicy, po stronie południowej drogi wojewódzkiej Nr 201 i wreszcie czwarty rejon to obszar położony po północnej stronie drogi wojewódzkiej nr 201.

Plac Wolności w obrębie centrum (rynek) średniowiecznego miasta lokacyjnego, z pomnikiem, elementami małej architektury, urządzonymi miejscami postojowymi, stanowi miejsce spotkań mieszkańców Czarnego i pełni rolę swoistej przestrzeni publicznej.

Barierą w rozwoju przestrzennym miasta od strony północnej jest obwodnica, obrzeża miejskie od południa ograniczają ogrody działkowe, lasy, tereny rolne oraz lokalna oczyszczalnia ścieków, od strony zachodniej są to tereny wojskowe, od wschodniej tereny rolne.

Dominującą funkcją w mieście jest funkcja mieszkaniowa w formie osiedli podmiejskich jednorodzinnych i wielorodzinnych, w centrum wyraźnie wzrasta ranga funkcji mieszkaniowo-usługowej, gdzie usługi lokalizowane są głównie w parterach budynków. Zabudowa produkcyjna koncentruje się na południe od linii kolejowej oraz w bezpośrednim rejonie Zakładu Karnego, enklawa zabudowy produkcyjnej występuje również na terenie osiedla miejskiego przy ul. Polnej. Tereny usług oświaty w mieście stanowią szkoły i przedszkola, przy ul. Leśnej zlokalizowana jest Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Pawła II, w skład którego wchodzi Liceum Ogólnokształcące, Technikum Informatyczne, Technikum Ekonomiczne oraz Zasadnicza Szkoła Zawodowa. Przy ul. Parkowej zlokalizowany jest Zespół Szkół w skład którego wchodzi: Szkoła Podstawowa, Gimnazjum, na tym obszarze znajduje się również Gminne Przedszkole. Drugie przedszkole znajduje się w zachodniej części miasta, w rejonie ul. Świerczewskiego. W zachodniej części miasta w rejonie ul. Świerczewskiego i 22 Lipca rezerwuje się teren dla usług oświaty. Istniejąca zieleń publiczna to przede wszystkim nieprzerwany ciąg osnowy ekologicznej rzeki Czernicy, zabytkowy park urządzone przy ul. Parkowej oraz lokalne skwery i zieleńce. Dwa czynne cmentarze usytuowane są po obu stronach terenów kolejowych, jednakże stopień ich wypełnienia, a także zagospodarowanie obszarów sąsiednich, nie pozwala na ich powiększenie. Sytuacja taka wymaga pozyskania kolejnego terenu pod nowy cmentarz, pod który rezerwuje się obszar w zachodniej części miasta, przy obwodnicy miejskiej. Obiekty kultu religijnego w mieście to dwa kościoły katolickie – pierwszy to kościół pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Panny Marii zlokalizowany na obszarze średniowiecznego miasta lokacyjnego, który wpisany jest wraz z otoczeniem do wojewódzkiego rejestru zabytków i stanowi niezwykle cenną wartość historyczno-kulturową. Jednak jego stan techniczny nie pozwala na użytkowanie kościoła. Drugi kościół, już współczesny, zlokalizowany jest przy Alei Św. Józefa. Jest to jedyny funkcjonujący obiekt sakralny w mieście. W północno-zachodniej część miasta, na obszarze osiedla mieszkaniowego rezerwuje się obszar o pow. około 1 ha pod lokalizację nowego kościoła. Miasto posiada własną ciepłownię

energetyczną na węgiel, która zaopatruje w ciepło zabudowę wielorodzinną oraz obiekty użyteczności publicznej. Woda pobierana jest z lokalnych ujęć, miasto posiada własną oczyszczalnię ścieków. Energia elektryczna zaopatrywana jest z lokalnego Głównego Punktu Zasilania przy ul. Szosowej. Na południe od terenów kolejowych znajdują się tereny ogrodów działkowych.

Obszar terenów zurbanizowanych łącznie wynosi ok. 194 ha z czego:

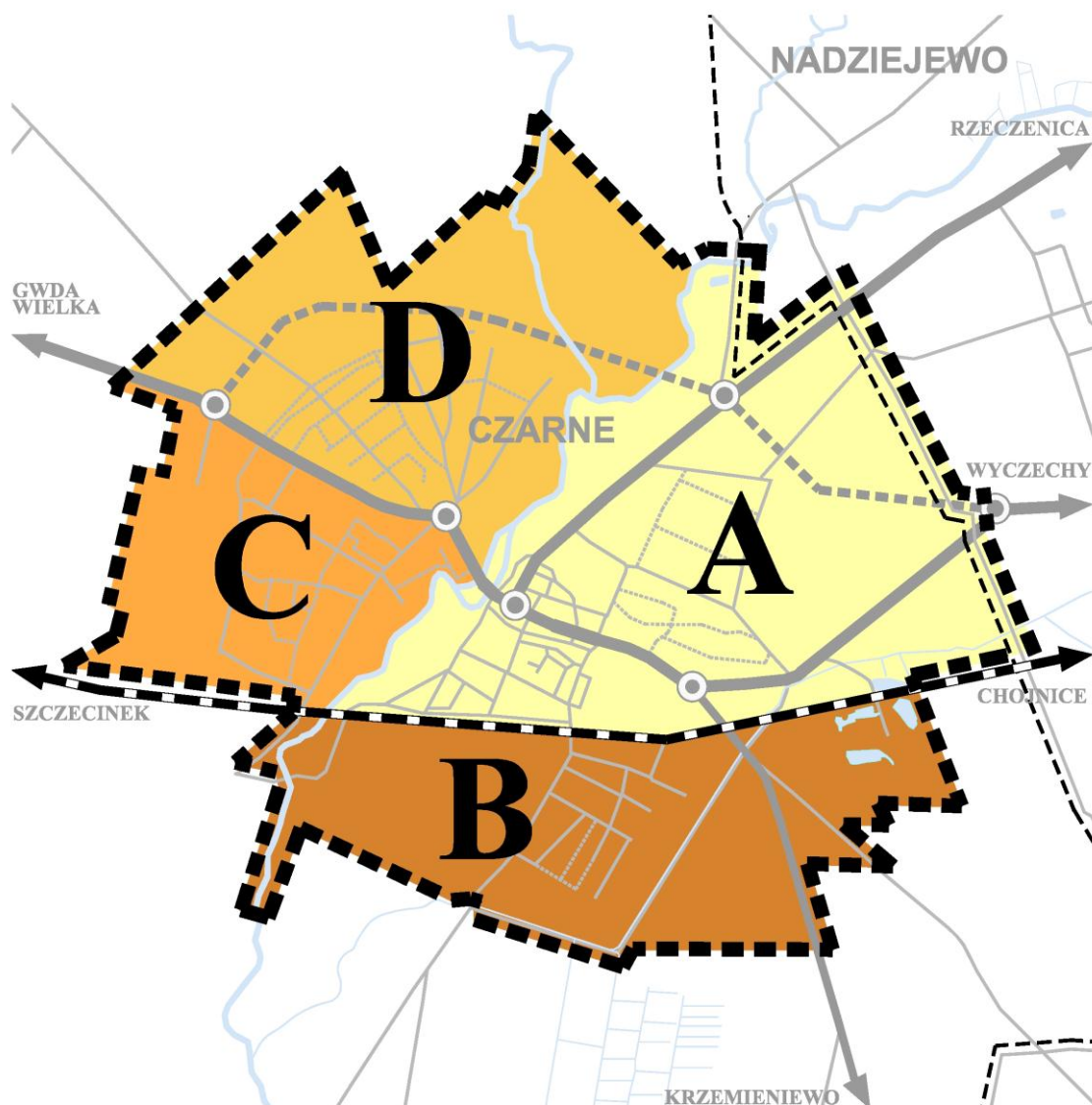
- funkcja mieszkaniowa jednorodzinna i wielorodzinna w sumie zajmuje powierzchnię 62,64 ha
- funkcja usługowa zajmuje powierzchnię 28,25 ha
- funkcja produkcyjna zajmuje powierzchnię 19,91 ha
- zieleń, ogródki działkowe i cmentarze zajmują powierzchnię 31,63 ha
- obiekty infrastruktury technicznej zajmują powierzchnię 6,18 ha
- drogi zajmują powierzchnię 33,21 ha
- teren kolejowy zajmuje powierzchnię 12,10 ha
- wody zajmują powierzchnię 7,5 ha
- tereny leśne zajmują powierzchnię 138,85 ha
- tereny rolne zajmują powierzchnię 332,75 ha

Studium przeznacza się pod zainwestowanie łącznie ok. 200 ha, przy czym pozostawia się teren osnowy ekologicznej rzeki Czernicy, koryto zostanie uporządkowane i przystosowane do pełnienia również funkcji rekreacyjnej.

Ludność miasta Czarne wynosi 6 119 mieszkańców. Miasto zaspokaja potrzeby społeczne zarówno jej mieszkańców jak i ludności z obszaru gminy. Jednak projektowane przeznaczenie terenów, szczególnie wprowadzenie nowych terenów mieszkaniowych, które spowoduje wzrost liczby mieszkańców o 1824 osób, wymaga rezerwy obszarów pod funkcje publiczne i usługowe.

Schemat podziału miasta Czarne na strefy funkcyjne ze względu na dominujące zagospodarowanie przedstawiono na załączniku graficznym nr 4.

Miasto i Gmina Czarne
Studium uwarunkowań
i kierunków zagospodarowania przestrzennego

**SCHEMAT PODZIAŁU MIASTA CZARNE NA STREFY FUNKCYJNE
ZE WZGLĘDU NA DOMINUJĄCE ZAGOSPODAROWANIE
na terenie Miasta**

— — — granica miasta Czarne
- - - granica obrębu Czarne

OZNACZENIA GRAFICZNE

strefa "A"
strefa "B"
strefa "C"
strefa "D"

Załącznik graficzny NR 4

2) Obręb Czarne

Geodezyjnie obręb Czarne składa się z części miejskiej i części wiejskiej, tj. terenów rolnych i leśnych niezabudowanych. Cały obręb zajmuje powierzchnię 4. 643 ha, obszary rolne stanowią około 11,61 % powierzchni, wody 0,58 %, komunikacja 1,59 %, nieużytki 0,61 %, tereny kopalne 0,02%, lasy 75,25%, tereny różne 6,81% a tereny zabudowane około 3,53 % (zestawienie uwzględnia również obręb Czarne – część miejska – teren zabudowany lub przeznaczony pod zainwestowanie).

Powierzchnia obrębu Czarne stanowi 19,82 % obszaru gminy. Obręb ten zlokalizowany jest w zachodniej części gminy i graniczy z województwem zachodniopomorskim. Pod względem geomorfologicznym większa część obrębu to teren równinny (Równina Charzykowska), południowy kraniec obejmuje Dolinę Gwdy. Obszar obrębu z północnego-wschodu na południowy-zachód przecina dolina rzeki Czernicy (dopływ Gwdy), do której na północnych obrzeżach miasta z kierunku północno-zachodniego dopływa rzeka Gnilec. Doliny rzeczne wraz z kompleksem lasów Borów Tucholskich stanowią cenne zachowane elementy środowiska przyrodniczego pełniące rolę regionalnych i subregionalnych korytarzy ekologicznych. Na południe od linii kolejowej, w granicach geodezyjnych obrębu, zlokalizowane są rozległe obszary wojskowe, które są terenami zamkniętymi. Po północnej stronie linii kolejowej, w bezpośrednim sąsiedztwie zachodniej części miasta, występuje również enklawa terenów wojskowych.

Obręb Czarne przecinają arterie komunikacyjne, linia kolejowa Nr 210 relacji Chojnice – Runowo Pomorskie, drogi wojewódzkie Nr 201 i 202, droga powiatowe: Nr 2539G (Czarne ul. Leśna – Sierpowo - Buszkowo, do drogi krajowej nr 22), Nr 2570G (ul. Strzelecka), Nr 2569G (ul. Ogrodowa), Nr 2568G (ul. Moniuszki) i Nr 2567G (ul. Kolejowa) oraz sieć dróg gminnych: publicznych i niepublicznych.

W zasadzie część wiejska obrębu Czarne to obszar leśny z terenami wojskowymi i niewielką enklawą terenu rolnego we wschodniej części. Studium nie wprowadza innej funkcji na w/w obszar poza istniejącą leśno-rolną i terenami zamkniętymi wojskowymi.

I.2.2.2 Wsie

Zagospodarowanie i powierzchnie terenów istniejącej oraz projektowanej zabudowy na obszarze gminy wiejskiej Czarne w rozbiciu na obrębę podano w tabeli nr I.2.2.

Tabela Nr I.2.2. Istniejące i projektowane użytkowanie terenów w gminie wiejskiej, w rozbiciu na obrębę

Lp.	Nazwa obrębu	Zabudowa istniejąca			Zabudowa projektowana					
		Mieszk., Zagrod., Rekr., Usł. [ha]	Produk- cyjna, inna [ha]	Σ	Zab. mieszkaniowo-usługowa z przewagą f. mieszkaniowej			Zab. mieszkaniowo-usługowa z przewagą f. usługowej		
					Wg planów miejso- wych [ha]	Wg studium [ha]	Σ	Wg planów miejso- wych [ha]	Wg studium [ha]	Σ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Biernatka	6	2 ¹⁾	8	-	-	-	-	-	-
2	Bińcze	28	2	30	-	30	30	-	-	-
3	Domisław	25	1	26	-	13	13	-	-	-
4	Krzemieniewo	33	3	36	-	11	11	-	-	-
5	Łoża	9	1	10	-	3	3	-	-	-
6	Nadziejewo	31	2	33	-	11	11	-	-	-
7	Raciniewo	12	-	12	-	1	1	-	-	-
8	Sierpowo	12	1	13	-	10	10	-	-	-
9	Sokole	17	-	17	-	6	6	-	-	-
10	Wyczechy	29	2	31	-	16	16	-	4	4
	Σ	202	14	216	-	101	101	-	4	4

c.d. Tabela Nr I.2.2. Istniejące i projektowane użytkowanie terenów w gminie wiejskiej, w rozbiciu na obrębę

Lp.	Nazwa obrębu	Zabudowa projektowana							
		Suma zabudowy mieszkaniowo-usługowej			Zabudowa produkcyjna			Rekreacja pobytowa [ha]	Suma zabud. proj. [ha]
		Wg planów miejscowych [ha]	Wg studium [ha]	Σ	Wg planów miejscowych [ha]	Wg studium [ha]	Σ		
1	2	12	13	14	15	16	17	18	19
1	Biernatka	-	-	-	-	-	-	2	2
2	Bińcze	-	30	30	-	-	-	-	30
3	Domisław	-	13	13	-	1	1	-	14
4	Krzemieniewo	-	11	11	-	-	-	-	11
5	Łoża	-	3	3	-	-	-	-	3
6	Nadziejewo	-	11	11	-	34	34 ¹	-	45
7	Raciniewo	-	1	1	-	-	-	-	1
8	Sierpowo	-	10	10	-	-	-	-	10
9	Sokole	-	6	6	-	-	-	-	6
10	Wyczechy	-	20	20	-	1	1	-	21
	Σ	-	105	105	-	36	36	2	143

c.d. Tabela Nr I.2.2. Istniejące i projektowane użytkowanie terenów w gminie wiejskiej, w rozbiu na obręby

Lp.	Nazwa obrębu	Kruszywa				Obszary do zalesienia [ha]	Liczba ludności		
		Udoku- mentowane złoża nieposiadające koncesji na wydobycie [ha]	Udokumentowane złoża posiadające koncesje na wydobycie				Istniejąca	Projekto- wana	Σ
			Plano- wane [ha]	W trakcie wydoby- cia [ha]	Wyeks- ploato- wane [ha]				
1	2	20	21	22	23	24	25	26	27
1	Biernatka	-	-	-	-	36	105	20 ²	125
2	Bińcze	-	-	-	-	64	549	380	929
3	Domisław	-	-	-	-	38	371	166	537
4	Krzemieniewo	-	-	-	5	18	605	197	802
5	Łoża	-	-	-	-	-	95	32	127
6	Nadziejewo	-	-	3	-	-	349	115	464
7	Raciniewo	-	-	-	-	86	108	15	123
8	Sierpowo	-	-	-	-	15	187	80	267
9	Sokołe	-	-	-	-	66	281	60	341
10	Wyczechy	-	-	-	-	-	816	213	1029
	Σ	-	-	3	5	323	3466	1278	4744

- 1) Projektowany teren produkcyjny w Nadziejewie stanowi część Miejskiego Ośrodka Przedsiębiorczości wyznaczonego pomiędzy miastem Czarne i przysiółkiem Wronkowo o łącznej powierzchni ok. 50ha.
- 2) Wzrost liczby ludności w obrębie Biernatka wynika z zagospodarowania i rehabilitacji istniejącego założenia podworskiego

1) Obręb Biernatka

Obręb Biernatka zajmuje powierzchnię 1570 ha., z czego grunty rolne stanowią ok. 390 ha (tj. 24,8%), lasy ok. 1084 ha (tj. 69,6%), tereny zurbanizowane ok. 2,45% (z czego drogi ok. 1,91%).

Powierzchnia Biernatki stanowi 6,70% obszaru gminy. Obręb ten położony jest we wschodniej części gminy i graniczy z Powiatem Rzeczenickim. Pod względem geomorfologicznym większa część obrębu to teren pojezierny (Pojezierze Krajeńskie), ograniczony od południowego-wschodu korytem rzeki Szczyry, która przepływa przez całą gminę i w Prądach wpada do Gwdy. Przez teren Biernatki przebiega korytarz ekologiczny, który ciągnie się z gminy Rzeczenicy do Krzemieniewa obejmując ogromne połacie lasów. Zawiera się w nim Obszar Chronionego Krajobrazu „Okolice jezior Krępsko i Szczytno”, dalej korytarz przebiega wzdłuż rzeki Szczyry obejmując lasy ochronne (187,2ha) położone w północno-zachodniej części obrębu i na granicy z gminą Debrzno. Tereny lasów, roli, łąk i pastwisk znajdują się w dużym stopniu na terenach podmokłych, co wynika z faktu, że cała północna część obrębu ma charakter źródliskowy. W północnej części obrębu (na terenie lasów ochronnych), na wysokości 208,3 m.n.p.m., znajduje się najwyższy położony punkt w całej gminie. Doliny rzeczne, ekosystemy leśne, podmokłe i torfowiska wraz z kompleksem lasów Borów Tucholskich stanowią cenne zachowane elementy środowiska przyrodniczego i powinny zostać objęte ochroną.

We wsi Biernatka znajdują się 4 pomniki przyrody (nr 5, 357, 358, N1G) – pojedyncze dęby szypułkowe. Wchodzą one w skład starodrzewu należącego do parku podworskiego. Ogólny stan starodrzewu jest dobry.

Przy drodze wojewódzkiej nr 201 w kierunku na Bińcze znajdują się 2 wyrobiska poźwirowe. Powstały one podczas eksploatacji udokumentowanego złoża kruszywa naturalnego – pokładów piasków ze żwirem, wpisanego do rejestru obszarów górniczych decyzją nr 362/77 z 30.07.1977r. Eksploatacja złoża została zakończona, nie wydano decyzji o kierunku rekultywacji wyrobisk, a teren żwirowni został rozparcelowany i przekazany Nadleśnictwu Czarne-Człuchowskie. Obecnie (od ponad 10 lat) obszar jest porośnięty lasem i nie wymaga dalszych zabiegów rekultywacyjnych.

Obręb Biernatka przecina arteria komunikacyjna o znaczeniu ponadlokalnym - droga wojewódzka Nr 201 relacji Gwda Wielka (pow. Szczecinecki) – Czarne – Barkowo (gm. Człuchów). Przez Biernatkę przebiega również trasa linii kolejowej o **znaczeniu państwowym** Nr 210 (relacji Chojnice-Runowo Pomorskie).

Pozostałe arterie komunikacyjne to drogi o znaczeniu lokalnym: powiatowe Nr 2532G (relacji Biernatka-Olszanowo-Grodzko) i Nr 2533G (relacji Łoża-droga nr 2532G) oraz sieć dróg gminnych: publicznych (Nr 232081G, Nr 232082G, Nr 232083G, Nr 232084G, Nr 232095G, Nr 232101G, Nr 232071G) i niepublicznych.

Biernatka to mała wioska o przewadze rozproszonej zabudowy zagrodowej z reliktnymi założeniami podworskiego i zabytkowego parku z 2 połowy XIXw. Zarówno z zabytkowej zabudowy jak i parku zachowały się tylko nieliczne pozostałości, które niestety ulegają ciągłej degradacji w wyniku zaistniałych wtórnych podziałów, braku jednego właściciela oraz prowadzenia remontów sprzecznych z zasadami konserwatorskimi, a także w wyniku świadomego niszczenia starodrzewu. W pobliżu wsi znajduje się stary zdewastowany cmentarz (położony przy grodzie gminnej 232083G). Ze względu na wartość kulturową cmentarza oraz zachowanych reliktnych i układu założenia podworskiego należałoby objąć je ochroną. Na terenie obrębu nie występują obiekty nieruchome wpisane do rejestru Pomorskiego Konserwatora Zabytków.

Grunty zabudowane głównie zabudową zagrodową liczą 8ha. Zabudowania są rozproszone na terenie całego obrębu, jednak większa ich grupa występuje przy drodze wojewódzkiej nr 201 w pobliżu zjazdów na drogi gminne 232084G i 232095G. Przy tej ostatniej znajduje się także zespół podworski.

Ludność Biernatki wynosiła na koniec 2008 roku 105 mieszkańców, a w 1999 roku 94 mieszkańców, czyli wzrosła o 11 osób (tj. ok. 10%) w ciągu 9 lat, co tylko potwierdza małą dynamikę rozwoju wsi. We wsi Biernatka nie występuje potencjał sprzyjający rozwojowi osadnictwa ze względu na brak jakiegokolwiek zaplecza produkcyjno-usługowego. Na terenie obrębu występuje zabudowa rozproszona oraz skoncentrowana w obszarze założenia podworskiego, gdzie w budynku dawnego dworu (mocno przekształconego) oraz w zabudowaniach gospodarczych (które są w bardzo złym stanie technicznym), mieszka kilka rodzin. Docelowo założenie podworskie należałoby objąć działaniami konserwatorskimi i rewitalizacyjnymi. Na skutek tych działań można by wygospodarować dodatkową ilość mieszkań. Szacuje się, że liczba ludności mogłaby wzrosnąć do max. 20 osób. Ponadto nad jez. Trzcinieckim wyznacza się ok. 2ha terenu

pod zabudowę rekreacji pobytowej powiększając teren dawnego campingu. Inwestycja nie spowoduje wzrostu liczby mieszkańców na terenie obrębu, może natomiast wymagać budowy drogi dojazdowej. W Biernatce nie ma szkoły podstawowej. Kształcenie na poziomie podstawowym zapewnia 6-cio oddziałowa Szkoła Podstawowa w Wyczechach, a gimnazjalnym Gimnazjum w Czarne. Prognozowany wzrost liczby ludności odpowiada przyrostowi ok. 2 uczniów, co nie będzie wymagało utworzenia nowych placówek w Szkole Podstawowej. Placówką publiczną integrującą życie mieszkańców jest świetlica wiejska zlokalizowana w budynku starego dworu. Pozostałe pomieszczenia tego budynku są mieszkaniami socjalnymi będącymi własnością gminy Czarne.

2) Obręb Bińcze

Na terenie obrębu Bińcze zabudowa zwarta zlokalizowana jest we wsi Bińcze oraz w przysiółkach Gliniana Góra i Wygonki. Obręb zajmuje powierzchnię 2020 ha, z czego grunty rolne stanowią ok. 699 ha (tj. 34,4%), lasy ok. 1218 ha (tj. 60,35%), tereny zurbanizowane ok. 70 ha (tj. 3,46%), w tym zabudowane ok. 30 ha (tj. 1,48%), komunikacja 1,93% i inne ok. 0,05%.

Powierzchnia Bińcza stanowi 8,62% obszaru gminy. Obręb ten położony jest we wschodniej części gminy i graniczy z Gminami Rzeczenica, Człuchów i Debrzno. Pod względem geomorfologicznym większa część obrębu to teren pojezierny (Pojezierze Krajeńskie), ograniczony od północnego-zachodu korytem rzeki Szczyry, która przepływa przez całą gminę i w Prądach wpada do Gwdy. Przez teren Bińcza przebiega korytarz ekologiczny, który ciągnie się z gminy Rzeczenicy do Krzemienia obijając ogromne połacie lasów. Zawiera się w nim Obszar Chronionego Krajobrazu „Okolice jezior Krepsko i Szczytno”, dalej korytarz przebiega wzdłuż rzeki Szczyry obejmując lasy ochronne (14,5ha) położone w północno-zachodniej części obrębu i na granicy z gminą Debrzno. Wschodnia część obrębu ma charakter źródłiskowy, w obszarze którego, w części leśnej i doliny Szczyry występują liczne tereny podmokłe. Doliny rzeczne, ekosystemy leśne, podmokłe i torfowiska stanowią cenne zachowane elementy środowiska przyrodniczego i powinny zostać objęte ochroną. Środkową część obrębu, o przewadze gruntów rolnych, charakteryzuje dobra jakość gleb uprawnych, więc wskazane byłoby wykorzystanie rolnicze tych terenów.

Obręb Bińcze przecina arteria komunikacyjna o znaczeniu ponadlokalnym - droga wojewódzka Nr 201 relacji Gwda Wielka (pow. Szczeciński) – Czarne – Barkowo (gm. Człuchów). Przez Bińcze przebiega również trasa linii kolejowej o **znaczeniu państwowym** Nr 210 (relacji Chojnice-Runowo Pomorskie) bez przystanku PKP na terenie obrębu.

Sieć dróg o znaczeniu lokalnym tworzą drogi gminne publiczne (Nr 232097G, Nr 232096G, Nr 232103G, Nr 232102G, Nr 232105G, Nr 232104G, Nr 232103G, Nr 232106G, Nr 230199G i niepubliczne.

Wieś Bińcze o charakterze wielodrożnicy (dawniej ulicówki) zlokalizowana jest po obu stronach drogi wojewódzkiej nr 201 oraz wzdłuż drogi gminnej przecinającej drogę wojewódzką relacji Wygonki – Gliniana Góra – Bińcze – Wiśniowa Aleja. Wieś powstała wokół założenia folwarcznego (późniejszy PGR). Relikty dworu z początku XX w. nie zachowały się, natomiast zachował się park o czytelnym układzie przestrzennym i z wartościowym starodrzewem

wpisany do Rejestru Pomorskiego Konserwatora Zabytków. Zabudowa folwarku po licznych przebudowach utraciła szereg walorów kulturowych (oprócz budynku gorzelnii i magazynu zbożowego). Drugim obiektem wpisanym do rejestru zabytków jest barokowy kościół filialny p.w. Św. Rodziny z 1761 r. wraz z cmentarzem założonym w XVI w. i otoczeniem zlokalizowany w centrum wsi. Na terenie obrębu znajduje się też dawny cmentarz (z pocz. XX w.), opuszczony i zdewastowany - zachował się tylko zarys jego kształtu, a także cmentarz z początku XX w., w którym nie zachowały się dawne nagrobki, a cmentarz ciągle jest czynny i ma 0,3 ha wolnej powierzchni.

Zabudowa mieszkaniowa ma charakter tradycyjny z dominującymi formami zabudowy zagrodowej, folwarcznej w postaci „czworaków”. Występują również blokowiska poPGRowskie. Formy tradycyjne wpisują się w krajobraz wiejski. Niestety współczesne blokowiska wprowadzają dysonans przestrzenny. W Bińcu obserwuje się niewielką dynamikę rozwoju, głównie w przysiółku Wygonki, gdzie stara zabudowa siedliskowa poddawana zostaje przez nowych właścicieli dość umiejętnej renowacji i zmianie przeznaczenia na funkcje rekreacji pobytowej. W przysiółku Gliniana Góra i w samej wsi Bińcze działania inwestycyjne polegają na wykonywaniu remontów i niewielkich rozbudów.

Zespół poPGRowski posiada znaczny potencjał gospodarczy, więc należałoby przywrócić jego możliwości produkcyjne (bądź usługowe). Niesie to za sobą szansę na ożywienie dynamiki rozwoju wsi.

Teren obrębu pokrywają tereny zabudowane zabudową produkcyjną, i zabudową mieszkaniową (łącznie z zabudową zagrodową), a ich powierzchnia wynosi odpowiednio $2\text{ha} + 24\text{ha} = 26\text{ha}$.

W studium przeznacza się tereny pod zabudowę mieszkaniowo-usługową z przewagą funkcji mieszkaniowej w centrum wsi Bińcze (ok. 20ha), jako uzupełnienie wzdłuż drogi do przysiółka Wiśniowa Aleja (ok. 5ha), jako uzupełnienie i przywrócenie funkcji mieszkaniowej na terenach byłej zabudowy zagrodowej w przysiółku Gliniana Góra (ok. 4,5ha) oraz niewielkie uzupełnienie zabudowy w centrum przysiółka Wygonki (ok. 0,5ha). W obrębie Bińcze pod zabudowę przeznacza się więc łącznie $20\text{ha} + 5\text{ha} + 4,5\text{ha} + 0,5\text{ha} = 30\text{ha}$. Oznacza to wzrost ilości zabudowy o 100%, co jest uzasadnione ze względu na potencjał rozwoju jaki warunkują opisane wyżej czynniki. Liczba ludności wsi Bińcze wraz z przysiółkami wynosiła na koniec 2008 roku 549 mieszkańców, a w 1999 roku 520 mieszkańców, czyli wzrosła o 29 osób (tj. ok. 6%) w ciągu 9 lat, co wskazuje na małą dynamikę rozwoju wsi. Tak mała dynamika wzrostu liczby ludności spowodowana była transformacją ustrojową, szczególnie skutkującą zapaścią wielkoobszarowych gospodarstw rolnych. Biorąc pod uwagę ożywienie gospodarcze następujące w ostatnich latach i potencjał gospodarczy tkwiący w terenie poPGRowskim Bińcza oraz zakładając jego wykorzystanie i uaktywnienie produkcyjne, należy przewidzieć że spowoduje to zintensyfikowanie przyrostu liczby ludności na poziomie ok. 3% rocznie, co daje w okresie 10 lat przyrost na poziomie 380 osób. W celu zapewnienia terenów pod zabudowę dla w/w przyrostu liczby ludności w studium przeznacza się obszar o powierzchni ok. 30ha.

We wsi Bińcze znajduje się 3-oddziałowa Publiczna Szkoła Podstawowa (do której uczęszczało na koniec 2008 r. 15 uczniów), która obsługuje także przysiółki znajdujące się na terenie obrębu.

Kształcenie na poziomie gimnazjalnym zapewnia Gimnazjum w Czarne. Prognozowany wzrost liczby ludności odpowiada przyrostowi ok. 25 uczniów, co wymaga utworzenia 3 dodatkowych oddziałów w obecnej szkole podstawowej lub powiększenia liczebności każdego z istniejących oddziałów do wielkości normatywnej ok. 25 uczniów. W budynku szkoły funkcjonuje także świetlica wiejska, będąca jednocześnie jedną z 4 znajdujących się na terenie gminy świetlic socjoterapeutycznych. Wieś posiada inne placówki publiczne jak filia poczty, placówka Ochotniczej Straży Pożarnej, boisko wiejskie, leśniczówka i park (wpisany do rejestru zabytków). Planowana jest rewitalizacja parku jako część inwestycji związanej z budową nowego budynku świetlicy wiejskiej na jego terenie, na którą to gmina uzyskała zgodę Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku.

3) Obręb Domisław

Na terenie obrębu Domisław zabudowa zwarta zlokalizowana jest we wsi Domisław Górny oraz w przysiółkach Domisław Dolny i Folwark. Obręb zajmuje powierzchnię 1651 ha, z czego grunty rolne stanowią ok. 1113 ha (tj. 67%), lasy ok. 430 ha (tj. 26%), tereny zurbanizowane ok. 67 ha (tj. 4,06%), w tym zabudowane ok. 26 ha (tj. 1,58%), komunikacja 2,48%.

Powierzchnia Domisławia stanowi 7,05% obszaru gminy. Obręb zlokalizowany jest w centralnej części gminy i rozciąga się aż do jej południowo-wschodniej granicy z gminą Debrzno. Pod względem geomorfologicznym jest to obszar pojezierzy (Pojezierze Krajeńskie) o pofałdowanym krajobrazie i bogaty w niewielkie jeziora polodowcowe. Największym z nich na terenie Domisławia jest jez. Staruch. Teren obniża się w kierunku doliny rzeki Szczyry, która stanowi południową granicę obrębu. Wzdłuż niej przebiega korytarz ekologiczny (obejmujący ogromne połacie lasów), który ciągnie się z gminy Rzeczenicy do Krzemieniewa i tam łączy z kompleksem lasów Borów Tucholskich. Na terenie obrębu Domisław znajdują się lasy ochronne (30ha) położone wzdłuż Szczyry. Tereny w dolinie Szczyry i jej dopływów to przeważnie torfowiska źródłiskowe i tereny podmokłe. Doliny rzeczne, ekosystemy leśne, podmokłe i torfowiska stanowią cenne zachowane elementy środowiska przyrodniczego i powinny zostać objęte ochroną. Środkową część obrębu, o przewadze gruntów rolnych, charakteryzuje dobra jakość gleb uprawnych, więc wskazane byłoby wykorzystanie rolnicze tych terenów.

Przez Domisław przebiega trasa linii kolejowej o **znaczeniu państwowym** Nr 210 relacji Chojnice-Runowo Pomorskie (bez przystanku PKP). Przez obręb nie przebiegają inne arterie komunikacyjne o znaczeniu ponadlokalnym.

Sieć dróg o znaczeniu lokalnym tworzy droga powiatowa Nr 2529 (relacji Gockowo-Krzemieniewo) przebiegająca z północy na południe obrębu i drogi powiatowe zbiegające się promieniście w Domisławiu Górnym Nr 2540G (relacji Czarne-Domisław), Nr 2541G (relacji Domisław-Sierpowo) Nr 2529G (relacji Gockowo-Krzemieniewo), a także drogi gminne publiczne (Nr 232074G, Nr 232092G, 232093G, Nr 232094G, Nr 232091G, Nr 232099G, Nr 232100G, Nr 232101G) i niepubliczne.

Domisław Górny to okazała wieś gburska z nieprzekształconym bardzo czytelnym układem owalnicowym oraz z zachowanym na skraju wsi dużym dawnym założeniem pałacowo-parkowym (później

poPGRowskim). Z dawnego założenia dworskiego zachował się pałac, relikty parku i zdewastowana krypta grobowa dawnych właścicieli majątku, zachowały się również zabudowania gospodarcze dworskie. W okresie powojennym założenie zostało „uzupełnione” budynkami gospodarczymi tzw. typowymi i blokami PGRowskimi. O ile prywatne zagrody posiadają praktycznie nieprzekształcone formy zabudowy, to niestety założenie podworskie jest bardzo zdewastowane.

Przysiółek Domisław Dolny to dawny zespół dworsko-folwarczny z zachowanym pałacem, relikami parku, zabudowaniami folwarcznymi i z cmentarzem rodzinnym właścicieli majątku. Niestety historyczny układ urbanistyczny założenia folwarcznego został przekształcony i obudowany współczesną zabudową. W przeciwieństwie do zachowanego nieprzekształconego układu ruralistycznego zabudowy Domisławia Górnego, Domisław Dolny wymaga większego wysiłku dla przywrócenia ładu przestrzennego.

W obrębie Domisław zlokalizowany jest kolejny przysiółek Folwark stanowiący relikty pofolwarcznej zabudowy z zachowaną kolonią kilku zabytkowych czworaków.

Kolejnym obiektem zabytkowym na terenie obrębu jest dawna Leśniczówka Skowarnki położona na skraju lasu przy drodze gruntowej z Domisławia Górnego w kierunku jez. Staruch.

Na terenie obrębu nie występują obiekty wpisane do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku. Jednak w celu ochrony walorów zabudowy podworskiej i pofolwarcznej w Domisławiu Dolnym i Górnym należałoby objąć oba te zespoły ochroną konserwatorską.

Na terenie obrębu dominuje funkcja mieszkaniowa (łącznie z zabudową zagrodową) - 25ha oraz produkcyjna zlokalizowana na terenie dawnego PGRu w Domisławiu Górnym - 1ha. Łączna zabudowana powierzchnia obrębu wynosi odpowiednio $25\text{ha} + 1\text{ha} = 26\text{ha}$.

W studium przeznacza się tereny pod zabudowę mieszkaniowo-usługową z przewagą funkcji mieszkaniowej jako uzupełnienia istniejącej zabudowy w Domisławiu Górnym (ok. 4ha) i Domisławie Dolnym (ok. 9ha) oraz pod zabudowę produkcyjną jako uzupełnienie istniejącej zabudowy w Domisławie Dolnym (ok. 1ha). W obrębie Domisław pod zabudowę przeznacza się więc łącznie $4\text{ha} + 9\text{ha} + 1\text{ha} = 14\text{ha}$, oznacza to wzrost ilości zabudowy o 50%.

Liczba ludności wsi Domisław wraz z przysiółkami wynosiła na koniec 2008 roku 371 mieszkańców, a w 1999 roku 420 mieszkańców, czyli zmalała o 49 osób (tj. ok. 11%) w ciągu 9 lat, co wskazuje na ujemne saldo migracyjne mieszkańców (pomimo tego, że w gminie przyrost naturalny jest dodatni). W Domisławiu największy spadek liczby mieszkańców zanotowano w 2002 r. (34 osoby w ciągu roku), kiedy ich liczba wyniosła 381 osób. Od tego czasu obserwuje się zahamowanie tego spadku. Sytuacja ta spowodowana była transformacją ustrojową, szczególnie skutkującą zapaścią wielkoobszarowych gospodarstw rolnych. Biorąc pod uwagę ożywienie gospodarcze następujące w ostatnich latach i potencjał gospodarczy tkwiący w terenach poPGRowskich oraz zakładając uaktywnienie produkcyjne tych terenów, należy przewidzieć że spowoduje to zintensyfikowanie przyrostu liczby ludności na poziomie ok. 4% rocznie, co daje w okresie 10 lat przyrost na poziomie 166 osób. W celu zapewnienia terenów pod zabudowę dla

w/w przyrostu liczby ludności w studium przeznacza się obszar o powierzchni ok. 13ha.

Kształcenie dzieci zamieszkałych w Domisławiu na poziomie podstawowym odbywa się w 6-cio oddziałowej Szkole Podstawowej w Krzemieniewie, a gimnazjalnym w Gimnazjum w Czarne. Prognozowany wzrost liczby ludności odpowiada przyrostowi ok. 10 uczniów, co nie wymaga tworzenia dodatkowych oddziałów w szkole podstawowej w Krzemieniewie. Ponieważ jednak Krzemieniewo świadczy usługi w zakresie szkolnictwa podstawowego również dla obrębów Krzemieniewo i Sierpowo, więc konieczność rozbudowy szkoły lub zwiększenia liczby oddziałów może okazać się nieodczyna. Zostało to przeanalizowane i opisane w pkt II.7.1.2. w Kierunkach. W Domisławiu Górnym znajduje się świetlica wiejska, która w pełni zabezpiecza potrzeby lokalnej społeczności oraz kaplica, którą przeznaczono na kościół i planuje się dobudować wieży kościelnej o wysokości max 12m wraz z krzyżem.

4) Obręb Krzemieniewo

Na terenie obrębu Krzemieniewo zabudowa zwarta zlokalizowana jest we wsi Krzemieniewo oraz w przysiółkach Malinowo, Lędyczek II, Piotrowice, Brzeziny, Lestnica, Łomczewko, Rębno i Prądy. Obręb zajmuje powierzchnię 4559 ha, z czego grunty rolne stanowią ok. 1163 ha (tj. 25%), lasy ok. 3063 ha (tj. 67%), tereny zurbanizowane ok. 70 ha (tj. 1,54%), w tym zabudowane ok. 36 ha (tj. 0,80%), komunikacja 0,72%.

Obręb Krzemieniewo stanowi 19,47% obszaru gminy, a jego powierzchnia jest druga co do wielkości spośród wszystkich obrębów w gminie Czarne. Tak samo jeśli chodzi o powierzchnię terenów leśnych położonych na terenie obrębu, wynosi ona ok. 67%, podczas gdy w pozostałych obrębach kształtuje się na poziomie od ok. 4% do ok. 50%.

Obręb zlokalizowany jest w południowej części gminy, a jego wschodnią granicę z gminą Debrzno stanowi rzeka Szczyra, zachodnią natomiast (z gminą Okonek) rzeka Gwda. W południowej części obrębu w pobliżu drogi krajowej nr 22 przepływa dopływ Szczyry – rzeka Chrzastawa i zlokalizowane jest jez. Czarne. Największym jednak jeziorem na terenie obrębu jest jez. Krzemieniewo położone w pobliżu wsi o tej samej nazwie. Pod względem geomorfologicznym północna część obrębu jest obszarem Pojezierza Krajeńskiego, a południowa obszarem Doliny Gwdy. Cały teren charakteryzuje się pofałdowanym krajobrazem i jest bogaty w niewielkie jeziora polodowcowe. Obszar Pojezierza Krajeńskiego charakteryzuje dobra jakość gleb uprawnych, więc wskazane byłoby dalsze wykorzystywanie rolnicze tych terenów. Tereny rolne od leśnych są wyraźnie rozgraniczone krawędzią strukturalną obniżenia dolinnego Gwdy-Czernicy. Większość obszarów leśnych pokrywających teren obrębu znajduje się na terenie mezoregionu Doliny Gwdy. Teren ten charakteryzuje się występowaniem lasów cennych przyrodniczo oraz znaczną ilością terenów podmokłych i torfowisk źródłiskowych rozlokowanych wzdłuż koryta rzeki Szczyry. Obszar ten zawiera w sobie tereny o wysokiej bioróżnorodności. W związku z tym główne ciek wodne i ich doliny oraz duże powierzchniowo zalesienia kwalifikuje się jako korytarze ekologiczne. Przez teren przebiega z północy na południe regionalny kompleks leśny Borów Tucholskich Zachodnich, w którym zawiera

się regionalny korytarz ekologiczny rzeki Gwdy. Tak samo wzdłuż przebiegu rzeki Szczyry wyznacza się subregionalny korytarz ekologiczny położony w subregionalnym kompleksie leśnym okalającym koryto rzeki.

Cały obręb Krzemieniewo znajduje się w zasięgu głównego zbiornika wód podziemnych GZWP Nr 126 Szczecinek.

Na terenie obrębu, niedaleko wsi Krzemieniewo, znajduje się wyrobisko poźwirowe, które nie zostało poddane rekultywacji, jedynie wyrównaniu terenu. Na terenie leśnym pomiędzy rzeką Gwdą a wsią Krzemieniewo znajduje się teren dawnego wydobywania ropy naftowej złoża „Brzozówka”, którego eksploatację zakończono w 1999r. a miejsce po wydobywaniu zostało odnowione kosztem i staraniem Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie.

W Krzemieniewie znajduje się oczyszczalnia ścieków zarządzana przez spółdzielnię mieszkaniową „Nowość”.

Pomimo, że droga krajowa nr 22 graniczy od południa z obrębem Krzemieniewo, nie oddziałuje ona na gminę. Sieć dróg o znaczeniu lokalnym przebiegających przez teren obrębu tworzą drogi powiatowe Nr 2539G (relacji Czarne ul. Leśna - Sierpowo - Buszkowo/droga krajowa nr 22) i 2529G (relacji Gockowo - Krzemieniewo), a także drogi gminne publiczne Nr 232088G, 232101G, 232109G, 232110G, 232111G, 232112G, 232113G, 232114G, 232115G, 232116G, 232117G, i niepubliczne.

Wieś Krzemieniewo to dawna owalnicowa wieś gburska z założeniem podworskim i kościołem szachulcowym z wieżą drewnianą. Z XVIII-sto wiecznym kościołem p.w. Chrystusa Króla wpisanym do Rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków sąsiaduje zamknięty już cmentarz przykościelny i plebania. Drugi cmentarz znajdujący się na terenie wsi również zawiera zabytkowe elementy, ale jest czynny i ciągle użytkowany. Założenie folwarczne jest bardzo zdewastowane – w części rezydencjonalnej z pałacu pozostały ruiny murów i szkielet dachu, natomiast park został zniszczony głównie przez wycinkę większości zabytkowych drzew. Spośród zabudowań podwórza gospodarczego zachowała się tylko północna ściana urbanistyczna tworzona przez oborę, owczarnię i stodołę. Z historycznie ukształtowanej kolonii mieszkalnej pozostało kilka budynków mieszkalnych rozrzuconych na terenie całej wsi. Obecny układ ruralistyczny wokół owalnicy jest uzupełniony zabudową mieszkaniową, a w owalnicy oprócz kościoła znajduje się także szkoła podstawowa. W bezpośrednim sąsiedztwie dworu zlokalizowana jest substandardowa zabudowa poPGRowska, która w czasach komunizmu dewastowała krajobraz nie tylko swoją formą lecz również prowadzona działalnością gospodarczą i obecnie nie tylko w Krzemieniewie działania te w niczym się nie zmieniły. Gospodarka nadal prowadzona jest w warunkach niechlujstwa, brudu, chaosu i kompletnego braku poszanowania dla walorów przyrodniczych, kulturowych czy wręcz estetycznych. W sąsiedztwie poPGRowskiego gospodarstwa zlokalizowana jest powojenna zabudowa dla pracowników rolnych w formie „tradycyjnych” bloków, które w otoczeniu zachowanej historycznej zabudowy ruralistycznej stanowią swoisty dysonans przestrzenny.

Na terenie obrębu Krzemieniewo znajdują się liczne przysiółki. Wszystkie oprócz Malinowa są położone głęboko w lesie i liczą sobie po 1-4 zagrody.

Przysiółek Malinowo stanowi przykład przepięknego założenia podworskiego, które w okresie po 1990r. stopniowo ulegało degradacji. Nie zachował się układ przestrzenny folwarku, jedynie ruiny pałacu, a ślady fundamentów po zabudowie towarzyszącej są ciągle widoczne. Założenie położone jest daleko od uczęszczanych szlaków komunikacyjnych i w związku z tym prawdopodobnie nie ma szans na ratunek przy obecnej polityce z zakresu ochrony zabytków.

Kolejnym przysiółkiem znajdującym się na terenie obrębu Krzemieniewo jest Lędyczek II. Osada ta, składa się z 3 zagubionych w lesie zagród dawnych pracowników leśnych. Zabudowa w będącym w podobnej sytuacji przysiółku Brzeziny, w którym znajdowała się leśniczówka, nie zachowała się i obecnie znajdują się tam jedynie ruiny. Pozostałe przysiółki zlokalizowane są przy rzekach - jedna zagroda w Łomczewku i dwie w Lestnicy leżą nad Gwdą, zagroda w Piotrowicach nad Chrzastawą została przekształcona w letnisko, a w Prądach nad Szczyrą zachował się niewielki zespół zagród leśnych skupionych wokół leśniczówki.

Na terenie obrębu dominuje funkcja mieszkaniowa (łącznie z zabudową zagrodową i podworską) - 32ha, produkcyjna - 3ha i rekreacji - 1ha. Łączna zabudowana powierzchnia obrębu wynosi odpowiednio $32\text{ha}+3\text{ha}+1\text{ha}=36\text{ha}$.

W studium przeznacza się tereny pod zabudowę mieszkaniowo-usługową z przewagą funkcji mieszkaniowej jako uzupełnienia istniejącej zabudowy we wsi Krzemieniewo (ok. 10ha) i Malinowo (ok. 1ha). Środek owalnicy przeznacza się we wschodnim krańcu pod funkcje usług (zgodnie z wydaną decyzją o warunkach zabudowy). Pozostałą część nawsia należy pozostawić niezabudowaną i przeznaczyć pod funkcje zieleni publicznej (co odpowiada tradycyjnemu sposobowi użytkowania placów w założeniach ruralistycznych wsi owalnicowych). W obrębie Krzemieniewo pod zabudowę przeznacza się więc łącznie $10\text{ha}+1\text{ha}=11\text{ha}$, oznacza to wzrost ilości zabudowy ok 30%.

Liczba ludności wsi Krzemieniewo wraz z przysiółkami wynosiła na koniec 2008 roku 605 mieszkańców (574 osoby we wsi Krzemieniewo), a w 1999 roku 641 mieszkańców, czyli zmalała o 36 osób (tj. ok. 5%) w ciągu 9 lat, co wskazuje na ujemne saldo migracyjne mieszkańców (pomimo tego, że w gminie przyrost naturalny jest dodatni). W Krzemieniewie liczba ludności malała stopniowo o około 2-4 osoby rocznie. Sytuacja ta spowodowana była transformacją ustrojową, szczególnie skutkującą zapaścią wielkoobszarowych gospodarstw rolnych. Biorąc pod uwagę żywienie gospodarcze następujące w ostatnich latach i potencjał gospodarczy tkwiący w terenie pokaźnego zakładu produkcyjnego (dawny PGR) w Krzemieniewie oraz zakładając uaktywnienie produkcyjne tych terenów, należy przewidzieć, że spowoduje to zintensyfikowanie przyrostu liczby ludności na poziomie ok. 3% rocznie, co daje w okresie 10 lat przyrost na poziomie 197 osób. W studium wyznacza się obszar o powierzchni ok. 11ha, który pokrywa zapotrzebowanie w zakresie terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną dla prognozowanej liczby ludności.

Kształcenie dzieci zamieszkałych w Krzemieniewie na poziomie podstawowym odbywa się w 6-cio oddziałowej Szkole Podstawowej w Krzemieniewie, a gimnazjalnym w Gimnazjum w Czarne. W szkole podstawowej zlokalizowana jest jedna z 4 świetlic socjoterapeutycznych znajdujących się na terenie gminy Czarne.

Prognozowany wzrost liczby ludności odpowiada przyrostowi ok. 12 uczniów, co nie wymaga tworzenia dodatkowych oddziałów w szkole podstawowej. Ponieważ jednak Krzemieniewo świadczy usługi w zakresie szkolnictwa podstawowego również dla obrębów Domisław i Sierpowo, więc konieczność rozbudowy szkoły lub zwiększenia liczby oddziałów może okazać się nieodzowna. Zostało to przeanalizowane i opisane w pkt II.7.1.2.w Kierunkach. W Krzemieniewie znajdują się świetlica wiejska oraz Ochotnicza Straż Pożarna, które w pełni zabezpieczają potrzeby lokalnej społeczności, a także kościół oraz czynny cmentarz.

5) Obręb Łoża

Obręb Łoża zajmuje powierzchnię 1200 ha., z czego grunty rolne stanowią ok. 555 ha (tj. 46%), lasy ok. 592 ha (tj. 50%), tereny zurbanizowane ok. 29ha (tj. 2,42%) w tym zabudowane ok. 10 ha (tj. 0,88%), komunikacja 1,33%.

Powierzchnia obrębu Łoża stanowi 5,12% obszaru gminy. Obręb ten położony jest w północno-wschodniej części gminy i graniczy z gminą Rzeczenica. Pod względem geomorfologicznym południowa część obrębu to teren pojezierny (Pojezierze Krajeńskie) pokryty glebami uprawnymi dobrej jakości, a także częściowo terenami podmokłym o charakterze źródłiskowym. Natomiast część północną pokrywają lasy o wysokiej bioróżnorodności położone w obniżeniu dolinnym Gwdy-Czernicy. Pokrycie terenu lasami (szczególnie borami sosnowymi) oraz występowanie w płaskim krajobrazie lokalnych obniżień, wynika z występowania koryt jezior czy rzek i jest charakterystyczne dla krajobrazu Równiny Charzykowskiej. Rzeka Czernica objęta jest subregionalnym korytarzem ekologicznym leżącym w regionalnym kompleksie leśnym Borów Tucholskich Zachodnich. Doliny rzeczne, ekosystemy leśne, podmokłe i torfowiska wraz z kompleksem lasów Borów Tucholskich stanowią cenne zachowane elementy środowiska przyrodniczego i powinny zostać objęte ochroną.

Przez teren obrębu, na północ od wsi Łoża, przebiega sieć elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110kV relacji GPZ Człuchów– GPZ Czarne. Najbliższy Główny Punkt Zasilania znajduje się więc w mieście Czarne.

Część leśną obrębu Łoża przecina arteria komunikacyjna o znaczeniu ponadlokalnym - droga wojewódzka Nr 202 relacji Czarne-Rzeczenica, która nie wpływa w żaden sposób na zabudowę i tendencje jej lokalizowania w tym obrębie. Większe znaczenie może odgrywać tu niedaleka lokalizacja wsi Łoża od przebiegu drogi wojewódzkiej Nr 201 relacji Gwda Wielka (pow. Szczeciński) – Czarne – Barkowo (gm. Człuchów). Pozostałe arterie komunikacyjne to drogi o znaczeniu lokalnym: powiatowe Nr 2533G (relacji Łoża-Wyczechy) i Nr 2529 (relacji Gockowo-Krzemieniewo) oraz sieć dróg gminnych publicznych (Nr 232062G, 232063G, 232065G-232071G, 232080G) i niepublicznych.

Łoża to mała wioska położona w oddaleniu od głównych szlaków komunikacyjnych. Do wioski wjeżdża się od zachodu drogą powiatową od strony Wyczechów. Droga rozwidla się wokół historycznie ukształtowanego układu owalnicowego i praktycznie we wsi się kończy, gdyż jej kontynuację stanowią nieutwardzone drogi polne i leśne. Na skraju wsi zlokalizowany jest zespół podworski z zachowaną w znacznej mierze zabudową gospodarczą, bez dworu i z

reliktami parku. Obecny właściciel wykonuje roboty remontowe i rekonstrukcyjne niestety w sposób niezgodny ze sztuką konserwatorską. Zachowane obiekty posiadają duży walor architektoniczny z cennymi detalami architektoniczno-rzeźbiarskimi na elewacjach, więc prowadzenie nieprofesjonalnych działań inwestycyjnych w ich zakresie może wyrządzić obiektom zabytkowym więcej szkody niż pożytku. W całej wsi występują liczne przykłady zabytkowej zabudowy zagrodowej, która zachowała się niemal w 90% w stanie oryginalnym jeśli chodzi o formę architektoniczną i układ ruralistyczny. Jest to bardzo cenna cecha kulturowa wiejskiej zabudowy nie tylko wsi Łoża, ale także wielu innych wsi w gminie Czarne.

Na terenie obrębu dominuje funkcja mieszkaniowa (łącznie z zabudową zagrodową i podworską) - 10ha i produkcyjna - 1ha. Łączna zabudowana powierzchnia obrębu wynosi odpowiednio 10ha+1ha=11ha.

W studium przeznacza się tereny pod zabudowę mieszkaniowo-usługową z przewagą funkcji mieszkaniowej jako uzupełnienia istniejącej zabudowy we wsi Łoża w ilości ok. 3ha, co oznaczać będzie wzrost ilości zabudowy o ok. 30%.

Ludność Łoży wynosiła na koniec 2008 roku 95 mieszkańców, a w 1999 roku 103 mieszkańców, czyli zmalała o 8 osób (tj. ok. 7%) w ciągu 9 lat, co wskazuje na ujemne saldo migracyjne mieszkańców (pomimo tego, że w gminie przyrost naturalny jest dodatni). W 2001r. liczba mieszkańców spadła do 97 mieszkańców i od tego czasu utrzymuje się średnio na podobnym poziomie od 95-99 osób. Sytuacja ta spowodowana była transformacją ustrojową, szczególnie skutkującą zapaścią wielkoobszarowych gospodarstw rolnych. Biorąc pod uwagę ożywienie gospodarcze następujące w ostatnich latach i potencjał gospodarczy tkwiący w terenie poPGRowskim oraz zakładając uaktywnienie produkcyjne tego terenu, należy założyć możliwość zintensyfikowania przyrostu liczby ludności na poziomie ok. 3% rocznie, co daje w okresie 10 lat przyrost na poziomie 32 osób. W studium wyznacza się obszar o powierzchni ok. 4ha, który pokrywa zapotrzebowanie w zakresie terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną dla prognozowanej liczby ludności. Obszar przeznaczony w studium pod zabudowę mieszkaniową jest niewielki, gdyż sama wieś jest małą osadą położoną na skraju gminy w znacznej odległości od głównych szlaków komunikacyjnych. W związku z tym we wsi nie występują inne czynniki osadniczo twórcze poza potencjałem tkwiącym w istniejącym poPGRowskim zakładzie produkcji rolnej.

W Łoży nie ma szkoły podstawowej. Kształcenie na poziomie podstawowym zapewnia 6-cio oddziałowa Szkoła Podstawowa w Wyczechach, a na poziomie gimnazjalnym Gimnazjum w Czarnem. Prognozowany wzrost liczby ludności odpowiada przyrostowi ok. 3 uczniów, co nie wymaga tworzenia dodatkowych oddziałów w szkole podstawowej. Ponieważ jednak SP w Wyczechach świadczy usługi w zakresie szkolnictwa podstawowego również dla innych obrębów, więc konieczność rozbudowy szkoły lub zwiększenia liczby oddziałów może okazać się nieodzowna. Zostało to przeanalizowane i opisane w pkt. II.7.1.2.w Kierunkach. Na terenie wsi Łoża nie zlokalizowano placówki integrującej życie mieszkańców, jednak z racji bliskości wsi Wyczechy mieszkańcy Łoży mają możliwość

korzystania ze znajdującej się tam świetlicy, kościoła, biblioteki i innych placówek.

6) Obręb Nadziejewo

Na terenie obrębu Nadziejewo zabudowa zwarta zlokalizowana jest we wsi Nadziejewo oraz w przysiółkach Janowiec, Grabowiec, Wierzbnik i Wronkowo. Obręb Nadziejewo zajmuje powierzchnię 2431 ha., z czego grunty rolne stanowią ok. 1100 ha (tj. 45%), lasy ok. 1184 ha (tj. 48%), tereny zurbanizowane ok. 87ha (tj. 3,58%) w tym zabudowane ok. 33 ha (tj. 1,36%), komunikacja 2,14%.

Powierzchnia obrębu Nadziejewo stanowi 10,38% obszaru gminy. Obręb ten położony jest w północnej części gminy i graniczy z gminą Rzeczenica. Prawie cały obręb leży w mezoregionie Równina Charzykowska i w związku z tym cały teren jest ukształtowany równinnie. Jego południową część pokrywają gleby uprawne dobrej jakości, natomiast część północna obrębu, położona w strukturalnym obniżeniu dolinnym Gwdy-Czernicy, porośnięta jest gęstymi lasami cennymi przyrodniczo o wysokiej bioróżnorodności, przez które przepływa rzeka Czernica. Cały ten obszar wchodzi w skład regionalnego kompleksu leśnego Borów Tucholskich Zachodnich, a wzdłuż rzeki Czernicy wyznaczono subregionalny korytarz ekologiczny doliny Czernicy.

Zachodnia część obrębu Nadziejewo, obejmująca przysiółki Wierzbnik, Grabowiec i Wronkowo, znajduje się w zasięgu głównego zbiornika wód podziemnych GZWP Nr 126 Szczecinek.

Przy drodze wojewódzkiej nr 202 znajduje się złoża kruszywa naturalnego „Czarne” o wyznaczonym obszarze górniczym o powierzchni 3,30ha i terenie górniczym 6ha. Eksploatacja kruszywa prowadzona jest okresowo na podstawie koncesji ważnej do dnia 31 grudnia 2023 r.

Przez centralną część obrębu, pomiędzy Wronkowem i Grabowcem oraz na północ od wsi Nadziejewo, przebiega sieć elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110kV relacji GPZ Człuchów – GPZ Czarne. Najbliższy Główny Punkt Zasilania znajduje się więc w mieście Czarne.

Na terenie obrębu Nadziejewo od 1997r. zlokalizowane jest składowisko odpadów, z którego korzysta cała gmina. Odpady składowane są na uszczelnianej geomembraną niecce, składowisko jest ogrodzone i otoczone pasem zieleni. Obecnie wykorzystywany do składowania jest 1ha terenu składowiska, co stanowi jedynie 10% jego całej powierzchni.

Przez Nadziejewo przebiega trasa linii kolejowej o **znaczeniu państwowym** Nr 210 (relacji Chojnice-Runowo Pomorskie) bez przystanku PKP na terenie obrębu.

Część leśną obrębu Nadziejewo przecina arteria komunikacyjna o znaczeniu ponadlokalnym - droga wojewódzka Nr 202 relacji Czarne-Rzeczenica niedaleko której znajduje się przysiółek Wronkowo. Przez przysiółek Grabowiec i wieś Nadziejewo przebiega natomiast druga z dróg wojewódzkich znajdujących się na terenie obrębu – droga nr 201 relacji Gwda Wielka (pow. Szczecinecki) – Czarne – Barkowo (gm. Człuchów). Droga wojewódzka nr 201 ma tworzyć węzeł komunikacyjny z projektowaną obwodnicą miasta Czarne, który będzie zlokalizowany na zachodnim skraju przysiółka Grabowiec. Pozostałe arterie komunikacyjne przebiegające przez teren obrębu to droga powiatowa 2527G (relacji Nadziejewo-Sporysz) oraz sieć dróg

gminnych publicznych (Nr 232061G-232064G, 232074G-232077G) i niepublicznych.

Wieś obrębowa Nadziejewo to klasyczna wieś gburska o zachowanych zabytkowych formach zabudowy rozlokowanych w placowo-owalicyowym układzie ruralistycznym wokół niezabudowanego nawsia. Na południowym skraju wsi znajduje się przepięknie położony na wzniesieniu drewniany zabytkowy kościół z 1753r. wraz z dzwonnica. Kościół p.w. Św. Andrzeja Apostoła wraz z otaczającym go nieczynnym zabytkowym cmentarzem i zlokalizowaną na jego terenie dzwonnica jest wpisany do Rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Niestety nie zachował się zabytkowy starodrzew otaczający kościół, co przyczyniło się do znacznego zubożenia krajobrazu kulturowego. We wsi znajduje się jeszcze jeden nieczynny i Niestety bardzo zaniedbany dawny cmentarz ewangelicki zlokalizowany przy drodze wojewódzkiej nr 201, a także dwie mogiły na dawnym niewielkim cmentarzu w centrum wsi, na terenie którego stoi drewniany krzyż. Element dysharmonijny tej doskonale zachowanej wsi stanowi poPGRowska zabudowa, w której obecnie znajduje się hodowla drobiu, zlokalizowana we wschodniej części wsi.

Na terenie obrębu Nadziejewo znajdują się cztery przysiółki: Janowiec, Wronkowo, Grabowiec i Wierzbniki.

Janowiec to zabudowania leśniczówki zlokalizowane przy drodze wojewódzkiej nr 202.

Wronkowo to historycznie ukształtowane ok. 1840r. niewielkie założenie folwarczne. Znacznie rozbudowano je, szczególnie o zabudowę gospodarczą po przejęciu terenu przez PGR. Uległ on likwidacji w 1994r., a obecnie całość zabudowań produkcyjno-gospodarczych jest własnością firmy EURO-FARM. Do dnia dzisiejszego należący do pierwotnego folwarku dwór nie zachował się, park jedynie w postaci reliktyw, a zabudowa gospodarcza w postaci szczątkowej. Niedaleko drogi dojazdowej z Grabowca do Wronkowa znajduje się zabytkowy cmentarz ewangelicki ze starodrzewem w otoczeniu pastwisk.

Przysiółek Grabowiec to kolonia rozproszonej zabudowy zagrodowej rozciągająca się po obu stronach drogi wojewódzkiej nr 201. Przeważają tu historyczne formy zabudowy zagrodowej kształtowanej wokół prostokątnego podwórza. Spośród zachowanych w pierwotnej formie architektonicznej zabudowań wyróżnia się kilka przebudów domów mieszkalnych, którym nadano formę miejskich „klocków”.

Ostatnim z omawianych przysiółków w obrębie Nadziejewo jest Wierzbnik (znany też pod nazwą Franciszkowo), w którym znajduje się tylko kilka pojedynczych zagród wiejskich położonych w sąsiedztwie torów kolejowych, w otoczeniu pól.

Na terenie obrębu dominuje funkcja mieszkaniowa (łącznie z zabudową zagrodową i podworską) - 28ha. Towarzyszy jej funkcja produkcyjna - 2ha i rekreacji – 3ha (boisko wiejskie 1ha+cmentarze zabytkowe 2ha). Łączna zabudowana powierzchnia obrębu wynosi odpowiednio 28ha+2ha+3ha=33ha.

W studium przeznacza się tereny pod zabudowę mieszkaniowo-usługową z przewagą funkcji mieszkaniowej jako uzupełnienia istniejącej zabudowy we wsi Nadziejewo w ilości ok. 8ha, w przysiółku Wronkowo ok. 2ha i Grabowiec ok. 1ha. Powierzchnia terenów wyznaczonych pod funkcję mieszkaniową w całym obrębie Nadziejewo wynosić będzie łącznie 8ha+2ha+1ha=11ha, oznacza to

wzrost ilości zabudowy mieszkaniowej o ok. 30%. Ponadto na terenie obrębu Nadziejewo przeznacza się ok. 34ha terenów produkcyjnych pod Miejski Ośrodek Przedsiębiorczości, który wyznacza się między miastem Czarne a przysiółkiem Wronkowo. Pozostała część ok. 16ha Miejskiego Ośrodka Przedsiębiorczości znajduje się na terenie miasta Czarne.

W obrębie Nadziejewo wyznacza się w bezpośrednim sąsiedztwie z miastem Czarne obszar o powierzchni ok. 50ha pod funkcję produkcyjną. Lokalizacja tej funkcji na wyżej określonym terenie podyktowana jest następującymi uwarunkowaniami:

- bezpośrednim sąsiedztwem z projektowaną obwodnicą miasta Czarne,
- bezpośrednim sąsiedztwem z istniejącymi szlakami komunikacyjnymi, tj. drogą wojewódzką nr 201 relacji Gwda Wielka (pow. Szczeciński) – Czarne – Barkowo (gm. Człuchów) i 202 relacji Czarne-Rzeczynica,
- wyczerpaniem się rezerw terenu pod funkcję produkcyjną w mieście Czarne.

Wyżej wymienione uwarunkowania przesądziły o lokalizacji gminnego ośrodka przedsiębiorczości w jednym zwartym, bardzo dobrze skomunikowanym obszarze. W obecnej sytuacji ekonomiczno-gospodarczej kraju, na terenie gminy nie obserwuje się specjalnego zapotrzebowania na tereny produkcyjne. Obecnie zagospodarowane są na te cele tereny powojenne i poPGRowskie, które jak wspomniano wyżej zostały praktycznie wyczerpane. Pomimo niezbyt dynamicznego rozwoju gospodarczego w zakresie powstawania nowych zakładów produkcyjnych, w studium wyznacza się gminny obszar przedsiębiorczości, który w przypadku zmiany koniunktury będzie mógł przyciągnąć potencjalnych inwestorów. Dodatkowym argumentem przemawiającym za uzyskaniem przez gminę nowych inwestorów jest likwidacja istniejącej jednostki wojskowej, która w okresie przedwojennym stanowiła istotny dla rozwoju miasta i zatrudnienia mieszkańców ośrodek. W zaistniałej sytuacji likwidacji jednostki wojskowej, gmina musi podjąć działania polegające na poszukiwaniu rozwiązań alternatywnych dynamizujących gospodarkę i rozwój gminy.

Liczba ludności w obrębie Nadziejewo wynosiła na koniec 2008 roku 349 mieszkańców (w tym 180 osób we wsi Nadziejewo i 96 w przysiółku Wronkowo), czyli tyle samo ile w 1999 roku, jedynie w innych proporcjach. W ciągu 9 lat ilość mieszkańców wsi Nadziejewo zmalała o 15 osób, ale w przysiółkach Grabowiec i Wronkowo o tyle samo wzrosła. Utrzymujący się na stałym poziomie bilans liczby mieszkańców jest rzadko spotykany w gminie Czarne, więc uznać można to za tendencję wskazującą na zainteresowanie tym obrębem w zakresie mieszkalnictwa oraz zagospodarowania istniejących terenów poPGRowskich i poprodukcyjnych, takich jak EURO-FARM we Wronkowie i teren poPGRowski w Nadziejewie. Biorąc również pod uwagę docelowy rozwój gminnego ośrodka przedsiębiorczości na granicy miasta Czarne i obrębu Nadziejewo należy zapewnić rezerwę terenu pod funkcję mieszkaniową. Rezerwa ta znajdować się będzie w przeważającej części w mieście Czarne oraz w niewielkim zakresie w obrębie Nadziejewo. Obszar wyznaczony pod funkcję mieszkaniową na terenie Nadziejewa zapewnia rezerwę mieszkaniową dla ok. 115osób.

W obrębie Nadziejewo nie ma szkoły podstawowej. Dzieciom zamieszkałym we wsi Nadziejewo kształcenie na poziomie podstawowym zapewnia 6-cio oddziałowa Szkoła Podstawowa w Wyczechach. Natomiast dzieci z przysiółków Wronkowo, Grabowiec i Wierzbnik uczęszczają do Szkoły Podstawowej w Czarnem. Wszystkie dzieci z obrębu Nadziejewo na poziomie gimnazjalnym kształcą się w Gimnazjum w Czarnem. Prognozowany wzrost liczby ludności odpowiada przyrostowi ok. 9 uczniów. Nawet zakładając, że wszystkie dzieci będą uczęszczać do SP w Wyczechach, stworzenie dodatkowych oddziałów w szkole podstawowej nie będzie konieczne. Ponieważ jednak SP w Wyczechach świadczy usługi w zakresie szkolnictwa podstawowego również dla innych obrębów, więc konieczność rozbudowy szkoły lub zwiększenia liczby oddziałów może okazać się nieodzowna. Zostało to przeanalizowane i opisane w pkt. II.7.1.2 w Kierunkach. Na terenie wsi Nadziejewo zlokalizowane są świetlica i boisko wiejskie, które pełnią rolę placówek integrujących życie mieszkańców. Z racji bliskości miasta Czarne i wsi Wyczechy, mieszkańcy Nadziejewa mają również możliwość korzystania ze znajdujących się tam placówek i obiektów użyteczności publicznej.

7) Obręb Raciniewo

Obręb Raciniewo zajmuje powierzchnię 1043 ha., z czego grunty rolne stanowią ok. 776 ha (tj. 74%), lasy ok. 202 ha (tj. 20%), tereny zurbanizowane ok. 40ha (tj. 3,84%) w tym zabudowane ok. 12 ha (tj. 1,15%), komunikacja 2,59%.

Powierzchnia obrębu Raciniewo stanowi 4,46% obszaru gminy. Obręb ten położony jest w środkowej części gminy. Pod względem geomorfologicznym południowa część obrębu to teren pojezierny (Pojezierze Krajeńskie) o równinnym ukształtowaniu terenu. Pokryty terenami rolnymi, łąkami i pastwiskami, a także w niewielkiej części terenami leśnymi o charakterze źródłiskowym. Na terenie obrębu znajdują się liczne drobne naturalne ciek wodne – niewielkie oczka wodne oraz strumyki i rowy melioracyjne.

Przez Raciniewo przebiega trasa linii kolejowej o **znaczeniu państwowym** Nr 210 (relacji Chojnice-Runowo Pomorskie) bez przystanku PKP na terenie obrębu.

Teren obrębu przecina arteria komunikacyjna o znaczeniu ponadlokalnym - droga nr 201 relacji Gwda Wielka (pow. Szczecinecki) – Czarne – Barkowo (gm. Człuchów) niedaleko której leży wieś Raciniewo. Pozostałe arterie komunikacyjne przebiegające przez teren obrębu tworzą sieć dróg gminnych publicznych (Nr 232079G, 232080G, 232085G, 232086G, Nr 232095G) i niepublicznych.

Raciniewo to mała wieś ulicowa położona w oddaleniu od szlaków komunikacyjnych z zabytkowym, drewnianym, szachulcowym kościołem zlokalizowanym na wzgórzu przy drodze wjazdowej do wsi. Kościół filialny p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej parafii w Bińczu jest wpisany do Rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wraz z otoczeniem, czyli zabytkowym cmentarzem i położoną na jego terenie dzwonnica. Układ wsi tworzy kilka zagrod w większości o zachowanych zabytkowych, nieprzekształconych formach architektonicznych i w związku z tym cała wieś stanowi dużą wartość kulturową zabudowy ruralistycznej. Po dawnym folwarku zlokalizowanym w centrum wsi nie zachowała się zabudowa ani układ

przestrzenny. Z założenia podworskiego zachowały się jedynie relikty bramy wjazdowej do folwarku i budynków gospodarczych.

W południowej części obrębu, zlokalizowane są dwa przysiółki – Raciniewo i Przygórze. Raciniewo to 3 zagrody wiejskie zlokalizowane na leśnej polanie, a Przygórze to 2 zagrody rolne położone za torami kolejowymi.

Na terenie obrębu występuje tylko funkcja mieszkaniowa (łącznie z zabudową zagrodową) i zajmuje łączną powierzchnię ok. 12ha.

W studium pod zabudowę mieszkaniowo-usługową z przewagą funkcji mieszkaniowej przeznacza się tereny w centrum wsi jako uzupełnienia ulicowego układu zabudowy o łącznej powierzchni ok. **1ha**, oznacza to wzrost ilości zabudowy o ok. 6%.

Liczba ludności w obrębie Raciniewo wynosiła na koniec 2008 roku 108 mieszkańców, a w 1999 roku 116 mieszkańców, czyli spadła o 8 osób w ciągu 9 lat. Stwierdzić więc można, że utrzymuje się ona na stałym poziomie. Projektowane uzupełnienia układu zabudowy wyznacza się na podstawie wniosków o przeznaczenie w studium tych terenów pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną. Wyznaczenie terenów pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną wielkości ok. 1ha spowoduje w okresie 10 lat przyrost liczby mieszkańców wsi Raciniewo o ok. 15 osób.

W obrębie Raciniewo nie ma szkoły podstawowej. Kształcenie na poziomie podstawowym zapewnia 6-cio oddziałowa Szkoła Podstawowa w Wyczechach, a na poziomie gimnazjalnym Gimnazjum w Czarnem. Prognozowany wzrost liczby ludności odpowiada przyrostowi ok. 2 uczniów, co nie wymaga tworzenia dodatkowych oddziałów w szkole podstawowej. Ponieważ jednak SP w Wyczechach świadczy usługi w zakresie szkolnictwa podstawowego również dla innych obrębów, więc konieczność rozbudowy szkoły lub zwiększenia liczby oddziałów może okazać się nieodzowna. Zostało to przeanalizowane i opisane w pkt. II.7.1.2 w Kierunkach. Na terenie wsi Raciniewo zlokalizowane są świetlica wiejska, która pełni rolę placówki integrującej życie mieszkańców. Z racji bliskości wsi Wyczechy, mieszkańcy Raciniewa mają również możliwość korzystania ze znajdujących się tam placówek i obiektów użyteczności publicznej.

8) Obręb Sierpowo

Obręb Sierpowo zajmuje powierzchnię 664 ha., z czego grunty rolne stanowią ok. 590 ha (tj. 89%), lasy ok. 29 ha (tj. 5%), tereny zurbanizowane ok. 34ha (tj. 5,12%) w tym zabudowane ok. 13 ha (tj. 2,03%), komunikacja 3,01%.

Powierzchnia obrębu Sierpowo stanowi 2,84% obszaru gminy. Obręb ten położony jest w centralnej części gminy. Pod względem geomorfologicznym obręb położony jest na terenie pojeziernym (Pojezierze Krajeńskie) o równinnym ukształtowaniu terenu. Pokryty jest terenami rolnymi, łąkami i pastwiskami, a gleby uprawne są dobrej jakości. Na terenie obrębu znajdują się liczne drobne naturalne ciek wodne – niewielkie oczka wodne.

Terenu obrębu nie przecinają arterie komunikacyjne o znaczeniu ponadlokalnym. Główne szlaki komunikacyjne rozchodzą się promieniście od wsi Sierpowo i łączą ją z miastem Czarne oraz wsiami Sokole, Krzemieniewo i Domisław. Są to drogi powiatowe nr 2539G (relacji Czarne **ul. Leśna – Sokole – Sierpowo - Buszkowo**/droga krajowa nr 22) i nr 2541G (relacji Sierpowo-

Domisław Górny) oraz drogi gminne publiczne (Nr 232107G i 232108G) i niepubliczne.

Sierpowo to historyczna wieś ulicowa rozciągająca się w czterech kierunkach od skrzyżowania z drogami wiodącymi do Czarnego, Domisława, Krzemieniewa i Sokola. Oprócz tradycyjnego układu ruralistycznego, we wsi zachowały się liczne przykłady zabudowy zagrodowej o historycznej formie architektonicznej. Należy zauważyć, że wieś nie wykazuje dynamiki rozwoju, a wręcz przeciwnie – można zaobserwować pewien regres. Kilka zagród jest opustoszałych i w związku z tym ulegających rozsypce. W bardzo dobrym stanie technicznym i zachowania elementów zabytkowych znajduje się natomiast niewielki kościółek położony na wschodnim krańcu wsi. Kościół filialny p.w. Tadeusza Judy parafii w Krzemieniewie wraz z otoczeniem został wpisany do Rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

W kierunku południowo-wschodnim od wsi Sierpowo zlokalizowany był dawny zespół folwarczno-dworski złożony z dworu z parkiem i podwórze gospodarczego, który został przekształcony w PGR i uległ zniszczeniu. Dwór z zabudowaniami gospodarczymi rozebrano, zachowały się jedynie relikty parku. Na miejscu dawnej zabudowy gospodarczej, inwestor (przedsiębiorstwo „Zielony Dąb”) wybudował współczesne zabudowania tartaczne, a na miejscu dawnego dworu - budynek mieszkalno-biurowy. Na terenie wsi znajdują się 3 niezależne tartaki, wraz z zakładami obróbki drewna.

Na terenie obrębu dominuje funkcja mieszkaniowa (łącznie z zabudową zagrodową) i zajmuje łączną powierzchnię ok. 12ha. Towarzyszą im tereny zabudowy przemysłowej o funkcji obróbki drewna, które zajmują powierzchnię ok. 1ha. Łącznie na terenie obrębu Sierpowo zabudowa zajmuje $12\text{ha} + 1\text{ha} = 13\text{ha}$.

W studium pod zabudowę mieszkaniowo-usługową z przewagą funkcji mieszkaniowej przeznacza się tereny w centrum wsi jako uzupełnienia ulicowego układu zabudowy o łącznej powierzchni ok. 6ha, co oznacza przyrost liczby ludności o ok. 60osób. Dodatkowo wzdłuż drogi powiatowej nr 2539G, na wniosek Agencji Nieruchomości Rolnych, przeznacza się obszar o powierzchni ok. 4ha na funkcję zabudowy mieszkaniowej. Teren ten położony jest przy skrzyżowaniu drogi powiatowej i gminnej prowadzącej do zakładu przetwórstwa drzewnego i może być przeznaczony dla pracowników tego zakładu w liczbie ok. 20 osób. Łącznie wzrost liczby ludności na terenie obrębu, wynikający z przeznaczenia w studium pod funkcję mieszkaniową $6\text{ha} + 4\text{ha} = 10\text{ha}$, wyniesie $60\text{os} + 20\text{os} = 80\text{os}$.

Liczba ludności w obrębie Sierpowo wynosiła na koniec 2008 roku 187 mieszkańców, a w 1999 roku 183 mieszkańców, czyli wzrasta o ok. 2% rocznie.

W obrębie Sierpowo nie ma szkoły podstawowej. Kształcenie na poziomie podstawowym zapewnia 6-cio oddziałowa Szkoła Podstawowa w Krzemieniewie, a na poziomie gimnazjalnym Gimnazjum w Czarne. Prognozowany wzrost liczby ludności odpowiada przyrostowi ok. 5 uczniów, co nie wymaga tworzenia dodatkowych oddziałów w szkole podstawowej. Ponieważ jednak SP w Krzemieniewie świadczy usługi w zakresie szkolnictwa podstawowego również dla innych obrębów, więc konieczność rozbudowy szkoły lub zwiększenia liczby oddziałów może okazać się nieodzowna. Zostało to przeanalizowane i opisane w pkt. II.7.1.2. w Kierunkach. Na terenie wsi Sierpowo znajduje się świetlica wiejska,

która funkcjonuje jako placówka integrująca życie mieszkańców. Ponadto z racji bliskości wsi Krzemieniewo, mieszkańcy Sierpowa mają możliwość korzystania ze znajdujących się tam placówek i obiektów użyteczności publicznej.

9) Obręb Sokole

Na terenie obrębu Sokole zabudowa zwarta zlokalizowana jest we wsi Sokole oraz w przysiółkach Kijno i Domyśl. Obręb zajmuje powierzchnię 2902ha., z czego grunty rolne stanowią ok. 1249 ha (tj. 43%), lasy ok. 1397 ha (tj. 48%), tereny zurbanizowane ok. 293ha (tj. 8,24%) w tym zabudowane ok. 17 ha (tj. 0,58%), komunikacja 1%, a tereny dawnych poligonów wojskowych zakwalifikowane jako tereny różne ok. 193ha (tj. 6,66%).

Obręb Sokole jest jednym z największych w gminie, a jego powierzchnia stanowi 12,39% obszaru gminy. Obręb zlokalizowany jest w środkowej części gminy, a jego zachodnią granicę z gminą Okonek stanowi rzeka Gwda. Pod względem geomorfologicznym obręb leży we wszystkich trzech mezoregionach, w których położona jest gmina Czarne. Centralna i wschodnia część obrębu objęta jest obszarem Pojezierza Krajeńskiego, południowo-zachodnia całkowicie zalesiona część leży w Dolinie Gwdy, a północno-wschodnia na terenie Równiny Charzykowskiej. Tereny rolne znajdujące się w środkowej i wschodniej części gminy posiadają gleby przeważnie dobrej jakości. Tereny rolne od leśnych są wyraźnie rozgraniczone krawędzią strukturalną obniżenia dolinnego Gwdy-Czernicy. Niewielki fragment rezerwatu przyrody „Dolina Gwdy”, który rozciąga się wzdłuż nadmienionej rzeki, znajduje się na terenie obrębu Sokole i objęte są nim lasy o wysokiej bioróżnorodności. Wszystkie lasy znajdujące się w zachodniej części obrębu wchodzi w skład regionalnego kompleksu leśnego Borów Tucholskich Zachodnich, w którym zawiera się regionalny korytarz ekologiczny rzeki Gwdy.

Na skraju lasu, niedaleko przysiółka Kijno znajduje się pomnik przyrody oznaczony nr 194 – głąz narzutowy.

Większość terenów leśnych znajdujących się na terenie obrębu Sokole położona jest na zamkniętym terenie wojskowym, na który obowiązuje zakaz wstępu oraz zakaz prowadzenia jakichkolwiek działań inwestycyjnych.

Terenu obrębu nie przecinają arterie komunikacyjne o znaczeniu ponadlokalnym. Główne szlaki komunikacyjne rozchodzą się promieniście od wsi Sokole i łączą wieś z miastem Czarne oraz wsiami Sierpowo i Domisław. Są to drogi powiatowe nr 2539G (relacji Czarne ul. Leśna – Sierpowo - Krzemieniewo-Buszkowo/droga krajowa nr 22) i nr 2540G (relacji Sokole-Domisław Górny) oraz drogi gminne publiczne (Nr 232064G, 232073G, 232078G, 232088G, 232090G, 232098G) i niepubliczne.

We wsi Sokole zachował się historyczny układ zabudowy, który stanowi bardzo ciekawy przykład wsi placowej, przy czym plac utworzony jest wokół naturalnie ukształtowanego oczka wodnego. Nanizana na otaczające nawsie drogi zabudowa zagrodowa jest w większości ukształtowana wokół prostokątnego podwórza gospodarczego, a walory architektoniczne większej części budynków są dobrze zachowane. Innym zabytkowym, zachowanym elementem jest położony na wjeździe do wsi (od strony miasta Czarne) zabytkowy cmentarz. Niestety w ostatnim czasie pojawiło się kilka budynków współczesnych o obcych formach architektonicznych, tj.

pokrytych dachami czterospadowymi lub mansardowymi o proporcjach innych niż używane tradycyjnie, bez kontynuacji i kontekstu historycznego w stosowanych detalach architektonicznych. W wsi zbudowano w latach 70-tych kilka budynków mieszkalnych w formie PRLowskich „klocków” z płaskimi dachami, które należałoby poddać rewaloryzacji.

Na terenie obrębu Sokole znajdują się dwa przysiółki: Kijno i Domyśl.

W przysiółku Kijno zlokalizowany jest zespół zabudowań poPGRowskich, który powstał na terenie dawnego folwarku. Niestety do naszych czasów z dawnego założenia dworskiego nie zachowało się nic, oprócz reliktów parku. Cały teren jest bardzo zdewastowany i nieuporządkowany. Stanowi to przykład chaosu przestrzennego dodatkowo potęgowanego parcelacją prowadzoną na przełomie lat 80-tych i 90-tych, w okresie zmiany ustrojowej.

Przysiółek Domyśl to zaledwie jedna zagroda leśna położona w zakolu rzeki Gwdy. W jej niedalekim sąsiedztwie znajduje się mały zabytkowy cmentarz otoczony przez młodnik i las sosnowy.

Na terenie obrębu występuje praktycznie tylko funkcja mieszkaniowa (łącznie z zabudową zagrodową) i zajmuje łączną powierzchnię ok. 16ha. Na terenie obrębu występuje zabytkowy cmentarz o powierzchni 1ha zaklasyfikowany wg ewidencji jako funkcja rekreacyjna. Łącznie na terenie obrębu Sokole zabudowa zajmuje 16ha+1ha=17ha.

W studium pod zabudowę mieszkaniowo-usługową z przewagą funkcji mieszkaniowej przeznacza się tereny w centrum wsi jako uzupełnienia ulicowego układu zabudowy o łącznej powierzchni ok. **6ha**, oznacza to wzrost liczby mieszkańców o ok. 60 osób.

Liczba ludności w obrębie Sokole wynosiła na koniec 2008 roku 281 mieszkańców, z czego 127 we wsi Sokole, a 153 w przysiółku Kijno. W 1999 roku obręb liczył sobie 310 mieszkańców, czyli ich liczba spadła o 29 osób w ciągu 9 lat. Spadek utrzymywał się na podobnym poziomie, tj. ok. 2-4 osób rocznie. Jego skutki szczególnie widoczne są w przysiółku Domyśl, gdzie liczba mieszkańców z 8 spadła do 1. W obrębie Sokole obserwuje się niewielkie zainteresowanie inwestycyjne, dlatego też projektowane w studium uzupełnienia układu owalnicowego zabudową mieszkaniową spowodują w ciągu 10 lat przyrost liczby ludności na poziomie ok. 60 osób.

W obrębie Sokole nie ma szkoły podstawowej. Kształcenie na poziomie podstawowym zapewnia Szkoła Podstawowa w Czarnej, która liczy sobie 21 oddziałów. Kształcenie na poziomie gimnazjalnym natomiast zapewnia Gimnazjum w Czarnej. Prognozowany wzrost liczby ludności odpowiada przyrostowi ok. 3 uczniów, co nie wymaga tworzenia dodatkowych oddziałów w szkole podstawowej. Na terenie wsi Sokole i w przysiółku Kijno znajdują się świetlice wiejskie, które funkcjonują jako placówki integrujące życie mieszkańców. Ponadto we wsi Sokole znajduje się Centrum Integracji Kultury Ukraińskiej. Mieszkańcy obrębu korzystają również z placówek i obiektów użyteczności publicznej zlokalizowanych w mieście Czarne.

10) Obręb Wyczechy

Obręb zajmuje powierzchnię 738ha., z czego grunty rolne stanowią ok. 632 ha (tj. 86%), lasy ok. 50 ha (tj. 7%), tereny zurbanizowane ok. 49ha (tj. 6,64%) w tym zabudowane ok. 31 ha (tj. 4,27%), komunikacja 2,30%.

Powierzchnia obrębu Wyczechy stanowi 3,15% obszaru gminy. Obręb ten położony jest w środkowej części gminy i pod względem geomorfologicznym znajduje się na terenie pojeziernym (Pojezierze Krajeńskie). Jego centralną i zachodnią część pokrywają gleby uprawne dobrej jakości. Teren ukształtowany jest łagodnie, a lasy prawie tu nie występują.

Przez teren obrębu, na północ od wsi Łoża, przebiega sieć elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110kV relacji GPZ Człuchów– GPZ Czarne. Najbliższy Główny Punkt Zasilania znajduje się więc w mieście Czarne.

W Wyczechach znajduje się zarządzana przez spółdzielnię mieszkaniową „Nadzieja” oczyszczalnia ścieków. Zlokalizowana jest ona w oddaleniu od centrum wsi, przy drodze do Gockowa.

Południową granicę obrębu stanowi trasa linii kolejowej o **znaczeniu państwowym** Nr 210 relacji Chojnice-Runowo Pomorskie.

Przez środek obrębu Wyczechy przebiega arteria komunikacyjna o znaczeniu ponadlokalnym - droga wojewódzka nr 201 relacji Gwda Wielka (pow. Szczeciński) – Czarne – Barkowo (gm. Człuchów). Pozostałe szlaki komunikacyjne przebiegające przez teren obrębu to droga powiatowa 2529G (relacji Gockowo-Krzemieniewo) i nr 2533G (relacji Łoża-Wyczechy) oraz sieć dróg gminnych publicznych (Nr 232066G, 232067G, 232079G, 232085G) i niepublicznych.

Wyczechy to niewielki terenowo obręb, jednak liczący sobie najwięcej mieszkańców ze wszystkich wsi w gminie Czarne, tj. 816 mieszkańców. Wieś nie posiada wyraźnego historycznego układu ruralistycznego zabudowy. Zachowane budynki wykazujące cechy historyczne przemieszane są z zabudową współczesną, w tym poPGRowską, w formie blokowskiej. W południowo-zachodniej części wsi zachował się pałac z parkiem i nielicznymi zabudowaniami gospodarczymi będący niegdyś częścią założenia folwarcznego. Niestety pałac ulega ciągłej degradacji. Park jest zdewastowany i zaniedbany mimo że od 1996r. podlega ochronie konserwatorskiej ustanowionej wpisem do Rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Pozostały teren podworski poddawany jest degradującej go parcelacji i zabudowie w formie współczesnych budynków jednorodzinnych. Można stwierdzić, że bezpośrednie otoczenie zabytkowego założenia podworskiego zostało bezpowrotnie zniszczone. Elementem przestrzennym zachowanym w niezmienionej formie jest zabytkowy cmentarz położony w niewielkim oddaleniu od wsi, przy drodze do Raciniewa. Niedaleko niego, na skraju wsi zlokalizowany jest punkt odprawiania mszy świętej powstały przez rozbudowę dawnego budynku mieszkalnego. Podsumowując należy stwierdzić, że dynamiczny, jak na warunki gminy, rozwój wsi wymaga podjęcia prężnych działań prawno-formalnych porządkujących i wprowadzających ład przestrzenny.

Na terenie obrębu dominuje funkcja mieszkaniowa (łącznie z zabudową zagrodową) i zajmuje powierzchnię ok. 24ha. Towarzysząca jej funkcja produkcyjna (głównie EURO-FARM) wynosi ok. 2ha. Na terenie obrębu znajdują się także ogrody działkowe o powierzchni ok. 5ha zaklasyfikowane wg ewidencji jako

funkcja rekreacyjna. Łącznie na terenie obrębu Wyczechy tereny zabudowane zajmują $24\text{ha}+2\text{ha}+5\text{ha}=31\text{ha}$.

W studium pod zabudowę mieszkaniowo-usługową z przewagą funkcji mieszkaniowej przeznacza się tereny w centrum wsi jako uzupełnienia ulicowego układu zabudowy o łącznej powierzchni ok. 16ha , co będzie oznaczało wzrost liczby mieszkańców o ok. 213 osób. Dodatkowo uwzględniając wydane decyzje o warunkach zabudowy i złożone wnioski, wyznacza się tereny usługowe o powierzchni ok. 4ha oraz tereny o funkcji produkcyjno-gospodarczej o powierzchni ok. 1ha . Łącznie w obrębie Wyczechy wyznacza się tereny pod zabudowę wielkości $16\text{ha}+4\text{ha}+1\text{ha}=21\text{ha}$.

Liczba ludności w obrębie Wyczechy wynosiła na koniec 2008 roku 816 mieszkańców, a w 1999 roku 901 mieszkańców, czyli spadła o 85 osób w ciągu 9 lat. Spadek utrzymywał się na podobnym poziomie, tj. ok. 8 osób rocznie, a w 2007r. zanotowano najwyższą jego wartość – 20 osób. Obecnie sytuacja zaczęła się normować. Obserwuje się zainteresowanie inwestycyjne z zakresu funkcji usługowych i produkcyjnych. Dlatego też projektuje się w studium uzupełnienia układu ulicowego zabudową mieszkaniową w ilości, która spowoduje w ciągu 10 lat przyrost liczby ludności na poziomie ok. 213 osób.

W obrębie Wyczechy działa 6-cio oddziałowa szkoła podstawowa wraz z boiskami szkolnymi. Kształcenie na poziomie gimnazjalnym natomiast zapewnia Gimnazjum w Czarnem. Prognozowany wzrost liczby ludności odpowiada przyrostowi ok. 13 uczniów, co nie wymaga tworzenia dodatkowych oddziałów w szkole podstawowej. Jednak biorąc pod uwagę wzrost ilości dzieci w wieku szkolnym w obrębach, które należą do obwodu SP w Wyczechach, może zaistnieć konieczność rozbudowy szkoły lub zwiększenia liczby oddziałów. Zostało to przeanalizowane i opisane w pkt. II.7.1.2 w Kierunkach. W szkole w Wyczechach funkcjonuje jedna z czterech znajdujących się na terenie gminy Czarne świetlic socjoterapeutycznych. Na terenie wsi Wyczechy zlokalizowana jest również świetlica wiejska, a także Ochotnicza Straż Pożarna i filia biblioteki w Czarnem, które funkcjonują jako placówki integrujące życie mieszkańców. Ponadto mieszkańcy obrębu korzystają z budynku poczty zlokalizowanego w centrum wsi.

I.2.3. Podsumowanie

I.2.3.1. Miasto

Czarne to małe miasteczko położone na skraju Województwa Pomorskiego, w południowo-zachodniej jego części graniczące z Województwem Kujawsko-Pomorskim. Miasto oddalone jest od dużych ośrodków miejskich o znaczeniu ponadlokalnym, zagubione w otoczeniu lasów i pól Równiny Charzykowskiej.

Zorganizowane osadnictwo na prawach miejskich istnieje w Czarnem od 700-set lat. Na przestrzeni wieków rozwój miasta ściśle związany był z obsługą terenów rolnych oraz pełnieniem funkcji administracyjno-militarnej, kiedy to w XIV w. w Czarnem Krzyżacy zlokalizowali strażnicę przekształconą później w zamek. Pod koniec XV w. miasto przechodzi pod panowanie polskie i w dalszym ciągu pełni funkcję administracyjną (świadczącą usługi dla rozległych terenów rolnych), a także strategiczną (przystosowując organizacje i urzędy do nowych potrzeb), z siedzibą głównych władz w dawnym zamku krzyżackim. Historia miasta, podobnie jak historia Polski, przebiegała w sposób burzliwy, lecz zawsze związana była z administrowaniem i obsługą przez

Czarne terenów rolnych. W okresie zaborów Czarne uzyskało nową funkcję - miasta garnizonowego, a po I Wojnie Światowej stało się miastem granicznym, pomiędzy Niemcami i Polską (Czarne należało do Niemiec, a granica przebiegała w Powiecie Człuchowskim). W tym okresie nastąpiła dalsza militaryzacja, a po dojściu Hitlera do władzy, w mieście powstał pierwszy obóz koncentracyjny dla 250 osób, przekształcony w okresie wojennym w Stalag IIB Hammerstein dla jeńców polskich, belgijskich, francuskich, angielskich i włoskich. W czasach powojennych w Czarnem znalazła swą siedzibę jednostka wojskowa nr 4141, jednostka remontowa oraz zakład karny.

Jak wynika z przytoczonego rysu historycznego, rozwój Czarnego determinowały niezmiennie 3 czynniki, tj. gospodarka wiejska, administracja i obronność. Położenie miasta na mapie gospodarczej regionu nie zmieniło się do dzisiaj i obecnie charakteryzuje je znaczne oddalenie od dużych ośrodków gospodarczych. W/w uwarunkowania polegające na małej dynamice rozwoju miały niebagatelne znaczenie dla przetrwania historycznych wartości kulturowych z zakresu budownictwa i architektury. Dynamiczny rozwój gospodarczy, szczególnie w ostatnich latach, powoduje w niektórych miastach i osiedlach degradację w sposób bezpowrotny historycznych układów urbanistycznych, ruralistycznych i zabytków. Natomiast brak tej dynamiki w mieście Czarne uchronił je przed zniszczeniami, które niesie ze sobą każdy szybko postępujący rozwój gospodarczy. W mieście zachował się bardzo cenny średniowieczny układ zabudowy miasta lokacyjnego z niezmiennymi podziałami parcelacyjnymi, szachownicowym układem ulic oraz z licznymi obiektami zabytkowymi realizowanymi w układach średniowiecznych na zasadzie budowy reprezentacyjnej kamienicy od frontu i długiej oficyny na zapleczu działki. Niewiele jest miast w Polsce, w których ten układ został niezmiennym, w związku z tym należy podjąć wszelkie działania zmierzające do ochrony układu urbanistycznego, a także konserwacji zabytkowych obiektów w Czarnem. W tym celu należy niezwłocznie przystąpić do wykonania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla miasta.

I.2.3.2. Wsie

Podobnie jak miasto, teren gminy jest zlokalizowany w znacznej odległości od dużych ośrodków miejskich, które w sposób bezwzględny zawłaszczają przyległe tereny rolne. Zawłaszczenie to polega na ekspansji osadnictwa na terenach rolnych sąsiadujących z ośrodkami miejskimi w sposób chaotyczny, masowy, realizowany w oparciu o wydawane decyzje o warunkach zabudowy, przy czym obserwuje się dwie formy tego osadnictwa – mieszkaniową i rekreacyjną na terenach gmin obdarzonych korzystnymi naturalnymi walorami przyrodniczymi, tj. występowania dużych naturalnych zbiorników wodnych, których na terenie gminy Czarne brakuje.

Z racji położenia i walorów przyrodniczych niesprzyjających typowej rekreacji indywidualnej, gmina Czarne na razie opiera się nadmiernej ekspansji, a wręcz zaobserwować można zahamowanie gospodarcze. Zjawiska te, podobnie jak w mieście, przyczyniły się do zachowania unikalnego, nieprzekształconego waloru kulturowo-przyrodniczego o charakterze wiejskim z zachowanymi oryginalnymi formami zabudowy, autentycznymi mieszkańcami-rolnikami oraz o malowniczym krajobrazie falujących łąnów pól Pojezierza Krajeńskiego, otoczonych lasami Borów Tucholskich Zachodnich i przeciętych naturalnymi dolinami rzecznyymi rzeki Gwdy i jej dopływów Szczyry oraz Czernicy. Można

zaobserwować wyraźne rozgraniczenie upraw polowych i osad wiejskich. Praktycznie nie występuje nowa rozproszona zabudowa mieszkaniowa ani też nowa zabudowa pseudozagrodowa.

Na terenie obrębu występuje 10 wsi i 18 przysiółków oraz 13 wyodrębnionych założeń podworskich. Wszystkie wsie posiadają zabytkowe, zachowane w mniejszym lub większym stopniu układy ruralistyczne oparte na układzie owalnicowym lub ulicowym. Ze względu na stan ich zachowania, a także ilość oraz stopień przebudowy zabytkowych obiektów i panujący we wsiach ład przestrzenny, wyodrębnić można trzy grupy:

- 1) **Wsie o wyjątkowo dobrze zachowanych walorach kulturowych w zakresie historycznych układów ruralistycznych, układów zagród i form architektonicznych zabudowy.** Większość wsi znajdujących się w gminie Czarne posiada takie walory. Do tej grupy wsi zalicza się Domisław Górny, Krzemieniewo, Łoża, Nadziejewo, Raciniewo, Sierpowo i Sokole.
- 2) **Wsie zdegradowane jeśli chodzi o stan zachowanego układu przestrzennego i stopień przekształcenia zabudowy.** Niestety jest kilka wsi, w których nastąpiła znacząca degradacja spowodowana nadmierną (w odniesieniu do gminy Czarne) ekspansją inwestycyjną w ciągu ostatnich lat. Polegała ona głównie na chaotycznym użytkowaniu terenów poPGRowskich i podworskich, co z kolei przekładało się na nieuporządkowany rozwój układów ruralistycznych znajdujących się w ich sąsiedztwie. Do tej grupy wsi zalicza się Wyczechy, Biernatka, Bińcze i Domisław Dolny.
- 3) **Założenia podworskie i folwarczne.** Majątki znajdujące się w gminie Czarne podzielić można ze względu na ich lokalizację:
 - a) Założenia podworskie w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy wsi gburskich. Należą do nich dwory w: Bińczu, Domisławiu Górnym, Krzemieniewie, Łóżach, Raciniewie, Wyczechach.
 - b) Założenia podworskie niezwiązane ze zwartą zabudową wiejską. Należą do nich dwory w: Biernatce, Domisławiu Dolnym, Kijnie, Malinowie, Sierpowie, Sokolu Folwarku, Wronkowie.

Należy stwierdzić, że wszystkie założenia folwarczne są w bardzo złym stanie technicznym, wynikającym ze współczesnego sposobu ich użytkowania niezgodnego ze sztuką konserwatorską i bez poszanowania wartości kulturowych, co doprowadziło do degradacji założeń podworskich i ich otoczenia. Chaotycznemu rozwojowi przestrzennemu towarzyszyły przypadkowe parcelacje terenów zabudowanych i parków podworskich. Do założeń folwarcznych i później poPGRowskich użytkowanych w sposób degradujący zalicza się: Biernatka, Bińcze, Domisław Górny, Domisław Dolny, Kijno, Krzemieniewo, Łoża, Sierpowo, Wronkowo i Wyczechy. Opuszczonym założeniem podworskim jest Malinowo, a Raciniewo nieistniejącym.

Z przykrością należy stwierdzić, że na terenie gminy nie występują dobre przykłady użytkowania i zagospodarowania historycznych majątków i folwarków. Nawet relikty majątku Sierpowo w postaci zachowanego i utrzymywanego przez właściciela zabytkowego parku nie mogą stanowić dobrego przykładu działań konserwatorskich i rewaloryzacyjnych (połączono historyczne gatunki zieleni ze współczesnymi, nieosadzonymi w tradycji oraz wprowadzono elementy małej architektury również o formach obcych).

I.2.4. Wykaz obiektów użyteczności publicznej

I.2.4.1 Miasto

1. budynek dworca PKP
2. Zakład Karny ul. Pomorska 1
3. Ochotnicza Straż Pożarna ul. Ogrodowa 22
4. Urząd Miasta i Gminy ul. Moniuszki 12
5. Przedszkole Wojskowe ul. Pomorska 4
6. Przedszkole przy ul. Parkowej 7
7. Poczta Polska ul. Parkowa 12
8. Zespół Szkół przy ul. Parkowej 6
9. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Pawła II ul. Leśna 2
10. Kościół p.w. NMP ul. Kościelna 6
11. Kościół p.w. NPM Al. Św. Józefa 3
12. Dom Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Rehabilitacji i Terapii zajęciowej, ul. Zamkowa 19
13. amfiteatr na terenie OSP przy ul. Ogrodowej 22
14. Nadleśnictwo Czarne Człuchowskie ul. Długa 2
15. Dom Dziecka ul. Leśna 1
16. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej ul. Leśna 4
17. stadion miejski przy Alei Zwycięstwa
18. Czarnieńskie Centrum Kultury ul. Kolejowa 14
19. budynek socjalny przy ul. Łąkowej 9
20. budynek socjalny przy ul. Ogrodowej 3b
21. Biblioteka Miejska ul. Kościuszki 1
22. Targowisko

Wykaz obiektów i przestrzeni publicznych na terenie miasta Czarne przedstawiono na załączniku graficznym Nr 5

I.2.4.2 Wsie

Biernatka:

1. świetlica wiejska (w dworze)
2. cmentarz (nieczynny, zabytkowy)

Bińcze:

3. Publiczna Szkoła Podstawowa w Bińczu ze świetlicą socjoterapeutyczną
4. Ochotnicza Straż Pożarna w Bińczu
5. zabytkowy kościół p.w. Świętej Rodziny
6. boisko wiejskie
7. park podworski (projektowana budowa świetlicy wiejskiej w parku)
8. cmentarz (czynny)
9. cmentarz (nieczynny, zabytkowy)
10. poczta

Domisław:

11. świetlica wiejska
12. boisko wiejskie
13. kaplica p.w. Św. Katarzyny Aleksandryjskiej (projektowane przeznaczenie na kościół)
14. cmentarz rodzinny dawnych właścicieli dworu (nieczynny, zabytkowy)
15. cmentarz rodzinny dawnych właścicieli dworu (nieczynny, zabytkowy)
16. cmentarz (nieczynny, zabytkowy)

Krzemieniewo:

17. świetlica wiejska
18. Czarnieńskie Centrum Kultury (projektowany Klub Animacji Społecznej)
19. kościół p.w. Chrystusa Króla wraz z plebanią i cmentarzem przykościelnym (nieczynnym, zabytkowym)
20. Szkoła Podstawowa w Krzemieniewie ze świetlicą socjoterapeutyczną
21. cmentarz we wsi (czynny)
22. cmentarz w przysiółku Prądy (nieczynny, zabytkowy)
23. cmentarz w lesie na skraju przysiółka Lędyczek II (nieczynny, zabytkowy)
24. cmentarz przy drodze gminnej 232114G na granicy z gminą Okonek (nieczynny, zabytkowy)

Łoża:

25. cmentarz (nieczynny, zabytkowy)

Nadziejewo:

26. kościół p.w. Św. Andrzeja Apostoła z dzwonnica i cmentarzem przykościelnym (nieczynnym, zabytkowym)
27. cmentarz ewangelicki przy skrzyżowaniu drogi wojewódzkiej nr 201 z drogą do wsi (nieczynny, zabytkowy)
28. cmentarz katolicki z drewnianym krzyżem usytuowany w rzędzie zabudowań przy drodze wiejskiej (nieczynny, zabytkowy)
29. boisko wiejskie
30. świetlica wiejska
31. cmentarz na polu pomiędzy Wronkowem i Grabowcem (nieczynny, zabytkowy)

Raciniewo:

- 32. kościół p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej z dzwonnica i cmentarzem przykościelnym (nieczynnym, zabytkowym)
- 33. świetlica wiejska
- 34. cmentarz rodowy (nieczynny, zabytkowy)

Sierpowo:

- 35. kościół p.w. Św. Tadeusza Judy z cmentarzem przykościelnym (nieczynnym, zabytkowym)
- 36. park podworski
- 37. świetlica wiejska
- 38. cmentarz na wyjeździe ze wsi, drugi nieczynny, zabytkowy

Sokole:

- 39. Centrum Integracji Kultury Ukraińskiej w Sokolu wraz ze świetlicą wiejską
- 40. cmentarz w Sokolu (nieczynny, zabytkowy)
- 41. cmentarz w przysiółku Domyśl (nieczynny, zabytkowy)
- 42. cmentarz w nieistniejącym przysiółku Lędyczek (nieczynny, zabytkowy)
- 43. cmentarz w pobliżu nieistniejącego przysiółka Lędyczek (nieczynny, zabytkowy)

Wyczechy:

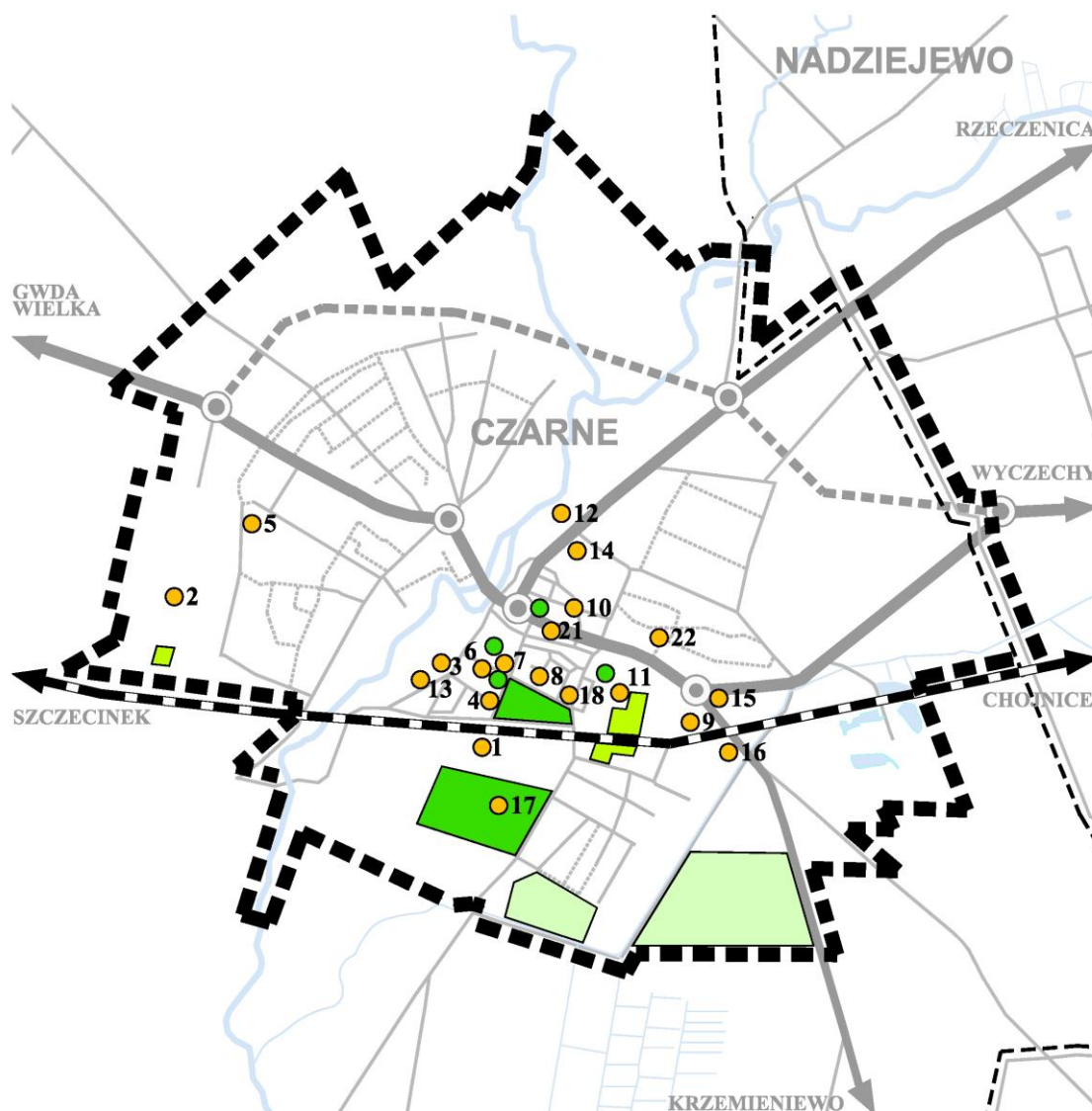
- 44. poczta
- 45. filia biblioteki w Czarnem wraz ze świetlicą wiejską
- 46. dom pogrzebowy
- 47. Szkoła Podstawowa w Wyczechach ze świetlicą socjoterapeutyczną, boiskami szkolnymi i placem zabaw
- 48. park podworski
- 49. punkt odprawiania mszy świętych
- 50. boisko wiejskie
- 51. prywatna praktyka lekarska
- 52. cmentarz przy drodze do Raciniewa (nieczynny, zabytkowy)

Kijno:

- 53. świetlica wiejska

Wykaz obiektów i przestrzeni publicznych na terenie gminy Czarne przedstawiono na załączniku graficznym Nr 6.

Miasto i Gmina Czarne
Studium uwarunkowań
i kierunków zagospodarowania przestrzennego

**SCHEMAT WYSTĘPOWANIA ISTNIEJĄCYCH OBIEKTÓW
I PRZESTRZENI PUBLICZNYCH**
na terenie Miasta Czarne

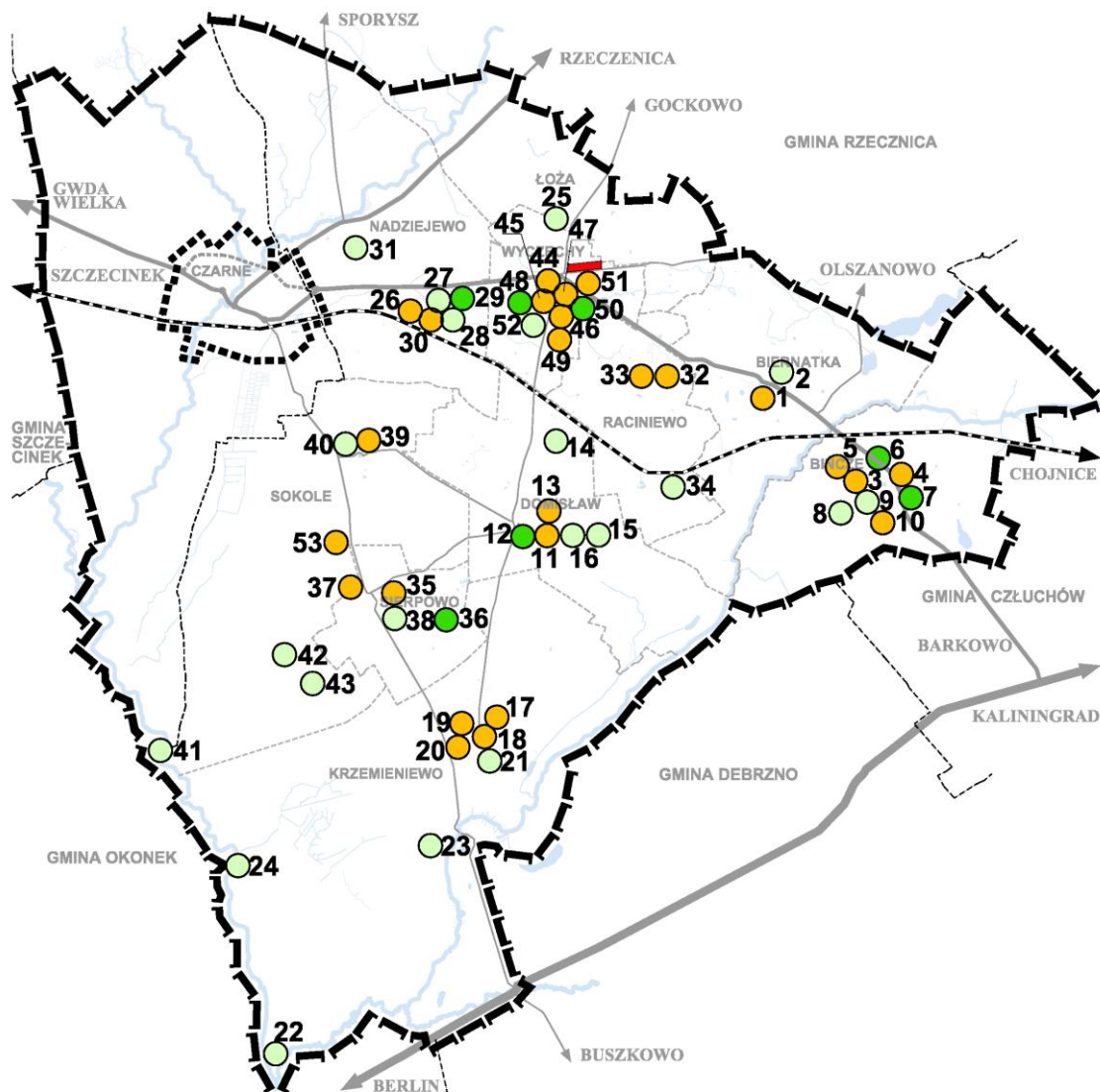
OZNACZENIA GRAFICZNE

- ■ ■ granica miasta Czarne
- - - granica obrębu Czarne

- 5 obiekty użyteczności publicznej
■ obszary przestrzeni publicznej
- zieleni urządzonej
■ obszary przestrzeni publicznej
- cmentarzy
■ obszary przestrzeni publicznej
- ogrody działkowe

Załącznik graficzny NR 5

Miasto i Gmina Czarne Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

**SCHEMAT WYSTĘPOWANIA ISTNIEJĄCYCH OBIEKTÓW
 I PRZESTRZENI PUBLICZNYCH**
 na terenie Gminy Wiejskiej

OZNACZENIA GRAFICZNE

- granica gminy Czarne
- granica miasta Czarne
- granica obrębu Czarne

- obiekty użyteczności publicznej
- obszary przestrzeni publicznej - boiska, parki
- obszary przestrzeni publicznej - cmentarze
- obszary przestrzeni publicznej - ogrody działkowe

Załącznik graficzny NR 6

I.3.0. Stan systemu infrastruktury technicznej

I.3.1. Gospodarka wodno-ściekowa

I.3.1.1 Zaopatrzenie w wodę

I.3.1.1.1 Miasto

Miasto Czarne zaopatruje w wodę swoich mieszkańców w 100%, zaspokajając również potrzeby mieszkańców miejscowości Wronkowo i Grabowiec.

- 1) Woda ujmowana jest z 5 ujęć miejskich, istnieje jedna Stacja Uzdatnia Wody oraz zbiornik wody czystej.

- U_1 i U_2 - 2 ujęcia wody podpięte do stacji uzdatnia SUW przy ul. Ogrodowej. Ujęcia zlokalizowane dz. nr 5/1 i 21/5, 21/6, które w sumie mają zatwierdzone zasoby eksploatacyjne w liczbie 500 m³/h. Ujęcia te obsługują mieszkańców Czarne (bez osiedla Zatorze i ul. Leśnej), Wronkowa oraz Grabowca. Całkowite zużycie wody w roku 2009 wyniosło 208 320 m³. Ujęcie posiada stację uzdatniania wody zlokalizowaną na dz. nr 99/3, 51/4, 59/4, 57/3, na obszarze której znajduje się zbiornik wyrównawczy wody czystej o pojemności 509 m³/h. Wydajność tego ujęcia wody jest wystarczająca dla obecnych potrzeb i dysponuje znacznymi rezerwami.

- U_3 - ujęcie wody przy ul. Leśnej zlokalizowane na działce nr 13/6 obsługuje mieszkańców osiedla Zatorze i ul. Leśnej. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne wynoszą w sumie 62,0 m³/h. Całkowite zużycie wody w roku 2009 r. wyniosło 30 893 m³. Wydajność tego ujęcia wody jest wystarczająca dla obecnych potrzeb i dysponuje znacznymi rezerwami.

- U_4 - ujęcie wody przy ul. 22 Lipca obsługuje wojskowe budynki wielorodzinne przy ul. Świerczewskiego i 22 Lipca. Całkowita wydajność 3 pomp na ujęciu wynosi 192 m³/h. Zużycie wody w 2009 r. wyniosło 20 500 m³. Wydajność tego ujęcia wody jest wystarczająca dla obecnych potrzeb i dysponuje znacznymi rezerwami.

- U_5 - ujęcie wody eksploatowane tylko awaryjne znajduje się na terenie Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej.

Zasoby wód na istniejących ujęciach zaspokajają w całości potrzeby mieszkańców miasta oraz przysiółków Grabowca i Wronkowa w zakresie zaopatrzenia w wodę.

- 2) Na obszarze miasta występują również ujęcia wody, które obsługują tylko jednostki administracji publicznej – indywidualne ujęcia posiada Zakład Karny, Dom Pomocy Społecznej oraz Nadleśnictwo Czarne Człuchowskie.

- U_6 - trzyotworowe ujęcie wody Zakładu Karnego wraz ze stacją uzdatniania oraz dwoma zbiornikami wyrównawczymi o łącznej pojemności 536 m³. Zatwierdzone zasoby wodne wynoszą łącznie 255 m³/h. W 2009 r. całkowite zużycie wody wyniosło 146 000 m³. Wydajność tego ujęcia wody jest wystarczająca dla obecnych potrzeb i dysponuje znacznymi rezerwami. Istniejąca zakładowa sieć wodociągowa nie posiada spięć z siecią miejską.

- U_7 - ujęcie wody na terenie Domu Pomocy Społecznej zaspokaja potrzeby działającego ośrodka. Zasoby eksploatacyjne wynoszą 36,0 m³/h, w 2009 r. całkowite zużycie wody wyniosło 23 160 m³. Wydajność tego ujęcia wody jest wystarczająca dla obecnych potrzeb i dysponuje znacznymi rezerwami. DPS posiada spięcia z siecią miejską, które w momencie awarii zaopatruje ośrodek w wodę.

- **U₈** - indywidualne ujęcie Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie obsługuje również dwa budynki wielorodzinne usytuowane przy ul. Długiej. Zasoby ujęcia oszacowane są na wartość 7,0 m³/h, całkowite zużycie wody w 2009 r. wyniosło 3560 m³. Instytucja posiada również spięcie z siecią miejską, z której także korzysta. Jednak głównym źródłem zaopatrzenia w wodę jest ujęcie zlokalizowane na dz. nr 421. Wydajność tego ujęcia wody jest wystarczająca dla obecnych potrzeb i dysponuje znacznymi rezerwami.

Parametry techniczne ujęć wody w zakresie ich wydajności eksploatacyjnej i rezerwy podano w tabeli nr I.3.1.

Schemat podziału miasta Czarne na rejony zaopatrzenia w wodę pokazano załączniku Nr 7.

Tabela Nr I.3.1. Parametry techniczne ujęć wody w mieście Czarne wraz z terenami obsługiwanymi

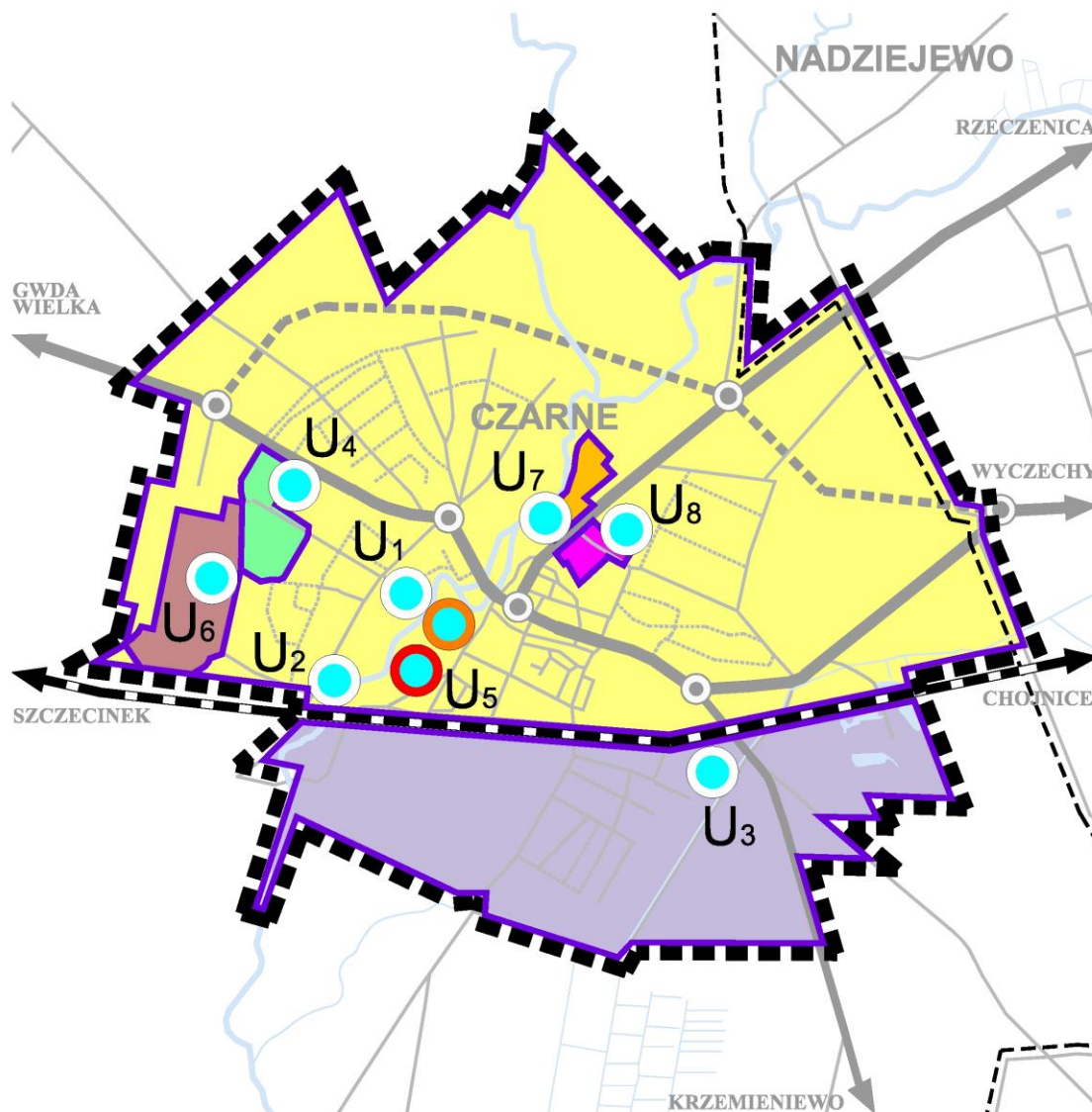
Lp.	Nr ujęcia	Nazwa ujęcia	Max. możliwa do osiągnięcia wydajność eksploatacyjna studni [m ³ /h]			Całk. zasoby wody [m ³ /h]	Aktualne wykorzyst. wody	Max rez. na ujęciu [m ³ /h]	Obsługiwany obszar (obręb)	Uwagi
			Studnia nr1	Studnia nr2	Studnia nr3					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Ujęcia obsługujące mieszkańców Czarnego, Wronkowa i Grabowca										
1	U ₁ U ₂	SUW ul. Ogrodowa	250	250	-	500	23,8	476,2	Miasto Czarne bez osiedla Zatorze i ul. Leśnej oraz ul. 22. Lipca, Wronkowo, Grabowiec	SUW posiada zbiornik wody czystej o poj. 509,0 m ³
2	U ₃	ul. Leśna	14,0	48,0	-	62,0	3,5	58,5	Osiedle Zatorze i ul. Leśna	-
3	U ₄	ul. 22 Lipca	64	64	64	192	2,4	189,6	Bloki wojskowe przy ul. Świerczewskiego i 22 Lipca	-
4	U ₅	ul. Ogrodowa	-	-	-	-	-	-	-	awaryjne
SUMA			-	-	-	754	29,7	724,3	-	-
Ujęcia indywidualne obsługujące jednostki administracyjne										
4	U ₆	Zakład Karny	94	82	79	255	16,7	238,3	Zakład Karny	Brak awaryjnego źródła zasilania
5	U ₇	Dom Pomocy Społecznej	36	-	-	36	2,6	33,4	Dom Pomocy Społecznej	Awaryjne zasilanie z sieci miejskiej
6	U ₈	Nadleśnictwo Czarne Człuchowskie	7	-	-	7	0,4	6,6	Nadleśnictwo oraz 2 budynki wielorodzinne przy ul. Długiej	Zasilanie zamiennie również z sieci miejskiej
SUMA			-	-	-	298	19,70	278,3	-	-

Źródło: Operaty wodno prawne, dane z jednostek administracji publicznej

Z powyższej tabeli wynika, że zużycie wody przez mieszkańców miasta Czarne (6 119 M) oraz Grabowca (61 M) i Wronkowa (96 M) wynosi 26,9 m³/h, a rezerwa jest wielokrotnie większa i wynosi aż 724,3m³/h, więc całkowite zasoby wód podziemnych wynoszą 26,9 m³/h+724,33 m³/h = **754 m³/h.**

Miejska sieć wodna oprócz zaopatrzenia mieszkańców Czarnego, Grabowca i Wronkowa, stanowi również rezerwę w przypadku awarii np. dla Domu Pomocy Społecznej. Istniejące zużycie wody, a także rezerwa, jaką dysponuje miasto w zupełności zaspokaja potrzeby bieżące, dodatkowo bez problemu zaopatrzy w wodę inne obiekty w razie awarii, a także posiada znaczącą rezerwę w przypadku wzrostu liczby nowych odbiorców wody, nie tylko na terenie miasta ale także w razie potrzeby na terenach sąsiednich. Rezerwa wody na wszystkich ujęciach miejskich może dodatkowo zaopatrzyć ponad 120 tys. ludzi.

Miasto i Gmina Czarne Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

SCHEMAT LOKALIZACJI REJONÓW ZAOPATRZENIA W WODĘ
 na terenie Miasta Czarne

granica miasta Czarne
 granica obszaru Czarne
 U₁
 U₂] - SUW ul. Ogrodowa

U₃ - ul. Leśna
 U₄ - ul. 22 Lipca
 U₅ - ul. Ogrodowa
 U₆ - Zakład Karny
 U₇ - Dom Pomocy Społecznej
 U₈ - Nadleśnictwo Czarne

OZNACZENIA GRAFICZNE

ujęcia wód podziemnych
 stacja uzdatniania wody
 studnia awaryjna
 obszary obsługiwane przez ujęcia wód podziemnych

Załącznik graficzny NR 7

I.3.1.1.2 Wsie

Gmina Czarne zaopatruje w wodę swoich mieszkańców w 100%. Woda pobierana jest z 9 ujęć, zlokalizowanych w Biernatce, Bińczu, Domisławiu, Łoży, Nadziejewie, Sierpowie oraz Sokolu. Ponadto spółdzielnia „Nowość” w Krzemieniewie eksploatuje własne ujęcie wody, które zaspokaja również potrzeby ludności Malinowa, natomiast spółdzielnia „Nadzieja” w Wyczechach zaopatruje w wodę lokalną społeczność.

Gminne ujęcia wody:

- **U₉** – ujęcie zlokalizowane na dz. nr 8/7 w miejscowości Biernatka, ma zatwierdzone zasoby eksploatacyjne w liczbie 28 m³/h. Ujęcie to obsługuje tylko mieszkańców wsi Biernatka. Całkowite zużycie wody w roku 2009 wyniosło 14 384 m³. Wydajność tego ujęcia wody jest wystarczająca dla obecnych potrzeb i dysponuje znacznymi rezerwami. Stacja wodociągowa wyposażona jest w aeratory, trzy filtry ciśnieniowe (odżelaziacze), dwa zbiorniki hydroforowe, sprężarkę powietrza ze zbiornikiem, aparaturę kontrolno-pomiarową oraz rurociągi i armaturę.
- **U₁₀** – ujęcie zlokalizowane na dz. nr 357/10 w miejscowości Bińcze, posiada zatwierdzone zasoby eksploatacyjne w ilości 55,4 m³/h. Całkowite zużycie wody w roku 2009 r. wyniosło 17 149 m³. Wydajność tego ujęcia wody jest wystarczająca dla obecnych potrzeb i dysponuje znacznymi rezerwami. Stacja wodociągowa wyposażona jest w aerator, filtry ciśnieniowe (odżelaziacze), dwa zbiorniki hydroforowe, sprężarkę powietrza ze zbiornikiem, aparaturę kontrolno-pomiarową oraz rurociągi i armaturę.
- **U₁₁** – ujęcie zlokalizowane na dz. nr 78/1 w Domisławiu Górnym; całkowite zużycie wody w 2009 r. wyniosło 5 113 m³.
- **U₁₂** – ujęcie zlokalizowane w miejscowości Domisław Dolny, posiada zatwierdzone zasoby eksploatacyjne w ilości 16,0 m³/h. Całkowite zużycie wody w roku 2009 r. wyniosło 6 798 m³. Wydajność tego ujęcia wody jest wystarczająca dla obecnych potrzeb i dysponuje znacznymi rezerwami. Stacja hydroforowa wyposażona jest w dwa zbiorniki hydroforowe o poj. 1500 l każdy, sprężarkę powietrza ze zbiornikiem, aparaturę kontrolno-pomiarową oraz rurociągi i armaturę.
- **U₁₃** – ujęcie zlokalizowane na dz. 83/6 w miejscowości Łoża, posiada zatwierdzone zasoby eksploatacyjne w ilości 18,70 m³/h. Całkowite zużycie wody w roku 2009 r. wyniosło 3 121 m³. Wydajność tego ujęcia wody jest wystarczająca dla obecnych potrzeb i dysponuje znacznymi rezerwami. Stacja wodociągowa wyposażona jest w zbiornik hydrofobowy o poj. 300 l oraz odżelaziacz wraz z areatorem.
- **U₁₄** – ujęcie zlokalizowane w miejscowości Nadziejewo, posiada zatwierdzone zasoby eksploatacyjne w ilości 16,0 m³/h. Całkowite zużycie wody w roku 2009 r. wyniosło 20 000 m³. Wydajność tego ujęcia wody jest wystarczająca dla obecnych potrzeb i dysponuje znacznymi rezerwami. Stacja wodociągowa zaopatrzona jest w areator, filtry ciśnieniowe (odżelaziacze), dwa zbiorniki hydroforowe, sprężarkę powietrza ze zbiornikiem, aparaturę kontrolno-pomiarową.
- **U₁₅** – ujęcie zlokalizowane na dz. nr 94/1 w miejscowości Sierpowo, posiada zatwierdzone zasoby eksploatacyjne w ilości 30,0 m³/h. Całkowite zużycie wody w roku 2009 r. wyniosło 16 021 m³. Wydajność tego ujęcia wody jest wystarczająca dla obecnych

potrzeb i dysponuje znacznymi rezerwami. Stacja uzdatniania wody wyposażona jest w dwa aeratory i dwa filtry ciśnieniowe (odżelaziacze), zbiornik hydroforowy o poj. 4500 l, sprężarkę powietrza ze zbiornikiem, aparaturę kontrolno-pomiarową oraz rurociągi i armaturę.

- **U₁₆** – ujęcie zlokalizowane na dz. nr 80/1 w miejscowości Sokole III, posiada zatwierdzone zasoby eksploatacyjne w ilości 12,0 m³/h. Całkowite zużycie wody w roku 2009 r. wyniosło 965 m³. Wydajność tego ujęcia wody jest wystarczająca dla obecnych potrzeb i dysponuje znacznymi rezerwami. Stacja wodociągowa posiada zbiornik hydroforowy o pojemności 4,5 m³ oraz odżelaziacz.
- **U₁₇** – ujęcie zlokalizowane na dz. nr 80/1 w miejscowości Sokole, posiada zatwierdzone zasoby eksploatacyjne w ilości 16,0 m³/h. Całkowite zużycie wody w roku 2009 r. wyniosło 3 980 m³. Wydajność tego ujęcia wody jest wystarczająca dla obecnych potrzeb i dysponuje znacznymi rezerwami. Stacja wodociągowa wyposażona jest w zbiornik hydroforowy o poj. 3500 l, sprężarkę powietrza ze zbiornikiem, aparaturę kontrolno-pomiarową oraz rurociągi i armaturę.

Spółdzielcze ujęcia wody:

- **U₁₈** – ujęcie zlokalizowane w Domisławiu Górnym posiada zatwierdzone zasoby eksploatacyjne w ilości 10,0 m³/h; całkowite zużycie wody w 2009 r. wyniosło 9 054 m³.
- **U₁₉** – ujęcie zlokalizowane w miejscowości Krzemieniewo, zaspokaja również potrzeby bytowe mieszkańców Malinowa, posiada zatwierdzone zasoby eksploatacyjne w ilości 34,8 m³/h. Całkowite zużycie wody w roku 2009 r. wyniosło 39 483 m³. Wydajność tego ujęcia wody jest wystarczająca dla obecnych potrzeb i dysponuje znacznymi rezerwami.
- **U₂₀** – ujęcie zlokalizowane w Kijnie posiada zatwierdzone zasoby eksploatacyjne w ilości 18,0 m³/h; całkowite zużycie wody w 2009 r. wyniosło 7 960 m³.
- **U₂₁** – ujęcie zlokalizowane w miejscowości Wyczechy, posiada zatwierdzone zasoby eksploatacyjne w ilości 35,0 m³/h. Całkowite zużycie wody w roku 2009 r. wyniosło 22 780 m³. Wydajność tego ujęcia wody jest wystarczająca dla obecnych potrzeb i dysponuje znacznymi rezerwami. Stacja wodociągowa wyposażona jest w zbiornik hydroforowy, sprężarkę powietrza, odżelaziacz, aparaturę kontrolno-pomiarową oraz rurociągi i armaturę.

Miejscowości Wronkowo i Grabowiec zaopatrywane są w wodę ze stacji Uzdatnia Wody w Czarne, a niektóre przysiółki na obszarze gminy wiejskiej Czarne posiadają własne ujęcia wody i są to: Janowiec, Wierzbnik, Folwark, Domyśl, Lędyczek, Prądy, Wygonki, jak również gorzelnia w Bińczu, leśniczówka w Łoży czy Sierpowo Sad.

Parametry techniczne gminnych i spółdzielczych ujęć wody w zakresie ich wydajności eksploatacyjnej i rezerwy podano w tabeli nr I.3.2.

Schemat podziału gminy Czarne na rejony zaopatrzenia w wodę pokazano załączniku Nr 8.

Z poniższej tabeli wynika, że zużycie wody w gminnych ujęciach przez mieszkańców gminy Czarne (bez miejscowości Grabowiec i Wronkowo) wynosi łącznie 9,95 m³/h, a rezerwa jest wielokrotnie większa i wynosi aż 182,73 m³/h, więc całkowite zasoby wód podziemnych wynoszą 9,95 m³/h + 182,73 m³/h = **192,1 m³/h**.

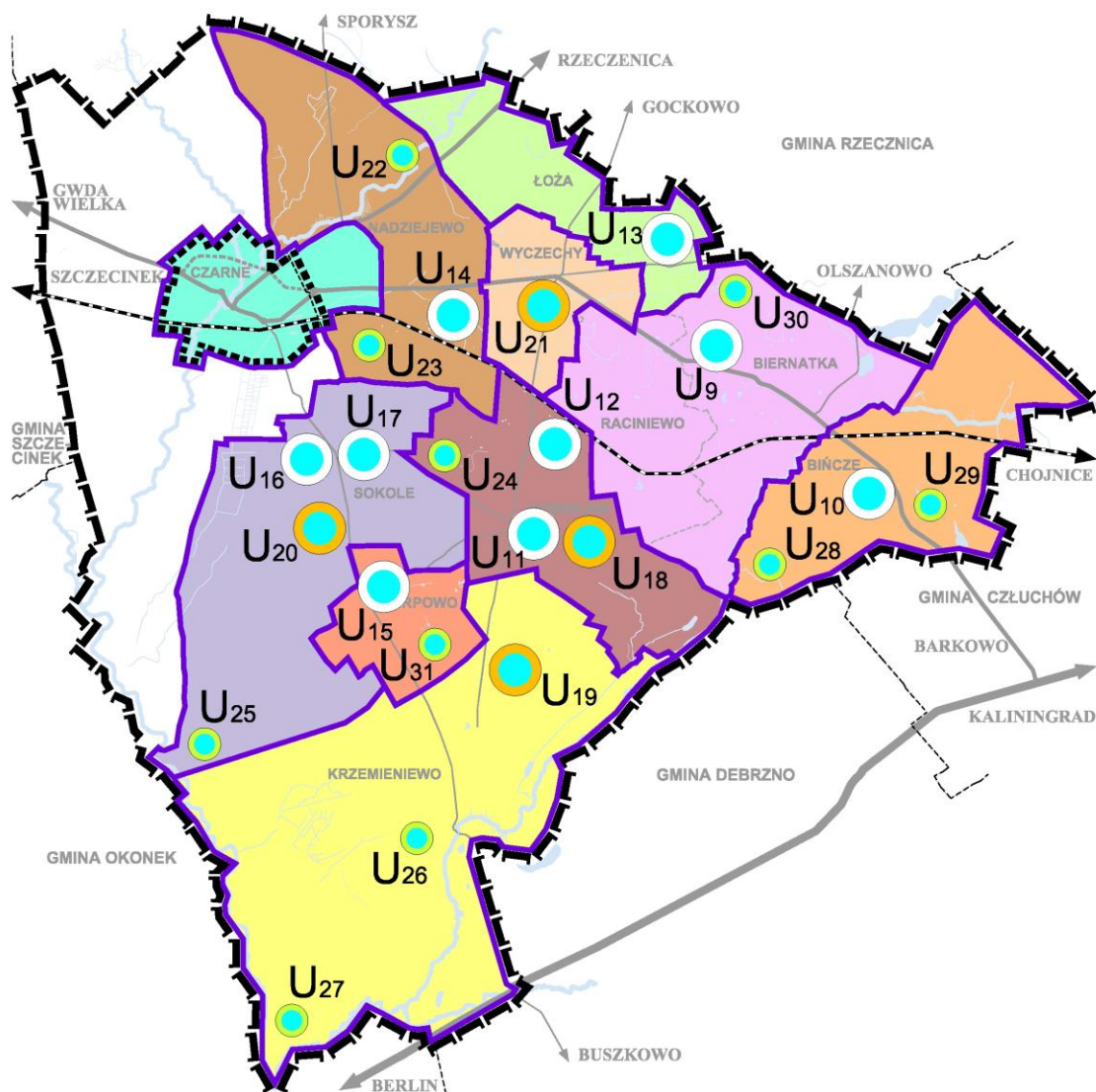
Natomiast zużycie wody w spółdzielczych ujęciach przez mieszkańców Wyczechów, Krzemieniewa, Kijna i Malinowa wynosi łącznie 9,03 m³/h, a rezerwa jest wielokrotnie większa i wynosi aż 89,07 m³/h, więc całkowite zasoby wód podziemnych wynoszą 9,03 m³/h + 89,07 m³/h = **98,1 m³/h**. Istniejące zużycie wody a także rezerwa, jaką dysponuje gmina w zupełności zaspokaja potrzeby bieżące, dodatkowo bez problemu zaopatrzy w wodę inne obiekty w razie awarii, a także posiada znaczącą rezerwę w przypadku wzrostu liczby nowych odbiorców wody, nie tylko na terenie gminy ale także w razie potrzeby na terenach sąsiednich.

Tabela Nr I.3.2. Parametry techniczne ujęć wody w gminie Czarne wraz z terenami obsługiwanymi

Lp.	Nr ujęcia	Nazwa ujęcia	Max. możliwa do osiągnięcia wydajność eksploatacyjna studni [m³/h]			Całk. zasoby wody [m³/h]	Aktualne wykorzyst. wody	Max rez. na ujęciu [m³/h]	Obsługiwany obszar (obręb)	Uwagi
			Studnia nr1	Studnia nr2	Studnia nr3					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Gminne ujęcia wody										
1	U ₉	Biernatka	28	-	-	28	1,64	26,36	Biernatka – Raciniewo	
2	U ₁₀	Bińcze	55,5	-	-	55,4	1,95	53,45	Bińcze (poza Wygonkami)	-
3	U ₁₁	Domisław Górny	-	-	-	-	0,58	-	Domisław Górny	-
4	U ₁₂	Domisław Dolny	16,0	-	-	16,0	0,77	15,23	Domisław Dolny	-
5	U ₁₃	Łoża	18,70	-	-	18,70	0,35	18,35	Łoża	-
6	U ₁₄	Nadziejewo	16,0	-	-	16,0	2,28	13,72	Nadziejewo	-
7	U ₁₅	Sierpowo	15,0	15,0	-	30,0	1,82	28,18	Sierpowo, Sierpowo Sad	-
8	U ₁₆	Sokole III	12,0	-	-	12,0	0,11	11,89	Sokole III	-
9	U ₁₇	Sokole	16,0	-	-	16,0	0,45	15,55	Sokole	-
		SUMA	-	-	-	192,1	9,95	182,73	-	-
Spółdzielcze ujęcia wody										
10	U ₁₈	Domisław Górny	10,3	-	-	10,3	1,03	9,27	Domisław Górny	Sp-nia Nowość
11	U ₁₉	Krzemieniewo	34,8	-	-	34,8	4,5	30,3	Krzemieniewo, Malinowo,	Sp-nia Nowość
12	U ₂₀	Kijno	18,0	-	-	18,0	0,9	17,1	Kijno	Sp-nia Nowość
13	U ₂₁	Wyczechy	35,0	-	-	35,0	2,6	32,4	Wyczechy	Sp -nia Nadzieja
		SUMA	-	-	-	98,1	9,03	89,07	-	-
Indywidualne ujęcia wody										
14	U ₂₂	Janowiec	*	*	*	*	*	*	Janowiec	*
15	U ₂₃	Wierzbnik	*	*	*	*	*	*	Wierzbnik	*
16	U ₂₄	Folwark	*	*	*	*	*	*	Folwark	*
17	U ₂₅	Domyśl	*	*	*	*	*	*	Domyśl	*
18	U ₂₆	Lędyczek	*	*	*	*	*	*	Lędyczek	*
19	U ₂₇	Prądy	*	*	*	*	*	*	Prądy	*
20	U ₂₈	Wygonki	*	*	*	*	*	*	Wygonki	*
21	U ₂₉	gorzelnia w Bińczu	*	*	*	*	*	*	gorzelnia w Bińczu	*
22	U ₃₀	leśniczówka w Łoży	*	*	*	*	*	*	leśniczówka w Łoży	*
23	U ₃₁	Sierpowo Sad	*	*	*	*	*	*	Sierpowo Sad	*

* - brak danych

Miasto i Gmina Czarne Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

SCHEMAT LOKALIZACJI REJONÓW ZAOPATRZENIA W WODĘ
 na terenie Gminy Czarne

- granica gminy Czarne
- granica miasta Czarne
- granica obrębu Czarne

OZNACZENIA GRAFICZNE

- gminne ujęcia wód podziemnych
- spółdzielcze ujęcia wód podziemnych
- indywidualne ujęcia wód podziemnych
- obszary obsługiwane przez ujęcia wód podziemnych
- teren obsługiwany przez ujęcia miasta Czarne

Załącznik graficzny NR 8

I.3.1.2. Gospodarka ściekowa

I.3.1.2.1 Miasto

System odprowadzania ścieków w mieście Czarne oparty jest na sieci kanalizacji sanitarnej, która za pomocą przepompowni tłoczy ścieki do lokalnej oczyszczalni ścieków, zlokalizowanej po południowej części miasta, w biegu rzeki Czernicy.

Długość sieci kanalizacji sanitarnej wynosi ok. 15 km, bez przyłączy. Ponad 90% mieszkańców jest podłączona do sieci, systematycznie prowadzona jest rozbudowa systemu w celu podłączenia wszystkich obiektów.

Miasto Czarne obsługiwane jest przez jedną oczyszczalnię ścieków, jednocześnie prowadzona jest procedura przekazania w użytkowanie oczyszczalni z terenu jednostki wojskowej, która będzie odbierała ścieki z Zakładu Karnego.

Miejska oczyszczalnia ścieków w 2006 r. przeszła modernizację i obsługuje istniejącą liczbę odbiorców, również tych którzy posiadają własne ujęcia wody (Zakład Karny, Dom Pomocy Społecznej, Nadleśnictwo Czarne Człuchowskie), a odprowadzają ścieki do sieci miejskiej.

Miejska oczyszczalnia ścieków w Czarnem posiada pozwolenie wodnoprawne Starosty Człuchowskiego nr GiLE 6223-1/09 z dnia 10.03.2009 r. na prowadzenie ścieków oczyszczonych w ilości nie przekraczającej 950 m³/d. Pozwolenie jest ważne do dnia 31 grudnia 2012 r. System zastosowany w technologii oczyszczania ścieków jest typu Lemna, odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest rzeka Czarnica.

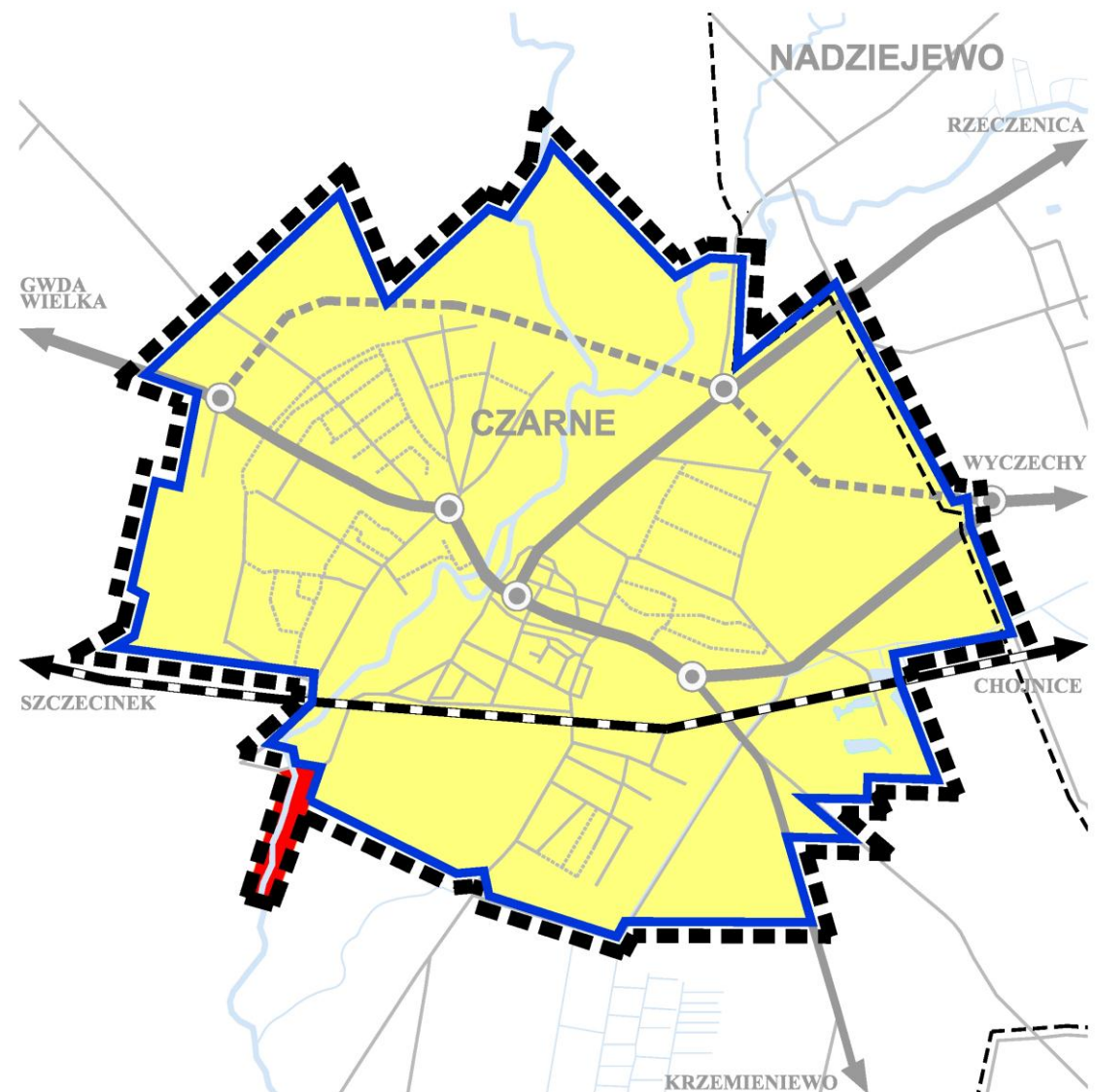
W 2009 r. oczyszczalnia z terenu miasta przyjęła łącznie 402 520 m³/rok ścieków oraz 2 677,1 m³/rok nieczystości płynnych przewiezionych wozami asenizacyjnymi, co daje łącznie 405 197,1 m³/rok. Z analizy ilości zrzucanych ścieków w 2009 r. wynika, że średnio na dobę zrzucano 1110 m³/d. Nastąpiło więc przekroczenie ilości ścieków dopuszczonych decyzją o 160 m³/d.

Obowiązujące pozwolenie wodno prawne dopuszcza ilość odprowadzanych ścieków $Q_{\text{śrd}} = 950 \text{ m}^3/\text{d}$.

Ponieważ miasto jest w trakcie przejmowania oczyszczalni od jednostki wojskowej, która posiada pozwolenie na wprowadzanie oczyszczonych ścieków w ilości 1013 m³/h, pozwoli to na odciążenie istniejącej oczyszczalni i zapewnić standardów środowiskowych.

Schemat podziału miasta Czarne na rejony odprowadzania ścieków pokazano na załączniku graficznym Nr 9.

Miasto i Gmina Czarne
Studium uwarunkowań
i kierunków zagospodarowania przestrzennego

SCHEMAT LOKALIZACJI REJONÓW ODPROWADZANIA ŚCIEKÓW
na terenie Miasta Czarne

OZNACZENIA GRAFICZNE

- ■ ■ granica miasta Czarne
- - - granica obszaru Czarne

- oczyszczalnia ścieków w Czarnej
■ obszar obsługiwany przez
oczyszczalnię ścieków
w Czarnej

Załącznik graficzny NR 9

I.3.1.2.2 Wsie

Obecny system odprowadzania ścieków na terenie wiejskim gminy Czarne opiera się na dwóch oczyszczalniach ścieków: w Krzemieniewie i Wyczechach. Jedynie około 30% obszarów wiejskich objętych jest zbiorowym systemem odprowadzania ścieków.

Długość sieci kanalizacji sanitarnej wynosi ok. 13 km, bez przyłączy.

Oczyszczalnie ścieków:

1. Oczyszczalnia ścieków w Wyczechach – obsługiwana jest przez Spółdzielnię Mieszkaniową „Nadzieja” i odprowadza ścieki z obiektów wyposażonych w instalacje zlokalizowanych w całych granicach obrębu geodezyjnego. Spółdzielnia mieszkaniowa Starosta Człuchowski udzielił pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzenie oczyszczonych ścieków komunalnych z oczyszczalni do rowu melioracyjnego oznaczonego symbolem R-F w ilości max. 400 m³/d. Pozwolenie jest ważne do dnia 1 maja 2018 r. jest to oczyszczalnia ścieków typu Bioblok WS-400, mechaniczno-biologiczna, gdzie wstępne oczyszczanie odbywa się na kracie łukowej. Część biologiczna składa się z 2 komór napowietrzania, 4 osadników wtórnych, komory stabilizacji tlenu innych urządzeń pomocniczych. Osady ściekowe przewożone są na poletka, do osuszenia. Po wysuszeniu osad okresowo jest wywożony na oczyszczalnię ścieków.

W 2009 r. oczyszczalnia przyjęła łącznie 23 236 m³ ścieków od 1170 osób. Z analizy ilości zrzucanych ścieków w 2009 r. wynika, że średnio na dobę zrucano 63,66 m³/d. W związku z powyższym oczyszczalnia posiada znaczne rezerwy przepustowości.

2. Oczyszczalnia ścieków w Krzemieniewie – obsługiwana jest przez Spółdzielnię Mieszkaniową „Nowość” i odprowadza ścieki z obiektów wyposażonych w instalacje, w których zamieszkuje 400 osób.

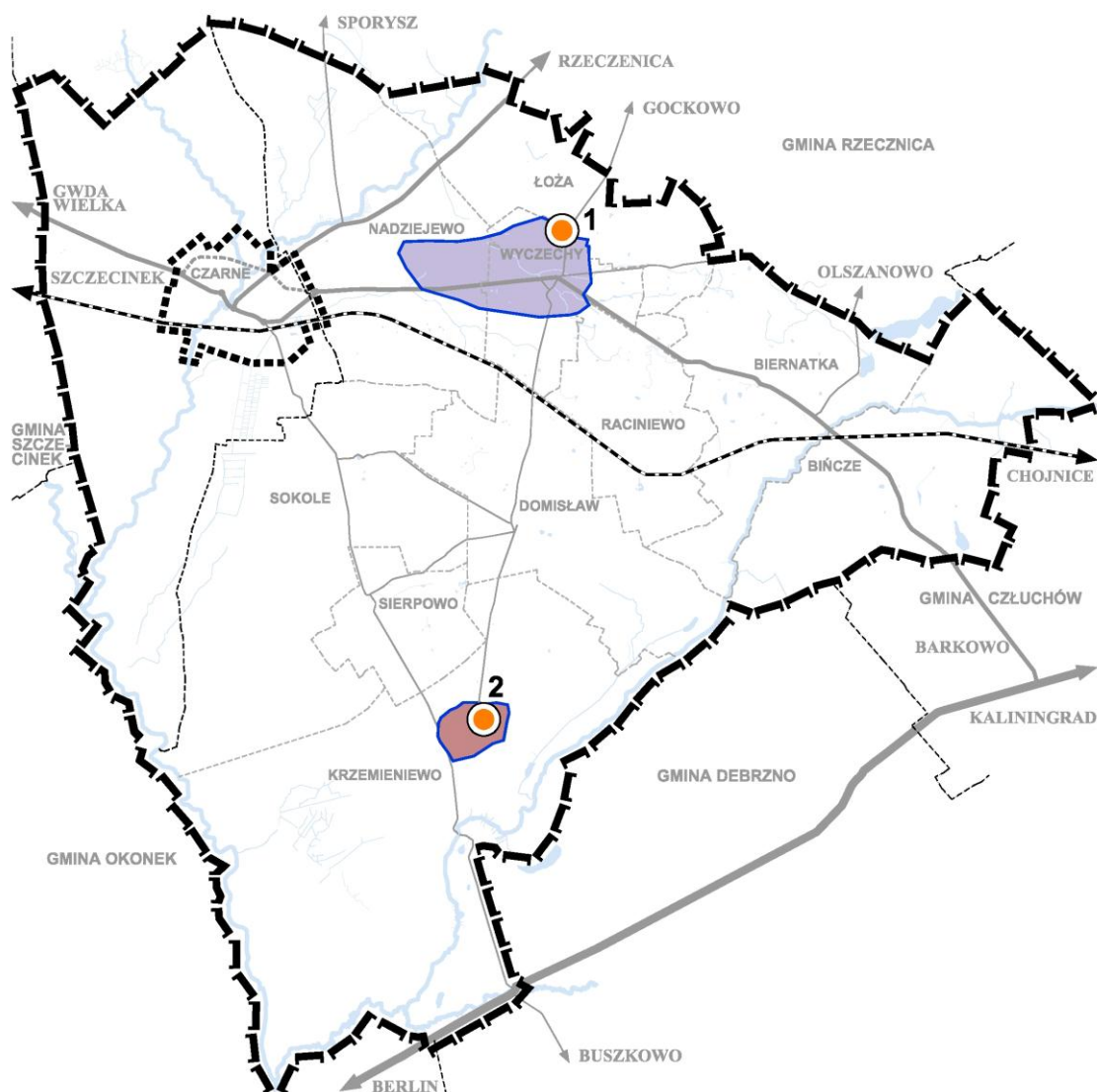
Jest to przestarzała oczyszczalnia bazująca na rowie cyrkulacyjnym, której pozwolenie wodno prawne wygasło w 2000 r. Oczyszczalnia jest w złym stanie technicznym i nie jest eksploatowana prawidłowo, co skutkuje bardzo niską skutecznością oczyszczania ścieków. Do 2011 oczyszczalnia ma zostać całkowicie zamknięta a ścieki skierowane do oczyszczalni w Wyczechach.

Podsumowując należy stwierdzić, iż w obecnej chwili ścieki z terenu objętego kanalizacją zbiorczą w całości trafiają do zorganizowanego oczyszczania. Oczyszczalnia ścieków w Wyczechach posiada znaczną rezerwę przepustowości i bez problemu obsługuje wszystkich odbiorców, natomiast oczyszczalnia ścieków w Krzemieniewie jest na etapie zamykania i przekierowywania ścieków do Wyczechów, które są w stanie całkowicie obsłużyć dodatkowych odbiorców.

Schemat podziału gminy wiejskiej Czarne na istniejące rejony odprowadzania ścieków pokazano na załączniku graficznym Nr 10.

Miasto i Gmina Czarne

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

SCHEMAT LOKALIZACJI ISTNIEJĄCYCH REJONÓW ODPROWADZANIA ŚCIEKÓW na terenie gminy Wiejskiej

OZNACZENIA GRAFICZNE

- granica gminy Czarne
- granica miasta Czarne
- granica obrębu Czarne

- oczyszczalnia ścieków w:
- 1 Wyczechach
 - 2 Krzemieniewie

- obszary obsługiwane przez
oczyszczalnię ścieków w:
- Wyczechach
 - Krzemieniewie

Załącznik graficzny NR 10

I.3.2 Gospodarka energetyczna

Rozdział poświęcony gospodarce energetycznej został opracowany na podstawie „Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe miasta i gminy Czarne” autorstwa mgr inż. Ryszarda Musiała z 2005 r., którego zleceniodawcą był Urząd Miasta i Gminy Czarne.

I.3.2.1 Uwarunkowania rozwoju gospodarki energetycznej

Rozwój gospodarki energetycznej państwa określony jest w kilku dokumentach, które stanowią wytyczne dla zapewniania bezpieczeństwa energetycznego kraju.

1) Cele wynikające z „Polityki energetycznej Polski do 2030 r.” dotyczą:

- dążenie do utrzymania zeroenergetycznego wzrostu gospodarczego, tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną
- Konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE-15
- racjonalne i efektywne gospodarowanie złożami węgla, znajdującymi się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej
- zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez dywersyfikację źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego
- zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw ropy naftowej, rozumianej jako uzyskiwanie ropy naftowej z różnych regionów świata, od różnych dostawców z wykorzystaniem alternatywnych szlaków transportowych
- budowę magazynów ropy naftowej i paliw płynnych o pojemnościach zapewniających utrzymanie ciągłości dostaw, w szczególności w sytuacjach kryzysowych
- zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii
- przygotowanie infrastruktury dla energetyki jądrowej i zapewnienie inwestorom warunków do wybudowania i uruchomienia elektrowni jądrowych opartych na bezpiecznych technologiach, z poparciem społecznym i z zapewnieniem wysokiej kultury bezpieczeństwa jądrowego na wszystkich etapach: lokalizacji, projektowania, budowy, uruchomienia, eksploatacji i likwidacji elektrowni jądrowych
- wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych
- osiągnięcie w 2020 roku 20% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji
- ochronę lasów przed nadmiernym eksploatowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw, tak aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną
- wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa
- zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej lokalnie na dostępnych surowcach

- zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania rynku paliw i energii, a przez to przeciwdziałanie nadmiernemu wzrostowi cen
 - ograniczenie emisji CO₂ do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego
 - ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (w tym PM₁₀ i PM_{2,5}) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych
 - ograniczenie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych
 - minimalizacja składowania odpadów poprzez jak najszerze wykorzystanie ich w gospodarce
 - zmiana struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych
- 2) Cele wynikające ze „Strategii rozwoju energetyki odnawialnej:
- osiągnięcie 7,5% udziału energii odnawialnej w bilansie paliwowo-energetycznym kraju do 2010 r.
 - osiągnięcie 14% udziału energii odnawialnej w bilansie paliwowo-energetycznym kraju do 2020 r.
- 3) Cele wynikające ze „Strategii rozwoju energetyki odnawialnej:
- osiągnięcie 7,5% udziału energii odnawialnej w bilansie paliwowo-energetycznym kraju do 2010 r.
 - osiągnięcie 14% udziału energii odnawialnej w bilansie paliwowo-energetycznym kraju do 2020 r.
- 4) Cele wynikające ze „Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020” w ujęciu regionalnym:
- pełne włączenie regionu w transeuropejskie sieci transportowe i energetyczne
 - realizacja ustaleń pakietu klimatyczno-energetycznego oraz innych zobowiązań wynikających z traktatu akcesyjnego i dyrektyw UE
 - uspołnienie i usprawnienie systemu energetycznego, zintegrowanego z systemem europejskim
 - wzrost efektywności energetycznej i rozwój rozproszonej generacji
 - wykorzystanie potencjału posiadanych zasobów dla poprawy bezpieczeństwa dostaw energii i lepszego zarządzania popytem na energię (inteligentne sieci), a także redukcja środowiskowych oddziaływań energetyki i przekształcenie regionu w krajowego lidera produkcji zielonej energii i technologii ekoefektywnych
- Cele wynikające ze „Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020” w ujęciu regionalnym i lokalnym:
- rozwój zasobów energii odnawialnej, konwencjonalnej i jądrowej oraz ograniczenie niekorzystnych oddziaływań energetyki na jakość powietrza (zmniejszenie emisji CO₂)
 - wprowadzenie nowych technologii i poszukiwanie alternatywnych źródeł energii
 - zmiana lokalnych i indywidualnych źródeł energii w celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń
 - edukacja społeczeństwa na temat konieczności racjonalizacji zużycia energii oraz wpływu energetyki na jakość środowiska i warunki życia

5) Zasady określone w „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego” :

- zapewnienie swobodnego wyboru przez użytkowników różnych nośników energii, z wyraźną jednak preferencją źródeł paliw przyjaznych dla środowiska, z uwagi na emisję zanieczyszczeń
- rozwój systemów produkujących w kogeneracji (skojarzeniu) energię ciepłą i elektryczną,
- zapewnienie wszystkim odbiorcom dostępu do energii o parametrach spełniających wymogi prawne w stopniu zapewniającym bezpieczeństwo zasilania.
- przy określaniu lokalizacji elektrowni wiatrowych należy uwzględniać uwarunkowania wynikające w szczególności z ich oddziaływania na: obszary objęte ochroną przyrody, w formie: parków narodowych i ich otulin, rezerwatów przyrody, obszarów NATURA 2000, parków krajobrazowych i ich otulin, obszarów chronionego krajobrazu, pomników przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych; projektowane obszary chronione, w tym wytypowane w ramach tworzenia Europejskiej Sieci Obszarów Chronionych NATURA 2000; obszary tworzące ośnowę ekologiczną województwa – korytarze ekologiczne; tereny położone w strefach ekspozycji obiektów dziedzictwa kulturowego: pomników historii, cennych założeń urbanistycznych i ruralistycznych oraz założeń zamkowych, parkowo-pałacowych i parkowo-dworskich; tereny w otoczeniu lotnisk wraz z polami wznoszenia i podejścia do lądowania. Konieczne jest również uwzględnianie lokalizacji i sąsiedztwa: terenów zabudowy mieszkaniowej oraz aktywnego wypoczynku; dróg o nawierzchni utwardzonej i linii kolejowych; linii elektroenergetycznych; lasów oraz akwenów i cieków wodnych; pasów technicznych i ochronnych brzegów morskich; innych farm wiatrowych. Lokalizacje elektrowni wiatrowych muszą uwzględniać możliwość przesyłu wyprodukowanej energii, z zachowaniem możliwie jak najmniej negatywnego oddziaływania linii elektroenergetycznych na komponenty środowiska.

Wyżej wymienione plany rozwoju energetyki kraju i województwa w dużej mierze polegają na postawieniu tez, skądinąd logicznych i wynikających z aktualnych trendów światowych. Niestety brakuje w tych szczytnych celach konkretnych rozwiązań ze strony państwa wspierających nowoczesne technologie. Przy czym chodzi tu głównie o wsparcie finansowe lub długoterminie programy gospodarcze, a nie tylko o wsparcie ideologiczne, które zaliczyć można tylko do pierwszej fazy polityki państwa z zakresu wymienionych wyżej założeń.

Podsumowując można stwierdzić, że z jednej strony państwo popiera rozwój energetyki, jednocześnie zamierzając przekazać samorządom gminnym zadania z zakresu polityki energetycznej.

Na marginesie można dodać, że ustawa o samorządzie gminnym daje gminom możliwość realizacji zadań w zakresie gospodarki w różnych dziedzinach ogólnospołecznych, w tym również energetycznych. Polityki państwa w tym miejscu nie powinna więc ograniczać się tylko do tej możliwości, lecz przede wszystkim stworzenia programów zachęcających gminy do odpowiednich działań, co wiąże się z bardzo dużym

zaangażowaniem środków władzy centralnej. To, że polityka państwa jest nieskuteczna w tym zakresie, potwierdzają opinie, że trudno jest uzyskać wytyczone cele liczbowe w zakresie udziału odnawialnych źródeł energii w ogólnym bilansie energetycznym.

I.3.2.2 Sieć gazowa

I.3.2.2.1 Miasto

W mieście Czarne nie występuje sieć gazowa. Jedynie Zakład Karny i jednostka wojskowa posiadają sieć gazową o zapotrzebowaniu odpowiednio 1,3 mln m³/rok oraz 4,1 mln m³/rok. Zakład Karny zaopatrywany jest w gaz średniego ciśnienia ze Szczecinka. W przypadku Zakładu Karnego ze względu na wysokie koszty eksploatacji istniejącej kotłowni olejowej zdecydowano się na realizację kotłowni gazowej, natomiast gazyfikacja jednostki wojskowej była konieczna ze względu na konieczność modernizacji przestarzałych kotłowni węglowych i spełnienie wymogów ochrony środowiska.

Najbliższa końcówka gazociągu wysokiego ciśnienia na terenie województwa pomorskiego, który mógłby stanowić źródło gazu dla miasta Czarne, znajduje się w Człuchowie. Doprowadzenie gazu z tego źródła do miasta wymagałoby budowy gazociągu wysokiego ciśnienia o długości ok. 28 km., stacji redukcyjno-pomiarowej I^o stopnia, sieci średniego ciśnienia na terenie miasta.

Występuje również gazociąg wysokiego ciśnienia w Szczecinku, w województwie zachodniopomorskim. Doprowadzenie gazu z tego źródła do miasta wymagałoby budowy gazociągu wysokiego ciśnienia o długości ok. 20 km i budowy w/w infrastruktury towarzyszącej.

Docelowo planuje się zasilenie miejscowości Czarne z istniejącego odcinka gazociągu średniego ciśnienia Szczecinek-Czarne.

Trwają rozmowy z Wielkopolską Spółką Gazowniczą w sprawie założenia sieci gazu ziemnego na terenie miasta. Przewiduje się II etapy gazyfikacji miasta:

I Etap – zaopatrzenie w gaz w kotłowni miejskiej, która należałoby przebudować w zakresie możliwości przystosowania technicznego i technologicznego do ogrzewania gazem,

II Etap – zaopatrzenie w gaz odbiorców indywidualnych.

I.3.2.2.2 Wsie

Na obszarze gminy wiejskiej Czarne nie występuje sieć gazowa. Plany inwestycyjne lokalne oraz ponadlokalne nie przewidują w ciągu najbliższych lat gazyfikacji obszaru wiejskiego.

I.3.2.3 Zaopatrzenie w energię elektryczną miasta i gminy Czarne

I.3.2.3.1 Sposób zaopatrzenia miasta i gminy w energię elektryczną

Przez teren miasta i gminy przebiegają trasy linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia 110 kV ze Szczecinka i z Człuchowa. Obie linie wprowadzone są do Głównego Punktu Zasilania 110/15 kV „Czarne”, zlokalizowanego w mieście przy ul. Zamkowej, wyposażonego w dwa transformatory o łącznej mocy ok. 16 MW. Z GPZ wyprowadzone są linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15 kV. Doprowadzają one energię do stacji transformatorowych (punkty zasilające) 15/0,4 kV. Stacje transformatorowe pracują jako końcowe, zasilane odczepowo od linii magistralnych. Na obszarze miasta sieć średniego i rozdzielcza niskiego napięcia wykonana jest w części jako nadziemna a w części jako podziemna, zdecydowana większość przyłączy realizowana jest w formie kabla podziemnego. Na obszarze gminy występuje głównie sieć napowietrzna. Z energii elektrycznej korzysta 100 % mieszkańców. Stan sieci jest zadowalający a bieżąca konserwacja jest prowadzona zgodnie z instrukcją eksploatacji. Wszystkie stany zagrożenia usuwane są bezzwłocznie. Na terenie gminy nie występują punkty, które mają napięcie niezgodne z przepisami, a planowane przerwy w dostawie prądu występują jedynie podczas przeprowadzania modernizacji sieci.

I.3.2.3.2 Obecne zapotrzebowanie na energię elektryczną

Zużycie energii określono na podstawie informacji uzyskanych z zakładu energetycznego, urzędu gminy oraz odbiorców energii w poszczególnych działach gospodarki. W latach poprzednich ogólne zapotrzebowanie energii elektrycznej wyniosło ok. 7800 MWh w jednym roku, w tym np. budownictwo mieszkaniowe zużyło – ok. 4300 MWh, usługi – ok. 480 MWh, gospodarka komunalna (ujęcia wody, oświetlenie ulic itp.) – ok. 280 MWh. Z analizy danych wynika, że najbardziej energochłonne jest budownictwo mieszkaniowe. Szacunkowe zapotrzebowanie na energię elektryczną w stanie istniejącym przedstawiono w tabeli I.3.3.

Tabela I.3.3. Obecne zapotrzebowanie na energię elektryczną

Lp.	Kategorie odbiorców	Zapotrzebowanie na energię elektryczną w stanie istniejącym MWh/rok
1	Budownictwo mieszkaniowe	3970
2	Usługi	105
3	Przemysł	390
4	Gospodarka komunalna	45
Razem		4510

Źródło: Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.

I.3.2.4 Zaopatrzenie w ciepło miasta i gminy Czarne

I.3.2.4.1 Ogólna ocena stanu istniejącego miasta i gminy

Ocenę określenia zapotrzebowania na ciepło w stanie istniejącym na obszarze miasta i gminy, z podziałem na rodzaje odbiorców przedstawiono w tabeli nr I.3.4.

Obszar miasta i gminy podzielono na dwa rejony bilansowe związane z wyraźnym zróżnicowaniem sposobu zaopatrzenia w ciepło:

- rejon I obejmuje obszar zainwestowania w obrębie miasta
- rejon II obejmuje pozostały obszar gminy

Tabela I.3.4. Zapotrzebowanie ciepła na terenie miasta i gminy, z podziałem na rodzaje odbiorców

Kategoria odbiorcy	Zapotrzebowanie ciepła Q_{ist} , MW				
	Zima				Lato
	Q_{co}^1	Q_{cw}^2	Q_{tech}^3	Q_{sum}	Q
Rejon I					
Budownictwo, obiekty użyteczności publicznej, usługi, rzemiosło zasilane z sieci	3,64	1,08	-	4,72	1,08
Budownictwo zasilane ze źródeł indywidualnych	2,88	0,54	-	3,42	0,54
Razem potrzeby komunalne	6,52	1,62	-	8,14	1,62
Zakład Karny	0,94	0,16	0,50	1,60	0,66
Wojsko	1,73	0,13	2,47	4,51	2,78
Przemysł	0,25	0,10	0,47	0,82	0,57
Razem Rejon I	9,44	2,19	3,44	15,07	5,83
Rejon II					
Budownictwo wielorodzinne	0,25	0,01	-	0,26	0,01
Budownictwo jednorodzinne	4,84	0,91	-	5,75	0,91
Obiekty użyteczności publicznej, usługi, rzemiosło	0,36	0,05	-	0,41	0,05
Przemysł	0,14	0,01	0,35	0,50	0,36
Razem rejon II	5,59	0,98	0,35	6,92	1,33
Ogółem miasto i gmina	MW	15,03	3,17	3,79	21,99
	TJ⁴	189,38	39,94	47,75	277,07

Zródło: Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, mgr inż. Ryszard Musiał, 2005.

1. Zapotrzebowanie na ciepło do ogrzewania pomieszczeń

2. Zapotrzebowanie ciepła do przygotowania ciepłej wody i posiłków

3. Zapotrzebowanie ciepła na cele technologiczne

4. Przy przeliczaniu MW na GJ przyjęto uśredniona za okres 33 lat liczbę godzin sezonu grzewczego dla Polski północnej – 3504 godz.

Z powyższej analizy wynika:

- aktualne zapotrzebowanie na ciepło w skali obszaru miasta i gminy wynosi dla sezonu grzewczego 21,99 MW i 277,07 TJ
- w strukturze zapotrzebowania na ciepło w zimie, w mieście największy udział mają potrzeby komunalne – ok. 55% zapotrzebowania. Udział obiektów specjalnych (zamkniętych) jest wysoki- ok. 40%. W okresie letnim następuje obniżenie potrzeb cieplnych do wielkości ok. 5,83 MW, a decydujący wpływ na jej wielkość mają potrzeby technologiczne, które pochłaniają prawie 60% zapotrzebowania,
- na obszarze gminy wiejskiej zdecydowanie dominuje zapotrzebowanie z budownictwa mieszkaniowego i towarzyszącego – ok. 93%.

Strukturę zużycia paliw w zimie, a z uwzględnieniem potrzeb technologicznych i ciepłej wody (poza potrzebami komunalnymi) również w lecie, przygotowano w oparciu o informacje zebrane od użytkowników oraz

analizę sprzedaży węgla, drewna, oleju opałowego. Roczne zużycie paliw na obszarze miasta wyniosło: węgiel – ok. 4100 t/rok, drewno i odpady drewniane – ok. 2200 t/rok, olej – ok. 504 t/rok. Roczne zużycie paliw na obszarze gminy wiejskiej wyniosło: węgiel – ok. 670 t/rok, drewno i odpady drewniane – ok. 3170 t/rok. Strukturę zużycia paliw na obszarze miasta i gminy, z podziałem na rodzaje odbiorców przedstawiono w tabeli nr I.3.5.

Tabela I.3.5. Struktura zużycia paliw na obszarze miasta i gminy, z podziałem na rodzaje odbiorców

Kategoria odbiorców	Węgiel		Drewno		Olej		Suma	
	Q ₁	Q ₂ (%)	Q	Q (%)	Q	Q (%)	Q	Q (%)
Rejon I								
Budownictwo wielorodzinne i towarzyszące	3,64	27,1	-	-	-	-	3,64	27,1
Budownictwo jednorodzinne	0,58	4,3	2,24	16,7	0,06	0,4	2,88	21,4
Obiekty specjalne (zamknięte)	4,51	33,5	-	-	1,60	11,9	6,11	45,4
Przemysł	-	-	0,82	6,1	-	-	0,82	6,1
Razem rejon I	8,73	64,9	3,06	22,8	1,66	12,3	13,45	100,0
Rejon II								
Budownictwo mieszkaniowe i obiekty towarzyszące	1,44	24,2	4,03	67,7	-	-	5,47	91,6
Przemysł	-	-	0,50	8,4	-	-	0,50	8,4
Razem rejon II	1,44	24,2	4,53	76,1	-	-	5,97	100,0
Ogółem miasto i gmina	10,17	52,4	7,59	39,1	1,66	8,5	19,42	100,0

Źródło: Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, mgr inż. Ryszard Musiał, 2005.

1. Wielkość cząstkowego zapotrzebowania ciepła w MW
2. Ogólne zapotrzebowanie ciepła w rejonie miasta i gminy w MW

W strukturze zużycia paliw w mieście dominuje węgiel w ogólnym produkcie ciepła – ok. 65%. Natomiast na obszarze wiejskim zdecydowanie przeważa zużycie drewna – ok. 76%. W ogólnym bilansie zarówno na obszarze miasta jak i gminy głównym paliwem wykorzystywanym w produkcji ciepła jest węgiel, ale wysoki jest także – ok. 40% - udział drewna i odpadów drewnianych.

Uwaga! Istnieje możliwość potencjalnej rozbudowy sieci gazowej oraz wykorzystanie ciepła w oparciu o kotłownię zasilane gazem ziemnym w celu zaspokojenia potrzeb potencjalnych odbiorców paliwa gazowego.

I.3.2.4.2 Miasto (rejon I)

Miasto Czarne posiada główną kotłownię ciepłą należącą do Przedsiębiorstw Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Czarnej, zlokalizowaną przy ul. Ogrodowej, której paliwem grzewczym jest mielony węgiel. Kotłownia wyposażona jest w 3 kotły wodne o mocy cieplnej 1,556 MW każdy oraz 2 kotły o mocy cieplnej 1,259 MW każdy, sprawność cieplna każdego kotła wynosi 72%. Urządzeniami służącymi do oczyszczania zanieczyszczeń pyłowych są baterie cyklonów o sprawności 80% każdy. Przedsiębiorstwo posiada decyzję Starosty Człuchowskiego RLIOŚ.7644-1-11/07 z dnia 08.11.2007 r. na wprowadzanie zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do atmosfery, których wartości są znacznie niższe niż dopuszczalne. Ciepło produkowane w kotłowni rozprowadzane jest układem sieci ciepłowniczej, obejmującym swym zasięgiem ok. 67% mieszkańców, w tym całe budownictwo wielorodzinne, obiekty

użyteczności publicznej oraz zdecydowaną większość usług i rzemiosła. Istnieje możliwość zmiany paliwa grzewczego zasilającego kotłownię należące do PEC Sp.z.o.o. na gaz ziemny.

W mieście funkcjonują jeszcze dwie kotłownie komunalne: przy ul. Strzeleckiej o mocy ok. 0,41 MW zasilająca 12 budynków wielorodzinnych i przy ul. 27 Lutego o mocy ok. 0,5 MW zasilająca 1 budynek. Obydwie kotłownie opalane są olejem opałowym.

Pozostała część ludności zaopatruje się z indywidualnych źródeł usytuowanych w domach mieszkalnych i obiektach usługowych, paliwa stałe (węgiel, odpady drzewne i drewno) oraz olej opałowy, wytwarzających energię ciepłą na potrzeby własne.

Ponadto Zakład Karny i jednostka wojskowa posiadają własne kotłownie ciepłe.

I.3.3.4.3 Wsie (rejon II)

Na obszarze wiejskim zdecydowanie dominują indywidualne źródła ciepła wytwarzające ciepło na potrzeby własne. Większe kotłownie lokalne funkcjonują:

- w Wyczechach o mocy 0,2 MW obsługująca szkołę i trzy budynki mieszkalne, opalana węglem oraz kotłownia o mocy 1,35 MW zasilająca budynki wielorodzinne opalana mieszkanką węgla i trocin.
- w Bińczu o mocy ok. 0,4 MW zasilająca budynki wielorodzinne opalana węglem
- w Krzemieniewie o mocy ok. 0,15 MW obsługująca szkołę, opalana węglem
- w Łoży kotłownie przy zakładach przetwórstwa drzewnego.
- w Sierpowie kotłownie przy zakładach przetwórstwa drzewnego

I.3.3. Sieć telekomunikacyjna

Na obszarze miasta i gminy Czarne występuje infrastruktura telekomunikacyjna, która w obecnym stanie zabezpiecza potrzeby usługowe użytkowników.

Ponadto występują stacje bazowe telefonii komórkowej, m.in. w Czarnem i Biernatce, które obecnie zaspokajają potrzeby w zakresie komunikacji bezprzewodowej.

I.3.4. Gospodarka odpadami na terenie miasta i gminy Czarne

I.3.4.1. Krajowy plan gospodarki odpadami 2014 – jest to podstawowy dokument obejmujący obszar całego kraju. Zgodnie z polityką ekologiczną państwa przyjęto za główne cele:

- utrzymanie tendencji oddzielania ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju
- zwiększenie odzysku energii z odpadów komunalnych w sposób bezpieczny dla środowiska
- zamknięcie wszystkich składowisk niespełniających standardów UE i ich rekultywacja
- sporządzenie spisu zamkniętych oraz opuszczonych składowisk odpadów wydobywczych, wraz z identyfikacją obiektów, które wpływają znacząco na środowisko
- eliminacja składowania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego
- pełne zorganizowanie krajowego systemu zbierania i demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji
- takie zorganizowanie systemu preselekcji, sortowania i odzysku odpadów komunalnych, aby na składowiska nie trafiało ich więcej niż 50% w stosunku do odpadów wytworzonych w gospodarstwach domowych

I.3.4.2. Plan gospodarki odpadami dla Województwa Pomorskiego do 2018r. to dokument zawierający działania mające na celu utworzenie nowoczesnego i skutecznego systemu gospodarki odpadami, zgodnie z polityką Ekologiczną Państwa i Krajowym Planem Gospodarki Odpadami 2014.

W dokumencie zaliczono gminę Czarne do Regionu Południowo-Zachodniego, który jest jedynym regionem w województwie pomorskim, nie mającym jeszcze instalacji regionalnej do przetwarzania odpadów. Uruchomienie Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Nowym Dworze planowane jest na 2013r.. Do tego czasu funkcjonować będzie składowisko odpadów komunalnych w Nadziejewie, które zgodnie z Planem gospodarki odpadami dla Województwa Pomorskiego do 2018r.” docelowo przeznaczone jest do rekultywacji.

I.3.4.3. Powiatowy plan gospodarki odpadami dla Powiatu Człuchowskiego na lata 2004-2011. Podstawowym założeniem tego planu jest:

- koordynacja działań w zakresie lokalizacji instalacji do przerobu i utylizacji odpadów,
- tworzenie ponadgminnych struktur obsługujących teren powiatu w zakresie zbiórki i zagospodarowania odpadów,
- organizacja procesów organizacyjnych i popularyzujących racjonalną gospodarkę odpadami
- upowszechnienie na terenie całego powiatu człuchowskiego selektywnej zbiórki odpadów komunalnych
- upowszechnienie kompostowania odpadów biodegradowalnych
- zwiększenie poziomu wykorzystania odpadów przemysłowych do celów produkcyjnych
- likwidacja „dzikich” i niespełniających wymogów składowisk odpadów
- budowa Regionalnego Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Kiełpinie.

I.3.4.4. Plan gospodarki odpadami miasta i gminy Czarne

Analizę gospodarki odpadami na terenie miasta i gminy Czarne dokonano m.in. w oparciu o „Plan gospodarki odpadami dla miasta i gminy Czarne

na lata 2005-2012” przyjęty uchwałą Nr XXIX/175/05 Rady Miejskiej w Czarnem z dnia 28.10.2005 r.

1) Główne rodzaje odpadów z terenu miasta i gminy oraz sposoby ich utylizacji

- **odpady komunalne** – są to odpady powstające w gospodarstwach domowych, a także odpady nie zawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych. Źródłami wytwarzania odpadów komunalnych są gospodarstwa domowe oraz obiekty infrastruktury tj. handel, usługi i rzemiosło, szkolnictwo, obiekty turystyczne itp. W tej grupie odpadów zdarzają się też odpady niebezpieczne (np. baterie, termometry itp.), które nie są segregowane na etapie ich zbierania. Wszystkie odpady komunalne wywożone są na wysypisko śmieci.

- **odpady z oczyszczalni ścieków** – w wyniku prowadzonego procesu oczyszczania ścieków w Czarnem w ciągu roku powstaje ok. 11,88 Mg piasku (zawartość piaskownika), 60,2 Mg skratek, 3 Mg rzęsy oraz 1,5 Mg niesegregowanych odpadów komunalnych powstałych z bytowania ludzi tam przebywających. Odpady te wywożone są na składowisko w Nadziejewie. Podobna sytuacja występuje na oczyszczalni ścieków w Wyczechach – osady ściekowe wywożone są na poletka, czasowo składowane do momentu odcieku wody, po czym przekazywane są na składowisko odpadów w Nadziejewie.

- **odpady budowlane** – powstanie odpadów budowlanych związane jest z działalnością podmiotów gospodarczych o charakterze budowlanym, jak również z prowadzeniem drobnych remontów w gospodarstwach domowych. W skład tych odpadów wchodzi: gruz ceglany, betonowy i ceramiczny, odpady drewna, szkła i tworzyw sztucznych, odpady asfaltów, smół i produktów smołowych, złomy metaliczne, gleba i gruz z wykopów, odpady materiałów izolacyjnych. Odpady budowlane częściowo wywożone są na wysypisko śmieci a w części wykorzystywane są do dalszego przerobu, jako surowiec do podbudowy dróg i posadowienia urządzeń inżynierskich (przy wykorzystaniu odpadów budowlanych należy zwrócić uwagę na to, aby nie zawierały one substancji szkodliwych tj. smoły, smary itp.).

- **odpady przemysłowe, inne niż niebezpieczne** – do największych producentów ilości tego typów odpadów należą zakłady przetwórstwa drewna, masarnia w Czarnem, Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej oraz zakłady rolno-spożywcze.

Odpady pochodzące z rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego to głównie odpady biodegradowalne, wykorzystywane do produkcji pasz, nawożenia gleb oraz jako kompost.

Odpady powstające z produkcji energii cieplnej to tzw. odpady paleniskowe, do których należą głównie żużel, popioły lotne i mieszanki popiołowo-żużłowe. Odpady te są wykorzystywane głównie do utwardzania dróg wiejskich.

Odpady z przemysłu drzewnego poddawane są w większości odzysku celem uzyskania energii.

- **odpady niebezpieczne** – powstające na terenie miasta i gminy odpady niebezpieczne to głównie: przepracowane oleje, zużyte lampy fluorescencyjne, zużyte baterie i akumulatory, odpady z odwadniania olejów w separatorach w postaci szlamów ale również płyny hamulcowe z wraku samochodu, lodówki itp. Spośród odpadów niebezpiecznych powstających na terenie miasta i gminy największą masowo grupę stanowią materiały budowlane zawierające azbest i

przepracowane oleje. Po przekazaniu tych odpadów specjalistycznej firmie, trafiają ona np. na składowisko w Trzemesznie, woj. kujawsko-pomorskie.

Na terenie miasta i gminy prowadzona jest tylko zbiórka odpadów niebezpiecznych, nie znajduje się żadna instalacja do ich unieszkodliwiania. Selektywna zbiórka akumulatorów dokonywana jest w punktach ich sprzedaży, natomiast ze strumienia odpadów komunalnych prowadzony jest odzysk akumulatorów i baterii do specjalnie przystosowanych pojemników.

- **odpady medyczne i weterynaryjne** – źródłami powstawania odpadów medycznych i weterynaryjnych na terenie miasta i gminy Czarne są przychodnie lekarskie i gabinety zabiegowe, gabinety stomatologiczne oraz przychodnie weterynaryjne jak również Zakład Karny, który w swoim zakresie wytwarza odpady medyczne i weterynaryjne. Odpady przekazywane do Spalarni Odpadów Medycznych w Chojnicach to przede wszystkim zużyte materiały opatrunkowe, sprzęt jednorazowego użytku, materiał biologiczny a także odpady weterynaryjne.

2) Zbiórka i wywóz odpadów - zbiórką i wywozem odpadów komunalnych z terenu miasta i gminy Czarne zajmują się następujące podmioty:

- Usługi Komunalne „Ekspres” S.C. w Czarnem, która posiada pozwolenie na tego typu działalność ważną do 14.08.2013 r.
- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Szczecinku, które posiada pozwolenie na tego typu działalność ważną do 01.04.2010 r.
- Tomasz Andrusieczko, Zakład Usług Leśnych – dotyczy wywozu odpadów komunalnych stałych z terenu Nadleśnictwa Czarne, który posiada pozwolenie na tego typu działalność ważną do 22.05.2011 r.

Posiadacz odpadów na terenie miasta i gminy Czarne jest obowiązany do postępowania z odpadami w sposób zgodny z zasadami gospodarowania odpadami, wymaganiami ochrony środowiska i innym dokumentami i przepisami właściwymi dla tej sprawy, a w pierwszej kolejności do poddania ich odzyskowi. Na terenie miasta i gminy prowadzone są działania w zakresie możliwości odzyskania odpadów w całości lub w części lub odzyskania z odpadów substancji lub materiałów, łącznie z ich wykorzystaniem.

Odzysk surowców wtórnych ze strumienia odpadów komunalnych następuje na składowisku odpadów komunalnych w Nadziejewie także poprzez selektywną zbiórkę odpadów, która na obszarze miasta i gminy prowadzona jest od 1998 r. system ten w głównej mierze oparty jest o 70 punktów gromadzenia odpadów do pojemników typu „Igloo” przeznaczonych do gromadzenia makulatury, szkła i tworzyw sztucznych, rozmieszczonych w różnych punktach miejscowości.

Na terenie gminy dodatkowo prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów rolniczych i wielkogabarytowych – rozbiórka odpadów wielkogabarytowych jest zorganizowana na składowisku odpadów w Nadziejewie, a powstałe z rozbiórki surowce tj. złom stalowy i metale kolorowe oraz inne surowce poddawane są recyklingowi

3) Składowanie odpadów - odpady komunalne z obszaru miasta i gminy Czarne gromadzone są od 1997 r. na składowisku o powierzchni ok. 10,59 ha, znajdującym się w obrębie geodezyjnym Nadziejewo. Z terenu wysypiska około 1,0 ha przeznaczona jest na składowisko odpadów, pozostała część jest nieużytkowana. Zarządcą i dzierżawcą wysypiska jest spółka cywilna Usługi Komunalne „Ekspres”, która

posiada ważne do 30.10.2013 zezwolenie na zbieranie i transport odpadów oraz prowadzenie działalności w zakresie unieszkodliwiania odpadów. Rodzaj i ilość odpadów, miejsce i dopuszczone metody unieszkodliwiania odpadów, rodzaj odpadów dopuszczonych do zbierania i transportu, obszar prowadzonej działalności, sposób oraz środki transportu, miejsce i sposób magazynowania odpadów określa decyzja nr RLiOŚ.7644-2/32/03 z dnia 6.10.2003 r. Starosty Czulchowskiego zmieniona decyzją RLiOŚ.7644-2/43/03 z dnia 21.07.2004 r. Lokalizację składowisk odpadów komunalnych przedstawiono na załączniku graficznym Nr 11.

Odpady składowane są na uszczelnianej geomembraną niecce. Na składowisku nie ma instalacji do ujęcia biogazu, brak wyposażenia w wagę.

Wysypisko podzielone jest na trzy sektory:

- I sektor – przeznaczony jest pod obiekty kubaturowe tj. budynek techniczny, wiata na sprzęt mechaniczny, wiata na belownicę makulatury i tworzyw sztucznych oraz kontenery na papier, szkło i tworzywo sztuczne;
- II sektor – obejmuje kwatery wysypiskowe oraz miejsce składowania humusu i nadmiaru ziemi;
- III sektor – rezerwa terenu.

Obszar wysypiska, poza ogrodzeniem z siatki stalowej o wysokości ok. 2,0 m, otacza pas zieleni izolacyjnej wysokiej i średniej (gatunki liściaste i iglaste). Droga dojazdowa do wysypiska posiada nawierzchnię bitumiczną, drogi wewnętrzne i technologiczne wykonane są z materiału bitumicznego lub betonowego (płyta żelbet, kostka).

Ponadto część odpadów składowana jest na terenie wysypiska komunalnego w Trzesiece, gmina Szczecinek, woj. zachodniopomorskie, gdzie trafiają głównie materiały budowlane zawierające azbest i przepracowane oleje.

- 4) Utylizacja odpadów** – odpady wg ich rodzaju są utylizowane w zależności od ich specyfiki. Odpady szkodliwe, dla których obowiązują przepisy szczególne, utylizowane są przez specjalistyczne firmy, które posiadają stosowne pozwolenia na taką działalność, dotyczy to przede wszystkim odpadów niebezpiecznych tj. np. azbest, odpady medyczne itp. Na prowadzenie gospodarki odpadami niebezpiecznymi należy uzyskać stosowne zezwolenia, które na obszarze miasta i gminy Czarne posiadają kilkanaście podmiotów, zestawione w tabeli I.3.6.

Działalność tego typu, poza firmami w Czarnem, prowadzi jeszcze 16 innych podmiotów spoza gminy, co ilustruje tabela I.3.7.

Najbezpieczniejszą formą utylizacji odpadów medycznych i weterynaryjnych jest ich spalanie. Najbliższa spalarnia znajduje się Chojnicach.

W dalszym ciągu jedną z najpowszechniejszych form utylizacji odpadów komunalnych jest ich składowanie. Z terenu miasta i gminy Czarne odpady składowane są na wysypisku w Nadziejewie, które docelowo zostanie zamknięte w związku z planowaną budową Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Nowym Dworze k/Angowic (gm. Chojnice).

Tabela I.3.6. Wykaz przedsiębiorców z terenu miasta i gminy Czarne posiadających zatwierdzoną gospodarkę odpadami niebezpiecznymi w zakresie ich zbierania

Lp.	Nazwa i adres firmy	Treść decyzji	Rodzaj odpadów niebezpiecznych	Data wystawienia decyzji ważnych przez okres 10 lat
1.	2.	3.	4.	5.
1.	Namtra Sp. z o.o. Czarne, ul. Człuchowska 5	Odzysk odpadów z produkcji	Odzysk trocin i odpadów z obróbki drewna	06.06.2003 r.
2.	Usługi Komunalne „Ekspres” Czarne, ul. Kościuszki 42	Unieszkodliwianie, zbieranie i transport odpadów	Odpady komunalne i inne niż niebezpieczne oraz niebezpieczne	21.07.2004r.
3.	Piotr Andrzej Trela Czarne, ul. Młyńska 29/2	Skup złomu kolorowego	Zbiórka i transport metali różnych	23.03.2004 r.
4.	Stacja paliw nr 1021 Czarne, ul. Szczecinecka 2	Zatwierdzenie programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi	Sorbenty, materiały filtracyjne, opakowania	08.04.2004 r.
5.	Telekomunikacja Polska S.A. Czarne	Zatwierdzenie programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi	Zużyte lampy fluorescencyjne, baterie, akumulatory	25.06.2004 r.
6.	TAXXIS Czarne, ul. Szczecinecka	Zbieranie odpadów i sposób ich magazynowania	Odpady niebezpieczne – azbest – czas składowania nie dłużej niż 3 m-ce	27.09.2004 r.
7.	Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe SZOT Stanisław Józef Szotowicz Czarne, ul. Mickiewicza 8	Zbiórka metali żelaznych i stali oraz kolorowych	Prowadzenie odzysku metali	20.08.2004 r.
8.	Specjalistyczne gospodarstwo rolno-drobiowe Wylęgarnia drobiu J.J. Wąsikowscy Czarne	Zatwierdzenie programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi	Baterie, akumulatory, oleje i inne	19.10.2004 r.
9.	Nowo Med. S.C. Czarne ul. Świerczewskiego 8	*	Odpady powstałe ze świadczeń medycznych	*
10.	Podimed Sp. z o.o. Plac Wolności 10, Czarne	*	Odpady powstałe ze świadczeń medycznych	*
11.	Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe „ABAPOL” Gospodarstwo Rolno-Przemysłowe Bińcze Sp. z o.o. Kijno, Czarne	Odzysk odpadów z gorzelni Domisław i Bińcze	Wytłoki, wywary, żużle i trociny	02.02.2004 r.
12.	Zespół Składowic Lasów Państwowych w Miastku, Składowica w Czarnem	Odzysk odpadów niebezpiecznych	Oleje, szmaty, filtry	16.07.2004 r.
13.	Zakład Karny w Czarnem	Zatwierdzenie programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi	Oleje odpadowe, odpady ciekłych paliw, odpady medyczne i weterynaryjne, urządzenia elektryczne i elektroniczne	18.12.2007 r.

Źródło - „Plan gospodarki odpadami dla miasta o gminy Czarne na lata 2005-2012”

* brak danych

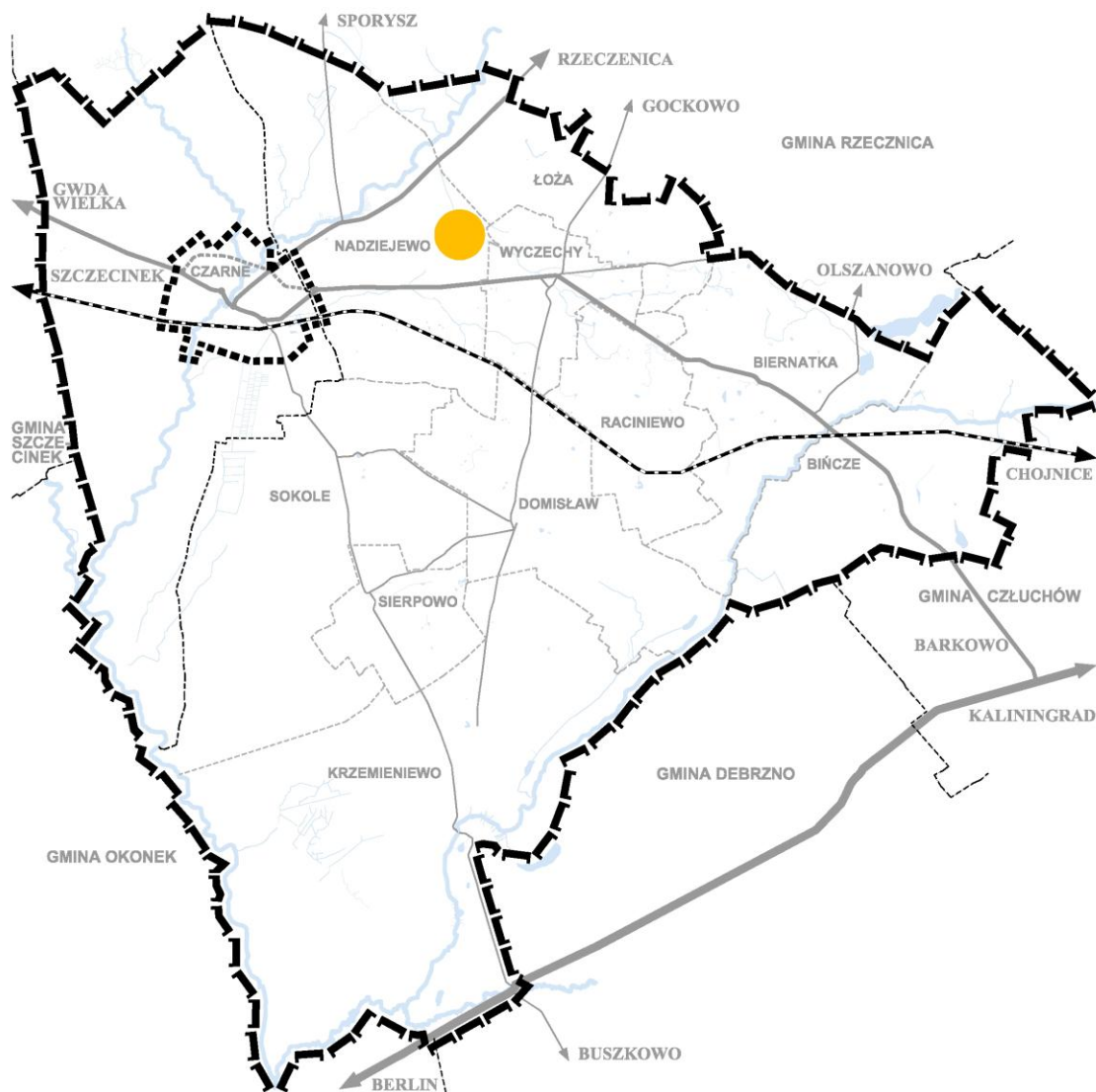
Tabela I.3.7. Wykaz firm, które zajmują się utylizacją odpadów niebezpiecznych z terenu miasta i gminy Czarne, zlokalizowanych poza granicami terenu miasta i gminy

Lp.	Nazwa i adres firmy	Treść decyzji	Rodzaj odpadów niebezpiecznych	Data wystawienia decyzji ważnych przez okres 10 lat
1.	2.	3.	4.	5.
1.	Centrum Odpadami Azbestu i Recyklingu „caro” ul. Zamoyskiego, Zamość	Zatwierdzenie programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi	Beton, gruz, materiały izolacyjne z azbestem, konstrukcje z azbestem 100 Mg/rok	05.02.2004 r.
2.	Firma Handlowa „ALEKO” Aniela Reiske ul. Lubiatowska 33, Koszalin	Zbieranie odpadów	Odpady inne niż niebezpieczne	05.12.2003r.
3.	„EKOS” Poznań, ul. Krańcowa 15	Zatwierdzenie programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi	Serwisowanie instalacji	15.01.2003 r.
4.	Zdzisław Witek, Chojnica ul. Młodzieżowa 31/24	Skup i Sprzedaż Surowców Wtórnych	Metale kolorowe i mieszane	25.03.2003 r.
5.	„AWAS” Serwis Sp. z o.o. ul. Egejska 1/34, Warszawa	Zatwierdzenie programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi	Oleje i wody zaoliwione	23.06.2003 r.
6.	TAGEN – SERWIS Gendera Tadeusz ul. Piłsudskiego 10/2 Słupsk	Program gospodarki odpadami	Azbest 30 Mg/rok, inne odpady izolacyjne	24.06.2003 r.
7.	ELNAFT Sp. z o.o. ul. Wiśłana 20a, Gdańsk	Program gospodarki odpadami niebezpiecznymi	Szlamy, oleje, wody, gleba zanieczyszczona olejem i zw. ropopochodnymi	14.11.2003 r.
8.	Przedsiębiorstwo Robót Termoizolacyjnych i Antykorozyjnych „Termoexport” ul. Żurawinowa 24/7, Warszawa	Programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi	Betony z dodatkami niebezpiecznymi, azbest 350 Mg/rok	18.11.2003 r.
9.	Przedsiębiorstwo Usługowo-Produkcyjno-Handlowe „BUDMAR” ul. Na skarpie 17, Koszalin	Programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi	Azbest 500 Mg/rok, materiały izolacyjne, konstrukcyjne z azbestem	08.04.2004 r.
10.	Zakład Remontowo-Budowlany Stanisław Karolczak ul. Przelajowa 10/56, Łódź	Programu gospodarki odpadami	Azbest 300 Mg/rok, konstrukcje z azbestem 300 Mg/rok i inne odpady niebezpieczne	08.04.2004 r.
11.	Stanisław Repiński ul. Fałata 10, Kościerzyna Zakład Robót Ogólnobudowlanych	Programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi	Materiały izolacyjne z azbestem 200 Mg/rok, konstrukcje z azbestem 200 Mg/rok	08.04.2004 r.
12.	Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. ul. Sobieskiego 11, Człuchów	Pozwolenie na zbieranie i transport	Popioły, skratki, odpady z remontu budynku	16.10.2003 r.
13.	Przedsiębiorstwo Budownictwa Lądowego MJ Sp. z o.o. Reguły ul. Graniczna 6, Michałowice	Programu gospodarki odpadami	Materiały izolacyjne z azbestem 300 Mg/rok. Materiały konstrukcyjne 100 Mg/rok, sorbenty i materiały filtracyjne	21.06.2004 r.
14.	Mirosław Barszcz ul. Zielona 51, Człuchów	Zbieranie i transport odpadów niebezpiecznych	Metale kolorowe, żelazo i stal, mieszaniny metali	16.06.2004 r.
15.	„DEVICE” Sp. z o.o. ul. Matemblewska 2b, Gdańsk	Zatwierdzenie programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi	Materiały z azbestem 20 Mg/rok, materiały konstrukcyjne z azbestem 60 Mg/rok	15.10.2004 r.
16.	Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe „ABBAEKOMED” ul. Moniuszki 11/13, Toruń	Zatwierdzenie programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi	Materiały izolacyjne i konstrukcyjne z azbestem 800 Mg/rok	30.12.2004 r.

Źródło - „Plan gospodarki odpadami dla miasta o gminy Czarne na lata 2005-2012”

Miasto i Gmina Czarne

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

LOKALIZACJA SKŁADOWISKA ODPADÓW KOMUNALNYCH na terenie miasta i gminy Czarne

OZNACZENIA GRAFICZNE

- granica gminy Czarne
- granica miasta Czarne
- granica obrębu Czarne
- składowisko odpadów komunalnych

Załącznik graficzny NR 11

I.3.5. Kanalizacja deszczowa na obszarze miasta i gminy Czarne

I.3.5.1. Miasto

Na obszarze miasta Czarne występuje infrastruktura kanalizacji deszczowej, która prowadzona jest najczęściej równolegle do kanalizacji sanitarnej, ale w formie oddzielnej sieci. Wody z kanalizacji deszczowej odprowadzane są do rzeki Czernicy. Na obszarze miasta istnieją 3 miejsca zrzutu wód deszczowych do rzeki w rejonie ulic:

- 1) **ul. Ogrodowej**, teren istniejącego parkingu publicznego, przez który przebiega nitka sieci wprowadzająca wody do rzeki. Niestety odprowadzenie to nie jest wyposażone w separator olejów, piasków i zw. ropopochodnych, w związku z czym niepodczyszczone wody trafiają prosto do Czernicy. W chwili obecnej trwają przygotowania formalno-prawne służące uregulowaniu administracyjnemu i właściwemu sposobowi odprowadzenia wód deszczowych. M.in. planuje się budowę odpowiednich separatorów. W tym rejonie odbierana jest woda deszczowa z największej części miasta.
- 2) **ul. Strzeleckiej**, gdzie na dz. nr 18/11 zlokalizowany jest separator, z którego po wstępnym podczyszczeniu z olejów i piasków, wody deszczowe odprowadzane są do Czernicy. Stan techniczny separatora wymaga jego modernizacji.
- 3) **Al. Zwycięzców**, gdzie na dz. 250/23 znajduje się piaskownik, z którego wody po podczyszczeniu odprowadzane są do pobliskiego rowu melioracyjnego, który zasila rzekę Czernicę. Stan techniczny separatora również wymaga jego modernizacji.

Oprócz w/w zrzutów miejskiej kanalizacji deszczowej, występują dodatkowo 2 miejsca odprowadzania wody deszczowej do rzeki Czernicy w wydzielonych obiektach publicznych:

- 4) **Zakład Karny** posiada indywidualny system odprowadzania wód deszczowych, za pośrednictwem kanalizacji sanitarnej oraz przy pomocy studzienek rewizyjnych, które to wody po wstępnym podczyszczeniu trafiają do Czernicy.
- 5) **Dom Pomocy Społecznej** posiada również własny system zagospodarowania wód deszczowych. Ze względu na znaczącą ilość terenów nieutwardzonych i zielonych większość wody odprowadzana jest powierzchniowo. Natomiast z terenów utwardzonych, placów, parkingów itp. wody opadowe po podczyszczeniu w odprowadzane są do rzeki Czernicy.

Z wszystkich terenów nieutwardzonych i zielonych wody deszczowe odprowadza się powierzchniowo.

Dla formalności należy dodać, że żaden z w/w zrzutów nie posiada formalnej decyzji i pozwolenia wodnoprawnego dopuszczającego odprowadzenie wód deszczowych do rzeki.

I.3.5.2. Wsie

Na obszarze gminy wiejskiej nie występuje sieć kanalizacji deszczowej. Gospodarka wodami opadowymi w na tym terenie odbywa się głównie na zasadzie powierzchniowego spływu wód, powodującym nawadnianie terenów rolnych, leśnych i zielonych.

I.3.6. Regulacja stosunków wodnych na obszarze miasta i gminy Czarne

I.3.6.1. Sieć hydrologiczna

Wody powierzchniowe na obszarze miasta i gminy Czarne zajmują łącznie ok. 0,35% jej powierzchni. Obszar położony jest w zlewni Gwdy, będącej lewobrzeżnym dopływem Noteci. Podzielony jest działami wodnymi trzeciego i czwartego rzędu na szereg zlewni cząstkowych, które fragmentarycznie obejmują jej teren. Przez wschodni fragment gminy wiejskiej Czarne przebiega dział wodny zlewni Wisły i Odry.

Na terenie miasta i gminy główną sieć hydrologiczną tworzą cieki naturalne w postaci rzek, jezior, drobnych oczek wytopiskowych oraz niewielki system rowów melioracyjnych:

1) Rzeki:

- **Gwda** – prawy dopływ rzeki Noteć, rzeka wypływa jako Bielska Struga na wysokości ok. 157 m, na południowy-zachód od Białego Boru, przepływa przez jez. Studnica oraz Wierzchowo i stąd jako Gwda płynie na południe, początkowo przez równinę sandrową (tzw. sandr Gwdy), wśród kęp drzew i łąk, do jez. Smoleńsko, a dalej do jez. Wielimie, skąd wypływa jako Gwda w pobliżu wsi Gwda Wielka. W środkowym (w tym na obszarze gminy Czarne) i dolnym biegu wykorzystuje dawny szlak odpływu wód lodowcowych, zalesioną obecnie pradolinę, której zbocza są porożcinane głębokimi dolinami dopływów Gwdy. W odcinku ujściowym Gwda płynie wolno licznymi zakolami. Długość rzeki wynosi 145 km, natomiast jej średni przepływ $26 \text{ m}^3/\text{s}$. Dorzecze Gwdy jest największe z wszystkich rzek Pomorza Zachodniego i zajmuje powierzchnię 4943 km^2 . Średni spadek doliny wynosi 0,8‰, rozpiętość wahań stanów wody w dolnym biegu wynosi do 3,5 m. Na rzece występują zapory wodne, tworzące zbiorniki retencyjne - jez. Podgajskie (ok. 7,5 km od granicy gminy), jez. Jastrowskie (ok. 15 km od granicy gminy), jez. Pruszkowskie i jez. Dobrzyckie.
- **Czernica** – stanowi lewostronny dopływ Gwdy o długości ok. 53 km i powierzchni dorzecza 528 km^2 . Rzeka wypływa ze źródeł na Pojezierzu Bytowskim, na południowy zachód od Miastka, płynie przez Równinę Charzykowską i lasy na granicy z Pojezierzem Krajeńskim, a do Gwdy uchodzi poniżej wsi Lubnica. Rzeka jest objęta częściowo rezerwatem Dolina Gwdy (obejmuje południowo-zachodnią część gminy).
- **Szczyra** – stanowi prawy dopływ rzeki Gwdy. Rzeka silnie meandruje. Szerokość doliny wynosi 200-300 m, a jej głębokość w przewadze kilka metrów. W dnie doliny występują utwory akumulacji organicznej z glebami torfowymi i mułowo-torfowymi.
- **Gnilec** – stanowi lewy dopływ rzeki Czernicy, do której wpada w północnej części miasta Czarne.
- **Chrzastawa** – prawy dopływ Szczyry, wypływa z systemu jezior Człuchowskich.
- **Brzęczek** - stanowi dopływ rzeki Czernicy
- **ciek naturalny – odpływ z miejscowości Nadziejewo**

2) Jeziora:

Liczba jezior występujących na terenie miasta i gminy Czarne jest bardzo niewielka. Można wyróżnić :

- **Jez. Trzcinieckie** – inna nazwa Olszanowskie Małe, położone w północno-wschodniej części gminy wśród terenów leśnych, przy drodze powiatowej łączącej Biernatkę z miejscowością Olszanowo

- **Jez. Staruch** – jezioro śródlądne położone w dolinie rzeki Szczyry, w południowo-wschodniej części gminy, przy granicy z gminą Debrzno, z tego zbiornika wypływa ciek wodny w kierunku jez. Krzemieniewo
- **Jez. Krzemieniewo** – jezioro śródlądne również położone jest w dolinie rzeki Szczyry, w południowo-wschodniej części gminy, przy granicy z gminą Debrzno, z tego zbiornika wypływa ciek wodny w kierunku rzeki Szczyry
- **Jez. Czarne** – niewielkie śródlądne jezioro bezodpływowe, zlokalizowane pomiędzy rzeką Szczyra a Chrząstawą w południowej części gminy
- **Jez. Barkowskie** – jezioro bezodpływowe, położone przy drodze Barkowo – Bińcze, wśród niezabudowanych terenów rolnych, otoczone niewielkim lasem.

Charakterystykę największych jezior położonych na terenie gminy Czarne przedstawiono w tabeli I.3.8.

3) Rowy melioracyjne

Na obszarze miasta i gminy Czarne nie występuje znacząco rozbudowana sieć rowów melioracyjnych. Istniejące rowy to np. cieki leśne wodne zasilające przepływające rzeki lub **grunty rolne zmeliorowane urządzeniami melioracji wodnych szczegółowych – rowami melioracyjnymi i drenowaniem**. Ich prawidłowa i systematyczna konserwacja skutecznie wpłynie na właściwe lokalne warunki wodno-gruntowe. **Ponadto grunty rolne odwadniane za pomocą drenowania powinny być chronione przed zabudową, gdyż zniszczenie sieci drenarskiej doprowadzi do pogorszenia stosunków wodnych na tych terenach. W celu uniknięcia zabudowy zdrenowanych gruntów rolnych, wszelkie planowane inwestycje powinny zostać uzgodnione co do kolizji z urządzeniami melioracji wodnych szczegółowych.**

Schemat sieci hydrologicznej wód powierzchniowych pokazana na załączniku graficznym Nr 12.

Tabela I.3.8. Największe jeziora na terenie gminy Czarne.

Nazwa jeziora	Powierzchnia zwierciadła wody [ha]	Wysokość [m n.p.m.]	Objętość [tys. m³]	Głębokość średnia [m]	Głębokość maksymalna [m]
Olszanowskie Małe (Trzcinieckie)	9,7	140,5	561,7	5,8	12,7
Staruch	3,4	127,3	-	-	-
Krzemieniewo	3,2	121,3	-	-	-

Źródło: Choiński A., *Katalog jezior Polski*, 2006, Wyd. Naukowe Uniwersytet Im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

I.3.6.2. Tereny zagrożone powodzią

Na terenie miasta i gminy Czarne sieć rzeczną reprezentuje przede wszystkim rzeka Gwda wraz z dopływami: Czernicą na północy i jej dopływem Gnilec oraz Szczyrą na południu, do której dopływa Chrzastawa. Poza wymienionymi rzekami na sieć rzeczną składa się także wiele mniejszych cieków, rozcinających część wysoczyznową gminy.

Zgodnie z informacją udzieloną przez pracowników RZGW w Poznaniu dla rzeki Gwdy w 2003r. zostało sporządzone Studium ochrony przeciwpowodziowej, określające granice obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią rzeki Gwdy, jednak nie obejmuje ono gminy Czarne.

Cechą charakterystyczną rzeki Gwdy są wyrównane przepływy (m.in. regulowane przez małe elektrownie wodne), co świadczy o wysokiej zdolności retencyjnej jej zlewni (współczynnik zmienności przepływów poniżej 0,20). Rzeka przepływa w pradolinie rynnowej, która jest gęsto porośnięta szerokim pasem lasu, w części o charakterze wodochronnym. Stwarza to dodatkowe warunki retencjonowania wody. Na rzece występują zapory wodne, tworzące zbiorniki retencyjne - jez. Podgajskie (ok. 7,5 km od granicy gminy), jez. Jastrowskie (ok. 15 km od granicy gminy), jez. Pruszkowskie i jez. Dobrzyckie. Obiekty te mają również zdolność czasowego przetrzymania potencjalnie wysokiej wody. W/w uwarunkowania ograniczają występowanie zagrożenia powodziowego.

Czernica to rzeka, która w części przepływa przez miasta Czarne. Natomiast początek i koniec cieku biegnie wśród rozległych niezabudowanych obszarów leśnych. Takie uwarunkowanie ogranicza występowanie zagrożenia powodziowego. Natomiast przepływając przez miasto rzeka wkracza na teren zurbanizowany – jednak jej główny nieregulowany nurt w dalszym ciągu otacza przestrzeń naturalna, w formie zieleni rekreacyjnej urządzonej, co także ogranicza zagrożenie powodziowe.

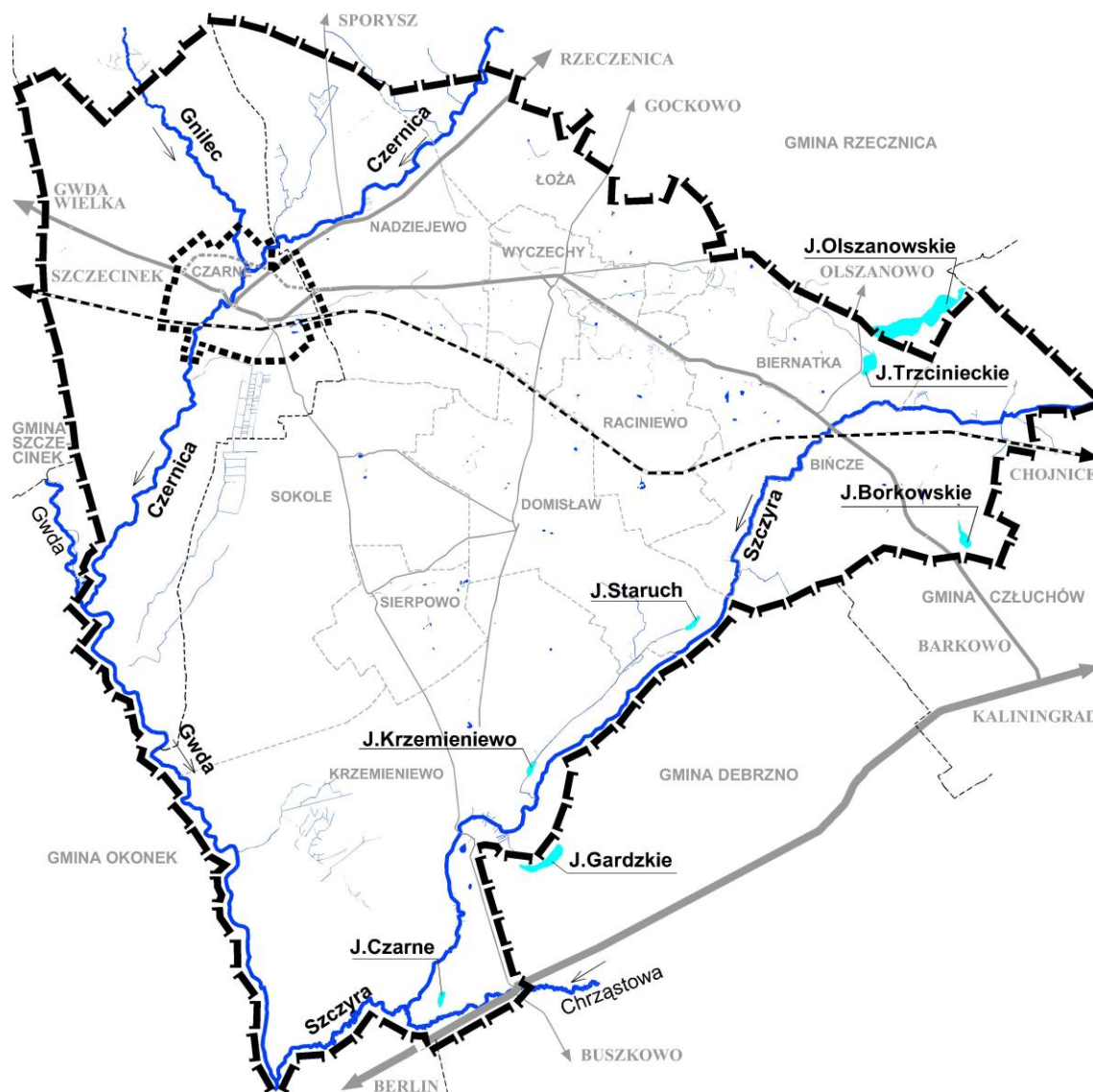
Szczyra oraz Gnilec to rzeki, które również przebiegają przez rozległe tereny rolno-leśne, w swoich naturalnych korytach, co praktycznie ogranicza zagrożenie powodziowe.

Na terenie gminy Czarne nie występują tereny zalewowe stwarzające zagrożenie powodziowe. Nie występują też rejony katastrofalnych zatopień. Jedynie na skutek nasilonych opadów deszczu na terenach rolniczych mogą występować okresowe podtopienia powodujące straty w gospodarce rolnej (zwłaszcza użytków zielonych) i trudności w przejazdach nielicznych dróg gruntowych.

Na obszarze miasta Czarne również nie występują tereny zalewowe stwarzające zagrożenie powodziowe. Rzekę Czernicę otacza naturalny pas zieleni, stanowiący bufor ekologiczny cieku, chroniący tereny zainwestowane przed wysokim stanem wód. Dodatkowo miejskie tereny zielone oraz system kanalizacji deszczowej zbierają wody opadowe z terenów zainwestowanych, nie dopuszczając do jej zalegania.

Podsumowując należy stwierdzić, iż istniejące zagospodarowanie i uwarunkowania środowiskowe obszaru przepływu rzek przez miasto i gminę Czarne, jak również charakter hydrologiczny samych rzek, nie stwarza zagrożenia powodziowego.

Miasto i Gmina Czarne Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

SCHEMAT SIECI HYDROLOGICZNEJ WÓD POWIERZCHNIOWYCH
na terenie miasta i gminy Czarne

OZNACZENIA GRAFICZNE

- granica gminy Czarne
- granica miasta Czarne
- granica obrębu Czarne
- jeziora i stawy
- rzeki i kanały

Załącznik graficzny NR 12

I.4.0. Stan systemu komunikacji

Na terenie miasta i gminy występuje sieć komunikacji samochodowej i kolejowej, a także sieć komunikacji wodnej turystycznej oraz sieć komunikacji rowerowej.

I.4.1. Komunikacja samochodowa

Przez teren gminy przebiegają drogi publiczne o znaczeniu ponadlokalnym, tj. krajowa, wojewódzkie i powiatowe oraz drogi o znaczeniu lokalnym, tj. drogi publiczne i niepubliczne. Sieć drogowa jest słabo rozwinięta co spowodowane jest oddaleniem miasta i gminy Czarne od największych ośrodków miejskich jak Trójmiasto, Piła czy Słupsk, co związane jest z jego położeniem na skraju Województwa Pomorskiego.

Łączna ilość dróg o znaczeniu ponadlokalnym i lokalnym przebiegających przez teren gminy Czarne wynosi 164,50 km.

I.4.1.1 Drogi o znaczeniu ponadlokalnym

Drogi o znaczeniu ponadlokalnym można podzielić na krajowe, wojewódzkie i powiatowe.

Łączna długość dróg o znaczeniu ponadlokalnym na terenie gminy Czarne przedstawia się następująco:

- droga krajowa nr 22 - 2,10 km
- drogi wojewódzkie nr 201 i 202 - 38,90 km
- drogi powiatowe - 45,75 km

Łącznie = 86,75 km

1) Drogi krajowe

Droga krajowa nr 22 („berlinka”) przebiegająca z Elbląga do zachodniej granicy kraju z Niemcami zapewnia dogodne połączenie Berlina z Okręgiem Kaliningradzkim oraz Litwą i Łotwą. Droga krajowa nr 22 na odcinku ok. 2 km stanowi południową granicę gminy Czarne, ale administracyjnie przynależy do gminy Debrzno. Węzły głównych dróg wylotowych z terenu gminy zlokalizowane są poza granicami gminy w Barkowie w gminie Człuchów i w Buszkowie w gminie Debrzno. Węzeł drogi krajowej nr 22 z drogą wojewódzką nr 201 w Barkowie zapewnia najlepsze połączenie komunikacyjne Czarne z aglomeracją Trójmiejską. Drugi węzeł na drodze krajowej nr 22, z drogą powiatową nr 2539G, zlokalizowany jest w Buszkowie i ma dużo mniejsze znaczenie komunikacyjne.

Droga nr 22 posiada klasę wymagań technicznych i użytkowych „GP”.

2) Drogi wojewódzkie

- **Droga wojewódzka nr 201** przebiega przez centralny obszar gminy z północnego-zachodu na południowy-wschód i łączy Szczecinek (gdzie wpada do drogi krajowej nr 20) przez Czarne z drogą krajową nr 22 w Barkowie (gmina Człuchów). Na odcinku przebiegu przez miasto Czarne, droga wojewódzka nr 201 jest ul. Szczecińską, Młyńską, Kościuszki i Człuchowską (kolejność podawana z kierunku północno-zachodniego na południowy-zachód).
- **Droga wojewódzka nr 202** przebiega przez północny obszar gminy łącząc miasto Czarne (gdzie wpada do drogi wojewódzkiej nr 201) z Rzeczenicą (gdzie wpada do drogi krajowej nr 25). Na odcinku przebiegu przez miasto Czarne, droga wojewódzka nr 202 jest ul. Szosową, Zamkową i Plac Wolności (kolejność podawana ze wschodu na zachód).

Drogi wojewódzkie są głównymi elementami infrastruktury transportowej w gminie Czarne, gdyż koncentruje się na nich większość ruchu kołowego odbywającego się na terenie gminy. Drogi wojewódzkie w zakresie stanu technicznego wymagają remontu, które sukcesywnie się przeprowadza.

Drogi nr 201 i 202 posiadają klasę wymagań technicznych i użytkowych „Z”.

3) Drogi powiatowe

Na obszarze gminy znajduje się 11 odcinków dróg powiatowych o łącznej długości 45,75 km, z czego 44,93 km stanowią drogi utwardzone. Wykaz dróg powiatowych z podziałem na klasę techniczną i użytkową przedstawia się następująco:

a) drogi powiatowe klasy zbiorczej „Z”:

- nr 2539G relacji Czarne ul. Leśna – Sierpowo – Buszkowo,

b) drogi powiatowe klasy lokalnej „L”:

- nr 2527G relacji Sporysz – Międzybórz – Poręba – DW nr 202,

- nr 2529G relacji Breńsk – Gockowo – Wyczechy – Domisław - Krzemieniewo,

- nr 2532G relacji Gwieździn – Grodzisko – Olszanowo – DW nr 201,

- nr 2541G relacji Sierpowo – Domisław Górny,

- nr 2567G w mieście Czarne ul. Kolejowa,

- nr 2568G w mieście Czarne ul. Moniuszki,

- nr 2569G w mieście Czarne ul. Ogrodowa,

- nr 2570G w mieście Czarne ul. Strzelecka.

c) drogi powiatowe klasy dojazdowej „D”:

- nr 2533G relacji Wyczechy – Łoża,

- nr 2540G relacji Sokole – Domisław Górny,

Wszystkie drogi na terenie gminy wiejskiej są w złym stanie technicznym, wąskie i często ograniczone alejami drzew w skrajni. Na odcinkach ich przebiegu przez wsie nie posiadają chodników. Drogi powiatowe na terenie miasta Czarne są stopniowo modernizowane w zakresie nawierzchni, budowy chodników i oświetlenia przydrożnego. W latach 2008-2009 r. przeprowadzono inwestycje drogowe w zakresie modernizacji i budowy chodników na ul. Kolejowej (2567G), ul. Ogrodowej (2569G) i ul. Strzeleckiej (2570G).

W celu określenia wymagań technicznych i użytkowych:

- klasę „L” przyjęto dla dróg powiatowych nr 2527G, 2529G, 2532G, 2541G, 2567G, 2568G, 2569G i 2570G;

- klasę „Z” przyjęto dla drogi powiatowej nr 2539G;

- klasę „D” przyjęto się dla dróg powiatowych nr 2533G i 2540G.

I.4.1.2 Drogi gminne

Łączna długość dróg gminnych na terenie gminy Czarne wynosi obecnie 78 km, z czego tylko 14,60 km stanowią drogi utwardzone. Stan techniczny istniejących dróg gminnych jest zróżnicowany.

a) miasto Czarne

Drogi i ulice obsługujące miasto Czarne są wyposażone w chodniki i oświetlenie, a część z nich została przebudowana. Inwestycje związane z zakończeniem budowy ul. Widok, Kwiatowej, Nowej oraz z budową pozostałych dróg na osiedlu Zatorze w mieście Czarne należące do zadań „Programu poprawy infrastruktury drogowej” przewidzianych na lata 2007-2008,

zostały zrealizowane, podnosząc bezpieczeństwo i stan infrastruktury drogowej osiedla. Ponadto w ostatnich latach w mieście Czarne przeprowadzono następujące inwestycje drogowe:

- przebudowa ul. Cisowej i Świerkowej,
- modernizacja fragmentu Alei Zwycięstwa,
- modernizacja styku ulic Młyńskiej i Strzeleckiej,
- przebudowa fragmentu ul. Szosowej.

b) gmina wiejska

Natomiast drogi gminne na terenie gminy wiejskiej znajdują się zazwyczaj w złym stanie technicznym, nie poddawane są remontom ani przebudowom. Większość dróg wymaga przeprowadzenia inwestycji związanych przede wszystkim z utwardzeniem, a także modernizacją, budową chodników i oświetlenia przydrożnego. W ostatnich latach przeprowadzono następujące inwestycje drogowe na terenie gminy wiejskiej:

- przebudowa drogi we wsi Bińcze
- przebudowa drogi we wsi Wyczechy (koło kościoła)
- modernizacja drogi we wsi Krzemieniewo (przy szkole) co należało do zadań „Programu poprawy infrastruktury drogowej” przewidzianych na lata 2007-2008.

Wszystkie zadania, zarówno na terenie miasta jak i gminy, związane z inwestycjami drogowymi określonymi w „Strategii Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Czarne na lata 2005-2013” zostały zrealizowane. Jeśli chodzi o inwestycje drogowe na terenie miasta i gminy, planuje się na rok 2010 przeprowadzenie modernizacji drogi w Domisławiu Górnym. Zadania związane z infrastrukturą drogową na późniejszy okres nie zostały jeszcze ustalone i zostaną wyznaczone decyzją Rady Gminy.

Rada Gminy Czarne nie podjęła uchwały o nadaniu klasy drogom gminnym, więc w celu określenia wymagań technicznych i użytkowych przyjmuje się klasę „L” lub „D”.

I.4.1.3 Transport publiczny

Przewoźnikiem realizującym kursy PKS w gminie Czarne jest linia PKS w Szczecinku. Brak jest bezpośrednich połączeń autobusowych z Czarne do Trójmiasta. Połączenia z miasta Czarne realizowane są w dwóch głównych kierunkach – do Chojnic (najdalej docelowo do Bydgoszczy) i Szczecinka (najdalej docelowo do Świdwina).

W mieście Czarne znajduje się 5 przystanków PKS: Czarne - Stacja Kolejowa, Czarne - D.K., Czarne – Osiedle, Czarne - Oś. Zdr., Nowiny II.

Na terenie gminy wiejskiej Czarne autobusy zatrzymują się na 12 przystankach: w Nadziejewie, Wyczechach, Biernatce, Bińczach, a także w Kijnie, Krzemieniewie (skrzyżowanie), Lędyczku, Sokole, Sierpowie i w Domisławiu Górnym, Malinowie i Krzemieniewie II.

I.4.2. Komunikacja kolejowa

Przez teren gminy przebiega jedna linia kolejowa nr 210.

Jest to linia **o znaczeniu państwowym** łącząca Chojnice (woj. Pomorskie) z Runowem Pomorskim (woj. Zachodniopomorskie) przez Czarne, Szczecinek i Drawsko Pomorskie. Linia leży na terenie dwóch województw, w związku z czym jest obsługiwana przez dwa Oddziały Regionalne PKP PLK: w Szczecinie oraz w Gdyni. Transport pasażerski odbywa się na tej linii pociągami osobowymi w dwóch odcinkach: Chojnice – Szczecinek i Szczecinek – Runowo Pomorskie, a pasażerowie muszą przesiąść się w Szczecinku. Linia ma długość 150 km (ok. 50 km na terenie Województwa Pomorskiego), nie jest zelektryfikowana, jest dwutorowa oprócz odcinka Czarne-Szczecinek gdzie drugi tor zdemontowano w 1991r. W gminie Czarne linia nr 210 przebiega przez obręby Bińcze, Biernatka, Raciniewo, Domisław, Nadziejewo i Czarne. Pociągi zatrzymują się na stacjach kolejowych w Czarnem, Bińczu i Domisławiu Dolnym. Przejazdy kolejowe na terenie gminy w większości nie są zabezpieczone. Szczególnie niebezpieczne jest to na bardzo uczęszczanym przejeździe kolejowym na ul. Leśnej w mieście Czarne, gdyż stanowi zagrożenie wystąpienia kolizji pociągów z użytkownikami przejazdu. Na terenie miasta Czarne znajduje się stacja kolejowa, w bardzo złym stanie technicznym.

Na linii Czarne – aglomeracja Trójmiejska nie są realizowane bezpośrednie połączenia kolejowe. Dostępność czasowa dojazdu pociągiem z Czarnego do Trójmiasta jest najgorsza w województwie, gdyż wynosi ponad 180min. Częstotliwość kursowania pociągów na linii spada. W 1990r. na trasie Chojnice-Szczecinek kursowało 9 par pociągów, natomiast w 2006r. już tylko 3 pary. Na odcinku Szczecinek – Runowo Pomorskie kursują natomiast 2 pary. W okresie wakacyjnym dodatkowo uruchamiany jest pociąg pospieszny „Bory Tucholskie” kursujący z Lublina do Kołobrzegu.

Stan techniczny tras kolejowych na terenie całego kraju jest zły, w związku z czym średnie osiągnięte przez pociągi prędkości mieszczą się w granicach 60-80km/h, dochodząc max. do 120km/h na pojedynczych odcinkach. Prędkość 40 km/h i mniejsza obowiązuje na ponad 25% długości sieci całego Województwa Pomorskiego. Na trasie Chojnice – Szczecinek pociągi pasażerskie osiągają prędkość 80km/h, natomiast towarowe 50-60km/h.

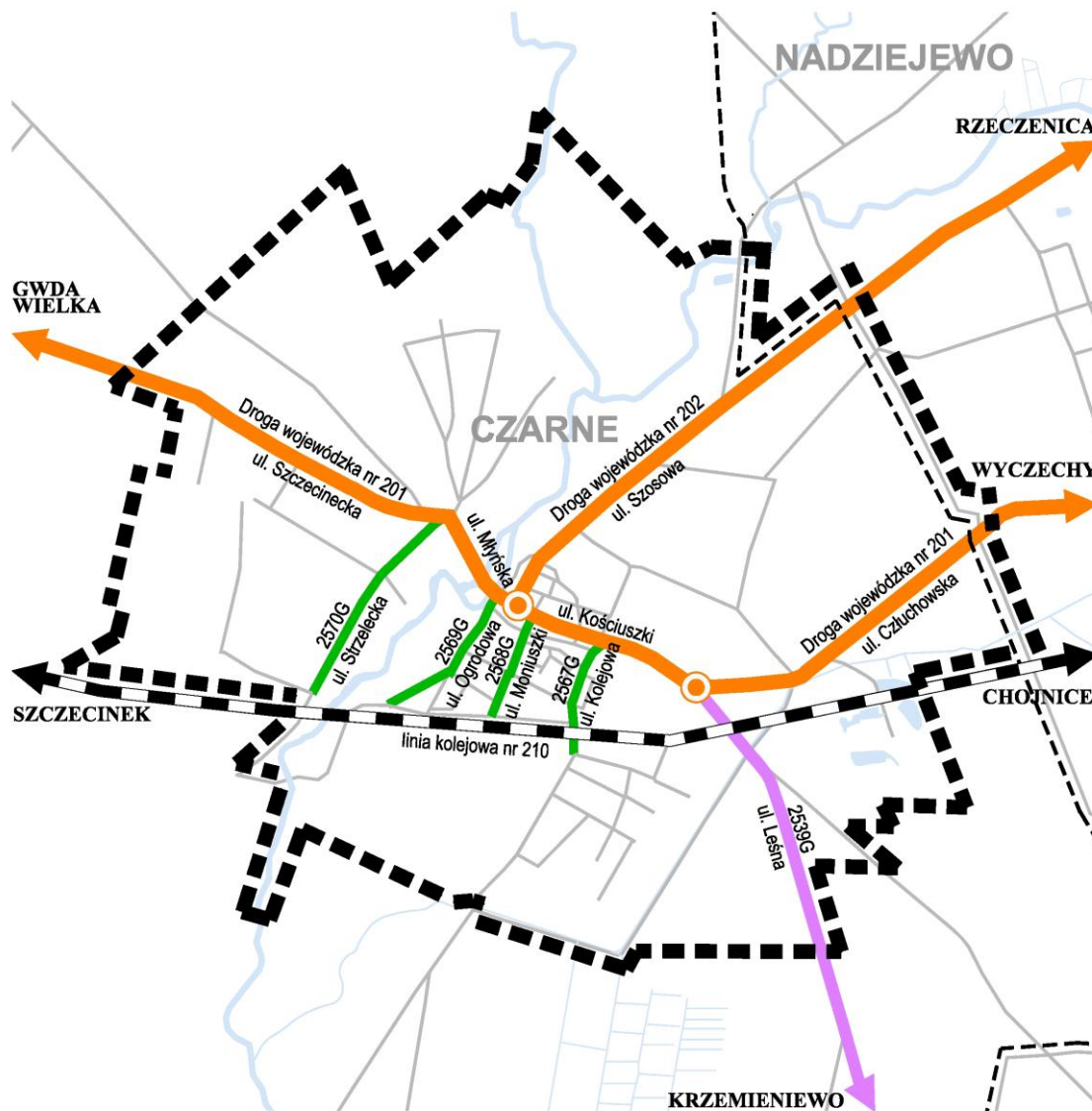
Podsumowując należy stwierdzić, że linia kolejowa nr 210 zalicza się do bardzo malowniczych tras kolejowych i łączy miejscowości oddalone od głównych szlaków komunikacji samochodowej. Wzdłuż trasy kolejowej zlokalizowane są liczne, małe, zabytkowe stacje kolejowe w dalszym ciągu użytkowane (co jest zjawiskiem coraz rzadziej obserwowanym). Mając na względzie fakt, że linia ta przetrwała burzliwy okres przemian w Polsce, należy dążyć do jej zachowania i dalszej eksploatacji. Zamknięcie ruchu kolejowego bardzo szybko przyczynia się do destrukcji torowisk i stacji kolejowych, których ewentualne późniejsze uruchomienie wiąże się z niewspółmiernymi kosztami w porównaniu do ciągłości eksploatacji.

Schemat istniejącego układu komunikacyjnego o znaczeniu ponadlokalnym w mieście Czarne przedstawiono na załączniku graficznym nr 13.

Schemat istniejącego układu komunikacyjnego o znaczeniu ponadlokalnym w gminie wiejskiej przedstawiono na załączniku graficznym nr 14.

Miasto i Gmina Czarne

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

SCHEMAT ISTNIEJĄCEGO UKŁADU KOMUNIKACYJNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM na terenie Miasta Czarne

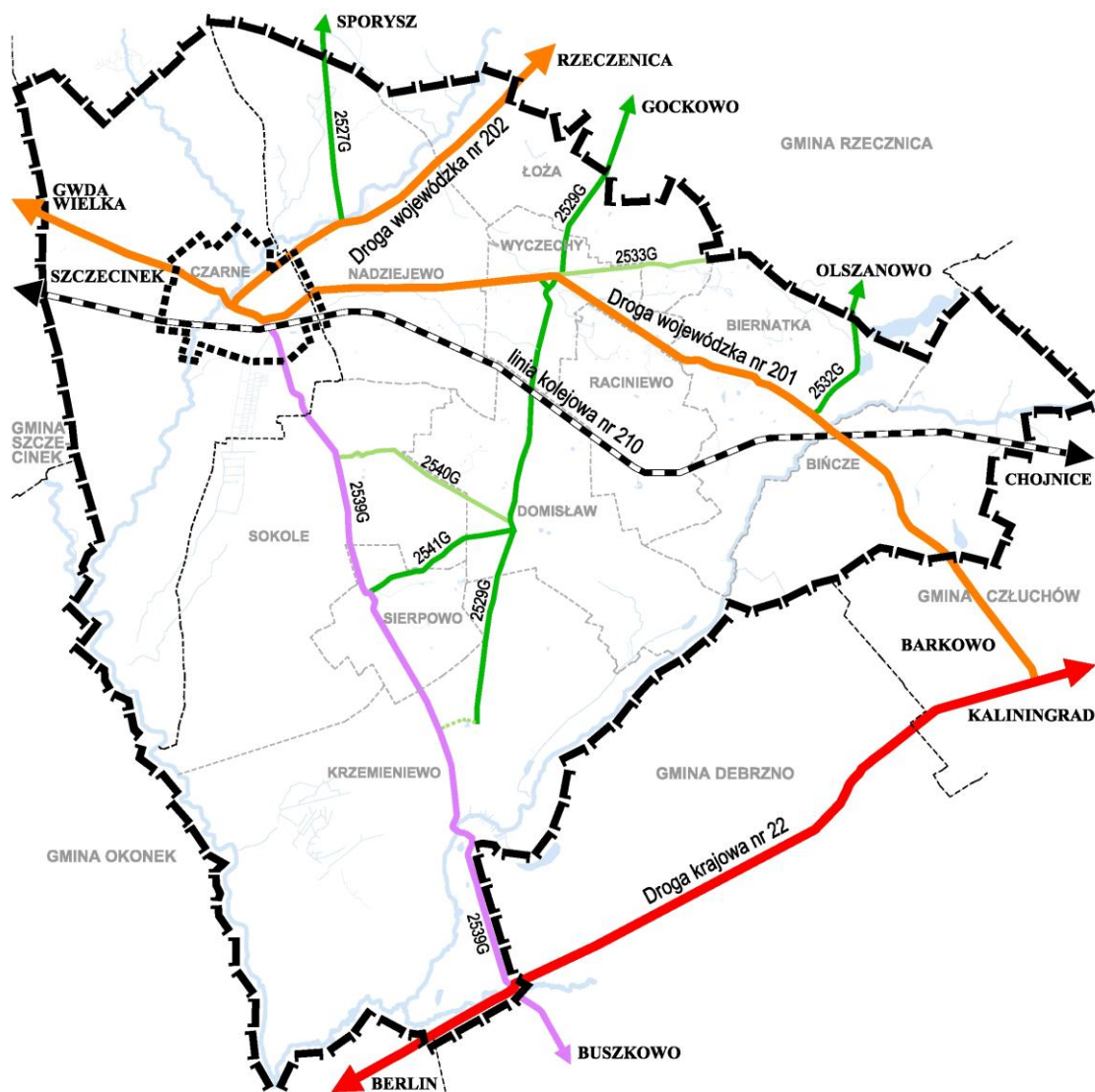
	granica miasta Czarne
	granica obrębu Czarne
	linia kolejowa o znaczeniu ponadlokalnym
	główne skrzyżowania na drogach wojewódzkich

OZNACZENIA GRAFICZNE

	drogi wojewódzkie - kl Z
	drogi powiatowe - kl Z
	drogi powiatowe - kl L
	drogi gminne

Załącznik graficzny NR 13

Miasto i Gmina Czarne Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

**SCHEMAT ISTNIEJĄCEGO UKŁADU KOMUNIKACYJNEGO
O ZNACZENIU PONADLOKALNYM**
na terenie Gminy Wiejskiej

OZNACZENIA GRAFICZNE

- granica gminy Czarne
- granica miasta Czarne
- granica obrębu Czarne
- linia kolejowa o znaczeniu ponadlokalnym
- odcinek drogi gminnej nr 232110G

- drogi krajowe - kl GP
- drogi wojewódzkie - kl Z
- drogi powiatowe - kl Z
- drogi powiatowe - kl L
- drogi powiatowe - kl D

Załącznik graficzny NR 14

I.4.3. Szlaki turystyczne

I.4.3.1 Szlaki turystyczne wodne

Przepływające przez teren gminy ciek wodny ze względu na ich szerokość i głębokość nie nadają się na cele komunikacji wodnej, ale można wykorzystać je w celach rekreacyjnych. Atrakcyjny i urozmaicony przebieg, dogodna szerokość i głębokość rzeki Gwdy oraz jej dopływów Czernicy i Szczyry, umożliwiają wykorzystywanie w/w rzek w turystyce kajakowej. Przez obszar miasta i gminy Czarne przebiegają szlaki 4 szlaki turystyczno-kajakowe, 2 na rzece Czernicy i po jednym na rzece Gwdzie i Szczyrze:

- „szlak kajakowy rzeką Czernicą” biegnie od ujścia rzeki **Chechło** w okolicach wsi Brzeziny poprzez Sporysz i Czarne do rzeki Gwdy, a następnie rzeką Gwdą aż do Piły.
- „szlak kajakowy rzeki Gwdy” biegnie z Drężna (zaczynając na jez. Studnica) do Piły (długość 145km)
- „szlak kajakowy rzeką Szczyrą” biegnie Szczyrą **od mostu betonowego na drodze powiatowej Krzemieniewo-Buszkowo** przez Bińcze i Prądy gdzie wpada do Gwdy, którą można dopłynąć do Piły.

Szlaki kajakowe przebiegające przez teren miasta i gminy Czarne szczegółowo omówiono w pkt. I.7.3.1 w Uwarunkowaniach, a schemat ich przebiegu przez teren miasta i gminy Czarne przedstawiono na załączniku graficznym nr 15.

I.4.3.2 Szlaki turystyczne rowerowe

Na terenie gminy funkcjonuje pięć szlaków turystycznych rowerowych;

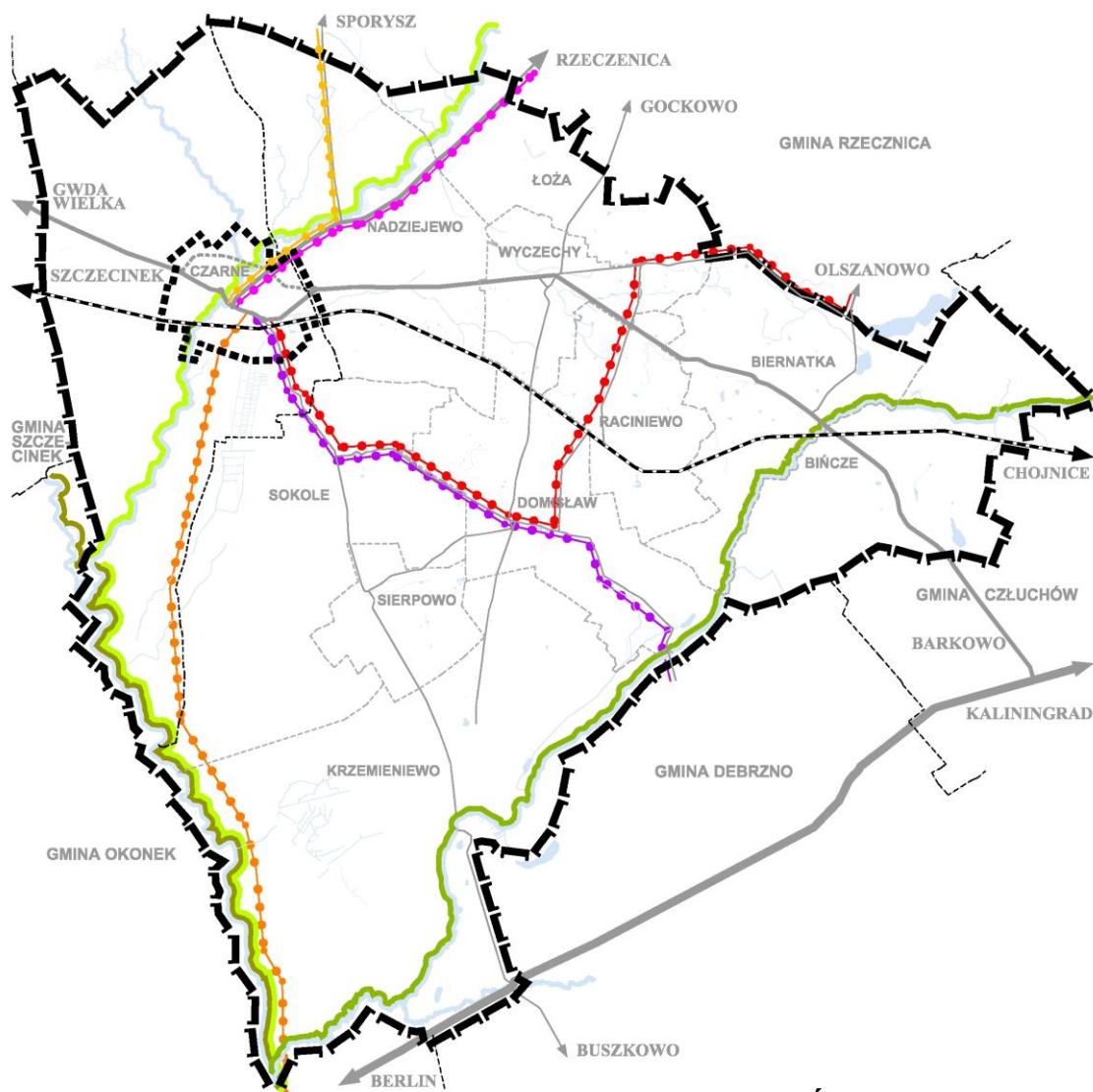
- „Trasa Cisowa” relacji Czarne-Koczała (długość 32km);
- „Szlak Doliny Gwdy” relacji Czarne-Lędyczek (długość 19,5km);
- „Trasa hetmana Koniecpolskiego” relacji Człuchów-Czarne (długość 40km);
- „Trasa morenowa” relacji Czarne-Przechlewo (długość 34km);
- „Szlak Margrabiów” relacji Czarne-Debrzno (długość 31km);

Istniejące szlaki przebiegają utwardzonymi i szutrowymi drogami gminnymi. Na terenie gminy nie wybudowano ścieżek rowerowych. We wsiach na terenie gminy nie występują chodniki (jedynie w Bińczu i Nadziejewie), a infrastruktura oświetleniowa dróg publicznych jest szczątkowa.

Szlaki rowerowe przebiegające przez teren miasta i gminy Czarne szczegółowo omówiono w pkt. I.7.3.1 w Uwarunkowaniach, a schemat ich przebiegu przez teren miasta i gminy Czarne przedstawiono na załączniku graficznym nr 15.

Miasto i Gmina Czarne

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

**SCHEMAT PRZEBIEGU ISTNIEJĄCYCH SZLAKÓW TURYSTYKI
KWALIFIKOWANEJ**
na terenie miasta i gminy Czarne

OZNACZENIA GRAFICZNE

szlaki turystyki rowerowej:		szlaki turystyki kajakowej:	
	granica gminy Czarne		"rzeką Czernicą"
	granica miasta Czarne		"rzeką Szczyrą"
	granica obrębu Czarne		"rzeki Gwdy"
	"Trasa Cisowa"		
	"Szlak Doliny Gwdy"		
	"Trasa hetmana Koniecpolskiego"		
	"Trasa morenowa"		
	"Trasa Margrabiów"		

Załącznik graficzny NR 15

I.5.0 Stan środowiska przyrodniczego

I.5.1 Procesy przyrodnicze

Spośród procesów przyrodniczych najistotniejsze znaczenie w aspekcie zagospodarowania przestrzennego terenu mają procesy geodynamiczne, hydrologiczne i ekologiczne.

1) Procesy geodynamiczne

Do procesów geodynamicznych mających wpływ na nośność podłoża należą:

- wietrzenie (na podłożu zbudowanym z gruntów skalistych, a zjawisko to może powodować obniżenie wartości budowlanej podłoża lub stanowi trudność w jego przestrzennym zagospodarowaniu);
- powierzchniowe ruchy masowe (zachodzą głównie na stromych zboczach dolin i wysoczyzn);
- procesy wywołane wodami podziemnymi (tj. sufozja, wymoki, kurzawki, przebicie hydrauliczne, tiksotropia, podtapianie, kras), występujące przy szczególnych warunkach hydrotechnicznych podłoża;
- działanie powierzchniowych wód płynących (abłacja deszczowa, działalność cieków, powodzie);
- działanie powierzchniowych wód stojących (abrazja) - dotyczy brzegów zbiorników wodnych, które pozostają w bezpośrednim kontakcie z falującą wodą;
- procesy wywołane działalnością wiatru (procesy eoliczne i korozja – rzadko występująca na terenie Polski), dotyczą głównie obszarów z suchym, piaszczystym podłożem nie porośniętym roślinnością.

Część zjawisk przyrodniczych wywołana może być pośrednio oddziaływaniem człowieka lub przez niego stymulowana, w szczególności są to powierzchniowe ruchy masowe, procesy wywołane wodami podziemnymi, procesy eoliczne. Istnieją również procesy geodynamiczne wywołane inżynierią i wydobywcą działalnością człowieka.

Na terenie gminy Czarne najbardziej prawdopodobne jest występowanie niektórych z w/w procesów, tj. procesów wywołanych wodami podziemnymi, działania powierzchniowych wód płynących i stojących, działania wiatru oraz w najmniejszym stopniu powierzchniowych ruchów masowych.

Na obszarze gminy Czarne powierzchniowe ruchy masowe występować mogą lokalnie w obrębie pozbawionych roślinności zboczy dolin o dużym nachyleniu oraz w obrębie terenów pagórkowatych, o znacznych deniwelacjach, zwłaszcza w obrębie strefy krawędziowej wysoczyzn morenowych. W obrębie terenów pagórkowatych (w przypadku występowania przesuszonych utworów piaszczystych) możliwe jest również występowanie procesów wywołanych działalnością wiatru. Ponadto na terenie gminy Czarne mogą występować obrywy, zsuwy i spływy w obrębie stromych skarp powyrobiskowych. Lokalnie występują również miejsca liniowej erozji spowodowanej spływem wód deszczowych po terenach pozbawionych pokrywy roślinnej.

W obrębie części wysoczyznowej może występować okresowo erozja wodna i wietrzna. Erozja wodna liniowa i powierzchniowa zachodzi na glebach bez pokrywy roślinnej, na które oddziałują intensywne opady deszczu. Erozja wietrzna, mogąca występować na terenie Czarne w

niewielkim stopniu, zachodzi na glebach bez pokrywy roślinnej przy braku opadów atmosferycznych, natomiast pod działaniem silnych wiatrów. Przewaga piasków gliniastych i glin w podłożu skutecznie ogranicza zachodzenie procesu erozji wietrznej. Procesy erozji wodnej i wietrznej ustają po wprowadzeniu trwałej pokrywy roślinnej.

Rzeki na terenie Czarne są liczne i mają duży wpływ na kształtowanie środowiska biotycznego. W korytach rzek występują charakterystyczne procesy przyrodnicze, jak erozja denna i boczna (wpływająca na tworzenie meandrów). Dolina Gwdy jest zalesiona, co wpływa stabilizująco na dynamikę środowiska przyrodniczego, gdyż lasy powodują zahamowanie występowania części procesów przyrodniczych zwłaszcza w zakresie morfodynamiki i stosunków wodnych. Powodują stabilizację zboczy i koryt oraz dzięki swoim właściwościom retencyjnym zmniejszają powierzchniowy spływ wód.

2) Procesy hydrologiczne

W dolinach rzecznych, występują okresowe wylewy wód, podtapianie terenu w efekcie wahań poziomu wody podziemnej. Większa część gminy Czarne leży w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 126 „Szczecinek”. Ponadto na terenie gminy występuje bardzo wysoki poziom wód gruntowych, które znajdują się już na głębokości kilku metrów.

Zgodnie z informacją udzieloną przez pracowników RZGW w Poznaniu dla rzeki Gwdy w 2003r. zostało sporządzone Studium ochrony przeciwpowodziowej, określające granice obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią rzeki Gwdy, jednak nie obejmuje ono gminy Czarne. Wyrównane przepływy, które charakteryzują rzekę Gwdę oraz obecność zbiorników retencyjnych, świadczą o wysokiej zdolności retencyjnej jej zlewni i ograniczają występowanie zagrożenia powodziowego. Ponadto woda jest głównym nośnikiem materii, co oznacza że wszystkie rzeki przyczyniają się do występowania procesów denudacyjnych (zabierania materiału) i akumulacyjnych (osadzania przenoszonego materiału).

Do procesów hydrogeologicznych zalicza się także erozję wodną, która może występować na stromych stokach.

3) Procesy ekologiczne

Teren Czarne bogaty jest w zróżnicowane biocenozy przyrodnicze. Tereny rolne stanowią ok. 37%, terenu gminy i znajdują się w jej centrum, nieużytki natomiast zajmują ok. 12%. Procesy antropizacji są tu nieznaczne, a objawiają się występowaniem przydrożnych alei drzew, zieleni cmentarnej i zieleni zespołów dworsko-parkowych. Nie obserwuje się znacznych ingerencji w zastane środowisko przyrodnicze pól i łąk. Wyróżnić można tu tylko prowadzone na małą skalę inwestycje prowadzone w obrębie istniejącej zabudowy zagrodowej oraz terenów zabudowanych większych gospodarstw rolnych i hodowlanych znajdujących się na terenie gminy.

Tereny leśne kompleksu Borów Tucholskich otaczają gminę i stanowią ok. 51% jej terenu. Lasy wchodzi w skład korytarzy ekologicznych o znaczeniu ponadlokalnym, tj. pojeziernego północnego i Gwdy oraz korytarzy o znaczeniu lokalnym. Wszystkie korytarze ekologiczne umożliwiają migrację roślin i zwierząt, a Bory Tucholskie odgrywają dużą rolę jako ostoja przyrodnicza. Na ich obszarze występuje dominacja lasów reprezentowanych przez bory sosnowe. Środowisko przyrodnicze jest tu w małym stopniu

zantropizowane. Procesy antropizacji polegają głównie na sztucznych nasadzeniach drzewostanu. Ze względu na zlokalizowane na terenach leśnych poligony, stan środowiska przyrodniczego na terenach wojskowych zamkniętych nie był zadowalający. Od czasu zmniejszenia liczebności żołnierzy stacjonujących w jednostce wojskowej w Czarnem sytuacja ta ma szansę na poprawę.

Na zdegradowanych terenach powyroboiskowych następują natomiast procesy sukcesji roślinności ruderalnej, która w sposób naturalny włącza te tereny w ekosystemy polne lub leśne.

I.5.2 Procesy antropogeniczne

Zmiany antropogeniczne środowiska przyrodniczego wynikają przede wszystkim z zajmowania przez ludzi nowych terenów pod zainwestowanie kubaturowe oraz przystosowania terenu do różnego użytkowania (melioracje, niwelacje itp.). Procesy antropogeniczne mogą zachodzić na etapie inwestycyjnym (niwelacje, wykopy, usuwanie pokrywy glebowej, zmiana sposobu użytkowania terenu, likwidacja roślinności, zmiana topoklimatu, zmiana fizjonomii krajobrazu) oraz na etapie funkcjonowania, które to jest bezpośrednio związane z wprowadzonymi na etapie inwestycyjnym zmianami środowiskowymi. Do podstawowych istniejących i potencjalnych zagrożeń środowiska przyrodniczego związanych z działalnością człowieka na terenie gminy Czarne należą:

- zmiany charakteru użytkowania terenu w wyniku przejmowania terenów pod różnorodne typy zainwestowania (przy tym likwidacja gleby i roślinności, zmiany poziomu wód gruntowych, wymiana podłoża);
- niedostateczny rozwój sieci kanalizacji sanitarnej;
- oddziaływanie komunikacyjnych źródeł zanieczyszczeń atmosfery i hałasu, przede wszystkim z dróg wojewódzkich i linii kolejowej;
- wzrost zanieczyszczenia terenu odpadami, zwłaszcza trudnymi do rozłożenia w przyrodzie (plastyczne opakowania);
- skażenie chemiczne środowiska (wody, gleby, powietrza) związane z chemizacją rolnictwa, wyrażające się zwłaszcza przez kumulowanie się pestycydów w glebie, ich spływ do wód powierzchniowych i przenikanie do wód podziemnych.
- przekształcenia krajobrazu związane z budownictwem odległym od tradycji regionalnej i od wzorców estetycznych.

I.5.3 Stan gleb

Na terenie gminy Czarne przeważają gleby brunatne wylugowane i kwaśne, wykształcone głównie na piaskach gliniastych i glinach, miejscami występują czarne ziemie zdegradowane i gleby szare oraz gleby bielice i pseudobielice, powstałe na piaskach i żwirach wodnolodowcowych równin sandrowych. Są to gleby o niskim stopniu użyteczności, rzadko wykorzystywane rolniczo, zazwyczaj zalesione. Ponadto występują gleby murszowo mineralne i murszowate. W zagłębieniach wytopiskowych i dnach rynien i dolin rzecznych wykształciły się gleby torfowo-mułowe i mułowo-torfowe oraz gleby torfowe i murszowo-torfowe.

Rozległe powierzchnie w krajobrazie centralnej części gminy Czarne zajmują agrocenozy - grunty orne i ugory. Żyzne, bogate w składniki pokarmowe gleby uwarunkowały zestaw preferowanych upraw oraz towarzyszące im zbiorowiska chwastów segetalnych. Ugory pokrywa uboga roślinność z gatunkami ruderalnymi. Zabudowie wiejskiej towarzyszą ogrody i sady, ze stosunkowo bogatymi zestawem roślinności.

Największy potencjał rolniczy prezentują gleby zlokalizowane w 3 kompleksach na terenie gminy Czarne, tj.:

- pomiędzy Krzemieniem, Kijnem, Sokolem, Domisławem Dolnym i Malinowem,
- w okolicach Bińcza na wschód od drogi wojewódzkiej nr 201,
- pomiędzy Wyczechami, Wierzbikiem, Sokolem, Czarnym, Wronkowem i dalej na terenie gminy Rzeczenica.

1) Przekształcenia litosfery

Do podstawowych przekształceń litosfery na obszarze gminy Czarne należą:

- zniszczenia geomechaniczne spowodowane lokalizacją dużych obiektów kubaturowych – dotyczy to głównie obiektów hodowli zwierząt i obsługi rolnictwa (dawnych PGR-ów);
- geomechaniczne zniszczenia powierzchni terenu typowe dla terenów zabudowy wiejskiej, przejawiające się przede wszystkim w przekształceniach przypowierzchniowej warstwy litosfery, a w szczególności deniwelacje, wykopy i nasypy, związane z posadowieniem budynków, lokalizacją infrastruktury technicznej itp.;
- zniszczenia litosfery związane z gromadzeniem odpadów;
- lokalne wyrobiska po eksploatacji kruszyw budowlanych, których zbocza grożą osuwaniem mas ziemnych ze względu na duże nachylenie (ponad 15°);

Na przestrzeni ostatnich lat nie zachodziły większe przekształcenia środowiska przyrodniczego na terenie gminy Czarne. Ostatnim istotnym, które może wpływać na stan przekształcenia środowiska było utworzenie w 1997r. składowiska odpadów komunalnych o powierzchni ok. 10ha na terenie obrębu Nadziejewo.

2) Złóża kopalin

Na obszarze miasta i gminy Czarne występuje 5 złóż kopalin, z czego dla 4 eksploatacja została zakończona a 1 złożo w obrębie geodezyjnym Nadziejewo jest eksploatowane okresowo. Złóża kopalin szczegółowo zostały omówione w pkt. I.10 w Uwarunkowaniach.

3) Ruchy masowe ziemi

Zagrożenie ruchami masowymi uzależnione jest od wielu czynników, jak:

- morfogeneza terenu;
- morfometria terenu (kąt nachylenia terenu, wysokości względne);
- przypowierzchniowa budowa geologiczna;
- inne przejawy morfodynamiki;
- pokrycie terenu roślinnością;
- zabezpieczenia techniczne stoków.

Słabe ruchy masowe mogą pojawiać się już przy kącie nachylenia 2-7°, przy 7-15° może wystąpić silne spęzanie i soliflukcja oraz osuwanie. Przy kącie nachylenia terenu 15-35° możliwe jest silne osuwanie gruntu. Za osuwiskotwórcze uznaje się generalnie nachylenie terenu 15-35°. Powyżej 35° występuje zjawisko odpadania i obrywania mas skalnych i zwietrzliny.

Według opracowania „Rejestracja i inwentaryzacja naturalnych zagrożeń geologicznych na terenie całego kraju (ze szczególnym uwzględnieniem osuwisk oraz innych zjawisk geodynamicznych)” na terenie gminy Czarne nie występują zarejestrowane tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi. Potencjalne zagrożenie osuwaniem prezentują pagóry moreny czołowej dominujące w północno-wschodniej części gminy, strefa krawędziowa wysoczyzn morenowych oraz stoki wyrobisk poźwirowych.

4) Progi ekofizjograficzne

Przydatność terenów do celów osadniczych, budownictwa, inżynieryjnych, zieleni urządzonej, gospodarki rolnej, leśnej, itd. zależy od potencjału transurbacyjnego środowiska przyrodniczego. Kształtują go panujące uwarunkowania fizjograficzne, tj. charakter podłoża geologicznego, głębokość zalegania pierwszego poziomu wody gruntowej, ukształtowanie terenu i stosunki biotopoklimatyczne oraz uwarunkowania ekologiczne, tj. rola poszczególnych ekosystemów w funkcjonowaniu środowiska przyrodniczego. Skumulowanie granic występowania tych uwarunkowań przedstawia się jako progi ekofizjograficzne.

Progi te ograniczają tereny, dla których nie występują istotne ograniczenia, mogące utrudnić procesy inwestycyjne lub skomplikować funkcjonowanie przyszłych struktur osadniczych. Za progami znajdują się tereny, których zajmowanie na cele inwestycyjne, może być utrudnione.

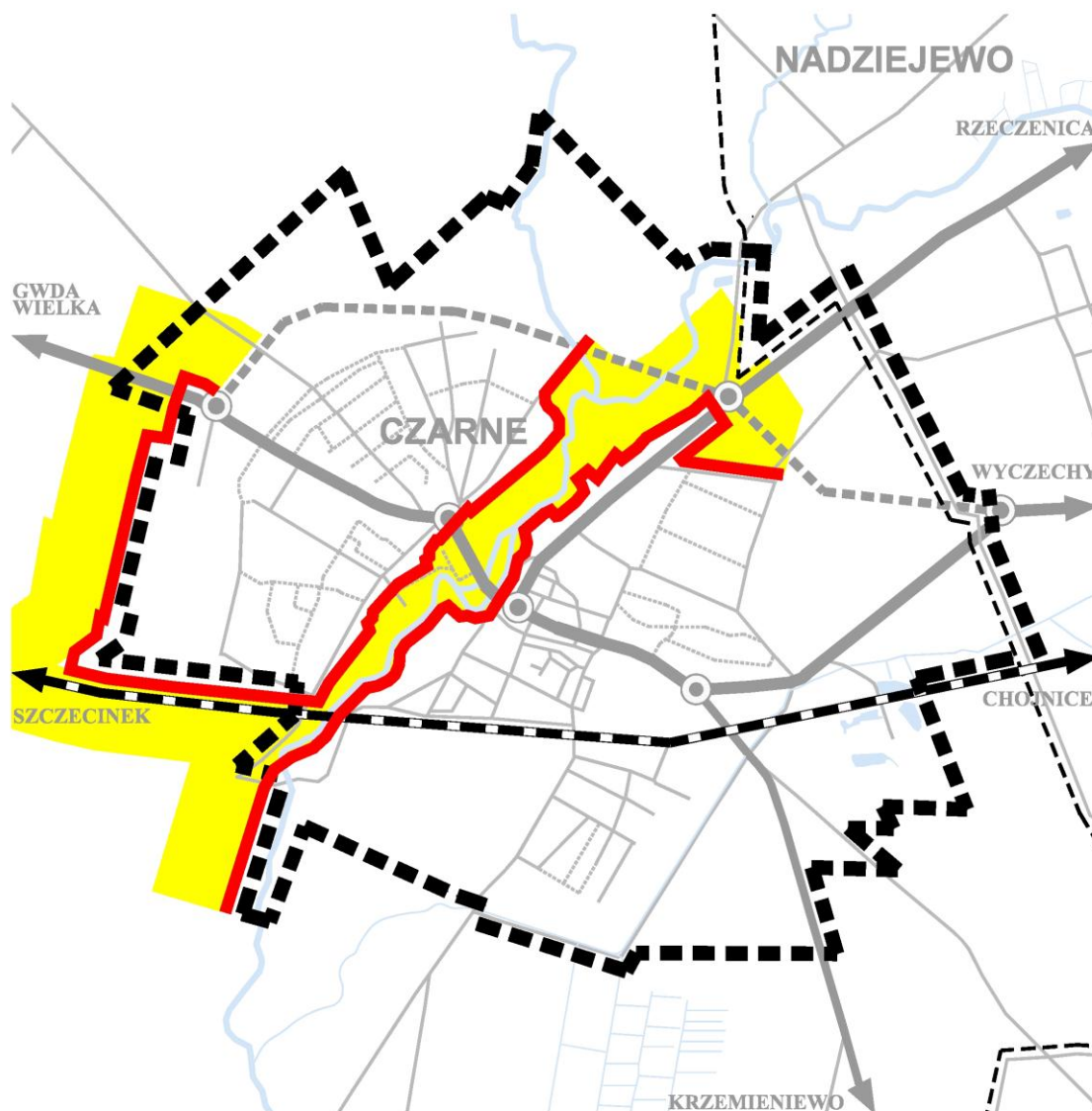
W mieście Czarne fizjograficzne ograniczenia rozwoju stwarzają: przebieg doliny Czernicy przez centrum miasta, występowanie kompleksów leśnych oraz terenów o znacznych spadkach terenu.

Większość wsi w gminie Czarne charakteryzuje się częściowymi ograniczeniami fizjograficznymi rozwoju, wynikającymi przede wszystkim z lokalnego występowania gruntów nienośnych i podmokłych oraz z występowania barier w postaci wystromionych zboczy dolinnych i kompleksów leśnych.

Schemat występowania progów ekofizjograficznych rozwoju przestrzennego zwartej zabudowy w mieście Czarne przedstawiony został na załączniku graficznym Nr 16.

Schemat występowania progów ekofizjograficznych rozwoju przestrzennego oraz terenów potencjalnie zagrożonych osuwaniem na terenie gminy wiejskiej przedstawiony został na załączniku graficznym Nr 17.

Miasto i Gmina Czarne
Studium uwarunkowań
i kierunków zagospodarowania przestrzennego

**SCHEMAT WYSTĘPOWANIA PROGÓW EKOFIZJOGRAFICZNYCH
ROZWOJU PRZESTRZENNEGO ZWARTEJ ZABUDOWY**
na terenie Miasta Czarne

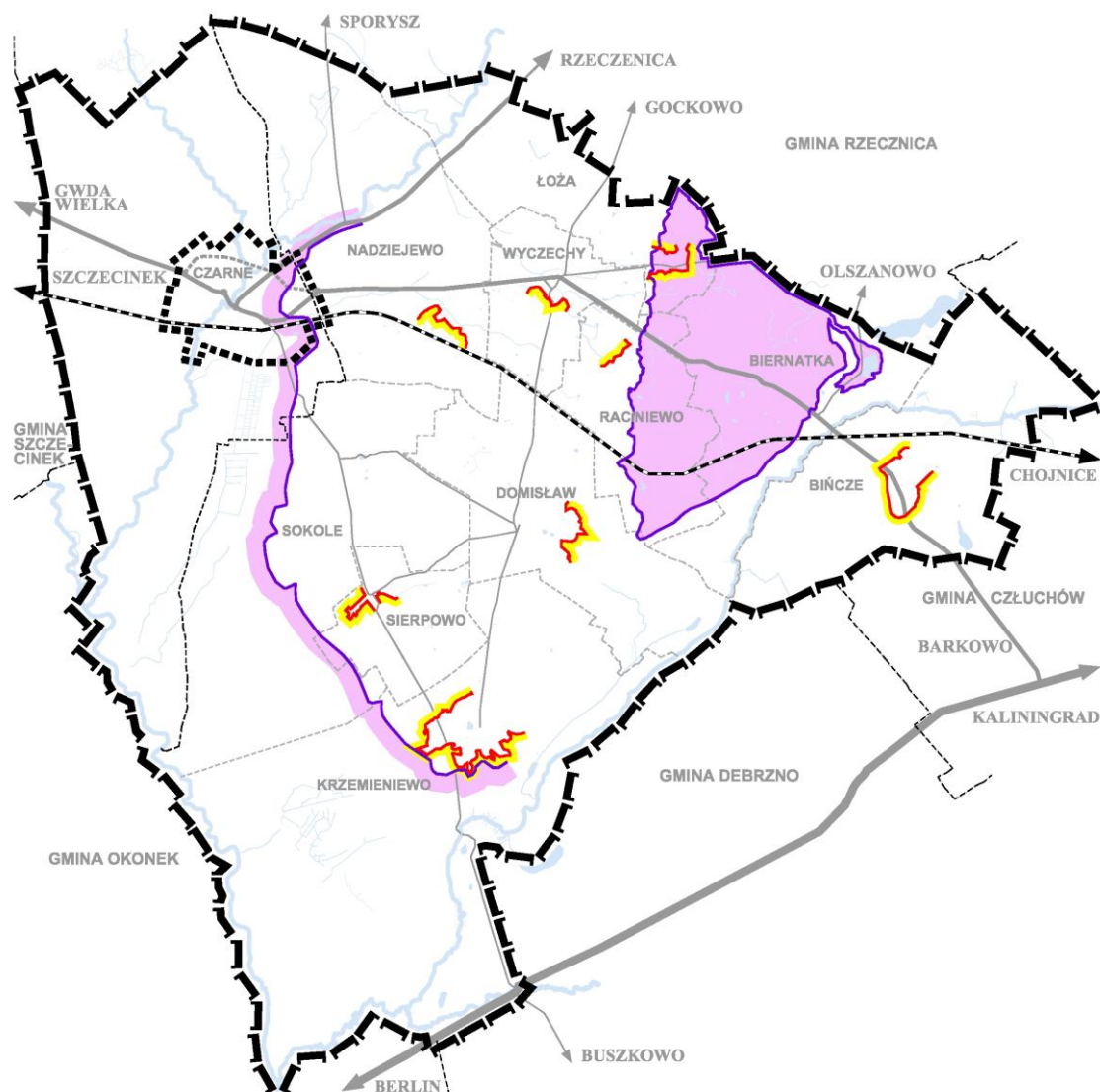
OZNACZENIA GRAFICZNE

- granica miasta Czarne
- granica obrębu Czarne
- progi ekofizjograficzne rozwoju przestrzennego zwartej zabudowy

Załącznik graficzny NR 16

Miasto i Gmina Czarne

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

**SCHEMAT WYSTĘPOWANIA PROGÓW EKOFIZJOGRAFICZNYCH
ROZWOJU PRZESTRZENNEGO ORAZ TERENÓW POTENCJALNIE
ZAGROŻONYCH OSUWANIEM**
na terenie Gminy Wiejskiej

OZNACZENIA GRAFICZNE

- granica gminy Czarne
- granica miasta Czarne
- granica obrębu Czarne

- tereny o spadkach poniżej 15 %
potencjalnie zagrożone osuwaniem
- progi ekofizjograficzne rozwoju
przestrzennego jednostek
osadniczych o zwartej zabudowie

Załącznik graficzny NR 17

I.5.4 Stan wód

1) Jakość wód powierzchniowych

Według badań prowadzonych w ramach monitoringu diagnostycznego i operacyjnego przez WIOŚ w Gdańsku w 2011 r. wody powierzchniowe na terenie gminy Czarne są dobrej jakości.

Badania prowadzone w 2011r. (zgodnie z „Raportem o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2011r.”) obejmowały wody dopływów rzeki Gwdy, tj. Czernicy oraz Szczyry z Chrzastawą.

- **Czernica** - wody odpowiadały jakości dobrej - II klasa. Wszystkie wskaźniki składające się na ocenę ogólną spełniały normy I lub II klasy czystości. Wody odznaczały się na ogół wysokim natlenieniem oraz niskim poziomem substancji rozpuszczonych, biogennych i metali. Ich gorszą jakość fizykochemiczną stwierdzono w górnym biegu rzeki. O klasyfikacji wód decydowały głównie substancje organiczne, zawartość fosforanu (które odpowiadały II klasie). Biologiczna jakość wód również odpowiadała II klasie, o czym zadecydował skład organizmów fitobentos, makrofitów i fitoplanktonu.

Rzeka Czernica spełnia wymogi dla obszaru chronionego (przeznaczonego do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia). Wody odpowiadają jakości dobrej – II klasa.

Główne źródła zanieczyszczeń wód rzeki Czernica stanowiły: Jednostka Wojskowa Czarne oraz oczyszczalnia miejska Czarne.

- **Szczyra z Chrzastawą** - wody odpowiadały jakości dobrej - II klasa. Wszystkie wskaźniki składające się na ocenę ogólną spełniały normy I lub II klasy czystości. Wody charakteryzowały się bardzo dobrym natlenieniem, niskim poziomem zawiesiny ogólnej, substancji rozpuszczonych, materii organicznej, związków fosforu i większości form azotu. O klasyfikacji wód decydowały głównie zasadowość ogólna i azot amonowy (które odpowiadały II klasie).

Rzeki Szczyra z Chrzastawą spełniają wymogi dla obszaru chronionego (przeznaczonego do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia). Wody odpowiadają jakości dobrej – II klasa.

Dla wód rzeki Szczyra głównym źródłem zanieczyszczeń była oczyszczalnia wiejska Krzemieniewo.

Badania jakości wód rzeki Gwdy prowadzone w 2007r. w punkcie pomiarowym w Lędyczku stwierdziły dobrą jakość wód i zakwalifikowały Gwdę, na odcinku gminy Czarne, do II klasy jakości wód powierzchniowych.

2) Jakość wód podziemnych

Użytkowe poziomy wodonośne na terenie powiatu człuchowskiego tworzą przede wszystkim wodnolodowcowe utwory czwartorzędowe. Głębsze, trzeciorzędowe poziomy eksploatowane są tylko sporadycznie, a ich wydzielanie niepewne, biorąc pod uwagę niewielką precyzję wydzieleni stratygraficznych w trakcie wierceń otworów studziennych oraz skomplikowany przebieg granicy trzeciorzęd – czwartorzęd (rozmywanie i redepozycja, zjawiska glacytektoniczne). Głębokość zalegania warstw wodonośnych i ich wydajność jest bardzo zróżnicowana, co jest spowodowane nieregularną budową utworów polodowcowych. Głównymi czwartorzędowymi poziomami wodonośnymi są:

- poziom budowany przez utwory sandrowe fazy pomorskiej: piaski średnio- i drobnoziarniste z domieszką żwirów i otoczków. Warstwa nasycona wodą dochodzi w centrum sandru do 15 m. Zwierciadło wód podziemnych zazwyczaj jest swobodne i nie izolowane od powierzchni, co powoduje teoretyczne zagrożenie zanieczyszczeniem. Jednak ponieważ prawie cały obszar sandrowy pokryty jest przez lasy, co minimalizuje zagrożenie.
- poziom tworzony przez międzymorenowe utwory wodnolodowcowe, głównie podścielające gliny zwałowe fazy poznańsko-dobrzyńskiej lub rozdzielające ich poszczególne kompleksy. Są to piaski i żwiry o urozmaiconym i zmiennym uziarnieniu. Miąższość warstwy wodonośnej wynosi od kilku do kilkunastu metrów. Zwierciadło wód podziemnych jest zazwyczaj napięte. Poziom ten, jako izolowany warstwami słaboprzepuszczalnymi, jest mało podatny na zanieczyszczenie. Wody zasilane są głównie przesączaniem z utworów sandrowych, w niewielkim stopniu przez infiltrację powierzchniową.

Miasto i zachodnia część gminy Czarne położona jest w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 126 „Szczecinek”, którego szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 99,00 tys m³/dobę. Średnia głębokość ujęć wynosi 90 m, natomiast powierzchnia zbiornika 1 755,00 km². Zbiornik GZWP posiada ustanowiony obszar ochrony o reżimie wysokiej ochrony, o powierzchni 90 km², który jest położony poza granicami gminy Czarne, w południowej części zbiornika.

Monitoring ilościowy i jakościowy w ramach sieci krajowej monitoringu wód podziemnych prowadzony jest przez Państwową Służbę Hydrogeologiczną w Państwowym Instytucie Geologicznym.

W 2011 r. WIOŚ, w ramach regionalnego monitoringu jakości wód podziemnych, wykonał analizy fizykochemiczne wód pobranych z ujęcia miejskiego Czarne.

Wody podziemne ujęcia miejskiego Czarne, znajdującego się na głębokości 75 m, charakteryzowały się dobrą jakością chemiczną i fizykochemiczną (II klasa jakości), a jedynym wskaźnikiem o III klasie jakości było żelazo.

Aby ograniczyć wpływ czynników zewnętrznych, głównie wynikających z działalności człowieka na jakość wód podziemnych podejmowane są działania ochronne, w tym:

- zabezpieczenie przed zanieczyszczeniem lub skażeniem i niedopuszczenie do powstawania powierzchniowych źródeł presji
- eksploatawanie zasobów gwarantujące równowagę hydrodynamiczną między ilością wody czerpanej, a zasilaniem
- stosowanie środków technicznych, polegających w głównej mierze na likwidacji zagrożenia, uzdatnianiu lub oczyszczaniu wody w gruncie czy tworzeniu barier hydraulicznych
- ustanawianie obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych.

Wody podziemne są zasobem znacznie bardziej istotnym niż wody powierzchniowe, a usuwanie zanieczyszczeń, monitoring czy przywracanie do stanu naturalnego bardzo utrudnione, a często niemożliwe.

I.5.5. Warunki aerosanitarne

Podstawowymi źródłami zanieczyszczenia powietrza w województwie pomorskim są: przemysł, energetyka i transport.

Na terenie gminy punkty pomiarów zanieczyszczeń powietrza znajdują się w mieście Czarne na ul. Zamkowej i na ul. Moniuszki. Najnowsze dane dotyczące stanu powietrza atmosferycznego na terenie gminy Czarne pochodzą z 2011 r. („Raport o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2011r.”, 2012). Z przeprowadzonych badań wynika, że średnie roczne stężenia NO_2 oraz benzenu w powietrzu na terenie miasta Czarne nie przekroczyły poziomów dopuszczalnych. Ponadto, w „Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie pomorskim. Raport za rok 2011” opracowanej przez WIOŚ w Gdańsku, powiat człuchowski należący do strefy bytowsko-chojnickiej, zakwalifikowano do klasy A (poziom stężen analizowanych zanieczyszczeń nie przekracza wartości dopuszczalnej) pod kątem ochrony zdrowia, jak również ochrony roślin.

1) Emisja zanieczyszczeń produkowanych przez źródła ciepła

Największe zanieczyszczenia powietrza w gminie produkują istniejące wysokoemisyjne indywidualne i zbiorowe źródła ciepła. Są to przeważnie kotłownie węglowe, które eksploatuje się zarówno w starych budynkach mieszkaniowych jak i w budynkach produkcyjnych (np. gorzelnie, mleczarnie czy kotłownie osiedlowe). Bardzo często oprócz węgla spalane są w nich także odpady z gospodarstwo domowego. Zabudowa przemysłowa funkcjonująca na terenie gminy nie jest bardzo liczna i produkcja zanieczyszczeń przez zlokalizowane w nich kotłownie nie wpływa w istotny sposób na pogorszenie warunków aerosanitarnych.

Do kotłowni znajdujących się na terenie miasta i gminy Czarne emitujących największe zanieczyszczenia powietrza zalicza się:

- **kotłownia na miał węglowy w mieście Czarne przy ul. Ogrodowej** o mocy 5,16 MW. Średnia produkcja energii wynosi ok. 3,64 MW, przy pracy 3 kotłów. Ciepło produkowane w kotłowni rozprowadzane jest układem sieci ciepłych obejmując swym zasięgiem ok. 67 % mieszkańców miasta, w tym całe budownictwo wielorodzinne, obiekty użyteczności publicznej oraz zdecydowaną większość usług i rzemiosła;
- **3 kotłownie opalane olejem opałowym w mieście Czarne**, tj. przy ul. Strzeleckiej (o mocy ok. 0,41 MW zasilająca 12 budynków wielorodzinnych), przy ul. 27 Lutego (o mocy ok. 0,05 MW zasilająca 1 budynek), w zakładzie karnym o mocy ok. 1,6 MW, w tym na potrzeby technologiczne ok. 0,5 MW.
- **kotłownia opalana drewnem na terenie jednostki wojskowej** o mocy 4,51 MW, w tym na potrzeby technologiczne (kuchnie, pralnie);
- **kotłownia węglowa w Wyczechach** o mocy 0,2 MW;
- **kotłownia węglowa w Bińczach** o mocy ok. 0,4 MW, zasilająca budynki wielorodzinne;
- **kotłownia węglowa w Krzemieniewie** o mocy 0,15 MW, obsługująca szkołę;
- **kotłownie na odpady drewna w Łoży i Sierpowie**, o łącznej mocy ok. 0,5 MW, w dwóch niewielkich zakładach przetwórstwa drewna;

W ogólnym bilansie zużycia paliw w mieście i gminie, głównym paliwem wykorzystywanym do produkcji ciepła jest węgiel (ok. 60%), w mniejszym stopniu wykorzystuje się drewno i odpady

drewniane (ok. 40%), a znikomy ułamek oleje opałowe i inne źródła ciepła. W strukturze zużycia paliw w mieście dominuje węgiel (ok. 65%), natomiast na obszarze wiejskim przeważa zużycie drewna (ok. 76%).

2) Emisja zanieczyszczeń komunikacyjnych

Istotnym źródłem zanieczyszczeń na obszarze gminy jest komunikacja samochodowa. Rozkład i natężenie zanieczyszczeń związany jest przede wszystkim z przebiegiem tras komunikacyjnych. Wielkość wpływu na środowisko komunikacji samochodowej w zakresie zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego uwarunkowana jest natężeniem ruchu pojazdów. Gmina charakteryzuje się dobrze rozwiniętą siecią dróg. Wzdłuż fragmentu południowej granicy gminy przebiega droga krajowa nr 22 (tzw. „berlinka”). Ponadto przez obszar gminy przebiegają drogi wojewódzkie i powiatowe, które promieniście schodzą się w mieście Czarne.

Źródłem emisji zanieczyszczeń jest także niezelektryfikowana linia kolejowa nr 210 (magistrala kolejowa), przebiegająca przez północną część gminy.

Komunikacyjne zanieczyszczenia atmosfery mogą powodować niekorzystne zmiany wartości produkcyjnej gleb i wpływać niekorzystnie na roślinność przydrożną (drzewa, krzewy i roślinność zielną) oraz na zdrowie mieszkających w otoczeniu dróg ludzi. To negatywne oddziaływanie spowodowane jest emisją spalin zawierających m.in. metale ciężkie, dwutlenek siarki i tlenki azotu oraz pył. Motoryzacyjne zanieczyszczenia atmosfery są związkami toksycznymi, powodującymi osłabienie fotosyntezy, degradację chlorofilu, zakłócenia w transpiracji i oddychaniu, przebarwienia, chlorozę, nekrozę liści, szybsze ich starzenie, upośledzenie wzrostu oraz zmniejszenie odporności na choroby i szkodniki.

Aby nie dopuścić do zwiększenia obszaru, na którym występuje przekroczenie norm jakości powietrza związane z emisją zanieczyszczeń komunikacyjnych, zaleca się:

- zmniejszenie uciążliwości transportu poprzez wykorzystanie alternatywnych źródeł energii takich jak benzyna bezołowiowa,
- zastąpienie paliw naturalnych biopaliwami,
- stosowanie paliwa biogazowego (propan butan) oraz silników elektrycznych,
- instalowanie katalizatorów, hamulców i sprzęgieł bezazbestowych, izolacji przeciwakustycznych czy stosowanie wtórnego obiegu spalin,
- wyeliminowanie samochodów przestarzałych technologicznie,
- wprowadzenie barier ochronnych w postaci pasów zieleni.

3) Emisja zanieczyszczeń przez sąsiadujące aglomeracje miejskie

Na stan powietrza nie oddziałuje znacząco sąsiedztwo większych aglomeracji miejskich, ponieważ są one oddalone od terenu gminy. Jednak część z odnotowanych pyłów i gazów może być przenoszona z odległych terenów.

4) Emisja pyłów z terenów pozbawionych roślinności

Powietrze mogą także zanieczyszczać pyły z terenów pozbawionych roślinności. Są to zazwyczaj obszary powstałe na skutek działalności człowieka, tj. tereny o utwardzonej nawierzchni, głównie komunikacyjne oraz wyrobiska.

I.5.6. Flora i fauna

1) Flora

Teren gminy Czarne jest bardzo bogaty i różnorodny pod względem przyrodniczym. Występują tu następujące gatunki roślin chronionych: barwinek pospolity (*Vinca minor* L.), orlik pospolity (*Aquilegia vulgaris* L.), chrobotki - chrobotek reniferowy (*Cladonia rangiferina*), chrobotek leśny (*Cladonia arbuscula*), chrobotek alpejski (*Cladonia alpestris*), kruszyna pospolita (*Frangula alnus* Mill.), porzeczek czarna (*Ribes nigrum* L.), rokitnik zwyczajny (*Hippophaë rhamnoides* L.), bluszcz pospolity (*Hedera helix* L.), widłak jałowcowaty (*Lycopodium annotinum* L.), grązel żółty (*Nuphar lutea*), storczykowate, paprotka zwyczajna (*Polypodium vulgare*), bagno zwyczajne (*Ledum palustre* L.), kopytnik pospolity (*Asarum europaeum* L.), pierwiosnka lekarska (*Primula veris* L.), kocanki piaskowe (*Helichrysum arenarium* (L.) Moench), konwalia majowa (*Convallaria majalis* L.), rosiczki (*Drosera* L.) okrągłolistna i pośrednia, pomocnik baldaszkowy (*Chimaphila umbellata* (L.), kalina koralowa (*Viburnum opulus* L.).

Ponadto na terenie gminy występują następujące rośliny spotykane w skali kraju: berberys zwyczajny (*Berberis vulgaris* L.), borówka bagienna (*Vaccinium uliginosum*), czartwa pospolita (*Circaea lutetiana*), skrzyp leśny (*Equisetum sylvaticum* L.), welnianka pochwowata (*Eriophorum vaginatum* L.), żurawina błotna (*Oxycoccus palustris* Hill) i żywotnik zachodni (*Thuja occidentalis*).

W gminie występują 4 główne grupy ekosystemów:

a) naturalne torfowiska, szuwary, łąki, wrzosowiska

Odnosić należy występowanie dużych obszarów źródłiskowych i obecność licznych torfowisk, o zróżnicowanej wielkości, genezie i stopniu zniekształcenia szaty roślinnej, wciąż stanowiących ogromny potencjał środowiska. Dolina rzeki Szczyry jest istotną ostoją torfowisk zasadowych i cennej entomofauny oraz flory z nimi związanych. Występują tam bogate populacje storczyków (*Dactylorhiza*) oraz czerwonożyłka nieparka. O wybitnej wartości terenów torfowiskowych, szuwarów, łąk i wrzosowisk decyduje zarówno rola retencyjna, jak też rola ostoi ginących i zagrożonych zbiorowisk roślinnych, gatunków roślin, grzybów i zwierząt.

b) kompleksy leśne

Lasy zajmujące ponad połowę terenu gminy wchodzi w skład kompleksu leśnego Borów Tucholskich Zachodnich. Na ich obszarze występuje dominacja lasów reprezentowanych przez bory sosnowe, a także gatunki właściwe dla terenów przybrzeżnych rzek. Sumując występowanie głównych gatunków drzewostanu na terenie wszystkich terenów leśnych w gminie, dominuje głównie sosna, następnie brzoza, towarzyszą im inne gatunki, tj. świerk, dęby, jarzębiny, klony, buki, olcha, modrzew, topola, osika. Tereny leśne podzielone są na lasy ochronne różnego typu ze względu na pełnioną funkcję, opisano je szczegółowo w pkt. I.5.9. Wysoka bioróżnorodność utrzymuje się gdyż lasy ukształtowały się w postaci wielkoobszarowych płątów, w które ingerencja człowieka jest znikoma. Dlatego z terenów leśnych można pozyskiwać: grzyby (borowik, koźlarz, maślak, kurka, podgrzybek, rydz,

gąska), jagody czarne, maliny, jeżyny, poziomki, zioła, żywica, karpina, kora garbarska, choinki, drewno opałowe i budowlane.

c) związane z krajobrazem wiejskim, tj. pola, ugory, pastwiska, sady;

Tereny użytkowane rolniczo na terenie gminy stanowią ok. 37%. Jest to preferowana forma zagospodarowania i użytkowania tych obszarów, gdyż gleby w większości prezentują wysoką przydatność rolną. Zalicza się je w większości do kompleksów przydatności rolniczej: 4- żytniego bardzo dobrego, 5-żytniego dobrego, 8-zbożowo-pastewnego mocnego i 2z-użytków zielonych średnich.

d) tereny przekształcone antropogenicznie, jak osiedla miejskie i wiejskie, wyrobiska, wysypiska odpadów, poligony wojskowe, tereny wokół dużych gospodarstw rolnych.

Tereny przekształcone i zdegradowane są nieliczne.

- Miasto Czarne obejmuje duży teren całkowicie przekształcony przez człowieka w wyniku kształtowania się tam zabudowy miejskiej ok. końca XIV w.
- Wsie w gminie Czarne zazwyczaj są niewielkie i naturalnie dostosowane przez wieki do krajobrazu przyrodniczego. Ukształtowano je w poszanowaniu dla walorów przyrodniczych środowiska naturalnego, kształtując owalnice wiejskie np. wokół oczek wodnych czy strumieni.
- Charakterystycznym przekształceniem antropogenicznym występującym we wszystkich zespołach folwarcznych, w których powstały dwory jest utworzenie wokół nich parków angielskich lub francuskich. Zmieniają one krajobraz i wprowadzają sztucznie nowe gatunki roślin.
- Same założenia podworskie ulegają wtórnym przekształceniom antropogenicznym. Niegdyś prezentowały wartości kulturowe i przyrodnicze, a obecnie ulegają degradacji i niszczeniu. Jest to proces długotrwały stanowiący przykład destrukcji przestrzennej.
- Zabudowania poPGRowskie ulegają degradacji i rozpadowi, co obniża walory krajobrazowe sąsiednich terenów i może zagrażać środowisku przyrodniczemu, które wchłania materiały szkodliwe jak odpady produkcyjne czy materiały budowlane (np. eternit).
- Większość wyrobisk w skutek działania naturalnych procesów przyrodniczych została wciągnięta w sąsiadujące z nimi biocenozy np. leśne lub łąkowe.
- W pobliżu miasta Czarne znajduje się zlikwidowane wysypisko śmieci, którego teren jest bardzo silnie przekształcony i zdegradowany. Należy poddać go rekultywacji. Obecnie na terenie obrębu Nadziejewo znajduje się czynne składowisko odpadów o powierzchni ok. 10ha, z którego użytkuje się ok. 10% całkowitej powierzchni.
- Na terenie gminy wiejskiej znajdują się nieliczne funkcjonujące wielkoobszarowe gospodarstwa rolne i hodowlane. Ich funkcjonowanie nie wpływa znacząco na pogorszenie stanu środowiska przyrodniczego.

2) Fauna

Fauna gminy Czarne, zwłaszcza w zalesionej części zachodniej, północnej i południowej jest bogata i urozmaicona. Lasy oraz tereny przyrzeczne i przyjeziorne są siedliskiem dla licznych gatunków zwierząt. Miejsce bytowania znajduje tu duża ilość ptactwa i zwierzyny płowej, w tym gatunków rzadko spotykanych, chronionych prawnie. Na terenie gminy Czarne występują m.in. następujące gatunki zwierząt chronionych:

a) ptaki i ssaki

bocian czarny (*Ciconia nigra*), jastrząb (*Accipiter gentilis*), myszołów zwyczajny (*Buteo buteo*), żuraw (*Grus grus*), dzięcioł czarny (*Dryocopus martius*), dzięcioł duży (*Dendrocopos major*), sójka (*Garrulus glandarius*), remiz (*Remiz pendulinus*), wiewiórka (*Sciurus vulgaris*), bóbr europejski (*Castor fiber*).

Ponadto na terenie gminy Czarne występują gatunki łowne: jelenie, sarny i dziki.

b) gady

gniewosz plamisty (*Coronella austriaca*), żółw błotny (*Emys orbicularis*), jaszczurka zwinka (*Lacerta agilis*), padalec (*Anguis fragilis*), zaskroniec zwyczajny (*Natrix natrix*), żmija zygzakowata (*Vipera berus*).

Nie rozpoznano występujących na terenie gminy Czarne gatunków chronionych płazów i ryb. Odnotowano jednak występowanie płazów takich jak żaby, ropuchy, traszki, czy kumaki nizinne. Wśród ryb na uwagę zasługuje endemiczna troć wdzydzka oraz ryby wędrowne, tj. łosoś, troć wędrowna i węgorz. W dolinie rzeki Szczyry bytuje występującego rzadko występujący mięczak poczwarówka zwężona (*Vertigo angustior*).

Migracje roślin i zwierząt w większej skali przestrzennej koncentrują się wzdłuż otoczonych lasami ciągów dolin rzecznych, stanowiących najbardziej typowe korytarze ekologiczne.

Do zaniku ekosystemów oraz zmniejszania się liczby gatunków prowadzą takie działania jak: budowa dróg, zabudowa mieszkaniowa, przemysłowa i handlowa, eksploatacja surowców, lokalizacja składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych. Do najbardziej podatnych na degradację są środowiska bagienne, wodne, dolin rzecznych, starych lasów. Do grupy zwierząt najbardziej zagrożonych należą ssaki i ptaki drapieżne, ptaki siewkoksształtne, kraskowate, sowy, większość płazów i gadów.

Na terenie gminy Czarne w/w zagrożenia w małym stopniu oddziałują na stan środowiska przyrodniczego i bytowanie fauny, gdyż istniejący układ komunikacyjny zaspokaja potrzeby gminy (poza projektowaną obwodnicą wokół miasta, która przyczyni się do zachwiania równowagi środowiska w okresie realizacji inwestycji. Jednak po jej zakończeniu i zastosowaniu działań kompensacyjnych środowisko odzyska równowagę przyrodniczą.). Ponadto do zachowania małego stopnia oddziaływania na środowisko przyczynia się charakter rolniczy gminy (pod warunkiem stosowania ekologicznych upraw z wykluczeniem upraw modyfikowanych genetycznie) oraz mała liczba zakładów produkcyjnych i dążenie do wykluczenia ich lokalizowania na terenach rolniczych poza obszarem miejskim i terenami poPGRowskimi.

I.5.7. Promieniowanie elektromagnetyczne

Źródłem promieniowania elektromagnetycznego (P.E.M) są m.in.: linie elektromagnetyczne wysokiego napięcia, stacje przekątnikowe, a także wszelkiego rodzaju urządzenia coraz powszechniej stosowane w przemyśle i życiu codziennym jak: kuchenki mikrofalowe, telefony komórkowe, anteny telewizyjne, systemy radiokomunikacyjne i komunikacji sanitarnej, komputery, telewizory, lodówki itp.. Przez teren gminy Czarne przebiegają linie elektroenergetyczne o napięciu znamionowym 110 kV ze Szczecinka i z Człuchowa dochodzące do Głównego Punktu Zasilania zlokalizowanego na terenie miasta Czarne. Z energii elektrycznej korzysta 100 % mieszkańców. Stan zaopatrzenia w energię nie jest zadowalający. Występują przerwy w dostawie energii i spadki napięcia spowodowane złym stanem technicznym linii, zarówno wysokiego jak i średniego napięcia, rozprawdzonych po terenie całej gminy. Sytuacja taka wynika z braku bieżącej konserwacji i utrzymania technicznego.

Linie elektroenergetyczne stwarzają uwarunkowania sozologiczne w zakresie promieniowania elektromagnetycznego dla kształtowania środowiska, polegające na ograniczeniu terenu dla zabudowy – zasięg stref o ograniczeniach inwestycyjnych powinien być zgodny z obowiązującymi przepisami i wymaga rozpoznania pomiarowego. W trakcie prowadzonych przez WIOŚ w latach 2005-2008 pomiarów na terenie województwa pomorskiego w żadnym punkcie pomiarowym nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów wartości pól elektromagnetycznych. Linia energetyczna 110kV i Główny Punkt Zasilania energetycznego są zakwalifikowane jako obiekty mogące pogorszyć stan środowiska.

Promieniowanie elektromagnetyczne emitują także stacje nadawcze radiowe, telewizyjne oraz stacje bazowe telefonii komórkowej. Na terenie miasta i gminy znajdują się:

- stacja bazowa telefonii komórkowej ERA – stacja 31873 Czarne (na dz. nr 8),
- wieża przekątnikowa na terenie obrębu geodezyjnego Biernatka,
- inne maszty telefonii komórkowej o mniejszym znaczeniu znajdujące się na terenie miasta Czarne (na terenach prywatnych).

I.5.8. Warunki akustyczne

Źródła hałasu związane są przede wszystkim ze skupiskami ludności i formami jej działalności gospodarczej. Na terenie gminy Czarne głównymi źródłami uciążliwości pogarszającymi warunki akustyczne w skali lokalnej są:

- pojedyncze obiekty przemysłowo-rolnicze o lokalnym, przyobiekowym charakterze uciążliwości;
- ruch kołowy odbywający się na drogach wojewódzkich nr 201 i 202;
- transport kolejowy na linii kolejowej 210 relacji Chojnice-Runowo Pomorskie .

Na obszarze gminy Czarne w latach 2000-2011 WIOŚ w Gdańsku nie prowadził pomiarów hałasu drogowego.

Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku reguluje Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 r. (Dz. U. z2012r., poz. 1109). Rozporządzenie określa zróżnicowane dopuszczalne poziomy hałasu, w zależności od przeznaczenia terenu, wyrażone wskaźnikami hałasu L_{DWN} , L_N (mają zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem) oraz L_{aeqD} i L_{aeqN} (mają

zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby).

Dla obszaru opracowania i jego otoczenia obowiązują następujące, dopuszczalne poziomy hałasu powodowanego przez drogi:

- a) dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży – w porze dziennej 61 dB i w porze nocnej 56 dB;
- b) dla terenów zabudowy zagrodowej i terenów zabudowy mieszkaniowo-usługowej – w porze dziennej 65 dB i w porze nocnej 56 dB.

Dla pozostałych obiektów i działalności będącej źródłem hałasu (z wyjątkiem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie energetyczne), dopuszczalny poziom hałasu wynosi:

- a) dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży – w porze dziennej 50 dB i w porze nocnej 40 dB;
- b) dla terenów zabudowy zagrodowej i terenów zabudowy mieszkaniowo-usługowej – w porze dziennej 55 dB i w porze nocnej 45 dB.

Podsumowując można stwierdzić, że na terenie miasta Czarne występuje zagrożenie akustyczne charakterystyczne dla każdego ośrodka miejskiego. Przy czym projektowana obwodnica przyczyni się do polepszenia warunków akustycznych w mieście. Na terenie gminy natomiast warunki akustyczne są bardzo dobre, co jest wynikiem charakteru rolniczego terenów wiejskich, braku przebiegających przez gminę regionalnych tranzytowych tras komunikacyjnych oraz braku występowania nad terenem gminy lotniczych korytarzy powietrznych.

I.5.9. Formy ochrony przyrody

I.5.9.1 Tereny objęte ochroną prawną na terenie gminy Czarne

W powiecie Człuchowskim objęto ok. 10% terenu prawnymi formami ochrony przyrody (nie wliczając obszarów Natura 2000), co stawia go na jednej z najniższych pozycji w stosunku do pozostałych powiatów w województwie. Przyrodnicze obszary chronione nie tworzą spójnego przestrzennego systemu, pozostawiając poza ochroną liczne drobne, choć cenne, obiekty przyrodnicze oraz elementy powiązań ekologicznych, które winny wzmacniać przestrzenną ciągłość systemu przyrodniczego.

Na terenie gminy Czarne wyznaczono następujące formy ochrony przyrody:

1) obszary Natura 2000

Przedmiotem i celem utworzenia obszarów Natura 2000 jest ochrona populacji dziko występujących gatunków flory i fauny, utrzymanie i zagospodarowanie naturalnych siedlisk zgodnie z wymogami ekologicznymi, przywracanie zniszczonych oraz tworzenie nowych biotopów.

Na terenie gminy Czarne występuje jeden obszar Natura 2000 „Dolina Szczyry” zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej z dn. 10 stycznia 2011 r. jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty.

- **Specjalny obszar ochrony siedlisk „Dolina Szczyry” PLH22006** – położony jest w województwie pomorskim, na południowo-zachodnim skraju sandrowej równiny Borów Tucholskich. W części wschodniej dolina „wcina się” w krajobraz morenowy Pojezierza Krajeńskiego. Krajobraz ma charakter lekko falistej sandrowej równiny, ożywionej meandrującą doliną rzeki Szczyry, prawego dopływu rzeki Gwdy, należącej do zlewni Odry. Siedliska chronione skupione są w zasadzie prawie wyłącznie na dnie doliny rzecznej. Jedynie w części wschodniej na stokach doliny występuje kompleks buczyn, miejscami dobrze zachowanych. Należy bezwzględnie chronić różnorodność biologiczną, a zwłaszcza różnorodność siedlisk przyrodniczych występujących w ostoi Natura 2000 „Dolina Szczyry”.

2) Rezerwat przyrody

Na terenie gminy Czarne znajduje się jeden rezerwat przyrody – „Dolina Gwdy”.

- **Rezerwat przyrody „Dolina Gwdy”** to wodno-leśny rezerwat krajobrazowy utworzony w 1998 r. Rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa (Dz.U. z 1998r. Nr 161, poz. 1086) o powierzchni 428,2 ha. Rezerwatem objęta jest dolina rzeki Gwdy oraz przyległe obszary leśno-bagiennie (boru świeżego, boru mieszanego, grądu i lasu łęgowego). Na terenie gminy Czarne przebiega pasmowo z północy na południe wokół koryta rzeki Gwdy, obejmując ją wraz z terenami przybrzeżnymi. Ochronie podlega specyficzna roślinność wodno-leśno-bagienna i elementy regionalnej zabudowy związanej bezpośrednio z osadnictwem leśnym i systemem zniszczonej obecnie infrastruktury urządzeń energetycznych regulujących przepływ wody przez dolinę. v . Należy bezwzględnie chronić różnorodność biologiczną, a zwłaszcza różnorodność siedlisk przyrodniczych występujących w rezerwacie przyrody „Dolina Gwdy”.

3) Pomniki przyrody

Na terenie gminy Czarne znajduje się 6 pomników przyrody pojedynczych drzew (dębów szypułkowych) i ich zgrupowań oraz jeden głąz narzutowy. Cztery z nich są wpisane do Rejestru Województwa Pomorskiego (pozycje 1-4 w tabeli nr I.5.1) oraz dwa uchwalone przez Radę Miejską w Czarnem i nie znajdujące się w Rejestrze Regionalnego Konserwatora Przyrody w Gdańsku (pozycje 5-6 w tabeli nr I.5.1).

Wykaz pomników przyrody na terenie gminy przedstawiono w tabeli Nr I.5.1.

Tabela Nr I.5.1. Pomniki przyrody na terenie gminy

Lp.	Nr rejestr.	Gatunek	Lokalizacja	Podstawa prawna utworzenia
1.	5	Dąb szypułkowy o obwodzie pnia 6,96m	Na terenie obrębu Biernatka, na skrzyżowaniu drogi wojewódzkiej nr 201 i gminnej nr 232095G.	Ogłoszenie Wojewody Słupskiego z dnia 4.12.1978r. o stanie pomników przyrody Województwa Słupskiego (Dz.U. Woj. Rady Narodowej w Słupsku, nr 8, poz. 14)
2.	357	Dąb szypułkowy o obwodzie pnia 6,40m i wysokości 18,0m	Na terenie obrębu Biernatka, 70 m za skrzyżowaniem drogi wojewódzkiej nr 201 i gminnej nr 232095G	Rozporządzenie Wojewody Słupskiego nr 51/95 z dnia 28.VIII.1995r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. Urz. Woj. Słupskiego z dnia 4.IX. 1995r.)
3.	358	Dąb szypułkowy o obwodzie pnia 5,30m i wysokości 16,0m	Na terenie obrębu Biernatka, 200 m za skrzyżowaniem drogi wojewódzkiej nr 201 i gminnej nr 232095G	Rozporządzenie Wojewody Słupskiego nr 51/95 z dnia 28.VIII.1995r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. Urz. Woj. Słupskiego z dnia 4.IX. 1995r.)
4.	194	Głąz narzutowy o obwodzie 8,50m	Na skraju lasu, na zachód od przysiółka Kijno (obwód Sokole), na terenie Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie	Dziennik Urzędowy Woj. Rady Narodowej w Gdańsku z dnia 30.10.1981 r. Nr 9, poz.46
5.	**	Dąb szypułkowy	Na terenie obrębu Biernatka, w głębi dawnego parku zespołu podworskiego	Uchwała nr XXXI/158/97 Rady Miejskiej w Czarnem z dnia 30 września 1997r.
6.	*	Dęby szypułkowe (5 szt.) w wieku 216 – 260 lat, o obwodach pni od ok. 3,96m do 4,94m i wysokościach od ok. 23,0 do 31,0 m	W przysiółku Nowiny (ok. 3 km na północny-zachód od centrum miasta Czarne), przy drodze wojewódzkiej nr 201	Uchwała nr V/31/99 Rady Miejskiej w Czarnem z dnia 27 lutego 1999r.

****** W Uchwale nr XXXI/158/97 Rady Miejskiej w Czarnem z dnia 30 września 1977r. uchwalającej utworzenie pomnika przyrody nie nadano mu numeru ewidencyjnego.

***** W Uchwale nr V/31/99 Rady Miejskiej w Czarnem z dnia 27 lutego 1999r. uchwalającej utworzenie pomnika przyrody nie nadano mu numeru ewidencyjnego.

4) Lasy ochronne

Zbiorowiska leśne w gminie Czarne zajmują łącznie ok. 51% jej powierzchni i praktycznie otaczają rolnicze centrum gminy. Rozmieszczone są wzdłuż granic gminy, które częściowo przebiegają wzdłuż rzek Gwdy, Szczyry i Chrzastawej. Lasy wchodzi w większości w skład kompleksu Borów Tucholskich Zachodnich i stanowią zwarty obszar. W takiej postaci lasy występują na terenie obrębów Bińcze, Biernatka, Czarne, Łoża, Krzemieniewo, Nadziejewo i Sokole. Na terenie obrębów Raciniewo i Biernatka występują także lasy mniej zwarte i w postaci drobnych enklaw leśnych. Na pozostałym obszarze gminy, w części rolniczej występują niewielkie kępy drzewostanów.

Tereny leśne zaliczane administracyjnie do terenu gminy Czarne i będące własnością Skarbu Państwa znajdują się pod jurysdykcją Nadleśnictwa Człuchów i Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie. Wszystkie tereny leśne ze względu na wartości przyrodnicze można podzielić na lasy ochronne i pozostałe. Lasy ochronne w gminie Czarne zajmują łączną powierzchnię ok. 7000 ha, co stanowi 55% wszystkich obszarów leśnych oraz 30% powierzchni gminy.

Zestawienie powierzchni lasów ochronnych w gminie Czarne przedstawiono w tabeli nr I.5.2.

Schemat rozmieszczenia użytków leśnych na terenie miasta Czarne przedstawiono na załączniku graficznym nr 18.

Schemat rozmieszczenia użytków leśnych na terenie gminy wiejskiej przedstawiono na załączniku graficznym nr 19.

Schemat rozmieszczenia lasów ochronnych na terenie miasta Czarne przedstawiono na załączniku graficznym nr 20.

Schemat rozmieszczenia lasów ochronnych na terenie gminy wiejskiej przedstawiono na załączniku graficznym nr 21.

a) Nadleśnictwo Czarne Człuchowskie

Nadleśnictwo Czarne Człuchowskie zarządza lasami w trzech obrębach leśnych:

- obręb leśnym Czarne,
- obręb leśnym Międzybórz,
- obręb leśnym Rzeczenica.

Teren gminy Czarne obejmuje częściowo dwa pierwsze z w/w obrębów leśnych. Lasy należące do tych obrębów w granicach administracyjnych gminy Czarne mają powierzchnię ok. 10090ha, tj. 7320ha w obrębie leśnym Czarne i 2770ha w obrębie leśnym Międzybórz. Z tego ok. 5390ha (ok. 54%) stanowią lasy ochronne. Minister Środowiska dnia 22.08.2002r. wydał decyzję nr BOA-lplo-211/2011/2002 o uznaniu za ochronne części lasów należących do w/w obrębów leśnych na podstawie Ustawy z dnia 28 września 1991r. o lasach (Dz.U. z 1991r., Nr 101, poz.444 z późn. zm.) i Rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 28 grudnia 1998r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowych zasad prowadzenia w nich gospodarki leśnej (Dz.U. z 1992r., Nr 67, poz.337 z późn. zm.).

Lasy ochronne wyznaczone na terenie gminy Czarne należące do jurysdykcji Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie dzielą się na:

- lasy znajdujące się na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych, wodochronne,
- wodochronne,
- wodochronne, położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50tys. mieszkańców,
- stanowiące drzewostany nasienne,
- lasy położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50tys. mieszkańców,
- lasy mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa,
- lasy mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa, wodochronne,
- lasy mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50tys. mieszkańców,
- lasy mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa, wodochronne, położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50tys. mieszkańców.

b) Nadleśnictwo Człuchów

Nadleśnictwo Człuchów zarządza lasami w granicach gminy Czarne w obrębie leśnym Domisław. Lasy należące do tego obrębu w granicach administracyjnych gminy Czarne mają powierzchnię ok. 2380 ha, z tego ok. 682 ha stanowią lasy ochronne. Minister Środowiska dnia 06.02.2004r. wydał decyzję nr DL.lp-0233-5/04 o uznaniu za ochronne części lasów należących do w/w obrębu leśnego na podstawie Ustawy z dnia 28 września 1991r. o lasach (Dz.U. z 1991r., Nr 101, poz.444 z późn. zm.).

Na terenie gminy Czarne znajdują się tylko dwa typy lasów ochronnych należących do Nadleśnictwa Człuchów:

- wodochronne (pow.557 ha)
- glebochronne (pow. 125 ha).

Tabela Nr I.5.2. Lasy ochronne na terenie gminy

Lp.	Typ lasu ochronnego	Nadleśnictwo Czarne Człuchowskie		Nadleśnictwo Człuchów	SUMA
		Obręb leśny Czarne [ha]	Obręb leśny Międzybórz [ha]	Obręb leśny Domisław [ha]	
1.	lasy znajdujące się na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych, wodochronne	363	0	0	363
2.	lasy wodochronne	898	307	557	1762
3.	lasy wodochronne, położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50tys. mieszkańców	73	371	0	444
4.	lasy glebochronne	0	0	125	125
5.	lasy stanowiące drzewostany nasienne	86	0	0	86
6.	lasy położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50tys. mieszkańców	348	681	0	1029
7.	lasy mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa	755	0	0	755
8.	lasy mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa, wodochronne	850	0	0	850
9.	lasy mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50tys. mieszkańców	1327	0	0	1327
10.	lasy mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa, wodochronne, położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50tys. mieszkańców,	266	0	0	266
SUMA		4966	1359	682	7007

Miasto i Gmina Czarne
Studium uwarunkowań
i kierunków zagospodarowania przestrzennego

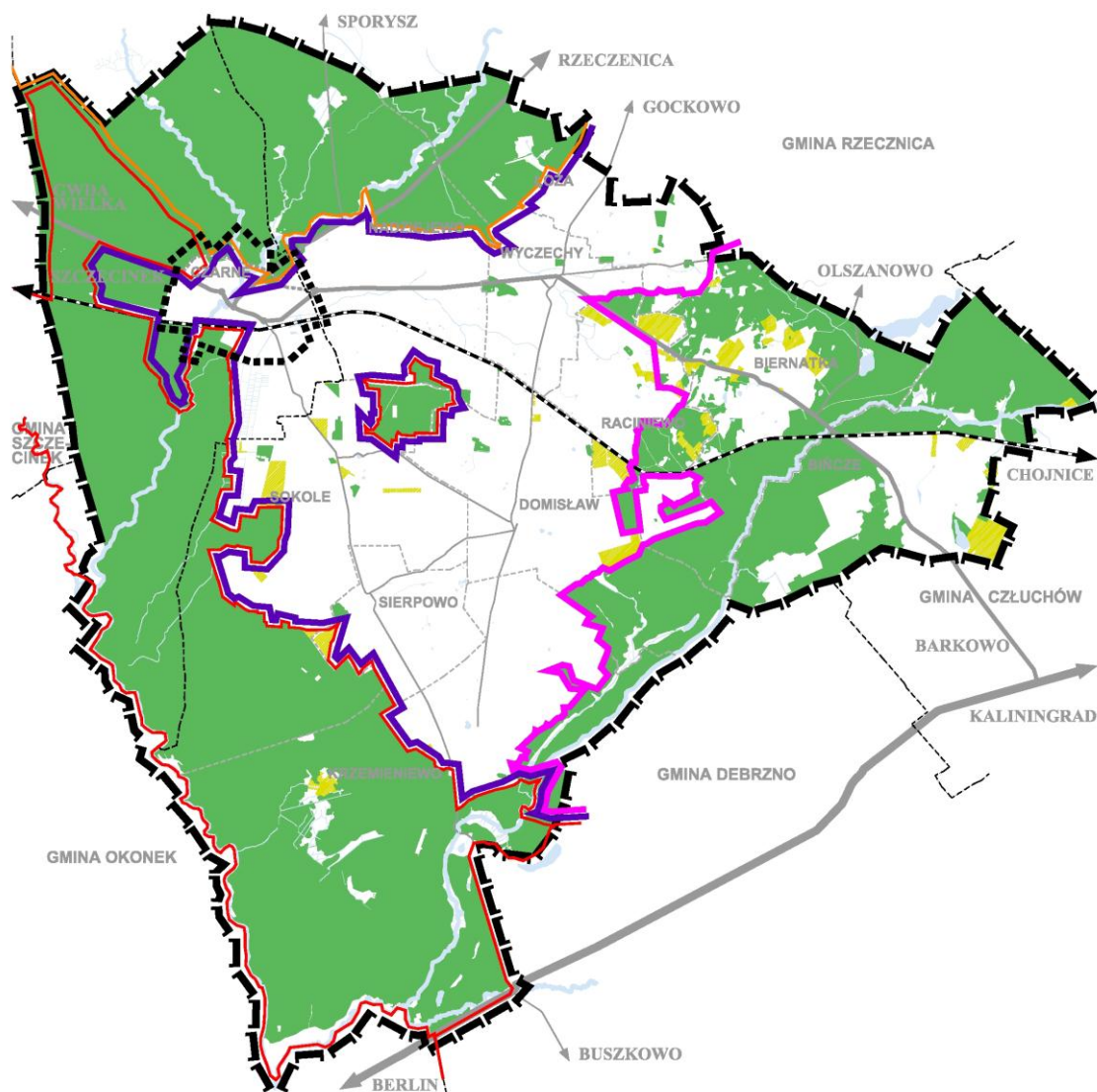
SCHEMAT LOKALIZACJI UŻYTKÓW LEŚNYCH
na terenie Miasta Czarne

OZNACZENIA GRAFICZNE

- granica miasta Czarne
- granica obrębu Czarne
- użytki leśne

Załącznik graficzny NR 18

Miasto i Gmina Czarne Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

SCHEMAT LOKALIZACJI UŻYTKÓW LEŚNYCH na terenie Gminy Wiejskiej

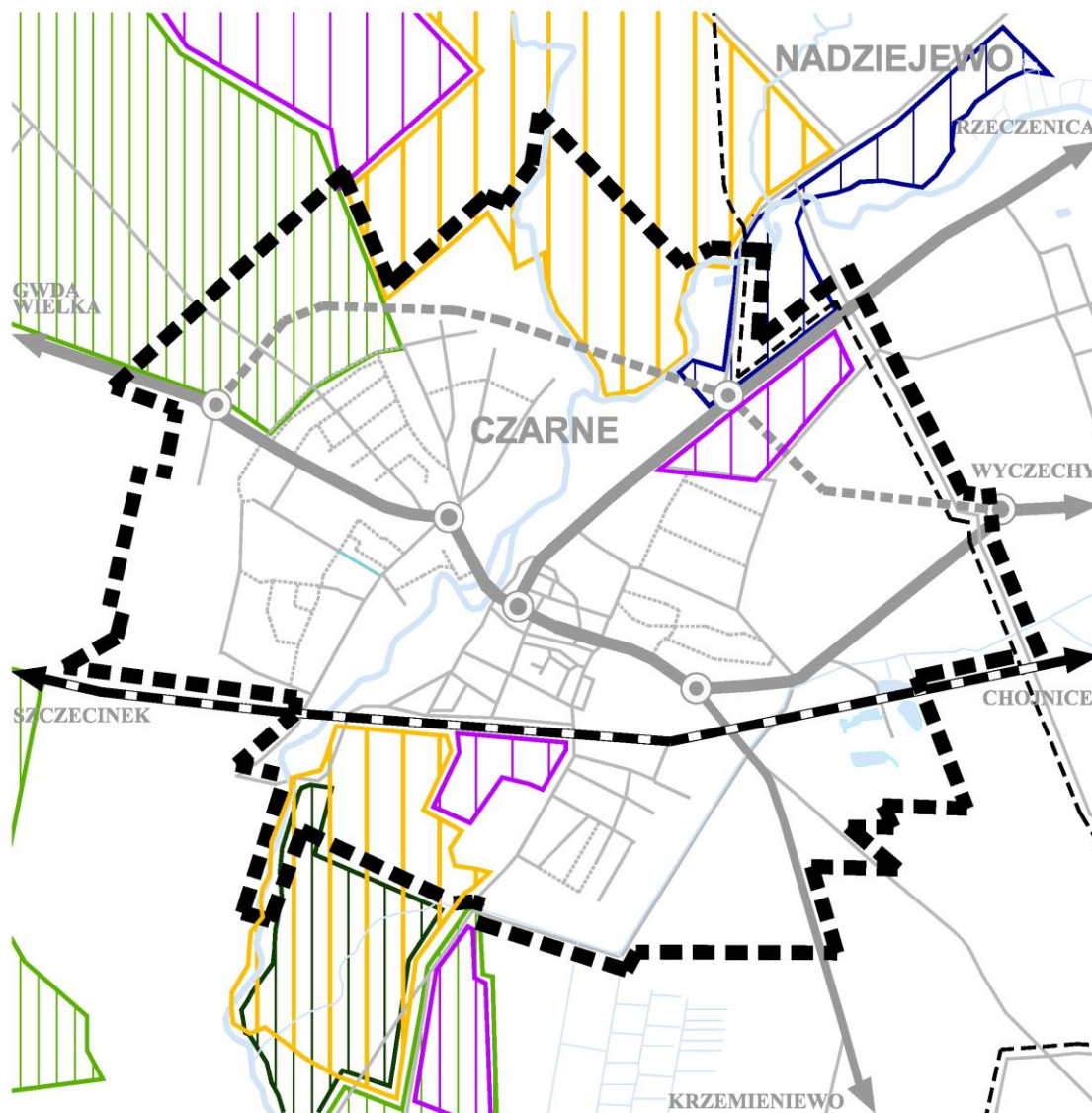
OZNACZENIA GRAFICZNE

- granica gminy Czarne
- granica miasta Czarne
- granica obrębu Czarne

- lasy
- zalesienia
- granica nadleśnictwa Czarne-Człuchowskiego
- granica nadleśnictwa Człuchowskiego
- granica leśnictwa Międzybórz
- granica leśnictwa Czarne

Załącznik graficzny NR 19

Miasto i Gmina Czarne Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

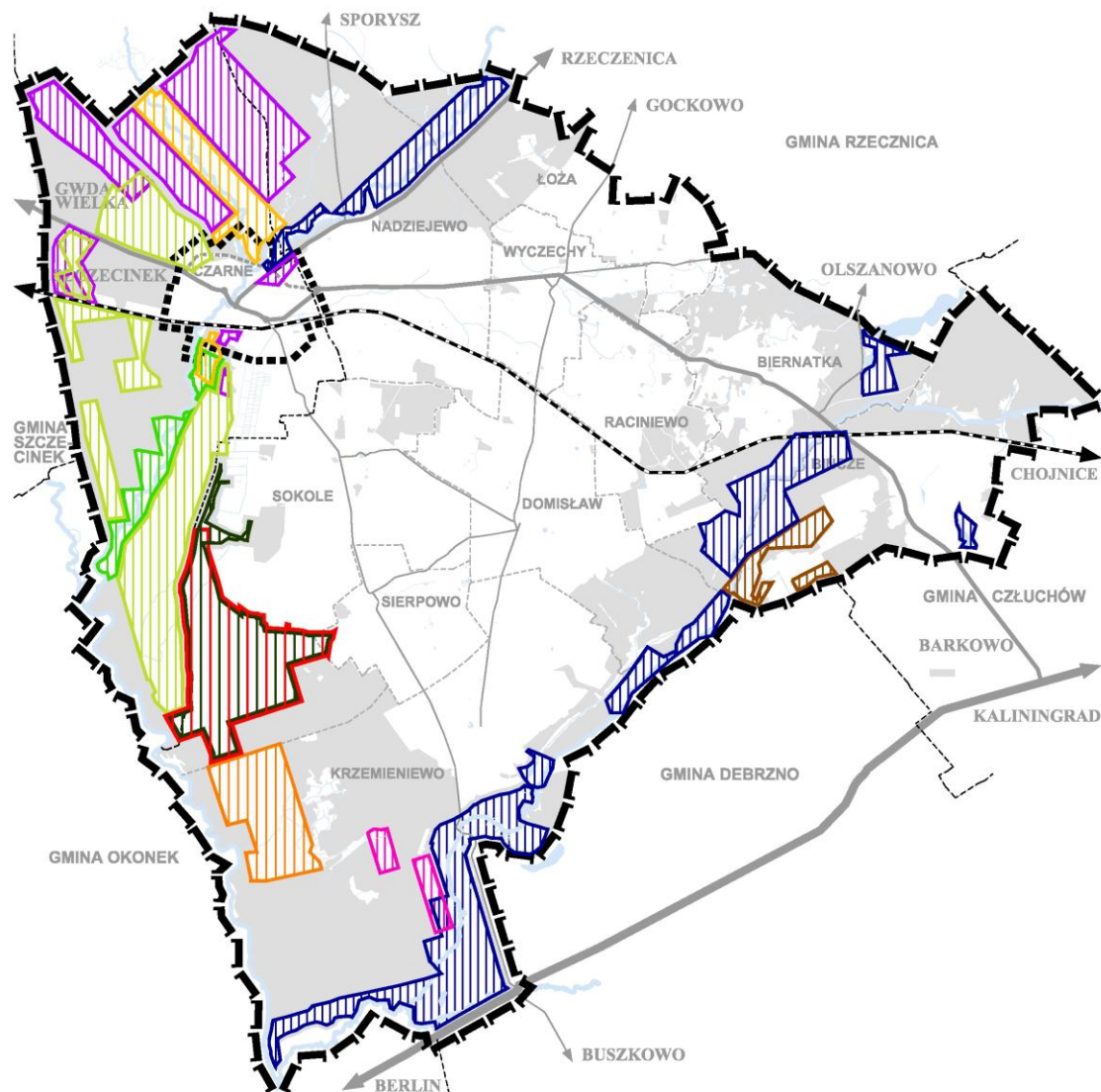

SCHEMAT LOKALIZACJI LASÓW OCHRONNYCH
 na terenie Miasta Czarne

— — — granica gminy Czarne — — — granica miasta Czarne — — — granica obrębu Czarne	lasy: wodochronne w granicach administracyjnych miast wodochronne, w granicach administracyjnych miast	OZNACZENIA GRAFICZNE w granicach administracyjnych miast, mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa, wodochronne, w granicach administracyjnych miast, mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa,
---	--	---

Załącznik graficzny NR 20

Miasto i Gmina Czarne Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

SCHEMAT LOKALIZACJI LASÓW OCHRONNYCH
na terenie gminy Wiejskiej

granica gminy Czarne	stanowiące drzewostany nasienne
granica miasta Czarne	glebochronne
granica obrębu Czarne	mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa
lasy:	wodochronne, na stałych pow. badawczych i doświadczalnych
wodochronne	wodochronne, w granicach administracyjnych miast
w granicach administracyjnych miast	

OZNACZENIA GRAFICZNE

wodochronne, mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa
w granicach administracyjnych miast, mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa,
wodochronne, w granicach administracyjnych miast, mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa,
pozostałe lasy

Załącznik graficzny NR 21

I.5.9.2 tereny objęte ochroną prawną sąsiadujące z gminą Czarne

1) Natura 2000

- istniejący obszar specjalnej ochrony ptaków „Wielki Sandr Brdy” PLB220001 położony jest w minimalnej odległości ok. 18 km w kierunku północno-wschodnim od granic gminy Czarne,
- istniejący obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty „Poligon w Okonku” PLH320024 znajduje się w minimalnej odległości ok. 10,5 km w kierunku zachodnim od granic gminy Czarne,
- projektowany specjalny obszary ochrony siedlisk (przesłany do Komisji Europejskiej 30.10.2009 r.) „Dolina Debrzynki” położony jest w minimalnej odległości ok. 1 km w kierunku południowym od granic gminy Czarne.

2) Parki narodowe

- Park Narodowy „Bory Tucholskie” znajduje się w minimalnej odległości ok. 25 km w kierunku północno-wschodnim od granic gminy. Otacza go otulina oddalona od granic gminy Czarne w kierunku północno-wschodnim o ok. 18 km.

3) Rezerваты przyrody

- Rezerwat przyrody „Cisy w Czarnem” utworzono w 1957 r. o pow. 26,29 ha. Obejmuje jedno z najbogatszych stanowisk cisa w Polsce, położony jest na terenie leśnym położonym ok. 1km. na północ od granicy gminy Czarne

4) Parki krajobrazowe

- „Zaborski Park Krajobrazowy” znajduje się w minimalnej odległości ok. 18 km w kierunku północno-wschodnim od granic gminy Czarne;

5) Obszary Chronionego Krajobrazu

Na terenie gminy Czarne nie wyznaczono żadnego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Na terenie sąsiednich gmin wyznaczono jednak OChK, niekiedy bezpośrednio graniczące z gminą Czarne. Są to:

- Obszar Chronionego Krajobrazu „Jeziora Szczecinieckie” obejmujący m.in. tereny leśne sąsiadujące od zachodu z gminą Czarne (z obrębem wiejskim Czarne)
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Pojezierza Wałeckie i Dolina Gwdy” stanowi kontynuację OChK „Jeziora Szczecinieckie”. Biegnie na południe wzdłuż zachodniej granicy gminy Czarne aż do Prądów i obejmuje także tereny graniczące z gminą Czarne na odcinku Prądy-Piotrowice, po czym rozciąga się dalej na południe.
- Obszar Chronionego Krajobrazu „okolice Jezior Krępsko i Szczytno” o pow. 12 428 ha obejmuje teren Jez. Krępsko i Szczytno wraz terenami sąsiednimi. Należy do nich także Jez. Olszanowskie wraz z terenami przybrzeżnymi, które zamykają OChK po linii granicy gmin Czarne i Rzeczenica. Południowa część OChK graniczy więc bezpośrednio z obrębami geodezyjnymi Biernatka i Bińcze.

I.5.9.3 Tereny objęte ochroną nieusankcjonowaną prawnie (wynikające m.in. z Planu Zagospodarowania Województwa Pomorskiego)

1) Tereny objęte międzynarodową formą uznania dla obiektów ochrony środowiska przyrodniczego – ECONET Polska, na terenie gminy Czarne

Sieć ECONET (European ECOlogical NETwork) nie posiada statusu prawnego, jednak stanowi pewną wytyczną polityki przestrzennej. Koncepcja krajowej sieci ekologicznej ECONET Polska została opracowana w 1995 i 1996 roku jako projekt badawczy National Nature Plan (NNP) w ramach Programu Europejskiego Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody (IUCN). Również Czechy, Słowacja i Węgry uczestniczyły w tym projekcie i podobnie jak Polska przyjęły jednolite założenia koncepcji sieci paneuropejskiej EECNET, co odgrywa istotną rolę we współpracy międzynarodowej, wiążąc się ściśle z „Konwencją o Różnorodności Biologicznej” (1992) i „Paneuropejską strategią ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazowej” (1995).

Sieć ECONET Polska pokrywa 46% kraju i zawiera w sobie także obszary już objęte prawną ochroną. Składa się z obszarów węzłowych i łączących je korytarzy ekologicznych, wyznaczonych na podstawie takich kryteriów, jak naturalność, różnorodność, reprezentatywność, rzadkość i wielkość. W Polsce wyznaczono ogółem 78 obszarów węzłowych (46 międzynarodowych i 32 krajowe, które razem obejmują 31% powierzchni kraju) oraz 110 korytarzy ekologicznych (38 międzynarodowych i 72 krajowe, które razem obejmują 15% powierzchni kraju).

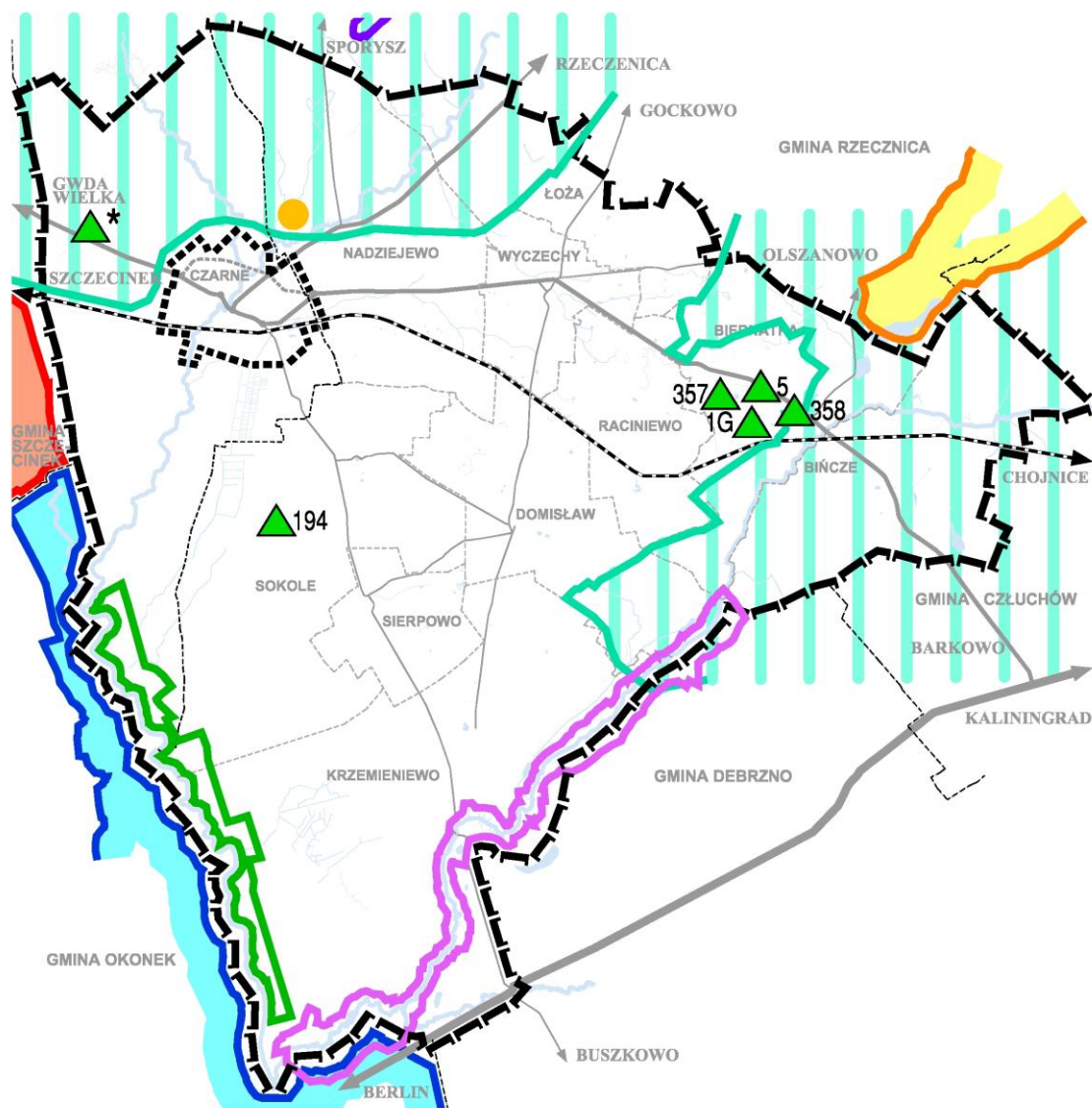
Międzynarodową formą uznania dla środowiska przyrodniczego i kulturowego objęto północną część gminy Czarne porośniętą lasami o wysokiej bioróżnorodności wraz z rzeką Czarnicą. Obszar ten (obejmujący także znaczną część Województwa Pomorskiego) jest międzynarodowym obszarem węzłowym sieci ECONET Polska i został oznaczony numerem 09M.

2) Ścieżki dydaktyczne

W powiecie człuchowskim kształceniem w dziedzinie ochrony środowiska zajmuje się Technikum Ochrony Środowiska, znajdujące się w Zespole Szkół Technicznych w Człuchowie, wszystkie szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne (program ekologiczny w ramach zajęć edukacyjnych).

Nieformalną edukację ekologiczną prowadzą nadleśnictwa. W celu kształtowania świadomości ekologicznej społeczności lokalnej oraz promowania proekologicznej gospodarki leśnej nadleśnictwa współpracują ze szkołami oraz organizacjami społecznymi, organizują pogadanki, wycieczki oraz konkursy przyrodnicze. Na terenie Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie, w obrębie leśnym Miedzybórz, w leśnictwie Sarniak znajduje się 1 ścieżka dydaktyczna pełniąca funkcję przystępnego przekazywania wiedzy o całym skomplikowanym ekosystemie leśnym i o roli człowieka w tym środowisku.

Miasto i Gmina Czarne Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

SCHEMAT WYSTĘPOWANIA ISTNIEJĄCYCH FORM OCHRONY PRZYRODY

OZNACZENIA GRAFICZNE

granica gminy Czarne granica miasta Czarne granica obrębu Czarne Formy ochrony nieusankcjonowane prawnie granica obszaru węzłowego sieci ECINET Polska nr 09M ścieżka dydaktyczna w Samiaku	Formy ochrony prawnej sąsiadujące z gminą granica rezerwatu przyrody "Cisy w Czarnej" Obszar Chronionego Krajobrazu Jeziora Szczecińskie Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierze Wałeckie i Dolina Gwdy Obszar Chronionego Krajobrazu okolice Jezior Krępsko i Szczytno	Formy ochrony prawnej w gminie granica rezerwatu przyrody "Dolina Gwdy" granica projektowanego obszaru Natura 2000 "Dolina Szczyry" pomniki przyrody: pojedyncze drzewa i głązy
---	--	---

*) W Uchwale nr V/31/99 RM w Czarnej z dnia 27 lutego 1999r uchwalającej utworzenie pomnika przyrody nie nadano mu numeru ewidencyjnego.

Załącznik graficzny NR 22

I.6.0. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Zgodnie z definicją zawartą w Ustawie z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 Nr 162, poz. 1568, ze zmianami), zabytkiem jest „nieruchomość (...) lub zespoły będące dziełem człowieka (...) stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową”.

„Formami ochrony zabytków są:

1. wpis do rejestru zabytków
2. uznanie za pomnik historii,
3. utworzenie parków kulturowych,
4. ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.”

W gminnej ewidencji powinny się znaleźć:

- zabytki nieruchome wpisane do rejestru,
- inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków,
- inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

W gminie Czarne występują zabytki nieruchome: wpisane do rejestru, znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz wyznaczone przez Burmistrza w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków.

Poza ww. zabytkami na terenie gminy i miasta znajdują się **zabytki**, które posiadają często bardzo cenne walory kulturowe, więc w studium postuluje się do objęcia ochroną. Są to nowożytnie założenia urbanistyczne w mieście oraz ruralistyczne na terenie gminy wiejskiej, z zachowanymi wieloma oryginalnymi obiektami i budynkami. Zaliczają się do nich również zabytkowe zespoły podworskie, cmentarze, elementy inżynierskie, małej architektury i wreszcie historyczne panoramy wiejskie nieskażone współczesną działalnością człowieka stanowiące coraz rzadziej występujące świadectwo gospodarki rolniczej człowieka (z niezmierzonymi łąkami pól poprzecinanych krętymi, wąskimi, pofałdowanymi wiejskimi drogami gruntowymi obsadzonymi tradycyjną zielenią).

I.6.1. Rys historyczny miasta i wsi

I.6.1.1 Miasto

Pierwsze ślady osadnictwa w rejonie obecnego miasta należące do kultury łużycko-pomorskiej datuje się na 1700-125 r. p.n.e., a późniejsze należące do kultury wielbarskiej na ok. 375r. n.e. Jednak największa ich ilość (ok. 30%) pochodzi z czasów późnego średniowiecza, tj. XIV-XVw.

W 1309r. Zakon Krzyżacki opanował Pomorze i po podporządkowaniu sobie kasztelanii szczecińskiej utworzył komturę człuchowską (obok istniejących już w Gdańsku, Świeciu i Gniewie). Wydarzeniem, które to zapoczątkowało, była budowa zamku człuchowskiego rozpoczęta w 1312r. Po wprowadzeniu się do zamku komtura w 1332r. podjął on akcję kolonizacyjną, której skutkiem było założenie szeregu wsi i folwarków służących za

źródło zaopatrzenia załóg zakonnych. Po zabezpieczeniu potrzeb ekonomiczno-bytowych Krzyżacy przystąpili do ochrony granic komturii. Wtedy to wzniesiono pierwszy obiekt znaczący miejsce powstania późniejszego miasta Czarne - samodzielną strażnicę na wschodnim brzegu rzeki Czernicy przeznaczoną dla niewielkich oddziałów strażniczych. Pierwsze wzmianki o niej pochodzą z 1388r. Te i późniejsze związane są z pobytami, a także podpisywaniem umów oraz traktatów między książętami pomorskimi i Zakonem, co świadczy jak ważną militarną placówką była strażnica. Z czasem zaczął powstawać przy niej gród, który ostatecznie przekształcił się w ośrodek miejski.

Miasto zostało założone w sposób harmonijny, w regularnym układzie, przy wykorzystaniu naturalnych warunków obronnych terenu. Pierwsze wzmianki o mieście Czarne dotyczą okresu jego lokacji, w 1395r., kiedy to na miejscu strażnicy rozpoczęto wznoszenie gotyckiego zamku na planie nieregularnym. W 1399r. wizytował go wielki mistrz Konrad von Jungingen, a w 1407r., po zakończeniu budowy, zamek gościł także innych zwierzchników zakonnych. W 1410r. doszło do bitwy pod Grunwaldem zakończonej zwycięstwem polskim, co jednak nie wpłynęło na Czarne, które pozostało w rekach Zakonu. W 1411r. i 1413r. wielki mistrz potwierdza przywilej miejski i nadaje miastu kolejne ziemie.

Na terenach pogranicznych zmieniają się w tym czasie nastroje i narastająca wewnątrz ziem zakonnych opozycja spowodowała w końcu powstanie w 1440r. Związku Pruskiego, do którego jednak nie przyłączyło się Czarne, Debrzno ani Człuchów. Sytuacja ta zmieniła się dopiero w 1454r. kiedy ziemie te przyłączyły się do powstania i zostały włączone przez króla Kazimierza Jagiellończyka do Polski. Mimo mężnej obrony umocnionego już miasta, w 1455r. zostało ono zajęte przez Krzyżaków, a dopiero w 1466r. polskie oddziały je odzyskały. Konflikt zakończył traktat pokojowy z 19 października 1466r., który przywrócił Pomorze Gdańskie i ziemie człuchowską Polsce.

Po podziałach administracyjnych Czarne znalazło się w województwie pomorskim, powiecie człuchowskim, a z ziem otaczających miasto utworzono starostwo hamersztyńskie będące dzierżawą królewską i zarządzane przez starostę. W połowie XVIw. Król wpuścił starostwo w tzw. „gołe dożywocie”, co oznaczało, że zwolnił starostów z płacenia czynszu. Pierwszym starostą został Jerzy Tworowski, a kolejnym w 1499r. Kasper Knut, któremu król przekazał w dzierżawę dożywotnią także wsie Nadziejewo, Biały Bór, Domisław i Sokole. W 1503r. król Aleksander Jagiellończyk przekazał kolejnemu staroście fundusze na budowę fortyfikacji w Czarnem. W 1545r. starostwo zostało wykupione przez króla Zygmunta Augusta, a po 10 latach objął je Feliks Konarski i jego rodzina, która zarządzała starostwem hamersztyńskim do 1622r.

Starostowie mieszkali poza Czarnem do czasów Konarskiego. Dopiero w połowie XVIw. za jego sprawą zamek zaadaptowano na siedzibę władz. W obrębie murów wzniesiono dwór i budynki gospodarcze. Aby tego dokonać wysiedlił on z zamku 10 rodzin dając im rekompensatę. Zamek ogrodzony był murem szerokości 5 łokci z bramą wejściową, u jego stóp wykopano dwie sadzawki rybne, założono ogrody i warzywniki. Posiadłości ziemskie należące do Konarskich były jednymi z największych w województwie, a połączenie tego z dobrym gospodarowaniem i inwestowaniem

własnego kapitału przyczyniło się do zapewnienia dobrobytu mieszkańcom, którzy żyli z rolnictwa i hodowli oraz częściowo z rybołówstwa, rzemiosła i handlu zbożem. W Czarne były dwa młyny, w sąsiedztwie których znajdował się folusz i tartak. Obfitość lasów przyczyniła się do rozwoju bartnictwa. W 1565r. w mieście pracowało także 3 kowali, 5 szewców i 8 sukienników, którzy zaspokajali potrzeby niezwiązane z produkcją żywności. Z wyrobu sukna utrzymywało się ok. 47% ludności. W 1551r. Konarski uzyskał przywilej wprowadzania cotygodniowych targów sobotnich, a w 1586r. wprowadził prawa m.in. porządkujące życie mieszczan i zakazujące osiedlania się w mieście Żydom i Szkotom.

W połowie XVIw. do ziemi człuchowskiej dotarł luteranizm i dokonał się podział mieszkańców Czarne na dwie grupy wyznaniowe. Odtąd przynależność do kościoła katolickiego była synonimem pochodzenia polskiego, a luteranizm – niemieckiego. Protestantyzm kładł duży nacisk na rozwój oświaty, co przyczyniło się m.in. do upowszechnienia nauki czytania. Jednak król, popierający ruch kontrreformatorski, dołożył starań aby starostwo człuchowskie było zarządzane przez katolickich magnatów i w 1623r. urząd starosty został przekazany Andrzejowi Łapińskiemu, dworzaninowi Anny Wazówny.

Wojny szwedzkie następujące po wcześniejszym okresie dobrobytu załamały doszczętnie gospodarkę miasta. Pierwszym ciosem był rabunek miasta dokonany w 1627r. przez oddziały kozackie ścigające wojska szwedzkie. Zaraz po nim nastąpiła bitwa wojsk Szwedzkich pułkownika Streiffa z siłami Polskimi dowodzonymi przez hetmana Koniecpolskiego. Przygotowując się do niej Szwedzi sypali w Czarne szańce i rabowali okoliczne wsie ściągając zapasy. Działania te, jak i same potyczki, zrujnowały miasto doszczętnie. Szańce zachowały się do dnia dzisiejszego w postaci dwóch równoległych wałów ziemnych. W 1630r. wielki pożar i długotrwała zaraza pogorszyły tę sytuację jeszcze bardziej. Spokój trwał krótko, gdyż podczas kolejnej wojny ze Szwecją w latach 1654-1660 miasto było dwukrotnie zajmowane i rabowane, a w 1655r. strawił je kolejny pożar. W wyniku powyższych wydarzeń liczba mieszkańców spadła do 488 osób, czyli zmalała o ok. 20%. Na tym nie zakończyły się jednak dotyczące miasto klęski. W 1693r. pożar, w latach 1700-1721 nieustanne rekwizycje i rabunki wojsk oraz zaraza w 1709 przywleczona przez żołnierzy dziesiątkuje mieszkańców. W 1718r. kolejny pożar spowodowany złym stanem zabudowy strawił miasto i nowy zbudowany w 1716r. kościół. Zostaje on odbudowany w 1721r. Do kolejnych pożarów doszło w 1730, 1753 i 1755r., które niszczą doszczętnie także odbudowany kościół. W 1757r. zbudowano zachowany do dziś barokowy kościół katolicki o konstrukcji szachulcowej. W 1756r. nadeszła wojna siedmioletnia zakończona w 1763r. Ciągłe, mające w tym czasie miejsce grabieże dokonywane przez wojska rosyjskie zatrzymały odbudowę miasta. W tych dramatycznych czasach urząd starosty sprawował od 1646r. Michał Karol Radziwiłł i wdowa po nim, a później do 1763r. ród Wejherów.

W 1764r. starostą Czarne został Raczyński, który do zarządzania miastem wyznaczył komisarza. W tym okresie także nie była możliwa odbudowa miasta za sprawą prowadzonej przez Dragońskiego polityki. Zakazał on mieszkańcom poboru drewna z lasu (niezbędnego do odbudowy), produkcji piwa (jednego ze źródeł

dochodu), a na zamku osiedlił 30 rodzin żydowskich i powierzył im produkcję alkoholu. W tym czasie spłonął dwór starościński i zastąpiono go nowym budynkiem z muru pruskiego.

W 1772r. dokonał się rozbiór Polski, w wyniku którego Czarne znalazło się pod rządami pruskimi. Prusacy przejęli oni miasto złożone z 75 budynków w mieście, 41 na przedmieściach, dwa kościoły, dwie plebanie, dom bramny i ok. 700 chrześcijańskich mieszkańców, którzy utrzymywali się z rolnictwa, rzemiosła, produkcji piwa i wódki. W 1816r. populacja Żydów wynosiła 134 osoby. Korzystali oni z synagogi i cmentarza. W tym czasie nastąpił upadek warsztatów sukienniczych, tkackich i szewskich skłaniając rzemieślników do powrotu do rolnictwa. Stan sanitarny i gospodarczy miasta był zły, co powodowało, że wyniszczały je stopniowo zarazy w 1837 i 1845r. W 1850r. nowy właściciel majątku Czarne wznosił pałac, który zachował się do dziś. Po 1874r. nastąpiła parcelacja majątku i częściowa sprzedaż, a także budowa nowego tartaku i rozpoczęła się duża akcja zalesiania.

Około 1876-1880r. nastąpiła budowa linii kolejowej do Szczecinka, dworca kolejowego i utwardzenie ważniejszych dróg, co otworzyło przed miastem nowe możliwości gospodarcze. Pożary jednak dalej trawiły miasto, ucierpiała znaczna część drewnianych budynków starego miasta, które zastąpiono obiektami o eklektycznych formach wznoszonymi z trwałych materiałów. W mieście pojawiło się w tym czasie wiele zelefiktrykowanych obiektów, a starsze przebudowano. Rozwój miasta w kierunku południowym i wschodnim wymusił przedłużenie ulic.

U schyłku XIXw. Czarne przekształcono w miasto garnizonowe, wyznaczając plac na poligon i wznosząc zabudowania wojskowe, jednak w czasie I Wojny Światowej miasto nie ucierpiało. Było małym prowincjonalnym miasteczkiem, z dwoma kościołami katolickim i ewangelickim oraz otaczającymi je cmentarzami. Funkcjonował też park, prywatne ogrody i sady, kąpielisko, plac sportowy i ośrodek wypoczynkowy. Miasto zachował charakter rolniczy, wsparty przemysłem drzewnym oraz pojedyncze zakłady jak cegielnia, mleczarnia, rzeźnia, browar, młyn, wytwórnia betonu, składy i hurtownie. W takiej postaci miasto dotrwało prawie do końca II Wojny Światowej.

Na mocy traktatu miasto wersalskiego pozostało w granicach państwa niemieckiego i stało się miastem granicznym, pomiędzy Niemcami i Polską. W tym okresie nastąpiła dalsza militaryzacja, a po dojściu Hitlera do władzy, w mieście powstał jeden z pierwszych obozów koncentracyjnych „Lager IIB Hammerstein” dla jeńców rosyjskich, na którego miejscu powstał w 1939r. obóz dla jeńców polskich, belgijskich, francuskich, angielskich i włoskich.

W czasie II Wojny Światowej doszło do starć zbrojnych na terenie Czarne, w wyniku których miasto znalazło się w rękach Radzieckich, po czym niezwłocznie włączono je do terenów Polski. Na skutek działań wojennych zniszczeniu uległo około 40% zabudowy miejskiej, a liczba mieszkańców spadła z 4387 osób (w 1939r) do 850 osób (w 1946r.).

Po wojnie, w Czarnem znalazła swą siedzibę jednostka wojskowa oraz zakład karny i do czasów obecnych stanowiły one główne źródło zatrudnienia i utrzymania mieszkańców. Stabilność tego układu zachwiała decyzja o likwidacji jednostki wojskowej, pozostawiając funkcjonujący jedynie garnizon remontowy. W takiej

sytuacji nieodzowne jest szukanie nowych metod i sposobów zapobiegających zahamowaniu i upadkowi gospodarczemu miasta i gminy.

I.6.1.2. Wsie

Główne ślady osadnictwa należą do kultury łużyckiej, datuje się je na 1800-125 r. p.n.e. Ponadto występują późniejsze ślady kultury oksywsko-wielbarskiej z 125-367r. n.e. Ślady rozproszone są na terenie całej gminy Czarne. Najcenniejsze znalezisko – zespół 3 cmentarzysk kultury pomorskiej znajduje się w Biernatce nad jez. Trzcinieckim. Część wsi słowiańskich zachowała się do okresu średniowiecza kiedy to zostały nadane przez Zakon Krzyżacki rycerzom i zachowały się do dziś. W okresie średniowiecznym także powstało wiele śladów, które stanowią dziedzictwo kulturowe.

W 1309r. Zakon Krzyżacki opanował Pomorze i po podporządkowaniu sobie kasztelanii szczycieńskiej utworzył komturę człuchowską (obok istniejących już w Gdańsku, Świeciu i Gniewie). Wydarzeniem, które to zapoczątkowało, była budowa zamku człuchowskiego rozpoczęta w 1312r. Po wprowadzeniu się do zamku komtura w 1332r. podjął on akcję kolonizacyjną, której skutkiem było założenie szeregu wsi i folwarków służących za źródło zaopatrzenia załóg zakonnych.

Niektóre wsie wywodziły się z dużych osad istniejących przed czasami Krzyżaków. Wyróżnić tu można owalnicowe wsie, które zdecydowanie mają rodowód słowiański. Najlepszymi przykładami są Domisław Górny, Krzemieniewo, Nadziejewo i Sokole. Wielki mistrz nadawał je jako dobra rycerskie i tym samym włączał w gospodarkę Zakonu. Kolejna grupa wsi powstała jako elementy nowej sieci osadniczej lokowanej przez Krzyżaków władających tymi terenami do połowy XVw. Są to wsie Bińcze (dokument lokacyjny z 1397r.), Sierpowo (dokument lokacyjny z 1352r.), Raciniewo (dokument lokacyjny z XIVw.), Łoża (dokument lokacyjny z 1360r.), Wyczechy (dokument lokacyjny z 1360r.). Trzecią grupą były wsie i folwarki lokowane w celu zaopatrywania najpierw strażnicy, a później miasta Czarne. Jedynym zachowanym przykładem jest przysiółek Wronkowo, gdyż ówczesne folwarki z młynem i tartakiem położone na południe od miasta Czarne, zostały do niego z czasem włączone. Natomiast wsie jak Konigskretzen (przy której zlokalizowany był folusz) i Mockernitz nie zachowały się do dziś. Wszystkie wsie miały więc swoich zarządców odpowiedzialnych przed Zakonem, tzw. panów lennych, a chłopci jako dziedziczni dzierżawcy zobowiązani byli do świadczenia im pańszczyzny.

Wieś Sokole była szczególnie rozwinięta w czasie lokacji miasta Czarne (1395r.), gdyż wiadomo, że miejski kościół pełnił rolę filialnego w stosunku do kościoła parafialnego w Sokolu. Jednak niedługo potem wielki mistrz Konrad von Jungingen, który nadzorował budowę zamku w Czarnem, podjął decyzję o likwidacji folwarku we wsi, gdyż nie rozwinął się on należycie i utworzeniu nowego na północ od Sokola nad rzeką Czernicą. Unormowana sytuacja chłopów pogarsza się od końca XVw, kiedy wymiar pańszczyzny świadczonej przez chłopów zostaje zwiększony. Zaostrzyło się ograniczenie wolności osobistej, zredukowano prawa chłopskie do zajmowanej ziemi, natomiast czynsz został zwiększony. Sytuacja ta nie zmieniła się mimo przejścia Czarnego,

Człuchowa i Debrzna wraz z przyległymi ziemiami pod panowanie Polskie ostatecznie w 1466r. Dopiero po 1612r. kiedy luteranizm na dobre wkracza do Czarnego dochodzi do niejakich zmian także na wsi. Ponieważ protestantyzm kładł duży nacisk na szkolnictwo, masowo otwierano szkoły parafialne. Rozwojowi nowej wiary zapobiega jednak król i kościół katolicki. Wprowadzono do Czarnego nowego starostę i powołano nowy dekanat, w skład którego weszło 19 okolicznych kościołów. Z lustracji dokonanej podczas obejmowania urzędu starosty czarneńskiego przez Andrzeja Łapińskiego wiadomo także, że kolejni zarządcy Czarnego już wtedy ochraniaли puszcę niszczoną głównie wypasem bydła, ograniczając jej eksploatację.

Ciężkie załamanie gospodarki przynoszą wojny szwedzkie w XVIIw. Raz po raz ziemie między Czarnym a Człuchowem są rabowane i pustoszone przez oddziały kozackie, wojska szwedzkie oraz liczne okupacje i bitwy. Główny cios zadały gospodarce przygotowania i bitwa w 1627r. W Czarnem doszło wtedy do potyczki wojsk Szwedzkich z siłami Polskimi hetmana Koniecpolskiego. Szwedzi szykując zapasy rabowali okoliczne wsie ściągając bydło, żywność i paszę. W okresach pozornego spokoju między wojnami szwedzkimi narastały konflikty na tle wyznaniowym, a agresję pogłębiała bieda. Wojna siedmioletnia prowadzona w latach 1756-1763 także miała wpływ negatywny na ziemię człuchowską, która była nieustannie rabowana przez wojska rosyjskie. Kryzys pogłębiała sytuacja polityczna i gospodarcza pogarszająca się przez zubożenie wsi wyciskanych pańszczyzną i samowolami starostów.

Sytuacja na wsi zmieniła się dopiero kiedy w 1772r. z ziem człuchowskich utworzono Prusy Zachodnie. Władze pruskie przystąpiły do działań mających na celu poprawę sytuacji gospodarczej. Pierwszym krokiem było przybycie radcy Schutza w 1781r. który ocenił możliwości zmian. Ze względu, jak ocenił, na ograniczone perspektywy rozwoju Fryderyk Wielki wystosował fundusze na rozwój manufaktur i szkolnictwa. Wprowadzenie poważniejszych reform powstrzymały wojny napoleońskie, których okres przyniósł dalsze zniszczenia i upadek gospodarczy. Wyniszczone gospodarczo państwo pruskie zdecydowało się przeprowadzić planowane reformy choćby częściowo. Tak więc z dniem ogłoszenia edyktu będącego częścią reformy „administracji i państwa niemieckiego” Steina (9 października 1807r.) zostało zniesione poddaństwo chłopów względem dziedziców. Chłopi, którzy zachowali dziedziczne prawo do gospodarstwa czynszowego mieli możliwość uregulowania własności. Dotyczyło to jednak gospodarstw powyżej 6,25ha. Mimo, że był to cios wymierzony w biedotę wiejską, ostatecznie, z ekonomicznego punktu widzenia, przyczynił się do umocnienia istniejących dużych gospodarstw lub utworzenia nowych np. Domisław Dolny, zazwyczaj o powierzchni ok. 100ha. Rozwijała się w nich gospodarka wielkotowarowa i wielofunkcyjność gospodarcza. Głównie zajmowano się gospodarką rolną, leśną i hodowlą bydła, przy których powstawały przetwórnice, gorzelnie, browary, magazyny i hurtownie. Na wsi rozwijało się więc rzemiosło i handel, które dawały zatrudnienie także licznej biedocie i robotnikom najemnym. W tym czasie do majątku Czarne należały folwarki Frauzenhof, Georgenhutte, Gross i Klein Hosselberg, Idashof, Carlsberg i Schlossmuhle.

Taki system gospodarczy, z gospodarstwami chłopskimi prosperującymi równie dobrze co miejskie folwarki przetrwał prawie do końca II Wojny Światowej. Po jej zakończeniu większość gospodarstw chłopskich i majątków ziemskich przekształcono w państwowe gospodarstwa rolne (PGR), a dawniej funkcjonujące w nich przetwórnictwo i zakłady uległy dewastacji i likwidacji. W wyniku takich działań zakres usług i produkcji wiejskiej ograniczył się wyłącznie do rolnictwa. W okresie transformacji ustrojowej w latach 90-tych, PGR-y zostały zlikwidowane. Zarządzanie obszarami wiejskimi przejęły Agencje Nieruchomości Rolnych, które bardzo często zagospodarowywały ziemię rolną wyłączając z tego systemu założenia podworskie, co w konsekwencji doprowadziło do ich kompletnej ruiny i dewastacji. Właściwie do dnia dzisiejszego nie ma pomysłu na przywrócenie licznym pałacom i dworom ich dawnej świetności i uchronienie od całkowitego zniszczenia.

I.6.2. Zabytki nieruchome i zabytki archeologiczne objęte ochroną konserwatorską

Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003r. Nr. 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami) Burmistrz prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie kart adresowych zabytków nieruchomych na terenie miasta i gminy Czarne.

Urząd Miasta i Gminy w Czarnem przedstawił Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków listę zabytków nieruchomych, które proponuje do objęcia ochroną. Lista ta została uzgodniona z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:

- 1) zabytki nieruchome wpisane do rejestru
- 2) inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków
- 3) inne zabytki nieruchome wyznaczone przez Burmistrza w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków

I.6.2.1 Zabytki nieruchome

I.6.2.1.1 Zabytki nieruchome wpisane do Rejestru Zabytków Województwa Pomorskiego

Miasto

Na terenie miasta Czarne znajdują się 3 zabytki wpisane do Rejestru Zabytków Województwa Pomorskiego.

Wszystkie obiekty wpisane do Rejestru Zabytków Województwa Pomorskiego otoczone są ochroną konserwatorską w zakresie jaki określono w decyzji o wpisie, w związku z czym objęte są bezwzględną ochroną konserwatorską. Prowadzenie inwestycji na terenie objętym decyzją o wpisie do rejestru zabytków i/lub na omawianych obiektach musi odbywać się po uzyskaniu uzgodnienia Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Słupsku.

Schemat rozmieszczenia obiektów w mieście Czarne wpisanych do rejestru zabytków województwa pomorskiego przedstawiono na załączniku graficznym Nr 23.

Na terenie miasta Czarne znajdują się 3 zabytkowe obiekty nieruchome wpisane do rejestru zabytków województwa pomorskiego. Historia zarówno zamku jak i kościoła sięga początków lokacyjnego miasta Czarne, w obrębie którego zlokalizowano oba obiekty. Stały się świadkami burzliwego rozwoju miasta, niejednokrotnie były niszczone, uszkodzone i odbudowywane. Stanowią więc cenne dziedzictwo kulturowe, historyczne i naukowe. Tak samo zachowany cmentarz jeniecki jest ważnym elementem i świadectwem historii Polski.

- 1) **Kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP wraz z otoczeniem**, znajdujący się przy ul. Kościelnej 6 w Czarnem. Pierwsze informacje na temat kościoła w Czarnym pochodzą z 1395r. Obiekt ten, po całkowitym zniszczeniu i wielokrotnych pożarach był odbudowywany kilka razy w tym samym miejscu. Obecny 1-nawowy kościół na planie prostokąta pochodzi z 1756r. i został wzniesiony w stylu barokowym. Obiekt ma konstrukcję szachulcową z drewnianymi stropami, a krokwiowa więźba dachowa pokryta jest gontem. Z bryły wyrasta dwukondygnacyjna wieża przekryta baniastym hełmem z latarnią. Z kościołem sąsiaduje nieczynny obecnie cmentarz przykościelny o planie nieregularnego wieloboku.

Numer w rejestrze zabytków: obecny **A-94**, dawny 33, wpisany dnia 20.02.1959 r.

2) Ruiny zamku krzyżackiego, znajdujące się przy ul. Zamkowej w północno-wschodniej części miasta Czarne. Zamek powstał na miejscu strażnicy z drugiej połowy XIVw., która zabezpieczała granice Państwa Krzyżackiego. Od roku 1395 do 1403 wznoszono gotycki zamek na planie nieregularnym i po jego ukończeniu przebywał w nim tymczasowo wielki mistrz Konrad von Jungingen. W 1466r. czarne weszło w skład Rzeczypospolitej. Nie wiadomo dokładnie kiedy budynki zamku przestał istnieć, jednak taki stan udokumentowano kiedy starostą został Mikołaj Konarski, tj. w poł. XVIw. Wybudował on na zamku dwukondygnacyjny drewniany dwór z towarzyszącą zabudową gospodarczą. Aby to zrobić wyprowadził mieszkańców miasta poza obręb murów i utworzył dla nich osadę wokół zamku – przedzamcze. Po wojnach szwedzkich i licznych pożarach, w XVIIw. odnotowuje się znaczne uszkodzenia murów zamkowych i zniszczenie budynku dworu. Od 1772r. miasto znajduje się pod zaborem pruskim. W 1850r. na ruinach zamku wybudowano pałac zachowany do dziś, a basztę przekształcono w punkt widokowy. Między 1874 a 1929 r. nastąpiła parcelacja majątku i w końcu włączenie terenu zamkowego do miasta. Podczas II Wojny Światowej w pałacu mieścił się szpital wojskowy, po wojnie sztab armii radzieckiej, później klub oficerski. Od 1958r. znajduje się w nim Dom Pomocy Społecznej.

Numer w rejestrze zabytków: obecny **A-96**, dawny 32, wpisany dnia 21.02.1959 r.

3) Cmentarz wojenny „Lager III Hammerstein” jeńców rosyjskich zmarłych w latach 1914-1918, w Czarnem. Zabytkowy prawosławny cmentarz znajduje się w pobliżu Zakładu Karnego Czarne. Teren podzielony jest na 14 mogił, a centralny punkt stanowi obelisk upamiętniający jeńców. Zieleń jest zachowana i pielęgnowana, cmentarz jest nieczynny.

Numer w rejestrze zabytków: obecny **A-1672**, dawny 369, wpisany dnia 10.09.1998 r.

Miasto i Gmina Czarne
Studium uwarunkowań
i kierunków zagospodarowania przestrzennego

**SCHEMAT ROZMIESZCZENIA OBIEKTÓW WPISANYCH DO
REJESTRU ZABYTEKÓW WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO**

na terenie Miasta

OZNACZENIA GRAFICZNE

■ ■ ■ granica miasta Czarne
- - - granica obrębu Czarne

A-96 ● obiekty wpisane do Rejestru
Zabytków wraz z nr. wpisu

Załącznik graficzny NR 23

Wsie

Na terenie gminy Czarne znajduje się **7 zabytków nieruchomych wpisanych do Rejestru Zabytków Województwa Pomorskiego**.

Wszystkie obiekty wpisane do Rejestru Zabytków Województwa Pomorskiego otoczone są ochroną konserwatorską w zakresie jaki określono w decyzji o wpisie, w związku z czym objęte są bezwzględną ochroną konserwatorską. Prowadzenie inwestycji na terenie objętym decyzją o wpisie do rejestru zabytków i/lub na omawianych obiektach musi odbywać się po uzyskaniu uzgodnienia Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Słupsku.

Schemat rozmieszczenia obiektów zabytkowych w gminie Czarne wpisanych do Rejestru Zabytków Województwa Pomorskiego przedstawiono na załączniku graficznym Nr 24.

Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków to wszystkie stare kościoły znajdujące się w gminie Czarne datowane na **XVII i XVIII w.** wraz z otoczeniem oraz niektóre parki w zespołach dworsko-parkowych. Kościoły znajdują się przeważnie w dość dobrym stanie technicznym, a ich otoczenie jest zadbane, choć przeważnie przekształcone.

Natomiast tylko w nielicznych założeniach podworskich zachowały się obiekty zabytkowe o znacznych walorach. Spowodowane jest to dewastacją, złym stanem zachowania układów oraz zabudowań folwarcznych, a niektóre dwory właśnie z tych przyczyn rozebrano lub zachowały się w postaci reliktów. Wyróżnia się więc tylko dwa parki podworskie wpisane do rejestru zabytków.

- **Kościoły wpisane do rejestru zabytków:**

- 1) **Kościół parafialny p.w. Chrystusa Króla w Krzemieniewie wraz z otoczeniem**, zbudowany został w 1629r. i później przebudowany w 2 połowie XVIIIw. Barokowy kościół jest jednonawowym budynkiem na planie prostokąta, ma konstrukcję szachulcową wypełnioną cegłą, drewniany strop i dach o konstrukcji krokwiowo-jętkowej. Wieża drewniana kryta jest gontem. Cmentarz przykościelny założono na planie prostokąta. Numer w Rejestrze Zabytków: obecny 102, dawny 68, wpisany dnia 21.02.1959 r.
- 2) **Kościół filialny p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej w Raciniewie wraz z otoczeniem**, zbudowany został w 1680r. na wzniesieniu na skraju wsi. Barokowy kościół wzniesiono na konstrukcji szachulcowej na planie prostokąta z zamkniętą trójbokiem zakrystią i drewnianą kwadratową wieżą. W jednonawowy wnętrzu znajduje się drewniana empora. Na terenie czynnego obecnie cmentarza znajdującego się na północ od kościoła stoi drewniana dzwonnica. Na terenie całego założenia zachował się starodrzew. Numer w Rejestrze Zabytków: obecny 104, dawny 114, wpisany dnia 24.02.1959 r.
- 3) **Kościół filialny p.w. Św. Rodziny w Bińcu wraz z otoczeniem**, zbudowany został w 1761r. prawdopodobnie na miejscu starszego kościoła z 1592r. Kościół jednonawowy, z emporą i ośmioboczną wieżą. Konstrukcja drewniana szachulcowa, oprócz zakrystii i prezbiterium, które zostały dobudowane współcześnie. Kościół otoczony był cmentarzem, na którym później wybudowano plebanię i założono ogród. W jego południowej części znajduje się dzwonnica.

Numer w Rejestrze Zabytków: obecny 167, dawny 6, wpisany dnia 26.03.1960 r.

- 4) **Kościół filialny p.w. Św. Tadeusza Judy w Sierpowie wraz z otoczeniem**, zbudowany został w 1668r. na planie prostokąta. To jednonawowy szachulcowy kościół z zakrystią, emporą i kwadratową wieżą drewnianą, otoczony cmentarzem przykościelnym.

Numer w Rejestrze Zabytków: obecny 168, dawny 122, wpisany dnia 26.03.1960 r.

- 5) **Kościół filialny p.w. Św. Andrzeja Apostoła w Nadziejewie wraz z otoczeniem**, zbudowany został w 1753r. w południowo-zachodniej części wsi. Do jednokondygnacyjnej prostokątnej barokowej bryły (o konstrukcji szachulcowej) zamkniętej trójbokiem przystaje kwadratowa zakrystia od północy i kaplica od południa. W jednonawowym wnętrzu znajduje się empora. Brak jest wieży. Na cmentarzu przykościelnym znajduje się drewniana dzwonnica.

Numer w Rejestrze Zabytków: obecny 174, dawny 85, wpisany dnia 05.04.1960 r.

• **Zespoły dworsko-parkowe wpisane do rejestru zabytków:**

- 1) **Park z zespołu dworsko-parkowego w Wyczęchach** został założony w I połowie XIX w. w angielskim stylu krajobrazowym. Do pałacu położonego w centrum parku prowadził szpaler buków i lip, a za pałacem założony został luźny kompleks leśny. W obrębie parku znajdował się także plac zabaw, sady oraz różne elementy małej architektury. Największych zmian w parku dokonano w okresie międzywojennym i powojennym, kiedy to nastąpiła parcelacja majątku. Później pałac służył za biura Zakładu Rolnego Wyczęchy, a obecnie popada w ruinę po pożarze, po którym nie został odremontowany. Park także jest zachowany w złym stanie, a wpisana do Rejestru Zabytków jest jego południowo-wschodnia część.

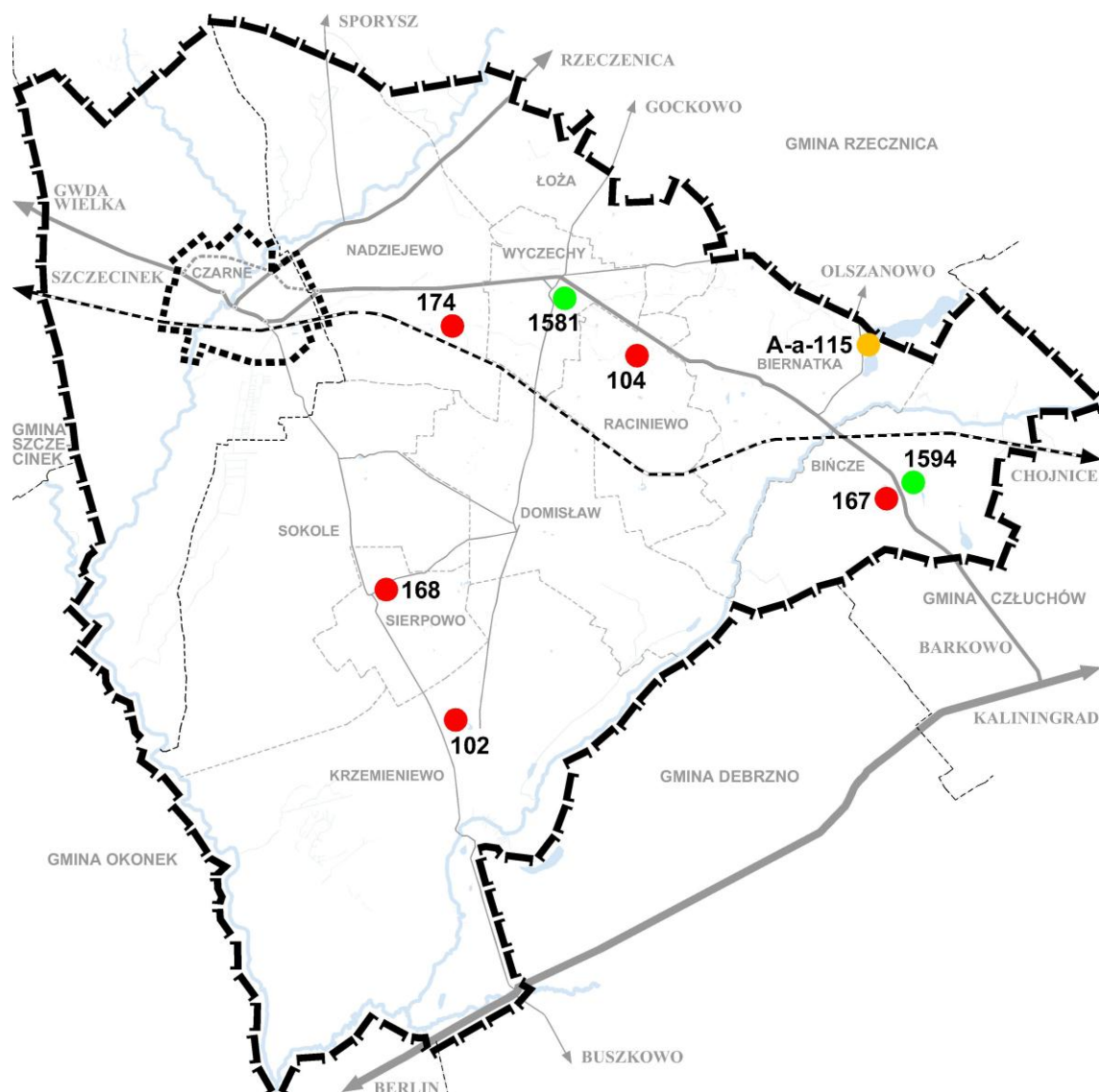
Pałac został wykreślony z Rejestru Zabytków.

- 2) **Park z zespołu dworsko-parkowego w Bińcu** został założony w połowie XIX w. w angielskim stylu krajobrazowym. Pałac zlokalizowano na skraju południowej części parku przy drodze gminnej w Bińcu. Od rozebranego już pałacu, przez wydłużoną wąską polanę osłoniętą po bokach zwartym drzewostanem, do sztucznie utworzonego stawu w północnej części parku, biegła oś widokowa. Na terenie parku znajdowały się dwie piwniczki i kamienna kapliczka, a od drogi wojewódzkiej park ogrodzony był murem z bramą wjazdową ozdobioną niedźwiedziami. Park zachował się w bardzo dobrym stanie, mimo że nie był przez długi czas pielęgnowany i zieleń rozprzestrzeniła się w niekontrolowany sposób. Obecnie na jego terenie funkcjonują dwa boiska. Wydana została decyzja o warunkach zabudowy (uzgodniona przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Słupsku) dla lokalizacji świetlicy wiejskiej na terenie parku.

Numer w Rejestrze Zabytków: obecny 1594, dawny 343, wpisany dnia 23.04.1996 r.

Miasto i Gmina Czarne

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

SCHEMAT ROZMIESZCZENIA OBIEKTÓW WPISANYCH DO REJESTRU ZABYTEKÓW WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO na terenie wiejskim

- granica gminy Czarne
- granica miasta Czarne
- granica obrębu Czarne

OZNACZENIA GRAFICZNE

- zabytki nieruchome:
 - 102 kościoły
 - 1594 parki podworskie
- zabytki archeologii:
 - A-a-115 cmentarzyska

Załącznik graficzny NR 24

I.6.2.1.2 Inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków

Na terenie miasta i gminy Czarne zachowały się liczne cenne budynki, obiekty budowlane oraz obiekty małej architektury będące świadectwem rozwoju osadnictwa i kultury na przestrzeni wieków.

W niniejszym pkt. opisano ważniejsze zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

Miasto

Na terenie miasta Czarne znajduje się szereg zabytkowych obiektów o wysokiej wartości kulturowej wpisanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków. Są to zarówno liczne pojedyncze budynki znajdujące się w śródmieściu jak i całe zespoły zabudowy zagrodowej położone poza śródmieściem, a także zachowane budynki po zabytkowych młynach, dawnej rzeźni, szkole, poczcie, budynku PKP, a także zabytki techniki, tj. wieża ciśnień.

Na etapie wykonywania prac planistycznych należy zinwentaryzować wszystkie zabytki i poprzez odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego objąć je ochroną prawną.

1) Założenie dworsko-parkowe przy ruinach dawnego zamku średniowiecznego

Park pałacowy w miejscowości Czarne o powierzchni 3,47 ha istnieje w granicach założenia z II poł. XX w. Usytuowany jest na płn. skraju miasta, nad rzeką Czernicą. W XV w., na terenie obecnego parku, Krzyżacy wybudowali nad rzeką zamek mający bronić ważnego traktu handlowego z Pomorza Zachodniego do Gdańska. W XVI w. przebudowano zamek i zamieniono go na dwór, obok wzniesiono zabudowania gospodarcze. W XVII w. pożar zniszczył całe miasto. W II poł. XIX w. na fundamentach zniszczonego dworu wybudowano pałac z przeznaczeniem na sierociniec. Wokół powstał park o charakterze krajobrazowym. Na miejscu dawnych zabudowań gospodarczych ulokowano domy mieszkalne pracowników sierocińca oraz nowe zabudowania gospodarcze. Cała ta część miała także charakter parkowy ze względu na liczne drzewa i krzewy. Na początku XX w. sierociniec przeznaczono na Dom Starców. W okresie wojny park uległ poważnym zniszczeniom, wycięto wiele drzew, zniszczonych zostało wiele budynków gospodarczych. Z gruzów wzniesiono mur okalający teren parku od ulicy i dzielący część gospodarczą na dwie połowy. Do roku 1950 park i ocalałe zabudowania wykorzystywane były jako magazyny GS-u, potem jako kasyno wojskowe, a od 1957 r. jako Dom Pomocy Społecznej dla Dorosłych. Park jest wyraźnie podzielony na dwie części: pld.- zach. i płn. - wsch. W skład pierwszej wchodzi pałac i część przypałacowa, w skład drugiej budynki gospodarcze, mieszkalne. Piękny, dwupiętrowy pałac w stylu klasycystycznym wyraźnie góruje nad resztą otaczającego terenu. Otoczony jest z trzech stron zabytkowymi fragmentami murów i baszt obronnych. Teren przypałacowy zagospodarowany jest klombami, kwietnikami i trawnikami. Przed frontem pałacu znajdowała się fontanna. Z trzech stron od pałacu występuje obniżenie terenu, które w XV w. pełniło rolę obrzeża fosy. Dodatkowym elementem jest basen. Ponadto występują tu już nieliczne stare lipy i klony. Kolejne obniżenie terenu to obszar dawnej fosy, niegdyś gęsto

zalesionej. Występują tu pojedynczo i grupowo stare lipy, dęby i klony. W części płn. - wsch. na uwagę zasługuje budynek mieszkalny otoczony kępą dębu i klonu. Pochodzi z tego samego okresu co pałac. Pierwotny układ zabytkowy parku został w poważnej mierze zatarty zniszczeniami wojennymi i wprowadzonymi zmianami. Zachował się w bardzo dobrym stanie pałac, duży budynek gospodarczy przy rzece oraz budynek mieszkalny na wschodnim skraju parku wraz z kępą przylegającego do niego drzewostanu. Istnieją do dzisiaj resztki murów obronnych z basztą jako pozostałość po XV w. zamku krzyżackim. Nie istnieje drzewostan w pierwotnym kształcie na terenie dawnej fosi. Także drzewostan w obrębie części gospodarczej został usunięty lub zniszczony. Zatarta została dawna kompozycja ogrodowa części przy pałacu. Układ komunikacyjny parku został prawie całkiem zatarty

Wykaz innych zabytków nieruchomych na terenie miasta Czarne znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji zabytków, przedstawiono w tabeli nr I.6.1

Wsie

Na terenie gminy Czarne znajduje się szereg obiektów o cennych walorach kulturowych. Najważniejsze z nich wpisano do wojewódzkiej ewidencji zabytków. Są to przede wszystkim zespoły folwarczne i podworskie lub ich części oraz dzwonnice przy niektórych kościołach.

Na etapie wykonywania prac planistycznych należy zinwentaryzować wszystkie zabytki i poprzez odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego objąć je ochroną prawną.

• Założenia dworsko-parkowe znajdujące się z wojewódzkiej ewidencji zabytków

1) Założenie dworsko-parkowe w wsi Biernatka -

Biernatka to mała wioska o przewadze rozproszonej zabudowy zagrodowej z relikami założenia podworskiego i zabytkowego parku z 2 połowy XIX w. zarówno z zabytkowej zabudowy jak i parku zachowały się tylko nieliczne pozostałości, które niestety ulegają ciągłej degradacji w wyniku zaistniałych wtórnych podziałów, braku jednego właściciela oraz prowadzenia remontów sprzecznych z zasadami konserwatorskimi, a także w wyniku świadomego niszczenia starodrzewu.

Park dworski o założeniu krajobrazowo – leśnym powstał w II połowie XIX wieku w stylu angielskim i składał się z dwóch wyraźnie oddzielonych od siebie zabudowaniami folwarcznymi części. W części wschodniej znajdował się dwór, wybudowany wg źródeł w 1800 r., który przypuszczalnie został zniszczony na miejscu którego na przełomie XIX i XX wieku wybudowano drugi istniejący do chwili obecnej. Można przypuszczać, iż razem z pierwszym dworem powstała najstarsza część parku – aleja bukowa. Dopiero w II połowie XIX wieku założono w nawiązaniu do istniejącej alei i dworu naturalistyczny park leśny, wykorzystując bogatą, pofałdowaną rzeźbę terenu.

Południowy kompleks parku tworzył drzewostan świerkowo-bukowy ograniczony od zachodu szpalerem świerku. Przez tę część parku prowadziło kilka dróg i ścieżek o charakterze użytkowym. W jego południowym rogu wybudowano małą kapliczkę.

Przed dworem założono klomb i podjazd. Z drugiej strony pałacu kilka luźnych nasadzeń jodły i buka przechodziło w drzewostan bukowy z prostokątną polaną. Od północy przylegała do parku duża łąka, na której na przełomie XIX i XX wieku założono sad, który ograniczono od północy i zachodu szpalerem świerków i daglezi. Szpaler ten załamany pod kątem prostym zlikwidował widok z pałacu na zabudowania folwarczne. Zastosowano przerwy w szpalerze w celu otwarcia widoku na zachodnią część parku i rosnący przy drodze wiejskiej (obecnie szosie) dąb oraz na obniżone łąki na północy.

Stan zachowania zabudowań dworskich jest znikomy i mocno przebudowany a także uległ licznym wtórnym podziałom parcelacyjnym i dodatkowo został uzupełniony nową prawdopodobnie nielegalną zabudową w formie gospodarczych budynków o substandardowych formach. W bezpośrednim sąsiedztwie dawnego dworu zlokalizowany był park w stylu angielskim z przepiękną aleją bukową. Niestety park ten jest sukcesywnie niszczone (prace „archeologiczno – poszukiwawcze” skarbów przez nieznaną sprawców) oraz poprzez rabunkową wycinkę zabytkowego starodrzewu na cele opałowe. Proces ten trwał i trwa nieprzerwanie w dalszym ciągu. W skład zespołu dworsko – parkowego wchodził drugi park zlokalizowany po przeciwnej stronie wspomnianego wyżej tj. po zachodniej stronie dworu i majdanu. Park ten powstał w stylu naturalistycznego parku leśnego z bardzo wieloma urządzeniami hydrotechnicznymi wykorzystującymi przepływ wód i rzeźbę terenu. Oczywiście przepływ wód i rzeźba terenu zostały przez twórców parku uwypuklone tworząc liczne atrakcje rekreacyjne: mostki, zapory, śluzy, kaskady, kopce itp. Ponieważ park ten został wchłonięty przez otaczającą zieleń leśną co sprzyjało ochronie a przynajmniej zabezpieczyło park przed nadmierną dewastacją ludzką (w przeciwieństwie do wschodniego parku bezpośrednio sąsiadującego z dworem).

Działania konserwatorskie powinny polegać na natychmiastowym zabezpieczeniu przed dalszą celową wycinką drzew parku wschodniego (np. wygrodenienie terenu). Dalsze działania powinny odbywać się z zasadami opisanymi w ogólnych zasadach ochrony parków. Dodać należy że zespół dworski został poddany wtórnym podziałom parcelacyjnym co trzeba uwzględnić w projektowanych pracach konserwatorskich i wytycznych inwestycyjnych, które powinny zmierzać do zagospodarowania terenu spójnego i jednolitego dla założenia dworskiego i nie uwypuklającego współczesnych podziałów własnościowych.

- 2) **Zespół folwarczny we wsi Bińcze** – zachowało się podwórze gospodarcze z zabytkowymi budynkami gorzelni i magazynu zbożowego, uzupełnione zabudową PGRowską oraz nieliczne domy będące kiedyś częścią kolonii mieszkalnej. Budynki gospodarcze i gorzelnia ciągle są użytkowane. Dwór rozebrano i jedyny ślad po nim stanowią fundamenty. Park zachował się w dobrym stanie, wpisano go do Rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i podjęto prace porządkowo-aktywizacyjne, które obejmują zlokalizowanie na jego terenie nowej świetlicy wiejskiej.

- 3) **Zespół dworsko-folwarczny we wsi Domisław Dolny** – dwór przekształcono w wielorodzinny budynek mieszkaniowy. Na jego tyłach znajdują się relikty parku, z cmentarzem rodzinnym właścicieli majątku. Zabudowania tworzące dawne podwórze gospodarcze zostały wchłonięte przez zabudowę mieszkaniową kolonii mieszkalnej i nie są użytkowane zgodnie ze swoim przeznaczeniem. Założenie folwarczne rozrosło się jedynie o pojedyncze zagrody wiejskie zlokalizowane przy drodze powiatowej.
- 4) **Zespół pałacowo-folwarczny we wsi Domisław Górny** – zachował się pałac, relikty parku, miejsca pochówku dawnych właścicieli majątku oraz zabudowania gospodarcze uzupełnione o nową zabudowę w okresie utworzenia PGRu. Część zabudowań dalej użytkowana jest do prowadzenia produkcji rolnej.
- 5) **Zespół dworsko-folwarczny we wsi Kijno** - z zespołu folwarcznego nie zachowała się niemal żadna zabudowa. Dostrzegalne są relikty parku podworskiego, którego układ przestrzenny został zatarty, a większość wyciętego starodrzewu zastąpiły samosiejki. Pierwotnie położony na jego terenie dwór z początku XXw. rozebrano ok. 1980r., a z zabudowań gospodarczych zachowały się nieużytkowana obecnie stajnia i kuźnia oraz obora zmieniona na świniańnię. Wprowadzane uzupełnienia zabudową gospodarczą i mieszkaniową dla pracowników PGRu zatarty pierwotny układ przestrzenny założenia.
- 6) **Zespół dworsko-folwarczny we wsi Krzemieniewo** - folwark jest zdewastowany. Z pałacu pozostały ruiny murów i szkielet dachu, natomiast park zniszczyła głównie wycinka zabytkowego starodrzewu. Dawne zabudowania zachowały się tylko w postaci północnego skrzydła zamykającego podwórze gospodarcze. PGR objął teren założenia i powiększył je o nową zabudowę gospodarczą na północ od dworu.
- 7) **Założenie dworsko-parkowe we wsi Łoża** - Park w zespole dworsko-parkowym w Łoży został założony w końcu XVIII w. w stylu angielskim krajobrazowo-romantycznym. Głównym budynkiem parku był dwór. Park nie posiadał układów symetrycznych. Na polanie przed pałacem rosły luźno różne gatunki drzew ograniczone po bokach szpalerami. Na terenie parku znajdowały się elementy małej architektury: altany, fontanny, klomby. Od pałacu, pomiędzy altanami tarasowaną drogą parkową do stawu w zachodniej części parku biegła oś widokowa. Od północy park zamykała aleja drzew a od południa sad owocowy. Obok sadu znajdowały się oranżeria, zwierzyńiec, warzywnik z domkiem ogrodnika. Zabudowania gospodarcze folwarku zajmowały południowo-wschodnią część założenia. Zlokalizowane były przy dużym dziedzińcu przez który prowadziła droga wjazdowa z murowaną bramą. Teren parku ogrodzony był ze wszystkich stron siatką ozdobną na podmurówce z kamienia i cegły.
Na skraju wsi zlokalizowany jest zespół podworski z zachowaną w znacznej mierze zabudową gospodarczą, bez dworu i z relikdami parku. Obecny właściciel wykonuje roboty remontowe i rekonstrukcyjne niestety w sposób niezgodny ze sztuką konserwatorską. Zachowane obiekty posiadają duży walor architektoniczny z cennymi detalami architektoniczno-rzeźbiarskimi na elewacjach,

więc prowadzenie nieprofesjonalnych działań inwestycyjnych w ich zakresie może wyrządzić obiektom zabytkowym więcej szkody niż pożytku. Założenie parkowe nie było systematycznie konserwowane i utrzymywane przez co uległo degradacji na skutek niekontrolowanych przerostów zieleni o charakterze leśnym. Układ założenia parkowego jest obecnie całkowicie nieczytelny, podszycie jest przekształcone w skutek robót „archeologów-amatorów”. Obecny właściciel wykonuje wyżej prace remontowe w obiektach zabytkowych, natomiast park nie jest jego przedmiotem zainteresowania. Aby ochronić założenie parkowe należy podjąć niezbędne działania interwencyjne omówione wyżej (wygrodzić teren, zabezpieczyć przed dalszą degradacją). Elementem sprzyjającym rekonstrukcji założenia dworsko-parkowego jest brak drobnych wtórnych podziałów parcelacyjnych i realizacji na terenie parku nowej zabudowy co często występuje w innych założeniach dworsko-parkowych.

- 8) Założenie dworsko-parkowe w Racinie** - Racinie to mała wieś ulicowa położona w oddaleniu od szlaków komunikacyjnych z zabytkowym, drewnianym, szachulcowym kościołem zlokalizowanym na wzgórzu przy drodze wjazdowej do wsi. Kościół filialny p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej parafii w Bińcu jest wpisany do Rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wraz z otoczeniem, czyli zabytkowym cmentarzem i położoną na jego terenie dzwonnica. Układ wsi tworzy kilka zagród w większości o zachowanych zabytkowych, nieprzekształconych formach architektonicznych i w związku z tym cała wieś stanowi dużą wartość kulturową zabudowy ruralistycznej. Po dawnym folwarku zlokalizowanym w centrum wsi nie zachowała się zabudowa ani układ przestrzenny. Z założenia podworskiego zachowały się jedynie relikty bramy wjazdowej do folwarku i budynków gospodarczych.

Park wiejski w Racinie założony został w płn-zach. części Racinie, w połowie XIX wieku, w stylu krajobrazowym o charakterze leśnym. Na jego pld-zach. skraju usytuowano średniej wielkości pałac, który zniszczony został po II wojnie światowej. Od pałacu w kierunku pld-wsch. aż do bramy wjazdowej prowadziła, będąca obecnie w stanie szczątkowym, droga ze szpalerem świerkowym. W centralnej części parku usytuowano staw, do którego od głównej alei, dochodziły boczne alejki. Na północ od parku rozciągały się zabudowania gospodarcze, przy których zlokalizowane były trzy dęby o charakterze pomnikowym. Folwark nie zachował się w takim układzie do czasów dzisiejszych. Po pałacu spalonym w 1945r pozostały jedynie ślady fundamentów, świerkowy szpaler został mocno przerzedzony, staw został zamulony i zanieczyszczony, a żadna z dawniej istniejących alei nie jest czytelna. Jak wspomniano wyżej w założeniu dworsko parkowym zachowały się w zasadzie fundamenty zabudowy gospodarczej oraz pojedyncze drzewa, z których nie da się odczytać pierwotnego układu założenia dworsko parkowego. W tym przypadku nie jest możliwe przywrócenie temu obiektowi formy dworsko –parkowej, przy wykluczeniu działań rekonstrukcyjnych, które są

możliwe, lecz w naszej rzeczywistości ekonomicznej nierealne. Realnym natomiast działaniem konserwatorskim mogą być działania zabezpieczające zachowanych reliktyw parku przed dalszą wycinką i dewastacją i objęcie całego obszaru działaniami polegającymi na rekompozycji historycznego założenia, polegającym na wytworzeniu współczesnej formy rekreacyjnej z wkomponowanymi czytelnymi reliktywami kulturowymi (zabytki przyrody oznakowane i oznakowane fundamenty zabytkowych budynków wkomponowane w nowy układ przestrzenny np. parku wiejskiego).

9) Zespół dworsko-folwarczny we wsi Sokole – majątek zachował się w formie szczątkowej, pozostała stodoła i 3 domy robotników folwarcznych. Obora istnieje jako ruina, natomiast chlewnia została zlokalizowana dzięki fundamentom. Dwór z początku XXw. rozebrano prawdopodobnie w 1980r., park jest poważnie zdegradowany, a większość drzew wycięto.

10) Zespół folwarczny we wsi Wyczechy - nieużytkowany pałac spalił się i niepoddawany remontom niszczeje. Otacza go zdewastowany park podworski (wpisany do Rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków). Zabudowa podwórza gospodarczego została w większości zastąpiona nowoczesnymi budynkami produkcyjno-gospodarczymi i obecnie stanowi własność spółki EURO-FARM. Budynki mieszkalne będące niegdyś częścią kolonii mieszkalnej zostały przemieszkane ze współczesną zabudową.

Wykaz innych zabytków nieruchomych na terenie wiejskim gminy Czarne znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji zabytków, przedstawiono w tabeli nr I.6.2.

I.6.2.1.3 Inne zabytki nieruchome wyznaczone przez Burmistrza Czarne do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków

Miasto

Wykaz innych zabytków nieruchomych na terenie miasta Czarne wyznaczonych przez Burmistrza do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków, przedstawiono w tabeli nr I.6.1a.

Wsie

Burmistrz nie wyznaczył innych zabytków nieruchomych na terenie gminy Czarne, które powinny znaleźć się w gminnej ewidencji zabytków.

Tabela nr I.6.1 Wykaz innych zabytków nieruchomych na terenie miasta Czarne znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji zabytków

Lp	Nazwa wsi	Adres	Obiekt	Data powstania	Materiał	Uwagi
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
CZARNE						
1.	Czarne	ul. Cicha 1	bud. mieszkalny	k. XIX w.	murowany	
2.	Czarne	ul. Cicha 3	bud. mieszkalny	—	murowany	
3.	Czarne	ul. Człuchowska 3	Bud. mieszkalny i gospodarczy	k. XIX w.	murowany	
4.	Czarne	ul. Człuchowska 15	Bud. mieszkalny i gospodarczy	Ok. 1930 r.	murowany	
5.	Czarne	ul. Dworcowa 1	Bud. usługowy	k. XIX w.	murowany	
6.	Czarne	ul. Dworcowa 2	Budynek PKP	k. XIX w.	szachulcowy	
7.	Czarne	ul. Dworcowa	Wieża ciśnień	pocz. XIX w.	murowany	
8.	Czarne	ul. Kolejowa 4	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	pocz. XX w.	murowany	
9.	Czarne	ul. Kolejowa 5	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	k. XIX w.	murowany	
10.	Czarne	ul. Kolejowa 12	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	k. XIX w.	murowany	
11.	Czarne	ul. Kościelna 19	bud. mieszkalny	k. XIX w.	murowany	
12.	Czarne	ul. Kościuszki 5	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	k. XIX w.	murowany	
13.	Czarne	ul. Kościuszki 7	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	k. XIX w.	murowany	
14.	Czarne	ul. Kościuszki 9	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	—	murowany	
15.	Czarne	ul. Kościuszki 10	bud. mieszkalny	k. XIX w.	murowany	
16.	Czarne	ul. Kościuszki 12	bud. mieszkalny	k. XIX w.	murowany	
17.	Czarne	ul. Kościuszki 14	bud. mieszkalny	—	murowany	
18.	Czarne	ul. Kościuszki 20	bud. mieszkalny	k. XIX w.	murowany	
19.	Czarne	ul. Kościuszki 24	bud. mieszkalny	XIX w.	murowany	
20.	Czarne	ul. Kościuszki 35	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	k. XIX w.	murowany	
21.	Czarne	ul. Kościuszki 41	bud. usługowy	Ok. 1910 r.	murowany	
22.	Czarne	ul. Kościuszki 42	bud. mieszkalny	4 ćw. XIX w.	murowany	
23.	Czarne	ul. Kościuszki 45	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	4 ćw. XIX w.	murowany	
24.	Czarne	ul. Kościuszki 47	bud. mieszkalny	4 ćw. XIX w.	murowany	
25.	Czarne	ul. Kościuszki 49	bud. mieszkalny	XX w.	murowany /szachulcowy	
26.	Czarne	ul. Kościuszki 51	bud. mieszkalny	1902 r.	murowany	
27.	Czarne	ul. Mickiewicza 3	bud. mieszkalny	1907 r.	murowany	
28.	Czarne	ul. Mickiewicza 5	bud. mieszkalny	k. XIX w.	murowany	
29.	Czarne	ul. Mickiewicza 7	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	k. XIX w.	murowany	
30.	Czarne	ul. Mickiewicza 9	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	k. XIX w.	murowany	
31.	Czarne	ul. Mickiewicza 11	bud. mieszkalny	k. XIX w.	murowany	
32.	Czarne	ul. Młyńska 1	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	k. XIX w.	murowany	
33.	Czarne	ul. Młyńska 9	młyn	pocz. XX w.	murowany	

c.d. Tabela nr I.6.1 Wykaz innych zabytków nieruchomych na terenie miasta Czarne znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji zabytków

Lp	Nazwa wsi	Adres	Obiekt	Data powstania	Materiał	Uwagi
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
c.d. CZARNE						
34.	Czarne	ul. Młyńska 11	młyn	pocz. XX w.	murowany	
35.	Czarne	ul. Moniuszki 1	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	k. XIX w.	murowany	
36.	Czarne	ul. Moniuszki 12	bud. usługowy	Ok. 1925 r.	murowany	
37.	Czarne	ul. Ogrodowa 5	bud. mieszkalny	Ok. 1930 r.	murowany	
38.	Czarne	ul. Ogrodowa 12	bud. mieszkalny	pocz. XX w.	murowany	
39.	Czarne	ul. Parkowa 4	szkoła	1899 r., 1927 r.	murowany	
40.	Czarne	ul. Parkowa 12	bud. usługowy	Ok. 1920 r.	murowany	
41.	Czarne	ul. Plac Wolności 2	bud. mieszkalny	pocz. XX w.	murowany	
42.	Czarne	ul. Plac Wolności 9	bud. mieszkalny	k. XIX w.	murowany	
43.	Czarne	ul. Plac Wolności 12	bud. mieszkalny	k. XIX w.	murowany	
44.	Czarne	ul. Podmurna 1	bud. mieszkalny	k. XIX w.	murowany	
45.	Czarne	ul. Strzelecka 7	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	k. XIX w.	murowany	
46.	Czarne	ul. Strzelecka 11	bud. mieszkalny	1 ćw. XX w.	murowany	
47.	Czarne	ul. Szkolna 1	bud. mieszkalny	k. XIX w.	murowany	
48.	Czarne	ul. Szkolna 2	bud. mieszkalny	pocz. XX w.	murowany	
49.	Czarne	ul. Zamkowa 5	bud. mieszkalny	k. XIX w.	murowany	
50.	Czarne	ul. Zamkowa 7	bud. mieszkalny	k. XIX w.	murowany	
51.	Czarne	ul. Zamkowa 9	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	k. XIX w.	murowany	
52.	Czarne	ul. Zamkowa 15	pałac	k. XIX w.	murowany	obecnie obiekt usługowy
53.	Czarne	ul. Zamkowa 23	bud. usługowy	k. XIX w.	murowany	

Tabela nr I.6.1a. Wykaz innych zabytków nieruchomych na terenie miasta Czarne wyznaczonych przez Burmistrza do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków

Lp	Nazwa wsi	Adres	Nazwa obiektu	Uwagi
1.	2.	3.	4.	5.
CZARNE				
1.	Czarne	ul. Ciasna 4	bud. mieszkalny	
2.	Czarne	ul. Kanałowa 3	bud. mieszkalny	
3.	Czarne	ul. Kolejowa 10	bud. mieszkalny	
4.	Czarne	ul. Kolejowa 21	bud. mieszkalny	
5.	Czarne	ul. Kolejowa 23	bud. mieszkalny	
6.	Czarne	ul. Kościuszki 13	bud. mieszkalny	
7.	Czarne	ul. Kościuszki 15	bud. mieszkalny	
8.	Czarne	ul. Kościuszki 32	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	
9.	Czarne	ul. Kościuszki 34	bud. mieszkalny	
10.	Czarne	ul. Kościuszki 36	bud. mieszkalny	
11.	Czarne	ul. Kościuszki 38	bud. mieszkalny	
12.	Czarne	ul. Kościuszki 40	bud. mieszkalny	
13.	Czarne	ul. Kościuszki 43	bud. mieszkalny	
14.	Czarne	ul. Leśna 3	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	
15.	Czarne	ul. Leśna 4	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	
16.	Czarne	ul. Lipowa 2	bud. mieszkalny	
17.	Czarne	ul. Lipowa 4	bud. mieszkalny	
18.	Czarne	ul. Lipowa 6	bud. mieszkalny	
19.	Czarne	ul. Lipowa 8	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	
20.	Czarne	ul. Marszałkowska 1	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	

**c.d. Tabela nr I.6.1a. Wykaz innych zabytków nieruchomości na terenie miasta Czarne
 wyznaczonych przez Burmistrza do ujęcia w gminnej ewidencji
 zabytków**

Lp	Nazwa wsi	Adres	Nazwa obiektu	Uwagi
1.	2.	3.	4.	5.
c.d. CZARNE				
21.	Czarne	ul. Marszałkowska 2/4	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	
22.	Czarne	ul. Marszałkowska 3	bud. mieszkalny	
23.	Czarne	ul. Marszałkowska 5	bud. mieszkalny	
24.	Czarne	ul. Marszałkowska 7	bud. mieszkalny	
25.	Czarne	ul. Mickiewicza	bud. gospodarczy	
26.	Czarne	ul. Młyńska 10	bud. mieszkalny	
27.	Czarne	ul. Moniuszki 3	bud. mieszkalny	
28.	Czarne	ul. Moniuszki 14	bud. mieszkalny	
29.	Czarne	ul. Ogrodowa 16	bud. mieszkalny	
30.	Czarne	ul. Ogrodowa 18	bud. mieszkalny	
31.	Czarne	ul. Ogrodowa 24	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	
32.	Czarne	ul. Parkowa 5	bud. mieszkalny	
33.	Czarne	ul. Parkowa 9/11	bud. mieszkalny	
34.	Czarne	Plac Wolności 4	bud. mieszkalny	
35.	Czarne	Plac Wolności 5	bud. mieszkalny	
36.	Czarne	Plac Wolności 8	bud. mieszkalny	
37.	Czarne	ul. Przemysłowa 1	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	
38.	Czarne	ul. Przemysłowa 3	bud. mieszkalny	
39.	Czarne	ul. Strzelecka 1	bud. mieszkalny	
40.	Czarne	ul. Strzelecka 2	bud. mieszkalny	
41.	Czarne	ul. Strzelecka 3	bud. mieszkalny	
42.	Czarne	ul. Strzelecka 5	bud. mieszkalny	
43.	Czarne	ul. Strzelecka 6	bud. mieszkalny	
44.	Czarne	ul. Strzelecka 12	bud. mieszkalny	
45.	Czarne	ul. Strzelecka 14	bud. mieszkalny	
46.	Czarne	ul. Strzelecka 16	bud. mieszkalny	
47.	Czarne	ul. Strzelecka 21	bud. mieszkalny	
48.	Czarne	ul. Szczecinecka 3	bud. mieszkalny	
49.	Czarne	ul. Szczecinecka 5	bud. mieszkalny	
50.	Czarne	ul. Szkolna 5	bud. mieszkalny	
51.	Czarne	ul. Szosowa 2	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	
52.	Czarne	ul. Szosowa 3	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	
53.	Czarne	ul. Szosowa 4	bud. mieszkalny	
54.	Czarne	ul. Szosowa 6	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	
55.	Czarne	ul. Szosowa 7	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	
56.	Czarne	ul. Szosowa 8	bud. mieszkalny	
57.	Czarne	ul. Szosowa 10	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	
58.	Czarne	ul. Szosowa 11	bud. mieszkalny	
59.	Czarne	ul. Szosowa 12	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	
60.	Czarne	ul. Szosowa 13	bud. mieszkalny	
61.	Czarne	ul. Szosowa 14	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	
62.	Czarne	ul. Zamkowa 1	bud. mieszkalny	
63.	Czarne	ul. Zamkowa 3	bud. mieszkalny	
64.	Czarne	ul. Zamkowa 10	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	
65.	Czarne	ul. Zamkowa 11	bud. mieszkalny	
66.	Czarne	ul. Zamkowa 13	bud. mieszkalny	
67.	Czarne	ul. Zamkowa 16	bud. mieszkalny	
68.	Czarne	ul. Złota 1	bud. mieszkalny	
69.	Czarne	ul. Złota 2	bud. mieszkalny	

Tabela nr I.6.2 Wykaz innych zabytków nieruchomych na terenie wiejskim gminy Czarne znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji zabytków

Lp	Miejscowość	Nr	Obiekt	Data powstania	Materiał	Uwagi
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
CZARNE						
1.	Biernatka	—	Zespół dworsko-folwarczny	—	murowany	
2.	Biernatka	—	pałac	XIX/XX w., 1965-1970 r.	murowany	
3.	Bińcze	—	Zespół folwarczny	Pocz. XX w.	—	
4.	Bińcze	—	Magazyn zbożowy	1924 r.	murowany /cegłany	
5.	Bińcze	—	oficyna	1889 r.	murowany	
6.	Bińcze	—	obora	1910 r.	murowany	
7.	Bińcze	—	gorzelnia	pocz. XX w.	murowany	
8.	Bińcze	—	mleczarnia	k. XIX w.	murowany	
9.	Bińcze	—	kuźnia	pocz. XX w.	murowany	
10.	Bińcze	—	budynek gospodarczy	pocz. XX w.	murowany	
11.	Bińcze	—	ruiny kapliczki	poł. XIX w.	murowany	
12.	Domisław Dolny	21	dwór	Ok. 1920 r.	murowany /cegłany	
13.	Domisław Górny	46	pałac	Ok. 1910 r.	murowany /cegłany	
14.	Domisław Górny	—	zespół pałacowo-folwarczny	1895-1905 r., 1910 r.	—	
15.	Domisław	62	gajówka	—	—	
16.	Kijno	—	zespół dworsko-folwarczny	Pocz. XX w.	—	
17.	Krzemieniewo	15	bud. mieszkalny	2 poł. XIX w.	szachulcowy	
18.	Krzemieniewo	21	dwór	2 poł. XIX w.	murowany /cegłany	
19.	Łoża	—	zespół folwarczny	k. XIX w., do II WŚ	—	
20.	Łoża	—	wielofunkcyjny budynek gospodarczy	1890 r.	murowany /cegłany	
21.	Łoża	—	chlewnia	1900 r.	murowany /cegłany	
22.	Łoża	—	wozownia ze stolarnią	1900 r.	murowany	
23.	Łoża	—	silos	k. XIX w.	murowany	
24.	Łoża	—	bud. gospodarczy	1943 r.	murowany	
25.	Nadziejewo	—	dzwonnica	XVIII w.	drewniany	
26.	Nadziejewo	28	dom	k. XIX w.	murowany	
27.	Raciniewo	—	dzwonnica	XIX w.	drewniany	
28.	Sokole	14	bud. mieszkalny	2 poł. XIX w.	ryglowy	
29.	Sokole	—	zespół dworsko-folwarczny	pocz. XX w.	—	
30.	Wyczechy	—	zespół folwarczny	—	—	
31.	Wyczechy	—	dom mieszkalny	pocz. XX w.	murowany /cegłany	
32.	Wyczechy	—	dom mieszkalny	1936 r.	murowany /cegłany	
33.	Wyczechy	—	dom mieszkalny	1930 r.	murowany /cegłany	
34.	Wyczechy	—	stodoła	1937 r.	drewniana	
35.	Wyczechy	—	silosy	1944 r.	murowane	
36.	Wyczechy	—	obora i spichlerz	Ok. 1910 r.	murowany /cegłany	

I.6.2.2 Zabytki archeologiczne

I.6.2.2.1 Zabytki archeologiczne wpisane do Rejestru Zabytków Województwa Pomorskiego

Wsie

Na terenie gminy wiejskiej znajdują się liczne ślady kultury i bytowania człowieka, jednak tylko jeden, wyjątkowo rozległy zespół trzech stanowisk wpisano do rejestru zabytków województwa pomorskiego. Jest on objęty strefą „W” pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej i oznaczony na rysunku studium. Celem jego ochrony jest zachowanie istniejącego zasobu kulturowego i topograficznego wraz ze strefą ochrony krajobrazowej. Obiekty te istniały i będą istnieć w krajobrazie kulturowym gminy. Bez możliwości zainwestowania.

Stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków:

- a. **W1 - Zespół trzech cmentarzysk kultury pomorskiej** w Biernatce wpisanych do rejestru zabytków pod numerem A-a-115 decyzją Wojewódzkiego Konserwatora w Słupsku Nr KL II-5350/12/87 z dnia 24.07.1987 r. Na terenie stanowisk znajdują się groby skrzynkowe zawierające m.in. popielnice twarzowe. Z uwagi na duży obszar występowania grobów i rodzaj występującego materiału, zespół jest wyjątkowo cenny pod względem kulturowym i naukowo-badawczym.

Stanowisko archeologiczne figuruje w rejestrze zabytków pod numerem AZP 26-30/1-3.

Na rysunku studium zabytek archeologiczny oznaczono symbolem W.1.

Pozostałe stanowiska archeologiczne znajdujące się w ewidencji zabytków archeologicznych (nieobjęte ochroną konserwatorską na podstawie wpisu do rejestru zabytków) zostały omówione w pkt. I.6.2.2.2

I.6.2.2.2 Zabytki archeologiczne znajdujące się w ewidencji Zabytków

Obok zabytków nieruchomych, na terenie gminy Czarne występują także zabytki archeologiczne. Zalicza się do nich tereny noszące ślady bytowania człowieka pradziejowego, wczesnośredniowiecznego i późniejsze, będące świadectwem rozwoju osadnictwa, kultury, sztuki czy nauki. Wyznaczono na nich stanowiska archeologiczne na podstawie:

- badań wykopaliskowych,
- badań powierzchniowych,
- badań w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski,
- doraźnych badań terenowych.

Postępująca destrukcja stanowisk archeologicznych stwarza zagrożenie stopniowej, fizycznej likwidacji tego najstarszego dziedzictwa kulturowego. W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy należy stworzyć możliwość otworzenia ścieżki prawnej ochrony archeologicznego oraz architektoniczno-archeologicznego dziedzictwa kulturowego.

Aby zapobiec niekontrolowanemu prowadzeniu działań inwestycyjnych w obrębie stanowisk archeologicznych, oznacza się je na rysunku studium i otacza strefami ochrony archeologiczno-konserwatorskiej w zależności od wartości kulturowych i naukowo-badawczych jakie prezentują. Dla każdej strefy wyznacza się inne zasady ochrony i zagospodarowania. Prowadzenie jakichkolwiek działań inwestycyjnych w obrębie stanowisk archeologicznych wymaga uzgodnienia przez Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków delegatura w Słupsku.

Chronologia przedstawiona w poniższych tabelach określająca czas powstania i funkcjonowania niżej wymienionych stanowisk zawiera się dla poszczególnych epok w granicach:

- neolit – 4000 p.n.e. – 1700 p.n.e.
- epoka brązu – 1700 p.n.e. – 650 p.n.e.
- wczesna epoka żelaza – 650 p.n.e. – początek n.e.
- okres wpływów rzymskich – początek n.e. – VI w. n.e.
- wczesne średniowiecze – VI – XII w. n.e.
- średniowiecze – XIII – XIV w. n.e.
- późne średniowiecze – XV – XVI w. n.e.

Uwaga: na terenie gminy znajduje się jedno stanowisko archeologiczne wpisane do rejestru zabytków, omówione w pkt. I.6.2.2.3.

Miasto

Na obszarze miasta i obrębu Czarne znajduje się 15 stanowisk archeologicznych ujętych w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków Archeologicznych. Dzielą się one na 4 strefy o różnym stopniu ochrony archeologicznej:

- „W” strefa pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej (Wa – ruiny zamku i dworu obronnego, zachowanymi i podziemnymi relikami murów, baszt i fosy; Wb- kościół parafialny pw. Wniebowzięcia NMP wraz z otoczeniem z zachowanymi relikami podziemnymi osadniczymi),
- „W.I” strefa pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej (obszar miasta lokacyjnego z otoczeniem),
- „Wm.II” strefa częściowej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej (osada kultury łużycko-pomorskiej, wielbarskiej, wczesnośredniowieczna),
- „Wm.III” strefy ograniczonej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej (osady różnych kultur).

Podstawowe zagrożenia dla wszystkich obiektów archeologicznych stanowią:

- prace ziemne w trakcie których może dojść do naruszenia oraz zniszczenia warstw i obiektów archeologicznych zalegających pod powierzchnią ziemi. Są to prace jak: lokalizowanie nowej zabudowy, melioracje, kładzenie wodociągów, gazociągów, prowadzenie inwestycji drogowych, prowadzenie linii energetycznych, zamiana funkcji terenu, podział działek, itp.
- prace ziemne, w trakcie których może dojść do naruszenia oraz zniszczenia warstw kulturowych i obiektów archeologicznych znajdujących się pod zabudową nowożytną, a także zalegających pod powierzchnią ziemi na obszarach zainwestowanych. Są to prace jak np.: zabudowa, przebudowa,

rozbudowa, budowa systemów infrastruktury technicznej i dróg, itp.

- ingerencje w pradziejowe i wczesnośredniowieczne struktury osadnicze poprzez zabudowę terenów układu urbanistycznego miasta lokacyjnego, ruin zamku obronnego, w rejonie lokalizacji reliktyw murów obronnych, traktów historycznych;

- ingerencja w pradziejowe i wczesnośredniowieczne struktury osadnicze poprzez zabudowę terenów otaczających obiekty architektoniczne.

W związku z występowaniem powyższych zagrożeń w mieście Czarne, w pkt. II.4.4. w Kierunkach określa się szczegółowe zasady ochrony stanowisk archeologicznych umieszczonych w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków Archeologicznych. Ponadto podkreśla się, że prowadzenie jakichkolwiek działań inwestycyjnych na terenach występowania stanowisk archeologicznych wymaga uzgodnienia Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków delegatura w Słupsku. Schemat występowania stanowisk ochrony archeologiczno-konserwatorskiej w mieście Czarne przedstawiono na załączniku graficznym Nr 25.

1) Do strefy „W” pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej zalicza się 2 obiekty i obszary archeologiczno-architektoniczne wpisane do rejestru zabytków województwa pomorskiego. Wyznaczone zostały w miejscach, gdzie zlokalizowane są dwa najstarsze, najcenniejsze zabytki – zamek Krzyżacki i kościół p.w. Wniebowzięcia NMP. Celem ochrony jest zachowanie istniejącego zasobu kulturowego i topograficznego wraz ze strefą ochrony krajobrazowej.

Wa Zamek Krzyżacki - Ruiny zamku i dworu obronnego z reliktyw zachowanych murów obronnych, baszt z podziemnymi reliktyw architektoniczno-archeologicznymi i fos znajdują się w północno-wschodniej części miasta lokacyjnego. Wszystkie te elementy zostały wpisane do rejestru zabytków pod numerem A-96 decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Koszalinie Nr 163 z dnia 21.02.1959r. Na rysunku studium oznacza się je symbolem Wa.

Wb Kościół – zabytkowy kościół p.w. Wniebowzięcia NMP wraz z otoczeniem i zachowanymi reliktyw podziemnymi osadniczymi został wpisany do rejestru zabytków pod numerem A-1672 decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Słupsku Nr PSOZ-I-5340/25/98 z dnia 10.09.1998r. Na rysunku studium oznacza się je symbolem Wb.

Wykaz stanowisk archeologicznych w mieście Czarne objętych strefą „W” pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej przedstawiono w tabeli nr **I.6.3.**

2) Do strefy „W.I” pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej zalicza się 1 stanowisko archeologiczne obejmujące obszar miasta lokacyjnego z otoczeniem oznaczone nr AZP 25-28 w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków Archeologicznych. Celem jego ochrony jest wszechstronne udokumentowanie reliktyw pradziejowej i średniowiecznej przestrzeni osadniczej oraz podziemnej struktury miasta średniowiecznego narażonych na zniszczenie w trakcie prowadzenia inwestycyjnych prac ziemnych.

Wykaz stanowisk archeologicznych w mieście Czarne objętych strefą „W.I” pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej przedstawiono w tabeli nr **I.6.4.**

- 3) **Do strefy „Wm.II” częściowej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej** zalicza się 1 stanowisko archeologiczne – osadę kultury łużycko-pomorskiej, wielbarskiej, wczesnośredniowieczną oznaczoną nr AZP 25-28/12 w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków Archeologicznych, posiadającą istotne wartości dla dziedzictwa kulturowego gminy i budujące jej lokalną tożsamość. Dopuszcza się zainwestowanie terenu stanowiska po przeprowadzeniu archeologicznych badań ratowniczych w jego zasięgu. Celem ochrony jest wszechstronne udokumentowanie reliktyw pradziejowej i średniowiecznej przestrzeni osadniczej narażonej na zniszczenie w trakcie prowadzenia inwestycyjnych prac ziemnych.

Wykaz stanowisk archeologicznych w mieście Czarne objętych strefą „Wm.II” częściowej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej przedstawiono w tabeli nr **I.6.5.**

- 4) **Do strefy „Wm.III” ograniczonej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej** zalicza się 13 stanowisk archeologicznych o mniejszej lub nierozpoznanej wartości kulturowej oznaczonych nr AZP 25-28/3, AZP 25-28/5, AZP 25-28/9, AZP 25-28/11, AZP 25-28/13, AZP 25-28/14, AZP 25-28/16, AZP 25-28/17 i AZP 26-28/1, AZP 26-28/2, AZP 26-28/3, AZP 26-28/4, AZP 26-28/5 w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków Archeologicznych. Dopuszcza się zainwestowanie terenu stanowisk po przeprowadzeniu archeologicznych badań interwencyjnych w formie nadzoru archeologicznego realizowanego w trakcie procesu inwestycyjnego. Po rozpoznaniu wartości kulturowych stanowiska na podstawie archeologicznych badań interwencyjnych, w szczególnych przypadkach, może być niezbędne przeprowadzenie archeologicznych badań ratowniczych. Celem ochrony jest wszechstronne udokumentowanie reliktyw pradziejowej i średniowiecznej przestrzeni osadniczej narażonej na zniszczenie w trakcie prowadzenia inwestycyjnych prac ziemnych.

Wykaz stanowisk archeologicznych w mieście Czarne objętych strefą „Wm.III” ograniczonej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej przedstawiono w tabeli nr **I.6.6.**

Tabela nr I.6.3. Stanowiska archeologiczne w mieście Czarne objęte strefą „W” pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej

Lp.	Nr strefy na rysunku studium	Lokalizacja	Nr stanowiska w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków AZP	Funkcja	Wpis do rejestru zabytków
1.	2.	3.	4.	5.	6.
1.	Wa	Miasto Czarne - centrum	AZP 25-28	Ruiny zamku i dworu obronnego z zachowanymi i podziemnymi relikami murów, baszt i fosy	Decyzja Wojewódzkiego Konserwatora w Koszalinie Nr 163 z dnia 21.02.1959 r. poz. rej. zab. A-96
2.	Wb	Miasto Czarne - centrum	AZP 25-28	Kościół Parafialny pw. Wniebowzięcia NMP wraz z otoczeniem z zachowanymi relikami podziemnymi osadniczymi	Decyzja Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Słupsku Nr PSOZ-I-5340/25/98 z dnia 10.09.1998 r. poz. rej. A-1672

Dane z opracowania „Uwarunkowania ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Czarne”, Iwona Kozerska, 2009r.

Tabela nr I.6.4. Stanowiska archeologiczne w mieście Czarne objęte strefą „W.I” pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej

Lp.	Nr strefy na rysunku studium	Lokalizacja	Nr stanowiska w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków AZP	Funkcja
1.	2.	3.	4.	5.
1.	W.I.	Miasto Czarne - centrum	AZP 25-28	Obszar miasta lokacyjnego z otoczeniem obejmuje struktury przestrzeni osadniczej miasta wczesnośredniowiecznego i średniowiecznego w postaci obiektów archeologicznych i warstw kulturowych, w tym pozostałości zabudowy: np. domów, chat, ulic, traktów, warsztatów rzemieślniczych, murów i umocnień obronnych oraz pierwotnego układu przestrzennego miasta oraz innych elementów archeologicznego dziedzictwa kulturowego.

Dane z opracowania „Uwarunkowania ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Czarne”, Iwona Kozerska, 2009r.

Tabela nr I.6.5. Stanowiska archeologiczne w mieście Czarne objęte strefą „Wm.II” częściowej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej

Lp.	Nr strefy na rysunku studium	Lokalizacja	Nr stanowiska w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków AZP	Funkcja - Kultura archeologiczna - Chronologia
1.	2.	3.	4.	5.
1.	Wm.II.1	ul. Człuchowska	AZP 25-28/12	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wielbarskiej, wczesnośredniowieczna

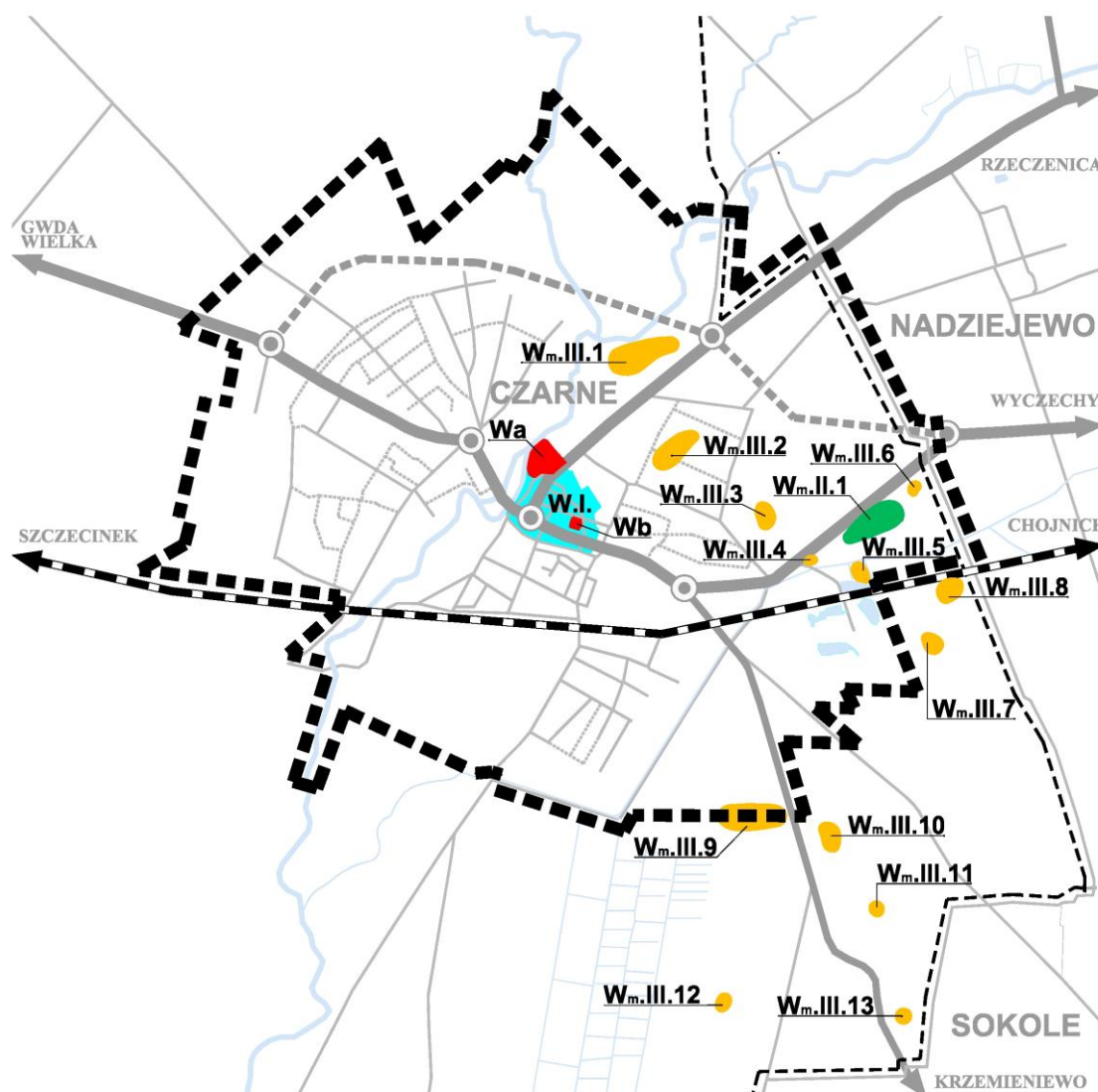
Dane z opracowania „Uwarunkowania ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Czarne”, Iwona Kozerska, 2009r.

Tabela nr I.6.6. Stanowiska archeologiczne w mieście Czarne objęte strefą „Wm.III” ograniczonej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej

Lp.	Nr strefy na rysunku studium	Lokalizacja	Nr stanowiska w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków AZP	Funkcja - Kultura archeologiczna - Chronologia
1.	2.	3.	4.	5.
1.	Wm.III.1	ul. Szosowa	AZP 25-28/3	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wczesnośredniowieczna, późnośredniowieczna
2.	Wm.III.2	ul. Długa	AZP 25-28/5	Osada późnośredniowieczna
3.	Wm.III.3	ul. Długa	AZP 25-28/9	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wczesnośredniowieczna, późnośredniowieczna
4.	Wm.III.4	ul. Człuchowska	AZP 25-28/13	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wielbarskiej
5.	Wm.III.5	ul. Człuchowska	AZP 25-28/14	Osada wczesnośredniowieczna, późnośredniowieczna
6.	Wm.III.6	ul. Człuchowska	AZP 25-28/11	Osada wczesnośredniowieczna, nowożytna
7.	Wm.III.7	obręb Czarne	AZP 25-28/16	Osada wczesnośredniowieczna, późnośredniowieczna, nowożytna
8.	Wm.III.8	obręb Czarne	AZP 25-28/17	Osada kultury wielbarskiej, wczesnośredniowieczna, późnośredniowieczna
9.	Wm.III.9	ul. Leśna	AZP 26-28/1	Osada nowożytna
10.	Wm.III.10	ul. Leśna	AZP 26-28/2	Osada nowożytna
11.	Wm.III.11	ul. Leśna	AZP 26-28/3	Osada nowożytna
12.	Wm.III.12	ul. Leśna	AZP 26-28/5	Osada wczesnośredniowieczna,
13.	Wm.III.13	ul. Leśna	AZP 25-28/4	Osada wczesnośredniowieczna, późnośredniowieczna, nowożytna

Dane z opracowania „Uwarunkowania ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Czarne”, Iwona Kozerska, 2009r.

Miasto i Gmina Czarne Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

**SCHEMAT WYSTĘPOWANIA STANOWISK OCHRONY
ARCHEOLOGICZNO – KONSERWATORSKIEJ**
na terenie Miasta

- granica miasta Czarne
--- granica obrębu Czarne

OZNACZENIA GRAFICZNE

- Stanowiska wpisane do Rejestru Zabytków
- Wa** strefa pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej zamku
 - Wb** strefa pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej kościoła parafialnego p.w. Wniebowzięcia NMP
- Stanowiska wpisane do Woj. Ewidencji Zabytków
- W.I.** strefa pełnej ochrony archeologiczno - konserwatorskiej
 - Wm.II.1** strefa częściowej ochrony archeologiczno - konserwatorskiej
 - Wm.III.1** strefa ograniczonej ochrony archeologiczno - konserwatorskiej

Załącznik graficzny NR 25

Wsie

Na obszarze miasta i obrębu Czarne znajduje się 110 stanowisk archeologicznych ujętych w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków Archeologicznych. Dzielią się one na 3 strefy o różnym stopniu ochrony archeologicznej:

- „W.I” pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej,
- „W.II” częściowej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej,
- „W.III” ograniczonej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej.

Podstawowe zagrożenia dla obiektów archeologicznych stanowią:

- prace ziemne w trakcie których może dojść do naruszenia oraz zniszczenia warstw i obiektów archeologicznych zalegających pod powierzchnią ziemi. Są to prace jak: lokalizowanie nowej zabudowy, melioracje, kładzenie wodociągów, gazociągów, wprowadzanie zalesień, prowadzenie inwestycji drogowych, lokalizowanie farm wiatrowych, prowadzenie linii energetycznych, zamiana funkcji terenu, podział działek, itp. Dla stanowisk położonych w lasach zagrożeniem jest karczowanie drzew i orka leśna.
- ingerencja w krajobraz poprzez zabudowę terenów otaczających obiekt archeologiczny, np. w przypadku cmentarzysk kurhanowych.

W związku z występowaniem powyższych zagrożeń na terenie gminy wiejskiej Czarne, w pkt. II.4.4 w Kierunkach określa się szczegółowe zasady ochrony stanowisk archeologicznych umieszczonych w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków Archeologicznych. Ponadto podkreśla się, że prowadzenie jakichkolwiek działań inwestycyjnych na terenach występowania stanowisk archeologicznych wymaga uzgodnienia Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków delegatura w Słupsku. Schemat występowania stanowisk ochrony archeologiczno-konserwatorskiej w gminie Czarne przedstawiono na załączniku graficznym Nr 26..

1) Do strefy „W.I” pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej zalicza się 7 stanowisk o własnej formie krajobrazowej oznaczonych nr AZP 26-28/26, AZP 26-28/28, AZP 26-28/29 i AZP 26-30/15, AZP 26-30/19, AZP 26-30/24, AZP 26-30/26 w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków Archeologicznych, o znaczących regionalnych i ponadregionalnych wartościach kulturowych. Celem ich ochrony jest zachowanie istniejącego zasobu kulturowego i topograficznego wraz ze strefą ochrony krajobrazowej. Nie dopuszcza się zainwestowania terenów stanowisk objętych strefą pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej. .

Wykaz stanowisk archeologicznych na terenie gminy wiejskiej objętych strefą „W.I” pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej przedstawiono w tabeli nr **I.6.7.**

b. Do strefy „W.II” częściowej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej zalicza się 6 stanowisk archeologicznych oznaczonych nr AZP 25-28/20, AZP 25-28/28, AZP 25-28/29, AZP 25-28/43, AZP 26-28/13 i AZP 26-30/25 w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków Archeologicznych, posiadających istotne wartości dla dziedzictwa kulturowego gminy i budujących jej lokalną tożsamość. Dopuszcza się zainwestowanie terenu stanowisk po przeprowadzeniu archeologicznych badań ratowniczych przeprowadzonych w zasięgu ich występowania. Celem ochrony jest

wszechstronne udokumentowanie reliktyw pradziejowej i średniowiecznej przestrzeni osadniczej narażonej na zniszczenie w trakcie prowadzenia inwestycyjnych prac ziemnych.

Wykaz stanowisk archeologicznych na terenie gminy wiejskiej objętych strefą „W.II” częściowej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej przedstawiono w tabeli nr **I.6.8.**

c. Do strefy W.III ograniczonej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej zalicza się 97 stanowisk archeologicznych o mniejszej lub nierozpoznanej wartości kulturowej, oznaczonych w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków Archeologicznych numerami:

- AZP 25-28/18, AZP 25-28/21, AZP 25-28/22, AZP 25-28/23, AZP 25-28/24, AZP 25-28/25, AZP 25-28/26, AZP 25-28/30, AZP 25-28/31, AZP 25-28/32, AZP 25-28/33, AZP 25-28/34, AZP 25-28/35, AZP 25-28/36, AZP 25-28/37, AZP 25-28/38, AZP 25-28/39, AZP 25-28/40, AZP 25-28/41, AZP 25-28/42, AZP 25-28/44, AZP 25-28/45, AZP 25-28/46, AZP 25-28/48, AZP 25-28/49, AZP 25-28/50, AZP 25-28/51, AZP 25-28/52, AZP 25-28/53, AZP 25-28/54, AZP 25-28/56, AZP 25-28/57, AZP 25-28/58,
- AZP 25-29/1, AZP 25-29/4, AZP 25-29/14, AZP 25-29/15, AZP 25-29/16, AZP 25-29/17, AZP 25-29/18, AZP 25-29/19, AZP 25-29/20, AZP 25-29/21,
- AZP 26-28/8, AZP 26-28/9, AZP 26-28/10, AZP 26-28/11, AZP 26-28/12, AZP 26-28/14, AZP 26-28/15, AZP 26-28/16, AZP 26-28/17, AZP 26-28/18, AZP 26-28/19, AZP 26-28/20, AZP 26-28/21, AZP 26-28/22, AZP 26-28/23, AZP 26-28/24, AZP 26-28/25, AZP 26-28/27, AZP 26-28/30, AZP 26-28/31, AZP 26-28/32, AZP 26-28/33,
- AZP 26-29/1, AZP 26-29/2, AZP 26-29/3, AZP 26-29/4, AZP 26-29/5, AZP 26-29/6, AZP 26-29/7, AZP 26-29/8, AZP 26-29/9, AZP 26-29/10, AZP 26-29/14, AZP 26-29/20,
- AZP 27-28/A1, AZP 27-28/A8, AZP 27-28/A9, AZP 27-28/A10, AZP 27-28/A12, AZP 27-28/A13, AZP 27-28/B1, AZP 27-28/B2, AZP 27-28/B6, AZP 27-28/B8, AZP 27-28/B10, AZP 27-28/C2, AZP 27-28/C3, AZP 27-28/C5, AZP 27-28/C6, AZP 27-28/C7, AZP 27-28/D1, AZP 27-28/D2.

Dopuszcza się zainwestowanie terenu stanowisk po przeprowadzeniu archeologicznych badań interwencyjnych w formie nadzoru archeologicznego realizowanego w trakcie procesu inwestycyjnego. Po rozpoznaniu wartości kulturowych stanowiska na podstawie archeologicznych badań interwencyjnych, w szczególnych przypadkach, może być niezbędne przeprowadzenie archeologicznych badań ratowniczych. Celem ochrony jest wszechstronne udokumentowanie reliktyw pradziejowych i średniowiecznych przestrzeni osadniczych narażonych na zniszczenie w trakcie prowadzenia inwestycyjnych prac ziemnych.

Wykaz stanowisk archeologicznych na terenie gminy wiejskiej objętych strefą „W.III” ograniczonej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej przedstawiono w tabeli nr **I.6.9.**

Tabela nr I.6.7. Stanowiska archeologiczne na terenie wiejskim objęte strefą W.I pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej

Lp.	Nr strefy na rysunku studium	Obręb	Nr stanowiska w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków AZP	Funkcja - Kultura archeologiczna - Chronologia
1.	2.	3.	4.	5.
1.	W.I.1	Sokole	AZP 26-28/26	Cmentarzysko kurhanowe kultury łużyckiej, osada neolityczna
2.	W.I.2	Sokole	AZP 26-28/28	Cmentarzysko kurhanowe kultury łużyckiej
3.	W.I.3	Sokole	AZP 26-28/29	Cmentarzysko kurhanowe kultury łużyckiej
4.	W.I.4	Bińcze	AZP 26-30/15	Miejsce kultu lub cmentarzysko kurhanowe kultury wielbarskiej
5.	W.I.5	Bińcze	AZP 26-30/24	Osada kultury oksywsko-wielbarskiej, cmentarzysko kultury wielbarskiej
6.	W.I.6	Bińcze	AZP 26-30/26	Cmentarzysko kurhanowe
7.	W.I.7	Bińcze	AZP 26-30/19	Cmentarzysko kurhanowe

Dane z opracowania „Uwarunkowania ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarne”, Iwona Kozerska, 2009r.

Tabela nr I.6.8. Stanowiska archeologiczne na terenie wiejskim objęte strefą W.II częściowej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej

Lp.	Nr strefy na rysunku studium	Obręb	Nr stanowiska w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków AZP	Funkcja - Kultura archeologiczna - Chronologia
1.	2.	3.	4.	5.
1.	W.II.1	Nadziejewo	AZP 25-28/28	Osada kultury łużycko-pomorskiej
2.	W.II.2	Nadziejewo	AZP 25-28/29	Osada schyłkowoneolityczna – wczesnobrązowa, kultury łużycko-pomorskiej, wielbarskiej
3.	W.II.3	Nadziejewo	AZP 25-28/20	Osada kultury oksywsko-wielbarskiej, wczesnośredniowieczna
4.	W.II.4	Nadziejewo	AZP 25-28/43	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wielbarskiej, wczesnośredniowieczna, późnośredniowieczna
5.	W.II.5	Sokole	AZP 26-28/13	Osada kultury łużycko-pomorskiej
6.	W.II.6	Bińcze	AZP 26-30/25	Osada kultury łużycko-pomorskiej, oksywsko-wielbarskiej, wczesnośredniowieczna, późnośredniowieczna

Dane z opracowania „Uwarunkowania ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarne”, Iwona Kozerska, 2009r.

Tabela nr I.6.9. Stanowiska archeologiczne na terenie wiejskim objęte strefą W.III ograniczonej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej

Lp.	Nr strefy na rysunku studium	Obręb	Nr stanowiska w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków AZP	Funkcja - Kultura archeologiczna - Chronologia
1.	2.	3.	4.	5.
1.	W.III.1	Nadziejewo	AZP 25-28/18	Grobla nowożytna, ruiny zabudowań dawnego Młyna Zamkowego
2.	W.III.2	Nadziejewo	AZP 25-28/30	Osada wczesnośredniowieczna
3.	W.III.3	Nadziejewo	AZP 25-28/31	Osada kultury oksywsko-wielbarskiej
4.	W.III.4	Nadziejewo	AZP 25-28/32	Osada kultury oksywsko-wielbarskiej
5.	W.III.5	Nadziejewo	AZP 25-28/33	Osada pradziejowa
6.	W.III.6	Nadziejewo	AZP 25-28/26	Osada wczesnośredniowieczna
7.	W.III.7	Nadziejewo	AZP 25-28/25	Osada kultury wielbarskiej, wczesnośredniowieczna
8.	W.III.8	Nadziejewo	AZP 25-28/34	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wczesnośredniowieczna
9.	W.III.9	Nadziejewo	AZP 25-28/24	Osada wczesnośredniowieczna
10.	W.III.10	Nadziejewo	AZP 25-28/23	Osada wczesnośredniowieczna
11.	W.III.11	Nadziejewo	AZP 25-28/22	Osada wczesnośredniowieczna, późnośredniowieczna
12.	W.III.12	Nadziejewo	AZP 25-28/21	Osada wczesnośredniowieczna
13.	W.III.13	Nadziejewo	AZP 25-28/35	Osada kultury łużycko-pomorskiej
14.	W.III.14	Nadziejewo	AZP 25-28/36	Osada kultury wielbarskiej
15.	W.III.15	Nadziejewo	AZP 25-28/37	Osada kultury łużycko-pomorskiej
16.	W.III.16	Nadziejewo	AZP 25-28/38	Osada wczesnośredniowieczna
17.	W.III.17	Nadziejewo	AZP 25-28/39	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wczesnośredniowieczna
18.	W.III.18	Nadziejewo	AZP 25-28/40	Osada wczesnośredniowieczna
19.	W.III.19	Nadziejewo	AZP 25-28/41	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wczesnośredniowieczna
20.	W.III.20	Nadziejewo	AZP 25-28/42	Osada neolityczna (?)
21.	W.III.21	Nadziejewo	AZP 25-28/48	Osada wczesnośredniowieczna
22.	W.III.22	Nadziejewo	AZP 25-28/49	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wczesnośredniowieczna
23.	W.III.23	Nadziejewo	AZP 25-28/50	Osada kultury łużycko-pomorskiej
24.	W.III.24	Nadziejewo	AZP 25-28/51	Osada kultury łużycko-pomorskiej
25.	W.III.25	Nadziejewo	AZP 25-28/52	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury amfor kulistych
26.	W.III.26	Nadziejewo	AZP 25-28/53	Osada kultury łużycko-pomorskiej
27.	W.III.27	Nadziejewo	AZP 25-28/54	Osada kultury wielbarskiej
28.	W.III.28	Nadziejewo	AZP 25-28/56	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wczesnośredniowieczna
29.	W.III.29	Nadziejewo	AZP 25-28/57	Osada wczesnośredniowieczna
30.	W.III.30	Nadziejewo	AZP 25-28/58	Osada wczesnośredniowieczna
31.	W.III.31	Nadziejewo	AZP 25-28/44,45,46	Osada schyłkowoneolityczno-wczesnobrązowa, kultury łużyckiej, wczesnośredniowieczna
32.	W.III.32	Wyczechy	AZP 25-29/1	Osada wczesnośredniowieczna
33.	W.III.33	Wyczechy	AZP 25-29/4	Osada pradziejowa, późnośredniowieczna
34.	W.III.34	Łoża	AZP 25-29/21	Osada wczesnośredniowieczna
35.	W.III.35	Łoża	AZP 25-29/20	Osada wczesnośredniowieczna, późnośredniowieczna
36.	W.III.36	Łoża	AZP 25-29/19	Osada wczesnośredniowieczna
37.	W.III.37	Łoża	AZP 25-29/18	Osada wczesnośredniowieczna
38.	W.III.38	Raciniewo	AZP 25-29/17	Osada wczesnośredniowieczna
39.	W.III.39	Raciniewo	AZP 25-29/16	Osada wczesnośredniowieczna
40.	W.III.40	Raciniewo	AZP 25-29/15	Osada wczesnośredniowieczna
41.	W.III.41	Raciniewo	AZP 25-29/14	Osada kultury łużycko-pomorskiej
42.	W.III.42	Sokole	AZP 26-28/8	Osada nowożytna
43.	W.III.43	Sokole	AZP 26-28/9	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wczesnośredniowieczna, późnośredniowieczna
44.	W.III.44	Sokole	AZP 26-28/10	Osada wczesnośredniowieczna, późnośredniowieczna
45.	W.III.45	Sokole	AZP 26-28/11	Osada kultury łużycko-pomorskiej

c.d. Tabela nr I.6.9. Stanowiska archeologiczne na terenie wiejskim objęte strefą W.III ograniczonej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej

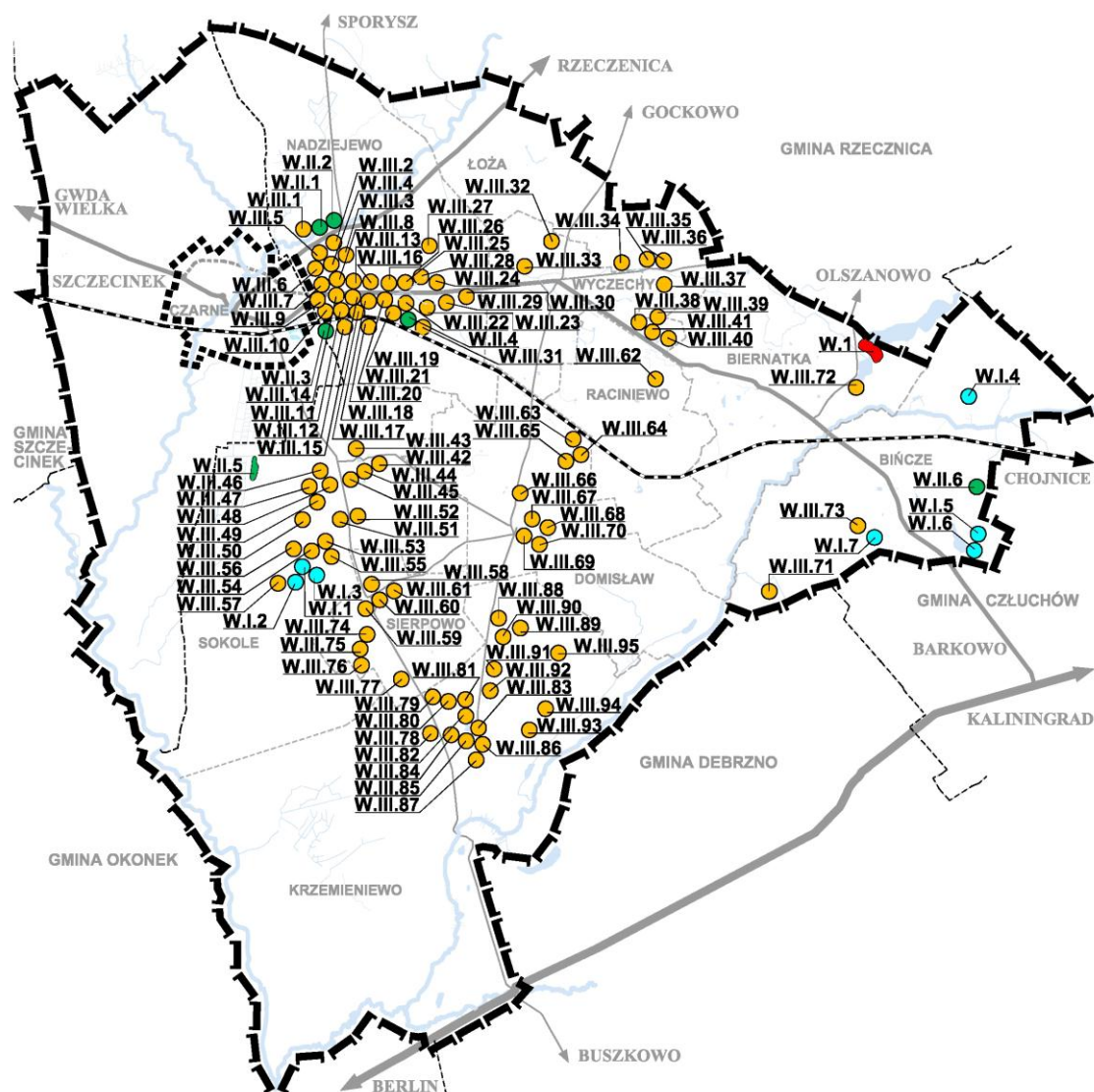
Lp.	Nr strefy na rysunku studium	Obręb	Nr stanowiska w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków AZP	Funkcja - Kultura archeologiczna - Chronologia
1.	2.	3.	4.	5.
46.	W.III.46	Sokole	AZP 26-28/12	Osada pradziejowa
47.	W.III.47	Sokole	AZP 26-28/14	Osada pradziejowa, wczesnośredniowieczna, późnośredniowieczna
48.	W.III.48	Sokole	AZP 26-28/15	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wczesnośredniowieczna, późnośredniowieczna
49.	W.III.49	Sokole	AZP 26-28/17	Osada kultury łużycko-pomorskiej
50.	W.III.50	Sokole	AZP 26-28/18	Osada kultury łużycko-pomorskiej
51.	W.III.51	Sokole	AZP 26-28/20	Osada kultury łużycko-pomorskiej
52.	W.III.52	Sokole	AZP 26-28/21	Osada kultury łużycko-pomorskiej
53.	W.III.53	Sokole	AZP 26-28/22	Osada pradziejowa
54.	W.III.54	Sokole	AZP 26-28/24	Osada kultury łużycko-pomorskiej
55.	W.III.55	Sokole	AZP 26-28/23	Osada pradziejowa, kultury łużycko-pomorskiej
56.	W.III.56	Sokole	AZP 26-28/25	Osada pradziejowa
57.	W.III.57	Sokole	AZP 26-28/27	Osada kultury łużycko-pomorskiej
58.	W.III.58	Sierpowo	AZP 26-28/30	Osada późnośredniowieczna, nowożytna
59.	W.III.59	Sierpowo	AZP 26-28/31	Osada późnośredniowieczna, nowożytna
60.	W.III.60	Sierpowo	AZP 26-28/32	Osada późnośredniowieczna, nowożytna
61.	W.III.61	Sierpowo	AZP 26-28/33	Osada późnośredniowieczna, nowożytna
62.	W.III.62	Raciniewo	AZP 26-29/1	Osada kultury łużycko-pomorskiej
63.	W.III.63	Domisław	AZP 26-29/2	Osada (?) kultury pucharów lejkowatych
64.	W.III.64	Domisław	AZP 26-29/3	Osada kultury łużycko-pomorskiej
65.	W.III.65	Domisław	AZP 26-29/4	Osada kultury wielbarskiej, wczesnośredniowieczna
66.	W.III.66	Domisław	AZP 26-29/5	Osada wczesnośredniowieczna
67.	W.III.67	Domisław	AZP 26-29/6	Osada późnośredniowieczna, nowożytna
68.	W.III.68	Domisław	AZP 26-29/7	Osada wczesnośredniowieczna, późnośredniowieczna, nowożytna
69.	W.III.69	Domisław	AZP 26-29/8	Osada późnośredniowieczna, nowożytna
70.	W.III.70	Domisław	AZP 26-29/9	Osada późnośredniowieczna, nowożytna
71.	W.III.71	Bińcze	AZP 26-30/10	Osada kultury łużycko-pomorskiej
72.	W.III.72	Biernatka	AZP 26-30/14	Osada kultury łużycko-pomorskiej
73.	W.III.73	Bińcze	AZP 26-29/20	Osada wczesnośredniowieczna
74.	W.III.74	Sierpowo	AZP 27-28/A4	Osada pradziejowa
75.	W.III.75	Sierpowo	AZP 27-28/A5	Osada wczesnośredniowieczna
76.	W.III.76	Sierpowo	AZP 27-28/A6	Osada kultury łużycko-pomorskiej
77.	W.III.77	Sierpowo	AZP 27-28/A2	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wczesnośredniowieczna, nowożytna
78.	W.III.78	Krzemieniewo	AZP 27-28/A1	Osada nowożytna XVIIIw.
79.	W.III.79	Krzemieniewo	AZP 27-28/C5	Osada wczesnośredniowieczna
80.	W.III.80	Krzemieniewo	AZP 27-28/C3	Osada kultury wielbarskiej
81.	W.III.81	Krzemieniewo	AZP 27-28/C2	Osada kultury łużycko-pomorskiej
82.	W.III.82	Krzemieniewo	AZP 27-28/C6	Osada kultury pomorskiej, późnośredniowieczna
83.	W.III.83	Krzemieniewo	AZP 27-28/C7	Osada wczesnośredniowieczna
84.	W.III.84	Krzemieniewo	AZP 27-28/A8	Osada kultury wielbarskiej, wczesnośredniowieczna, nowożytna
85.	W.III.85	Krzemieniewo	AZP 27-28/A9	Osada kultury wielbarskiej, wczesnośredniowieczna, nowożytna
86.	W.III.86	Krzemieniewo	AZP 27-28/A10	Osada kultury wielbarskiej, wczesnośredniowieczna
87.	W.III.87	Krzemieniewo	AZP 27-28/D1	Osada pradziejowa
88.	W.III.88	Krzemieniewo	AZP 27-29/B10	Osada kultury łużycko-pomorskiej
89.	W.III.89	Krzemieniewo	AZP 27-29/B6	Osada kultury łużycko-pomorskiej

**c.d. Tabela nr I.6.9. Stanowiska archeologiczne na terenie wiejskim objęte strefą
 W.III ograniczonej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej**

Lp.	Nr strefy na rysunku studium	Obręb	Nr stanowiska w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków AZP	Funkcja - Kultura archeologiczna - Chronologia
1.	2.	3.	4.	5.
90.	W.III.90	Krzemieniewo	AZP 27-29/B1	Osada kultury wielbarskiej, nowożytna
91.	W.III.91	Krzemieniewo	AZP 27-29/A13	Osada wczesnośredniowieczna
92.	W.III.92	Krzemieniewo	AZP 27-29/D2	Osada wczesnośredniowieczna, pradziejowa
93.	W.III.93	Krzemieniewo	AZP 27-29/B8	Osada kultury łużycko-pomorskiej
94.	W.III.94	Krzemieniewo	AZP 27-29/A12	Osada kultury łużycko-pomorskiej
95.	W.III.95	Krzemieniewo	AZP 27-29/B2	Osada wczesnośredniowieczna

Dane z opracowania „Uwarunkowania ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarne”, Iwona Kozerska, 2009r.

Miasto i Gmina Czarne
 Studium uwarunkowań
 i kierunków zagospodarowania przestrzennego

SCHEMAT WYSTĘPOWANIA STANOWISK OCHRONY ARCHEOLOGICZNO – KONSERWATORSKIEJ na terenach wiejskich

OZNACZENIA GRAFICZNE

- granica gminy Czarne
 granica miasta Czarne
 granica obszaru Czarne

- Stanowisko wpisane do Rejestru Zabytków
 W.1 strefa pełnej ochrony
 archeologiczno - konserwatorskiej
- Stanowiska wpisane do Woj. Ewidencji Zabytków
 W.I.1 strefy pełnej ochrony
 archeologiczno - konserwatorskiej
- **W.II.1** strefy częściowej ochrony
 archeologiczno - konserwatorskiej
- **W.III.1** strefy ograniczonej ochrony
 archeologiczno - konserwatorskiej

Załącznik graficzny **NR 26**

I.6.3. Zabytki nieruchome postulowane w studium do objęcia ochroną konserwatorską

I.6.3.1 Zabytkowe cmentarze

Na terenie miasta i gminy Czarne znajduje się łącznie 29 cmentarzy (8 w mieście, 21 w gminie Czarne), które nie figurują w Rejestrze Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, w wojewódzkiej ewidencji zabytków ani nie zostały wyznaczone przez Burmistrza do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków. Są to samodzielne cmentarze zbudowane przed 1945r., z czego 3 w mieście i 21 na terenie gminy wiejskiej oraz cmentarze jenieckie, wojskowe i garnizonowe zlokalizowane w mieście (5 obiektów).

Znaczna większość cmentarzy jest nieczynna i znajduje się w złym stanie, ze zdewastowanymi nagrobkami zachowanymi w niewielkiej ilości i częściowo wyciętym starodrzewem. Niemal wszystkim brakuje bieżącej opieki, co powoduje że cmentarze w mieście są przekształcane lub zabudowywane, a te na terenie gminy wiejskiej zarastają i często gubią się w lasach. Należałoby poddać renowacji całe założenia cmentarne i objąć je ochroną lub przekształcić w parki. Takie działania, razem z włączeniem cmentarzy do tras turystyki kwalifikowanej, pozwoliłoby na ich wyeksponowanie i zachowanie.

Obecnie tylko 1 cmentarz w mieście Czarne (przy ul. Cmentarnej i Kolejowej) i 4 cmentarze zlokalizowane na terenie gminy wiejskiej (cmentarz przykościelny w Raciniewie, cmentarze samodzielne w Sierpowie, Glinianej Górze i Krzemieniewie) są czynne i grzebalne. Jednak rezerwy na tych cmentarzach są małe.

Schemat lokalizacji zabytkowych cmentarzy w mieście Czarne przedstawiono na załączniku graficznym nr 27.

Schemat lokalizacji zabytkowych cmentarzy na terenie gminy wiejskiej przedstawiono na załączniku graficznym nr 28.

I.6.3.1.1 Miasto

Na terenie miasta Czarne znajdują się 3 cmentarze dawne (założone przed 1945r.) oraz 5 cmentarzy jenieckich, wojskowych i garnizonowych.

Do tej pierwszej kategorii zalicza się trzy dawne cmentarze znajdujące się w południowej części miasta. Niestety cmentarz żydowski już nie istnieje, a cmentarz znajdujący się w pobliżu współczesnego kościoła p.w. Św. Józefa ma charakter parkowy, gdyż elementy zabytkowe prawie się nie zachowały. Obecnie tylko cmentarz przy ul. Cmentarnej jest czynny, ale ciężko się doszukać reliktyw dawnych mogił i nagrobków. Do samodzielnych cmentarzy zbudowanych przed 1945r. w mieście Czarne zaliczamy:

- 1) ul. Złota – dawny cmentarz żydowski założony w XVIIIw. w południowej części miasta w pobliżu torów PKP. Do roku 1990 na dawnym cmentarzu zachowały się tylko pojedyncze drzewa tworzące niegdyś starodrzew, a teren ogrodzony był murem cmentarnym. Później wybudowano w tym miejscu blok mieszkalny, a relikty muru rozebrano pozostawiając jedynie jego fundamenty. Bezwrotnie zniszczono stary cmentarz i obecnie jest on nierozpoznawalny w tkance miejskiej. Zaleca się zamieszczenie tablicy upamiętniającej miejsce.
- 2) ul. Cmentarna i ul. Kolejowa – dawny cmentarz katolicki z końca XIXw. znajdujący się w południowej części miasta za torami PKP. Wszystkie znajdujące się na terenie cmentarza nagrobki są współczesne, tak jak kaplica i krzyż cmentarny. Starodrzew zachował się dość dobrze, bo w ok. 80%. Cmentarz jest czynny i grzebalny. Rezerwa wynosi ok. 0,45ha.

- 3) ul. Człuchowska i ul. Kolejowa – znacznych rozmiarów cmentarz ewangelicki z połowy XIXw. rozciągający się między ul. Człuchowską a torami kolejowymi PKP. Nie zachowały się prawie żadne relikty dawnych mogił i nagrobków. Starodrzew został przerzedzony i pozostało ok. 50% jego oryginalnego stanu. Cmentarz nieczynny. W 1989r. wybudowano na terenie cmentarza nowy kościół p.w. Św. Józefa.

Natomiast cmentarze jenieckie, wojskowe i garnizonowe znajdujące się na terenie miasta Czarne są zachowane i zadbane. Jest ich 5 i znajdują się w lasach na terenach wojskowych. Dostęp do nich może być utrudniony. Tereny wojskowe w Czarnem są terenami zamkniętym, więc nie podaje się dokładnej lokalizacji cmentarzy znajdujących się w ich obrębie i nie oznacza się niżej wymienionych cmentarzy na rysunkach studium.

- 4) Lager III Hammerstein – cmentarz wojenny jeńców rosyjskich zmarłych w latach 1914-1918 wpisany do Rejestru Zabytków. Zlokalizowany jest w zachodniej części miasta w pobliżu Zakładu Karnego. Cmentarz skoncentrowany wokół centralnego obelisku utrzymany jest w bardzo dobrym stanie. Cmentarz jest nieczynny i ogólnodostępny.
- 5) Stalag II B Hammerstein – cmentarz jeniecki pamięci 65 tys. Jeńców wojennych zagłodzonych, zamęczonych i zamordowanych przez hitlerowskich oprawców w obozie. Cmentarz zlokalizowany jest w lesie, na terenie wojskowym, ok. 1 km od szosy Czarne – Szczecinek w kierunku południowym. Cmentarz obejmuje zbiorowe groby radzieckich jeńców wojennych i cywili, w tym także Polaków. Cmentarz zachował się w bardzo dobrym stanie, z pomnikiem u wejścia, nagrobkami w kształcie gwiazdy i częściowo spalonym podczas pożaru lasu starodrzewem. Cmentarz o ograniczonym dostępie.
- 6) Stalag Nord Hammerstein – cmentarz jeniecki wielowyznaniowy założony w latach 1914-1918 zlokalizowany w lesie na południowy wschód od jednostki wojskowej, ok. 300 m od strzelnicy wojskowej. Zachowało się 16 mogił zbiorowych z pojedynczymi nagrobkami imiennymi oraz 1 krzyż z inskrypcją. Drzewostan to luźno rozrzucone po terenie cmentarza samosiejki. Cmentarz o ograniczonym dostępie.
- 7) Cmentarz wojenny – założony w latach 1914-1918 zlokalizowany głęboko w lesie, na terenie poligonu jednostki wojskowej. Zachowały się 24 obudowane mogiły bez nagrobków w regularnym układzie, natomiast drzewostan składa się z pojedynczych drzew. Cmentarz zapomniany i nieobjęty opieką, w wyniku czego niszczeje. Cmentarz o ograniczonym dostępie.
- 8) Cmentarz garnizonowy – dawny ewangelicki cmentarz garnizonowy założony w drugiej połowie XIXw. Zlokalizowany jest w południowej części koszar jednostki wojskowej i otoczony lasem. Praktycznie nie zachowały się jego czytelne relikty - nie odnaleziono mogił, zachował się tylko 1 nagrobek – stela z 1939r. Drzewostan składa się z pojedynczych drzew pochodzących z samosiewu. Cmentarz o ograniczonym dostępie.

Miasto i Gmina Czarne
Studium uwarunkowań
i kierunków zagospodarowania przestrzennego

SCHEMAT LOKALIZACJI ZABYTKOWYCH CMENTARZY
na terenie Miasta

- ■ ■ granica miasta Czarne
- - - granica obszaru Czarne

OZNACZENIA GRAFICZNE

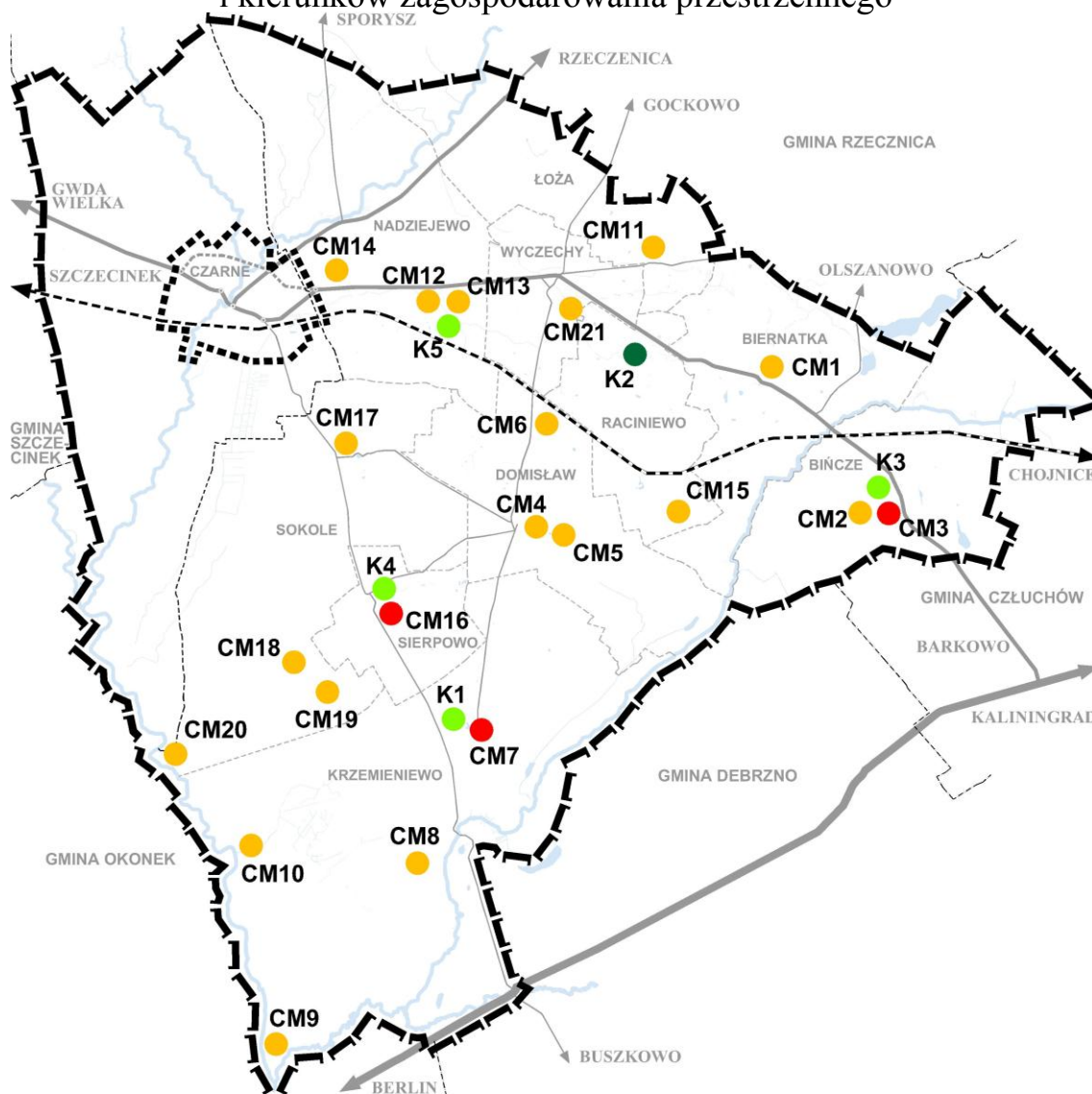
1. nieistniejący cmentarz żydowski przy ul. Złotej
2. cmentarz katolicki przy ul. Cmentarnej
3. cmentarz ewangelicki przy ul. Człuchowskiej
4. cmentarz wojenny jeńców rosyjskich Lager III Hamerstein

Załącznik graficzny NR 27

Miasto i Gmina Czarne

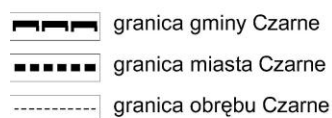
Studium uwarunkowań

i kierunków zagospodarowania przestrzennego

SCHEMAT LOKALIZACJI CMENTARZY

na terenach wiejskich

OZNACZENIA GRAFICZNE

CM1		nieczynne zabytkowe cmentarze
CM3		czynne zabytkowe cmentarze
K1		cmentarze przykościelne nieczynne
K2		cmentarze przykościelne czynne

Załącznik graficzny **NR 28**

I.6.3.1.2 Wsie

Na terenie miasta Czarne znajdują się 3 cmentarze dawne (założone przed 1945r.) oraz 5 cmentarzy jenieckich, wojskowych i garnizonowych.

Na terenie gminy znajdują się dawne cmentarze, założone przed 1945r. Rozrzucone są po terenie całej gminy Czarne, znajdują się zarówno we wsiach jak i przysiółkach oraz w kilku przypadkach przy nieistniejących już osadach. Łącznie jest ich 21.

Wykaz niezewidencjonowanych zabytkowych cmentarzy na terenie gminy wiejskiej przedstawiono w tabeli nr **I.6.10.**

Do samodzielnych cmentarzy zbudowanych przed 1945r. na terenie gminy Czarne zaliczamy cmentarze:

Biernatka:

- 1) pod wsią Biernatka – dawny ewangelicki cmentarz z początku XXw. znajduje się na północ od wsi przy drodze gminnej. Teren cmentarza jest nieco wyniesiony ponad poziom terenu w kształcie wydłużonego kopca. Mimo zniszczenia części nagrobków rozpoznać można 46 mogił i 12 nagrobków. Wśród nich rozróżnić można mogiły ziemne obudowane i z obramowaniem, gładz pomnikowy z ogrodzeniem, krzyże żeliwne, itd. Starodrzew zachował się w bardzo dobrym stanie. Cmentarz nieczynny.

Bińcze:

- 2) pomiędzy Bińczem a Glinianą Górą – dawny ewangelicki cmentarz z początku XXw. Mogiły ani nagrobki nie przetrwały. Drzewostan zachowany w 70% jest w dobrym stanie. Cmentarz nieczynny.
- 3) Gliniana Góra – dawny cmentarz katolicko-ewangelicki z początku XXw. przekształcony później na cmentarz katolicki. Prawie wszystkie nagrobki ewangelickie zostały zdewastowane i usunięte, tak jak starodrzew, który wycięto. Istniejące nagrobki są współczesne. Cmentarz jest czynny, rezerwa wynosi ok. 0,3ha.

Domisław:

- 4) wieś Domisław Górny – dawny cmentarz ewangelicki z 2 połowy XIXw. zlokalizowany w owalnicy. Cmentarz zdewastowany przez usunięcie prawie wszystkich nagrobków, zachowało się 20 obudowanych mogił. Drzewostan jest luźny i przerzedzony, starodrzew przetrwał w ok. 50%. Cmentarz nieczynny.
- 5) założenie podworskie Domisław Górny – podziemna krypta grobowa dawnych właścicieli majątku datowana na początek XXw. Zlokalizowana na tyłach dawnego pałacu, na końcu zachodniej polany, otoczona przez grupę starodrzewu. Krypta zdewastowana.
- 6) założenie podworskie Domisław Dolny – w parku na tyłach dawnego dworu znajduje się niewielki zaniedbany cmentarz rodzinny właścicieli majątku.

Krzemieniewo:

- 7) wieś Krzemieniewo - dawny ewangelicki cmentarz założony we wsi za pierwszą linią zabudowy przy polnej drodze. Układ przestrzenny jest czytelny. Z okresu 1 połowy XXw. zachowało się ok. 60 mogił bez nagrobków. Istniejące nagrobki są współczesne. Drzewostan został przerzedzony, a całkowicie wycięty w części południowej terenu. Obecnie cmentarz nadal jest czynny i funkcjonuje jako katolicki cmentarz parafialny. Rezerwa miejsca jest bardzo ograniczona i wynosi ok. 0,1ha.

- 8) Przysiółek Lędyczek II – mały dawny ewangelicki cmentarz z końca XIXw. Zachowało się ok. 50 mogił oznaczonych żeliwnymi krzyżami nagrobkowymi i 1 nagrobek płytowy, a także starodrzew w niezmiennym układzie. Cmentarz nieczynny.
- 9) przysiółek Prądy – mały dawny ewangelicki cmentarz z połowy XIXw. znajduje się na terenie dawnej leśniczówki. Zachowały się żeliwne krzyże oznaczające miejsca pochówku. Teren cmentarza nieuporządkowany, jednak z zachowanym starodrzewem. Cmentarz nieczynny.
- 10) cmentarz w pobliżu rozebranej osady – leży na północ od obecnego przysiółka Łomczewko, w pobliżu miejsca, w którym strumień wpływa do rzeki Gwdy. Zachowała się jedna mogiła z żeliwnym krzyżem nagrobnym oraz dwa doły po rozkopanych grobach. Drzewostan dobrze zachowany. Cmentarz nieczynny.

Łoża:

- 11) pod wsią Łoża - dawny ewangelicki cmentarz z połowy XIXw. znajduje się na północ od wsi, prowadzi do niego aleja klonowa. Zachowanych jest 76 mogił, ale przetrwał tylko jeden krzyż nagrobny, śladami po pozostałych są cokoły. Drzewostan natomiast jest zwarty z zachowanym w pełni starodrzewem. Cmentarz nieczynny.

Nadziejewo:

- 12) przy drodze wojewódzkiej nr 201 - dawny cmentarz ewangelicki z połowy XIXw. zlokalizowany na wjeździe do wsi. Na jego terenie zachowały się różnorodne typy pochówków, tj. nagrobki z krzyżami nagrobnymi, mogiły z nagrobkami obudowane i nieobudowane, kwatery mogił dziecięcych oraz ogrodzone kwatery rodzinne. Starodrzew dobrze zachowany nieco przerzedzony w postaci grup i szpalerów. Ogólnie, mimo usunięcia części nagrobków, cmentarz jest w dość dobrym stanie. Cmentarz nieczynny.
- 13) centrum wsi Nadziejewo – na rozwidleniu dróg gruntowych w Nadziejewie znajduje się bardzo mały, dawny katolicki cmentarz z początku XIXw. Zachowały się dwie mogiły i duży drewniany krzyż, wraz z towarzyszącym starodrzewem. Cmentarz nieczynny.
- 14) przysiółek Wronkowo - dawny cmentarz ewangelicki z połowy XIXw. zlokalizowany w polu między Wronkowem i Grabowcem. Zachowane 17 mogił otoczone jest starodrzewem w postaci zieleni śródpolnej. Większość nagrobków usunięto, a cmentarz bardzo zaniedbany. Cmentarz nieczynny.

Raciniewo:

- 15) rozebrany majątek w Przygórzu - cmentarz rodowy już nieistniejącego majątku datowany na 1928r. Cmentarz niewielki, z zachowanymi zaledwie dwiema mogiłami zwieńczonymi krzyżami drewnianym i kamiennym. Zachowany starodrzew. Cmentarz nieczynny.

Sierpowo:

- 16) wieś Sierpowo - dawny cmentarz ewangelicki z połowy XIXw. przekształcony później na cmentarz katolicki. Nie zachowały się ani mogiły ani zabytkowy drzewostan. Istniejące nagrobki są współczesne. Cmentarz jest czynny, rezerwa wynosi ok. 0,5ha.

Sokole:

- 17) wieś Sokole - dawny cmentarz ewangelicki z połowy XIXw. pierwotnie na planie czworoboku, który jest wywyższony w stosunku do reszty terenu. Później jego granice rozszerzono. Nie zachowały się żadne mogiły ani nagrobki, za to starodrzew w doskonałym stanie. Ze względu na swoją lokalizację i cenny drzewostan teren może pełnić funkcje parku. Cmentarz nieczynny.
- 18) Lędyczek I – niewielki dawny cmentarz ewangelicki z połowy XIXw., który położony jest w nieistniejącej już osadzie Lędyczek I. Mogiły, nagrobki ani drzewostan nie zachowały się. Cmentarz nieczynny.
- 19) niedaleko przysiółka Lędyczek I - dawny cmentarz ewangelicki z początku XXw., który położony jest na południe od nieistniejącej już osady Lędyczek I. Zachowało się ponad 50 mogił bez nagrobków. Ze starodrzewu pozostały jedynie pojedyncze drzewa. Cmentarz nieczynny.
- 20) przysiółek Domyśl - mały dawny ewangelicki cmentarz z połowy XIXw. znajduje się ok. 1km od osady leśnej, w zakolu rzeki Gwdy. Otacza go młodnik i las sosnowy. Zachowało się 6 mogił bez nagrobków i ok. 75% drzewostanu. Teren zarośnięty i nieuporządkowany. Cmentarz nieczynny.

Wyczechy:

- 21) pod wsią Wyczechy - dawny cmentarz ewangelicki z połowy XIXw. zlokalizowany przy drodze wiodącej z Wyczechów do Raciniewa, położony w otoczeniu pól. Cmentarz jest zaniedbany, ale mimo zniszczenia większości nagrobków zachowało się ok. 70 mogił i starodrzew. Cmentarz nieczynny.

Tabela nr I.6.10. Zabytkowe cmentarze na terenie gminy wiejskiej

Lp.	obręb	lokalizacja	nieczynny	czynny (wolna powierzchnia grzebalna [ha])	wyznanie
1.	2.		3.	4.	5.
1.	Biernatka	Wieś Biernatka	nieczynny	-	ewangelicki
2.	Bińcze	Wieś Bińcze	nieczynny	-	ewangelicki
3.	Bińcze	Przysiółek Kamienna Góra	-	czynny 0,3ha	katolicki
4.	Domisław	Wieś Domisław Górny	nieczynny	-	ewangelicki
5.	Domisław	Zespół podworski w Domisławie Górnym	nieczynny	-	krypta grobowa
6.	Domisław	Zespół podworski w przysiółku Domisław Dolny	nieczynny	-	cmentarz rodowy
7.	Krzemieniewo	Wieś Krzemieniewo	-	Czynny 0,1ha	katolicki
8.	Krzemieniewo	Przysiółek Łędyczek II	nieczynny	-	ewangelicki
9.	Krzemieniewo	Przysiółek Prądy	nieczynny	-	ewangelicki
10.	Krzemieniewo	Koło przysiółka Łomczewko	nieczynny	-	ewangelicki
11.	Łoża	Wieś Łoża	nieczynny	-	ewangelicki
12.	Nadziejewo	We wsi, przy drodze woj. nr 201	nieczynny	-	ewangelicki
13.	Nadziejewo	We wsi, w szeregu zabudowy	nieczynny	-	katolicki
14.	Nadziejewo	Przysiółek Wronkowo	nieczynny	-	ewangelicki
15.	Raciniewo	Przysiółek Przygórze	nieczynny	-	cmentarz rodowy
16.	Sierpowo	Wieś Sierpowo	-	czynny 0,5ha	katolicki
17.	Sokole	Wieś Sokole	nieczynny	-	ewangelicki
18.	Sokole	Przysiółek Łędyczek I	nieczynny	-	ewangelicki
19.	Sokole	Koło przysiółka Łędyczek I	nieczynny	-	ewangelicki
20.	Sokole	Przysiółek Domyśl	nieczynny	-	ewangelicki
21.	Wyczechy	Wieś Wyczechy	nieczynny	-	ewangelicki

I.6.3.2 Zabytkowe założenia ruralistyczne

Wsie zlokalizowane na terenie gminy wiejskiej Czarne mają bardzo stary rodowód (który przedstawiono w pkt. I.6.1.2 w Uwarunkowaniach). W większości pierwsze wzmianki o nich pojawiają się w dokumentach nadania istniejących wsi jako dobra rycerzom przez wielkiego mistrza Zakonu Krzyżackiego lub lokacji nowych wsi, które to wydarzenia datuje się na XIVw., czyli okres średniowiecza. Świadczy to o istnieniu we wczesnym średniowieczu i wcześniej osad słowiańskich w Domisławiu Górnym, Krzemieniewie, Nadziejewie i Sokolu, które do dziś stanowią piękne przykłady wsi owalnicowych. Wsie jak Bińcze, Sierpowo, Raciniewo, Łoża i Wyczechy zostały założone w ramach akcji kolonizacyjnej prowadzonej przez komtura Człuchowskiego rozpoczętej w 1332r. Niektóre z tych wsi, np. Bińcze i Wyczechy, szybko się rozwinęły i zaczęły pełnić istotną rolę w gospodarce i zachowały ją aż do okresu PRLu. Na przestrzeni wieków doprowadziło to do intensyfikacji zabudowy, znacznych przekształceń majątków i założeń dworskich, parcelacji i innych negatywnych zmian w pierwotnych układach przestrzennych.

Poniżej przeprowadzono waloryzację wsi i przysiółków zlokalizowanych na terenie gminy wiejskiej Czarne i podzielono je na założenia ruralistyczne o wysokich walorach kulturowych oraz na zdegradowane założenia ruralistyczne. Postuluje się zachowanie i objęcie ochroną przede wszystkim założeń ruralistycznych o wysokich walorach kulturowych, a także obiektów i zespołów o zachowanych wartościach kulturowych znajdujących się we wsiach zdegradowanych. Dlatego też w studium dopuszcza się działania nienaruszające, a wręcz podnoszące walor, np. wyznaczenie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową jedynie w formie uzupełnień układów ruralistycznych wsi, pozostawienie niezabudowanych owalnic i przeznaczenie ich pod funkcje zieleni urządzonej, lokalizowanie nowej zabudowy przemysłowej i produkcyjnej w obrębie dawnych PGRów lub przeznaczanie pod te funkcje terenów bezpośrednio sąsiadujących z obszarami przemysłowymi i produkcyjnymi, itd.

Do kategorii założeń ruralistycznych o wysokich walorach kulturowych zalicza się 7 wsi znajdujących się na terenie gminy wiejskiej Czarne:

- 1) **Domisław Górny** – wieś słowiańska powstała w okresie wczesnego średniowiecza, z odnalezionymi stanowiskami archeologicznymi datowanymi na okres wcześniejszy. W XIV w. została włączona w dobra Zakonu Krzyżackiego za pomocą dokumentu lokacyjnego i nadana rycerzom Thyrmelowi i Grelemu. Obecnie ta okazała owalnicowa wieś gburska zachowała praktycznie nieprzekształcony układ ruralistyczny i formy architektoniczne zabudowy zagrodowej. Na skraju wsi zlokalizowane jest duże założenie folwarczne rozdzielone od wsi w 1 połowie XIXw., które połączono z nią ponownie w 1831r. Od utworzenia stacji kolejowej w 1890r. do roku 1918 Domisław Górny połączony był torami kolejki wąskotorowej z Domisławem Dolnym, co pozwalało transportować towary. Założenie dworsko-parkowe datowane jest na 2 połowę XIXw. Zachował się pałac z 1910r. wzniesiony na miejscu wcześniejszego dworu, a także relikty parku, miejsca pochówku dawnych właścicieli majątku oraz zabudowania gospodarcze. Niestety większość obiektów dawnego folwarku znajduje się w złym stanie technicznym, a układ zespołu został w okresie powojennym uzupełniony o typowe dla tego okresu bloki poPGRowskie.
- 2) **Krzemieniewo** – dawna słowiańska wieś owalnicowa, która wykształciła się jeszcze przed akcją kolonizacyjną prowadzoną przez Zakon Krzyżacki. Wieś nadano w 1354r. rycerzowi Hermanowi Scheutsaka. Do dziś we wsi zachowało się założenie

- podworskie z ruinami pałacu z 1889r. oraz zabytkowy szachulcowy kościół p.w. Chrystusa Króla z 1629r. Historycznie ukształtowany zespół podworski jest zdewastowany, park zniszczyła głównie wycinka zabytkowego starodrzewu, a z podwórza gospodarczego zachowało się północne skrzydło. Ponadto w bezpośrednim sąsiedztwie dworu, w otoczeniu zachowanej historycznej zabudowy ruralistycznej, zlokalizowana jest substandardowa zabudowa poPGRowska.
- 3) **Łoża** – to niewielka wioska powstała w 1360r. z nadań wielkiego mistrza Zakonu Krzyżackiego rycerzowi Tylikanowi. Przez długi czas wieś podlegała sąsiednim Wyczechom. W XIXw. na terenie folwarku istniał pałac wraz z parkiem. W 1890r. budynek spłonął i został odbudowany. Niestety kolejny dwór także się nie zachował. Jednak relikty parku są czytelne, mimo że wymaga on rewitalizacji. Zachowana część zabudowy dawnego podwórza gospodarczego ma nieprzekształconą formę i detal architektoniczny, tak jak i budynki mieszkalne wchodzące kiedyś w skład kolonii mieszkalnej.
- 4) **Nadziejewo** – klasyczna wieś słowiańska o zabudowie zlokalizowanej w układzie placowo-owalnicowym wokół niezabudowanego nawisła powstała przed okresem lokacji majątków nadawanych przez komtura Zakonu Krzyżackiego. Dokument lokacyjny nadania ziem Nadziejewa Peterowi Heynemensowi pochodzi z 1374r. Praktycznie przez cały okres swojego istnienia wieś razem z folwarkami podlega miastu Czarne. Zachowany do dziś piękny kościół p.w. Św. Andrzeja Apostoła powstał w 1753r. Po przeprowadzeniu parcelacji ziem, w 1840r. wydzielono administracyjnie folwarki Wronkowo i Wierzbnik. Dodatkowym elementem podnoszącym walory wsi jest okazały nieczynny już cmentarz stanowiący bufor między zabudową wsi a drogą wojewódzką. Jedynym elementem degradującym krajobraz jest zabudowa poPGRowska zlokalizowana na szczęście poza pierwotnym układem zabudowy, w niewielkim od niej oddaleniu.
- 5) **Raciniewo** – mała wieś ulicowa powstała w czasie lokacji majątków przez komtura Zakonu Krzyżackiego w XIVw. Zgodnie z dokumentem lokacji pierwszym właścicielem majątku był Wawrzyniec von Butzken. Pierwotnie wieś składała się z folwarku i kolonii mieszkalnej. Zachowany do dziś położony malowniczo kościół p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej powstał w 1680r. W XIXw. we wsi prawdopodobnie istniał dwór, po którym nie pozostały żadne ślady. Do dziś zachowały się jedynie szczątki zabudowy gospodarczej, relikty bramy wjazdowej, pozostałości parku dworskiego o zatartym układzie oraz dobrze zachowane i ciągle użytkowane budynki kolonii mieszkalnej.
- 6) **Sierpowo** – tradycyjnie ukształtowana wieś ulicowa powstała podczas akcji lokacyjnej komtura Zakonu Krzyżackiego. Została nadana w 1352r. Jakubowi Bornkowowi. Do dziś zachował się piękny kościół szachulcowy p.w. Św. Tadeusza Judy z 1668r. oraz liczne przykłady zabudowy zagrodowej o wysokich walorach architektonicznych. Niektóre z budynków są opuszczone i ulegają degradacji. W samej wsi nie zlokalizowano folwarku, powstał on w 1800r. na południowy-wschód od zwartej zabudowy wiejskiej. Pierwszy dwór nie zachował, zastąpił go obiekt z przełomu XIX i XXw., który w ostatnich latach rozebrano i zastąpiono współczesnym budynkiem mieszkalnym.
- 7) **Sokole** – ciekawy przykład wsi owalnicowej, charakteryzującej się placem utworzonym wokół naturalnie ukształtowanego oczka wodnego. Nieprzekształcona w znacznej części zabudowa zagrodowa zachowała walory architektoniczne i przestrzenne. Walor wsi podnosi zabytkowy nieczynny już cmentarz zlokalizowany na wjeździe od strony miasta Czarne. W latach 30-tych XXw. w

południowej części owalnicy wiejskiej zlokalizowana była mleczarnia, która obecnie jest nieczynna.

Do kategorii zdegradowanych założeń ruralistycznych zalicza się 5 wsi, tj. Biernatka, Bińcze, Domisław Dolny, Wyczechy oraz wszystkie 4 większe przysiółki znajdujące się na terenie gminy wiejskiej Czarne, tj. Kijno, Malinowo, Wronkowo i Domisław Dolny.

- 1) **Biernatka** – do 1800r. była folwarkiem należącym do wsi Bińcze. Wtedy właśnie von Brunn wznosił tam pałac i zbudował hutę szkła. Od tego czasu wieś nosi nazwę Biernatka. W połowie XIXw. powstał rozległy park. Pierwotny pałac został jednak zniszczony i na jego miejscu stanął na przełomie XIX i XXw. obecny dwór. Biernatka zachowała się jako mała wioska o rozproszonej wokół dawnego założenia folwarcznego zabudowie zagrodowej i kolonii mieszkalnej. Z zabudowy podworskiej zachowały się jedynie pozostałości. Pałac, w którym zlokalizowane są mieszkania socjalne i świetlica, niszczeje, a park podworski jest zdegradowany i pozbawiony większości zabytkowego starodrzewu. Poza tym teren założenia ciągle poddawany jest parcelacji, co utrudnia doprowadzenie go do porządku.
- 2) **Bińcze** – dość duża, dawna wieś ulicowa powstała podczas akcji kolonizacyjnej ziemi człuchowskiej, którą prowadził Zakon Krzyżacki. W 1397r. w dokumencie lokacyjnym ziemi Bińcza nadano rycerzowi Stefanowi z Gotzendorfu. Wieś dobrze prosperowała, w 1717r. była nawet własnością jednego ze starostów miasta Czarne Franciszka Wejhera, który został pochowany w krypcie kościelnej w Bińczu. Obecny kościół p.w. Św. Rodziny datuje się na 1761r., natomiast założenie dworsko-parkowe założono w połowie XIXw., a pod koniec XIXw. wybudowano dwór (na miejscu dawnego obiektu z końca XVIIIw.). W 1930r. został on sprzedany kościołowi i kolejno służy jako siedziba zakonu, internat i szkoła, a do dziś zachowały się tylko jego fundamenty. W dobrym stanie natomiast zachował się park oraz pojedyncze budynki gospodarcze, tj. gorzelnia i magazyn zbożowy. Układ zespołu uzupełniają poPGRowskie, substandardowe zabudowania gospodarcze, a zachowanej w dość przekształconej formie zabudowie mieszkaniowej towarzyszą PRLowskie „klocki”.
- 3) **Wyczechy** – największa, najbardziej liczna i w związku z tym najbardziej przekształcona pod względem przestrzennym i architektonicznym wieś w gminie Czarne. Powstała na mocy dokumentu lokacyjnego z 1360r., kiedy to została nadana Geylenfeldowi. W 2 połowie XIXw. we władanie majątku weszła rodzina Mackensenów, która wzniosła większość zachowanych do dziś obiektów, z których pałac powstał pod koniec XIXw. Założenie folwarczne wraz z pałacem zostało później przekształcone w PGR. Po jego likwidacji, stan nieotoczonej opieką zabudowy zaczął się pogarszać. Obecnie założenie jest zdegradowane – pałac spalił się i niepoddawany remontom niszczeje, park jest zdewastowany pomimo wpisu do Rejestru Zabytków, a zabudowa podwórza gospodarczego została w większości zastąpiona nowoczesnymi budynkami produkcyjno-gospodarczymi. Zabudowania historyczne przemieszane są ze współczesnymi i poPGRowskimi.
- 4) **Kijno** – przysiółek położony na terenie wsi Sokole. Z zespołu folwarcznego nie zachowała się prawie żadna zabudowa, dwór rozebrano, a relikty parku podworskiego są niemal niedostrzegalne. W przysiółku panuje chaos przestrzenny. Obecna zabudowa powstała w czasie funkcjonowania PGRu, jest substandardowa a układ przestrzenny całkowicie się zagubił.
- 5) **Malinowo** – obecnie niewielki przysiółek znajdujący się w obrębie Krzemieniewo. Pierwotnie złożony był z części pałacowo-parkowej, podwórza gospodarczego i kolonii mieszkalnej. Powstanie zespołu, w postaci, w której zachował się do lat 90 XXw., datuje się na

połowę XIXw. (najstarszy budynek – obory, datowany jest na 1880r.). Do naszych czasów dotrwały jedynie pojedyncze zagrody, będące częścią kolonii mieszkalnej. Degradacji i zniszczeniu założenie uległo niedługo po likwidacji PGRu.

- 6) **Wronkowo** – przysiółek położony na terenie obrębu Nadziejewo. Folwark został utworzony jako dobro podległe miastu Czarne i stan ten zachował się nawet po późniejszych zmianach administracyjnych i włączeniu do wsi Nadziejewo. Po przeprowadzeniu parcelacji ziem, w 1840r. utworzono administracyjnie folwarki Wronkowo i Wierzbnik. Zabudowania gospodarcze zachowane do dziś datuje się na lata 1895-1905, a dwór (obecnie rozebrany) na 1922r. Po II Wojnie Światowej zespół dworsko-folwarczny przekształcono w PGR, który uległ likwidacji w 1994r. Większość zabytkowej zabudowy obecnie już nie istnieje, bądź jest silnie przebudowana. Walory kulturowe praktycznie nie zachowały się.
- 7) **Domisław Dolny** – niedługo po zniesieniu poddaństwa chłopów w 1807r., kiedy to uzyskali oni możliwość wykupu ziem, utworzyli duży folwark chłopski Domisław Dolny. W 1890r. powstała stacja kolejowa, która obsługiwała ruch towarowy i osobowy. Wtedy od tego roku do 1918, Domisław Dolny i Górny połączone były torami kolejki wąskotorowej dla wózków popychanych przez robotników. Majątek rozparcelowano w 1918r., a w 1920r. właściciel Holzenbach wzniósł dwór. Wtedy to ukształtował się ostatecznie zespół dworsko-folwarczny z pałacem, parkiem, zabudowaniami folwarcznymi i z cmentarzem rodzinnym właścicieli majątku. Funkcje dworu zmieniono po II Wojnie Światowej, gdy przekształcono go w budynek mieszkaniowy wielorodzinny. Także historyczny układ ruralistyczny założenia folwarcznego został przekształcony i obudowany współczesnymi pojedynczymi budynkami mieszkaniowymi od zachodu i PGRowskimi od wschodu. Przysiółek wymaga włożenia dość dużego wysiłku dla przywrócenia ładu przestrzennego, przede wszystkim jeśli chodzi o uporządkowanie układu ruralistycznego.

I.6.3.3 Zabytkowe zespoły podworskie znajdujące się na terenie gminy wiejskiej Czarne

Na przestrzeni wieków osadnictwo wiejskie kształtowało się najpierw w majątkach i folwarkach. Dzieliły się one na 3 podstawowe części, tj. założenie dworsko-parkowe, podwórze gospodarcze oraz kolonie mieszkalną. Nieodzwrotnie więc wsie zlokalizowane na terenie gminy wiejskiej Czarne kształtowały się wokół majątków ziemskich, a ich wielkość i liczba mieszkańców zależała od tego jak folwark prosperował. Wokół folwarków obejmujących mniejszy areal ziemski i/lub tereny mniej wydajne tworzyły się wsie małe, a wokół folwarków o dużym potencjale produkcyjnym i/lub takich w które właściciel ziemski inwestował, powstawały wsie liczne. Wiązało się to więc ze zwiększaniem różnorodności mieszkających tam rzemieślników co powodowało wzrost zakresu świadczonych usług i wytwarzanych towarów.

System taki zachował się do czasu przekształcenia majątków ziemskich i folwarków w PGRy, co ograniczyło mieszkańców do prowadzenia produkcji rolnej. Wtedy właśnie nastąpiło największe przeobrażenie przestrzenne zespołów folwarcznych przez wprowadzenie do nich „nowoczesnej” zabudowy gospodarczej, wielorodzinnych budynków mieszkaniowych dla pracowników PGRów, przekształcenie dworów i pałaców w biura.

Jednak degradacja i upadek zabytkowej zabudowy wiąże się bezpośrednio z następującą później zmianą ustrojową, kiedy to grunty wraz z zabudową gospodarczą i podworską weszły w posiadanie

Agencji Nieruchomości Rolnych. W tym okresie część PGRów uległa likwidacji, a ich zabudowania zmieniły się w ruiny (np. wieś Raciniewo, przysiółek Malinowo i Sokole Folwark). Zabudowania pozostałych PGRów są użytkowane w różnym stopniu – budynki gospodarcze w większym, natomiast dwory i pałace w znikomym. Ma to wpływ na stan techniczny i stan zachowania zabytkowej tkanki istniejących obiektów. Ponieważ budynki porzucone nie są w żaden sposób zabezpieczone przed wpływem warunków atmosferycznych, zarastaniem czy dewastacją, ich stan jest bardzo zły. Natomiast budynki użytkowane są remontowane czy uzupełniane nowymi obiektami w sposób niezgodny ze sztuką konserwatorską i bez poszanowania wartości kulturowych, co doprowadziło do degradacji założeń podworskich i ich otoczenia. Chaotycznemu rozwojowi przestrzennemu towarzyszyły przypadkowe parcelacje terenów zabudowanych i parków podworskich.

Na terenie gminy wiejskiej Czarne znajduje się 13 historycznie ukształtowanych założeń folwarcznych, zachowanych w mniejszym lub większym stopniu. Założenia podworskie można podzielić na dwie grupy, tj. majątki zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie osadnictwa wiejskiego gburkiego oraz oddalone od ośrodków wiejskich.

Założenia podworskie w oddaleniu od ośrodków wiejskich:

- 1) **Malinowo** - pierwotnie przysiółek złożony był z części pałacowo-parkowej, podwórza gospodarczego i kolonii mieszkalnej. Do naszych czasów dotrwały jedynie pojedyncze zagrody, będące częścią kolonii. Zabudowania gospodarcze rozebrano, a obecne relikty pałacu to ruiny ścian położone na terenie przereźanego i zaniedbanego dawnego parku dworskiego.
- 2) **Założenie dworsko-parkowe w Sierpowie** - W kierunku południowo-wschodnim od wsi Sierpowo zlokalizowany był dawny zespół folwarczno-dworski złożony z dworu z parkiem i podwórza gospodarczego, który został przekształcony w PGR i uległ zniszczeniu. Dwór z zabudowaniami gospodarczymi rozebrano, zachowały się jedynie relikty parku. Na miejscu dawnej zabudowy gospodarczej inwestor (przedsiębiorstwo „Zielony Dąb”) wybudował współczesne zabudowania tartaczne, a na miejscu dawnego dworu budynek mieszkalno – biurowy. Zespół dworsko – parkowy w Sierpowie został założony w I połowie XIX wieku w stylu krajobrazowym z elementami stylu francuskiego. Część północno – wschodnią parku stanowi duży kompleks drzewostanu bukowo – lipowego, który od północy otoczony jest aleją lipową ze szpalerami buków po bokach. Od wschodu i południa granicę kompleksu stanowiły stare aleje bukowe. Droga parkowa prowadząca od dworu do wschodniej alei bukowej dzieliła park na dwie części, stanowiąc oś kompozycji. W północnej części usytuowano altanę złożoną z lip, natomiast w południowej części prostokątna polanę. Południowa część przeznaczona była na sad i warzywnik, otoczony strzyżonym żywopłotem klonowo- lipowym. Otoczenie dworu stanowiła od strony wschodniej polana, natomiast od zachodu usytuowany był podjazd, klomb i półkoliście posadzony szpaler klonowy. Głównym budynkiem parku był dwór pochodzący z przełomu XIX i XX w, natomiast od strony południa i zachodu przylegały do parku zabudowania folwarczne. W skład założenia dworsko – parkowego wchodził również jak wyżej zabytkowy park, który został przez nowego właściciela uporządkowany i zagospodarowany. Niestety podczas konserwacji założenia parkowego właściciel popełnił kilka błędów, które należałoby naprawić. Teren parku został obsadzony obcymi historycznie gatunkami zieleni w formie żywopłotu z Thuja, nie odtworzono historycznych ścieżek i nie uzupełniono naturalnego runa parku zasiewając je trawą. Działania te spowodowały, że zabytkowy park nie ma znamiona zabytkowego założenia parkowego lecz tworzy

wrażenie wytrzeźbionego lasu z zasianą piłkarską murawą. Niewątpliwą zaletą zachowanego założenia parkowego jest brak podziałów parcelacyjnych. W związku z tym uznając wysiłek inwestora w zakresie pielęgnacji parku, stwierdzić trzeba, że zabrakło fachowej konsultacji konserwatorsko – przyrodniczej, która ukierunkowałaby zamierzenia inwestora w tym zakresie w celu osiągnięcia pożądanego efektu konserwatorskiego.

Działania konserwatorskie w Sierpowie powinny polegać przede wszystkim na usunięciu elementów małej architektury i likwidacji nowych nasadzeń, które zostały zrealizowane niezgodnie z zasadami sztuki konserwatorskiej i które są obce historycznym zasadom kształtowania parku.

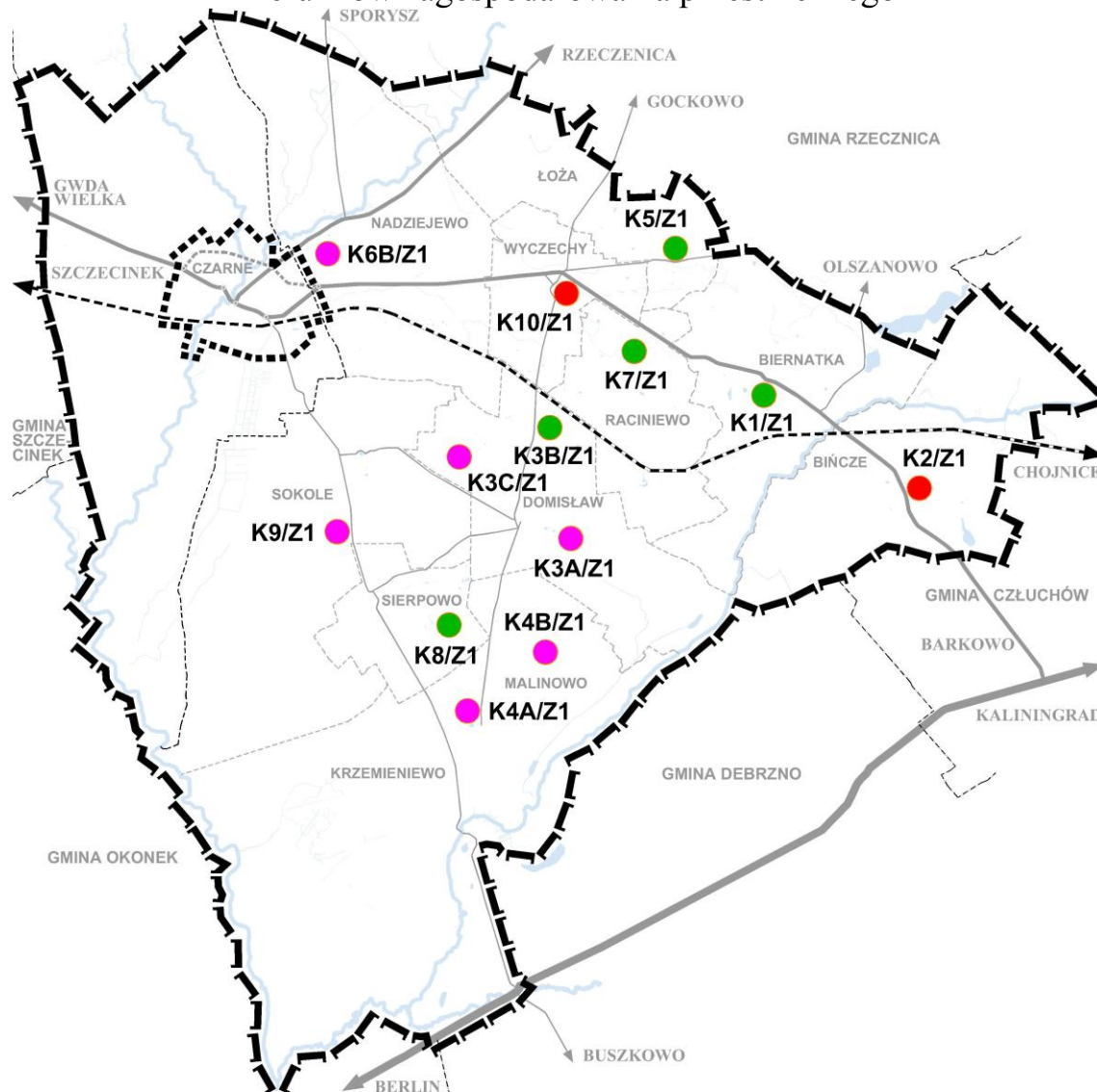
- 3) Wronkowo** - zespół folwarczny przekształcony w całości w PGR. Dwór długi czas znajdował się w bardzo złym stanie technicznym, aż w końcu go rozebrano. Park zachował się w postaci zaniedbanych i zdewastowanych reliktyw. Większość zabytkowej zabudowy gospodarczej jest silnie przebudowana lub zastąpiona nowymi budynkami. Przysiółek całkowicie podporządkowany jest funkcji produkcyjnej, właścicielem większości terenów jest spółka EURO-FARM.

Z przykrością należy stwierdzić, że na terenie gminy nie występują dobre przykłady użytkowania i zagospodarowania historycznych majątków i folwarków.

Schemat rozmieszczenia zabytkowych założeń podworskich na terenie gminy Czarne przedstawiono na załączniku graficznym nr 29.

Miasto i Gmina Czarne

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

SCHEMAT LOKALIZACJI ZESPOŁÓW DWORSKO-PARKOWYCH

OZNACZENIA GRAFICZNE

- granica gminy Czarne
- granica miasta Czarne
- granica obrębu Czarne

- zespoły dworsko-parkowe wpisane do Rejestru Zabytków
- zespoły dworsko-parkowe wpisane do Ewidencji Zabytków
- zespoły dworsko-parkowe pozostałe

Załącznik graficzny NR 29

I.7.0. Ludność: warunki i jakość życia, ochrona zdrowia oraz zagrożenia bezpośrednie ludności i jej mienia

I.7.1. Strefa społeczna miasta i gminy

I.7.1.1. Sytuacja demograficzna i społeczna – tendencje ogólnokrajowe

Liczba ludności w Polsce na koniec 2009 r. wynosiła 38.435 tys. Wartość tę kształtuje przyrost rzeczywisty, który zależy od wskaźnika przyrostu naturalnego i współczynnika migracji. Liczba ludności w Polsce zależy prawie w całości od wskaźnika przyrostu naturalnego, gdyż odnotowane migracje występują w niewielkim stopniu. Nie bierze się pod uwagę czasowej migracji zarobkowej, która w ostatnich latach bardzo się nasiliła osiągając wielkość ok. 2mln. Polaków z grupy najbardziej dynamicznej zawodowo. W przeliczeniu na populację ludności w Polsce utrzymującą się z zarobków na emigracji, wielkość ta osiągnęło prawie 10% ludności w kraju.

Wskaźnik zgonów utrzymuje się na wyrównanym poziomie, przez co decydujący wpływ na kształtowanie struktury demograficznej w Polsce ma wskaźnik urodzeń, który spadał od 1955r. (odnotowano wtedy wskaźnik przyrostu naturalnego w wysokości 20%). W roku 2002 po raz pierwszy po II wojnie światowej zanotowano ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego. W 2008r. zanotowano nieznaczny wzrost na poziomie 0,9%. Utrzymujący się prawie w połowie województw ujemny wskaźnik jest niwelowany przez dodatni (na poziomie maksymalnym ponad 3%) utrzymującym się w Woj. Pomorskim i Warmińsko-Mazurskim od 1999 r. Nie jest to równoznaczne ze wzrostem utrzymywania się ludności z rolnictwa. Wynika to raczej z przepisów z zakresu prawa budowlanego i planowania przestrzennego, które pozwalają się osiedlać ludności miejskiej na terenach wiejskich. Biorąc pod uwagę fakt, że na terenach rolnych jest niższe opodatkowanie niż na terenach miejskich, ludzie wykorzystują w nadmiarze tę możliwość migrując z miasta na wieś.

Notuje się przewagę ilości kobiet nad ilością mężczyzn, obecnie na 100 mężczyzn przypada 107 kobiet. Przewaga kobiet występuje w rejonach, gdzie istnieje duże zapotrzebowanie na pracowników usług, tj. w hotelarstwie, uzdrowiskach, turystyce, itp. Natomiast liczba mężczyzn przewyższa liczbę kobiet w regionach bardziej uprzemysłowionych.

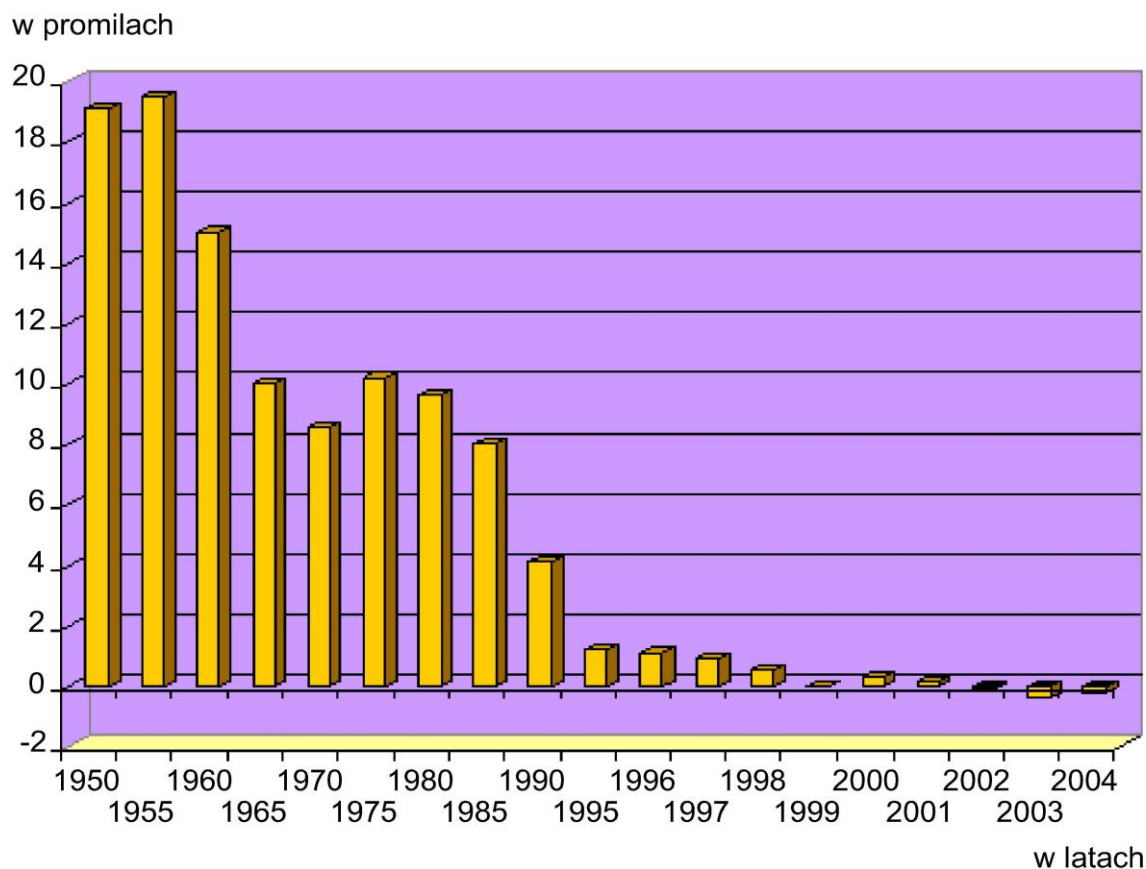
Zaledwie 7% ludności Polski ma wyższe wykształcenie i wskaźnik ten cały czas wzrasta. Największa liczba osób ma wykształcenie średnie. Do niedawna przeważała grupa mająca wykształcenie podstawowe, co obrazuje tendencje wzrostowe poziomu wykształcenia społeczeństwa.

Większa część społeczeństwa mieszka w miastach (ok. 61%), ale zauważalna jest tendencja wzrostu liczby mieszkańców wsi.

Wykres zmian przyrostu naturalnego w Polsce w latach 1950-2004 przedstawiono na załączniku graficznym nr 30.

Schemat przyrostu naturalnego w Polsce z podziałem na województwa przedstawiono na załączniku graficznym nr 31.

Miasto i Gmina Czarne
Studium uwarunkowań
i kierunków zagospodarowania przestrzennego
2009 - 2019

**WYKRES ZMIAN PRZYROSTU NATURALNEGO W POLSCE
W LATACH 1950-2004**

OZNACZENIA GRAFICZNE

 przyrost naturalny

Załącznik graficzny NR 30

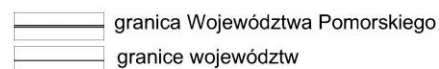
Miasto i Gmina Czarne
Studium uwarunkowań
i kierunków zagospodarowania przestrzennego
2009 - 2019

**SCHEMAT WIELKOŚCI PRZYROSTU NATURALNEGO W POLSCE
W 2003 R. Z PODZIAŁEM NA WOJEWÓDZTWA**

OZNACZENIA GRAFICZNE

Załącznik graficzny NR 31

I.7.1.2. Sytuacja demograficzna i społeczna – tendencje regionalne

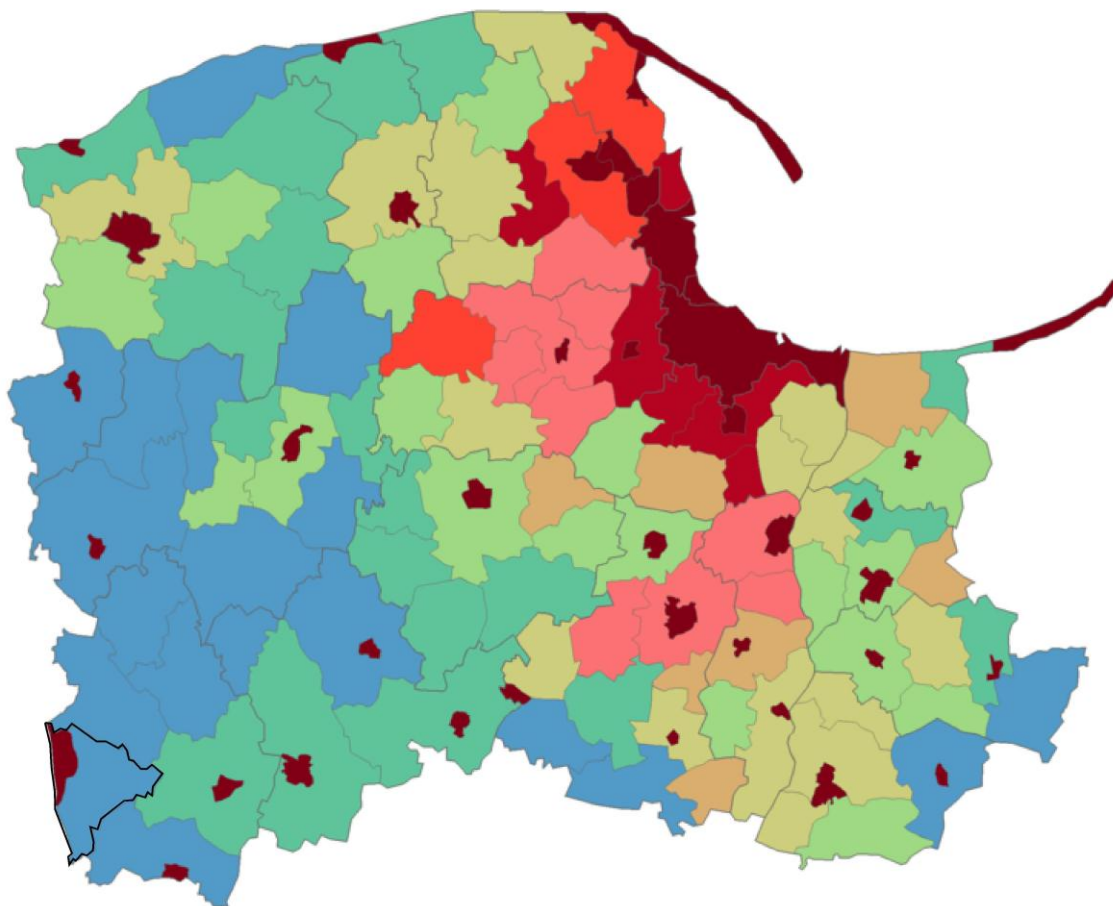
Na terenie województwa pomorskiego na koniec 2008 r. mieszkało 2.224.942 osób, co stanowi ok. 5,8% całkowitej liczby ludności zamieszkującej w Polsce. Kobiety stanowią ponad 51% populacji województwa. Przyrost naturalny w województwie pomorskim w 2008 r. wyniósł 3,6% i był najwyższy w Polsce. Struktura produkcyjna zależna od wieku w województwie pomorskim:

- grupa przedprodukcyjna (dzieci 0-17lat) to 20,6% mieszkańców,
- grupa produkcyjna (w wieku 18-59/64) to 64,6% mieszkańców,
- grupa poprodukcyjna (powyżej 59/64lat) to 14,8% mieszkańców.

Średnia gęstość zaludnienia województwa wynosi 121os/km². Obserwuje się tendencje migracji mieszkańców miast na wieś, co nie jest równoznaczne ze wzrostem liczby ludności utrzymującej się z rolnictwa. Przyczyny opisano w pkt. 7.1.1 Sytuacja demograficzna i społeczna – tendencje ogólnokrajowe.

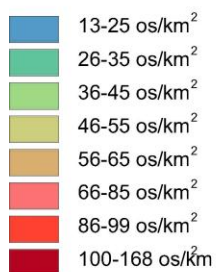
W województwie wielkość liczby ludności emigrującej poza teren województwa w 2008 r. jest mniejsza niż zanotowana w 2007 r. Wynika to z faktu, że 2007 był rokiem najbardziej intensywnej emigracji poza granice kraju. Zmniejszenie się migracji wpływa na wzrost współczynnika przyrostu rzeczywistego, a nie naturalnego. Schemat gęstości zaludnienia w 2008 r. w województwie pomorskim przedstawiono na załączniku graficznym nr 32.

Miasto i Gmina Czarne
Studium uwarunkowań
i kierunków zagospodarowania przestrzennego

**SCHEMAT GĘSTOŚCI ZALUDNIENIA W 2008 R.
W WOJEWÓDZTWIE POMORSKIM**

OZNACZENIA GRAFICZNE

Załącznik graficzny NR 32

I.7.1.3. Sytuacja demograficzna i społeczna – tendencje w mieście i gminie Czarne

I.7.1.3.1. Miasto Czarne

Łączna liczba mieszkańców Miasta i Gminy Czarne wg stanu do 31.12.2008 r. wynosi 9.589 M, przy czym w **samym mieście 6.119 M.**

Porównując gęstość zaludnienia Czarnego z innymi jednostkami miejskimi na terenie województwa, stwierdzić można że współczynnik gęstości zaludnienia dorównuje innym miastom w województwie, które waha się od 100 os/km² do 168 os/km². Wielkość ta jest największa w województwie. Świadczy to o dużej koncentracji ludności, co jest prawidłowe dla jednostki miejskiej świadczącej usługi na szczeblu lokalnym dla całej gminy. Przyczyną tak wysokiej gęstości zaludniania jest również lokalizacja jednostki wojskowej w mieście, która generuje zatrudnienie i osadnictwo na terenie miasta, Zakład Karny, którego obsługa wymaga stosownej liczby pracowników oraz inne usługi, które zaspokajają lokalne potrzeby społeczne. Projektowana zabudowa, która spowoduje przyrost ludności w liczbie o około 1824 os (co łącznie wyniesie 7943 ha), spowoduje wzrost gęstości zaludnienia do 171 os/km². Jest to wartość średnia wskaźnika w województwie.

Struktura ludności miasta Czarne według trzech podstawowych grup wieku oznacza demograficzną młodość miasta i gminy. Zauważa się mniejszy odsetek ludzi w wieku poprodukcyjnym niż w powiecie, województwie pomorskim oraz w średnio w innych miastach kraju.

Liczba ludzi w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym utrzymuje się na podobnym poziomie jak w powiecie i województwie pomorskim.

Tzw. wskaźnik obciążenia ekonomicznego w **mieście Czarne** (liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) wynosi 43 i utrzymuje się na tym samym poziomie jak średnio na wsi w powiecie człuchowskim, ale jest mniej korzystny niż w woj. Pomorskim (46).

Stopa urodzeń na obszarze **miasta Czarne** utrzymuje się od roku 1999 na niezmiennym poziomie, natomiast w latach 2003-2008 zwiększyła się liczba zgonów co przy stałej stopie urodzeń powoduje ujemny wskaźnika przyrostu naturalnego. Przyrost naturalny w mieście Czarne w ostatnich latach jest znaczny i ujemny – wręcz ujemny - niż średni przyrost w miastach województwa pomorskiego (2,60) oraz kraju (0,29).

Wskaźnik napływu migracyjnego **do miasta Czarne** utrzymuje się na podobnym poziomie od roku 1998, natomiast spadł wyraźnie wskaźnik określający liczbę osób opuszczających na stałe miasto z 24,62 w 2002 r. do 18,21 w roku 2008. Jednak w dalszym ciągu utrzymuje się ujemne saldo migracyjne, choć w porównaniu z rokiem 2002 jego wartość niemal dwukrotnie zmalała co świadczy o wyraźnym spadku liczby osób opuszczających na stałe miasto.

Pomimo ujemnego przyrostu liczby ludności jednocześnie obserwuje się zmniejszanie się salda migracyjnego ludności. Świadczy to o zjawisku stagnacji gospodarczej w regionie i kraju, gdyż ludność nie ma dokąd emigrować w celu poprawy

warunków życia i rozwoju osobistego. Mogłoby to również świadczyć o wyjątkowym rozwoju gospodarczym miasta lecz ujemny przyrost naturalny zaprzecza temu zjawisku.

Migracyjne saldo ujemne utrzymuje się także w powiecie człuchowskim, jednak w 2008 r. jego wartość spadła niemal o 36% w stosunku do Rosku 2002. Świadczy to o zmniejszającej liczbie osób opuszczających na stałe powiat człuchowski.

W mieście Czarne najwięcej ludzi – ok. 43% posiada wykształcenie średnie, podstawowe pełne posiada niemal 34%, ok. 27% - zawodowe zasadnicze; niespełna 9% ludności posiada wykształcenie wyższe. W stosunku do poziomu wykształcenia w miastach województwa pomorskiego, w Czarnem poza wykształceniem wyższym i policealnym, pozostałe osiągają wyższe wartości.

7.1.3.2. Gmina wiejska

Liczba mieszkańców na **terenach wiejskich** w gminie Czarne **wynosi 3.470**. Średni wskaźnik gęstości zaludnienia wynosi 18 os/km².

Największym zaludnieniem w gminie charakteryzują się obręb Wyczechy (111 os/km²), którego wskaźnik zagęszczenia jest porównywalny z najwyższym wskaźnikiem na terenie województwa jak i z samym miastem Czarne. Fakt tak dużego zaludnienia może wynikać z położenia miejscowości przy drodze wojewódzkiej nr 201, która bezpośrednio biegnie do miasta Czarne oraz z lokalizacji ośrodka produkcyjnego generującego zatrudnienie.

W pozostałych obrębach wskaźnik gęstości zaludnienia plasuje się na najniższych wartościach w województwie (13 os/km² – 35 os/km²). Sytuacja taka jest podobna na innych obszarach wiejskich bloku zachodniego woj. Pomorskiego. Fakt tak niskiego wskaźnika gęstości zaludnienia wynika z położenia ośrodków wiejskich na obszarze równiny otoczonej lasami i dolinami rzecznyymi, która jest naturalną barierą rozwoju przestrzennego. Występują tu głównie samodzielne zabudowania rolnicze oraz obiekty po byłych państwowych gospodarstwach rolnych. Głównym zajęciem lokalnej społeczności jest uprawa roli oraz działalność przemysłowa związana z przetwórstwem drewna. Zaspokajanie potrzeb podstawowych realizuje miasto Czarne.

Planowana zabudowa spowoduje wzrost liczby ludności o około 1278 osób, co nie wpłynie znacząco na średni wskaźnik gęstości zaludnienia na obszarze wiejskim gminy Czarne, gdyż w dalszym ciągu pozostanie on na najniższym pułapie.

Struktura ludności gminy Czarne według trzech podstawowych grup wieku oznacza demograficzną młodość miasta i gminy. Zauważa się mniejszy odsetek ludzi w wieku poprodukcyjnym niż w powiecie, województwie pomorskim oraz w średnio w innych wsiach kraju.

Liczna ludzi w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym utrzymuje się na podobnym poziomie jak w powiecie i województwie pomorskim.

Tzw. wskaźnik obciążenia ekonomicznego w gminy wiejskiej **Czarne** (liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) wynosi 44.

Stopa urodzeń na obszarze **wiejskim gminy Czarne** jest znacznie bardziej stabilna niż w mieście, tutaj liczba urodzeń, zgonów a więc i przyrost naturalny od roku 1999 utrzymuje się prawie na tym samym poziomie; przyrost naturalny w roku 1999 wyniósł 4,95 a w roku 2008 - 5,05).

Wskaźnik napływu migracyjnego na obszarze **wiejskim gminy Czarne** przedstawia się zupełnie inaczej niż na terenie miasta. Pomimo wzrostu wskaźnika napływu migracyjnego na tereny wiejskie, saldo migracyjne jest ujemne. Jest to wynikiem wzrostu w roku 2008 w stosunku do roku 2002 liczby osób opuszczających na stałe osady wiejskie gminy Czarne.

Migracyjne saldo ujemne utrzymuje się także w powiecie człuchowskim, jednak w 2008 r. jego wartość spadła niemal o 36% w stosunku do Rosku 2002. Świadczy to o zmniejszającej liczbie osób opuszczających na stałe powiat człuchowski.

Na obszarze gminy wiejskiej Czarne niemal 44% społeczeństwa posiada wykształcenie podstawowe, 27% - zawodowe zasadnicze, prawie 17% średnie. Niespełna 3% ludności wiejskiej posiada wykształcenie wyższe.

Gęstość zaludnienia w mieście i gminie Czarne z podziałem na obręby przedstawiono w tabeli nr I.7.1. a schemat ich rozmieszczenia na załączniku graficznym nr 33.

Strukturę wieku mieszkańców miasta i gminy Czarne przedstawiono w tabeli nr I.7.2

Ruch naturalny ludzi w mieście i gminie Czarne został przedstawiony w tabeli nr I.7.3.

Ruch wędrowniczy ludności (migracje stałe) przedstawiony został w tabeli nr I.7.4.

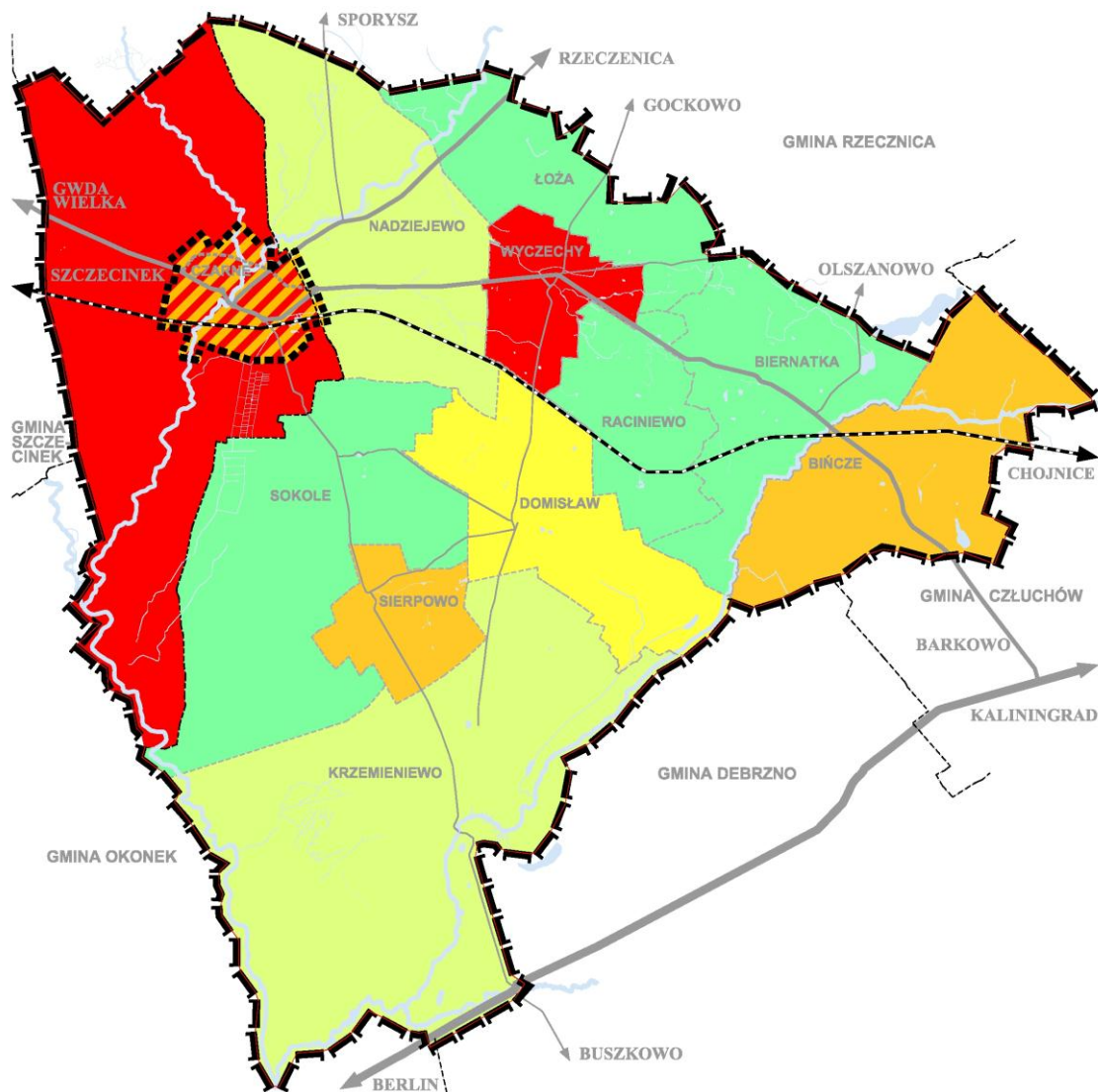
Poziom wykształcenia ludności miasta i gminy Czarne przedstawia tabela nr I.7.5.

Tabela nr I.7.1. Gęstość zaludnienia w mieście i gminie Czarne z podziałem na obręby

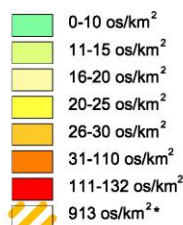
Lp	Obręb	Powierzchnia [km ²]	Liczba mieszkańców	Gęstość zaludnienia [os/km ²]
1.	2.	3.	4.	5.
1	Biernatka	15,7	105	7
2	Bińcze	20,20	549	27
3	Domisław	16,51	371	23
4	Krzemieniewo	45,59	605	13
5	Łoża	12,00	95	8
6	Nadziejewo	24,31	349	14
7	Raciniewo	10,43	108	10
8	Sierpowo	6,64	187	28
9	Sokole	29,02	281	10
10	Wyczechy	7,38	816	111
RAZEM		187,78	3.466	18
11	Czarne*	46,43	6.119	132
RAZEM		234,21	9.585	41

*obręb miejski i wiejski

Miasto i Gmina Czarne
Studium uwarunkowań
i kierunków zagospodarowania przestrzennego

SCHEMAT GĘSTOŚCI ZALUDNIENIA W 2008R.
na terenie miasta i gminy Czarne

OZNACZENIA GRAFICZNE

LEGENDA GRAFICZNA

	granica gminy Czarne
	granica miasta Czarne
	granica obrębu Czarne
	granice pozostałych obrębów

*Ludność zamieszkująca obręb Czarne jest skoncentrowana całkowicie w granicach miasta. Zatem na terenie obrębu wiejskiego Czarne praktycznie nie występuje zabudowa mieszkaniowa. W związku z tym gęstość zaludnienia liczona w granicach administracyjnych obrębu wiejskiego i miejskiego wynosi 132 os/km², natomiast gęstość zaludnienia w granicach miasta wynosi 913 os/km².

Załącznik graficzny **NR 33**

Tabela Nr I.7.2. Struktura wieku ludności miasta i gminy Czarne w 2008 r. w %

Ludność w wieku	Miasto Czarne	Gmina Czarne	Pow. człuchowski	Woj. Pomorskie	Kraj - miasto	Kraj wieś
przedprodukcyjnym	17,27	17,49	17,39	16,53	15,01	15,28
produkcyjnym	68,63	66,63	69,83	68,65	67,23	68,46
poprodukcyjnym	11,93	11,87	12,76	14,82	17,75	16,24

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Tabela Nr I.7.3. Ruch naturalny ludności miasta i gminy Czarne

	Urodzenia		Zgony		Przyrost naturalny	
Miasto i Gmina Czarne						
	miasto	wieś	miasto	wieś	miasto	wieś
Lata:						
1997	74	*	45	*	29	*
1998	64	*	36	*	28	*
1999	62	48	53	26	9	22
2000	65	54	40	27	25	27
2001	74	42	45	29	29	13
2002	75	37	36	30	39	7
2003	70	54	40	27	30	27
2004	76	42	48	34	28	8
2005	55	48	55	21	0	27
2006	59	47	57	36	2	11
2007	68	45	68	26	0	19
2008	86	48	45	35	41	13
Razem w latach: 2003 - 2008	414	284	313	179	101	105
1999 - 2002	276	181	174	112	102	69
Średniorocznie na 1000 ludności w latach: 2003 – 2008 (Lur/LI:1000)	11,28	13,68	15,02	8,59	- 3,74	5,05
1999 - 2002	11,28	13,00	12,53	8,06	- 1,25	4,94
Województwo Pomorskie						
Woj. pomorskie – miasto na 1000 ludności w latach: 2002 – 2008	10,91		8,31		2,60	
Woj. pomorskie – wieś na 1000 ludności w latach: 1999 - 2008		11,28		8,39		2,89
Kraj						
Kraj – miasto na 1000 ludności w latach: 1999 - 2008	9,70		9,61		0,29	
Kraj – wieś na 1000 ludności w latach: 1999 - 2008		11,10		9,74		1,36

Źródło: GUS Bank Danych Regionalnych, Roczniki Statystyczne woj. pomorskiego * - brak danych

Tabela Nr I.7.4. Ruch wędrowniczy ludności (migracje stałe) miasta i gminy Czarne

	Napływ		Odływ		Saldo	
Miasto i Gmina Czarne						
W latach:						
	miasto	wieś	miasto	wieś	miasto	wieś
1998	133	49	134	79	-1	-30
1999	77	33	242	42	-165	-9
2000	65	37	164	43	-99	-6
2001	59	31	95	47	-36	-16
2002	61	16	116	49	-55	-33
2003	46	19	98	44	-52	-25
2004	61	47	91	57	-30	-10
2005	46	49	125	62	-79	-13
2006	118	50	134	84	-16	-34
2007	84	58	95	86	-11	-28
2008	92	49	108	77	-16	-28
Razem w latach 2003 - 2008	447	272	651	410	-204	-138
Średniorocznie na 1000 ludności w latach:						
1998 - 2002	12,85	9,73	24,62	15,23	-11,77	- 5,50
2003 - 2008	12,58	13,73	18,21	20,70	- 5,63	- 6,97
Powiat Człuchowski						
Powiat człuchowski w 2002 r.	640		854		-214	
Powiat człuchowski w latach 1998 - 2002	3591		4642		-1051	
Powiat człuchowski w latach 2003 - 2008	4279		4952		- 673	

Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl

Tabela Nr I.7.5. Ludność w wieku 13 lat i więcej wg poziomu wykształcenia na terenie miasta i gminy Czarne

	Poziom wykształcenia					
	Wyższy	Policealny	Średni razem	Zawodowy zasadniczy	Podstawowy pełny	Niepełny i bez wykształcenia szkolnego
w odsetkach						
Miasto i Gmina Czarne						
Miasto Czarne	8,74	2,94	42,68	26,87	33,60	7,76
Tereny wiejskie	2,58	0,94	16,88	27,27	43,87	8,42
Województwo pomorskie						
Miasto woj. pom.	11,16	3,13	29,28	24,44	29,15	2,81
Wieś woj. pom.	4,2	1,5	17,6	30,3	41,3	4,5
Kraj						
Miasto-Polska	10,07	3,22	28,89	23,72	30,36	3,71
Wieś - Polska	4,2	1,9	19,6	28,0	39,7	5,9
Polska ogółem	9,3	1,6	26,0	30,1	28,0	3,0

Źródło: Podstawowe informacje ze spisów powszechnych. Miasta i Gminy Czarne. Urząd Statystyczny w Gdańsku 2002 r. oraz obliczenia autorów

I.7.1.4. Miejsca pracy, bezrobocie na terenie miasta i gminy

I.7.1.4.1 Miasto Czarne

Miejsca pracy w mieście, dojazdy i wyjazdy do pracy

Na obszarze miasta Czarne w 2007 r. pracowało 1141 osób, z czego 478 kobiet. W sektorze publicznym pracowało 913 osób, prywatnym 228. Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo, rybactwo zatrudniało łącznie 37 osób a przemysł i budownictwo 149 osób. Usługi rynkowe zatrudniały 221 osób, nierynkowe 734. Z powyższego wynika że sektor publiczny generuje 80% pracujących. Wśród wszystkich pracujących usługi nierynkowe generują ok. 65 % osób, usługi rynkowe ok. 20% osób, przemysł i budownictwo ok. 13 %.

Ja wynika z tej analizy czynnikiem miastotwórczym Czarne jest lokalizacja Jednostki Wojskowej oraz więziennictwa oraz częściowo opieka społeczna, która świadczy usługi na szczeblu powiatowym. W małym stopniu rozwinięty jest sektor produkcyjny i usług komercyjnych, które po okresie transformacji zaczynają się rozwijać (np. istniejące zakłady drobiarskie). Szansą dla miasta może być sektor przetwórstwa związanego z płodami rolnymi oraz wszelkie usługi rzemieślnicze.

W 2006 r. liczba osób wyjeżdżających do pracy z obszaru miasta wyniosła 231 osób. Natomiast liczba osób przyjeżdżających do pracy na teren miasta Czarne wyniosła 273 osoby. Stąd wynika, że miasto posiada miejsca pracy, które obsadzone są przez ludzi zamieszkujących tereny sąsiednie. Ze względu na położenie miasta może być to ludność z obszaru gminy jak również z sąsiednich miejscowości. Taki stan rzeczy może być również wywołany istnieniem dwóch dużych państwowych jednostek generujących miejsca pracy – Zakład Karny oraz Jednostka Wojskowa. Są to zakłady, które wymagają wyspecjalizowanej oraz licznej kadry osób. Dodatkowo Dom Pomocy Społecznej oraz Nadleśnictwo również generują znaczną liczbę kwalifikowanych pracowników. Wg danych zebranych w 2010 r. z poszczególnych jednostek administracji państwowej w Zakładzie Karny zatrudnionych było 393 funkcjonariuszy Służby Więziennej oraz 43 pracowników cywilnych, Urząd Miasta i Gminy zatrudnia 33 osoby, Nadleśnictwo Czarne 68 osób, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej 17 osób, jednostka wojskowa zatrudnia 300 żołnierzy i 125 cywilów, Dom Pomocy Społecznej 160 osób.

Wg danych ze spisu powszechnego z 2002 r. ponad połowa mieszkańców miasta Czarne pracowała poza rolnictwem, najczęściej na własny rachunek lub utrzymywała się z najmu, około 1000 osób korzystało z funduszy rentowych i emerytalnych, jedynie 70 osób jako źródło utrzymania wykazało pracę w rolnictwie.

Bezrobocie

W 2007 roku 545 osób w mieście Czarne było bezrobotnych, z czego 47% stanowiły kobiety. Dla porównania w 2008 r. liczba osób bezrobotnych spadła o niemal 50% w stosunku do roku poprzedniego, z czego w grupie męskiej zanotowano wyraźny spadek bezrobocia, również oscylujący w granicach 50%.

Stopa bezrobocia oficjalnie jest podawana tylko dla powiatów i większych jednostek. Brak danych uniemożliwia jednoznaczne i dokładne określenie stopy bezrobocia na obszarze miasta Czarne.

Stopa bezrobocia to procentowy udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo.

I.7.1.4.2 Gmina Wiejska

Miejsca pracy w gminie, dojazdy i wyjazdy do pracy

Na obszarze wiejskim gminy ogółem pracujących w 2007 r. było 233 osób, z czego w sektorze publicznym pracowało 111 osób a w prywatnym 122. Najwięcej zatrudnionych generował przemysł i budownictwo - ok. 54 % oraz rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo, rybactwo – ok. 26%. Najmniej zatrudniony generują usługi, szczególnie usługi rynkowe. Z powyższego wynika, że na obszarze wiejskim zatrudnienie zarówno w sektorze publicznym jak i prywatnym utrzymuje się na bardzo zbliżonym poziomie, przy czym przemysł drewniany i rolnictwo są dominującą dziedziną gospodarczą rejonu.

W 2006 r. liczba osób wyjeżdżających do pracy z obszaru wiejskiego wyniosła 301. Natomiast liczba osób przyjeżdżających do pracy na teren wiejski wyniosła jedynie 20 osób.

Z powyższego wynika, że część ludności wiejskiej znajduje zatrudnienie poza obszarem gminy, jedynie niewielka grupa dojeżdża do placówek zakładowych zlokalizowanych na terenie gminy. Potwierdza to fakt obserwowany w terenie ciągłej stagnacji ośrodków poPGRowskich i podworskich, które ciągle czekają na wykorzystanie swojej szansy i potencjału, co zostało omówione w innych rozdziałach.

Wg danych ze spisu powszechnego a 2002 r. sytuacja na wsi wśród ludzi posiadających własne źródła utrzymania przedstawiała się następująco: jedynie 14% ludności jako źródło utrzymania wykazało pracę w rolnictwie, 36% korzystało z funduszy rentowych i emerytalnych, ok. 32% ludności jako źródło utrzymania wskazało pracę na własny rachunek lub z najmu.

Bezrobocie

Na obszarze wiejskim gminy Czarne w 2007 r. zarejestrowanych było 366 bezrobotnych, z czego około 50% stanowiły kobiety. W 2008 nastąpił spadek liczny osób o ok. 23 % w stosunku do roku poprzedniego, przy czym spadek liczby bezrobotnych w przypadku obu płci był podobny.

Stopa bezrobocia oficjalnie jest podawana tylko dla powiatów i większych jednostek. Brak danych uniemożliwia jednoznaczne i dokładne określenie stopy bezrobocia na obszarze gminy Czarne.

Stopa bezrobocia to procentowy udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo.

Liczbę ludności posiadającą własne źródło utrzymania z terenu miasta i gminy Czarne przedstawia tabela nr I.7.6.

Liczbę osób wyjeżdżających i przyjeżdżających do pracy z miasta i gminy Czarne przedstawia tabela nr I.7.7.

Stopę bezrobocia w powiecie człuchowski, województwie pomorskim oraz kraju przedstawia tabela nr I.7.8.

Pracujący wg płci w mieście i gminie Czarne przedstawia tabela nr I.7.9.

Bezrobotni wg płci, zarejestrowani w mieście i gminie Czarne przedstawia tabela nr I.7.10.

Bezrobocie rejestrowane przedstawia tabela nr I.7.11.

Tabela Nr I.7.6. Ludność miasta i gminy Czarne posiadająca własne źródła utrzymania w 2002 r.

Źródła utrzymania	Miasto Czarne	Gmina wiejska
Ogółem	3327	1721
Praca poza rolnictwem, najemna	1499	519
Praca poza rolnictwem, na własny rachunek lub z najmu	129	25
Praca w rolnictwie	70	234
Niezarobkowe źródło, emerytura	724	359
Niezarobkowe źródło, renta	350	263
Pozostałe niezarobkowe	555	321

Źródło: Narodowy Spis Powszechny, Bank Danych Statystycznych

Tabela Nr I.7.7. Wyjazdy/przyjazdy do pracy mieszkańców miasta i gminy Czarne w 2006 r.

	Miasto Czarne	Gmina wiejska
Liczba osób wyjeżdżających do pracy	231	301
Liczba osób przyjeżdżających do pracy	273	20

Źródła: GUS

Tabela Nr I.7.8. Stopa bezrobocia wg stanu z 2008 r. (%)

Powiat Człuchowski	Województwo pomorskie	Kraj
18,3	8,9	9,6

Źródła: Powiatowy Urząd Pracy w Człuchowie

Tabela Nr I.7.9. Pracujący w mieście i gminie Czarne wg płci

	2006		2007		2008	
	Miasto	Gmina wiejska	Miasto	Gmina wiejska	Miasto	Gmina wiejska
Kobiety	474	46	478	44	532	60
Mężczyźni	671	162	663	189	698	155
Ogółem	1145	208	1141	233	1230	215

Źródło: Banku Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl

Tabela nr I.7.10. Bezrobotni z miasta i gminy Czarne zarejestrowani wg płci

	2007		2008	
	Miasto	Gmina wiejska	Miasto	Gmina wiejska
Kobiety	257	191	252	160
Mężczyźni	288	175	126	123
Ogółem	454	366	378	283

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy

Tabela Nr I.7.11. Stopa bezrobocia rejestrowanego

	Stopa bezrobocia				
	2004	2005	2006	2007	2008
Powiat człuchowski	34,3	30,4	26,1	20,2	20,7
Powiat bytowski	35,9	34,7	31,2	22,2	20,1
Powiat chojnicki	27,5	26,5	23,5	17,7	14,7
Woj. pomorskie	12,8	19,2	8,9	6,1	4,7
Polska	12,4	17,6	9,4	7,1	6,0

Źródła: GUS www.stat.gov.pl, Bank Danych Regionalnych

I.7.1.5. Warunki i jakość życia mieszkańców miasta i gminy Czarne

I.7.1.5.1 Miasto Czarne

Zasób mieszkaniowy

Mieszkaniowym zasobem Gminy Czarne administruje wybrany w drodze przetargu nieograniczonego Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej Sp. z o.o. z siedzibą w Czarnem. Mieszkaniowy zasób Gminy Czarne wg stanu na 31 sierpień 2009 r., obejmuje 445 lokali mieszkalnych, znajdujących się w budynkach mieszkalnych stanowiących własność Gminy Czarne, względnie w budynkach wspólnot mieszkaniowych.

W 2008 r. w mieście Czarne ogólna liczba mieszkań wyniosła 1894, izb było 7078, powierzchnia użytkowa wyniosła 122 104 m². W tym 112 lokali gminnych, 547 lokali należących do wspólnoty mieszkaniowej, spółdzielnie mieszkaniowe dysponowały liczą 309 mieszkań o łącznej powierzchni 16 126 m², w których zamieszkuje 740 osób. Liczba mieszkań spółdzielczych od roku 1993 utrzymuje się na stałym poziomie. Mieszkania zakładowe stanowią w sumie 143 lokali. Pozostałe stanowią własność osób prywatnych. W mieście Czarne w 2007 r. oddano do użytkowania 10 mieszkań o łącznej powierzchni 1111 m², w powiecie człuchowskim 99 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 13 471 m², w województwie pomorskim 11 670 o łącznej powierzchni użytkowej 31 585 071 m².

W mieście Czarne występuje dominacja zabudowy komunalnej i prywatnej (łącznie stanowią 70% liczny lokali), pozostałe to zakładowe i spółdzielcze.

W mieście Czarne przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w 2008 r. wyniosła 20,4 m² i wzrosła w stosunku do roku 2002. Jednak wskaźnik ten jest niższy niż przeciętna powierzchnia w województwie pomorskim oraz kraju. Powierzchnia użytkowa mieszkania również wzrosła w stosunku do lat ubiegłych i wskaźnik ten osiąga wartości nieco wyższe niż województwie i kraju.

Na terenie miasta praktycznie większość mieszkań jest wyposażona w instalację wodno-kanalizacyjną. Przy rozbudowie systemu zaopatrzenia w wodę oraz odprowadzania ścieków kolejne obiekty są systematycznie podłączane do sieci.

I.7.1.5.2 Gmina wiejska

Zasób mieszkaniowy

Mieszkaniowym zasobem Gminy Czarne administruje wybrany w drodze przetargu nieograniczonego Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej Sp. z o.o. z siedzibą w Czarne. Mieszkaniowy zasób Gminy Czarne wg stanu na 31 sierpień 2009 r., obejmuje 445 lokali mieszkalnych, znajdujących się w budynkach mieszkalnych stanowiących własność Gminy Czarne, względnie w budynkach wspólnot mieszkaniowych.

Na obszarze wiejskim gminy Czarne w 2008 r. liczba mieszkań wynosiła 956, izb 3662, powierzchnia użytkowa 65 127 m², w tym 35 lokali gminnych, 21 lokali wspólnoty mieszkaniowej, 5 zakładowych.

Na obszarze wiejskim gminy Czarne występuje typowa dla obszarów wiejskich dominacja mieszkań prywatnych, najczęściej w zabudowie jednorodzinnej i zagrodowej – ponad 93%.

Warunki mieszkaniowe na obszarze wiejskim gminy Czarne również uległy polepszeniu w stosunku do roku 2002. Wzrósł wskaźnik powierzchni użytkowej na 1 osobę, przy czym utrzymuje się na stałym poziomie powierzchnia użytkowa mieszkania. Oznacza to że mieszkania na wsi są coraz mniej zaludnione. Wskaźniki warunków mieszkaniowych na terenie wiejskim gminy Czarne są niższe niż przeciętne na wsi w województwie pomorskim oraz kraju.

Na terenie wiejskim praktycznie wszystkie gospodarstwa domowe wyposażone są w wodę (część posiada indywidualne ujęcia) ale jedynie 30% gospodarstw wyposażonych jest w kanalizację sanitarną.

Zestawienie budynków i lokali komunalnych na terenie miasta i gminy Czarne wg stanu na 2009 r. przedstawiono w tabeli nr I.7.12. Zasoby mieszkaniowe i podstawowe mierniki warunków mieszkaniowych w regionie w 2008 r. przedstawiono w tabeli nr I.7.13.

Tabela Nr I.7.12. Zestawienie budynków i lokali komunalnych na terenie miasta i gminy Czarne w 2009r.

Rodzaje budynków	Ilość budynków	Ilość lokali ogółem	Ilość lokali własnościowych	Ilość lokali gminnych	Powierzchni użytkowa lokali gminnych (m ²)
Budynki gminne, w tym:	41	147	11	136	5 8400,41
- Miasto	23	112		112	4 494,46
- Tereny wiejskie	18	35	11	24	1 345,95
Budynki – wspólnoty mieszkaniowe, w tym:	79	568	259	309	15 183,14
- Miasto	72	547	251	296	14 436,21
- Tereny wiejskie	7	21	8	13	746,93
RAZEM	120	715	270	445	21 023,5

Tabela Nr I.7.13. Zasoby mieszkaniowe i podstawowe mierniki warunków mieszkaniowych w regionie w 2008 r.

Przeciętna powierzchnia użytkowa						
	na 1 osobę [m ²]			mieszkania [m ²]		
	2002	2007	2008	2002	2007	2008
Miasto i Gmina Czarne						
Miasto Czarne	18,5	20,4	20,4	62,6	64,2	64,5
Gmina Czarne	18,2	19,5	19,4	68,0	68,1	68,1
Województwo Pomorskie						
Woj. pomorskie ogółem	20,0	22,6	22,8	66,6	68,25	68,5
Woj. pomorskie wieś	20,4	22,9	23,4	83,0	83,8	*
Woj. pomorskie miasto	20,0	23,0	23,6	60,9	62,2	62,5
Kraj						
Kraj ogółem	21,3	*	23,8	68,4	69,5	*
Kraj wieś	22,2	25,8	25,4	84,6	*	*
Kraj miasto	20,5	23,2	23,6	60,7	61,9	62,2

Źródło: Rocznik Statystyczny woj. Pomorskiego 2008 r., Bank Danych Regionalnych, GUS, * - brak danych

W ogólnej liczbie mieszkaniowego zasobu gminy znajduje się 31 lokali socjalnych na terenie miasta i 1 na terenie gminy. Planuje się zmniejszenie wielkości zasobu mieszkaniowego Gminy poprzez sprzedaż dotychczasowym najemcom lokali mieszkalnych – około 20 rocznie. Działania Gminy prowadzone będą w kierunku zmiany struktury własnościowej mieszkań. W okresie najbliższych lat władze miejskie nie planują budowy nowych zasobów mieszkaniowych z uwagi na ograniczone możliwości finansowe budżetu, ilość posiadanych lokali nie ulegnie zwiększeniu a wręcz będzie się sukcesywnie zmniejszała w związku z prowadzoną polityką mieszkaniową – sprzedażą lokali mieszkalnych.

Potrzeby mieszkaniowe gospodarstw domowych o niskich dochodach zaspokajane będą przez lokale mieszkalne w budynkach komunalnych oraz lokale socjalne dla rodzin o trwale niskich dochodach. Istnieje zapotrzebowanie na 10 lokali socjalnych oraz 10 lokali na zamianę zajmowanych (z większego na mniejsze lub z mniejszego na większe).

Usługi publiczne i więzi społeczne miasta i gminy

Specyfiką gminy Czarne jest posiadanie centralnego ośrodka usług publicznych, którym jest miasto Czarne. Na terenie miasta funkcjonuje Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury (ul. Kolejowa 14). Służy on rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb kulturalnych mieszkańców miasta i gminy, upowszechnianiu wiedzy i rozwoju kultury oraz propagowaniu obrzędowości ludowej i obyczajów kulturalnych. Ponadto na terenie miasta funkcjonuje m.in.: Biblioteka Miejska przy ul. Kościuszki, stadion miejski przy Alei Zwycięstwa, szkoła podstawowa przy ul. Parkowej, zespół szkół ponadgminazjalnych przy ul. Leśnej, przedszkole przy ul. Pomorskiej oraz ul. Parkowej, amfiteatr na terenie straży pożarnej, zabytkowy kościół przy ul. Kościelnej oraz współczesny przy Al. Świętego Józefa, Urząd Miasta i Gminy przy ul. Moniuszki, policja, budynek Poczty Polskiej przy ul. Parkowej, Dom Pomocy

Społecznej przy ul. Zamkowej, MOPS oraz Dom Dziecka przy ul. Leśnej, nadleśnictwo, straż pożarna oraz dworzec PKP. Wszystkie te ośrodki pełnią funkcję z zakresu usług publicznych również dla mieszkańców z terenów wiejskich Czarne.

Oprócz Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Czarne, praktycznie w każdej wsi obrębowej (poza Łożą) zlokalizowana jest świetlica wiejska. Działają one na potrzeby imprez środowiskowych inicjowanych przez lokalnych liderów, a także w okresie ferii zimowych i wakacji, podczas których przeprowadzane są zajęcia przez instruktorów MGOK oraz opiekunów świetlic.

Ze względu na specyfikę krajobrazowo-przestrzenną gminy Czarne, można stwierdzić, że miasto pełni funkcję centralnego ośrodka kreującego życia kulturalnego Czarne, ale również każda wieś obrębowa posiada ośrodek integrujący lokalną społeczność co pozwala umacniać więzi społeczne.

Na obszarze gminy wiejskiej Czarne, ośrodkami najpełniej wyposażonymi w usługi podstawowe są miejscowości Wyczęchy, Bińcze, Krzemieniewo i Domisław Górny. W miejscowościach tych są: szkoły podstawowe, poczty, kościoły, boiska wiejskie i świetlice wiejskie pełniące funkcje społeczno-kulturalne.

Oceniając życie kulturalne miasta i gminy odnotować należy następujące imprezy, które odbyły się w 2009 r., część z tych imprez odbywa się cyklicznie:

1. XVI Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy – ogólnopolska akcja cykliczna
2. Akcja zima – akcja gminna
3. Zabawy karnawałowe dla dorosłych i dla dzieci w świetlicach wiejskich – lokalne imprezy środowiskowe
4. Uroczyste obchody Dnia Kobiet w lokalnych świetlicach wiejskich;
5. Warsztaty rękodzielnicze – akcja gminna;
6. Wystawa fotograficzna „JAN PAWEŁ II – akcja gminna;
7. Festyn z okazji świąt majowych – akcja gminna;
8. Uroczyste obchody Dnia Matki w świetlicach wiejskich – lokalne imprezy środowiskowe;
9. Festiwal Piosenki Dziecięcej i Młodzieżowej – akcja regionalna
10. Dzień Dziecka w świetlicach wiejskich – lokalne imprezy środowiskowe;
11. Dni Miasta Czarne – akcja gminna;
12. Festyn z okazji „Nocy Świętojańskiej” – akcja gminna;
13. „Akcja lato” - akcja gminna;
14. VI Festiwal Folklorystyczny „Krajobrazy Sceny Ludowej” - akcja ogólnopolska;
15. Biesiada ukraińska – akcja regionalna;
16. Festyn na zakończenie wakacji i Akcji Letniej - akcja gminna;
17. XI Turniej Wsi Gminy Czarne – akcja gminna;
18. Dożynki Gminne – akcja gminna;
19. Dzień Seniora – akcja gminna;
20. Obchody Narodowego Święta Niepodległości – akcja gminna;
21. Koncert dla „Honorowych Dawców Krwi” – akcja gminna;

22. Konfrontacje Śpiewających Poezję „Szeptyturia” – akcja ogólnopolska;
23. Bale Andrzejkowe dla dzieci i młodzieży – lokale imprezy środowiskowe;
24. Imprezy mikołajkowe - lokalne imprezy środowiskowe;
25. Wieczór Wigilijny – lokalne imprezy środowiskowe;
26. Wieczór z kolędą – koncert kolęd i pastorałek – akcja gminna;
27. Przez cały rok mieszkańcy biorą również udział w koncertach, konkursach, festiwalach, konfrontacjach twórczości scenicznej i imprezach organizowanych przez inne instytucje i ośrodki.

Bezpieczeństwo

Zagrożenia terenu miasta i gminy:

Występujące na terenie Miasta i Gminy Czarne szlaki komunikacji samochodowej oraz kolejowej stanowią zagrożenie dla ludzi ze względu na możliwość wystąpienia wypadków, szczególnie podczas transportu substancji niebezpiecznych. Dodatkowe zagrożenia, szczególnie na obszarze miasta, stwarza linia energetyczna wysokiego napięcia 100 kV. W przypadku ucieczki więźnia z Zakładu Karnego istnieje potencjalne zagrożenie zdrowia i mienia mieszkańców miasta i gminy ze strony skazanego. Na rozległych obszarach poligonowych jednostki wojskowej istnieje ryzyko postrzału ludzi przebywających w lesie podczas ćwiczeń wojskowych. Działalność lokalnej fermy drobiu w mieście Czarne oraz dużego zakładu przetwórczego – EUROFARM stanowi potencjalne zagrożenie epidemiologiczne.

Policja na obszarze miasta i gminy:

Miasto i gmina Czarne posiada wyodrębnioną komórkę organizacyjną – policję miejską, obsługiwaną przez dwóch dzielnicowych VI i VII Rejonu Posterunku Policji w Czarnem, która podlega Powiatowej Komendzie Policji w Człuchowie. Dzielnicowy VI Rejonu obsługuje rejon miasta, VII Rejonu – miejscowości z terenu gminy.

Obecnie posterunek mieście się w tym samym obiekcie co Urząd Miasta i Gminy. Jednak w przyszłości planowana jest budowa samodzielnego obiektu posterunkowego przy ul. Parkowej.

Liczbę przestępstw przedstawia tabela nr I.7.14.

Tabela Nr I.7.14. Przestępczość na terenie miasta i gminy Czarne

Okres		2002	2003	2007	2008	2009
Liczba popełnionych przestępstw	ogółem	231	262	172	194	217
	w tym: nieletni	2	3	*	*	*
Ogół przestępców	ogółem	142	163	85	110	100
	w tym: nieletni	2	3	3	13	1

Źródło: Komenda Miejska Policji w Czarnem, * - brak danych

Liczba popełnionych przestępstw w ostatnich 3 latach w stosunku do lat poprzednich wyraźnie spadła, niemniej od 2007 znowu zaczęła rosnąć. Niemniej od 2002 spada liczba osób popełniających przestępstwa.

Bezpieczeństwo przed pożarem miasta i gminy

Na terenie miasta Czarne funkcjonuje Ochotnicza Straż Pożarna, która posiada swoją remizę przy ul. Ogrodowej. Wyposażona jest ona w 3 samochody zadaniowe: tzw. lekki – który wyjeżdża do wypadków drogowych i wyposażony jest w specjalistyczny sprzęt ratunkowy, średni wóz – który wyjeżdża do pożarów i wyposażony jest w zbiornik o pojemności 2,5 m³, autopompy, drabinę itp. oraz ciężki wóz ze zbiornikiem o poj. 6,0 m³, który służy za cysternę z rezerwę wody.

Natomiast na terenie wiejskim gminy funkcjonuje jedynie Ochotnicza Straż Pożarna w Bińczu, która wyposażona jest w 2 samochody zadaniowe – lekki i średni.

Obie jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej należą do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

Grupy społeczne miasta i gminy wymagające wsparcia

Na obszarze i gminy funkcjonuje Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przy ul. Leśnej, który udziela pomocy społecznej w oparciu o obowiązujące przepisy prawa.

Posiada on opracowanie w formie strategii rozwiązywania problemów społecznych, której głównym celem jest: eliminowanie zagrożeń, pomoc społeczna, minimalizowanie strat związanych z problemami mieszkańców gminy, zaspokajanie podstawowych potrzeb życiowych osób znajdujących się w sytuacji trudnej, pomoc finansowa, pomoc w zmianie dotychczasowej sytuacji życiowej, zwiększanie dostępności pomocy medycznej, psychologicznej, terapeutycznej, rehabilitacyjnej i prawnej dla osób znajdujących się w sytuacji trudnej, profilaktyka, edukacja.

Adresatem strategii są osoby zagrożone wykluczeniem społecznym: alkoholicy, narkomani, osoby uzależnione po zakończonym leczeniu; długotrwale bezrobotni; bezdomni; opuszczający zakład karny; chorzy psychicznie (z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi, upośledzeni umysłowo); emigranci (bez prawa stałego pobytu na terytorium RP); inni zagrożeni wykluczeniem społecznym: kobiety z terenów popegeerowskich, dzieci z rodzin patologicznych (przemocowych i alkoholowych), chorzy na AIDS, zakażeni wirusem HIV.

Do największej grupy wymagającej wsparcia, należą bezrobotni, ludzie cierpiący z powodu ubóstwa, ludzie długotrwale lub ciężko chorzy, niepełnosprawni oraz grupa mieszkańców bezradnych w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Każda z tych grup liczy ponad kilkaset osób.

Łącznie grupa ta stanowi ok. 84% wszystkich grup objętych pomocą w 2008 r.

Zestawienie pomocy społecznej udzielonej w mieście i gminie Czarne przedstawiono w tabeli nr I.7.15.

Tabela Nr I.7.15. Pomoc społeczna na terenie miasta i gminy Czarne w 2009 r.

Powody przyznania pomocy	Liczba rodzin			Ilość osób w rodzinach
	ogółem	w mieście	na wsi	
OGÓŁEM	1214	550	664	4135
ubóstwo	211	97	114	646
sieroctwo	0	0	0	0
bezdomność	3	0	3	3
potrzeba ochrony macierzyństwa	45	17	28	183
w tym: wielodzietność	16	7	9	1049
bezrobocie	306	137	169	540
niepełnosprawność	190	93	97	552
długotrwała lub ciężka choroba	205	99	106	543
bezzadność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	107	37	70	201
w tym: rodziny niepełne	55	27	28	218
Rodziny wielodzietne	31	3	23	0
Przemoc w rodzinie	0	0	0	0
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	113
Alkoholizm	43	26	17	0
narkomania	0	0	0	4
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu Zakładu Karnego	2	2	0	0
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	0	0	0	0
Trudności integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0	0	0
Zdarzenia losowe	0	0	0	0
Sytuacja kryzysowa	0	0	0	0
Kłęsa żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0

Źródło: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

I.7.1.6. Identyfikacja problemów ludności miasta i gminy Czarne

Najważniejszymi problemami gminy w sferze społecznej, rozpoznanymi w ramach prowadzonych prac planistycznych są:

- 1) Mentalność i świadomość społeczeństwa niedostosowana do wymogów współczesności;
- 2) Trudność w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych;
- 3) Ubóstwo;
- 4) Wysoki poziom bezrobocia;
- 5) Trudność podjęcia pracy w wieku dojrzałym;
- 6) Niskie dochody części mieszkańców;
- 7) Ograniczony dostęp do usług oświaty, sportu i kultury;
- 8) Patologie rodzinne, społeczne (alkoholizm, przemoc w rodzinie itp.); Wykluczenia społeczne;
- 9) Niedostatek wiedzy i umiejętności potrzebnych we współczesnej gospodarce rynkowej.

I.7.1.7. Podsumowanie

Miasto Czarne

Miasto Czarne w ostatnich latach wykazuje niski rozwój w zakresie przyrostu naturalnego i obserwuje się ciągły odpływ ludności z miasta, przy czym od roku 2002 można wyraźnie zauważyć zmniejszenie się skali tego zjawiska. W związku z powyższym można przyjąć, że w dalszej perspektywie saldo migracyjnie będzie wykazywać tendencję dodatnią, dlatego w studium w optymalnym

wariancie przeznaczają się tereny pod zabudowę, dążąc w pierwszej kolejności do wypełnienia terenów częściowo zurbanizowanych i wskazania nowych terenów pod zainwestowanie. Dodatkowo wyznacza się tereny pod zabudowę produkcyjną, na obszarach której można prowadzić działalność gospodarczą o większej skali produkcyjnej – czyli rozwinąć sektor napędzający gospodarkę miejską.

Gmina wiejska

W przypadku terenów wiejskich gminy Czarne występuje stabilizacja rozwojowa w zakresie przyrostu naturalnego, ale obserwuje się wyraźny wzrost odpływu ludności z obszarów wsi. W związku z powyższym w studium praktycznie w niewielkim stopniu wprowadza się nowe tereny pod zainwestowanie, dążąc przede wszystkim do uzupełnień na obszarach już zainwestowanych. Wyjątkiem są tu miejscowości Wyczechy i Krzemieniewo, które charakteryzują się największą liczbą ludności oraz występowaniem ośrodków produkcyjnych generujących miejsca pracy lub jak w przypadku Bińcza pojawienie się inwestora strategicznego, który wykupił lokalną nieczynną gorzelnię.

I.7.2. Rynek pracy miasta i gminy Czarne

I.7.2.1. Struktura rodzajowa branży gospodarki miasta i gminy Czarne

I.7.2.1.1. Struktura rodzajowa branży gospodarki miasta Czarne

W mieście Czarne usługi rynkowe generują jedynie ok. 20% miejsc pracy, przemysł i budownictwo ok. 13 %. Pozostałe osoby zatrudnione są w jednostkach budżetowych, z czego wojsko i więzienie posiada największe zapotrzebowanie kadrowe. Jest to charakterystyczne dla jednostek osadniczych, na obszarze których zlokalizowane są tak duże obiekty państwowe.

Strukturę rodzajową gospodarki opisać można przez udziały pracujących w poszczególnych segmentach gospodarki: sektorach i sekcjach PKD (Polskiej Klasyfikacji Działalności) w ogólnej liczbie pracujących. W ujęciu najbardziej ogólnym wyróżnia się standardowo trzy następujące sektory działalności gospodarki narodowej:

- sektor I - działalności relatywnie prostsze, bazujące na wykorzystywaniu zasobów przyrody: rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo, rybołówstwo, rybactwo;
- sektor II – to działalności przetwórstwa materialnego: przemysł i budownictwo;
- sektor III – zawierający działalności o najwyższym wkładzie pracy – szeroko pojęte usługi.

Pomimo dominacji zakładów publicznych w gospodarce miejskiej Czarne, pozostałą strukturę gospodarczą miasta mierzoną wskaźnikiem zatrudnienia ocenić można jako prawidłową dla jednostki miejskiej: 62% pracujących przypada na tzw. Sektor III (pozostałe sekcje PKD, czyli szeroko pojęte usługi), 24 % – na sektor II (przemysł i budownictwo), a jedynie 3,5 % – na tzw. Sektor I (głównie rolnictwo).

Zarówno na terenie miasta jak i gminy wiejskiej Czarne, wśród zakładów osób fizycznych największą liczbę stanowią firmy związane z robotami budowlanymi, transportem oraz działalnością usługową i magazynową wspomagającą transport jak również handel detaliczny.

W 2007 r. w systemie REGON wykazanych było na terytorium miasta 491 jednostek gospodarczych. Ich strukturę ilustruje tab. I.7.18. Jak w całym kraju, dominują zakłady osób fizycznych prowadzących własną działalność gospodarczą – ponad 64 %, w dalszej kolejności plasują się spółki cywilne (6%) oraz fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne. Pozostałe formy organizacyjne mają niewielkie udział procentowy na rynku.

Największe podmioty gospodarcze zlokalizowane na terenie miasta:

1. „Martyna” Centrum Ogrodnicze
2. „Hubbard” hodowla drobiu – ul. Polna i ul. Leśna
3. Piekarnia ul. Leśna
4. Usługowo-Produkcyjny Zakład Stolarski
5. Dyskoteka „STUDIO 2000” – ul. Ogrodowa
6. Przedsiębiorstwo Produkcyjno- Handlowe „WITA”

7. „Paldrew” Czarne

oraz Zakłady Państwowe:

8. Zakład Karny ul. Pomorska
9. Jednostka Wojskowa
10. Nadleśnictwo Czarne
11. Dom Pomocy Społecznej
12. Urząd Miasta i Gminy i jednostki podległe
13. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej itp.

I.7.2.1.2. Struktura rodzajowa branży gospodarki gminy wiejskiej Czarne

Na obszarze wiejskim gminy Czarne zatrudnienie w sektorze publicznym i prywatnym jest praktycznie porównywalne. Najwięcej zatrudnionych generował przemysł i budownictwo - ok. 54 % oraz rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo, rybactwo – ok. 26%. Najmniej zatrudniony generują usługi, szczególnie usługi rynkowe.

Strukturę rodzajową gospodarki opisać można przez udziały pracujących w poszczególnych segmentach gospodarki: sektorach i sekcjach PKD (Polskiej Klasyfikacji Działalności) w ogólnej liczbie pracujących. W ujęciu najbardziej ogólnym wyróżnia się standardowo trzy następujące sektory działalności gospodarki narodowej:

- sektor I - działalności relatywnie prostsze, bazujące na wykorzystywaniu zasobów przyrody: rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo, rybołówstwo, rybactwo;
- sektor II – to działalności przetwórstwa materialnego: przemysł i budownictwo;
- sektor III – zawierający działalności o najwyższym wkładzie pracy – szeroko pojęte usługi.

Strukturę gospodarczą gminy wiejskiej mierzoną wskaźnikiem zatrudnienia ocenić można jako niestandardową dla typowej jednostki wiejskiej: 50% pracujących przypada na tzw. Sektor III (pozostałe sekcje PKD, czyli szeroko pojęte usługi), 32 % – na sektor II (przemysł i budownictwo), a jedynie 15 % – na tzw. Sektor I (głównie rolnictwo). W tej sytuacji wpływ na taki stan rzeczy ma mała liczba małych indywidualnych gospodarstw rolnych a z kolei duża liczba gospodarstw wielkotowarowych – zakłady rolno-produkcyjne, które to przed wszystkim generują zatrudnienie.

Zarówno na terenie miasta jak i gminy Czarne, wśród zakładów osób fizycznych największą liczbę stanowią firmy związane z robotami

budowlanymi, transportem oraz działalnością usługową i magazynową wspomagającą transport jak również handel detaliczny. W 2007 r. w systemie REGON wykazanych było na terytorium gminy wiejskiej Czarne 135 jednostek gospodarczych. Ich strukturę ilustruje tab. I.7.18. Jak w całym kraju, dominują zakłady osób fizycznych prowadzących własną działalność gospodarczą – ponad 81 %. Pozostałe formy organizacyjne mają niewielki udział procentowy na rynku.

Największe podmioty gospodarcze zlokalizowane na terenie gminy:

1. Wyczechy: „Rolchem” Sp. z o.o.; „EUROFARM” Sp. z o.o.
2. Kijno: PH-U „ABAPOL” Gospodarstwo Rolno-Przemysłowe
3. Sierpowo: „Zielony Dąb” - tartak

Pracujący w gospodarce narodowej według sekcji PKD w mieście i gminie Czarne przedstawia tabel nr I.7.16.

Zakłady osób fizycznych wg wybranych sekcji PKD w mieście i gminie Czarne przedstawia tabel nr I.7.17.

Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanej w rejestrze REGON w mieście i gminie Czarne przedstawia tabel nr I.7.18.

Tabela Nr I.7.16. Wykaz podmiotów gospodarczych ^{a)} w rozbiciu na sekcje PKD w mieście i gminie Czarne

Sekcje PKD i sektory gospodarki narodowej		Liczba podmiotów gospodarczych				
		Ogółem Miasto i Gmina	Miasto Czarne	Udział %	Gmina wiejska	Udział %
		626	491	78,43	135	21,57
A,B	Razem I sektor (rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo)	37	17	3,46	20	14,81
C,D,E	Przemysł razem	57	43	75,43	14	24,57
	Przetwórstwo przemysłowe	52	39	75	13	25
F	Budownictwo	50	34	68	16	32
	Razem II sektor	159	116	23,62	43	31,85
G	Handel i naprawy	177	144	81,35	33	18,65
H	Hotele i restauracje	10	7	70	3	30
I	Transport, gospodarska magazynowa i łączność	30	18	60	12	40
J	Pośrednictwo finansowe	10	8	80	2	20
K	Obsługa nieruchomości i firm	147	129	87,75	18	12,25
	Razem III sektor	374	306	62,32	68	50,37
	Pozostałe	56	*	*	*	*
	Ogółem	-	491	-	135	-
	RAZEM	626	491	-	135	-

a) bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne; * - brak danych

Źródło: Rocznik statystyczne Woj. Pomorskiego 2007

Tabela Nr I.7.17. Wykaz liczby zakładów osób fizycznych wg rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej (wg wybranych sekcji PKD) w mieście i gminie Czarne, stan na lutym 2010 r.

Sekcje PKD	Liczba zakładów osób fizycznych
Produkcja artykułów spożywczych	6
Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	3
Działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców	9
Działalność związana z rekultywacją i pozostała działalność usługowa związana z gospodarką odpadami	4
Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków	13
Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej	12
Roboty budowlane specjalistyczne	49
Handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi	85
Transport lądowy oraz transport rurociągowy	38
Magazynowanie i działalność usługowa wspomagająca transport	16
Działalność pocztowa i kurierska	3
Działalność usługowa związana z wyżywieniem	8
Działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana	6
Finansowa działalność usługowa, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszów emerytalnych	8
Działalność związana z obsługą rynku pracy	7
Edukacja	9
Opieka zdrowotna	13
Pomoc społeczna z zakwaterowaniem	1
Razem	282

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Czarne

Tabela Nr I.7.18. Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanej w rejestrze REGON w 2007 r. na terenie miasta i gminy Czarne

Forma organizacyjna i własność	2007 r.
Ogółem	626
Miasto Czarne	491
Gmina wiejska	135
Sektor publiczny - ogółem	88
Miasto Czarne	84
Gmina wiejska	4
Sektor prywatny - ogółem	538
Miasto Czarne	407
Gmina wiejska	131
<i>Z ogółem:</i>	
Spółki handlowe	11
Miasto Czarne	6
Gmina wiejska	5
w tym z udziałem kapitału zagranicznego	4
Miasto Czarne	2
Gmina wiejska	2
Spółki cywilne	37
Miasto Czarne	31
Gmina wiejska	6
Spółdzielnie	7
Miasto Czarne	5
Gmina wiejska	2
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	18
Miasto Czarne	16
Gmina wiejska	5
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	422
Miasto Czarne	312
Gmina wiejska	110

Źródło: Roczniki statystyczny woj. Pomorskiego 2007

I.7.2.2. Rolnictwo

I.7.2.2.1 Miasto Czarne

Miasto Czarne prezentuje niski potencjał w zakresie gospodarki rolniczej i jednocześnie bardzo wysoki w zakresie elementów przyrodniczych. Użytki rolne zajmują jedynie ok. 12 % obszaru obrębu, z czego grunty orne to 539 ha oraz pastwiska 90 ha. Za to ponad 75% terenu pokrywają lasy.

Wg danych ze spisu powszechnego z 2002 r. ponad połowa mieszkańców miasta Czarne pracowała poza rolnictwem, jedynie 70 osób jako źródło utrzymania wykazało pracę w rolnictwie.

Wg danych z Powszechnego Spisu Rolnego z 2002 r. na obszarze miasta było 82 gospodarstw rolnych. Biorąc pod uwagę rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej wśród wszystkich gospodarstw rolnych, 25 nie prowadziło żadnej działalności, 31 prowadziło wyłącznie działalność rolniczą, 12 gospodarstw prowadziło wyłącznie działalność pozarolniczą, 14 gospodarstwa prowadziło działalność rolniczą i pozarolniczą.

Biorąc pod uwagę liczbę pogłowia zwierząt przeważa zdecydowanie hodowla kur.

Obszar rolniczy na terenie miasta zlokalizowany jest głównie we wschodniej części obrębu, na obszarze równinnym. W południowej części miasta występuje przewaga terenów rolnych z glebami pochodzenia organicznego, często o charakterze podmokłym. Znaczna część tych obszarów pozostaje w dotychczasowym użytkowaniu – w połączeniu z terenami sąsiednich obrębów geodezyjnych tworzą niezabudowaną rozległą rolniczą przestrzeń produkcyjną. Natomiast tereny o niższych klasach przeznaczone są pod zainwestowanie.

I.7.2.2.2 Gmina Wiejska

Obszar gminy wiejskiej Czarne prezentuje za to bardzo wysoki potencjał gospodarki rolnej, pomimo tego że grunty rolne nie stanowią przeważającej części obszaru, bo stanowią jedynie 44,0 % obszaru obrębu, z czego grunty orne to 8.263 ha oraz pastwiska 428 ha, lecz ich zwarty obszar oraz występowanie dużych jednostek gospodarczych stwarza bardzo korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa. Dodatkową korzystną przesłanką ku temu jest występowanie znacznego zaplecza gospodarczego, często w formie reliktowych poPGRowskich zabudowań wymagających doinwestowania.

Rozległe obszary rolne na terenie gminy wiejskiej obejmują obszar Równiny Charzykowskiej i Pojezierza Krajeńskiego, na których usytuowany jest praktycznie cały system osadniczo-rolny gminy.

Wg danych ze spisu powszechnego z 2002 r. jedynie 14% ludności jako źródło utrzymania wykazało pracę w rolnictwie.

Wg danych z Powszechnego Spisu Rolnego z 2002 r. na obszarze wiejskim było 359 gospodarstw rolnych, w tym 355 gospodarstw indywidualnych. Biorąc pod uwagę rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej wśród wszystkich gospodarstw rolnych, 7 nie prowadziło żadnej działalności, 259 prowadziło wyłącznie działalność rolniczą, 7 gospodarstw prowadziło wyłącznie działalność pozarolniczą, 23 gospodarstwa prowadziło działalność rolniczą i pozarolniczą.

Biorąc pod uwagę liczbę pogłowia zwierząt przeważa zdecydowanie hodowla kur oraz trzody chlewnej.

Wśród gruntów rolnych gminy przeważa areal gleb o średniej produktywności biotycznej, gleby klas III stanowią jedynie 20%. Większość obszarów rolniczych pozostanie w dotychczasowym użytkowaniu.

Podsumowanie: zgodnie ze stanem z dnia 26.02.2010 wszystkich gospodarstw rolnych na terenie miasta i gminy było 287, które łącznie posiadały powierzchnię 8.528 ha. W tym 197 gospodarstw, których powierzchnia wynosiła od 1 do 10 ha, 70 gospodarstw o powierzchni od 11 do 50 ha oraz 23 gospodarstwa o powierzchni powyżej 51 ha. Największe gospodarstwa zajmują łącznie 6.263 ha, przy czym wśród nich występują 4 największe o łącznej powierzchni użytków rolnych 2 633 ha. Średnia powierzchni gospodarstwa rolnego na terenie miasta i gminy wynosi 29,7 ha, przy nieuwzględnianiu 4 największych gosp. 20,8 ha.

W stosunku do roku 2002 spadła o 154 liczba gospodarstw rolnych i były to przede wszystkim gospodarstwa indywidualne. Największe gospodarstwa rolne w dalszym ciągu utrzymują się na rynku. Spadek liczby gospodarstw indywidualnych w okresie ostatnich 10 lat świadczy o postępującej recesji rolnictwa, szczególnie to dotyczy

gospodarstw rolnych zlokalizowanych na obrzeżach miasta. Tamtejsi rolnicy parcelowali grunty rolne przeznaczając je na działki budowlane. Jest też grupa rolników która zaniechała działalności rolniczej poprzez przejście na emeryturę i sprzedaż siedlisk, których nowi właściciele przekształcali je na działalność produkcyjną lub rzemieślniczą. Tak więc gospodarstwa zlokalizowane na obrzeżach miasta w formie rozproszonej zabudowy zagrodowej, zostały wchłonięte przez urbanizację zachodzącą w ostatnich latach.

Ponadto charakterystyczną cechą gminy jest występowanie bardzo małych gospodarstw o powierzchni około 1 ha, które praktycznie stanowią formę uprawy ogrodów przydomowych dla pracowników zatrudnionych w dawnych PGRach a obecnie w prywatnych wielkotowarowych gospodarstwach. Wielkość tych gospodarstw wg spisu powszechnego z 2002 r. wynosiła 195 i do chwili obecnej się zmniejszyła, z 437 do 283, czyli o 35%.

I.7.2.3. Leśnictwo, rybactwo i rybolówstwo

I.7.2.3.1 Miasto Czarne

Lasy oraz różnego rodzaju zadrzewienia obejmują łącznie ok. 75% powierzchni obrębu geodezyjnego Czarne. Praktycznie poza częścią wschodnią gdzie występują grunty rolne, miasto z każdej strony otoczone jest lasami. W zachodniej części obrębu, wśród obszarów leśnych zlokalizowana jest jednostka wojskowa. Studium zakłada przeznaczenie niewielkich obszarów leśnych na cele nieleśne – przeznaczenie to związane jest z rozwojem miasta, a przede wszystkim z planowaną budową obwodnicy oraz rezerwa terenu pod cmentarz. Inwestycje te są niezbędne dla prawidłowego rozwoju miasta. W obrębie miasta dopuszcza się zalesienia na obszarach rolnych, natomiast w celu urozmaicenia biocenozy miejskiej na projektowanych obszar inwestycyjnych, szczególnie zabudowy mieszkaniowej, wprowadza się obowiązek nasadzeń zieleni wysokiej i średniej.

Grunty pod wodami jest w sumie 27 ha. Powierzchnia zajęta pod wodami tzw. płynącymi wynosi 26 ha i jest to rzeka Czernica oraz jej dopływ Gnilec. W południowo-zachodniej części obrębu rzeka Gwda. Pozostały 1 ha stanowią wody stojące – są to głównie stawy zlokalizowane we wschodniej części miasta, powstałe w wyniku wypełnienia wodą dawnych wyrobisk kopalnianych.

Rzeka Czernica wraz z terenem sąsiednim pełni przede wszystkim rolę ekologicznej przestrzeni publicznej, dla której opracowano program rewitalizacyjny, który przewiduje m.in. budowę przystani kajakowej w mieście wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Rzeka jest bowiem wykorzystywana do uprawiania sportów kajakowych oraz wędkarstwa.

Podsumowując można stwierdzić, iż lasów na terenie Czarne jest bardzo dużo i poza rolą środowiskową i gospodarczą, pełnią one swoistą przestrzenną barierę rozwoju miasta w kierunku zachodnim, północnym i południowym. Rzeka Czernica pełni ważną rolę ekologiczną (korytarz ekologiczny), rekreacyjną i społeczną miasta. Osnowę ekologiczną rzeki w obrębie miasta należy przystosować i wykorzystać jako przestrzeń publiczną, poza terenami zainwestowanymi rzeka Czernica i Gnilec powinna spełniać swoją dotychczasową rolę środowiskową. Istniejąca sieć hydrograficzna jest w dużym stopniu wykorzystywana w turystyce kajakowej, omówionej poniżej.

I.7.2.3.2 Gmina Wiejska

Lasy oraz różnego rodzaju zadrzewienia na obszarze wiejskim gminy Czarne obejmują łącznie ok. 50% powierzchni gminy. Zlokalizowane są one głównie w pasie doliny rzeki Szczury. Studium zakłada około 323 ha terenu przeznaczyć pod zalesienia, w związku z tym nie nastąpi znaczący wzrost terenów leśnych. Nie przeznacza się istniejących terenów leśnych na cele nieleśne.

Gruntów pod wodami jest 54 ha. Powierzchnia zajęta pod wodami tzw. Płynącymi wynosi 27 ha, pozostała to wody stojące, głównie w formie małych jezior przepływowych i oczek wytopiskowych.

Podsumowując można stwierdzić, iż na terenie gminy jest względnie dużo lasów, a ich zwarty obszar położenia na obszarze dolin rzecznych predysponuje je do szczególnej ochrony jako elementu korytarza ekologicznego. Mało jest w gminie gruntów pod wodami. Istniejące wody są wykorzystywane do uprawiania turystyki kajakowej oraz wędkarstwa. Brak dużych akwenów wodnych nie sprzyja rozwojowi turystyki pobytowej.

I.7.2.4. Identyfikacja problemów

Problemy gminy Czarne nie odbiegają od problemów gospodarczych występujących w Polsce na terenach wiejskich. Jest to gmina wiejska z jednym ośrodkiem miejskim, w którym czynnikiem miastotwórczym jest działalność niewynikająca z bezpośredniego potencjału regionalnego, lecz świadczenie usług o znaczeniu krajowym. Usługi te oczywiście przyczyniły się do rozwoju miasta Czarne, lecz nie wynikają z uwarunkowań regionalnych. Było to korzystne dla rozwoju miasta, ale w dalszej perspektywie jest niebezpiecznie, gdyż ograniczenie lub likwidacja ośrodka administracji państwowej powodować może natychmiastową recesję gospodarczą w mieście. Może to mieć miejsce w dłuższym czasie, gdyż rząd ogranicza w znacznym stopniu liczebność Wojska Polskiego. W związku z tym władze miasta powinny za wszelką cenę dążyć do stworzenia warunków dla rozwoju działalności gospodarczej wynikającej i opartej o zasoby i bogactwa naturalne, lokalne. Oczywiście, że sama gmina nie podźwignie tego problemu. Konieczne są rozwiązania na szczeblu centralnym, które powodowałyby rozwój gospodarczy, w tym utworzenie nowych przedsiębiorstw (dotyczy to uregulowań prawnych - szczególnie podatków, a także dotacyjnych).

Głównym problemem rozwojowym terenów wiejskich są skutki transformacji. Pomijając ocenę przekształceń, które miały miejsce na wsi, należy stwierdzić że spowodowała ona bardzo wysoki wzrost bezrobocia i w konsekwencji biedę i patologię wśród grupy społecznej, której głównym źródłem utrzymania była praca w PGRach. Nowi dzierżawcy lub właściciele wielkotowarowych gospodarstw rolnych często nie byli zainteresowani (szczególnie na początku swojej działalności) w ogóle gospodarowaniem na roli, nie mówiąc już o zagospodarowaniu i wykorzystaniu potencjału ludzkiego (inną rzeczą jest że często zdeprawowane były warunki pracy w systemie socjalistycznej gospodarki rolnej). W okresie ostatnich 20 lat zjawisko patologii sukcesywnie się zmniejsza, lecz nie na skutek ożywienia gospodarczego lecz w wyniku starzenia się umierania tego pokolenia robotników PGR-owskich. Bardzo wolno, lecz sukcesywnie ożywia się gospodarka rolna, lecz z przyczyn technologicznych i technicznych nie zapewnia byłym pracownikom

miejsz pracy, ponieważ jest ukierunkowana głównie na uprawę a nie hodowlę.

Biorąc pod uwagę czystość i jakość środowiska gminy została pominięta ważna dziedzina gospodarki, która mogłaby się świetnie rozwijać ekologicznym środowisku – ekologiczna hodowla i produkcja tzw. zdrowej żywności.

Kolejnym nie wykorzystanym potencjałem w gminie jest produkcja odnawialnych źródeł energii w powiązaniu z istniejącą oczyszczalnią ścieków w mieście Czarne i Wyczechach. Wymagałoby to zagospodarowania oczyszczonych wód z oczyszczalni ścieków do nawadniania pól przeznaczonych do nasadzeń roślin energetycznych, które mogłyby być na miejscu przetwarzane na energię ciepłą wykorzystywaną w Czarnem i Wyczechach (w zrealizowanych w pobliżu oczyszczalni ścieków kotłowniach).

I.7.2.5. Podsumowanie

Mając na względzie problematykę omówioną w pkt. 7.2.4 w studium zapewnia się przeznaczenie terenów dla rozwoju wynikającego ze specyfiki miasta i gminy.

Zakładając, że miasto będzie zmuszone rozwinąć nowe sfery gospodarki, w sytuacji potencjalnej likwidacji jednostki wojskowej, przeznacza się tereny na obrzeżach miasta oraz w sąsiedztwie szlaków komunikacyjnych na funkcje produkcyjno-gospodarczą. Oczywiście temu zjawisku towarzyszyć na rozwój osadnictwa, co ma swoje odbicie w przeznaczeniu części obszaru pod zabudowę mieszkaniową i usługową dla obsługi nowych jednostek gospodarczych które da mieszkańcom możliwość poprawy warunków bytowych. Nowe tereny mieszkaniowe mogą służyć również osobom zamieszkującym zabytkową część śródmieścia w bardzo złych warunkach sanitarnych, gdyż mieszkania zlokalizowane są w zabytkowych kamienicach, które wymagają remontów kapitalnych. Uwolnienie zaś zabytkowego zasobu mieszkaniowego stworzy szansę dla podjęcia działań rewaloryzacyjnych i przywrócenia świetności zabytkowemu miastu, z jednoczesną możliwością przekształcen ich w funkcje usługowo-mieszkalną powodująca ożywienie centrum miasta.

Jak wynika z oceny problemów wiejskich, na wsiach nie ma potrzeby zapewniania terenów dla funkcji osadniczej, poza niewielkimi uzupełnieniami oraz niewielką rezerwą w dwóch ośrodkach wiejskich: Wyczechy i Bińcze i ewentualnie Krzemieniewo. Na terenach wiejskich liczba mieszkańców sukcesywnie się zmniejsza, występują pustostany oraz bardzo często opuszczone zabudowania popadają w stopniowe ruiny. Zakłada się, że istniejące gospodarstwa rolne osiągnęły swój maksymalny potencjał w zakresie obsługi gospodarki rolniczej, i w związku z tym stwierdzić można że nie spowoduje to wzrostu liczby ludności. Istnieją natomiast duże rezerwy w zabudowaniach poPGRowskich, które mogłyby być przeznaczone na funkcję produkcyjną związaną z gospodarką rolną lub inną. Ożywienie tych ośrodków wygenerowałoby zapotrzebowanie na nowych pracowników, w konsekwencji na przyrost ludności na wsi. W celu zapewnienia mieszkań dla potencjalnych nowych osadników, zagospodarowanie istniejących opuszczonych obiektów oraz uzupełnień zabudowy w istniejących zwartych strukturach zabudowy wiejskiej kształtującej

się na poziomie 50% istniejącego potencjału, jest wystarczające, i zapewne ewentualne przyszłe potrzeby mieszkaniowe.

Dla realizacji gospodarki związanej z odnawialnymi źródłami energii, w studium przeznacza się tereny w sąsiedztwie istniejących oczyszczalni ścieków w Czarnej i Wyczachach pod funkcję związaną z realizacją kombinatu pozyskania energii z wykorzystaniem odnawialnych źródeł.

I.7.3. Turystyka miasta i gminy Czarne

Miasto i Gmina Czarne to obszar o wysokim potencjale przyrodniczo-krajobrazowym sprzyjającym rozwojowi specyficznego rozwoju turystyki kwalifikowanej. Nie są to tereny o walorach, które sprzyjałyby turystyce pobytowej ze względu na brak dużych otwartych zbiorników wodnych. Dla rozwoju turystyki kwalifikowanej decydujące znaczenie mają rzeki Gwda, Czarnica, Szczyra i Gnilec oraz zróżnicowane topograficznie szlaki piesze i rowerowe, drogi polne i leśne o bardzo zróżnicowanej rzeźbie terenu oraz pięknych i otwartych panoramach pól i łąk

I.7.3.1 Turystyka kwalifikowana

Jest to wspólne określenie rodzajów turystyki takich jak: piesza nizinna, piesza górską oraz narciarska, turystyka kolarska, kajakowa, motorowa i żeglarska, itp.

1) Szlaki rowerowe:

Przez obszar miasta i gminy Czarne przebiegają szlaki rowerowe:

- a) „**Trasa Cisowa**” Czarne – Międzybórz – Sporysz – Suszka – Płocisz - Koczała o długości ok. 32 km; główne atrakcje szlaku to pozostałości zamku krzyżackiego, kościół parafialny, rezerwat „Cisy w Czarnej”, kościół pod wezwaniem Podwyższenia Krzyża Świętego w Międzybórz.
- b) „**Szlak Doliny Gwdy**” Czarne – Domyśl – Prądy – Lędyczek o długość około 19,5 km. Główne atrakcje szlaku to kościół parafialny w Czarnej, rezerwat „Dolina Gwdy”.
- c) „**Trasa hetmana Koniecpolskiego**” Człuchów – Skórzewo – Krępsk – Olszanowo – Łoża – Raciniewo – Domisław – Czarne o długości około 40 km. Główne atrakcje szlaku to rezerwat „Sosny”, kościół pod wezwaniem Św. Jakuba Apostoła w Krępku, jezioro Krępsko, grodziska nad jeziorem Krępsko, kościół pod wezwaniem Św. Franciszka w Olszanowie, gład narzutowy w Olszanowie, zabudowa podworska w Łoży, kościół pod wezwaniem Matki Boskiej Częstochowskiej w Raciniewie.
- d) „**Trasa morenowa**” Czarne – Przyrzecze – Beńsk – Gockowo – Zalesie – Grodzisko – Gwieździn – Rzewnica – Pakotulsko – Przechlewo o długości ok. 34 km. Główne atrakcje szlaku to kościoły w Czarnej, gład narzutowy w grodzisku, Ośrodek Wypoczynkowy w Rzeczenicy, kościół w Gwieździnie pod wezwaniem Św. Marcina Biskupa.
- e) „**Szlak Margrabiów**” Debrzno – Gniewno – Rozwory – Cierznie – Skoworniki – Domisław - Czarne o długości ok. 31 km. Główne atrakcje szlaku to kościoły w Debrznie pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP, dolina Debrzynki, rezerwat Miłachowo, kościół pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP w Czarnej.

2) szlaki kajakowe

Przez obszar miasta i gminy Czarne przebiegają szlaki turystyczno-kajakowe:

- a) „**szlak kajakowy rzeką Czernicą**” biegnie od ujścia **rzeki Chechło** w okolicach wsi Brzezcie poprzez Sporysz i Czarne do rzeki Gwdy, a następnie rzeką Gwdą aż do Piły. Szlak Czernicą jest bardzo malowniczy, urozmaicony i na niektórych odcinkach dość trudny. Początkowo rzeka płynie przeważnie pośród łąk, pól i lasów. Następnie przecina duże obszary leśne, przyjmuje z prawej rzekę Białą, mija miasteczko Czarne i wpada do Gwdy jako jej lewobrzeżny dopływ.
- b) „**szlak kajakowy rzeki Gwdy**” ma maksymalną długość 145km i można nim przepłynąć z Drężna (zaczynając na jez. Studnica) do Piły. Szlak jest bardzo malowniczy i urozmaicony, przecina zarówno łagodne rozlewiska jak i wartkie odcinki rzeki. Przepłynięcie całego szlaku zajmuje ok. 8 dni. Zazwyczaj wycieczki kajakowe organizowane są na odcinkach:
 - **Drężno (jez. Studnica) – do jez. Wielimie** o długości ok. 17km. Spływ zaczyna się w stolicy w Drężnie, przepływa się jez. Studnica i wąskim przesmykiem wpływa się na jez. Wierzchowo, wokół którego są liczne miejsca biwakowe. Z jeziora wypływa się mijając nieczynną zastawkę. W wiosce Stare Wierzchowo przepływa się pod kamiennie-ceglany mostem, dalej wśród iglastych borów przecinamy taflę jez. Smoleńsko. U ujściu z jeziora w pobliżu Malechowa można urządzić krótki postój. Nieco dalej znajduje się nieczynna betonowa zastawka, którą należy pokonać spuszczać kajaki na linie. Później mijamy wioskę Spore, za którą zaczyna się przełom górnej Gwdy. Kajaki należy przenieść przy dawnym młynie, żeby ominąć próg wodny i most drogowy. Dalej rzeka płynie wartko wśród wysokich brzegów. Trzeba omijać przewrócone drzewa. Odcinek spływu kończy się wraz z końcem przełomu górnej Gwdy, gdzie rzeka wpływa do jez. Wielimno.
 - **Gwda Wielka – Jeleni Ruczaj** o długości ok. 17km. Spływ zaczyna się na jez. Wielimno, które jest bardzo rozległe i znajduje się na nim aż 7 wysp. Gwda opuszcza jezioro, przepływa pod miejscowością Gwda Wielka i między jej zabudowaniami. Przy moście z prawej są sklepy i bar. Trochę dalej, obok domu rybaka trzeba czasami omijać slalomem rozpostarte sieci. Z lewej wlewają się leniwe wody Dołgi, dopływu stanowiącego element kajakowej pętli szczecineckiej. Dalej przepływa się pod mostem łączącym Gwdę Wielką i Małą i mostem kolejowym aż do leśniczówki Jeleni Ruczaj. Za nią zaczyna się drugi przełom Gwdy, gdzie rzeka wije się w dolinie o 15-metrowych brzegach. Zaraz za wiaduktem kolejowym przełom kończy się i rzeka dopływa do grobli przy elektrowni w Gołębiewie.
 - **Gołębiewo - Czernica** o długości ok. 12km. Spływ zaczyna się za elektrownią wodną w osadzie Gołębiewo, nazywanej też Klepaczem. Obok pola biwakowego na

lewym brzegu rosną okazałe dęby. Wąski, szybki, uroczy odcinek prowadzi jeziorem, a drzewa schodzą niemal do samej rzeki. Rzeka przepływa w pobliżu poligonu wojskowego przez jaz, który najeżony głazami i uskokami stanowi wyzwanie dla wodniaków. Łatwiejsza do pokonania jest jego lewa odnoga. Zaraz za jazem znajduje się leśniczówka Drawień będąca obecnie stacją Wojskowego Klubu Kajakowego Husaria z Czarne. Rzeka prowadzi dalej do Lubnicy, za którą znajduje się XIXwieczny młyn wodny. Dalej do Gwdy wpada rzeka Czernica, nurt zwalnia i rozlewa się szeroko. Spływ można zakończyć w przysiółku Domyśl.

- **Domyśl – Pila** o długości ok. 99km. Na ten odcinek spływu szeroką i malowniczą Gwdą należy zarezerwować 5-6 dni.

c) „**szlak kajakowy rzeką Szczyrą**” zaczyna się **od mostu betonowego na drodze powiatowej Krzemieniewo-Buszkowo** i na terenie gminy Czarne biegnie przez Bińcze, Skowarniki, LędyczekII i Prądy. Spływ można zakończyć w przysiółku Prądy, gdyż Szczyra wpada tam do Gwdy lub wpłynąć na jej spokojne na tym odcinku wody, wkraczając na którą, można dopłynąć do Piły. Szczyra jest malowniczą rzeką biegnącą przez zwarte kompleksy leśne. Kajakiem mija się liczne bobrowiska i ślady urzędowania bobrów a także rozległe torfowiska źródłiskowe. Teren wokół rzeki bywa momentami podmokły.

Uatrakcyjnieniu turystyki kwalifikowanej sprzyjają występujące na terenie gminy pojedyncze pomniki przyrody oraz zachowane elementy kulturowe. Pomniki przyrody zostały omówione w pkt I.5.1 uwarunkowań i są to dęby szypułkowe oraz głaz narzutowy. Do elementów kulturowych występujących swobodnie w krajobrazie zaliczyć można zabytkowe cmentarze lub ich relikty, bardzo liczne kapliczki, krzyże przydrożne, aleje przydrożne oraz wszelkie inne obiekty zabytkowe omówione w pkt I.6.0 uwarunkowań dotyczącym dziedzictwa kulturowego miasta i gminy Czarne.

Odrębną formę turystyki kwalifikowanej stanowi **turystyka weekendowa**. Sprzyjają temu naturalne uwarunkowania gminy, charakteryzujące się dużą lesistością, gdzie realizować można w wyznaczonych miejscach na obrzeżach lasów parkingi leśne dla osób uprawiających turystykę pieszą i grzybobranie.

Przykładem rozwoju turystyki kwalifikowanej jest projekt partnerski „**Rewitalizacja przestrzeni publicznej w sferze społeczno-gospodarczej z elementami odbudowy zabytków, rozwoju turystyki i rekreacji oraz odnowy zieleni w Czarnem**”, którego jednym z elementów jest:

- budowa ciągów pieszych i pieszo-rowerowych
- budowa przystani kajakowej z parkingiem
- budowa kąpieliska przy rzece oraz odkrytego basenu kąpielowego
- zagospodarowanie półwyspów przy rzece, z budową ciągów komunikacyjnych, placu zabaw, punktu widokowego;
- zabezpieczenie zabytkowych murów zamkowych;

Należy dodać, że w skład tego programu wchodzi również elementy rekreacji dla mieszkańców” budowa basenu, kąpieliska,

amfiteatru, świetlicy itp. mające na celu wzbogacenie oferty turystyczno-wypoczynkowej miasta, stworzenie warunków dla „zielonej” przestrzeni publicznej, która aktywuje mieszkańców do wspólnego wypoczynku i przez co umacnia i podnosi poziom świadomości i wartości społecznej. Dodatkowo jest to potencjalne źródło dochodu mieszkańców i władz samorządowych.

I.7.3.2 Turystyka pobykowa: ośrodki pobytu czasowego, pobyt indywidualny

Na terenie miasta i gminy Czarne nie występuje praktycznie zaplecze dla rozwoju turystyki pobykowej poza specyficzną formą turystyki związaną z czasowym pobytem osób przyjezdnych, które mogą znaleźć bazę noclegową bez żadnych atrakcji turystycznych. Funkcję tę w mieście pełni obiekt Studio 2000, które posiada bazę hotelową w ilości 12 miejsc noclegowych.

I.7.3.3 Agroturystyka

Agroturystyka sprzyja dodatkowej formie dochodowej, na obszarach aktywnej działalności rolniczej.

Na terenie gminy wiejskiej funkcjonują gospodarstwa agroturystyczne m.in. w Bińczu, Sokole i Biernatce. W Biernatce gospodarstwo agroturystyczne Eko – Barć wytwarza znane w okolicy różne gatunki miodów i pszczele produkty lecznicze. Nie jest to jednak forma turystyki występująca masowo, a raczej w formie pojedynczych zagrod.

I.7.3.4 Podsumowanie:

Podsumowując należy stwierdzić, iż miasto i gmina Czarne posiada wysoki potencjał w zakresie turystyki kwalifikowanej, zaś niskie w zakresie turystyki pobykowej. W związku z tym należy dążyć do wykorzystania w maksymalnym stopniu potencjału gminy, który sprzyja rozwojowi turystyki kwalifikowanej, szczególnie w formie aktywnej rekreacji, wędkarstwa itp.

W celu uatrakcyjnienia formy turystyki kwalifikowanej, szczególnie wzdłuż szlaków rowerowych należy rozbudować zaplecze infrastruktury socjalno-usługowej.

Kolejnym elementem turystyki, który w gminie znajduje korzystne warunki jest dalszy rozwój agroturystyki.

Schemat przebiegu istniejących szlaków turystyki kwalifikowanej przedstawiono na załączniku graficznym nr 15.

I 8.0 Stan prawny gruntów miasta i gminy Czarne

I.8.1. Stan prawny gruntów miasta

Na terenie miasta Czarne występują grunty o strukturze własności:

- 1) prywatnej osób fizycznych i spółdzielni oraz prywatne osób prawnych (np. grunty kościołów i związków wyznaniowych, spółek prawa handlowego, partii politycznych i stowarzyszeń);
- 2) Skarbu Państwa (w tym powiatów i województw, Agencji Nieruchomości Rolnej, Lasów Państwowych);
- 3) komunalnej (grunty gmin i związków międzygminnych).

Struktura własności gruntów miasta Czarne nie jest zróżnicowana.

Ponad 84% gruntów stanowią własność Skarbu Państwa, w tym 76% gruntów jest w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego.

Prawie 9% stanowią grunty osób fizycznych, w tym ok. 7% to grunty osób fizycznych wchodzących w skład gospodarstw rolnych.

Niecałe 5% stanowią grunty gmin i związków międzygminnych, w tym praktycznie wszystkie to grunty wchodzące w skład gminnych zasobów nieruchomości.

Miasto Czarne posiada w sumie 230 ha gruntów, z czego ok. 13% to użytki rolne, ok. 4% to tereny zabudowany mieszkaniowej, ok. 7% to tereny zurbanizowane niezabudowane – a więc istniejąca rezerwa inwestycyjna. Drogi stanowią ok. 14 % gruntów ale z kolei aż 115 ha to tereny różne. Tereny różne to grunty przeznaczone do rekultywacji – zdegradowane lub zdewastowane (nieczynne hałdy, wysypiska, zapadliska, tereny po działalności przemysłowej i górniczej oraz po poligonach wojskowych) oraz niezagospodarowane grunty zrekultywowane. Tereny popoligonowe są znacznie oddalone od centrum miasta, tereny poźwirowiskowe zostały przekształcone w stawy rybne – nie nadają się one pod zabudowę. W związku z tym w studium wyznacza się nowe tereny rozwojowe przeznaczone pod funkcję mieszkaniową i gospodarczą, w bezpośrednim sąsiedztwie miasta o strukturze własności prywatnej, Skarbu Państwa i Agencji Nieruchomości Rolnych.

I.8.2. Stan prawny gruntów wiejskich

Na terenie gminy wiejskiej Czarne występują grunty o strukturze własności:

- 1) prywatnej osób fizycznych i spółdzielni oraz prywatne osób prawnych (np. grunty kościołów i związków wyznaniowych, spółek prawa handlowego, partii politycznych i stowarzyszeń);
- 2) Skarbu Państwa (w tym powiatów i województw, Agencji Nieruchomości Rolnej);
- 3) komunalnej (grunty gmin i związków międzygminnych).

Struktura własności gruntów gminy wiejskiej nie jest zróżnicowana i jest bardzo podobna do terenów miejskich.

Ponad 65% stanowią grunty Skarby Państwa, w tym ponad 51%grunty w Zarządzie Państwowego Gospodarstwa Rolnego. Ok. 27% to grunty osób fizycznych, z czego ponad 25% to grunty osób fizycznych wchodzące w skład gospodarstw rolnych. Ponad 2,5% to grunty gmin i związków międzygminnych, w tym praktycznie wszystkie wchodzą w skład gminnych zasobów nieruchomości.

Własność gminy na obszarze wiejskim to w sumie 464 ha gruntów, z czego ok. 18% to użytki rolne, ok. 3% to leśne, tereny zabudowane i zurbanizowane stanowią marginalne znaczenie. Drogi stanowią ok. 31 % gruntów ale z kolei aż 194 ha to tereny różne. Tereny różne to grunty tj, przeznaczone do rekultywacji – zdegradowane lub zdewastowane grunty

(nieczynne hałdy, wysypiska, zapadliska, tereny po działalności przemysłowej i górniczej oraz po poligonach wojskowych) oraz niezagospodarowane grunty zrekultywowane. Tereny popoligonowe zlokalizowane są na obszarach leśnych, które w studium, nie są przeznaczone pod zainwestowanie.

Terenów pożwirowiskowych naturalnie zrekultywowanych nie przeznacza się pod zainwestowanie, ponieważ zlokalizowane są w dużej odległości od osad wiejskich, bądź też nie ma potrzeby przeznaczania tak dużych obszarów.

W związku z tym w studium wyznacza się nowe tereny rozwojowe przeznaczone pod funkcję mieszkaniową i gospodarczą, które położone są w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących osad wiejskich.

Stan prawny gruntów miasta i gminy Czarne przedstawiono w tabeli nr I.8.1.

Tabela nr I.8.1. Stan prawny gruntów miasta i gminy Czarne

Nr grupy rejesrt.	Wyszczególnienie	Rodzaj jednostki terytorialnej	Powierzchnia w ha	Udział w pow. ogólnej
1.	2.	3.	4.	5.
		Miasto Czarne	4 643,00	100%
		Gmina wiejska	18 777,00	100%
	RAZEM	23 420,00		
1	1.1 Grunty wchodzące w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa	M	117	2,51
		G	2586	13,77
	1.2 Grunty w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego	M	3519	75,79
		G	9602	51,13
	1.3 Grunty w trwałym zarządzie państwowych jednostek organizacyjnych z wyłączeniem gruntów PGL	M	40	0,86
		G	8	0,04
	1.4 Grunty wchodzące w skład zasobu nieruchomości Skarbu Państwa z wyłączeniem gruntów przekazanych w trwałym zarządzie	M	8	0,17
		G	37	0,19
	1.5 Grunt Skarbu Państwa przekazane do zagospodarowania Agencji Mienia Wojskowego	M	1	0,02
		G	0	0
	1.6 Grunty Skarbu Państwa przekazane do zagospodarowania Wojskowej Agencji Mieszkaniowej	M	17	0,36
		G	0	0
	1.7 Pozostałe grunty Skarbu Państwa spośród gruntów zaliczanych do 1 grupy	M	199	4,28
		G	88	0,46
	RAZEM Grunty Skarbu Państwa z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	M	3901	84,01
		G	12 321	65,61
2	2.1 Grunty Skarbu Państwa w użytkowaniu wieczystym osób fizycznych	M	3	0,06
		G	0	0
	2.2 Grunty Skarbu Państwa w użytkowaniu wieczystym państwowych osób prawnych	M	21	0,45
		G	41	0,21
	2.3 Grunty Skarbu Państwa w użytkowaniu wieczystym spółdzielni mieszkaniowej	M	0	0
		G	0	0
	2.4 Grunty Skarbu Państwa w użytkowaniu wieczystym pozostałych osób	M	9	0,19
		G	13	0,06
	RAZEM Grunty Skarbu Państwa przekazane w użytkowanie wieczyste	M	33	0,71
		G	54	0,28
3	Grunty spółek Skarbu Państwa, przedsiębiorstw państwowych i innych państwowych osób prawnych	M	0	0
		G	0	0
4	4.1 Grunty wchodzące w skład gminnych zasobów nieruchomości z wyłączeniem gruntów przekazanych w trwały zarząd	M	230	4,95
		G	464	2,47
	4.2 Grunty gmin i związków międzygminnych przekazanych w trwały zarząd gminnym jednostkom organizacyjnym	M	1	0,02
		G	1	0
	4.3 Pozostałe grunty spośród gruntów zaliczanych do 4 grup	M	0	0
		G	18	0,09
	RAZEM Grunty Gmin i związków międzygminnych z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie	M	231	4,97
		G	483	2,57

c.d. Tabela nr I.8.1. Stan prawny gruntów miasta i gminy Czarne

Nr grupy rejsrt.	Wyszczególnienie	Rodzaj jednostki terytorialnej	Powierzchnia w ha	Udział w pow. ogólnej
1.	2.	3.	4.	5.
		Miasto Czarne	4 643,00	100%
		Gmina wiejska	18 777,00	100%
	RAZEM	23 420,00		
5	5.1 Grunty gmin i ich związków w użytkowaniu wieczystym osób fizycznych	M	19	0,40
		G	1	0
	5.2 Grunty gmin i ich związków w użytkowaniu wieczystym osób prawnych	M	0	0
		G	0	0
	5.3 Grunty gmin i ich związków w użytkowaniu wieczystym spółdzielni mieszkaniowych	M	0	0
		G	0	0
	5.4 Grunty gmin i ich związków w użytkowaniu wieczystym pozostałych osób	M	20	0,43
		G	1	0
	RAZEM Grunty gmin i związków międzygminnych przekazane w użytkowanie wieczyste	M	39	0,83
		G	2	0,01
6	6.1 Grunty, które są własnością gminnych osób prawnych oraz grunty, których właściciele są nieznani	M	0	0
		G	0	0
	6.2 Grunty, które są własnością powiatowych osób prawnych oraz grunty, których właściciele są nieznani	M	0	0
		G	0	0
	6.3 Grunty, które są własnością wojewódzkich osób prawnych oraz grunty, których właściciele są nieznani	M	0	0
		G	0	0
	RAZEM Grunty, które są własnością samorządowych osób prawnych oraz grunty, których właściciele są nieznani	M	0	0
		G	0	0
7	7.1 Grunty osób fizycznych wchodzące w skład gospodarstw rolnych	M	313	6,74
		G	4829	25,71
	7.2 Grunty osób fizycznych nie wchodzące w skład gospodarstw rolnych	M	94	2,02
		G	192	1,02
	RAZEM Grunty osób fizycznych	M	407	8,76
		G	5021	26,74
8	8.1 Grunty, które są własnością rolniczych spółdzielni produkcyjnych i ich związków oraz grunty, których właściciele nie są znani	M	0	0
		G	0	0
	8.2 Grunty, które są własnością spółdzielni mieszkaniowych i ich związków oraz grunty, których właściciele nie są znani	M	1	0,02
		G	9	0,04
	8.3 Pozostałe grunty spośród gruntów zaliczanych do 8 grup	M	0	0
		G	0	0
	RAZEM Grunty spółdzielni	M	1	0,02
		G	9	0,04
9	Grunty kościołów i związków wyznaniowych	M	1	0,02
		G	32	0,17
10	Wspólnoty gruntowe	M	0	0
		G	0	0
11	11.1 Grunty wchodzące w skład powiatowych zasobów nieruchomości z wyłączeniem gruntów przekazanych w trwałe zarząd	M	0	0
		G	0	0
	11.2 Grunty powiatów przekazane w trwałe zarząd oraz grunty, których właściciele nie są znani	M	15	0,32
		G	61	0,32
	11.3 Pozostałe grunty spośród gruntów zaliczanych do 11 grupy	M	0	0
		G	0	0
	RAZEM Grunty powiatów z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie	M	15	0,32
		G	61	0,32

c.d. Tabela nr I.8.1. Stan prawny gruntów miasta i gminy Czarne

Nr grupy	Wyszczególnienie	Rodzaj jednostki terytorialnej	Powierzchnia w ha	Udział w pow. ogólnej
rejesrt.				
1.	2.	3.	4.	5.
		Miasto Czarne	4 643,00	100%
		Gmina wiejska	18 777,00	100%
	RAZEM	23 420,00		
12	12.1 Grunty powiatów w użytkowaniu wieczystym osób fizycznych	M	0	0
		G	0	0
	12.2 Grunty powiatów w użytkowaniu wieczystym powiatowych osób prawnych	M	0	0
		G	0	0
	12.3 Grunty powiatów w użytkowaniu wieczystym spółdzielni mieszkaniowych	M	0	0
		G	0	0
	12.1 Grunty powiatów w użytkowaniu wieczystym pozostałych osób	M	0	0
		G	0	0
	RAZEM Grunty powiatów przekazane w użytkowanie wieczyste	M	0	0
		G	0	0
13	13.1 Grunty wchodzące w skład wojewódzkich zasobów nieruchomości z wyłączeniem gruntów przekazanych w trwały zarząd	M	12	0,25
		G	32	0,17
	13.2 Grunty wojewódzkie przekazane w trwały zarząd oraz grunty, których właściciele nie są znani	M	0	0
		G	0	0
	13.3 Pozostałe grunty spośród gruntów zaliczanych do 13 grupy	M	0	0
		G	0	0
	RAZEM Grunty województw z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie	M	12	0,25
		G	32	0,17
14	14.1 Grunty województw w użytkowaniu wieczystym osób fizycznych	M	0	0
		G	0	0
	14.2 Grunty województw w użytkowaniu wieczystym wojewódzkich osób prawnych	M	0	0
		G	0	0
	14.3 Grunty województw w użytkowaniu wieczystym spółdzielni mieszkaniowych	M	0	0
		G	0	0
	14.4 Grunty województw w użytkowaniu wieczystym pozostałych osób	M	0	0
		G	0	0
	RAZEM Grunty województw przekazane w użytkowanie wieczyste	M	0	0
		G	0	0
15	15.1 Grunty spółek prawa handlowego	M	2	0,04
		G	753	4,01
	15.2 Grunty partii politycznych i stowarzyszeń	M	1	0,02
		G	0	0
	15.3 Pozostałe grunty spośród gruntów zaliczanych do 15 grupy	M	0	0
		G	9	0,04
	RAZEM Grunty będące przedmiotem własności i władania osób niewymienionych w pkt. 1-14	M	3	0,06
		G	762	4,05

I.9.0. Występowanie terenów i obiektów chronionych na podstawie przepisów odrębnych

I.9.1 Obszary i obiekty środowiskowe

I.9.1.1. Flora i Fauna

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody (Dz. U. z 2004. Nr 92, poz. 880 z późn. zm.) w granicach miasta, tak jak w całej Polsce, obowiązuje **ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów**. W przypadku miasta i gminy Czarne występują liczne gatunki chronione roślin i zwierząt szczegółowo omówione w pkt. I. 5.6 uwarunkowań. Gatunki tych zwierząt i roślin spotkać można poza terenami zurbanizowanymi, wśród rozległych terenów leśnych, rolnych i wodnych. **Ze względu na występowanie określonych gatunków chronionych roślin i zwierząt utworzono 2000 Specjalny obszar ochrony siedlisk Natura „Dolina Szczyry”, mający znaczenie dla Wspólnoty.**

Ponadto wyróżniający się drzewostan objęty jest ochroną przez ustanowieniem go pomnikiem przyrody a zwarte kompleksy leśne posiadają różnorodny status ochronny tj.: lasy znajdujące się na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych, wodochronne, wodochronne, wodochronne, położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50tys. mieszkańców, stanowiące drzewostany nasienne, lasy położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50tys. mieszkańców, lasy mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa, lasy mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa, wodochronne, lasy mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50tys. mieszkańców, lasy mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa, wodochronne, położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50tys. mieszkańców.

Teren gminy Czarne sąsiaduje z licznymi obszarami objętymi prawną formą ochrony przyrody, więc na granicach tych terenów także mogą występować gatunki roślin i zwierząt objęte prawną formą ochrony.

I.9.1.2. Przyroda nieożywiona

Tereny zagrożone osuwaniem mas ziemnych – na terenie miasta i gminy Czarne nie występują zarejestrowane tereny zagrożone ruchami masowymi ani tereny o nachyleniu powyżej 15°. Niemniej potencjalnym obszarem zagrożonym osuwaniem się mas ziemnych są krawędź moreny czołowej oraz wysoczyzny morenowej.

Wody – jako integralna część środowiska oraz siedliska dla zwierząt i roślin, podlega ochronie, niezależnie od tego, czyją stanowi własność. Zachodnia część gminy Czarne leży w zasięgu głównego zbiornika wody podziemnej GZWP 126 Szczecinek, dla którego ustanowiono obszar ochrony o reżimie wysokiej ochrony, jednak powierzchnia chroniona zajmuje niewielki obszar w południowej części zbiornika o powierzchni 90 km², który jest położony poza granicami gminy Czarne.

Na terenie miasta i gminy występują ujęcia wody w liczbie 17, dla których ustanowiono strefę ochrony bezpośredniej w promieniu 10 m od każdego ujęcia. Strefa ta jest ogrodzona a w jej zasięgu obowiązuje zagospodarowanie wynikające z przepisów ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (tj. Dz. U. z 2012 r., poz. 145).

Gleby – na terenie miasta i gminy występują kompleksy gleb od I do III klasy bonitacyjne stanowiące łącznie jedynie 20 % wszystkich gruntów ornych. Tereny te podlegają ochronie na podstawie przepisów ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych, nie dotyczy to użytków rolnych położonych w granicach administracyjnych miasta.

Kopaliny – na terenie miasta i gminy występują jedno czynne złoża surowców naturalnych, które eksploatowane jest Nadziejewie. Dla tego złoża ze względu na jego położenie w sąsiedztwie terenów rolnych nie jest wymagane utworzenie filaru ochronnego.

I.9.1.3 Obszary przyrodnicze objęte ochroną:

Na terenie miasta i gminy Czarne zlokalizowane są obszary i obiekty objęte ochroną, szczegółowo omówione w pkt.I.5.9. uwarunkowań. I są to: obszar Natura 2000, **istniejący specjalny obszar ochrony siedlisk „Dolina Szczyry”**, **mający znaczenie dla Wspólnoty**, istniejący Rezerwat przyrody „Dolina Gwdy”, 6 pomników przyrody, lasy o statusie ochronnym.

Ponadto bezpośrednio przy granicy gminy Czarne występują obszary przyrodnicze objęte prawną ochroną: Obszar Chronionego Krajobrazu Jeziora Szczecineckie, Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierza Wałeckiego i Doliny Gwdy, Obszar Chronionego Krajobrazu Okolice Jezior Krępsko i Szczytno. W pewnej odległości od granic gminy zlokalizowany jest Park Narodowy „Bory Tucholskie”, Rezerwat Przyrody „Cisy w Czarnem”, Zaborski Park Krajobrazowy oraz obszary Natura 2000 „Wielki Sandr Brdy”, „Poligon w Okonku” oraz „Dolina Debrzynki”.

I.9.1.4 Inne obszary i obiekty proponowane do objęcia formą ochrony, ujęte w innych opracowaniach

Na obszarze miasta i gminy Czarne występują również formy ochrony nieusankcjonowane prawnie, np. wynikające z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa, które niemniej objęte są międzynarodową formą uznania dla obiektów ochrony środowiska przyrodniczego – chodzi tu przede wszystkim o sieć ECONET Polska nr 09M.

I.9.2. Obiekty kulturowe

Do obiektów kulturowych chronionych prawnie zalicza się obszary i obiekty wpisane do rejestru zabytków decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Zostały one omówione szczegółowo w pkt. I. 6.2. uwarunkowań. Obiekty te chronione są na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Na terenie miasta i gminy Czarne zachowały się liczne cenne budynki i obiekty budowlane będące świadectwem rozwoju osadnictwa i kultury na przestrzeni wieków. Obiekty zabytkowe znajdujące się w mieście wpisano do Ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Słupsku natomiast zabytki zlokalizowane na terenie gminy wiejskiej znajdują się w Gminnej Ewidencji Zabytków. I jest to forma zewidencjonowania obiektów o wartościach historyczno-kulturowych, które stanowią wytyczne do usankcjonowania tej ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Aczkolwiek również przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu należy brać pod uwagę w elementach dziedzictwa kulturowego występowanie w/w obiektów i w zależności od potrzeb obejmować je stosową ochroną.

I.9.3 Obiekty infrastruktury technicznej

Linie energetyczne – przez teren miasta i gminy Czarne przebiega linia energetyczna wysokiego napięcia 110 kV, dla której należy wyznaczyć strefę ochronną o szerokości min. 40 m, w obrębie której nie należy lokalizować budynków mieszkalnych i innych przeznaczonych na stały pobyt ludzi. Warunki lokalizacji wszelkich obiektów w pobliżu pasa technologicznego należy uzgadniać z właścicielem linii elektroenergetycznej. Pod linią nie należy sadzić roślinności wysokiej, zalesienia terenów rolnych w pasie technologicznym linii mogą być przeprowadzone w uzgodnieniu z właścicielem linii, który określi maksymalną wysokość sadzonych drzew i krzewów. Wszelkie zmiany w kwalifikacji terenu w obrębie pasa technologicznego linii i w jego najbliższym sąsiedztwie powinny być zaopiniowane przez właściciela linii. Dla linii elektroenergetycznych musi być zapewniony dostęp w celu wykonania prac eksploatacyjnych.

Gazociąg średniego ciśnienia – do Zakładu Karnego w Czarnem doprowadzony jest gazociąg średniego ciśnienia g160PE dla którego obowiązuje właściwa strefa kontrolowanego przebiegu, w której nie należy wznosić budynków, urządzać stałych składów i magazynów, sadzić drzew oraz nie powinna być podejmowana żadna działalność mogąca zagrozić trwałości gazociągi podczas jego eksploatacji. Dopuszcza się za zgodą operatora sieci gazowej, urządzenie parkingów nad gazociągiem. Wszelkie zamierzenia inwestycyjne w zakresie budownictwa nadziemnego i podziemnego w strefie ochronnej od gazociągu należy każdorazowo uzgodnić z eksploatatorem gazociągu.

I.9.4. Obiekty infrastruktury kolejowej

Przez teren miasta i gminy Czarne, zgodnie z ustawą z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz.U. z 2007r., Nr 16, poz.94 z późn. zm.) oraz Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 20 sierpnia 2010r. w sprawie wykazu linii kolejowych o znaczeniu państwowym (Dz.U. z 2010r., Nr 164, poz. 1110) przebiega trasa kolejowa o znaczeniu państwowym Nr 210 relacji Chojnice – Runowo Pomorskie.

Przyszłe zagospodarowanie terenów w sąsiedztwie linii kolejowych powinno być zgodne z przepisami m.in. ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz.U. z 2007r., Nr 16, poz.94 z późn. zm.) oraz z przepisami rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 7 sierpnia 2008 r. w sprawie wymagań w zakresie odległości i warunków dopuszczających usytuowanie drzew i krzewów, elementów ochrony akustycznej i wykonywania robót ziemnych w sąsiedztwie linii kolejowej, a także sposobu urządzania i utrzymywania zasłon odśnieżnych oraz pasów przeciwpożarowych i innych przepisów dotyczących kolei oraz innymi przepisami szczegółowymi.

I.9.5. Obszary wojskowe

Na terenie miasta i gminy Czarne zlokalizowane są obszary wojskowe, które zgodnie z przepisami ustawy z dnia 17 maja 1989 r. prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2010 r. poz. 1287, Nr 193 ze zm.) traktuje się jako tereny zamknięte. Przedmiotowe tereny zgodnie z decyzją Ministra Obrony Narodowej Nr Z-2/MON w sprawie ustalenia terenów zamkniętych w resorcie obrony narodowej – **stanowią tereny zamknięte**, którego zlokalizowane są na działkach: dz. nr 1, KM 6, obręb 49 Czarne, dz. nr 6/6, 6/7, 6/9, 6/10 KM 6 obręb 49 Czarne, dz. nr 5/3, 5/4, 5/5, 5/6, 5/7, 5/8 KM 6 obręb 49 Czarne, dz. nr 4 KM 6 obręb 49 Czarne. Ich granice wskazane zostały na rysunku studium. Zgodnie z art. 13 ust. 6 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 ze zm.) planu miejscowego nie sporządza się dla terenów zamkniętych, natomiast zgodnie z art. 51 ust. 1 pkt. 3 ustawy jw. Inwestycje celu publicznego na terenach zamkniętych wydaje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska, zaś stosownie do art. Art. 60 ust. 1 pkt. 3 decyzje o warunkach zabudowy na terenach zamkniętych wydaje wojewoda.

I.10.0. Występowanie udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych na obszarze miasta i gminy Czarne

I.10.1. Udokumentowane złoża i kopalin

I.10.1.1. Udokumentowane złoża i kopaliny na terenie miasta

Na obszarze miasta Czarne, w południowo-zachodniej jego części, za torami kolejowymi, występuje 1 udokumentowane złożo kopalin cegielnych „Czarne” (akt zatwierdzenia złoża z 1960 r.), którego eksploatacja została zaniechana.

- 1 - **złożo kruszywa „Czarne”** o powierzchni ok. 12,60 ha; złożo ma formę soczewkową, eksploatowane było w sposób odkrywkowy, systemem ścianowym z pokładów czwartorzędowych. Średnia grubość nakładu wynosi 4,20 m, miąższość 9,20 m, głębokość spągu 11,80 m. Eksploatację rozpoczęto 1959 r., po likwidacji cegielni zaniechano eksploatacji kruszywa. Obecnie wyrobiska zalane są wodą i pełnią rolę stawów wodnych. Ponieważ jego eksploatacja została zaniechana wiele lat temu, zlikwidowano lokalną cegielnię, studium nie przewiduje przeznaczenia tego terenu pod ponowne wydobywanie.

I.10.1.2 Udokumentowane złoża i kopaliny na terenie wiejskim

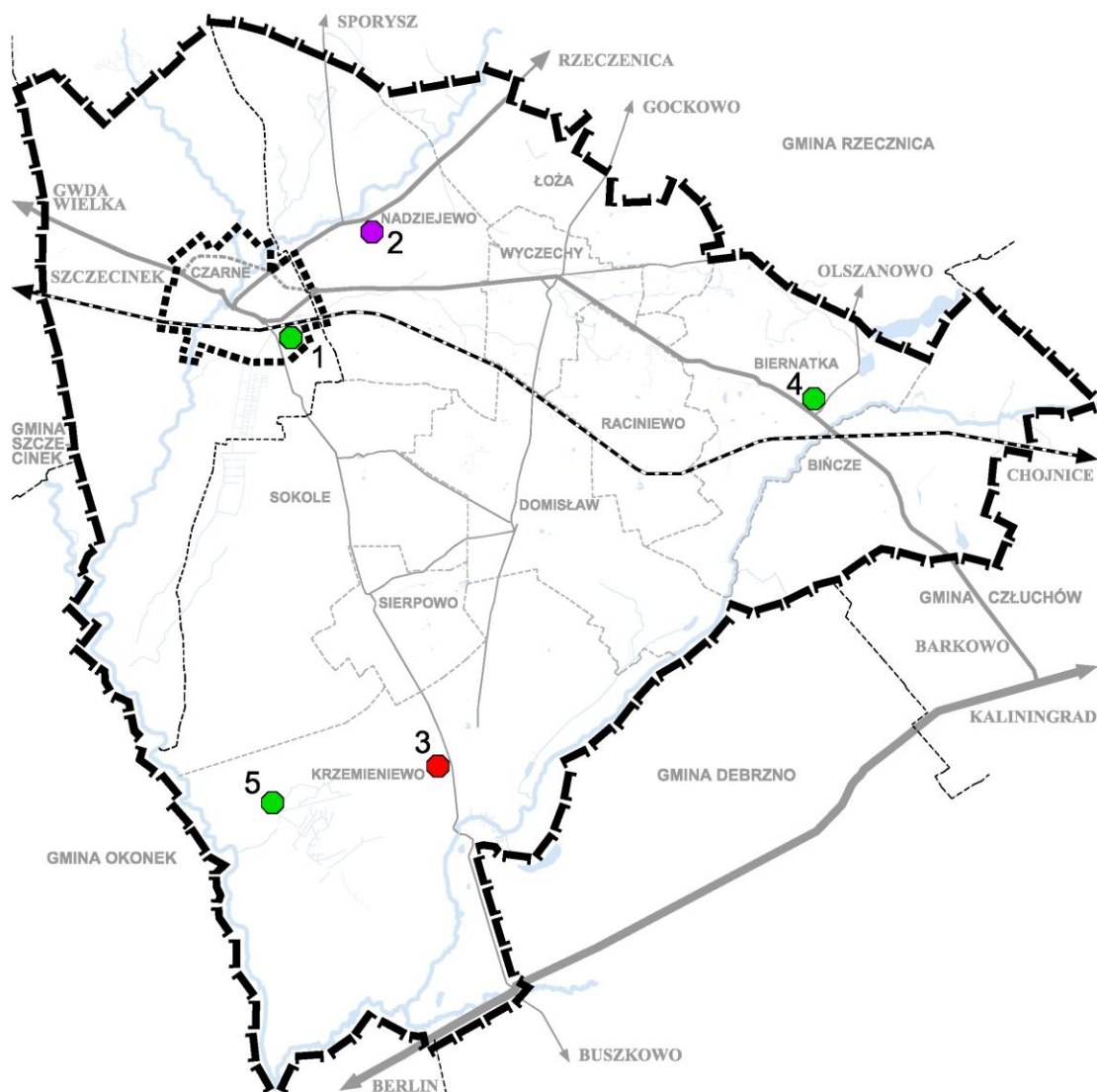
Na obszarze gminy wiejskiej Czarne występują 4 udokumentowane złoża kopalin:

- 2 - **złożo kruszywa naturalnego „Czarne”** w obrębie geodezyjnym Nadziejewo, eksploatowane okresowo, w sposób odkrywkowy, systemem ścianowym z pokładów czwartorzędowych. Powierzchnia złoża 3,30ha, średnia grubość nakładu 2,0m, miąższość 9,10m, głębokość spągu 11,10m. Koncesja na wydobywanie kruszywa ustanowiona jest decyzją Urzędu Wojewódzkiego w Słupsku Nr 102/98 z dnia 14 września 1998 r. Koncesja ważna jest do dnia 31 grudnia 2023 r. Złożo ma wyznaczony obszar górniczy o powierzchni 3,3 ha oraz teren górniczy o powierzchni ok. 6,0 ha.
- 3 - **złożo piasków budowlanych „Krzemieniewo”** (decyzja rejestracyjna zasobów z 1965 r.), o powierzchni ok. 0,50 ha, którego eksploatacja rozpoczęta w 1992 r. została później zaniechana. Złożo pokładowe, eksploatowane w sposób odkrywkowy, systemem ścianowym z pokładów czwartorzędowych. Średnia grubość nakładu 0,35 m, miąższość 2,10 m, głębokość spągu 2,40 m. Po zaniechaniu eksploatacji teren wyrobiska został zniwelowany i jest użytkowany rolniczo.
- 4 - **złożo piasku i żwiru „Biernatka”** zatwierdzone Kartą Rejestracyjną na podstawie Decyzji Nr 362/77 z dnia 30 lipca 1977 r. Teren złoża po zakończeniu eksploatacji został rozparcelowany i przekazany Nadleśnictwu. Teren powyrobiskowy zarósł lasem, jedno z wyrobisk jest teraz oczkiem wodnym.
- 5 - **złożo ropy naftowej „Brzozówka”** zlokalizowane w obrębie geodezyjnym Krzemieniewo. Eksploatowane w latach 1991-1999, w sposób otworowy z pokładów perm cechsztyń-strassfurt, skreślone z bilansów zasobów w 1999 r.. Powierzchnia złoża 89,0 ha, średnia miąższość nakładu 3,0 m, głębokość spągu 3408,0 m. Złożu ropy naftowej towarzyszył gaz ziemny. Wyrobisko zlokalizowane w środku lasu, po zakończeniu eksploatacji miejsce zostało odnowione kosztem i staraniem Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie.

Schemat występowania złóż naturalnych na obszarze miasta i gminy Czarne przedstawiony został na załączniku graficznym Nr 34.

Miasto i Gmina Czarne

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

SCHEMAT WYSTĘPOWANIA ŹRÓD NATURALNYCH I ZREKULTYWOWANYCH WYROBISK na terenie miasta i gminy Czarne

OZNACZENIA ŹRÓD

- 1 "Czarne" (miasto Czarne)
- 2 "Czarne" (obwód Nadziejewo)
- 3 "Krzemieniewo"
- 4 "Biernatka"
- 5 "Brzozówka"

OZNACZENIA GRAFICZNE

- granica gminy Czarne
- granica miasta Czarne
- granica obrębu Czarne
- wyrobiska zrekultywowane samoczynnie (naturalnie)
- wyrobiska zrekultywowane przez człowieka
- istniejące wydobywcie kruszywa naturalnego

Załącznik graficzny NR 34

I.10.2. Zasoby wód podziemnych

Zachodnia część gminy Czarne położona jest w granicach GZWP nr 126 „Szczecinek”, którego szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 99,00 tys m³/dobę. Średnia głębokość ujęć wynosi 90 m, natomiast powierzchnia zbiornika 1 755,00 km². Obowiązują wymagania w zakresie ochrony środowiska stawiane obszarom ochronnym GZWP; należy zastosować rozwiązania techniczne, technologiczne i organizacyjne gwarantujące zabezpieczenie przed zanieczyszczeniem warstwy wodonośnej. Zbiornik GZWP nr 126 „Szczecinek” posiada ustanowiony obszar ochrony zbiornika o reżimie wysokiej ochrony, jednak powierzchnia chroniona zajmuje niewielki obszar w południowej części zbiornika o powierzchni 90 km², który jest położony poza granicami gminy Czarne.

I.10.2.1 Zasoby wód podziemnych na obszarze miasta

Potencjał wodonośny miasta Czarne w zakresie wód podziemnych jest znaczny. Występuje 100% zaopatrzenie ludności w wodę pitną, występuje również 100% rezerwa wodna. Część obszaru miasta Czarne zaopatrywane jest z wodociągu miejskiego, kilka jednostek administracyjnych posiada własne ujęcia wody.

Miasto Czarne obsługiwane jest z 5 ujęć wody:

U₁ – ujęcie zlokalizowane na działce nr 5/1

U₂ – ujęcie zlokalizowane na działce nr 21/5

U₃ – ujęcie zlokalizowane na działce nr 13/6 przy ul. Leśnej

U₄ – ujęcie zlokalizowane na działce nr 3/7 przy ul. 22 Lipca (ujęcie będące w trakcie przekazywania Przedsiębiorstwu Wodno-Kanalizacyjnemu w Czarnem)

U₅ – ujęcie wody na działce nr 48/5 na terenie Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej, które jest rezerwowym, uruchamianym w momencie awarii innych ujęć zaopatrujących miasto w wodę.

W/w ujęcia w 100 % zaspokajają potrzeby jego mieszkańców.

Stacja Uzdatniania Wody przy ul. Ogrodowej zaopatrywana jest z ujęcia wody U₁ i U₂. Na terenie SUW znajduje się zbiornik rezerwy wody pitnej o poj. ok. 500 m³. Jest to główne miejsce zaopatrywania większości mieszkańców Czarne, ale również mieszkańców Wronkowa i Grabowca. Pozostałe ujęcia posiadają własne urządzenia rozprowadzające wodę.

Kilka instytucji administracji państwowej w mieście Czarne posiada własne ujęcia wody:

U₆ - Zakład Karny posiada własne ujęcie wody,

U₇ - Dom Pomocy Społecznej również posiada własne ujęcie wody ale dodatkowo wykonana jest spinka z miejską siecią wodociągową, aby w razie awarii nie nastąpiły przerwy w dostawie wody,

U₈ – Nadleśnictwo posiada ujęcie wody działce nr 421, które obsługuje zabudowania oraz dwa budynki wielorodzinne zlokalizowane na dz. 417 i 418. Pomimo tego Nadleśnictwo posiada również podłączenie do sieci miejskiej, ale indywidualne ujęcie wody jest głównym, z którego instytucja zaopatruje się w wodę. Pozwolenie wodno prawne na pobór wód straciło ważność w dniu 30.07.2006 r. i Nadleśnictwo podjęło stosowne działania administracyjne zmierzające do ponownego uzyskania stosownych pozwoleń.

Ponadto na obszarze miasta występują nieruchomości gruntowe, które posiadają czynne indywidualne ujęcia wody, nie korzystają w zaopatrzenia zbiorowego.
Charakterystyka ujęć wód podziemnych wykorzystywanych na obszarze miasta Czarne została przedstawiona w tabeli nr I.10.1

Tabela Nr I.10.1 Zasoby wód podziemnych w mieście Czarne w rozbiciu na ujęcia

Lp.	Nr ujęcia		Zasoby wód m ³ /h	Warstwa geologiczna	Nr pozwolenia wodnoprawnego	Obszar obsługiwany	Uwagi
1	2	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Ujęcia obsługujące mieszkańców miasta Czarne, Wronkowa i Grabowca							
1.	U ₁ i U ₂	SUW ul. Ogrodowa	500	Utwory trzecio - i czwartorzędowe	RLiOŚ 6223-20/05 ważne do 30.11.2015 r.	Miasto Czarne (bez osiedla Zatorze i ul. Leśnej), Wronkowo, Grabowiec	Ujęcie dwuotworowe, zaopatrzenie mieszkańców Grabowca i Wronkowa
2.	U ₃	ul. Leśna	62	Utwory czwartorzędowe	RLiOŚ 6223/15/04 ważne do 30.09.2014 r.	osiedle Zatorze i ul. Leśna	Ujęcie dwuotworowe
3.	U ₄	ul. 22 Lipca	192	Brak danych	Brak danych		-
4.	U ₅	ul. Ogrodowa	-	-	-	-	Ujęcie awaryjne
Ujęcia indywidualne obsługujące jednostki administracji państwowej							
4.	U ₆	Zakład Karny	255	Utwory czwartorzędowe	RLiOŚ.6223-11/05 ważne do 01.07.2015 r.	Zakład Karny	-
5.	U ₇	Dom Pomocy Społecznej	36	Utwory czwartorzędowe	RLiOŚ.6223-26/02 ważne do 31.12.2012 r.	Dom Pomocy Społecznej	-
6.	U ₈	Nadleśn. Czarne	7,0	Utwory czwartorzędowe	RLiOŚ.6223-11/01 ważne do 30.07.2006 r.	Nadleśnictwo Czarne, zabudowa wielorodzinna na dz. nr 417 i 418	Wystąpiono z procedurą aktualizacji pozwoleń

10.2.2. Zasoby wód podziemnych na obszarze wiejskim

Potencjał wodonośny gminy wiejskiej Czarne w zakresie wód podziemnych jest znaczny. Występuje 100% zaopatrzenie ludności w wodę pitną z sieci zbiorowej, pojedyncze gospodarstwa domowe posiadają indywidualne studnie. Gospodarstwa te jednocześnie posiadają podłączenie z wiejskiej magistrali wodociągowej, korzystając z wody zamiennie, jako źródło główne lub awaryjne.

Studnie obsługujące jedno gospodarstwo lub max. kilka gospodarstw zlokalizowane są głównie w przysiółkach: Domyśl, Prądy, Lędyczek, Wygonki, Janowiec oraz w innych miejscach: leśniczówka w Łoży, Folwark w obrębie Domisław, Wierzbnik, gospodarstwo ogrodnicze w Sierpowie. Część zabudowań w Domisławiu Górnym, Kijno oraz Krzemieniewo obsługiwanych jest przez ujęcie wodny będące w zarządzenie Spółdzielni „Nowość”, natomiast Wyczechy obsługiwane są przez Spółdzielnię „Nadzieja”.

W gminie występuje 9 wiejskich ujęć wody i są to:

U₉ – ujęcie wody w Biernatce

U₁₀ – ujęcie wody w Bińcze

U₁₁ – ujęcie wody w Domisław Górny

U₁₂ – ujęcie wody w Domisław Dolny

U₁₃ – ujęcie wody w Łoży

U₁₄ – ujęcie wody w Nadziejewo

U₁₅ – ujęcie wody w Sierpowo

U₁₆ – ujęcie wody w Sokole III

U₁₇ – ujęcie wody w Sokole.

oraz 4 ujęcia spółdzielcze:

U₁₈ – ujęcie wody w Domisławiu Górnym

U₁₉ – ujęcie wody w Krzemieniewie

U₂₀ – ujęcie wody w Kijnie

U₂₁ – ujęcie wody w Wyczechach

Występuje również 100% rezerwa wodna.

Ponadto indywidualne ujęcia wody w: Janowcu, Wierzbniku, Folwarku, Domyślu, Lędyczku, Prądach, Wygonkach jak również gorzelania w Bińczu, leśniczówka w Łoży oraz sady w Sierpowie.

Mieszkańcy Wronkowa i Grabowca zaopatrywani są w wodę z miejscowości Czarne.

Charakterystyka zasobów wód podziemnych wykorzystywanych przez ujęcia gminne i spółdzielcze na obszarze gminy wiejskiej Czarne została przedstawiona w tabeli nr I.10.2.

Tabela Nr I.10.2. Zasoby wód podziemnych w obszarze gminy wiejskiej Czarne w rozbiciu na ujęcia

Lp.	Nr ujęcia	Nazwa ujęcia	Zasoby wód m ³ /h	Warstwa geologiczna	Nr pozwolenia wodnoprawnego	Obszar obsługiwany	Uwagi
1	2		3	4	5		6
Gminne ujęcia wody							
1.	U ₉	Biernatka	28,0	Utwory czwartorzędowe	RLiOŚ 6223/48/01 ważne do 31.11.2011 r.	Biernatka + Raciniewo	-
2.	U ₁₀	Bińcze	55,4	Utwory czwartorzędowe	RLiOŚ 6223/04/03 ważne do 31.07.2013 r.	Bińcze (poza Wygonkami)	-
3.	U ₁₁	Domisław Górny	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Domisław Górny	-
4.	U ₁₂	Domisław Dolny	16,0	Utwory czwartorzędowe	RLiOŚ 6223/12/04 ważne do 30.09.2014 r.	Domisław Dolny	-
5.	U ₁₃	Łoża	18,70	Utwory czwartorzędowe	GILE 6223-33/09 ważne do 15.12.2019 r.	Łoża	-
6.	U ₁₄	Nadziejewo	16,0	Utwory czwartorzędowe	RLiOŚ 6223/16/04 ważne do 30.09.2014 r.	Nadziejewo	-
7.	U ₁₅	Sierpowo	30,0	Utwory czwartorzędowe	RLiOŚ 6223/10/04 ważne do 30.09.2014 r.	Sierpowo	Ujęcie dwuotworowe
8.	U ₁₆	Sokole III	12,0	Utwory czwartorzędowe	RLiOŚ 6223-16/06 ważne do 01.01.2017 r.	Sokole III	-
9.	U ₁₇	Sokole	16,0	Utwory czwartorzędowe	RLiOŚ 622311/04 ważne do 30.09.2014 r.	Sokole	-
Spółdzielcze ujęcia wody							
10.	U ₁₈	Domisław Górny	10,3	Brak danych	Brak danych	Domisław Górny	Sp-nia „Nowość”
11.	U ₁₉	Krzemieniewo	34,8	Brak danych	Brak danych	Krzemieniewo, Malinowo,	Sp-nia „Nowość”
12.	U ₂₀	Kijno	18,0	Brak danych	Brak danych	Kijno	Sp-nia „Nowość”
9.	U ₂₁	Wyczechy	35,0	Brak danych	Brak danych	Wyczechy	Sp-nia „Nadzieja”

I. 11.0. Występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych na obszarze miasta i gminy Czarne

I.11.1. Tereny i obszary górnicze

Na obszarze miasta Czarne nie występują tereny i obszary górnicze aktualnie eksploatowane.

Na obszarze gminy wiejskiej Czarne w obrębie geodezyjnym Nadziejewo zlokalizowane jest jedyne czynne wyrobisko górnicze zwane „Czarne”. Podstawowe dane kopaliny: pokładowe złoża piasków, poza piaskami szklarskimi, eksploatowane okresowo w sposób odkrywkowy, systemem ścianowym z pokładów czwartorzędowych. Powierzchnia złoża wynosi 3,30 ha, średnia głębokość nakładu 2,0 m, miąższość złoża 9,10 m, głębokość spągu 11,10 m. Koncesję na wydobywanie kruszywa przyznał Urząd Wojewódzki w Słupsku decyzją Nr 1012/98 z dnia 14 września 1998 r., na czas oznaczony do dnia 31 grudnia 2023 r., tj. do czasu wyeksploatowania zasobów przemysłowych złoża „Czarne”. Złoże posiada wyznaczony teren górniczy o powierzchni 6,03 ha oraz obszar górniczy o powierzchni 3,3 ha. Zlokalizowane jest przy drodze wojewódzkiej nr 202, z dala od terenów zabudowanych.

Wykaz złóż został przedstawiony w punkcie I.10.

I.11.2. Wyrobiska

Dla złóż, których eksploatacja została zakończona występuje ustawowy obowiązek rekultywacji wyrobiska. Na terenie miasta i gminy Czarne występują wyrobiska, które poddane zostały rekultywacji lub ich rekultywacja nastąpiła samoczynnie, naturalnie:.

- teren na obszarze miasta po wydobyciu złoża kopalin ceglarskich „Czarne” uległ samoczynnej rekultywacji – ponieważ złoże posiadało duże nawodnienie istniejące wyrobiska samoistnie napełniły się wodą.
- teren po wydobyciu złoża piasków budowlanych „Krzemieniewo” po zaniechaniu jego eksploatacji, został wyrównany
- teren po wydobyciu ropy naftowej „Brzozówka” w obrębie geodezyjnym Krzemieniewo zlokalizowany w środku lasu, naturalnie zarósł drzewami, czyli nastąpiła naturalna rekultywacja terenu. Zjawisku temu sprzyjał otworowy sposób wydobywania surowca, który ogranicza teren zdegradowany czynnościami wydobywczymi. W tym przypadku niewielki obszar wydobywczy, otoczony lasem, po zakończeniu eksploatacji miejsce zostało odnowione kosztem i staraniem Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie.
- teren po wydobyciu piasków ze zwirem „Biernatka” rozparcelowano i przekazano Nadleśnictwu Czarne-Człuchowskie. Obecnie obszar w części jest porośnięty lasem a jedno wyrobisko wypełnione jest wodą, w związku z czym nastąpiła jego naturalna rekultywacja.

I. 12.0. Występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych

Na terenie miasta i gminy Czarne nie występują zarejestrowane tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi (wg "Rejestracji i inwentaryzacji naturalnych zagrożeń geologicznych na terenie całego kraju (ze szczególnym uwzględnieniem osuwisk oraz innych zjawisk geodynamicznych)").

Potencjalnie najbardziej zagrożone ruchami masowymi są pagóry moreny czołowej, które dominują w północno-wschodniej części gminy oraz strefa krawędziowa wysoczyzn morenowych.

Zgodnie z literaturą przedmiotu (Klimaszewski 1978) słabe ruchy masowe (soliflukcja - proces pełznięcia pokrywy zwietrzelinowej, nasiąkniętej wodą) mogą pojawiać się już przy kącie nachylenia $2-7^{\circ}$, przy $7-15^{\circ}$ może wystąpić silne spływanie i soliflukcja oraz osuwanie. Przy kącie nachylenia terenu $15-35^{\circ}$ możliwe jest silne osuwanie gruntu.

Za osuwiskotwórcze uznaje się generalnie nachylenie terenu $15-35^{\circ}$. Powyżej 35° występuje zjawisko odpadania i obrywania mas skalnych i zwietrzeliny.

I.13.0. Potrzeby i możliwości rozwoju miasta Czarne

I.13.1. Potrzeby miasta

I.13.1.1. Potrzeby poprawy sytuacji w mieście Czarne w zakresie zagospodarowania przestrzennego

Potrzeby w zakresie zagospodarowania przestrzennego wynikają z przeprowadzonej analizy obszaru miasta i zależą od istniejącej zabudowy oraz walorów krajobrazowo-przyrodniczych. Problematyka ta została szczegółowo omówiona w pkt. 2.0 „Istniejące przeznaczenie i zagospodarowanie terenu, w tym stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony”. Potrzeby w zakresie poprawy sytuacji miasta w zagospodarowaniu przestrzennym powinny być podyktowane albo chęcią ochrony cennych elementów krajobrazu kulturowo-przyrodniczego bądź też rehabilitacją zdegradowanych obszarów bądź zahamowaniem procesów przyczyniających się do degradacji tegoż krajobrazu kulturowo-przyrodniczego. Zakres i rodzaj działań przyczyniających się do poprawy sytuacji miasta w zakresie planowania przestrzennego, w zależności od ich stanu, omówiono szczegółowo w pkt. 2.3.1.

I.13.1.2. Potrzeby społeczne

Największymi problemami miasta w sferze społecznej jest m.in.: niewielka liczba kadry z wykształceniem, duże bezrobocie, odpływ wykształconej młodzieży do większych aglomeracji w poszukiwaniu pracy, migracja ludności do innych miast, brak perspektyw dla ludzi młodych, migracja ludności, niski poziom aktywności społecznej, strukturalne bezrobocie, niż demograficzny, niedostateczne zaspokojenie potrzeb rekreacji i sportu, ograniczony dostęp do dóbr kultury, w zakresie infrastruktury przestrzennej – zły stan większości dróg.

- a) **Potrzeby w zakresie infrastruktury komunikacyjnej** – ogólny stan techniczny dróg na obszarze miasta jest średnio zadowalający. W związku z tym istnieje potrzeba budowy nowych dróg na terenach aktywnych urbanistycznie, przebudowa, modernizacja i systematyczny remont istniejących dróg lokalnych oraz dojazdowych oraz budowa w zależności od potrzeb oświetlenia, chodników i ścieżek rowerowych. W związku z przebiegiem dwóch dróg wojewódzkich, które krzyżują się w centrum miasta, w celu odciążenia komunikacyjnego śródmieścia, planowana jest budowa obwodnicy miejskiej w północnej części Czarne.

Transport kolejowy realizowany jest za pośrednictwem linii relacji Chojnice – Runowo Pomorskie, na trasie której kursują jedynie pociągi osobowe o napędzie spalinowym. Docelowo należy dążyć do modernizacji przejazdu samochodowego przez teren PKP na ul. Leśnej.

W mieście funkcjonują 4 przystanki autobusowe PKS oraz jeden w przysiółku Nowiny II. Na terenie miasta w zależności od potrzeb i warunków można lokalizować nowe przystanki PKS.

- b) **Potrzeby w zakresie infrastruktury komunalnej** – wszyscy mieszkańcy miasta Czarne posiadają przyłącza wodociągowe z sieci lub indywidualne ujęcia ze studni, w praktyce zapotrzebowanie na wodę zaspokajane jest w 100 %. W przypadku sieci kanalizacyjnej niemal 90% obiektów w mieście posiada przyłącza sanitarne, prowadzona jest systematyczna rozbudowa tej infrastruktury. W związku z rozbudową infrastruktury kanalizacyjnej okazuje się

koniecznym zwiększenie przepustowości lokalnej oczyszczalni ścieków, co niesie za sobą jej rozbudowę, modernizację lub budowę nowego obiektu.

Większość budynków zamieszkania zbiorowego jak również obiekty użyteczności publicznej posiadają zaopatrzenie w ciepło z lokalnej elektrociepłowni. W zależności od indywidualnego zapotrzebowania i warunków technicznych może być prowadzona rozbudowa sieci ciepłowniczej.

Sieć gazową posiada Zakład Karny oraz Jednostka Wojskowa, jej rozbudowa winna wynikać z sumy jednostkowego zapotrzebowania oraz analizy ekonomicznej planowanej inwestycji.

- c) W zakresie gospodarki mieszkaniowej** planuje się zmniejszenie wielkości zasobu mieszkaniowego poprzez sprzedaż dotychczasowym najemcom lokali mieszkalnych – około 20 rocznie. Działania władz prowadzone będą w kierunku zmiany struktury własnościowej mieszkań. W okresie najbliższych lat władze miejskie nie planują budowy nowych zasobów mieszkaniowych z uwagi na ograniczone możliwości finansowe budżetu. Ilość posiadanych lokali nie ulegnie zwiększeniu, a wręcz będzie się sukcesywnie zmniejszała, w związku z prowadzoną polityką mieszkaniową – sprzedażą lokali mieszkalnych.

- d) Potrzeby w zakresie edukacji, kultury, rekreacji mieszkańców i inne:**

Potrzeby w zakresie edukacji publicznej zaspokajane są przez przedszkola i szkoły. Przedszkole państwowe zlokalizowane przy ul. Parkowej, natomiast wojskowe zlokalizowane na osiedlu wielorodzinnym przy ul. Świerczewskiego. Analiza demograficzna wykazała, że istnieje potrzeba budowy nowego przedszkola. Szkoły publiczne to: Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Pawła II przy ul. Leśna 2, który w ofercie kształcenia posiada Liceum Ogólnokształcące, Technikum Informatyczne oraz Technikum Ekonomiczne oraz Zasadniczą Szkołę Zawodową. Zespół Szkół w Czarnej przy ul. Parkowej w ofercie edukacyjnej posiada Szkołę Podstawową obejmującą klasy I-VI i Ponadgimnazjalną. Ze szkół publicznych w mieście korzystają również uczniowie z gminy Czarne. Z analizy demograficznej oraz stanu istniejącego wynika, że nie istnieje potrzeba budowy dodatkowych ośrodków edukacji szkolnej, niemniej rezerwuje się obszar cz. działki nr 3/6, 3/19 i 3/18 dla celów usług edukacyjnych.

W zakresie potrzeb kulturowych realizowany jest program rewitalizacji przestrzeni publicznej w sferze społeczno-gospodarczej z elementami odbudowy zabytków, rozwoju turystyki i rekreacji i odnowy zieleni w Czarnej, który zakłada m.in. budowę amfiteatru miejskiego na terenie DPS itp.. Ponadto funkcjonuje Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury przy ul. Kolejowej oraz biblioteka miejska przy ul. Kościuszki.

W zakresie rekreacji i sportu potrzeby mieszkańców zaspokajane są na miejskim stadionie leśnym, przy którym budowane jest boisko wielofunkcyjne i piłkarskie w ramach programu „Moje Boisko – Orlik 2012”. Ponadto przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Pawła II przy ul. Leśna 2 wybudowano nowoczesne boisko wielofunkcyjne. W ramach realizacji programu rewitalizacji przestrzeni publicznej planuje się budowę obiektów i urządzeń służących rekreacji i uprawianiu sportu m.in.: budowę ciągów pieszych, rowerowych, przystani kajakowych wraz z infrastrukturą

towarzysząca (ławki, pomost itp.), kąpieliska miejskiego itp. Funkcje rekreacyjne pełnią również miejski park oraz lokalne skwery i zieleńce. W wyniku wprowadzenia urbanizacji planuje się lokalizację w obszarze osiedli miejskich nowych terenów zieleni publicznej, powiększa się teren boisk sportowych przy Al. Zwycięstwa, rezerwuje się obszar ok. 9 ha pod funkcję sportu i rekreacji z zielenią towarzyszącą w południowo-wschodniej części miasta, pozostawia się ciąg zieleni publicznej wzdłuż rzeki Czernicy jako bufor ekologiczny ale i zagospodarowaną przestrzeń publiczną

Inne potrzeby:

Potrzeby w zakresie służby zdrowia zaspokajane są w dwóch lokalnych prywatnych przychodniach zdrowia zlokalizowanych przy Placu Wolności i ul. Świerczewskiego. Najbliższy szpital rejonowy znajduje się w Człuchowie. W związku z powyższym nie występuje potrzeba lokalizacji nowych ośrodków służby zdrowia.

Potrzeby w zakresie opieki społecznej zaspokajają Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który swoją opieką otacza wszystkich potrzebujących mieszkańców miasta i gminy Czarne. Przy ul. Zamkowej zlokalizowany jest Dom Pomocy Społecznej. Jest to jednostka organizacyjna samorządu powiatowego, która również swoimi usługami obejmuje mieszkańców miasta i gminy Czarne.

Na terenie Domu Pomocy Społecznej działa Powiatowe Centrum Rehabilitacji i Terapii Zajęciowej, które świadczy usługi na szczeblu powiatowym. Również w Czarnem przy ul. Leśnej funkcjonuje Dom Dziecka. W związku z tym aktualnie nie występuje potrzeba budowy dodatkowych obiektów tego rodzaju.

Potrzeby kultu religijnego zaspokajają 2 kościoły: zabytkowy pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Panny Marii oraz współczesny pod wezwaniem Św. Józefa. W związku z planowaną urbanizacją miasta w północno-zachodniej części miasta (przy ul. Dolnej) rezerwuje się obszar pod funkcję sakralną (cz. dz. nr 9).

Przy kościele Św. Józefa funkcjonuje czynny cmentarz komunalny, który swoją kontynuację ma za torami kolejowymi przy ul. Cmentarnej. Natomiast w związku z rozwojem miasta i wypełnianiem się istniejących miejsc pochówków istnieje potrzeba budowy nowego cmentarza miejskiego. W tym celu przy obwodnicy miejskiej, na zachodnim skraju miasta rezerwuje się teren o powierzchni ponad 11 ha pod budowę nowego cmentarza komunalnego.

Lokalne potrzeby bezpieczeństwa i ochrony mienia zaspokajają jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej z remizą przy ul. Ogrodowej. Miasto i gmina Czarne posiada wyodrębnioną komórkę organizacyjną – policję miejską, obsługiwaną przez dwóch dzielnicowych VI i VII Rejonu Posterunku Policji w Czarnem, która podlega Powiatowej Komendzie Policji w Człuchowie. Dzielnicowy VI Rejonu obsługuje rejon miasta. W chwili obecnej posterunek mieści się w tym samym obiekcie co Urząd Miasta, jednak planowana jest budowa nowego komisariatu przy ul. Parkowej.

Usługi pocztowe realizuje Poczta Polska zlokalizowana na rogu ulic Parkowej i Moniuszki.

Usługi weterynaryjne realizują 2 punkty w mieście: przy ul. Szczecineckiej i ul. Strzeleckiej.

Wszelkie sprawy urzędowe szczebla gminnego można realizować w siedzibie tutejszego Urzędu Miasta i Gminy zlokalizowanego przy ul. Moniuszki.

Potrzeby społeczne wyższego rzędu, tj. np. kultura, specjalistyczna opieka zdrowotna, szkolnictwo wyższe itp. zaspokajane są np. w Człuchowie, Chojnicach, Szczecinku i innych większych ośrodkach miejskich.

Na terenach przeznaczonych pod funkcję usługową lub w terenach z dopuszczeniem tej funkcji można lokalizować obiekty, w których będzie prowadzona działalność świadcząca usługi w zależności od lokalnych potrzeb lub zupełnie nowe, na które wystąpi zapotrzebowanie, nie wskazując ich dokładnej lokalizacji.

I.13.1.3. Potrzeby gospodarcze

Słabą stroną gospodarczą miasta Czarne jest brak rozwiniętego przemysłu i rzemiosła, mała atrakcyjność inwestycyjna terenu, niewielka liczba przedsiębiorców prywatnych, niska aktywność gospodarcza ludności.

W mieście Czarne usługi rynkowe generują jedynie ok. 20% miejsc pracy, przemysł i budownictwo ok. 13 %. Pozostałe osoby zatrudnione są w jednostkach budżetowych, z czego wojsko i więzienie wykazuje największe zapotrzebowanie kadrowe. Jest to charakterystyczne dla jednostek osadniczych, na obszarze których zlokalizowane są tak duże obiekty państwowe. Usługi te oczywiście przyczyniły się do rozwoju miasta Czarne, lecz nie wynikają w uwarunkowań regionalnych. Było to korzystne dla rozwoju miasta, ale w dalszej perspektywie jest niebezpieczne, gdyż ograniczenie lub likwidacja ośrodka administracji państwowej powodować może natychmiastową recesję gospodarczą w mieście. W związku z tym władze miasta powinny za wszelką cenę dążyć do stworzenia warunków dla rozwoju niepublicznej działalności gospodarczej. Zakładając, że miasto będzie zmuszone rozwinąć nowe sfery gospodarki, w sytuacji potencjalnej likwidacji jednostki wojskowej, przeznacza się tereny na obrzeżach miasta oraz w sąsiedztwie szlaków komunikacyjnych na funkcje produkcyjno-gospodarczą. Oczywiście temu zjawisku towarzyszyć będzie rozwój osadnictwa, co ma swoje odbicie w przeznaczeniu części obszaru pod zabudowę mieszkaniową i usługową dla obsługi nowych jednostek gospodarczych a także dające możliwość mieszkańcom poprawy swoich warunków bytowych.

I.13.2. Potrzeby wsi

I.13.2.1. Potrzeby poprawy sytuacji w gminie w zakresie zagospodarowania przestrzennego

Potrzeby w zakresie zagospodarowania przestrzennego wynikają z analizy przeprowadzonej dla poszczególnych obrębów i zależą od istniejącej zabudowy oraz walorów krajobrazowo-przyrodniczych. Problematyka ta została szczegółowo omówiona w pkt. 2.0., „Istniejące przeznaczenie i zagospodarowanie terenu, w tym stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony” w rozbiciu na poszczególne obręby. Potrzeby w zakresie poprawy sytuacji gminy w zagospodarowaniu przestrzennym powinny być podyktowane albo chęcią ochrony cennych elementów krajobrazu kulturowo-przyrodniczego bądź też rehabilitacją zdegradowanych obszarów bądź zahamowaniem procesów przyczyniających się do degradacji

tegoż krajobrazu kulturowo-przyrodniczego. Zakres i rodzaj działań przyczyniających się do poprawy sytuacji gminy w zakresie planowania przestrzennego, w zależności od ich stanu, omówiono szczegółowo w pkt. 2.3.2

I.13.2.2. Potrzeby społeczne

Największymi problemami gminy w sferze społecznej jest m.in. niski poziom wykształcenia ludności z terenów wiejskich, patologie społeczne, brak ciekawej oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci młodzieży, apatia, bierność społeczności lokalnej, ubóstwo społeczeństwa, niż demograficzny, odpływ wykształconej młodzieży do większych aglomeracji w poszukiwaniu pracy, migracja ludności do innych miast, strukturalne bezrobocie, niedostateczne zaspokojenie potrzeb rekreacji i sportu, ograniczony dostęp do dóbr kultury, w zakresie infrastruktury przestrzennej – zły stan większości dróg, niedostatek sieci kanalizacyjnej.

- a) **Potrzeby w zakresie infrastruktury komunikacyjnej** – ogólny stan techniczny dróg gminnych jest niezadowalający. W związku z tym potrzebna jest budowa nowych dróg na terenach inwestycyjnych oraz przebudowa, modernizacja i systematyczny remont istniejących dróg gminnych oraz budowa w zależności od potrzeb oświetlenia, chodników w i ścieżek rowerowych.
- b) **Potrzeby w zakresie infrastruktury komunalnej** – 100% mieszkańców gminy wiejskiej Czarne posiada wodę pochodzącą z sieci lub indywidualnych ujęć. Jedynie 30% terenów wiejskich jest skanalizowanych. Mając na względzie ochronę środowiska oraz podwyższenie standardu życia mieszkańców, istnieje potrzeba skanalizowania większego obszaru gminy, a także modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Wyczechach, przy czym w perspektywie czasu zamknięciu ulegnie oczyszczalnia ścieków w Krzemieniewie.
- c) **W zakresie gospodarki mieszkaniowej** - na terenie gminy znajduje się 1 lokal socjalny. W okresie najbliższych lat władze miejskie nie planują budowy nowych zasobów mieszkaniowych z uwagi na ograniczone możliwości finansowe budżetu, ilość posiadanych lokali nie ulegnie zwiększeniu, a wręcz będzie się sukcesywnie zmniejszała w związku z prowadzoną polityką mieszkaniową – sprzedażą lokali mieszkalnych.
- d) **Potrzeby w zakresie edukacji, kultury, rekreacji mieszkańców i inne:**

Potrzeby w zakresie edukacji publicznej zaspokajane są przez szkoły podstawowe obejmujące klasy od I do VI zlokalizowane w miejscowości Krzemieniewo, Wyczechy i Bińcze.

Szkolnictwo publiczne na poziomie gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym realizują obiekty oświaty zlokalizowane w mieście Czarne.

Z analizy demograficznej oraz stanu istniejącego wynika, że nie ma potrzeby budowy dodatkowych ośrodków edukacji szkolnej.

W zakresie potrzeb kulturowych praktycznie każda wieś obrębowa posiada świetlicę wiejską poza Bińczem, w którym jest planowana jej budowa na terenie zabytkowego parku dawnego zespołu dworskiego. Natomiast w Łoży nie ma potrzeby budowy ośrodka kulturowego, gdyż mieszkańcy tej miejscowości korzystają z usług świetlicy w Wyczechach, a mieszkańcy Wronkowa korzystają ze świetlicy w Nadziejewie.

W zakresie rekreacji i sportu istnieją boiska wiejskie w Bińczu, Domisławiu, Nadziejewie, Raciniewie, Sierpowie i Wyczechach. W Krzemieniewie jest boisko sportowe przy istniejącej szkole podstawowej. Funkcję rekreacyjną mogą również pełnić parki znajdujące się na terenach podworskich w Bińczu, Wyczechach, Domisławiu Górnym i Dolnym, Krzemieniewie i Łoży. Dodatkowo projektuje się miejsce rekreacji indywidualnej w obrębie Biernatka, nad jeziorem Trzcińskim (lub in. Olszanowskim Małym).

Inne potrzeby:

Potrzeby w zakresie służby zdrowia zaspokajane są w mieście Czarne, jedyny prywatny ośrodek zdrowia na terenie wiejskim zlokalizowany jest w Wyczechach. Nie ma potrzeby budowy dodatkowych ośrodków zdrowia.

Potrzeby w zakresie opieki społecznej zaspokaja Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnem, który swoją opieką otacza wszystkich potrzebujących mieszkańców miasta i gminy Czarne. Przy ul. Zamkowej zlokalizowany jest Dom Pomocy Społecznej. Jest to jednostka organizacyjna samorządu powiatowego, która również swoimi usługami obejmuje mieszkańców miasta i gminy Czarne.

Na terenie Domu Pomocy Społecznej działa Powiatowe Centrum Rehabilitacji i Terapii Zajęciowej, które świadczy usługi na szczeblu powiatowym. Również w Czarnem przy ul. Leśnej funkcjonuje Dom Dziecka. W związku z tym aktualnie nie występuje potrzeba budowy dodatkowych obiektów tego rodzaju.

Potrzeby kultu religijnego zaspokajają kościoły: kościół parafialny p.w. Chrystusa Króla w Krzemieniewie, kościół filialny p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej w Raciniewie, kościół filialny p.w. Św. Rodziny w Bińczu, kościół filialny p.w. Św. Tadeusza Judy w Sierpowie, kościół filialny p.w. Św. Andrzeja Apostoła w Nadziejewie. Dodatkowo w Domisławiu istniejąca kaplica p.w. Św. Katarzyny Aleksandryjskiej zostanie przebudowana na kościół. W Wyczechach przekształcono budynek mieszkalny w dawnym gospodarstwie na punkt odprawiania mszy świętej. Nie istnieje potrzeba budowy nowych obiektów sakralnych.

Potrzeby bezpieczeństwa i ochrony mienia na terenie wiejskim zaspokaja jedynie Ochotnicza Straż Pożarna w Bińczu, która wyposażona jest w 2 samochody zadaniowe – lekki i średni. Należałoby przywrócić jednostkę OSP w Krzemieniewie, w ten sposób cały obszar miasta i gminy zabezpieczony zostanie przed pożarem.

Miasto i gmina Czarne posiada wyodrębnioną komórkę organizacyjną – policję miejską, obsługiwaną przez dwóch dzielnicowych VI i VII Rejonu Posterunku Policji w Czarnem, która podlega Powiatowej Komendzie Policji w Człuchowie. Dzielnicowy VII Rejonu obsługuje rejon gminy. W chwili obecnej posterunek mieści się w tym samym obiekcie co Urząd Miasta, jednak planowana jest budowa nowego komisariatu przy ul. Parkowej.

Usługi pocztowe realizowane są w Bińcach oraz Wyczechach, w specjalnych oznakowanych punktach. Należałoby przewidzieć lokalizację punktu pocztowego np. w Domisławiu Górnym.

Wszelkie sprawy urzędowe szczebla gminnego można realizować w siedzibie tutejszego Urzędu Miasta i Gminy zlokalizowanego przy ul. Moniuszki.

Potrzeby społeczne wyższego rzędu, tj. np. kultura, specjalistyczna opieka zdrowotna, szkolnictwo wyższe itp. zaspokajane są np. w Człuchowie, Chojnicach, Szczecinku i innych większych ośrodkach miejskich.

Na terenach przeznaczonych pod funkcję usługową lub w terenach z dopuszczeniem tej funkcji można lokalizować obiekty, w których będzie prowadzona działalność świadcząca usługi w zależności od lokalnych potrzeb lub zupełnie nowe, na które wystąpi zapotrzebowanie, nie wskazując ich dokładnej lokalizacji.

I.13.2.3. Potrzeby gospodarcze

Słabą stroną gospodarczą gminy wiejskiej Czarne jest brak inkubatora przedsiębiorczości, mało aktywne środowisko popegeerowskie, likwidacja zakładów pracy, brak inicjatywy dotyczącej przedsiębiorczości, niestabilna sytuacja społeczno-gospodarcza na wsi, nieliczne inwestycje gospodarcze w gminie, kłopotliwe zagospodarowanie obiektów i terenów po byłych PGR-ach. Głównym problemem rozwojowym terenów wiejskich są skutki transformacji. Pomijając ocenę przekształceń, które miały miejsce na wsi, należy stwierdzić że spowodowała ona bardzo wysoki wzrost bezrobocia i w konsekwencji biedę i patologię wśród grupy społecznej, której głównym źródłem utrzymania była praca w PGRach. Nowi dzierżawcy lub właściciele wielkotowarowych gospodarstw rolnych często nie byli zainteresowani (szczególnie na początku swojej działalności) w ogóle gospodarowaniem na roli, nie mówiąc już o zagospodarowaniu i wykorzystaniu potencjału ludzkiego (inną rzeczą jest że często zdeprawowane były warunki pracy w systemie socjalistycznej gospodarki rolnej). W okresie ostatnich 20 lat zjawisko patologii sukcesywnie się zmniejsza, lecz nie na skutek ożywienia gospodarczego lecz w wyniku starzenia się umierania tego pokolenia robotników PGR-owskich. Bardzo wolno, lecz sukcesywnie ożywia się gospodarka rolna, lecz z przyczyn technologicznych i technicznych nie zapewnia byłym pracownikom miejsc pracy, ponieważ jest ukierunkowana głównie na uprawę a nie hodowlę.

I.13.3. Możliwości rozwoju miasta gminy Czarne

Możliwości rozwoju miasta i gminy zaspokajające jej potrzeby omówione w pkt. 13.1.3 i 13.2.1, wynikają z wielu czynników, w tym zewnętrznych niezależnych od gminy (tj. polityki państwa) oraz wewnętrznych (tj. potencjału przedsiębiorczości społeczności lokalnej oraz polityki prowadzonej przez władze gminy). Omówione wyżej czynniki zewnętrzne i wewnętrzne decydują o budźcie jednostki, który ma bezpośredni wpływ na jej rozwój. Biorąc powyższe pod uwagę władze miejskie opracowały plan rozwoju lokalnego miasta i gminy Czarne na lata 2005-2013, w którym określono konkretne programy operacyjne, które mają na celu poprawę sytuacji miasta. Są to:

- 1) „Program rozwoju agroturystyki w gminie Czarne”
- 2) „Program wspierania rozwoju bazy przetwórstwa rolno-spożywczego”
- 3) „Program zagospodarowania obszarów turystycznych”
- 4) „Program regulacji stosunków wodnych – melioracja”
- 5) „Program rozbudowy infrastruktury łączności”
- 6) „Program rozbudowy i modernizacji oczyszczalni ścieków w mieście i gminie Czarne”

- 7) „Program restrukturyzacji i modernizacji usług komunalnych na terenie miasta i gminy Czarne”
- 8) „Gminny program przeciwdziałaniu bezrobociu i apatii społecznej”
- 9) „Program profilaktyki i promocji zdrowia”
- 10) „Program promocji miasta i gminy Czarne”
- 11) „Program wykorzystania walorów miasta i gminy Czarne na potrzeby turystyczne”
- 12) „Program zabezpieczenia logistycznego na potrzeby sytuacji kryzysowych”
- 13) „Program przeciwdziałania zagrożeniom bezpieczeństwa publicznego”
- 14) „Program gazyfikacji miasta i gminy Czarne”
- 15) „Program poprawy infrastruktury drogowej”
- 16) „Program budowy i modernizacji istniejącej sieci i urządzeń wodno-kanalizacyjnych”
- 17) „Program identyfikacji i promocji gruntów położonych na terenie miasta i gminy Czarne – atrakcyjnych pod kątem zagospodarowania gospodarczego”
- 18) „Rozwój sieci placówek oświatowych oraz sportowo-rekreacyjnych na terenie miasta i gminy Czarne”
- 19) „Program ochrony środowiska naturalnego miasta i gminy Czarne”
- 20) „Program partnerstwa publiczno-prywatnego”
- 21) „Program pomocy rodzinom wielodzietnym i patologicznym”
- 22) „Program zagospodarowania wolnych terenów inwestycyjnych”

W poszczególnych programach zawarte są konkretne nazwy zadania do wykonania, ich wykonawca, osoba odpowiedzialna, wymagane środki finansowe jak również określone są źródła finansowania i partnerzy projektu. Niektóre z tych zadań zostały już wykonane jak np.: zakończenie wieloletniej inwestycji dotyczącej budowy dróg gminnych na osiedlu Zatorze czy budowa świetlicy wiejskiej w Sokolu.

Stworzony wieloletni plan inwestycyjny miasta i gminy Czarne na lata 2007-2013 zawiera zestawienie poszczególnych zadań inwestycyjnych z okresem ich realizacji oraz nakładów finansowych.

I.13.4. Wykaz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

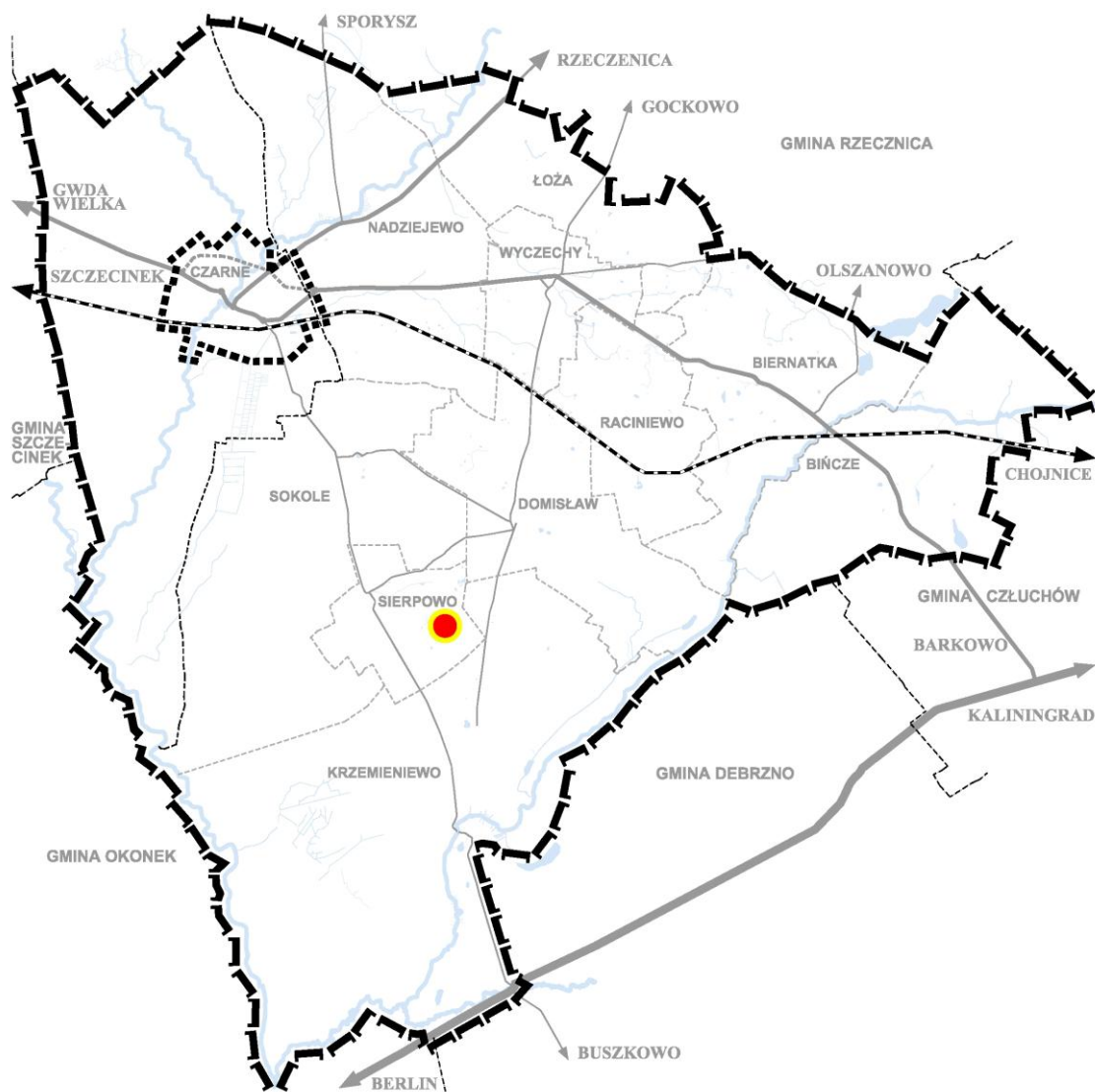
Na terenie miasta i gminy Czarne uchwalono tylko jeden miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Obejmuje on dwie działki (nr 148/3 i 148/4) o łącznej powierzchni 1,36ha na terenie obrębu geodezyjnego Sierpowo, położone przy dawnym zespole dworsko-parkowym. Plan przeznacza ten teren pod funkcję produkcyjną, składów, rzemiosła uciążliwego, itp. W studium plan miejscowy oznacza się:

- Plan nr 1 - Uchwała Nr XXXV/186/98 Rady Gminy w Czarnem z dnia 30 marca 1998r obręb Sierpowo dz. nr 148/3, 148/4.

Schemat pokrycia miasta i gminy Czarne obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego przedstawiono na znaczniku graficznym Nr 35.

Miasto i Gmina Czarne

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

SCHEMAT POKRYCIA MIASTA I GMINY CZARNE OBOWIĄZUJĄCYMI MIEJSCOWYMI PLANAMI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

OZNACZENIA GRAFICZNE

- granica gminy Czarne
- granica miasta Czarne
- granica obrębu Czarne
- obowiązujący miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego

Załącznik graficzny NR 35

I. 14.0. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych na terenie miasta i gminy

W studium Miasta i Gminy Czarne określa się obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym (wojewódzkie, krajowe itp.).

Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych szczebla wojewódzkiego i krajowego zostały sformułowane w planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego uchwalonego Uchwałą Nr 1004/XXXIX/09 w sprawie zmiany Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego z dnia 26 października 2009 r.

I.14.1. Istniejące urządzenia i obiekty służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych

Na obszarze Miasta i Gminy Czarne występują obiekty i urządzenia realizujące zadania celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym. Należą do nich:

- droga wojewódzka nr 201 i 202,
 - linie energetyczne o napięciu 110kV,
 - Zakład Karny w Czarnem przy ul. Pomorskiej, pełniący usługi z zakresu więziennictwa na szczeblu krajowym
 - tereny wojskowe, związane z obronnością i bezpieczeństwem państwa
- Szczegółowy opis w/w obiektów został zawarty w poszczególnych punktach tematycznych uwarunkowań dotyczących danego zagadnienia.

I.14.2. Planowane zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych

I.14.2.1 Zadania rangi wojewódzkiej:

- 1) **Zadania w zakresie infrastruktury drogowej i kolejowej:** nie występują.
- 2) **Zadania w zakresie infrastruktury technicznej:** nie występują.
- 3) **Zadania w zakresie ochrony przed powodzią i regulacja stosunków wodnych:** powiększenia dotychczasowej pojemności retencyjnej i powierzchni jezior podpiętrzonych przez budowę obiektów małej retencji w zlewni Gwdy, wykonania przeplawek zwłaszcza na rzece w zlewni Gwdy umożliwiających udrożnienie rzek województwa pomorskiego.

I.14.2.2. Zadania umieszczone w programie samorządu pomorskiego

Służą one realizacji ponadlokalnych celów publicznych zawartych w n/w programach rozwoju województwa:

- a) Wieloletni Program Inwestycyjny Województwa Pomorskiego 2007–2013;
- b) Program małej retencji województwa pomorskiego do roku 2015;
- c) Program udrażniania rzek województwa pomorskiego;
- d) **Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego do 2018r.;**
- e) Programu rozwoju dróg wodnych Deltę Wisły i Zalewu Wiślanego – Pętla Żuławska Międzynarodowa Droga Wodna E-70.
- f) Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego

- a) **Wieloletni Program Inwestycyjny** jest dokumentem określającym wielkość możliwych nakładów inwestycyjnych na zadania inwestycyjne przyczyniające się do osiągnięcia celów określonych w Strategii rozwoju województwa pomorskiego 2020, i w zakresie Miasta i Gminy Czarne dotyczą szczególnie:
- budowy infrastruktury szerokopasmowej regionalnej sieci informacyjnej „Pomorska Sieć Szerokopasmowa „,
 - zintegrowanego Systemu Informacji Turystycznej Województwa Pomorskiego
- b) **W Programie Małej Retencji Województwa Pomorskiego** nadrzędnym celem jest poprawa bądź utrzymanie właściwych stosunków wodnych, z zachowaniem zasad zrównoważonego zarządzania zasobami wodnymi i przyrodniczymi, przede wszystkim na obszarach wodno-błotnych, terenach rolniczych i leśnych. Program małej retencji dla województwa pomorskiego opiera się w znacznym stopniu na wykorzystaniu istniejących urządzeń wodnych (rowów, leśnych i wiejskich zbiorników przeciwpożarowych i retencyjnych, stawów rybnych itp.) oraz warunków naturalnych – wykorzystanie licznych zbiorników naturalnych. Proponowane obiekty małej retencji, w większości nieduże zastawki na odpływach jezior, umożliwią podtrzymanie w nich zwierciadeł wody do wysokości pierwotnych przyczyniając się do zahamowania procesu ich degradacji, a równocześnie poprawią retencyjność w zlewniach. Proponowane budowle umożliwią podtrzymanie poziomów wód w jeziorach. Na terenie Miasta i Gminy Czarne realizacja tegoż programu obejmuje budowę obiektu małej retencji - staw młyński w miejscowości Czarne.
- c) **Program Udrażniania Rzek Województwa Pomorskiego** ma na celu uzyskanie znaczącej poprawy stanu powierzchniowych wód płynących i charakterystycznych dla nich biocenoz – m. in. poprzez: odtwarzanie ciągłości rzek i ich udrażnianie za pomocą urządzeń technicznych, ułatwianie migracji organizmów wodnych, w tym szczególnie cennych gatunków ryb dwuśrodowiskowych oraz ich naturalnej reprodukcji, utrzymywanie różnorodności biologicznej i in. – przyczyniać się będą do naturalnego i sprawnego odnawiania składników i żywych zasobów przyrody, zarówno w rzekach jak i w Morzu Bałtyckim. Rzeka Czernica objęta jest w/w programem.
- d) **Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego do 2018r.** zawiera działania mające na celu utworzenie nowoczesnego i skutecznego systemu gospodarki odpadami zgodnie z polityką Ekologiczną Państwa i Krajowym Planem Gospodarki Odpadami 2014. W przypadku Miasta i Gminy Czarne działania te dotyczą rekultywacji składowiska odpadów komunalnych w Nadziejewie. Gospodarka odpadami na terenie Miasta i Gminy Czarne została szczegółowo omówiona w pkt. 3.7.
- e) **Program Rozwoju Dróg Wodnych Delty Wisły i Zalewu Wiślanego** – Pętla Żuławska, Międzynarodowa Droga Wodna E-70 nie dotyczy obszaru Miasta i Gminy Czarne.
- f) **Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego** stanowi jedno z głównych narzędzi realizacji **Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020**. Zadania lokalizowane na obszarze Miasta i Gminy Czarne dotyczą jedynie budowy infrastruktury szerokopasmowej regionalnej sieci informacyjnej „Pomorska Sieć Szerokopasmowa”.

I.14.2.3 Zadania umieszczone w programach rządowych

Zadania umieszczone w programach rządowych służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych, zapisane są w programach uchwalonych przez Radę Ministrów i prowadzone są przez właściwych ministrów. Zadania takie określają:

- a) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007–2013 (PO „IS”);
- b) Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka na lata 2007–2013 (PO „IG”);
- c) Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych;
- d) Program Ochrony Brzegów Morskich;
- e) Program budowy dróg krajowych na lata 2011-2015;
- f) Master plan dla transportu kolejowego w Polsce do 2030 roku;
- g) Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030.

a) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko stanowi jeden z programów operacyjnych będących podstawowym narzędziem do osiągnięcia założonych w Narodowej Strategii Ramowej Odniesienia na lata 2007-2013 celów, przy wykorzystaniu środków Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i dotyczy zadań:

- rekultywacji na cele przyrodnicze terenów zdegradowanych, popoligonowych i powojennych zarządzanych przez PGL LP,
- zakupu sprzętu do szybkiej oceny ryzyka w przypadku wystąpienia poważnej awarii, organizacji systemu monitoringu dynamicznego przeciwdziałania poważnym awariom, w tym organizacja systemu i sieci teleinformatycznych,
- doskonalenia stanowisk do analizowania i prognozowania zagrożeń,
- wsparcia technicznego ratownictwa ekologicznego i chemicznego,
- wdrażania nowoczesnych technik monitorowania powietrza, wód i hałasu poprzez zakupy aparatury kontrolno pomiarowej i analitycznej dla sieci laboratoriów Inspekcji Ochrony Środowiska, doskonalenie systemu zapewnienia jakości poprzez organizację laboratoriów wzorcowych i referencyjnych dla potrzeb wzmocnienia systemu zarządzania jakością środowiska i ocen efektów ekologicznych programu
- opracowani planów ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski
- rozwoju infrastruktury państwowego organu zarządzania ruchem lotniczym
- budowy sieci telekomunikacji GSM-R zgodnie z NPW ERTMS
- infrastruktury dostępu drogowego i kolejowego do wschodniej części Portu Gdynia
- rozwoju systemu automatycznego nadzoru nad ruchem drogowym (budowa centralnego systemu do automatycznego nadzoru nad ruchem drogowym)
- budowy i remontu oraz doposażenie baz Lotniczego Pogotowia Ratunkowego
- budowy i wyposażenie wojewódzkich centrów powiadamiania ratunkowego;
- Krajowego System Bezpieczeństwa Morskiego (KSBM) – Etap I
- budowy statku ratowniczego I kat. Typu SAR – 3000/III
- doposażenia jednostek Państwowej Straży Pożarnej w sprzęt do

ratownictwa technicznego na drogach woj. Lubuskiego, zachodniopomorskiego i pomorskiego
- gazociągu Szczecin – Gdańsk;

- b) **Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka** wspierać będzie działania z zakresu innowacyjności produktowej, procesowej, marketingowej i organizacyjnej, które w sposób bezpośredni lub pośredni przyczyniają się do powstawania i rozwoju innowacyjnych przedsiębiorstw. Obszar Miasta i Gminy Czarne nie jest ujęty w w/w programie.
- c) **W Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych** zawarte są zadania inwestycyjne związane z wyposażeniem aglomeracji ściekowych w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków komunalnych. Dla Miasta i Gminy Czarne planuje się budowę nowej oczyszczalni ścieków w Wyczechach. Gospodarka ściekami obszaru Miasta i Gminy Czarne została omówiona w pkt. I.3..1.2. i II.6.2.
- d) **Program Ochrony Brzegów Morskich** nie zawiera zadań planowanych do realizacji na terenie Miasta i Gminy Czarne.
- e) **Program Budowy Dróg Krajowych** nie przewiduje realizacji nowych inwestycji na obszarze Miasta i Gminy Czarne.
- f) **Master Plan Dla Transportu Kolejowego** jest strategicznym dokumentem planistycznym pozwalającym podejmować zadania inwestycyjne oraz tworzyć harmonogram ich realizacji, szczególnie w zakresie: projektowania i przygotowywania inwestycji, budowy i modernizacji infrastruktury, świadczenia usług przewozowych oraz zarządzania i utrzymania infrastruktury kolejowej.
Na terenie Miasta i Gminy Czarne nie planuje się inwestycji związanych z Planem Master.
- g) **Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030** to jeden z najważniejszych dokumentów strategicznych kraju. Określa m.in. cele i kierunki zagospodarowania przestrzennego kraju, wskazuje zasady oraz mechanizmy koordynacji i wdrażania publicznych polityk rozwojowych mających istotny wpływ terytorialny oraz łączy elementy planistyczne z czynnikami rozwoju społeczno-gospodarczego.
Na terenie Miasta i Gminy Czarne nie planuje się szczegółowych działań i inwestycji związanych z Koncepcją przestrzennego zagospodarowania kraju.

***Uwaga ogólna do rozdziału I. UWARUNKOWANIA**

Stosowane w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nazwy niżej wymienionych miejscowości są nazwami historycznymi i obecnie nie występują w nazewnictwie administracyjnym gminy. Zaliczamy do nich: przysiółek Folwark (włączony do miejscowości Domisław), Domisław Górny i Domisław Dolny włączone do miejscowości Domisław, przysiółek Gliniana Góra, który posiada nazwę Bińcze Gliniana Góra, przysiółek Przygórze, Piotrowice oraz Rębno – nazwa historyczna, miejscowości zlikwidowane.

II. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

II.1.0. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej oraz w przeznaczeniu użytkowania terenu

II.1.1 Kierunki zmian w przeznaczeniu i użytkowaniu terenów z podziałem na strefy o zróżnicowanej dynamice rozwoju

II.1.1.1 Miasto

W pkt. I.2.2.1.1 został przedstawiony podział miasta na cztery strefy przestrzenne A, B, C i D. W każdej ze stref występuje inny rodzaj kierunków zmian w strukturze przestrzennej, w zależności od uwarunkowań kulturowych, intensywności i rodzaju zabudowy, rodzaju funkcji istniejącej zabudowy, a także rezerwy terenów niezainwestowanych o sprzyjającym potencjale dla rozwoju zabudowy.

Biorąc pod uwagę uwarunkowania przestrzenne, przyrodnicze i społeczne, a także zamierzenia władz gminy, określono kierunki zmian w zakresie przeznaczenia i użytkowania terenów miejskich. Wyróżnić można cztery zasadnicze strefy rozwoju, odpowiadające czterem istniejącym strefom przestrzennym wyróżnionym w mieście: A, B, C i D. Przewidywany rozwój miasta kształtować się będzie w sposób zróżnicowany, zależnie od charakteru jego części, którą będzie obejmował.

Strefa A – strefa śródmiejska

1) Średniowieczne miasto lokacyjne

W okresie powojennym ruch inwestycyjny w centrum miasta był ograniczony, gdyż kamienice w większości pełniły funkcje mieszkań komunalnych. Budżet nigdy nie dysponował środkami na przebudowy podnoszące standard mieszkań, dzięki czemu wiele elementów zabytkowych przetrwało (poza tymi które uległy zniszczeniu z braku bieżącej konserwacji). Brak działań inwestycyjnych w 60-leciu powojennym z jednej strony spowodował zniszczenie części substancji zabytkowej, lecz z drugiej strony okazał się zbawienny dla zachowania historycznego układu urbanistycznego średniowiecznego miasta lokacyjnego, co jest rzadkim przypadkiem w Polskich miastach.

Najwięcej szkód wyrządziły uzupełnienia nową zabudową realizowane w latach 70-tych i 90-tych, nieliczne co prawda, ale zlokalizowane w najokazalszej części miasta przy rynku. W latach 70-tych wznoszono zabudowę blokowiskową murowaną lub realizowaną przy użyciu wielkiej płyty. Natomiast lata 90-te to okres powstawania supermarketów w formie stalowych „pudeł”. Niestety Czarne nie oparło się temu trendowi i przy rynku, a więc w najbardziej reprezentacyjnej części miasta, wzniesiono podobny obiekt, dodając mu jako ozdobnik szczyty niby-kamienic. W konsekwencji powstał obiekt nowy, który przez lata będzie negatywnie oddziaływał na centralną przestrzeń miejską.

Działania przestrzenne powinny polegać przede wszystkim na ochronie zachowanych wartościowych elementów kulturowych poprzez podjęcie działań konserwatorskich obejmujących cały obszar średniowiecznego miasta lokacyjnego, wraz z obiektami wpisanymi do Rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. W tej części miasta drzemie duży potencjał inwestycyjny, polegający na odrestaurowaniu bądź odtworzeniu zabudowy historycznej i na uzupełnieniu nową zabudową, z zastrzeżeniem konieczności zachowania średniowiecznych podziałów parcelacyjnych miasta, które ukształtowano na szachownicy wąskich uliczek z centralnym placem (rynkiem) z długimi parcelami zabudowanymi kamienicą frontową i zabudową gospodarczą w formie oficyn bocznych i tylnych.

2) Miasto nowożytnie

Pozostały obszar objęty strefą „A” to miasto nowożytne realizowane na przełomie XIX i XX w. Zabudowa ukształtowana została na większych parcelach w formie wolnostojących kamienic bądź pałacików z dużą ilością zieleni. Reprezentacyjna zabudowa miasta nowożytnego powstawała wzdłuż szlaków komunikacyjnych. Ważną oś urbanistyczną wyznaczała również ulica prowadząca do dworca kolejowego, przy której założono park miejski we francuskim stylu krajobrazowym.

Od lat 60-tych do 90-tych powstawały uzupełnienia tego układu nową zabudową. W latach 60-tych były to budynki zabudowy wielorodzinnej lokalizowane z poszanowaniem i na zasadzie kontynuacji historycznych założeń urbanistycznych. Budynki z tego okresu posiadają gabaryty i formę architektoniczną stanowiącą dobrą kontynuację i harmonizującą z historyczną zabudową. Niestety najgorsza zabudowa była realizowana w latach 70-tych i 90-tych. W latach 70-tych wznoszono zabudowę blokowską lub realizowaną przy użyciu wielkiej płyty, wkomponowaną w istniejący historyczny układ urbanistyczny zgodnie z ówczesnymi „trendami urbanistycznymi”. Polegały one na beładnym, tzw. swobodnym, ustawianiu bloków w sprzeczności z kierunkami wytyczonymi przez osie ulic i w oderwaniu od kształtowanej przez wieki zabudowy tworzącej zwarte lub rozluźnione pierzeje.

Tutaj działania inwestycyjne polegać powinny na zachowaniu, odtworzeniu bądź uzupełnieniu pierwotnego układu zabudowy nowymi budynkami o gabarytach i proporcjach zbliżonych do historycznych form zabudowy tej dzielnicy.

W strefie tej tereny zabudowane pozostawia się w bieżącym użytkowaniu. Natomiast dla uzupełnień układów zabudowy nowymi budynkami i budowy nowych osiedli wyznacza się tereny dla rozwoju funkcji:

- **mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej;**
- **usługowej o różnych formach usług podstawowych związanych z obsługą osiedli mieszkaniowych, np.**

handel, gastronomia, oświata, administracja, hotelarstwo, obiekty kultury, zdrowia, sportu, kultu religijnego, itp.;

- **usług komercyjnych o charakterze ponadlokalnym** z zakresu handlu, gastronomii, oświaty, administracji, hotelarstwa, obiektów kultury, zdrowia, sportu, kultu religijnego, itp.

Podsumowując należy stwierdzić, że realizując docelowy program zabudowy w strefie „A” obszar zabudowany zwiększy się o ok. 86 ha.

Strefa B – strefa południowego przedmieścia

Jest to obszar przedmieścia zlokalizowany w południowej części miasta oddzielony od jego głównej części linią kolejową. Występują tu zróżnicowane funkcje: osiedle zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (którego realizację rozpoczęto przed II Wojną Światową), zabudowy przemysłowej powstałej jeszcze przed wojną zlokalizowanej w sąsiedztwie stacji kolejowej oraz zabudowy przemysłowej powstającej w ostatnich latach na skraju miasta (w południowo-wschodniej części). W strefie tej zlokalizowany jest również kompleks boisk sportowych (powojaskowy) oraz miejska oczyszczalnia ścieków.

W założonym osiedlu mieszkaniowym wznoszono podobne do siebie budynki wolnostojące z towarzyszącą zabudową gospodarczą. Utworzone wtedy osiedle posiadało jednolity charakter ze spójnymi formami architektonicznymi. Kompozycja urbanistyczna wytyczona była na osi szerokiej alei, wzdłuż której, po stronie wschodniej, zlokalizowano zabudowę jednorodziną, a po przeciwnej posadzono las. W latach powojennych osiedle wypełniło się współczesną zabudową, niestety bez zachowania kontynuacji dobrych wzorców przedwojennych. Praktycznie każdy dom jest innych w proporcjach, detalu i wyrazie architektonicznym, przez co powstał chaos i nieład przestrzenny.

W strefie tej tereny zabudowane pozostawia się w bieżącym użytkowaniu. Natomiast dla uzupełnień układów zabudowy nowymi budynkami i budowy nowych osiedli wyznacza się tereny dla rozwoju funkcji:

- **mieszkaniowej jednorodzinnej;**
- **sportu i rekreacji;**
- **usługowej o różnych formach usług podstawowych związanych z obsługą osiedli mieszkaniowych**, np. handel, gastronomia, oświata, administracja, hotelarstwo, obiekty kultury, myjni samochodowych, zdrowia, sportu, kultu religijnego, itp.;
- **usług komunalnych i bazy komunikacyjnej** zlokalizowanych na terenach należących do oczyszczalni ścieków;
- **usług komercyjnych o charakterze ponadlokalnym**, tj. parkingu publicznego i lądowiska dla helikopterów;
- **produkcji, rzemiosła, składów, magazynów**, itp.

Podsumowując należy stwierdzić, że realizując docelowy program zabudowy w strefie „B” obszar zabudowany zwiększy się o ok. 57 ha.

Strefa C – strefa osiedla wojskowego i zakładu karnego

Jest to część miasta zlokalizowana po zachodniej stronie rzeki Czernicy i na południe od drogi wojewódzkiej nr 201. Teraz teren zabudowany jest obiektami wojskowymi i więziennymi oraz zabudową mieszkaniową wielorodzinną. Teren ten posiada pewne rezerwy niezabudowane o powierzchni 26 ha, gdzie dopuszcza się uzupełnienia zabudową mieszkaniową, usługową i produkcyjną.

W strefie tej tereny zabudowane pozostawia się w bieżącym użytkowaniu. Natomiast dla uzupełnień układów zabudowy nowymi budynkami i budowy nowych osiedli wyznacza się tereny dla rozwoju funkcji:

- **mieszkaniowej jednorodzinnej;**
- **usługowej o różnych formach usług podstawowych związanych z obsługą osiedli mieszkaniowych**, np. handel, gastronomia, oświata, administracja, hotelarstwo, stacje benzynowe, stacje obsługi pojazdów, myjnie samochodowe, obiekty kultury, zdrowia, sportu, kultu religijnego, itp.
- **zieleni urządzonej;**
- **produkcji, rzemiosła, składów, magazynów, obsługi komunikacyjnej i samochodowej, przetwórstwa, składów budowlanych, stacji paliw**, itp.

Realizując docelowy program zabudowy w strefie „C” obszar zabudowany zwiększy się o ok. 26 ha.

Strefa D – strefa osiedla północnego

Jest to obszar sąsiadujący ze strefą „C”, położony po północnej stronie drogi wojewódzkiej nr 201. Teren ten to osiedle zabudowy jednorodzinnej powstałe w okresie powojennym, oparte na układzie promieniście rozchodzących się ulic. Zabudowa jednorodzinna nie wykazuje spójnych form architektonicznych. W studium projektuje się uzupełnienia zabudowy sięgające projektowanej obwodnicy, a teren na skraju osiedla w sąsiedztwie lasu, przeznacza się na rezerwę pod cmentarz komunalny.

W strefie tej tereny zabudowane pozostawia się w bieżącym użytkowaniu. Natomiast dla uzupełnień układów zabudowy nowymi budynkami i budowy nowych osiedli wyznacza się tereny dla rozwoju funkcji:

- **mieszkaniowej jednorodzinnej;**
- **usługowej i drobnego rzemiosła o różnych formach usług podstawowych związanych z obsługą osiedli mieszkaniowych**, np. handel, gastronomia, oświata, administracja, hotelarstwo, stacje benzynowe, stacje obsługi pojazdów, myjnie samochodowe, obiekty kultury, zdrowia, sportu, kultu religijnego, itp.
- **usług komercyjnych o charakterze ponadlokalnym** tj. rozbudowy Domu Pomocy Społecznej i budowy nowego cmentarza.
- **zieleni publicznej.**

Realizując docelowy program zabudowy w strefie „D” obszar zabudowany zwiększy się o ok. 41 ha.

Łączny wzrost ilości terenów zabudowanych w przypadku realizacji docelowego programu zabudowy w mieście Czarne wyniesie $A+B+C+D = 210\text{ha}$, co łączy się ze wzrostem liczby mieszkańców w całym mieście o $A+B+C+D = 1824$ M. Dla zabezpieczenia podstawowych potrzeb z zakresu usług publicznych, dla zwiększonej ilości mieszkańców miasta Czarne konieczna będzie budowa:

- 1 nowego przedszkola lub rozbudowa istniejących, gdyż urbanizacja przewidziana w studium spowoduje szacunkowy wzrost liczby dzieci w wieku przedszkolnym o 110.
- 1 nowego kościoła;
- 1 nowego cmentarza.

Pomimo tego, iż urbanizacja miasta i gminy nie stwarza konieczności budowy dodatkowych szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, to w studium rezerwuje się teren w obrębie miasta Czarne pod funkcje oświaty oraz tereny sportu i rekreacji w południowej części miasta.

Wykaz stref rozwoju przestrzennego wraz z wielkością obszarów przeznaczonych w studium pod zainwestowanie przedstawiono w tabeli II.1.1.

Uwaga: Poza w/w wykazem stref rozwoju przestrzennego, na terenach rolnych obrębu miejskiego dopuszcza się lokalizację inwestycji celu publicznego na zasadach omówionych w pktcie II.1.1.2 4) Kierunków.

II.1.1.2 Wieś

Jako główny kierunek w strukturze przestrzennej oraz w przeznaczeniu użytkowania terenów wiejskich gminy Czarne pozostawia się jej obecną funkcję o przeznaczeniu rolniczym. Głównym celem rozwoju gminy powinna być chęć zachowania i ochrony istniejących niezabudowanych terenów rolnych ze skoncentrowaną zabudową wiejską ukształtowaną w historycznych założeniach ruralistycznych. We wsiach, w zależności od uwarunkowań zewnętrznych, zauważa się większy lub mniejszy rozwój.

Główną zasadą rozwoju osadnictwa wiejskiego jest obecnie wprowadzenie ścisłej ochrony konserwatorskiej zabytkowych układów ruralistycznych z ochroną zabytkowych form zabudowy i jednocześnie z dopuszczeniem uzupełniania nową zabudową zachowując historyczny układ ulicowy lub owalnicowy. We wsiach niewykazujących dynamiki rozwoju nie dopuszcza się wprowadzania nowej zabudowy poza granicami historycznego układu zabudowy. Do tych wsi zalicza się Biernatka, Domisław Górny, Łoża, Nadziejewo, Raciniewo i Sokole.

We wsiach o większej dynamice rozwoju wyznacza się obszary dla lokalizacji nowych zespołów osiedli mieszkaniowych sąsiadujących z historycznymi układami ruralistycznymi. Nowe osiedla projektuje się we wsiach Wyczechy i Bińcze. W obszarach zabudowy zagrodowo-mieszkaniowej dopuszcza się lokalizację funkcji towarzyszących z zakresu: usług oświaty, szkolnictwa, służby zdrowia, handlu (o powierzchni sprzedaży nieprzekraczającej 400m^2), obsługi komunikacji samochodowej, stacji benzynowych oraz innych związanych z obsługą osiedli mieszkaniowych. We wszystkich wsiach decydującą funkcję powinna stanowić zabudowa zagrodowa.

Poza funkcją związaną ze zwartym osadnictwem zagrodowo-mieszkaniowym w studium wyznacza się obszary o funkcjach:

- 1) **Produkcyjno-usługowych** w zespołach podworskich i poPGRowskich, tj. zabudowę produkcyjną, rzemiosła, składów, magazynów, obsługi komunikacyjnej i samochodowej, przetwórstwa, składów budowlanych, stacji paliw, itp. oraz usługowych o wszelkich formach usług, tj. handel, gastronomię, oświatę, administrację, hotelarstwo, stacje benzynowe, stacje obsługi pojazdów, myjnie samochodowe, obiekty kultury, zdrowia, sportu, kultu religijnego, itp.
- 2) **Rekreacyjnych**, tj. zabudowę rekreacji indywidualnej z towarzyszącą infrastrukturą nad Jez. Trzcinieckim, agroturystykę oraz turystykę kwalifikowaną wraz z funkcjami towarzyszącymi.
- 3) **Zabudowy zagrodowej rozproszonej**, z dopuszczeniem agroturystyki lub rekreacji indywidualnej w gospodarstwach wiejskich.
- 4) **Rolnej z dopuszczeniem lokalizacji inwestycji celu publicznego** w zakresie infrastruktury technicznej i drogowej oraz obiektów publicznych o każdej funkcji np. sportu, oświaty, mieszkalnictwa komunalnego itp.

Na rysunku studium nie wskazuje się dokładnej lokalizacji inwestycji celu publicznego ponieważ wynikać one będą z jednej strony z często zmieniających się, trudnych do przewidzenia potrzeb społecznych w gminie, z drugiej zaś strony zależęć będą od możliwości pozyskania terenów na cele publiczne.

Wykaz stref rozwoju przestrzennego wraz z wielkością obszarów przeznaczonych w studium pod zainwestowanie przedstawiono w tabeli nr II.1.1.

Tabela Nr II.1.1. Obręby z podziałem na strefy rozwoju przestrzennego oraz wielkość obszarów przeznaczonych w studium pod zainwestowanie

Jednostka administracyjna		Powierzchnia w [ha]					Σ
		Zabudowa Mieszkaniowa	Zabudowa Usługowa*	Zabudowa Produkcyjna	Sport i rekreacja	Zieleń urządzona	
Miasto Czarne	Strefa A	30	49,5	16 ¹	0	6,5	102
	Strefa B	16	0	18	15	5	54
	Strefa C	15	3	7	0	1	26
	Strefa D	20	1	0	13	0	44
	SUMA	81	53,5	41	28	12,5	226
Gmina wiejska	Biernatka	0	0	0	2	0	0
	Bińcze	30	0	0	0	0	30
	Domisław	13	0	1	0	2	14
	Krzemieniewo	11	0	0	0	2	11
	Łoża	3	0	0	0	0,5	3
	Nadziejewo	11	0	34 ²	0	3	45
	Raciniewo	1	0	0	0	0	1
	Sierpowo	10	0	0	0	0	10
	Sokole	6	0	0	0	0	6
	Wyczechy	20	0	1	0	0	21
	SUMA	105	0	36	2	7,5	141
OGÓŁEM		186	53,5	77	30	20	367

1) Na terenie miasta Czarne obszar 16ha przeznaczony pod zabudowę produkcyjną i przemysłową stanowi także część terenu Miejskiego Ośrodka Przedsiębiorczości wyznaczonego pomiędzy miastem Czarne i przysiółkiem Wronkowo

2) Na terenie obrębu Nadziejewo obszar 34ha przeznaczony pod zabudowę produkcyjną i przemysłową stanowi część terenu Miejskiego Ośrodka Przedsiębiorczości wyznaczonego pomiędzy miastem Czarne i przysiółkiem Wronkowo

* zabudowa usługowa – również zabudowa mieszkaniowo-usługowa, usług, oświaty, handlu, usług publicznych itp.

II.1.2. Kierunki zmian w przeznaczeniu i użytkowaniu terenów z podziałem na rodzaj projektowanej funkcji

Zgodnie z rysunkiem studium wyznacza się kierunki zmian w przeznaczeniu terenów pod względem funkcji wiodących:

II.1.2.1 Dla terenów zabudowanych na obszarze miasta i wsi:

1) Tereny o przewadze istniejącej zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej

a) miasto:

- na terenach, na których dominuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, dopuszcza się zabudowę zarówno o funkcji mieszkaniowej, jak i usługowej o różnych formach usług podstawowych związanych z obsługą osiedli mieszkaniowych (tj. handlu o powierzchni sprzedaży max. 100m², gastronomi, hotelarstwa, sportu, zdrowia, kultu religijnego, oświaty, itp.).
- na terenach zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej dopuszcza się pozostawienie istniejących funkcji oraz drobne uzupełnienia. W parterach i piwnicach dopuszcza się lokalizację usług związanych z zawodem właściciela/najemcy, tj. gabinet lekarski, fryzjerski, kosmetyczny, szkoła, biuro adwokackie, architektoniczne, nieruchomości, doradztwa finansowego, tłumaczeń, turystyczne, ubezpieczeniowe, naprawa sprzętu gosp. domowego, krawiec, szewc, magiel, administracja, itp. z niezależnym wejściem do budynku. Wyklucza się lokalizację usług handlu.
- na terenach zabudowy usługowo-mieszkaniowej z preferencją dla zabudowy usługowej dopuszcza się lokalizację obok zabudowy mieszkaniowej, usług o charakterze lokalnym i ponadlokalnym, (tj. handlu, gastronomii, oświaty, administracji, hotelarstwa, stacji paliw, stacji obsługi pojazdów, myjni samochodowych, obiektów kultury, zdrowia, sportu, kultu religijnego, ośrodków kultury, itp.) w dowolnych proporcjach.
- na terenach śródmiejskiej zabudowy mieszkaniowo-usługowej dopuszcza się lokalizowanie zarówno zabudowy mieszkaniowej, jak i zabudowy usługowej związanej z handlem, gastronomią, oświatą, administracją, hotelarstwem, obiektów kultury, zdrowia, sportu, kultu religijnego, ośrodków kultury, itp. oraz tradycyjnych usług rzemieślniczych jak kowalstwo artystyczne, krawiectwo, szewstwo, itp. Preferowana jest dominacja w/w zabudowy usługowej i rzemieślniczej w tej strefie.

b) gmina wiejska:

- na terenach istniejącej rozproszonej zabudowy zagrodowej należy zachować funkcję istniejącą.
- na terenie zwartych osiedli wiejskich, gdzie występuje zabudowa mieszkaniowo-usługowa z dominacją zabudowy mieszkaniowej, dopuszcza się zabudowę zarówno o funkcji mieszkaniowej, jak i usługowej o różnych formach usług podstawowych związanych z

obsługą osiedli mieszkaniowych, np. handel, gastronomia, oświata, administracja, hotelarstwo, stacje benzynowe, stacje obsługi pojazdów, myjnie samochodowe, obiekty kultury, zdrowia, sportu, kultu religijnego, itp.

2) Tereny zabudowy usługowej

Zaleca się zachowanie istniejących funkcji usług publicznych i niepublicznych. Dopuszcza się wprowadzanie zabudowy usługowej z zakresu handlu, gastronomii, oświaty, administracji, hotelarstwa, stacji paliw, stacji obsługi pojazdów, myjni samochodowych, obiektów kultury, zdrowia, sportu, kultu religijnego, ośrodków kultury, itp.

3) Tereny zabudowy usług oświaty

Zaleca się zachowanie istniejącej funkcji oraz lokalizację nowych obiektów oświaty, administracji, sportu w otoczeniu zieleni urządzonej.

4) Tereny o przewadze zabudowy produkcyjnej

Na terenie gminy wiejskiej oraz na obrzeżach miasta Czarne (strefa B i C) zaleca się zachowanie istniejących funkcji. Dopuszcza się wprowadzanie zabudowy produkcyjno-usługowej z zakresu produkcji, rzemiosła, składów, magazynów, obsługi komunikacyjnej i samochodowej, przetwórstwa, składów budowlanych, stacji paliw, stacji mechaniki pojazdowej, itp. wraz z zabudową towarzyszącą i ewentualną zabudową mieszkaniową dla właścicieli lub zarządców. W strefie D miasta, ze względu na sąsiedztwo zabudowy mieszkaniowej, zaleca się docelowe przekształcenie zabudowy produkcyjnej w mieszkaniową.

5) Tereny zieleni urządzonej

Należy zachować i powiększać tereny zieleni urządzonej. Dopuszcza się lokalizację urządzeń i obiektów sportowych w postaci boisk otwartych, placów, skwerów, kąpielisk, basenów, skateparków, małych gajów, placów zabaw, bieżni, ścieżek zdrowia, ścieżek rowerowych, itp. wraz z towarzyszącymi, drobnymi usługami handlu i gastronomii oraz niezbędną infrastrukturą.

6) Tereny istniejących cmentarzy

Zaleca się zachowanie istniejącej funkcji w przypadku czynnych cmentarzy.

7) Tereny ogrodów działkowych

Na terenie gminy wiejskiej oraz w mieście Czarne strefie B zaleca się zachowanie istniejącej funkcji. Na pozostałym obszarze miasta Czarne zaleca się likwidację ogrodów działkowych.

8) Tereny infrastruktury drogowej i obiektów infrastruktury technicznej

Zaleca się zachowanie istniejącej funkcji.

UWAGA:

Na wszystkich terenach zabudowanych dopuszcza się lokalizację istniejących funkcji, w tym również o przeznaczeniu innym niż zostało to oznaczone na rysunku studium.

II.1.2.2 Dla terenów niezabudowanych na obszarze miasta i wsi, które przeznacza się na:

1) Tereny mieszkaniowo-usługowe z preferencją dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej

Są to obszary o preferencjach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Dopuszcza się różne formy zabudowy (jak wolnostojąca, bliźniacza, szeregowa) z dopuszczeniem zabudowy szeregowej i bliźniaczej tylko w mieście Czarne. Nie dopuszcza się realizacji dwóch lokali mieszkalnych w zabudowie szeregowej (w jednym segmencie szeregowym dopuszcza się lokalizację tylko jednego lokalu mieszkalnego).

Na terenie gminy wiejskiej dopuszcza się lokalizowanie nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wolnostojącej z preferencją dla zabudowy zagrodowej. Zabudowę wielorodzinną dopuszcza się w postaci małych domów wielorodzinnych o max 4 lokalach mieszkalnych.

Dla obszarów mieszkaniowo-usługowych z preferencją dla zabudowy mieszkaniowej dopuszcza się lokalizację usług podstawowych związanych z obsługą osiedli mieszkaniowych tj. handlu o powierzchni sprzedaży max. 100m², gastronomi, hotelarstwa, sportu, zdrowia, kultu religijnego, oświaty, itp.

2) Tereny mieszkaniowo-usługowe z preferencją dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej

Na terenie miasta Czarne dopuszcza się powiększenie terenów mieszkaniowych wielorodzinnych jedynie w strefie „C” oraz zachowuje się tego typu zainwestowanie na pozostałym obszarze miasta bez rozszerzania ich granic, (zlokalizowanej głównie w strefie „A”).

Generalnie na terenie gminy nie dopuszcza się lokalizowania nowej zabudowy wielorodzinnej poza obiektami istniejącymi oraz małymi domami wielorodzinnymi o max. 4 lokalach mieszkalnych, o których mowa w powyższym punkcie.

3) Tereny usługowo-mieszkaniowe z preferencją dla zabudowy usługowej

Na terenie miasta Czarne tereny wyznaczone pod zabudowę usługowo-mieszkaniową zlokalizowane są przede wszystkim na obszarze średniowiecznego miasta lokacyjnego oraz miasta nowożytnego (strefa funkcyjna A). Dopuszcza się uzupełniania istniejących pierzei i ulic zabudową mieszkaniową (jedno i wielorodzinną) i/lub usługową w dowolnych proporcjach.

W gminie nie wyznacza się nowych terenów usługowo-mieszkaniowych. Dopuszcza się lokalizowanie drobnych funkcji usługowych podstawowych na terenach zabudowy mieszkaniowej.

4) Tereny produkcyjno-usługowe z preferencją dla zabudowy produkcyjnej

Na terenie miasta dopuszcza się lokalizację tej funkcji głównie na obrzeżach miasta, przede wszystkim w strefie B i C. Istniejącą zabudowę produkcyjną w strefie D zachowuje się z możliwością jej całościowego przekształcenia w funkcje mieszkaniowe.

Na terenie gminy występuje zabudowa produkcyjna skoncentrowana w założeniach podworskich przekształconych na PGRy. Przewiduje się aktywizację i uzupełnienia zabudową produkcyjną większości tych terenów. Ponadto między miastem Czarne a przysiółkiem Wronkowo (obręb Nadziejewo) wyznacza się rezerwę terenów przeznaczonych pod zabudowę produkcyjną wielkości ok. 50 ha w postaci Miejskiego Ośrodka Przedsiębiorczości. Na terenach wyznaczonych pod zabudowania produkcyjno-usługowe dopuszcza się lokalizację funkcji produkcyjnej, rzemiosła, składów, magazynów, obsługi komunikacyjnej i samochodowej, przetwórstwa, składów budowlanych, stacji paliw, stacji mechaniki pojazdowej oraz obiektów o powierzchni sprzedaży detalicznej do 2000 m² itp. wraz z zabudową towarzyszącą. Wyklucza się natomiast lokalizację funkcji mieszkaniowej poza związaną z dozorem.

Bezwzględnie należy ograniczyć negatywny wpływ nowolokalizowanych zabudowań i prowadzonych w nich działań na środowisko naturalne i na warunki życia ludzi. W celu ochrony zdrowia i życia ludzi, należy wprowadzić regulacje co do typu zakładów, których budowy nie dopuszcza się. Zaliczyć do nich trzeba zakłady stwarzające zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, a w szczególności zagrożenie wystąpienia poważnych awarii. Dopuszcza się jednocześnie funkcjonowanie istniejących zakładów produkcyjnych i ich przebudowę, rozbudowę pod warunkiem dostosowania ich do obowiązujących norm i przepisów.

Na terenach Miejskiego Ośrodka Przedsiębiorczości dopuszcza się ponadto lokalizację baz logistycznych, dużych stacji naprawczych sprzętu mechanicznego i pojazdów, stacji paliw, itp. wraz z towarzyszącym im zapleczem w postaci budynków handlowych, administracyjnych, magazynowych, składów, itd., a także lokalizację masztów przeciwpożarowych, meteorologicznych, bazowych telefonii komórkowej, itp. oraz różnych form reklam na warunkach określonych w przepisach szczegółowych. Nie dopuszcza się natomiast lokalizowania wiatraków wytwarzających prąd.

Szczegółowo tematykę Gminnych Ośrodków Przedsiębiorczości omówiono w pkt. II.9.3 w Kierunkach.

5) Tereny usług oświaty

Na terenie miasta Czarne nowe tereny wyznaczone pod zabudowę usług oświaty zlokalizowane są w strefie C miasta Czarne. Ponieważ analiza obecnych i prognozowanych potrzeb miasta i gminy wykazała, że niezbędna będzie budowa 1 przedszkola w mieście Czarne, dopuszcza się lokalizację zarówno takiego obiektu, jak i innych zabudowań pełniących funkcje usług oświaty wraz z niezbędną zabudową towarzyszącą oraz obiektami sportu, w otoczeniu zieleni urządzonej.

Ponieważ w gminie nie ma potrzeby lokalizacji nowych obiektów oświatowych, nie wyznacza się terenów pod te funkcje. Dopuszcza się lokalizację funkcji oświatowych,

sportu i zieleni urządzonej (wraz z niezbędną zabudową towarzyszącą) na terenie istniejących terenów usług oświaty.

6) Tereny usługowe

Są to tereny przeznaczone dla zabudowy usługowej publicznej i niepublicznej z wykluczeniem funkcji mieszkaniowej, poza dopuszczeniem zabudowy związanej z dozorem obiektu.

Na terenie miasta Czarne istniejące usługi skoncentrowane są głównie w strefach A, C i D z dopuszczeniem ich rozbudowy w zależności od potrzeb. Ponadto w strefie C rezerwuje się obszar pod usługi oświaty a w strefie D pod usługi sakralne.

Na terenie gminy dopuszcza się lokalizację usług w zależności od potrzeb na terenie ośrodków wiejskich o największej dynamice rozwoju.

7) Tereny turystyczno-rekreacyjne

Zasoby przyrodnicze gminy nie sprzyjają rozwojowi tradycyjnej bazy turystycznej w formie ośrodków zbiorowej turystyki pobytowej. W studium wyznacza się 1 obszar pod funkcję turystyki i rekreacji indywidualnej nad jez. Trzcinieckim w Biernatce.

Na terenie miasta Czarne funkcje turystyczno-rekreacyjne może generować projektowany teren zieleni urządzonej wzdłuż rzeki Czernicy.

Oprócz w/w inwestycji na terenie gminy dopuszcza się uprawianie innych form turystyki nieoznaczonych w studium, do których zalicza się: m.in. rekreację sezonową weekendową, agroturystykę oraz wszelkie formy turystyki kwalifikowanej (pkt. II.7.4.2 w kierunkach). W miejscach i na szlakach turystyki kwalifikowanej dopuszcza się realizację zabudowy związanej z ich obsługą w postaci różnych form zabudowy, do których zaliczyć można przystanie, parkingi, zaplecza socjalne, zaplecza gastronomiczne, itp.

8) Tereny usługowe sportu i rekreacji

Tereny usługowe sportu i rekreacji są to obszary dla których wiodącą funkcją jest funkcja sportowa. Zarówno na terenie miasta i gminy dopuszcza się zabudowę obiektami sportowymi wraz z niezbędną zabudową towarzyszącą (gastronomia, zaplecze socjalne, itp.).

9) Tereny zieleni publicznej z urządzeniami i obiektami sportowymi, parkingiem publicznym z dopuszczeniem cmentarza

Funkcję terenów zieleni publicznej z urządzeniami i obiektami sportowymi, parkingiem publicznym z dopuszczeniem cmentarza wprowadza się tylko w mieście, w północno-zachodniej części miasta, pomiędzy terenami projektowanej obwodnicy a istniejącą zabudową mieszkaniową. W strefie tej dopuszcza się lokalizację urządzeń i obiektów sportowych tj. np. boisk otwartych, placów, skwerów, kąpielisk, basenów, skateparków, małych gajów, placów zabaw, bieżni, ścieżek zdrowia, itp. wraz z towarzyszącymi, drobnymi usługami handlu, gastronomią jak również parkingu publicznego.

W strefie tej dopuszcza się również lokalizację cmentarza, ale nie jest to ustalenie obowiązujące. Ostateczna lokalizacja cmentarza na terenie miasta zostanie określona po przeprowadzeniu szerokich konsultacji społecznych i spełnieniu przepisów odrębnych.

10) Tereny proponowane pod cmentarze

Na terenie miasta i gminy łącznie występuje znaczna liczba zabytkowych cmentarzy, jednak tylko 6 cmentarzy jest grzebalnych. Są to 2 cmentarze w mieście Czarne (cmentarz składający się z dwóch części przedzielony terenami kolejowymi) i 4 cmentarze na terenie gminy wiejskiej, we wsiach: Krzemieniewo, Raciniewo, Sierpowo i Bińcze. Cmentarze te będą działać do czasu zapewnienia kwater. Później konieczne będzie zlokalizowanie nowych cmentarzy na terenie miasta i gminy. W studium wyznacza się więc obszary pod rozbudowę istniejących czynnych cmentarzy na terenie gminy. Wielkość obszarów przeznaczonych pod cmentarz oraz wybór jednej lub kilku ze wskazanych lokalizacji będą zależały od zapotrzebowania gminy na tego rodzaju funkcję.

Problematyka lokalizacji cmentarza w mieście została szczegółowo omówiona w pkt. II.7.3.

11) Tereny zieleni publicznej urządzonej

W mieście funkcję tę wprowadza się głównie wzdłuż rzeki Czernicy, a także w postaci skwerów i zieleńców rozlokowanych na całym obszarze miasta. Nad rzeką Czernicą dopuszcza się także lokalizacje plaż, kąpielisk i basenów, scen otwartych i amfiteatrów, stanic wodnych, np. kajaków wraz z niezbędną infrastrukturą.

W gminie wyznacza się lokalizację terenów zieleni publicznej z urządzeniami i obiektami sportowymi w nieurządzonych nawsiach wsi owalnicowych. Na tych terenach dopuszcza się lokalizację urządzeń i obiektów sportowych tj. np. boisk otwartych, placów, skwerów, kąpielisk, basenów, skateparków, małych gajów, placów zabaw, bieżni, ścieżek zdrowia, itp. wraz z towarzyszącymi, drobnymi usługami handlu, gastronomi. Naturalnie dopuszcza się także prowadzenie nasadzeń zieleni i utworzenie parku publicznego wraz z niezbędną infrastrukturą pieszą, rowerową, oświetleniową, wydzielonymi placami zabaw dla dzieci, itp.

Ponadto dopuszcza i zaleca się wprowadzenie funkcji terenów zielonych we wszystkich obszarach przeznaczonych pod funkcje mieszkaniowe, usługowe i produkcyjne jako elementów przyrodniczych i krajobrazowych podwyższających estetykę zabudowy oraz standardu życia i pracy mieszkańców miasta i gminy.

12) Tereny pod zalesienia

Na terenie miasta przeznacza się pod zalesienie tereny rolne stanowiące bufor ochronny pomiędzy projektowaną obwodnicą miejską a zabudową mieszkaniową.

W gminie Czarne projektuje się zalesienie terenów nieprzydatnych lub o małej przydatności rolniczej. Nasadzenia należy prowadzić zgodnie z zasadami zrównoważonej gospodarki leśnej i nie wprowadzać

niektórych gatunków zieleni wysokiej pod liniami elektroenergetycznymi (uzyskać uzgodnienie Zarządcy Sieci). Zalesienia terenów o wielkości powyżej 20ha mogą wymagać sporządzenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, gdyż mogą znacząco oddziaływać na środowisko.

13) Tereny zdegradowanych obszarów produkcji rolnej do rehabilitacji i adaptacji

Do terenów tych zalicza się przede wszystkim zespoły zabudowań poPGRowskich. Ze względu na ich obecny stan techniczny, który często związany jest z porzuceniem dotychczasowej funkcji produkcyjnej, zabudowania należy poddać adaptacji na innego rodzaju aktywizujące funkcje. Dla zabudowy ciągle pozostającej w użytkowaniu produkcyjnym zaleca się przebudowy i rozbudowy mające na celu rehabilitację, rewaloryzację i modernizację.

14) Tereny rolne

Wszystkie tereny nie przeznaczone w studium pod zainwestowanie przeznacza się na funkcję rolną (tereny wód i nieużytków zaleca się pozostawić niezagospodarowane). Na tych terenach dopuszcza się lokalizację wszelkich inwestycji celu publicznego w zakresie infrastruktury technicznej i drogowej oraz wszelkich obiektów publicznych o każdej funkcji np. sportu, oświaty, mieszkalnictwa komunalnego itp. Oczywiście lokalizacja tych inwestycji musi uwzględniać wszelkie uwarunkowania przyrodnicze (np. w zakresie ochrony gruntów rolnych, ochrony krajobrazu, ochrony obszarów Natura 2000 oraz w zakresie poszanowania wszystkich obowiązujących przepisów).

Na granicy funkcji mieszkaniowej muszą być spełnione normy w zakresie dopuszczalnego poziomu hałasu określone w obowiązujących przepisach, należy zachować zgodnie z obowiązującymi przepisami warunki dotyczące poziomu hałasu, wibracji i promieniowania. W rejonie koncentracji zainwestowania przemysłowego, usługowego itp. należy preferować rodzaj produkcji (technologii) i usług nieuciążliwych dla środowiska z uwzględnieniem ich skumulowanego oddziaływania na środowisko. Wszystkie projekty budowlane należy dostosować do istniejących warunków geotechnicznych i hydrogeologicznych gruntu oraz ukształtowania terenu. Należy chronić rzeźbę terenu i dążyć do zachowania atrakcyjności krajobrazu.

Planowane zagospodarowanie rekreacyjne oraz użytkowanie terenu nie może powodować przekroczenia chłonności rekreacyjnej terenu.

II.1.3. Wpływ zmian w strukturze przestrzennej na strukturę demograficzną

II.1.3.1. Standardy i definicje prognozowania

Do prognozowania sytuacji demograficznej wykorzystuje się panujące w kraju, województwie i gminie tendencje omówione w pkt. 7.1 Uwarunkowań. Pojęcia i definicje określające zależności pomiędzy poszczególnymi wielkościami związanymi z liczbą i strukturą ludności bazują m.in. na publikacjach „Demografia” Jerzy Z. Holzer, „Budownictwo mieszkaniowe poradnik projektanta” Władysław Korzeniewski i innych pozycjach o tematyce projektowej.

Do szacowania liczby użytkowników oraz powierzchni minimalnej dla przewidywanych w studium sposobów zagospodarowania przyjmuje się więc wartości m.in. dla ilości:

- dzieci w żłobkach: 0,75-1,5% liczby mieszkańców,
- dzieci w przedszkolach: 4-4,2% liczby mieszkańców,
- dzieci w szkołach podstawowych: 6-8% liczby mieszkańców,
- dzieci w gimnazjach: 2-4% liczby mieszkańców.

Przyrost naturalny – w określonej populacji w danym okresie jest różnicą pomiędzy liczbą urodzeń a liczbą zgonów w tej populacji. Współczynnik przyrostu naturalnego interpretuje się jako liczbę osób, o którą przeciętnie zwiększa się lub zmniejsza każdy 1000 ludności. Wzór: $PN=U-Z^{1)}$

Przyrost rzeczywisty – suma przyrostu naturalnego ludności oraz salda migracji wewnętrznych i zagranicznych. W przypadku gmin uwzględnia się także saldo przesunięć ludności w wyniku zmian administracyjnych, oznacza to przyrost roczny. Wzór: $Prz=(U-Z)+(I-E)^{2)}$

Przyrost roczny – wyrażona w liczbach absolutnych różnica między dwoma stanami ludności w danej gminie na początek i koniec badanego okresu.

Gęstość zaludnienia – wyrażona w osobach/km² wartość określająca ilość osób zamieszkujących dany teren przypadającą na powierzchnię tego obszaru. Wzór: $Gz=L/Pc^{3)}$

Współczynnik urbanizacji – liczba ludności zamieszkująca miasta przypadająca na liczbę ludności ogółem. Wzór: $Wu=Lm/Lc^{4)}$.

1) PN – przyrost naturalny

U – liczba urodzeń

Z – liczba zgonów

1) Prz – przyrost rzeczywisty

I – liczba imigrantów

E – liczba emigrantów

2) Gz – gęstość zaludnienia

L – liczba mieszkańców danego terenu

Pc – powierzchnia całkowita danego terenu

3) Wu – współczynnik urbanizacji

Lm – liczba mieszkańców miast

Lc – liczba ludności ogółem

II.1.3.2. Prognozowane zmiany w strukturze demograficznej gminy

Konsekwencją projektowanych zmian przeznaczenia terenu są zmiany w strukturze demograficznej. Wzrost liczby ludności, jaki nastąpi w wyniku projektowanej urbanizacji w rozbiciu na strefy rozwoju przestrzennego i obręby pokazano w tabeli nr II.1.2.

Tabela Nr II.1.2. Wzrost liczby ludności z podziałem na obręby

Strefa	Obręb	Liczba ludności		Σ
		istniejąca	projektowana	
Miasto Czarne	Miasto Czarne (tereny zabudowane i przeznaczone pod zainwestowanie)	6119	1824	7943

Gmina wiejska	Biernatka	105	20	125
	Bińcze	549	380	929
	Domisław	371	166	537
	Krzemieniewo	605	197	802
	Łoża	95	32	127
	Nadziejewo	349	115	464
	Raciniewo	108	15	123
	Sierpowo	187	80	267
	Sokolo	281	60	341
	Wyczuchy	816	213	1029
	SUMA	3466	1278	4744
	OGÓŁEM	9585	3102	12687

Przyrost liczby ludności przewidywany w wyniku urbanizacji miasta i gminy Czarne będzie największy w granicach samego miasta, które jako centralna jednostka gminy wykazuje największą dynamikę rozwoju. Natomiast na terenie gminy wiejskiej największy przyrost ludności wystąpi w miejscowościach Wyczuchy i Bińcze, które położone są przy drodze wojewódzkiej nr 201 biegnącej do Czarne. W dalszej kolejności Wzrost liczby ludności skutkować będzie oczywiście obowiązkami gminy w zakresie rozbudowy systemów komunalnej infrastruktury technicznej. Na konsekwencje związane z rozbudową infrastruktury technicznej spowodowaną z projektowanym w studium rozwojem gminy, gmina jest dużej mierze przygotowana. Ośrodki o największej dynamice rozwoju wyposażone są w urządzenia infrastruktury technicznej (jak oczyszczalnie czy ujęcia wody) dysponujące dużymi rezerwami, które mogą zaspokoić potrzeby mieszkańców, których liczba wzrośnie w najbliższych latach.

II.1.4. Kierunki kształtowania zabudowy

II.1.4.1. Zasady ogólne

Zabudowę na terenie miasta i gminy Czarne należy kształtować na zasadach wynikających z uwarunkowań przestrzennych, kulturowych, przyrodniczych, społecznych itp., które zostały omówione szczegółowo w I rozdziale studium dotyczącym Uwarunkowań.

W zakresie funkcji i użytkowania terenu kierunki kształtowania zabudowy należy realizować w oparciu o zasady omówione w pkt. II.1.1.1 dla miasta i II.1.1.2. dla gminy wiejskiej oraz w pkt. II.1.2.1. i II.1.2.2 dla miasta i gminy.

II.1.4.2. Szczegółowe zasady kształtowania zabudowy dla terenów miasta

Na terenie Czarne wyznaczono 4 strefy rozwoju przestrzennego miasta, w zależności od uwarunkowań kulturowych, intensywności i rodzaju zabudowy, rodzaju funkcji istniejącej zabudowy, a także rezerwy terenów niezainwestowanych o sprzyjającym potencjale dla rozwoju zabudowy. Wyróżniono następujące strefy przestrzenne w mieście: A, B, C i D, których przewidywany rozwój kształtować się będzie w sposób zróżnicowany, zależnie od charakteru jego części, którą będzie obejmował. **Strefa A – strefa śródmiejska** obejmująca średniowieczne miasto lokacyjne objęta jest strefą ochrony konserwatorskiej i zasady kształtowania w niej zabudowy zostały omówione szczegółowo w pkt. II.1.1.1.

Strefa A – strefa śródmiejska obejmująca **Miasto nowożytne** zrealizowana była na przełomie XIX i XX w. Zabudowę tą od lat 60-tych do 90-tych uzupełniano nowymi obiektami kubaturowymi. W latach 60-tych były to budynki zabudowy wielorodzinnej harmonizujące z istniejącą zabudową, natomiast w latach 70-tych wznoszono zabudowę blokowską lub

realizowaną przy użyciu wielkiej płyty, w oderwaniu od czytelnego układu urbanistycznego. W strefie tej tereny zabudowane pozostawia się w bieżącym użytkowaniu. Natomiast dla uzupełnień układów zabudowy nowymi budynkami i budowy nowych osiedli wyznacza się tereny dla rozwoju funkcji:

- mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej;
- usługowej o różnych formach usług podstawowych związanych z obsługą osiedli mieszkaniowych, np. handel, gastronomia, oświata, administracja, hotelarstwo, obiekty kultury, zdrowia, sportu, kultu religijnego, itp.;
- usług komercyjnych o charakterze ponadlokalnym z zakresu handlu, gastronomii, oświaty, administracji, hotelarstwa, obiektów kultury, zdrowia, sportu, kultu religijnego, itp.

Strefa B – strefa południowego przedmieścia obejmuje obszar zlokalizowany w południowej części miasta oddzielony od jego głównej części linią kolejową. W strefie tej tereny zabudowane pozostawia się w bieżącym użytkowaniu. Natomiast dla uzupełnień układów zabudowy nowymi budynkami i budowy nowych osiedli wyznacza się tereny dla rozwoju funkcji:

- mieszkaniowej jednorodzinnej;
- sportu i rekreacji;
- usługowej o różnych formach usług podstawowych związanych z obsługą osiedli mieszkaniowych, np. handel, gastronomia, oświata, administracja, hotelarstwo, obiekty kultury, myjni samochodowych, zdrowia, sportu, kultu religijnego, itp.;
- usług komunalnych i bazy komunikacyjnej zlokalizowanych na terenach należących do oczyszczalni ścieków;
- usług komercyjnych o charakterze ponadlokalnym, tj. parkingu publicznego i lądowiska dla helikopterów;
- produkcji, rzemiosła, składów, magazynów, itp.

Strefa C – strefa osiedla wojskowego i zakładu karnego obejmuje część miasta zlokalizowana po zachodniej stronie rzeki Czernicy i na południe od drogi wojewódzkiej nr 201.

W strefie tej tereny zabudowane pozostawia się w bieżącym użytkowaniu. Natomiast dla uzupełnień układów zabudowy nowymi budynkami i budowy nowych osiedli wyznacza się tereny dla rozwoju funkcji:

- mieszkaniowej jednorodzinnej;
- usługowej o różnych formach usług podstawowych związanych z obsługą osiedli mieszkaniowych, np. handel, gastronomia, oświata, administracja, hotelarstwo, stacje benzynowe, stacje obsługi pojazdów, myjnie samochodowe, obiekty kultury, zdrowia, sportu, kultu religijnego, itp.
- zieleni urządzonej;
- produkcji, rzemiosła, składów, magazynów, obsługi komunikacyjnej i samochodowej, przetwórstwa, składów budowlanych, stacji paliw, itp.

Strefa D – strefa osiedla północnego obejmuje obszar sąsiadujący ze strefą „C”, położony po północnej stronie drogi wojewódzkiej nr 201. Zabudowa jednorodzinna nie wykazuje spójnych form architektonicznych. W studium projektuje się uzupełnienia zabudowy sięgające projektowanej obwodnicy, a teren na skraju osiedla w sąsiedztwie lasu, przeznacza się na rezerwę pod cmentarz komunalny. W strefie tej tereny zabudowane pozostawia się w bieżącym użytkowaniu. Natomiast dla uzupełnień układów zabudowy nowymi budynkami i budowy nowych osiedli wyznacza się tereny dla rozwoju funkcji:

- mieszkaniowej jednorodzinnej;

- usługowej i drobnego rzemiosła o różnych formach usług podstawowych związanych z obsługą osiedli mieszkaniowych, np. handel, gastronomia, oświata, administracja, hotelarstwo, stacje benzynowe, stacje obsługi pojazdów, myjnie samochodowe, obiekty kultury, zdrowia, sportu, kultu religijnego, itp.
- usług komercyjnych o charakterze ponadlokalnym tj. rozbudowy Domu Pomocy Społecznej i budowy nowego cmentarza.
- zieleni publicznej.

II.1.4.3. Szczegółowe zasady kształtowania zabudowy dla terenów wiejskich:

Wyznacza się następujące zasady kształtowania zabudowy, w zależności od wyznaczonych jednorodnych obszarów przestrzennych oznaczonych graficznie na rys. studium wg niżej wymienionych oznaczeń:

- „K(x)/S(y)” - obszary zabudowy w zwartych zespołach wiejskich
- „K(x)/Z(y)” - obszary zabudowy na terenach zespołów podworskich
- „K(x)/P(y)” - obszary zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie zwartych zespołów wiejskich
- „K(x)/E(y)” - obszary poza terenami zwartych zespołów wiejskich, na terenach rolniczej przestrzeni produkcyjnej

x – kolejny numer obrębu,

y – kolejny numer obszaru w obrębie,

Zbiorcze zestawienie obszarów przestrzennych wyznaczonych na terenie gminy wiejskiej Czarne przedstawiono w tabeli nr II.4.1.

Tabela Nr II.1.4. Zbiorcze zestawienie obszarów przestrzennych wyznaczonych na terenach wiejskich

Lp.	Nazwa Obrębu	Obszary kierunków zagospodarowania przestrzennego				
		Zwartych zespołów wiejskich	Zespołów podworskich	Historycznych cmentarzy i ich reliktyw	Bezpośrednie sąsiedztwo zwartych zespołów wiejskich	Tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej
1	Biernatka	-	K1/Z1	CM1	-	K1/E1
2	Bińcze	K2/S1, K2/S2	K2/Z1	CM2, CM3	K2/P1, K2/P2, K2/P3	K2/E1, K2/E2
3	Domisław	K3/S1, K3/S2	K3/Z1, K3/Z2, K3/Z3	CM4, CM5, CM6	-	K3/E1
4	Krzemieniewo	K4/S1, K4/S2	K4/Z1, K4/Z2	CM7, CM8, CM9, CM10	-	K4/E1
5	Łoża	K5/S1	K5/Z1	CM11	-	K5/E1
6	Nadziejewo	K6/S1	K6/Z1	CM12, CM13, CM14	-	K6/E1
7	Raciniewo	K7/S1	K7/Z1	CM15	-	K7/E1
8	Sierpowo	K8/S1	K8/Z1	CM16	K8/P1, K8/P2, K8/P3	K8/E1
9	Sokole	K9/S1	K9/Z1	CM17, CM18, CM19, CM20	-	K9/E1
10	Wyczechy	K10/S1	K10/Z1	CM21	K10/P1	K10/E1
11	Czarne*					K11/E1

* obszary kierunków zagospodarowania przestrzennego na terenie miasta Czarne omówiono w pkt. II.4.2 w Kierunkach. Natomiast teren rolniczej przestrzeni produkcyjnej został umieszczony w powyższej tabeli ze względu na to, że nie obejmuje on terenu miasta Czarne.

1) Kierunki zagospodarowania przestrzennego oraz zasady kształtowania zabudowy w zwartych zespołach wiejskich – K(...)/S(...)

Obszary te zostały oznaczone w studium symbolem „K(...)/S(...)” z kolejnym numerem.

W studium, jako istotną formę zachowania obszarów i obiektów o wartościach historyczno-kulturowych na terenie gminy wiejskiej Czarne, wyznacza się obszary kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz określa się zasady kształtowania zabudowy w zwartych zespołach wiejskich, często w powiązaniu z dawnymi założeniami dworsko-parkowymi lub zabytkowymi kościołami objętymi ochroną na podstawie wpisu do Rejestru Zabytków. Cechą charakterystyczną tych obszarów jest skupianie się zwartej zabudowy zagród wokół ulicy bądź owalnego placu w otoczeniu otwartych, niezabudowanych przestrzeni pól i łąk, w otoczeniu lasów. Do tej grupy zaliczyć można wsie: Nadziejewo (K6/S1), Łoża (K5/S1), Domisław Górny (K3/S1), Sokole (K9/S1), Sierpowo (K8/S1), Krzemieniewo (K4/S1), Raciniewo (K7/S1). Wsie te charakteryzują się bardzo czytelnym układem przestrzennym oraz w znacznej większości zachowanymi formami historycznej zabudowy zagrodowej, praktycznie nieprzekształconej, często wymagającej remontu, lecz nie zniszczonej przez nieumiejętne stosowanie współczesnych rozwiązań technicznych (np. stosowanie syntetycznych materiałów elewacyjnych, realizację rozbudów bądź budowę nowych budynków w formach, proporcjach i o detalach obcych miejscowej tradycji budowlanej). W/w wsie obrębowe tworzą jednorodne obszary zwartych zespołów wiejskich.

W pozostałych wsiach w gminie, tj. Wyczechy, Biernatka, Bińcze, Domisław Dolny, nie zachował się w większości spójny, historyczny układ przestrzenny. Największy chaos przestrzenny występuje w Wyczechach i Domisławie Dolnym, gdzie zaobserwować można niekontrolowany rozwój zabudowy współczesnej, który zniszczył historyczne walory przestrzenne, a często również architekturę. Powyższe wsie oraz relikty zabudowań folwarczno-pałacowych we Wronkowie, Kijnie i Malinowie należy poddać zabiegom konserwatorsko-rewaloryzacyjnym, w celu przywrócenia im zatraconych wartości kulturowych przestrzenno-architektonicznych. Spośród tych wsi obszarami jednorodnych zwartych zespołów wiejskich, obejmuje się zachowane, niewielkie fragmenty wsi Wyczechy (K10/S1), Bińcze (K2/S1) i przysiółek Malinowo (K4/S1), które zachowały czytelny układ historycznej zabudowy.

Obszary zwartych zespołów wiejskich należy w pierwszej kolejności przeznaczyć do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w których należy określić szczegółowe zasady zagospodarowania terenów niezainwestowanych w zakresie intensywności zabudowy, gabarytu, geometrii dachu, kolorystyki, itp.

Zasady ochrony w tych obszarach powinny polegać przede wszystkim na ochronie układów ruralistycznych oraz obiektów o wartościach historyczno-kulturowych. Ochrona układów ruralistycznych obejmuje głównie zakaz zabudowy nawsia i zachowanie pasmowego układu zabudowy wzdłuż głównych ulic. Natomiast w zakresie obiektów o wartościach historyczno-kulturowych ochroną obejmuje się cechy zabytkowe zabudowy. Ochrona powinna również zmierzać do przywrócenia historycznej formy obiektów zabytkowych, które poprzez przebudowę utraciły walory historyczne i bardzo często estetyczne.

Elementami, które powinny w tym obszarze podlegać ochronie są przede wszystkim obiekty znajdujące się w ewidencji zabytków, a także budynki mieszkalne, budynki gospodarcze, elementy małej architektury (ogrodzenia, kapliczki i krzyże przydrożne), zieleń i historyczne zasady jej kształtowania, jak również historyczne nawierzchnie dróg i placów oraz wszelkie inne elementy historyczne charakterystyczne dla danego obszaru. Ochrona w/w elementów obejmować powinna obiekty zachowane, częściowo zachowane lub niezachowane, które w miarę możliwości należy odtworzyć (np.

historyczne nawierzchnie dróg i placów). Obiekty substandardowe znajdujące się w tym obszarze poddać należy rehabilitacji, czyli działaniu polegającym na nadaniu im formy i cech współczesnych, a jednocześnie harmonijnie współistniejących w sąsiedztwie obiektu lub zespołu zabytkowego.

W obszarach tych obok działań związanych z ochroną zabytków dopuszcza się wprowadzanie nowej zabudowy w postaci uzupełnień istniejących układów ruralistycznych bez ich modyfikowania i w stopniu zależnym od indywidualnych cech kulturowych występujących w danym obszarze. Dla tych obszarów, dla których dopuszcza się nową zabudowę należy przestrzegać ścisłych rygorów związanych z gabarytem, formą architektoniczną, detalem architektonicznym oraz stosowanym materiałem. Wszystkie w/w zasady powinny dotyczyć zarówno budynków, jak i elementów małej architektury. Kształtowanie zieleni powinno odbywać się na zasadzie historycznego sposobu prowadzenia nasadzeń i stosowania historycznie występujących na terenie gminy gatunków. Określa się następujące zasady realizowania nowej zabudowy na obszarach zwartych zespołów wiejskich:

a) Gabaryty nowej zabudowy na obszarze zwartych zespołów wiejskich:

Obrys budynku powinien być prostokątny z dopuszczeniem ryzalitów bądź oficyn bocznych, również opartych (w zakresie bryły głównej budynku) na rzucie prostokątnym lub kilku prostokątów. Wielkość obrysu budynku powinna być zbliżona do historycznych wielkości i dla zabudowy mieszkaniowej powinna wynosić ok. 12m x 16m (z zachowaniem proporcji długości do szerokości), natomiast dla budynków gospodarczych powinna wynosić max ok. 14m x 36m (nie dotyczy budynków produkcyjnych związanych z produkcją rolną).

Wysokość zabudowy nie powinna przekraczać 9m.

b) Forma architektoniczna nowej zabudowy na obszarze zwartych zespołów wiejskich:

Należy bezwzględnie stosować dachy symetryczne, zalecane dwuspadowe dla zabudowy mieszkaniowej. Kąt nachylenia dachów powinien nawiązywać do spadków dachów w obiektach zabytkowych w danej wsi (strefie).

c) Detal architektoniczny i stosowane materiały budowlane na obszarze zwartych zespołów wiejskich:

Realizując nową zabudowę należy stosować detale wywodzące się z miejscowej tradycji, np. forma i wykończenie szczytów budynków, przybudówki drewniane (w formie, np. werand, podcieni), okapy wysunięte przed lico budynku lub oparte na gzymsach; naturalne materiały jak drewno, kamień, cegła, dachówka, gont, blacha płaska w kolorze czerni i wszelkich odcieni szarości oraz papa na budynkach gospodarczych o małym spadku dachu oraz stosowanie kolorystyki odpowiadającej naturalnym materiałom, tj. kolorystyki palety ziemi. Należy stosować stolarkę okienną i drzwiową, której proporcje i podziały powinny odpowiadać historycznym formom charakterystycznym dla danego okresu. Istotnym elementem realizacji zabudowy powinno być stosowanie ogrodzeń wywodzących się z tradycji zabudowy ruralistycznej (stosowanie sztachet drewnianych i innych elementów charakterystycznych dla danej wsi). Na obszarach zwartych zespołów wsi należy wykluczyć stosowanie sidingu oraz ogrodzeń prefabrykowanych betonowych.

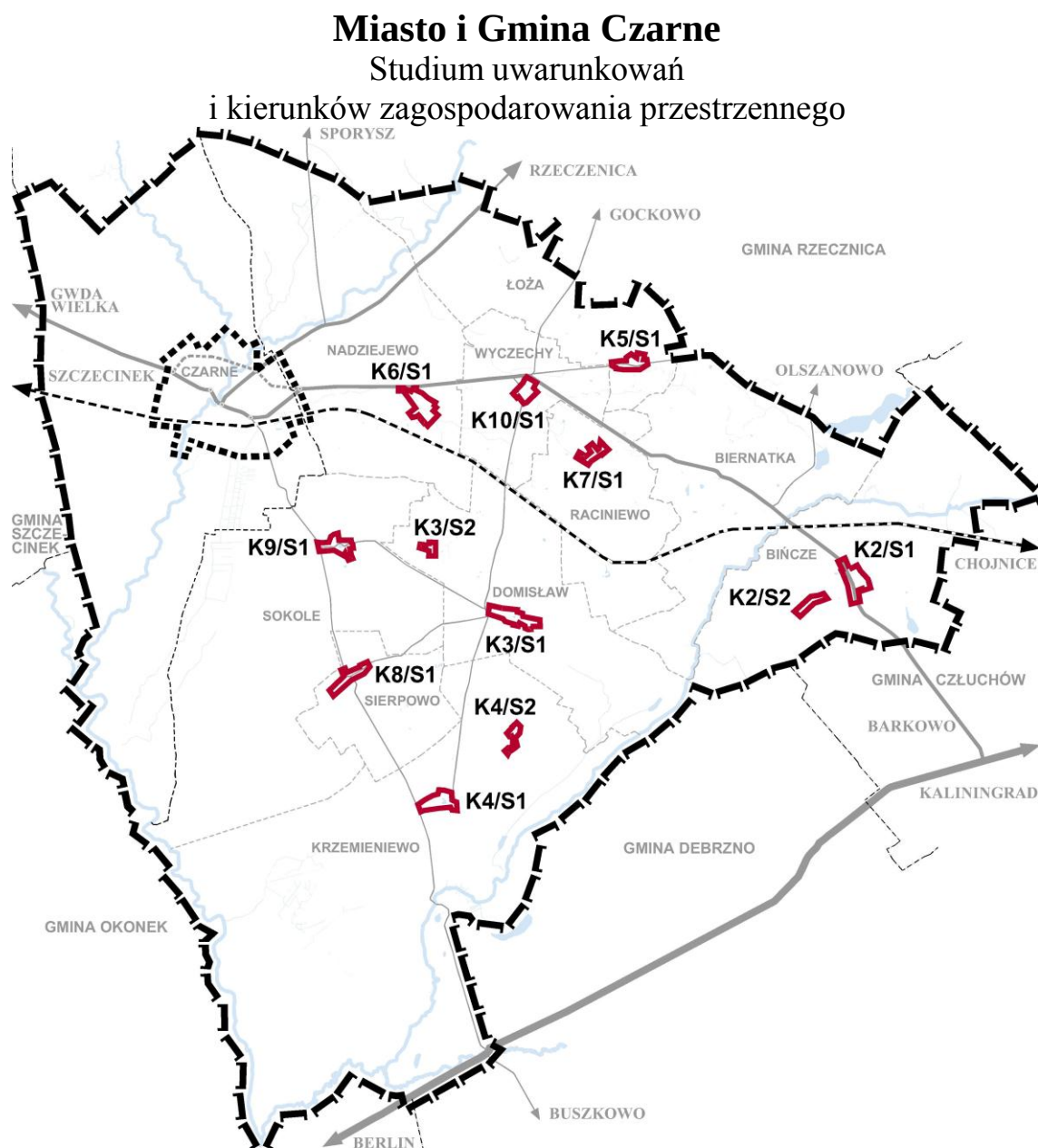
d) Kompozycja ruralistyczna w obrębie nieruchomości na obszarze zwartych zespołów wiejskich:

Bardzo istotnym elementem kształtowania i ochrony historycznej zabudowy jest układ budynków na działce, który wywodzi się z dawnego prostokątnego podwórza gospodarczego, wokół którego wznoszono budynki mieszkaniowe i gospodarcze. Cechę tę bezwzględnie zaleca się zachować w zespołach historycznej zabudowy zabytkowej oraz kontynuować w nowych zespołach zabudowy w obrębie strefy. Nie zaleca się lokalizowania garaży w piwnicach budynków.

W gminie Czarne wyznacza się niżej wymienione obszary zagospodarowania przestrzennego i zasady kształtowania zabudowy w zwartych zespołach wiejskich:

- K2/S1 - obszar obejmujący układ wsi Bińcze,
- K2/S2 - obszar obejmujący układ przysiółka Gliniana Góra,
- K3/S1 - obszar obejmujący układ wsi Domisław Górny,
- K3/S2 - obszar obejmujący układ przysiółka Folwark w obrębie Domisław,
- K4/S1 - obszar obejmujący układ wsi Krzemieniewo,
- K4/S2 - obszar obejmujący układ przysiółka Malinowo w obrębie Krzemieniewo,
- K5/S1 - obszar obejmujący układ wsi Łoża,
- K6/S1 - obszar obejmujący układ wsi Nadziejewo,
- K7/S1 - obszar obejmujący układ wsi Raciniewo,
- K8/S1 - obszar obejmujący układ wsi Sierpowo,
- K9/S1 - obszar obejmujący układ wsi Sokole,
- K10/S1 - obszar obejmujący układ wsi Wyczechy.

Schemat występowania obszarów zagospodarowania przestrzennego i zasady kształtowania zabudowy w zwartych zespołach wiejskich przedstawiono na załączniku graficznym nr 36.

SCHEMAT LOKALIZACJI OBSZARÓW ZWARTYCH ZESPOŁÓW WIEJSKICH

OZNACZENIA GRAFICZNE

- granica gminy Czarne
- granica miasta Czarne
- granica obrębu Czarne
- K1/S1 obszary zwartych zespołów wiejskich

Załącznik graficzny NR 36

2) Kierunki zagospodarowania przestrzennego oraz zasady kształtowania zabudowy na terenach zespołów podworskich – K(...)/Z(...)

Obszary te zostały oznaczone w studium symbolem „K(...)/Z(...)” z kolejnym numerem. Strefy te obejmują zabytkowe dwory lub pałace oraz ich relikty wraz z otaczającą zabudową i zielenią wchodzącą w skład tych założeń (bez względu na stan zachowania). Działania inwestycyjne na terenach podworskich powinny przywrócić rangę zabytku zgodną w miarę możliwości z ideą jego powstania. Należy poddać zabiegom konserwatorskim zachowane zabytkowe zabudowania dworskie. Szczególnie należy objąć ochroną zachowane dwory i pałace, przy czym działania należy rozpocząć od zabezpieczenia tych obiektów przed postępującą degradacją, dewastacją i rozpadem, spowodowanym często brakiem należytego zabezpieczenia technicznego, w wyniku czego następuje degradacja obiektu na skutek działań atmosferycznych. Następnie należy wykonać prace inwentaryzacyjne i określić program prac konserwatorskich obejmujących zakresem zabudowę i parki dworskie. Kolejnym etapem powinna być realizacja, czyli działania inwestycyjne, które można podzielić na dalsze etapy. Zakres prac konserwatorskich będzie inny dla każdego z założeń podworskich zależnie od stopnia zachowania oraz od przyszłego programu użytkowania.

Podana wyżej metoda dotycząca ochrony zespołów podworskich powiedzie się tylko w jednym przypadku, tj. w takim, w którym znajdzie się inwestor z odpowiednimi środkami finansowymi, dostateczną wrażliwością i świadomością ciążącą na nim odpowiedzialności jako na właścicielu obiektu stanowiącego wartość kulturową całego społeczeństwa.

Dodać należy, że na terenie gminy praktycznie nie występują obiekty podworskie, które zostały poddane zabiegom konserwatorskim lub zostały należycie zabezpieczone przed naturalną degradacją. Są natomiast takie zespoły, które wręcz zostały przez właścicieli w sposób świadomy bądź nieświadomy zniszczone.

W gminie Czarne wyznacza się niżej wymienione obszary zagospodarowania i zasady kształtowania zabudowy na terenach zespołów podworskich:

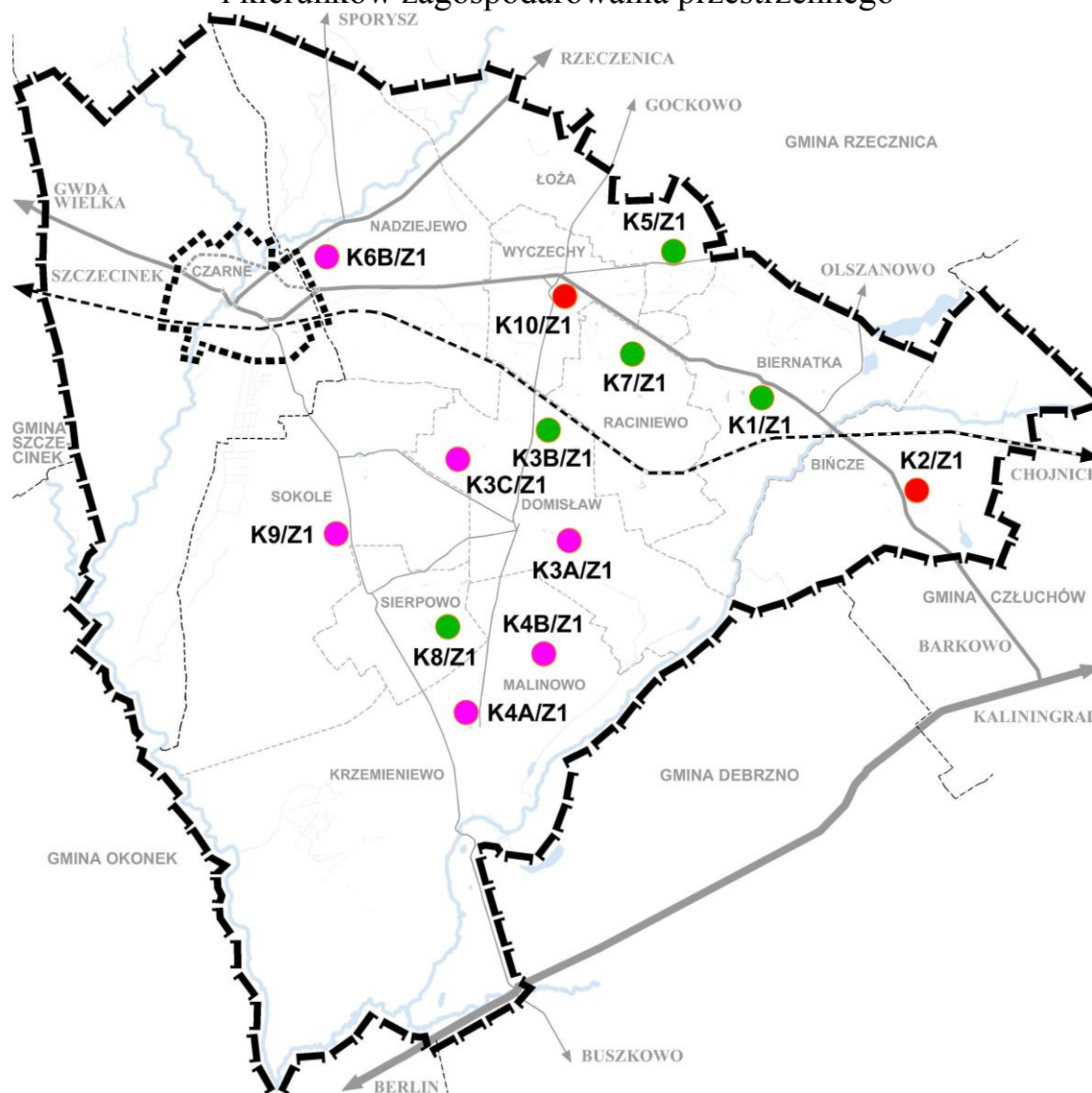
- K1/Z1 – obszar obejmujący zespół podworski we wsi Biernatce,
- K2/Z1 - obszar obejmujący zespół podworski we wsi Bińcze,
- K3/Z1 - obszar obejmujący zespół podworski we wsi Domisław Górny,
- K3/Z2 - obszar obejmujący zespół podworski w przysiółku Domisław Dolny,
- K3/Z3 - obszar obejmujący zespół podworski w przysiółku Folwark w obrębie Domisław,
- K4/Z1 - obszar obejmujący zespół podworski we wsi Krzemieniewo,
- K4/Z2 - obszar obejmujący zespół podworski w przysiółku Malinowo w obrębie Krzemieniewo,
- K5/Z1 - obszar obejmujący zespół podworski we wsi Łoża,
- K6/Z1 - obszar obejmujący zespół podworski w przysiółku Wronkowo w obrębie Nadziejewo,
- K7/Z1 - obszar obejmujący zespół podworski we wsi Raciniewo,
- K8/Z1 - obszar obejmujący zespół podworski we wsi Sierpowo,
- K9/Z1 - obszar obejmujący zespół podworski we wsi Sokole,
- K10/Z1 - obszar obejmujący zespół podworski we wsi Wyczechy.

Schemat występowania zespołów dworsko- podworskich przedstawiono na załączniku graficznym nr 37.

Miasto i Gmina Czarne

Studium uwarunkowań

i kierunków zagospodarowania przestrzennego

SCHEMAT LOKALIZACJI ZESPOŁÓW DWORSKO-PARKOWYCH

OZNACZENIA GRAFICZNE

	granica gminy Czarne		zespoły dworsko-parkowe wpisane do Rejestru Zabytków
	granica miasta Czarne		zespoły dworsko-parkowe wpisane do Ewidencji Zabytków
	granica obrębu Czarne		zespoły dworsko-parkowe pozostałe

Załącznik graficzny NR 37

3) Kierunki zagospodarowania przestrzennego oraz zasady kształtowania zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie zwartych zespołów wiejskich – K(...)/P(...)

Obszary te zostały oznaczone w studium symbolem „K(...)/P(...)” z kolejnym numerem.

W gminie występują wiejskie ośrodki osadnictwa niewykazujące lub wykazujące w minimalnym stopniu tendencje rozwojowe. Do wsi niewykazujących tendencji rozwojowych zalicza się Biernatka, Domisław, Krzemieniewo, Łoża, Raciniewo, Sokole. Nie wyznacza się w nich nowych terenów rozwojowych.

Drugą grupą osadnictwa wiejskiego są wsie wykazujące dynamikę rozwoju, tj. Bińcze, Nadziejewo, Sierpowo, Wyczechy. W tych wsiach dopuszcza się realizację nowej zabudowy w formie niewielkich osiedli wiejskich. W celu zapewnienia i koncentracji zabudowy dopuszcza się powstawanie nowych form osadnictwa w bezpośrednim sąsiedztwie historycznych zespołów zabudowy (tj. zwartych zespołów wiejskich). Nowa zabudowa powstająca w bezpośrednim sąsiedztwie zwartych zespołów wiejskich powinna harmonizować z zabudową historyczną. Nie zaleca się realizowania zabudowy na zasadzie stosowania form eklektycznych historyzujących. W obszarach tych powinna być realizowana zabudowa nowoczesna przy użyciu współczesnych materiałów, a jednocześnie zabudowa o formach nawiązujących do regionalnej miejscowej tradycji i o gabarytach zbliżonych do gabarytów historycznej zabudowy.

Określa się następujące zasady realizacji nowej zabudowy bezpośrednim sąsiedztwie zwartych zespołów wiejskich:

a) Gabaryty nowej zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie zwartych zespołów wiejskich:

Gabaryty zabudowy mieszkaniowej powinny być zbliżone do historycznych przy czym dopuszcza się tu stosowanie współczesnych form w zakresie bryły budynku z dopuszczeniem ryzalitów, werand, itp., np. w formie wielobocznych przybudówek. Istotnym elementem kształtowania przestrzeni na tym obszarze powinien być obowiązek stosowania elementów powtarzalnych (np. werand wielobocznych, zimowych przeszklonych ogrodów, itp.) w zespole zabudowy (osiedlu).

Zaleca się, aby wysokość zabudowy mieszkaniowej nie przekraczała 9 m.

b) Forma architektoniczna nowej zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie zwartych zespołów wiejskich:

Dopuszcza się stosowanie współczesnych form i materiałów pokryć dachów. Mogą tu występować dachy dwuspadowe o zróżnicowanych nachyleniach spadków, a także posiadające np. połączenia przeszklone, wszakże spełniony powinien być jeden warunek, tj. powtarzalność form w wyznaczonym zespole zabudowy (szczegółowe ustalenia należy określić na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego).

c) Detal architektoniczny i stosowane materiały budowlane w bezpośrednim sąsiedztwie zwartych zespołów wiejskich:

Detal architektoniczny powinien nawiązywać do tradycji miejscowej lecz nie powinien stanowić dokładnej repliki, powinien być przetworzony i dostosowany do wykorzystania współczesnych materiałów, tj. elementów stalowych, drewna, szkła, betonu, blachy, itp. Kolorystyka powinna być utrzymana w tonacji naturalnej wszelkich palet barw ziemi nawiązując do tradycji historycznej, z wprowadzeniem akcentów kolorystycznych i materiałowych stanowiących elementy dekoracji – detalu architektonicznego. W tym wypadku powinna również obowiązywać zasada powtarzalności w obrębie zespołów zabudowy.

Istotnym elementem kształtowania przestrzeni są wszelkie elementy małej architektury, które mogą być różnorodne i współczesne z zachowaniem zasady ich powtarzalności w obrębie zespołów zabudowy.

d) Kompozycja ruralistyczna w obrębie nieruchomości w bezpośrednim sąsiedztwie zwartych zespołów wiejskich:

Postuluje się zachowanie historycznej kompozycji ruralistycznej kształtowania zabudowy w obrębie nieruchomości w możliwym zakresie, polegającej na lokalizacji budynku mieszkalnego, garażu i budynku gospodarczego w formie kilku obiektów wolnostojących lub połączonych łącznikami wokół podwórza. Należy unikać lokalizowanie garaży w piwnicach budynków.

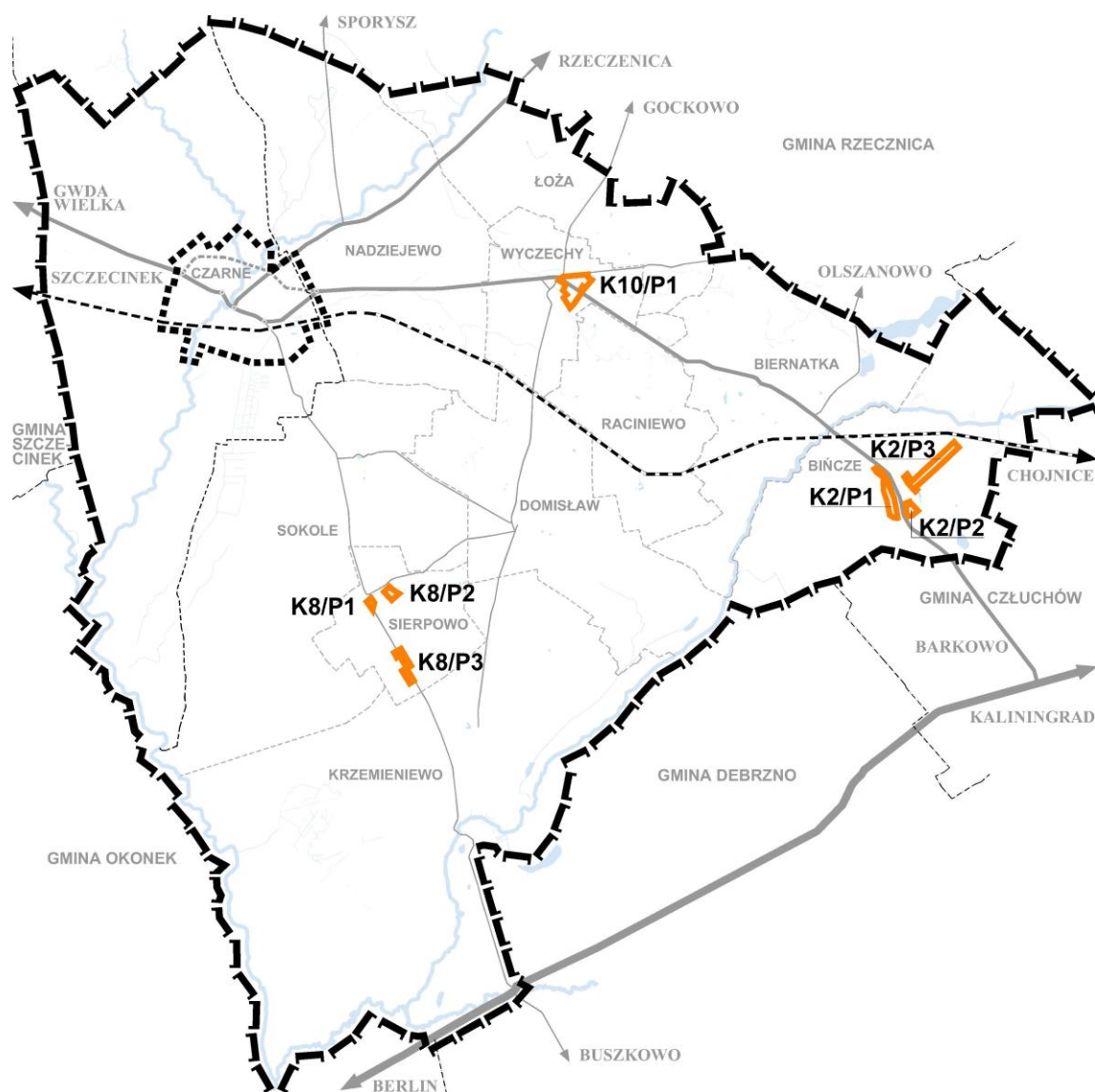
W gminie Czarne wyznacza się niżej wymienione obszary zagospodarowania przestrzennego i zasady kształtowania zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie zwartych zespołów wiejskich:

- K2/P1 – obszar obejmujący teren za pierwszą linią zabudowy po zachodniej stronie drogi wojewódzkiej nr 201 we wsi Bińcze,
- K2/P2 – obszar obejmujący teren za pierwszą linią zabudowy po wschodniej stronie drogi wojewódzkiej nr 201 wsi Bińcze,
- K2/P3 – obszar obejmujący teren od wsi Bińcze wzdłuż drogi 232103G do przysiółka Wiśniowa Aleja w obrębie Bińcze,
- K8/P1 – obszar obejmujący teren w pobliżu zabytkowego cmentarza we wsi Sierpowo,
- K8/P2 – obszar obejmujący teren w pobliżu zabytkowego kościoła we wsi Sierpowo,
- K8/P3 – obszar obejmujący teren na południe od wsi Sierpowo przy drodze nr 2539G do Krzemieniewa w obrębie Sierpowo,
- K10/P1 – obszar obejmujący teren po obu stronach drogi wojewódzkiej nr 201 we wsi Wyczechy.

Schemat występowania obszarów zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie zwartych zespołów wiejskich przedstawiono na załączniku graficznym nr 38.

Miasto i Gmina Czarne

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

SCHEMAT LOKALIZACJI ZABUDOWY W BEZPOŚREDNIM SĄSIEDZTWIE ZWARTYCH ZESPOŁÓW WIEJSKICH

OZNACZENIA GRAFICZNE

- granica gminy Czarne
- granica miasta Czarne
- granica obrębu Czarne
- obszary zabudowy w bezp. sąsiedztwie zwartych zespołów wiejskich

Załącznik graficzny NR 38

4) Kierunki zagospodarowania przestrzennego i zasady kształtowania zabudowy na obszarach poza terenami zwartych zespołów wiejskich, na terenach rolniczej przestrzeni produkcyjnej – K(...)/E(...)

Obszary te zostały oznaczone w studium symbolem „K(...)/E(...)” z kolejnym numerem.

Otwarte obszary pól i łąk stanowiące przedmiot rolniczej działalności człowieka stanowią kolejną formę wymagającą ochrony. Można stwierdzić, że niemalże cały obszar upraw polowych na terenie gminy Czarne stanowi dowód działalności człowieka i stanowi nieprzekształcony, cenny walor historyczny. Połączenie upraw polowych wpisane w naturalny zróżnicowany krajobraz pojezierny z zachowanymi enklawami zieleni śródpolnej lub użytkami ekologicznymi, poprzecinany wijącymi się drogami gruntowymi, często obsadzonymi alejami drzew, stanowią niezwykle cenny, malowniczy i wręcz dziewiczy krajobraz wiejski. Wartość tę należy objąć szczególną ochroną. Dodać należy, że w krajobrazie tym nie występują praktycznie żadne (lub tylko sporadyczne) elementy współczesnej działalności człowieka (które zakłócają ten sielankowy krajobraz) typu: zabudowa współczesna mieszkaniowa „udająca” zabudowę zagrodową, czy też tzw. zabudowa tymczasowa letniskowa. Formy tej zabudowy bardzo często występują w krajobrazie wiejskim wsi położonych blisko dużych ośrodków miejskich. Kolejną charakterystyczną formą współczesnej działalności człowieka, która niestety w dużym stopniu przyczynia się do pomniejszania walorów krajobrazowych wsi, jest prowadzenie działań związanych z inwestycjami drogowymi. Przebudowy dróg bardzo często odbywają się w sposób mechaniczny i rutynowy, tj. bez poszanowania istniejącej zieleni przydrożnej i bez uwzględniania w rozwiązaniach technicznych i materiałowych dróg, kontynuacji lokalnej tradycji. Oczywiście dotyczy to dróg o najniższej klasie i kategorii, czyli gminnych, wewnętrznych i osiedlowych. Do obszarów o cennych terenach otwartych zaliczyć trzeba tereny rolne wszystkich obrębów w gminie Czarne. Przestrzeganie sformułowanych poniżej zasad stworzy możliwość ochrony tradycyjnej kultury osadniczej realizowanej przez wieki na terenach rolnych.

Na obszarach poza terenami zwartych zespołów wiejskich, na terenach rolniczej przestrzeni produkcyjnej wprowadza się zakaz zabudowy na obszarach:

- niezabudowanych,
- nie przeznaczonych w studium pod zabudowę,
- przeznaczonych pod zalesienie.

W gminie występują następujące tereny nieobjęte zakazem zabudowy wprowadzonym na terenie rolniczej przestrzeni produkcyjnej:

- istniejące tereny zabudowane dawnymi PGR-ów,
- tereny wyznaczone w studium pod zabudowę usługową,
- tereny wyznaczone w studium pod zabudowę mieszkaniową,
- tereny wyznaczone w studium pod zabudowę produkcyjną.

Występujące w studium tereny inwestycyjne znajdujące się na obszarach rolniczej przestrzeni produkcyjnej, a nieobjęte zakazem zabudowy to niewielkie tereny, których lokalizacja wynika z zainwestowania istniejącego lub projektowanego wprowadzonego ze względu na złożone do studium wnioski o zmianie przeznaczenia tych gruntów. Obszary te są oddalone od zwartej zabudowy wiejskiej, np. istniejące składowisko odpadów w obrębie Nadziejewo, istniejąca oczyszczalnia ścieków w Wyczechach, projektowany miejski ośrodek przedsiębiorczości na obrzeżach miasta Czarne, istniejące i projektowane pojedyncze siedliska zabudowy zagrodowej.

Drugą grupę stanowią obszary inwestycyjne znajdujące się na obszarach rolniczej przestrzeni produkcyjnej, a nieobjęte zakazem zabudowy, położone

w bezpośrednim sąsiedztwie zwartej zabudowy wiejskiej i są to głównie tereny byłych PGRów oraz niewielkich osiedli substandardowej wielorodzinnej zabudowy mieszkaniowej im towarzyszącej.

Zasady kształtowania zabudowy na terenach nieobjętych zakazem zabudowy na obszarach rolniczej przestrzeni produkcyjnej:

- na terenach pojedynczych siedlisk zlokalizowanych w oddaleniu od zwartej zabudowy ruralistycznej dopuszcza się działania inwestycyjne pod warunkiem realizowania ich na zasadach określonych jak dla obszarów zabudowy w zwartych zespołach wiejskich,
- nowe siedliska na terenach wyznaczonych w studium należy realizować na zasadach określonych jak dla obszarów w bezpośrednim sąsiedztwie zwartych zespołów wiejskich,
- lokalizowanie wiatraków i farm wiatrowych wraz z obiektami i urządzeniami towarzyszącymi dopuszcza się na terenach wyznaczonych w studium pod tę funkcję,
- dopuszcza się funkcjonowanie istniejących zakładów produkcyjnych i usługowych oraz ich przebudowę, rozbudowę pod warunkiem dostosowania ich do obowiązujących norm;
- nową zabudowę produkcyjną i usługową na terenach wyznaczonych w studium należy realizować pod warunkiem ograniczenia negatywnego wpływu nowolokalizowanych zabudowań i prowadzonych w nich działań na środowisko naturalne i na warunki życia ludzi.

Ponadto w przypadku, gdy na gruntach przeznaczonych w studium pod zabudowę nie powstanie zagospodarowanie zgodne z wyznaczoną funkcją, należy pozostawić je w bieżącym użytkowaniu.

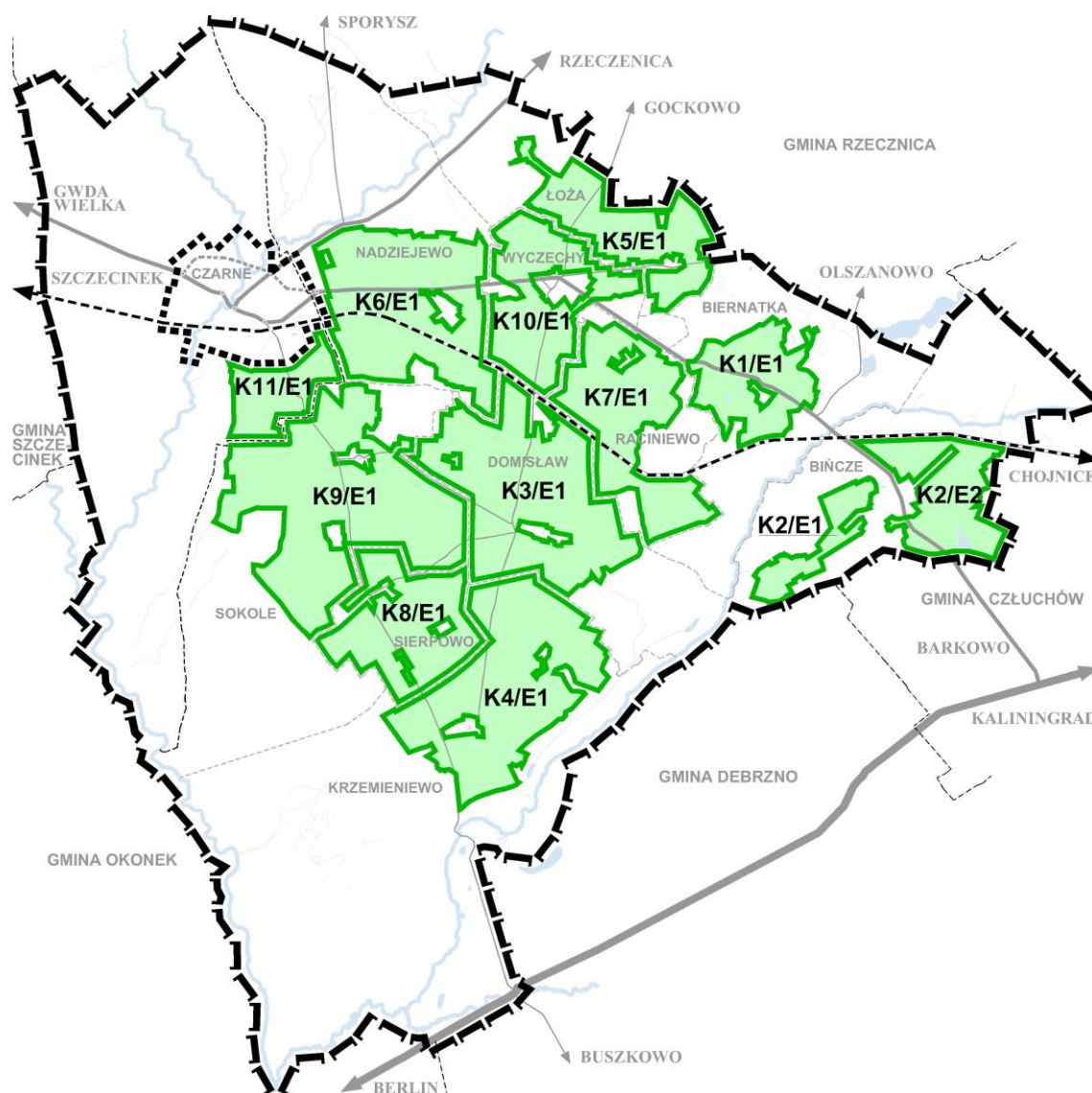
W gminie Czarne występują niżej wymienione obszary poza terenami zwartych zespołów wiejskich, na terenach rolniczej przestrzeni produkcyjnej:

- K1/E1 – obszar obejmujący tereny w obrębie Bałdowo,
- K2/E1 – obszar obejmujący tereny otaczające przysiółek Gliniana Góra i Wygonki w obrębie Bińcze,
- K2/E2 – obszar obejmujący tereny otaczające wieś Bińcze w obrębie Bińcze,
- K3/E1 – obszar obejmujący tereny w obrębie Domisław,
- K4/E1 – obszar obejmujący tereny w obrębie Krzemieniewo,
- K5/E1 – obszar obejmujący tereny w obrębie Łoża,
- K6/E1 – obszar obejmujący tereny w obrębie Nadziejewo,
- K7/E1 – obszar obejmujący tereny otaczające przysiółek wieś Raciniewo w obrębie Raciniewo,
- K7/E2 – obszar obejmujący tereny otaczające przysiółek Przygórze w obrębie Raciniewo,
- K8/E1 – obszar obejmujący tereny w obrębie Sierpowo,
- K9/E1 – obszar obejmujący tereny w obrębie Sokole,
- K10/E1 – obszar obejmujący tereny w obrębie Wyczechy,
- K11/E1 – obszar obejmujący tereny rolne w obrębie wiejskim Czarne.

Schemat występowania obszarów poza terenami zwartych zespołów wiejskich, na terenach rolniczej przestrzeni produkcyjnej przedstawiono na załączniku graficznym nr 39

Miasto i Gmina Czarne

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

**SCHEMAT LOKALIZACJI OBSZRÓW POZA TERENAMI ZWARTYCH
ZESPOŁÓW WIEJSKICH,
NA TERENACH ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ**

OZNACZENIA GRAFICZNE

- granica gminy Czarne
- granica miasta Czarne
- granica obrębu Czarne
- obszary poza terenami zwartych zespołów wiejskich na terenach rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Załącznik graficzny NR 39

II.2.0. Tereny wyłączone z zabudowy oraz tereny o ograniczonych możliwościach zagospodarowania

Generalnie należy przyjąć, że wszystkie tereny nieprzeznaczone w studium pod zainwestowanie, są wyłączone z zabudowy.

Tereny te należy podzielić na tereny:

II.2.1. Tereny wyłączone z zabudowy oraz tereny o ograniczonych możliwościach zagospodarowania zlokalizowane na obszarach objętych prawną formą ochrony:

Do terenów wyłączonych spod zabudowy zlokalizowanych na obszarach chronionych prawem należą:

- a) grunty rolne klas I-III (objęte ochroną na podstawie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych Dz. U. z 2004 r. Nr 121 poz. 1266 ze zmianami),
- b) obszary leśne objęte ochroną również na podstawie w/w ustawy jak również ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. Z 2005 r. Nr 45, poz. 435 ze zmianami) oraz rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 sierpnia 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowych zasad prowadzenia w nich gospodarki leśnej.
- c) wody powierzchniowe publiczne płynące i stojące, których zabrania się grodzenia w odległości mniejszej niż 1,5 m od linii brzegów a także zabrania się zakazywania lub uniemożliwiania przechodzenia przez ten obszar na mocy ustawy Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 r. (tj. Dz. U. z 2012 r., poz. 145).
- d) strefy ochronne ujęć wody, na obszarze których obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów oraz korzystania z wody na podstawie przepisów ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (tj. Dz. U. z 2012 r., poz. 145) dotyczących stref oraz obszarów ochronny.
- e) stanowiska archeologiczne wpisane do Rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Oddział w Słupsku, chronione na podstawie ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 ze zmianami).
- f) Zabytki nieruchome wpisane do Rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Oddział w Słupsku, chronione na podstawie ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 ze zmianami).
- g) gazociąg średniego ciśnienia, dla którego obowiązuje strefa kontrolowana szerokości 1m (po 0,5m od osi gazociągu) zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 14 listopada 1995 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać sieci gazowe (Dz. U. Nr 139, poz. 686, zał. Nr 2), wielkość strefy kontrolowanej nie jest równoznaczna z minimalną odległością gazociągu od obiektów terenowych, którą to określa załącznik nr 1 do w/w rozporządzenia.
- h) udokumentowane złoża kopalin w obrębie geodezyjnym Nadziejewo i Czarne, których zasady i warunki ochrony określa ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 27, poz. 96, ze zmianami)
- i) projektowany obszar Natura 2000, którego zasady ochrony ustalone są na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2004 r. Nr 92, poz. 880 ze zm.), Dyrektywy Rady

- 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992r. w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory oraz załącznikami oraz właściwych rozporządzeń Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004r. w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną, z dnia 9 lipca 2004r. w sprawie gatunków dziko występujących roślin objętych ochroną (Dz.U. z 2004r. Nr 168, poz 1764), z dnia 28 września 2004r. w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną (Dz.U. z 2004r Nr 220, poz. 2237).
- j) Rezerwat przyrody „Doliny Gwdy” którego zasady ochrony ustalone są na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2004 r. Nr 92, poz. 880 ze zm.),
- k) **Obszar Natura 2000 “Dolina Szczyry”, mającego znaczenie dla Wspólnoty (PLH 22006), zatwierdzonego decyzją Komisji Europejskiej, którego zasady ochrony ustalone są na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2004 r. Nr 92, poz. 880 ze zm.),**
- l) Pomniki przyrody wpisane do Rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody, których zasady ochrony ustalone są na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2004 r. Nr 92, poz. 880 ze zm.),
- m) obszary oddziaływania linii energetycznych wysokiego napięcia 110 kV oraz Głównego Punktu Zasilania w Czarnem, dla których wyznacza się odpowiednie strefy ochronne wyłączone spod zabudowy.
- n) strefa ograniczonego użytkowania dla istniejących oczyszczalni ścieków, wynikająca z przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, ze zm.).
- o) cmentarze, dla których zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze (Dz. U. Nr 52 poz. 315, z późn. zm) obowiązuje strefa zakazu lokalizowania zabudowań mieszkalnych, zakładów produkujących artykuły żywności, zakładów żywienia zbiorowego oraz zakładów przechowujących artykuły żywności.
- p) tereny kolejowe, dla których zgodnie z Ustawą z dnia 28 marca 2003r. o transporcie kolejowym (Dz.U Nr 16 z 2007r., poz. 94 z późn. zm.) oraz przepisami szczegółowymi obowiązuje strefa zakazu zabudowy w odległości min. 10 m od granicy terenu kolejowego, przy czym odległość ta od osi skrajnego toru nie może być mniejsza niż 20m.
- q) strefa ograniczonego użytkowania dla istniejącego składowiska odpadów komunalnych, wynikająca z przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, ze zm.).
- r) **przeszkody lotnicze, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury w sprawie sposobu zgłaszania oraz oznakowania przeszkód lotniczych z dnia 25 czerwca 2003r. (Dz. U. z 2003r. Nr 130, poz. 1193, z późn. zmianami) każdy obiekt stały lub tymczasowy o wysokości 100m lub wyżej określany jest jako przeszkoda lotnicza i wymaga zgłoszenia przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę do Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego.**
Każdy obiekt budowlany stały lub tymczasowy o wysokości 50 m i wyżej wymaga przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę zgłoszenia do Szefostwa Służby Ruchu Lotniczego.

Na obszarze gminy Czarne, przeznaczonych w studium po zainwestowanie, nie zabrania się sytuowania nowych obiektów, jednak w razie planowania jakichkolwiek obiektów o wysokości równej bądź przekraczającej 50 m oraz równej bądź przekraczającej 100m nad poziomem terenu fakt ten należy każdorazowo przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę zgłosić do odpowiedniego, wymienionego wyżej organu.

Tereny wyłączone spod zabudowy dotyczą pewnego rodzaju zasad zagospodarowania i wynikają z odpowiednich rozporządzeń, ale w każdej sytuacji można wystąpić o stosowne odstępstwa. Po uzyskaniu decyzji właściwych organów, pewne działania inwestycyjne mogą zostać realizowane na obszarze tych terenów.

II.2.2. Tereny wyłączone z zabudowy oraz o ograniczonych możliwościach zagospodarowania na obszarach postulowanych do objęcia prawną formą ochrony:

Do terenów wyłączonych spod zabudowy a zajmujących obszary postulowane do chronionych prawem należą:

- a) teren planowanego „Obszaru Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich Zachodnich”, którego zasady ochrony ustalone są na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2004 r. Nr 92, poz. 880 ze zm.),
- b) teren planowanego „Krajeńskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu”, którego zasady ochrony ustalone są na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2004 r. Nr 92, poz. 880 ze zm.),
- c) Strefy ochronne od projektowanych turbin wiatrowych wyznacza się kierując się uwarunkowaniami przyrodniczymi. W związku z tym proponuje się posadawianie elektrowni wiatrowych w odległości min. 800m od atrakcyjnych lęgów ptaków i min. 200m od atrakcyjnych żerowisk lub noclegowisk ptaków lub od obszarów, nad którymi odbywa się intensywna wędrówka ptaków. Ponadto elektrownie wiatrowe należy lokalizować w odległości min. 100-200m od lasów, zbiorników wodnych i terenów hydrogeniczych, w zależności od lokalnych uwarunkowań.

Jeśli chodzi o oddziaływanie akustyczne na tereny sąsiadujące z elektrowniami wiatrowymi, to przy posadawianiu turbin wiatrowych należy stosować przepisy **Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku** (Dz. U. z 2012r., poz. 1109). Określają one maksymalne dopuszczalne poziomy hałasu w porze dziennej i nocnej dla odpowiedniego typu zabudowy.

Podkreślić należy, że strefa jakichkolwiek uciążliwości powodowanych przez elektrownie wiatrowe powinna zawierać się w wyznaczonym na rysunku studium terenie pod lokalizację farm wiatrowych.

II.2.3. Pozostałe obszary wyłączone z zabudowy oraz o ograniczonych możliwościach zagospodarowania oznaczone w studium

W studium określa się dodatkowe tereny, które należy chronić i nie realizować na nich nowej zabudowy. Są to wszystkie tereny przeznaczone w studium pod funkcję rolne i leśne. Na tych terenach zachowuje się istniejącą zabudowę związaną z gospodarką rolną i leśną z dopuszczeniem jej rozbudowy. Nie ogranicza się rozbudowy i budowy nowych obiektów związanych z gospodarką rolną, natomiast ogranicza się rozbudowę obiektów mieszkalnych, w maksymalnej liczbie dwóch domów mieszkalnych w obrębie jednego siedliska.

Nie dopuszcza się do realizacji nowej zabudowy zagrodowej dla inwestorów, którzy nie wykażą się własnością gruntów rolnych o powierzchni średniej i wyższej niż średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w gminie Czarne (nie wlicza się do tych obszarów gruntów dzierżawionych).

Nie dopuszcza się nowej zabudowy zagrodowej na obszarach dzierżawionych.

Dopuszcza się przebudowę i zmianę przeznaczenia istniejącej historycznej zabudowy zagrodowej, łącznie z odtworzeniem historycznych siedlisk i przekształceniem ich w zabudowę rekreacji indywidualnej.

II.3.0. Obszary i zasady ochrony przyrody i środowiska przyrodniczego

Gmina Czarne w niewielkim stopniu dotknięta jest postępowaniem procesów antropogenicznych, ma dużą lesistość i gleby uprawne bardzo dobrej jakości. Środowisko przyrodnicze jest nieprzekształcone, a w najlepszym stanie znajdują się zwarte kompleksy leśne stanowiące siedliska licznej flory i fauny, w tym wielu gatunków chronionych. Aby zachować środowisko przyrodnicze jak najdłużej w dobrym stanie i nieprzekształconej formie należy przestrzegać głównych zasad ochrony przyrody, tj.:

- 1) Zachowanie ustanowionych form ochrony przyrody znajdujących się na terenie gminy: Rezerwatu Przyrody „Dolina Gwdy”, obszaru Natura 2000 - **specjalnego obszaru ochrony siedlisk „Dolina Szczyry”, mającego znaczenie dla Wspólnoty**, 6 pomników przyrody i użytków ekologicznych.
- 2) Powiększenie powierzchni obszarów prawnie chronionych o nie objęte dotychczas ochroną obszary cenne przyrodniczo i wskazane do oraz wprowadzenie form indywidualnej ochrony przyrody (użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe), obejmujących większą gamę rzadkich i charakterystycznych siedlisk przyrodniczych – zwłaszcza wyróżniających się dużą liczbą gatunków chronionych oraz unikatowych walorów krajobrazowych.
- 3) Ochrona, rekultywacja, rewaloryzacja i restytucja korytarzy ekologicznych.
- 4) Zachowanie i uczynienie istniejących wartości estetyczno-widokowych związanych z rzeźbą terenu oraz jego naturalnym i kulturowym pokryciem.
- 5) Ograniczanie wprowadzania obcych krajobrazowo elementów i form zagospodarowania antropogenicznego oraz dewastowania elementów przyrodniczych i architektonicznych krajobrazu – ochrona tożsamości wszystkich typów krajobrazu.
- 6) Kształtowanie i podnoszenie walorów krajobrazowych oraz ich lepsze udostępnienie, jako elementu jakości życia i atrakcyjności turystycznej województwa.
- 7) Ochrona przedpola ekspozycji bądź poprawa wyeksponowania m.in. przez ograniczenie wprowadzania zabudowy, zalesień, reklam wielkoformatowych i innych przekształceń, ochronę charakterystycznych akcentów i dominant, odtwarzanie wartościowych elementów obiektów zabytkowych i historycznych sylwet panoramicznych.

Wprowadzając w życie w/w określone zasady w studium wyznacza się planowane formy ochrony przyrody oraz określa się zasady kształtowania przestrzeni w ich granicach, a także zasady ochrony i użytkowania występujących na terenie gminy Czarne kompleksów przyrodniczych (tzn. ekosystemów leśnych, agroekologicznych, turystycznych, osadniczych, itd.).

Na terenie gminy występują więc 4 rodzaje form ochrony przyrody:

- obszary chronione prawem,
- obszary chronione nieusankcjonowane prawem,
- projektowane obszary chronione prawem,
- projektowane obszary chronione nieusankcjonowane prawem.

Ponadto ochroną obejmuje się tereny rolne, leśne i wody, środowisko przyrodnicze na terenach zurbanizowanych oraz strefy ograniczonego użytkowania od obiektów powodujących ograniczone użytkowanie.

II.3.1. Istniejące formy ochrony prawnej przyrody

Zasady ochrony środowiska przyrodniczego objętego niżej wymienionymi formami ochrony prawnej przyrody omówiono w pkt. II.3.5 w Kierunkach.

Na terenie gminy Czarne obowiązują cztery formy ochrony prawnej obszarów:

1) obszary Natura 2000

Na terenie gminy Czarne występuje jeden obszar Natura 2000 „Dolina Szczyry” zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej z dn. 10 stycznia 2011r jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty.

Obszar natura 2000 „Dolina Szczyry” PLH22006 szczegółowo omówiono w pkt. I.5.9.1 w Uwarunkowaniach.

2) Rezerwat przyrody

Na terenie gminy Czarne znajduje się jeden rezerwat przyrody – „Dolina Gwdy”. Szczegółowo omówiono go w pkt. I.5.9.1 w Uwarunkowaniach.

3) Pomniki przyrody

Na terenie gminy Czarne znajduje się 6 pomników przyrody pojedynczych drzew (dębów szypułkowych) i ich zgrupowań oraz jeden głaz narzutowy. Cztery z nich są wpisane do Rejestru Województwa Pomorskiego (pozycje 1-4 w tabeli nr I.5.1) oraz dwa uchwalone przez Radę Miejską w Czarnej i nie znajdujące się w Rejestrze Regionalnego Konserwatora Przyrody w Gdańsku (pozycje 5-6 w tabeli nr I.5.1). Szczegółowo omówiono je w pkt. I.4.1 w Uwarunkowaniach. Ewentualne prace w sąsiedztwie drzew pomnikowych należy wykonywać ze szczególną dbałością, tak aby nie spowodowały uszkodzenia bryły korzeniowej, pni i konarów drzew.

4) Lasy ochronne

Lasy ochronne na terenie Nadleśnictwa Człuchów utworzone zostały na mocy decyzji Ministra Środowiska DL.lp-0233-5/04 a dnia 06.02.2004 r.

Lasy ochronne na terenie Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie utworzone zostały na mocy decyzji Ministra Środowiska BOA-lplo-211/2011/2002 z dnia 22.08.2002 r.

Wyznaczono je ze względu na pełnione przez nie funkcje ochronne względem m.in. wód, terenów miejskich, drzewostanu nasiennego, terenów obronnych państwa, itp. Łącznie lasy ochronne stanowią 55% wszystkich lasów w gminie Czarne.

5) Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt

Na terenie gminy Czarne należy zapewnić ochronę gatunkową roślin i zwierząt, uwzględniając m.in. **Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 5 stycznia 2012r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz.U. z 2012r., poz.81), Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z 2011r., Nr 237, poz.1419), Rozporządzenia Ministra Środowiska z dn. 9 lipca 2004r. w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną (Dz.U. z 2004r., Nr 168, poz.1765) oraz Ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. o ochronie zwierząt (tekst jedn. Dz.U.z 2003r., Nr 106,poz.1002 ze zm.).**

II.3.2. Istniejące formy ochrony przyrody nieusankcjonowane prawnie

1) Tereny objęte międzynarodową formą uznania dla obiektów ochrony środowiska przyrodniczego – ECONET Polska, na terenie gminy Czarne

Międzynarodową formą uznania dla środowiska przyrodniczego i kulturowego objęto północną część gminy Czarne porośniętą lasami o wysokiej bioróżnorodności wraz z rzeką Czernicą. Obszar ten (obejmujący także znaczną część Województwa Pomorskiego) jest międzynarodowym obszarem węzłowym sieci ECONET Polska i został oznaczony numerem 09M. Szczegółowo omówiono go w pkt. I.4.2 w Uwarunkowaniach.

2) Ścieżki dydaktyczne

Na terenie Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie, w obrębie leśnym Miedzybórz, w leśnictwie Sarniak znajduje się 1 ścieżka dydaktyczna. Szczegółowo omówiono ją w pkt. I.4.2 w Uwarunkowaniach.

II.3.3. Planowane formy ochrony prawnej przyrody

Planowane formy ochrony prawnej przyrody na terenie miasta i gminy zostały przedstawione na załączniku graficznym Nr 40.

1) Obszary Chronionego Krajobrazu

Na terenie gminy Czarne planuje się utworzenie dwóch Obszarów Chronionego Krajobrazu:

a) „Obszaru Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich Zachodnich” – ma objąć liczne nowe tereny od Zaborskiego Parku Krajobrazowego po zachodnią granicę woj. pomorskiego, gdzie dominują lasy reprezentowane przez bory sosnowe, które należą w zdecydowanej przewadze do dwóch typów siedliskowych – boru suchego i boru świeżego, a środowisko przyrodnicze tego rejonu jest w małym stopniu zantropizowane. Projektowany OChK będzie rozciągał się na powierzchni 529,66ha na terenie gmin Rzeczenica, Koczała, Przechlewo, Konarzyny, Miastko i Debrzno. W obrębie gminy Czarne obejmuje rozległe kompleksy leśne wraz z doliną rzeki Gwdy i jej dopływami.

b) „Krajeński Obszar Chronionego Krajobrazu” – postuluje się utworzenie OChK o powierzchni 63,85ha przez powiększenie istniejącego Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezioro Kępsko-Szczytno i nadanie mu nowej nazwy. Ma on objąć swym zasięgiem gminy Czarne, Debrzno i Człuchów. Teren przeznaczony pod OChK stanowi rozległy obszar pełniący istotne funkcje ekologiczne i rekreacyjne. W obrębie gminy Czarne ma objąć rozległy kompleks leśny w południowej i południowo-wschodniej części gminy wraz z doliną rzeki Szczyry.

2) Użytki ekologiczne

Zgodnie z ustawą z dnia 16.04.2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2004 r., Nr 92, poz. 880 z późniejszymi zmianami) „Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.”

Proponowane w obrębie gminy Czarne użytki ekologiczne obejmują ekosystemy hydrogeniczne – tereny podmokłe, leśne, torfowiskowe i łąkowe itp. Charakterystyczne są dla gminy Czarne torfowiska źródłiskowe ciągnące się wzdłuż koryta rzeki Szczyry, szczególnie na odcinku Bińcze Wygonki – Lędyczek II.

II.3.4. Planowane formy ochrony przyrody nieusankcjonowane prawnie

Planowane formy ochrony przyrody nieusankcjonowane prawnie na terenie miasta i gminy zostały przedstawione na załączniku graficznym Nr 41.

1) Systemy ekologiczne

Kolejną formą ochrony przyrody w gminie Czarne jest wyznaczenie systemów osnowy ekologicznej rangi krajowej, regionalnej, subregionalnej i lokalnej oraz określenie zasad ich ochrony.

a) **Płat ekologiczny rangi ponadregionalnej lasów szczeciniecko-koczalskich** tworzą duże, dobrze zachowane kompleksy leśne w środkowej i południowej części Równiny Charzykowskiej. W granicach Województwa Pomorskiego rozciąga się on od jego zachodnich granic po granice Zaborskiego Parku Krajobrazowego, obejmując lasy na południe i wschód od Miastka.

b) **Korytarz ekologiczny rangi ponadregionalnej Pojezierzy Północny** obejmuje pas pojezierzy Polski północnej. Rozciąga się od Puszczy Augustowskiej i Białowieskiej przez Pojezierze Iławskie, dolinę Wisły, Bory Tucholskie, Pojezierze Kaszubskie. W granicach województwa obejmuje środkowo-zachodnią część lasów Pojezierza Iławskiego i dolinę rzeki Liwy, którą dociera do korytarza Wisły. Główny ciąg korytarza przekracza Wisłę na linii kompleksu leśnego poniżej miejscowości Sadlinki. Druga (północna) odnoga korytarza przebiega od kompleksu leśnego w rejonie Sadlinek do kompleksu leśnego w sąsiedztwie rezerwatów Wiosło Małe i Wiosło Duże, dalej (doliną rzeki Struga Młyńska) do kompleksów leśnych w rejonie miejscowości i rezerwatu Udzierz. Tu następuje rozdzielenie linii przebiegu korytarza na część północną, biegnącą północnym krańcem Borów Tucholskich w rejon Jez. Wdzydze oraz południową, przez centralną część Borów Tucholskich – dolina rzeki Brdy. Dalej północny fragment korytarza biegnie przez kompleksy leśne wzdłuż doliny Wdy, a następnie doliny Słupi. Fragment południowy poprzez lasy Wdeckiego i Tucholskiego Parku Krajobrazowego, wzdłuż doliny Brdy i w rejonie Parku Narodowego Bory Tucholskie, w kierunku południowo-zachodnim, lasami ku dolinie Gwdy. Ten fragment krajowego korytarza lokuje się w obrębie wielkiego płatu ekologicznego Borów Tucholskich i wspólnie z nim odgrywa ogromną rolę jako ostoja przyrodnicza, kształtując warunki zachowania różnorodności biologicznej całej środkowo-północnej Polski.

c) **Korytarz ekologiczny rangi regionalnej Doliny Gwdy** rozciąga się od jeziora Wielimie na północy do Doliny Noteci, obejmuje dolinę rzeki wraz z otaczającymi kompleksami leśnymi na południowo-zachodnim

krańcu województwa. Korytarz o charakterze lądowo-rzeczny z dużymi powierzchniami kompleksów leśnych otaczających doliny rzeki i jej dopływów. W studium zachowuje się ciągłość tego korytarza ekologicznego.

2) Obszary priorytetowe dla ochrony kształtowania krajobrazu

Gmina Czarne została zakwalifikowana (w „Studium ochrony krajobrazu Województwa Pomorskiego” 2005) jako teren o wybitnej lub bardzo wysokiej wartości krajobrazu jednocześnie o umiarkowanych lub bardzo słabych zagrożeniach dla krajobrazu. W związku z tym w w/w opracowaniu znaczny teren gminy Czarne (szczególnie jej centralną część) objęto **„Krajeńskim Obszarem Priorytetowym dla Ochrony Kształtowania Krajobrazu”**. Jego granice obejmują centralną część gminy Czarne, a także niewielkie fragmenty gmin sąsiednich (Rzeczynicy, Przechlewa, Debrzna i Człuchowa) tworząc zwarty kompleks o powierzchni ok. 190km². Nadano mu średni priorytet ochrony, co oznacza że należy ograniczać zasięg i intensywność oddziaływania czynników degradujących.

II.3.5. Zasady ochrony przyrody na terenach objętych i planowanych do objęcia ochroną prawną

1) Zasady ochrony obszarów Natura 2000

Zabrania się podejmowania działań mogących w istotny sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w istotny sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony ten obszar. Wyjątkiem są działania związane z wymogami nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogi o charakterze społecznym lub gospodarczym, wobec braku rozwiązań alternatywnych, na które zezwolenie może być wydane przez Wojewodę Pomorskiego.

W studium podkreśla się, że tereny objęte obszarami Natura 2000 należy zachować i objąć ochroną ich wartości przyrodnicze. W związku z tym na projektowanych obszarach Natura 2000 na terenie gminy Czarne nie wprowadza się żadnej funkcji, która w jakikolwiek sposób naruszałaby zasady ich ochrony.

Na obszarze Natura 2000 należy bezwzględnie zachować różnorodność biologiczną, a zwłaszcza różnorodność występujących tam siedlisk przyrodniczych. Zabrania się podejmowania działań mogących osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natury. Wszelkie inwestycje mogące potencjalnie negatywnie oddziaływać na środowisko na obszar Natury, w tym związane z rozwojem rekreacji i turystyki, powinny zostać poddane odpowiedniej procedurze oceny wpływu oddziaływania na obszar Natury 2000.

2) Zasady ochrony Obszarów Chronionego Krajobrazu

Ochrona tych obszarów polega na zachowaniu Pojeziernego Północnego korytarza ekologicznego o znaczeniu ponadregionalnym, a także wszystkich obszarów leśnych wraz z istniejącą florą i fauną, obszarów podmokłych i torfowisk (szczególnie wzdłuż naturalnych cieków wodnych), wprowadzeniu dodatkowych zalesień, jako elementu łączącego poszczególne lokalne ekosystemy oraz ograniczeniu terenów przeznaczonych pod zainwestowanie do minimum.

Dodatkowo na obszarach chronionego krajobrazu obowiązują zakazy i nakazy wynikające z Uchwały Nr 1161/XLVII/10 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 kwietnia 2010r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim oraz ustawy o ochronie przyrody.

3) Zasady ochrony rezerwatu przyrody

Ochrona tego obszaru polega na zachowaniu fragmentu charakterystycznego ekosystemu doliny rzeki Gwdy otoczonej zwartym kompleksem leśnym.

Obszary te są bogate przyrodniczo, o wysokiej bioróżnorodności, z występującymi na nich użytkami ekologicznymi, torfowiskami źródłiskowymi, terenami podmokłymi i pokryte są przez lasy ochronne. W/w uwarunkowania stanowią o niezwyklej przyrodniczej wartości omawianego terenu i w związku z tym podlega on zachowaniu i ochronie.

Studium nie wprowadza żadnej funkcji na w/w terenie poza funkcją środowiskową, która w jakikolwiek sposób naruszałaby zasady ochrony rezerwatu przyrody.

W granicach rezerwatów przyrody obowiązują zakazy i nakazy wynikające z ustawy o ochronie przyrody oraz właściwych rozporządzeń. Ponadto zgodnie z ustawą o ochronie przyrody dla rezerwatu przyrody sporządza się plan ochrony na okres 20 lat, który określa cele ochrony przyrody oraz przyrodnicze, społeczne i gospodarcze uwarunkowania ich realizacji.

Na obszarze rezerwatu należy bezwzględnie zachować różnorodność biologiczną, a zwłaszcza różnorodność występujących tam siedlisk przyrodniczych.

4) Zasady ochrony lasów ochronnych

Ochrona polega na zachowaniu i kontrolowaniu gatunkowego zróżnicowania drzewostanu i pełnionej przez niego funkcji ochronnej. Jeśli utrzymanie kategorii ochronnej lasu i/lub stan środowiska biotycznego będzie tego wymagać, należy podjąć działania związane z nasadzeniami zieleni i innymi w tym zakresie. Nie dopuszcza się przeznaczania lasów na cele nieleśne na zasadach innych niż określone w Ustawie z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2004 r. Nr 121 poz. 1266 ze zm.), Ustawie z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2005 r. Nr 45, poz. 435 ze zmianami) oraz Rozporządzeniu Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 sierpnia 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowych zasad prowadzenia w nich gospodarki leśnej.

5) Zasady ochrony użytków ekologicznych

Ochrona polega na ograniczaniu przeznaczenia użytków ekologicznych na inne cele, niż związane z funkcją środowiskową. Należałoby zachować lokalne ekosystemy hydrogeniczne, zadrzewienia, zakrzaczenia itp. jako elementy utrzymujące lokalną bioróżnorodność.

Na obszarach ochrony przyrody objętych i planowanych do objęcia ochroną prawną nie zabrania się działalności inwestycyjnych w miejscach wskazanych w studium, pod warunkiem spełniania przepisów szczegółowych. Zabudowę na tych obszarach należy kształtować zgodnie z szczegółowymi ustaleniami określonymi w pkt. II.1.2. oraz II.1.4.

II.3.6. Zasady ochrony terenów objętych ochroną przyrody nieusankcjonowaną prawnie i terenów planowanych do objęcia ochroną nieusankcjonowaną prawnie

1) Zasady ochrony terenów objętych międzynarodową formą uznania dla obiektów ochrony środowiska przyrodniczego – ECONET Polska, na terenie gminy Czarne

Ochrona polega na zachowaniu stanu środowiska przyrodniczego i połączeń między poszczególnymi płacami ekologicznymi oraz terenami wartościowymi przyrodniczo na terenie Polski i państw ościennych. Nie określa się szczegółowych zasad ochrony terenów włączonych do sieci ECONET. Jednak kształtując politykę przestrzenną na terenach związanych z obszarami węzłowymi i korytarzami sieci ECONET, należy zwrócić uwagę na objęcie ochroną ich wartości przyrodniczych. W studium bierze

się pod uwagę wyznaczone w sieci ECONET tereny i zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego i innymi opracowaniami, przeznacza się je do objęcia ochroną prawną, tj. utworzenia Krajeńskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu i Obszaru Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich Zachodnich.

2) Zasady ochrony ścieżek dydaktycznych

Ścieżki dydaktyczne należy zachować i systematycznie poddawać konserwacji. Należy utrzymywać w dobrym stanie i dostępności pieszej szlaki wchodzące w skład ścieżek dydaktycznych, zapewnić tablice informacyjne i tabliczki z opisami wartościowych elementów przyrodniczych. Właściwe terenowo leśnictwo powinno również prowadzić zorganizowane wykłady plenerowe.

3) Zasady ochrony systemów ekologicznych

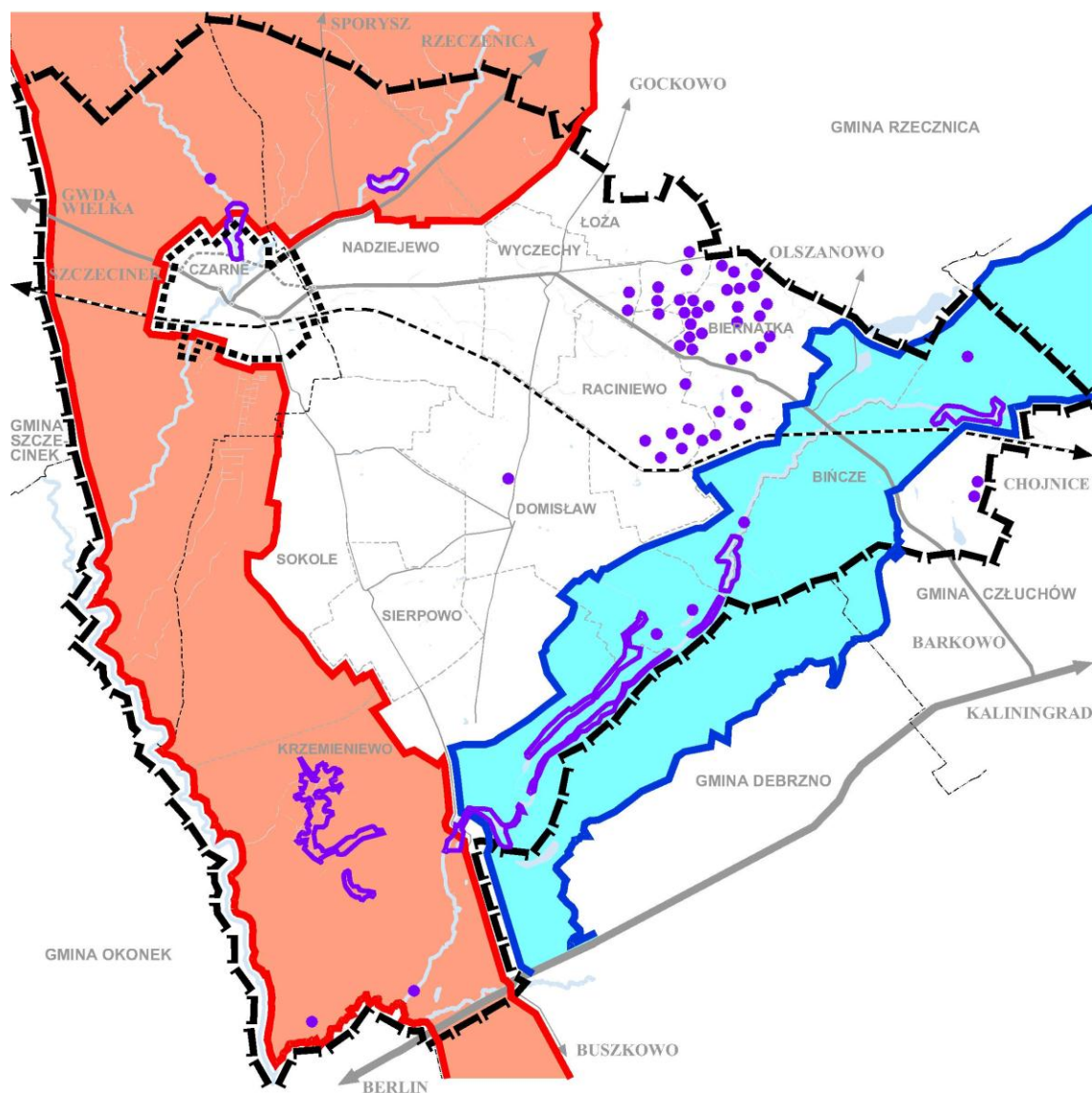
Systemy ekologiczne gminy Czarne podlegają ochronie w sensie terytorialnym wraz z podjęciem działań pielęgnacyjnych (podtrzymanie aktualnego stanu), restytucyjnych (przywracanie naturalnego stanu struktur przyrodniczych) i rewaloryzacyjnych (wzrost bioróżnorodności, zmiana funkcji). Osnowę należy wzmocnić przez poprawę ciągłości przestrzennej (wprowadzenie nowych elementów i eliminacja barier antropogenicznych) oraz przez wzbogacenie bioróżnorodności.

Mając powyższe na uwadze studium chroni lokalne użytki ekologiczne jako elementy wzbogacające bioróżnorodność przyrodniczą systemów ekologicznych. Ponadto wprowadza zalesienia jako elementy łączące poszczególne lokalne ekosystemy uzupełniając łańcuch korytarzy ekologicznych, a także wyklucza nową zabudowę w korytarzach poza zabudową istniejącą i wyznaczoną w studium jako uzupełnienia istniejących układów.

4) Zasady ochrony Obszarów Priorytetowych dla Ochrony Kształtowania Krajobrazu

Studium obejmuje większość niezabudowanych terenów „Krajeńskiego Obszaru Priorytetowego (...)”. W celu ochrony tego terenu, w studium określa się szczegółowe zasady prowadzenia inwestycji, w oparciu o wyznaczone kierunki kształtowania zabudowy omówione m.in. w pkt. II.1.4. Zapewniają one ochronę krajobrazu zarówno kulturowego jak i przyrodniczego, zgodnie z zaleceniami sformułowanymi dla „Krajeńskiego Obszaru Priorytetowego(...)”.

Miasto i Gmina Czarne Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

PLANOWANE FORMY OCHRONY PRAWNEJ PRZYRODY

OZNACZENIA GRAFICZNE

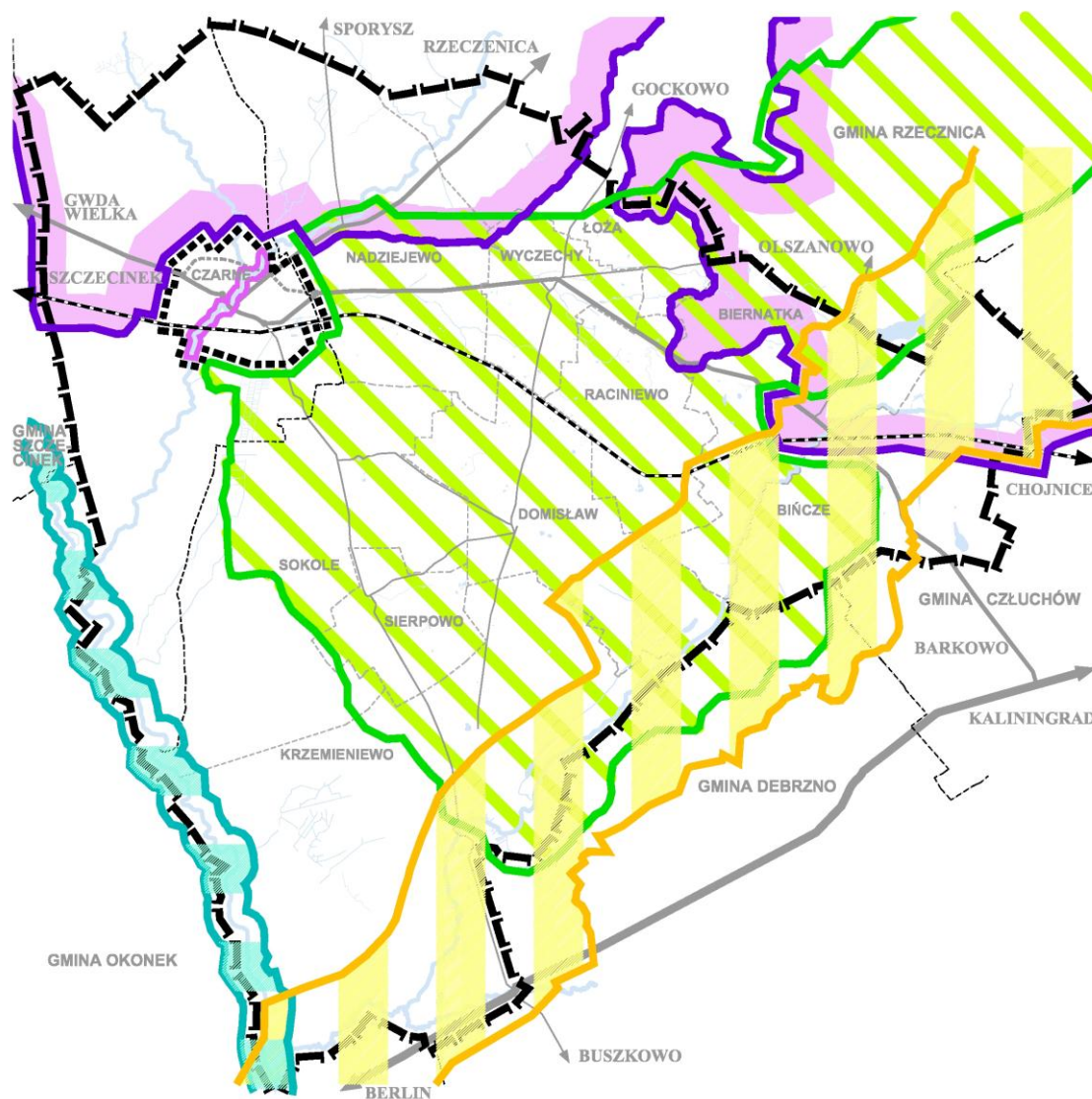
- granica gminy Czarne
- granica miasta Czarne
- granica obrębu Czarne

- granica projektowanego "Obszaru Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich Zachodnich"
- granica projektowanego powiększenia "Krajeńskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu"
- użytki ekologiczne

Załącznik graficzny NR 40

Miasto i Gmina Czarne

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

PLANOWANE FORMY OCHRONY PRZYRODY NIEUSANKCJONOWANE PRAWNIE na terenie miasta i gminy Czarne

- granica gminy Czarne
- granica miasta Czarne
- granica obrębu Czarne

OZNACZENIA GRAFICZNE

- granica płatu ekologicznego ponadregionalnego
- granica korytarza ekologicznego ponadregionalnego
- granica korytarza ekologicznego regionalnego Doliny Gwdy
- granica Krajeńskiego Obszaru Priorytetowego Ochrony Kształtowania Krajobrazu
- granica korytarza ekologicznego rzeki Czernicy w mieście Czarne

Załącznik graficzny NR 41

II.3.7. Zasady ochrony terenów rolnych

Najlepszym wyznacznikiem potencjału agroekologicznego środowiska przyrodniczego są kompleksy rolniczej przydatności gleb, stanowiące "zbiornice typy siedliskowe rolniczej przestrzeni produkcyjnej".

Tereny użytkowane rolniczo na terenie gminy stanowią ok. 37%. Jest to preferowana forma zagospodarowania i użytkowania tych obszarów, gdyż gleby w większości prezentują wysoką przydatność rolną. Zalicza się je w większości do kompleksów przydatności rolniczej: 4- żytniego bardzo dobrego, 5-żytniego dobrego, 8-zbożowo-pastewnego mocnego i 2z-użytków zielonych średnich. Największy potencjał rolniczy prezentują gleby zlokalizowane w 3 kompleksach na terenie gminy Czarne, tj.:

- pomiędzy Krzemieniem, Kijnem, Sokolem, Domisławem Dolnym i Malinowem,
- w okolicach Bińcza na wschód od drogi wojewódzkiej nr 201,
- pomiędzy Wyczechami, Wierzbnikiem, Sokolem, Czarnym, Wronkowem i dalej na terenie gminy Rzeczenica.

Schemat występowania gleb klas I-III na terenie miasta i gminy Czarne przedstawiono na załączniku graficznym Nr 42.

1) miasto Czarne

Jeśli chodzi o kulturę rolną w mieście Czarne, to występuje ona w niewielkim stopniu (w porównaniu do terenu gminy wiejskiej), ze względu na niewielką powierzchnię gruntów rolnych sąsiadujących z miastem. Są one zlokalizowane głównie we wschodniej części obrębu Czarne, na obszarze równinnym. W południowej części miasta występuje przewaga terenów rolnych z glebami pochodzenia organicznego, często o charakterze podmokłym.

Wg danych z Powszechnego Spisu Rolnego z 2002 r. na obszarze miasta było 82 gospodarstw rolnych, z czego 31 prowadziło wyłącznie działalność rolniczą, a 14 rolniczą i pozarolniczą.

W związku z powyższym znaczną część obszarów w południowej części miasta w studium pozostawia się w dotychczasowym użytkowaniu, gdyż w połączeniu z terenami sąsiednich obrębów geodezyjnych tworzą niezabudowaną rozległą rolniczą przestrzeń produkcyjną. Mając na uwadze również potrzeby rozwoju gospodarczego gminy, tereny o mniejszej przydatności rolniczej (niższych klas) przeznacza się pod zainwestowanie, co zrównoważy potrzeby ekonomiczne, społeczne i ekologiczne rozwoju przedmiotowego obszaru.

2) gmina wiejska

Obszar gminy wiejskiej Czarne prezentuje wysoki potencjał gospodarki rolnej. Grunty orne zajmują 8 263 ha, a pastwiska 428 ha. Wśród gruntów rolnych gminy przeważa areal gleb klasy IV i niższych, podczas gdy gleby klas III stanowią jedynie 20%. Jednak ich zwarty obszar oraz występowanie dużych jednostek gospodarczych stwarza bardzo korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa. Dodatkową korzystną przesłanką ku temu jest występowanie znacznego zaplecza gospodarczego, często w formie reliktowych poPGRowskich zabudowań wymagających doinwestowania. Prężne działania inwestycyjne podejmuje spółka EURO-FARM na terenach poPGRowskich we wsi Wyczechy, Nadziejewo i przysiółku Wronkowo.

Wg danych z Powszechnego Spisu Rolnego z 2002 r. na obszarze wiejskim było 359 gospodarstw rolnych (z czego 14 nie prowadziło działalności rolnej), w tym 355 gospodarstw indywidualnych i jedynie 14% mieszkańców gminy jako źródło utrzymania wykazało pracę w rolnictwie.

Jako kierunek rozwoju dla terenu gminy wiejskiej przyjmuje się kontynuację stanu istniejącego – szczególnie na obszarach występowania gleb najbardziej cennych rolniczo. Biorąc pod uwagę niewielki udział rolnictwa w całkowitej strukturze zatrudnienia na terenie gminy wiejskiej, dopuszcza się przeznaczenie części terenów rolnych pod lokalizację farm wiatrowych. Jednak ze względu na to, że obiekt jakim jest wiatrak zajmuje znikomą powierzchnię, nawet do 99% terenów farm wiatrowych może dalej być wykorzystywana pod uprawy. Należy więc uznać, że funkcja ta nie wpłynie znacząco na spadek poziomu produkcji rolnej i wykorzystania rolniczego gleb uprawnych w gminie Czarne.

3) Zasady ochrony środowiska przyrodniczego kompleksów agroekologicznych

Gmina Czarne charakteryzuje się dużym potencjałem agroekologicznym. Studium wprowadza następujące zasady gospodarki rolnej, w oparciu o formę tzw. rolnictwa ekologicznego:

- Kształtowanie struktury krajobrazu rolniczego w sposób stymulujący utrzymanie lub wzrost różnorodności biologicznej, przez różnicowanie warunków siedliskowych roślin i przez stwarzanie warunków ostojowych dla możliwie jak największej liczby gatunków zwierząt;
- Na obszarach użytkowanych rolniczo pozostawianie nie przeorywanych pasów gruntu wokół oczek wodnych i wszelkiego typu mokradeł, w celu umożliwienia rozwoju półnaturalnych zbiorowisk roślinnych, które spontanicznie tworzą się w wyniku braku bezpośredniego użytkowania (zarośla, szuwary, ugrupowania roślinności bagiennej) lub pod wpływem koszenia i wypasu;
- Ochrona ekosystemów półnaturalnych (np. łąk) w warunkach normalnego użytkowania gospodarczego dużych obszarów.
- Ochrona zadrzewień i zakrzewień śródpolnych oraz dążenie do ich większego udziału powierzchniowego, przez popieranie spontanicznego rozwoju drzew i krzewów na miedzach, wokół oczek wodnych i innych miejsc nie nadających się do rolniczego wykorzystania.
- Ochrona wszystkich torfowisk w kompleksach pól uprawnych przez zaniechanie odwodnień i zapobieganie eutrofizacji.
- Tworzenie barier biologicznych, przeciwdziałających rozprzestrzenianiu się zanieczyszczeń przez migrację wodną oraz powstawaniu erozji wietrznej i wodnej.
- Zaniechanie osuszania łąk, torfowisk i mokradeł (unikanie nadmiernych melioracji).
- Rekultywacja drobnych terenów zdewastowanych zgodnie z zasadą kształtowania zróżnicowanych warunków środowiskowych, stosując głównie kierunek rekultywacji np. fitomelioracyjny i krajobrazowy.
- Tereny rolne pozostawia się w większości w bieżącym użytkowaniu rolniczym, oprócz niewielkich obszarów wyznaczonych w studium pod zabudowę. Ponadto zmianę przeznaczenia terenów występowania gleb klas I-III w zwartych kompleksach, dopuszcza się w ostateczności, a wszystkie tereny rolne tych klas tworzące zwarte kompleksy o powierzchni powyżej 0,5ha mogą zostać przeznaczone na cele nierolne wyłącznie za zgodą Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

4) Zasady ochrony środowiska przyrodniczego kompleksów agroekologicznych w przypadku lokalizacji elektrowni wiatrowych

Centralna część gminy Czarne położona jest w rejonie o korzystnych warunkach wietrznych dla lokalizacji elektrowni wiatrowych. Najkorzystniejsze warunki pod tym względem występują na terenach rolnych na skraju Równiny Charzykowskiej i Pojezierza Krajeńskiego. Obszar ten jest nieco wyniesiony, na wysokość 155-165 m n.p.m., w stosunku do poziomu gruntu w dolinie rzeki Gwdy-Czernicy (ok. 130 m n.p.m.) i ograniczony krawędzią strukturalną obniżenia dolinnego, która oddziela kompleks leśny Borów Tucholskich Zachodnich od terenów rolnych.

W granicach tego terenu, pomiędzy wsią Nadziejewo i przysiółkiem Wronkowo, powstanie inwestycja polegająca na lokalizacji 3 turbin wiatrowych (na podstawie wydanej decyzji warunkach zabudowy Nr 46/07/09/10 z dnia 08.04.2010 r., Nr 47/07/09/10 z dnia 08.04.2010 r., Nr 48/07/09/10 z dnia 08.04.2010r.). Przy zamierzeniu inwestycyjnym związanym z elektrowniami wiatrowymi należy brać pod uwagę szczególnie trzy czynniki warunkujące ich lokalizację: są to uwarunkowania ekologiczne, krajobrazowe i gospodarcze.

Biorąc pod uwagę w/w uwarunkowania nie dopuszcza się lokalizacji elektrowni wiatrowych na terenach rolnych południowej i południowo-wschodniej części gminy, gdzie praktycznie nie następuje rozwój ośrodków osadniczych a rozciągnięty między nimi krajobraz kulturowy zachował najwięcej cech gospodarki rolnej prowadzonej w sposób tradycyjny. Ponadto w tym rejonie nie jest zlokalizowany odbiornik energii elektrycznej.

Natomiast w północnej i północno-wschodniej części terenu rolnego gminy Czarne występują uwarunkowania korzystniejsze dla lokalizacji farm wiatrowych. Bardziej dynamicznie niż w części południowej rozwijają się wieś Wyczechy i przysiółek Wronkowo. W obu tych ośrodkach, a także we wsi Nadziejewo, znajdują się dobrze prosperujące gospodarstwa EURO-FARM napędzające gospodarkę wiejską i strukturę zatrudnienia. Ponadto w tym rejonie, na terenie obrębu geodezyjnego Nadziejewo, znajduje się składowisko odpadów i jedyne eksploatowane złoża kruszywa naturalnego „Czarne”, a w obrębie Wyczechy oczyszczalnia ścieków. Wszystkie te elementy obniżają wartość użytkową gruntów rolnych.

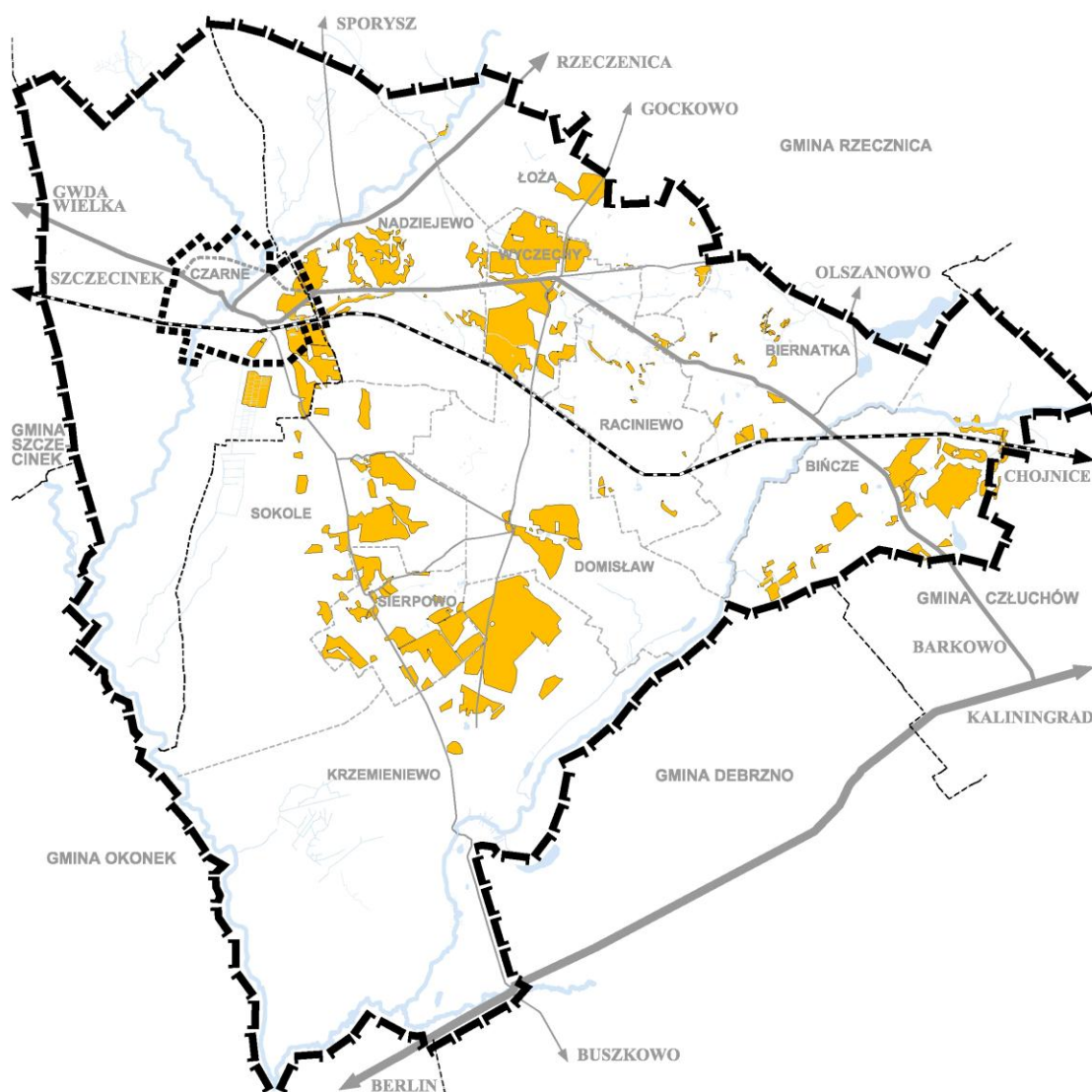
Ponadto bliskość miasta Czarne zapewnia dogodny odbiór energii z północnej części gminy, gdyż w granicach miasta znajduje się obsługujący całą gminę Główny Punkt Zasilania.

Także w razie realizacji inwestycji polegającej na lokalizacji 3 turbin wiatrowych (na podstawie wydanej decyzji warunkach zabudowy Nr BD 7331/46/07 z dnia 21.12.2007 r. zmienionej decyzją Nr 46/07/09/10 z dnia 08.04.2010 r., Nr BD 7331/47/07 z dnia 21.12.2007 r. zmienionej decyzją Nr 47/07/09/10 z dnia 08.04.2010 r. i Nr BD 7331/48/07 z dnia 21.12.2007 r. zmienionej decyzją Nr 48/07/09/10 z dnia 08.04.2010 r.). Wyznaczenie terenów rolnych w północnej części gminy pod funkcję farm wiatrowych, pozwoli na stworzenie kompleksu skoncentrowanego w jednym miejscu. Stworzenie zwartego kompleksu o jednolitej funkcji pozwoli ograniczyć rozproszenie inwestycji po całym terenie gminy i tym samym zapobiec nadmiernej ingerencji w pozostały jej teren.

Biorąc pod uwagę w/w uwarunkowania w studium dopuszcza się lokalizowanie farm wiatrowych na terenach rolnych w północnej i północno-wschodniej części gminy Czarne zgodnie z rysunkiem studium.

Miasto i Gmina Czarne

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

SCHEMAT WYSTĘPOWANIA GLEB KLAS I-III NA TERENIE MIASTA I GMINY CZARNE

OZNACZENIA GRAFICZNE

- granica gminy Czarne
- granica miasta Czarne
- granica obrębu Czarne
- grunty rolne klas I-III

Załącznik graficzny NR 42

II.3.8. Zasady ochrony terenów leśnych

Lasy zajmujące ok. 51% terenu gminy Czarne wchodzą w skład kompleksu leśnego Borów Tucholskich Zachodnich i praktycznie otaczają rolnicze centrum gminy. Przebiegają głównie w obniżeniach dolinnych rzek Gwdy, Szczyry i Chrzastkowej tworząc zwarte rozległe kompleksy. W takiej postaci lasy występują na terenie obrębów Bińcze, Biernatka, Czarne, Łoża, Krzemieniewo, Nadziejewo i Sokole. Na terenie obrębów Raciniewo i Biernatka występują także lasy mniej zwarte i w postaci drobnych enklaw leśnych. Na pozostałym obszarze gminy, w części rolniczej występują niewielkie kępy drzewostanów.

Drzewostan reprezentowany jest głównie przez bory sosnowe, a także gatunki właściwe dla terenów przybrzeżnych rzek. Sumując występowanie głównych gatunków drzew na terenie wszystkich terenów leśnych w gminie, dominuje głównie sosna, następnie brzoza, towarzyszą im inne gatunki, tj. świerk, dęby, jarzębiny, klony, buki, olcha, modrzew, topola, osika.

Fauna gminy Czarne, zwłaszcza w zalesionej części zachodniej, północnej i południowej jest bogata i urozmaicona. Lasy oraz tereny przyrzeczne i przyjeziorne są siedliskiem dla licznych gatunków zwierząt, w tym chronionych prawnie. Migracje roślin i zwierząt w większej skali przestrzennej koncentrują się wzdłuż otoczonych lasami ciągów dolin rzecznych, stanowiących najbardziej typowe korytarze ekologiczne.

Lasy zaliczane administracyjnie do terenu gminy Czarne i będące własnością Skarbu Państwa znajdują się pod jurysdykcją Nadleśnictwa Człuchów i Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie. Wszystkie tereny leśne ze względu na wartości przyrodnicze można podzielić na lasy ochronne i pozostałe. Lasy ochronne w gminie Czarne zajmują powierzchnię ok. 7007 ha, co stanowi 55% wszystkich obszarów leśnych oraz 30% całej powierzchni gminy.

Schemat pokrycia lasami miasta i gminy Czarne przedstawiono na załączniku graficznym Nr 18, 19, 20 i 21.

Zasady ochrony środowiska przyrodniczego kompleksów leśnych

- Istniejące tereny leśne zachowują swoją funkcję i ewentualny status ochrony (rezerwat przyrody „Doliny Gwdy”, pomniki przyrody i lasy ochronne).
- W studium nie przeznaczają się do odlesienia zwarte kompleksy leśnych a jedynie niezbędne grunty związane z realizacją inwestycji celu publicznego jak np. budowa obwodnicy miejskiej, rozbudowa oczyszczalni ścieków, terenów miejskich sportu i rekreacji czy jedynej zabudowy rekreacyjnej nad jeziorem Trzcińskim. Tereny leśne będące własnością Skarbu Państwa mogą zostać przeznaczone na cele nieleśne wyłącznie za zgodą Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, a pozostałe grunty leśne po uzyskaniu zgody Marszałka Województwa (po uzyskaniu opinii Izby Rolniczej).
- W dolinach rzek należy zachować tradycyjną gospodarkę leśną, co jest szczególnie ważne dla stabilizacji procesów geodynamicznych i hydrologicznych. Zachwianie racjonalnej gospodarki leśnej terenów przybrzeżnych rzek mogłoby naruszyć specyfikę występujących tam biocenoz, doprowadzić do ich przekształcenia i zmiany składu występującej tam flory i fauny.
- Nie należy ingerować w środowisko bytowania gatunków chronionych występujących na terenach leśnych, szczególnie jeśli chodzi o siedliska bobrów oraz tereny lęgowe gatunków ptaków objętych ochroną.
- Dopuszcza się dolesianie terenów o małej przydatności rolniczej. Nadmienić przy tym należy, że zalesienie obszarów o powierzchni powyżej 20ha w zwartym kompleksie może wymagać sporządzenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko. W studium wprowadza się zalesienia na terenach o łącznej powierzchni ok. 323ha. W większości będą one stanowić

poszerzenia istniejących kompleksów leśnych wchodząc tym samym w skład korytarzy i płatów ekologicznych.

- na terenach leśnych objętych prawnymi formami ochrony obowiązują zakazy i nakazy wynikające z ustawy o ochronie przyrody i z przepisów szczegółowych.
- należy objąć odpowiednią formą prawnej ochrony tereny leśne o szczególnej wartości przyrodniczej, krajobrazowej i innej.
- należy rozpocząć restytucję zbiorowisk leśnych o składzie gatunkowym niezgodnym z warunkami siedliskowymi.
- nie należy intensyfikować istniejących ani tworzyć nowych barier przyrodniczych (np. obiektów osadniczych i infrastrukturalnych przegradzających korytarze i płaty ekologiczne).

II.3.9. Zasady ochrony wód

Na obszarze gminy Czarne sieć hydrograficzną tworzą wody powierzchniowe, podziemne oraz podskórne kształtujące lokalne warunki hydrogeologiczne.

1) wody powierzchniowe

Z większych obiektów hydrograficznych powierzchniowych, na terenie gminy wyróżnia się: rzekę Gwdę i jej dopływy Szczyrę i Czernicę, a także jez. Staruch, jez. Krzemieniewo i jez. Trzcinieckie. Prowadzone w 2006r. badania jakości wody pozwoliły zakwalifikować wody rzeki Czernicy i Szczyry do III klasy jakości wód (zadowalającej), a rzeki Chrząstawej do IV klasy (niezadowalającej). Badania rzeki Gwdy prowadzone w 2007r. w punkcie pomiarowym w Łędyczku zakwalifikowały jej wody do II klasy jakości (dobrej). Natomiast badania prowadzone w 2008r. udokumentowały wzrost poziomu azotanów we wszystkich badanych rzekach w gminie Czarne i oceniły, że wody rzeki Czernicy są niezadowalającej jakości.

Zgodnie z opracowaną dokumentacją hydrograficzną, rzeka Gwda na odcinku gminy Czarne nie stanowi zagrożenia powodziowego. Wyrównane przepływy oraz obecność zbiorników retencyjnych, świadczą o wysokiej zdolności retencyjnej zlewni rzeki Gwdy.

2) wody głębinowe

Wody głębinowe występują głównie w czwartorzędowym piętrze wodonośnym, wody w głębszych utworach trzeciorzędowych są eksploatowane sporadycznie. Głównymi czwartorzędowymi poziomami wodonośnymi są utwory sandrowe fazy pomorskiej z warstwą wodonośną o miąższości nawet do 15m i międzymorenowe utwory wodnolodowcowe, których miąższość warstwy wodonośnej wynosi od kilku do kilkunastu metrów. Te pierwsze zbudowane są z warstw przepuszczalnych, co może powodować przenikanie zanieczyszczeń do warstwy wodonośnej.

W mieście znajduje się 8 ujęć wody razem ze studnią awaryjną zasilających wodociąg miejski i zaopatrujących w wodę 100% mieszkańców miasta Czarne (oraz mieszkańców przysiółków Wronkowo i Grabowiec w obrębie geodezyjnym Nadziejewo). Gmina posiada 31 ujęć wody, z czego 9 jest gminnych (i przy 7 z nich znajdują się hydrofornie), 4 spółdzielcze a pozostałe indywidualne. Rezerwa na ujęciach jest bardzo duża, a woda jest dobrej jakości.

Większa część gminy Czarne leży w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 126 „Szczecinek”, którego szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 99,00 tys m³/dobę. Średnia głębokość ujęć wynosi 90 m, natomiast powierzchnia zbiornika 1 755,00 km². Zbiornik GZWP posiada ustanowiony obszar ochrony o reżimie wysokiej ochrony, o powierzchni 90 km², który jest położony poza granicami gminy Czarne, w południowej części zbiornika.

3) wody podskórne

Na całym obszarze gminy wyodrębnić można inne wody podskórne kształtujące lokalne warunki hydrogeologiczne. Występują one już na bardzo niewielkiej głębokości (do kilku metrów) i mogą powodować podtapianie piwnic na terenach zabudowanych. Ich wpływ na tereny niezabudowane jak łąki, pastwiska, lasy, itd. objawia się kształtowaniem drobnych ekosystemów hydrogenicznych - leśnych, torfowiskowych, źródłiskowych, łąkowych, itp.

4) Zasady ochrony wód powierzchniowych, głębinowych i podskórnych

- Dla ujęć wody podziemnej, dla których ustanowiono tereny ochrony bezpośredniej obowiązują zasady gospodarowania określone w decyzjach o ich ustanowieniu lub w pozwoleniach wodno-prawnych. Strefy ochrony bezpośredniej zostały jednocześnie wyłączone z prowadzenia działań nie związanych z ujmowaniem wody i pracą urządzeń ściśle z tym związanych, obowiązują dla nich także zasady wynikające z przepisów odrębnych.
- w studium wprowadza się zakaz zabudowy na lokalnych ekosystemach hydrogenicznych,
- nie dopuszcza się inwestycji na terenach, które mogą być zagrożone podtapianiem
- ze względu na to, że większa część gmina leży w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych zaleca się jak najszybsze skanalizowanie obszaru znajdującego się w zasięgu GZWP, gdyż może istnieć zagrożenie przedostawania się zanieczyszczeń do warstw wodonośnych,
- zabrania się lokalizowania nowej zabudowy w pobliżu obszarów wodnych ze względu na ochronę walorów krajobrazowych i przyrodniczych za wyjątkiem terenów przeznaczonych pod zabudowę w studium.
- należy kontrolować poziom i stan podczyszczenia wód odprowadzanych z oczyszczalni ścieków obsługujących gminę Czarne, gdyż wszystkie bezpośrednio lub pośrednio (za pomocą rowów melioracyjnych) odprowadzają je do rzek.

II.3.10. Zasady ochrony środowiska przyrodniczego terenów zurbanizowanych

1) Jednostki osadnicze

Przestrzennie, większość wsi w gminie Czarne posiada duże lub umiarkowane możliwości rozwoju. Lokalne ograniczenia stwarza występowanie terenów o znacznych spadkach terenu, płytki poziom wody gruntowej, występowanie gruntów nienośnych i występowanie kompleksów leśnych i hydrogenicznych. W odniesieniu do miasta Czarne istotnym ograniczeniem jest występowanie kompleksów leśnych w otoczeniu miasta oraz przebieg doliny Czernicy.

Na terenie gminy występują tereny różniące się funkcją i zainwestowaniem. Poniżej określono kierunki rewaloryzacji środowiska i ekologicznych warunków życia ludzi w zależności od typu istniejącego i projektowanego zainwestowania terenu (tereny niezainwestowane, produkcyjne i przemysłowe, zwartej zabudowy mieszkaniowo-usługowej, uciążliwego oddziaływania komunikacyjnego)

Zasady ochrony środowiska na terenach zurbanizowanych są różne dla odmiennych rodzajów użytkowanych terenów. Są to:

a) tereny niezainwestowane:

- Należy uzyskać pożądaną stan czystości środowiska w zakresie jego abiotycznych składowych (atmosfera, hydrosfera, litosfera), zwłaszcza w odniesieniu do emisji zanieczyszczeń z jednostki wojskowej w mieście Czarne.

- Należy ukształtować pożądany system osnowy ekologicznej, w tym terenów rekreacyjnych.
- Należy stymulować kształtowanie się korzystnych warunków bioklimatycznych.
- Należy zabezpieczyć ludzi przed przyrodniczymi zjawiskami katastroficznymi.
- Należy zwiększyć potencjał percepcyjno-behawioralny środowiska przyrodniczego.

b) tereny produkcyjne i przemysłowe wraz z otoczeniem:

- Należy utworzyć buforowe pasy wielowarstwowej zieleni o funkcjach aerosanitarnej, akustycznej i krajobrazowej.
- Należy ograniczyć emisję zanieczyszczeń do atmosfery przez zmiany technologii lub instalację urządzeń redukcyjnych.
- Należy neutralizować ścieki komunalne i produkcyjne.
- Należy podczyszczać wody opadowe przed ich skierowaniem do odbiorników.

c) tereny zwartej zabudowy mieszkaniowo-usługowej:

- Należy zrekultywować i zrewaloryzować tereny zdewastowane mechanicznie (klepiska, dojazdy do garaży, dzikie parkingi itp.) przez ich docelowe zagospodarowanie, w tym wprowadzenie zieleni.
- Należy uregulować gospodarkę wodno-ściekową przeprowadzając modernizację istniejących oczyszczalni ścieków, dążąc do skanalizowania terenu gminy wiejskiej (także przez realizację indywidualnych systemów kanalizacyjnych) i prowadząc modernizację systemu zaopatrzenia w wodę wszystkich gospodarstw.
- Należy kształtować zielone połączenia z wewnętrznymi i zewnętrznymi przyrodniczymi terenami rekreacyjnymi.
- Przy projektowaniu nowych osiedli mieszkaniowych należy obowiązkowo wprowadzić obszary ogólnodostępnej zieleni urządzonej.
- Należy dążyć do wzrostu bioróżnorodności terenów zielonych przez wprowadzenie biogrup wielowarstwowej roślinności.
- W odniesieniu do wszystkich wsi w gminie Czarne nowe zainwestowanie należy wprowadzać w obrębie istniejących struktur na zasadzie uzupełnień istniejących, historycznie ukształtowanych układów zabudowy.
- W mieście Czarne należy, oprócz wprowadzania uzupełnień istniejącego układu zabudowy, wyznaczyć tereny rozwojowe pod funkcje mieszkaniowo-usługowe, a także funkcje im towarzyszące i niezbędną infrastrukturę, aby przyszły rozwój struktury przestrzennej odbywał się w sposób zaplanowany i zgodny z zasadami ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego.

d) tereny uciążliwego oddziaływania komunikacyjnego dróg wojewódzkich w obszarach zabudowanych:

- Należy dążyć do ograniczenia uciążliwości akustycznej i aerosanitarnej komunikacji samochodowej przez zastosowanie technicznych ekranów akustycznych lub wprowadzenie w miarę istnienia rezerw terenowych, pasów wielowarstwowej zieleni izolacyjnej.
- W celu zwiększenia płynności ruchu pojazdów samochodowych należy podjąć się modernizacji nawierzchni dróg na terenie gminy i miasta.
- Należy uzupełnienia istniejące układy izolacyjne zieleni przydrożnej i wprowadzać nasadzenia drzew odpornych na komunikacyjne zanieczyszczenia gazowe i pyłowe.

2) Kompleksy turystyczne

W celu zabezpieczenie trwałego ekologicznie i efektywnego ekonomicznie użytkowania przyrodniczych walorów rekreacyjnych w gminie Czarne, studium wprowadza ochronę ekosystemów jeziornych i rzecznych przed eutrofizacją poprzez stosowanie zasad gospodarki rolnej określonej w pkt. II.3.7.

Kolejnym elementem jest dostosowanie obciążenia rekreacyjnego do naturalnej chłonności środowisk. W gminie brak jest naturalnych elementów przyrodniczych sprzyjających rozwojowi turystyki pobytowej i rekreacyjnej - występujące na terenie gminy zbiorniki wód powierzchniowych są płytkie i małe, brzegi rzek trudnodostępne, w dolinach rzecznych często występują torfowiska i tereny podmokłe. W związku z tym ogranicza się rozwój turystyki pobytowej i rekreacyjnej (domki letniskowe).

Jedyną formą turystyki, która jednocześnie przyczyni się do propagandy walorów przyrodniczych gminy nie powodując degradacji środowiska, jest turystyka kwalifikowana. Wykorzysta ona naturalne walory przyrodnicze gminy Czarne, czyli dużą lesistość i malowniczo meandrujące rzeki. Szczególnie wskazana dla turystyki kajakowej jest rzeka Gwda, która ze względu na swoją trudną dostępność z brzegu i parametry hydrologiczne nie jest przydatna do uprawiania innych form turystyki. W studium wyznacza się więc szlaki piesze, rowerowe, konne, kajakowe itp. jako uzupełnia sieci istniejących szlaków. Zostało to szczegółowo omówione w pkt. I.4.3. i II.5.3.

Kolejną dopuszczalną formą turystyki, która może być realizowana w gminie ze względu na jej warunki przyrodnicze, jest rekreacja weekendowa realizowana w wyznaczonych miejscach na obrzeżach lasów (parkingi leśne dla osób uprawiających turystykę pieszą).

II.3.11. Zasady zagospodarowania w strefach ograniczonego użytkowania

Przebieg liniowych obiektów infrastruktury (np. linii energetycznych wysokiego napięcia czy gazociągów), sąsiedztwo urządzeń infrastruktury wodno-ściekowej, terenów kolejowych, a także cmentarzy warunkuje zagospodarowanie terenów przyległych. Z odpowiednich przepisów odnoszących się do w/w obiektów wynikają zasady ich ochrony, które niejednokrotnie polegają na ograniczeniu zagospodarowania i użytkowania terenów z nimi sąsiadujących. Strefy ograniczonego użytkowania w gminie Czarne występują wokół niżej wymienionych obiektów.

Schemat stref ograniczonego użytkowania na terenie miasta Czarne pokazano na załączniku graficznym Nr 43.

Schemat stref ograniczonego użytkowania na terenie gminy wiejskiej pokazano na załączniku graficznym Nr 44.

Określa się zasady zagospodarowania na terenach stref ograniczonego użytkowania w zależności od rodzaju obiektów powodujących ograniczone użytkowanie. Są to:

1) linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia i Główne Punkty Zasilanie elektroenergetycznego

W przypadku istniejących linii 110kV obowiązuje strefa ograniczonego użytkowania o szerokości 40m (po 20m od głównej osi), której każdorazowe zagospodarowanie wymaga uzyskania zgody zarządcy sieci. Pod linią nie należy sadzić roślinności wysokiej, zalesienia terenów rolnych w pasie technologicznym linii mogą być przeprowadzone w uzgodnieniu z właścicielem linii, który określi maksymalną wysokość sadzonych drzew i krzewów. Wszelkie zmiany w kwalifikacji terenu w obrębie pasa technologicznego linii i w jego najbliższym sąsiedztwie powinny być zaopiniowane przez właściciela linii. Dla linii elektroenergetycznych musi być zapewniony dostęp w

celu wykonania prac eksploatacyjnych. Ponadto obiekty budowlane posadawiać należy poza szkodliwym zasięgiem oddziaływania pól elektroenergetycznych. Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych i sposoby sprawdzania dotrzymania tych pól zostały określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U z 2003r. Nr 192, poz. 1882 i 1883 z późn. zm). Posadawianie obiektów w strefach mogących być zagrożonych oddziaływaniem pól elektromagnetycznych od sieci 110kV oraz Głównego Punktu Zasilania elektroenergetycznego w mieście Czarne, należy uzgadniać każdorazowo z właściwym operatorem sieci i zakładem energetycznym.

Jeśli chodzi o zamierzenia gmin sąsiednich, to gmina Debrzno, złożyła wniosek o uwzględnienie w studium przebiegu projektowanej trasy linii wysokiego napięcia 110kV z GPZ Czarne do miejscowości Cierzenie. Jest to podyktowane zamierzeniem inwestycyjnym, polegającym na budowie Parku Przemysłowego. W związku z tym, iż gmina Debrzno nie przedstawiła analizy ani rozwiązań koncepcyjnych dotyczących przebiegu trasy tej linii, w studium nie określa się jej przebiegu, ale dopuszcza się jej wytyczenie. W przypadku realizacji sieci należy wyznaczyć dla niej strefę ograniczonego użytkowania o szerokości 40m (po 20m od głównej osi), w której będą obowiązywać zasady takie jak dla istniejącej sieci 110kV, które zostały wymienione powyżej.

2) gazociągi średniego i wysokiego ciśnienia

Gazociąg średniego ciśnienia doprowadzający gaz do Zakładu Karnego i Jednostki Wojskowej w Czarnem poprowadzony jest ze Szczecinka. Teren miasta ani gminy nie jest zgazyfikowany. Wzdłuż przebiegu istniejącej nitki gazociągu średniego ciśnienia obowiązuje strefa kontrolowana szerokości 1m (po 0,5m od osi gazociągu) zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 14 listopada 1995 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać sieci gazowe (Dz. U. Nr 139, poz. 686, zał. Nr 2). Należy nadmienić, że wielkość strefy kontrolowanej nie jest równoznaczna z minimalną odległością gazociągu od obiektów terenowych, którą to określa załącznik nr 1 do w/w rozporządzenia. Dla budynków wynosi ona 1,5m od gazociągu.

Zasady ochrony istniejącego gazociągu określają przepisy w/w rozporządzenia, ponadto w jego strefie kontrolowanej:

- nie dopuszcza się urządzania składowisk materiałów,
- nie dopuszcza się postoju ciężkiego sprzętu mechanicznego,
- obowiązuje zakaz lokalizowania szklarni i tuneli foliowych,
- wszelkie zamierzenia inwestycyjne w zakresie budownictwa nadziemnego i podziemnego należy każdorazowo uzgodnić z eksploatatorem gazociągu.

Planowana jest gazyfikacja miasta Czarne. Określa się następujące zasady ochrony środowiska wynikające ze związanych z tą inwestycją działań i późniejszego użytkowania sieci gazowej:

- gazociąg wysokiego ciśnienia może być poprowadzony ze Szczecinka (długości ok. 20km) lub z Człuchowa (długości ok. 28km). Dla gazociągów wysokiego ciśnienia, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 30 lipca 2001 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać sieci gazowe (Dz. U. Nr 97, poz. 1055 z późniejszymi zm.), obowiązują strefy kontrolne o szerokości zależnej od ich średnicy minimalnej. Należy nadmienić, że

wielkość strefy kontrolowanej nie jest równoznaczna z minimalną odległością gazociągu wysokiego ciśnienia od obiektów terenowych, którą to określa załącznik nr 2 do w/w rozporządzenia.

- W strefach ograniczonego użytkowania od gazociągów nie dopuszcza się urządzania składowisk materiałów, postoju ciężkiego sprzętu mechanicznego, lokalizowania szklarni i tuneli foliowych, a wszelkie zamierzenia inwestycyjne w zakresie budownictwa nadziemnego i podziemnego należy każdorazowo uzgodnić z eksploatatorem gazociągu.
- konieczna jest budowa stacji redukcyjno-pomiarowej I^o stopnia na terenie lub w pobliżu miasta Czarne.
- doprowadzenie sieci gazowej na teren miasta Czarne wymaga modernizacji kotłowni miejskiej, co związane będzie z przystosowaniem jej do odbioru gazu.

3) Cmentarze

Na terenie gminy znajdują się czynne i nieczynne cmentarze. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze (Dz. U. Nr 52 poz. 315, z późn. zm) wokół cmentarzy, w strefie min. 150 m, obowiązuje zakaz lokalizacji zabudowań mieszkalnych, zakładów produkujących artykuły żywności, zakładów żywienia zbiorowego oraz zakładów przechowujących artykuły żywności. Odległość ta może być zmniejszona do 50 m pod warunkiem, że teren w granicach od 50 do 150 m odległości od cmentarza posiada sieć wodociągową i wszystkie budynki korzystające z wody są do tej sieci podłączone.

W studium wyznacza się nowe tereny pod funkcję cmentarzy komunalnych. Granice noworealizowanych cmentarzy i ich odległość od zabudowy należy wyznaczyć w oparciu o przepisy w/w ustawy oraz przepisy szczegółowe.

4) Tereny kolejowe

Przez teren gminy Czarne i miasto Czarne przebiega linia kolejowa nr 210 relacji Chojnice - Runowo Pomorskie. Określa się strefę ograniczonego użytkowania wzdłuż terenów kolejowych w odległości min. 10 m od granicy terenu kolejowego, przy czym odległość ta od osi skrajnego toru nie może być mniejsza niż 20m. Zagospodarowanie gruntów w sąsiedztwie terenów kolejowych może być ograniczone, co reguluje m.in. Ustawa z dnia 28 marca 2003r. o transporcie kolejowym (Dz.U Nr 16 z 2007r., poz. 94 z późn. zm.) oraz przepisy szczegółowe.

Zasady ochrony terenów przyległych do kolei określają, że:

- Należy dążyć do ograniczenia uciążliwości akustycznej i aerosanitarnej komunikacji kolejowej przez zastosowanie technicznych ekranów akustycznych lub wprowadzenie w miarę istnienia rezerw terenowych, pasów wielowarstwowej zieleni izolacyjnej.
- Przeprowadzić w miarę możliwości modernizację sieci kolejowej w celu podniesienia osiągalnych przez pociągi prędkości.
- Zabrania się lokalizowania obiektów budowlanych i budowli w strefach ograniczonego użytkowania.
- Nowolokalizowane budynki mieszkalne, szpitale, domy opieki, obiekty rekreacyjno-sportowe, budynki związane z pobytem dzieci i młodzieży powinny być sytuowane poza zasięgiem uciążliwości linii kolejowej.

5) Ujęcia wody

Dla ujęć wody w pozwoleniu wodno-prawnym mogą być wyznaczone strefy ograniczonego użytkowania. Dla ujęć wody znajdujących się na terenie miasta i gminy Czarne strefy ochronne wyznaczone są w promieniu 10m wokół ujęć, co mieści się w granicach działek, na których są one zlokalizowane. Działki są ogrodzone, a dostęp do ujęć wody jest ograniczony. W strefach i obszarach ochronnych ujęć obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów oraz korzystania z wody na podstawie przepisów ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (tj. Dz. U. z 2012 r., poz. 145). W związku z tym w strefach chronionych przede wszystkim:

- Nie należy odprowadzać wód opadowych w taki sposób, aby mogły przedostawać się do urządzeń służących do poboru wody.
- Należy zapewnić szczelność instalacji sanitarnych, przeznaczonych do użytku osób zatrudnionych przy urządzeniach służących do poboru wody.
- Zabrania się prowadzenia działań niezwiązanych z ujmowaniem wody i pracą urządzeń do tego służących.
- Należy ograniczyć dostęp osób nieuprawnionych do urządzeń służących do poboru wód.
- Należy zagospodarować teren zielenią.

6) Oczyszczalnie ścieków

Zgodnie z przepisami Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, ze zm.) dla oczyszczalni ścieków, które mimo stosowania dostępnych rozwiązań technologicznych nie są w stanie dotrzymać standardów jakości środowiska (co wynika z przeprowadzonego przeglądu ekologicznego, oceny oddziaływania inwestycji na środowisko lub z analizy porealizacyjnej) tworzy się obszary ograniczonego użytkowania. Dla tych stref wyznacza się zasady gospodarowania określające sposób korzystania z terenów oraz typ i parametry dopuszczanych w niej budynków i budowli.

Oczyszczalnie zlokalizowane na terenie gminy Czarne nie mają wyznaczonych obszarów ograniczonego użytkowania. Jednak planowane w studium inwestycje związane z modernizacją i/lub rozbudową oczyszczalni miejskiej w Czarnem (zgodnie z „Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego”) oraz oczyszczalni w Wyczechach (po zamknięciu oczyszczalni w Krzemieniewie i przekserowaniu odbioru ścieków do Wyczech) mogą wytmoczyć wprowadzenie stref ograniczonego użytkowania.

7) Turbiny i farmy wiatrowe

Na terenie gminy i miasta Czarne nie zlokalizowano wiatraków wytwarzających prąd. Jednak wydano decyzję o warunkach zabudowy (Nr BD 7331/46/07 z dnia 21.12.2007 r. zmienionej decyzją Nr 46/07/09/10 z dnia 08.04.2010 r., Nr BD 7331/47/07 z dnia 21.12.2007 r. zmienionej decyzją Nr 47/07/09/10 z dnia 08.04.2010 r. oraz Nr BD 7331/48/07 z dnia 21.12.2007 r. zmienionej decyzją Nr 48/07/09/10 z dnia 08.04.2010 r.) na lokalizację 3 turbin wiatrowych w obrębie Nadziejewo. Ponadto w studium wyznacza się tereny, na których dopuszcza się lokalizację farm wiatrowych.

Strefy ochronne od projektowanych turbin wiatrowych wyznacza się kierując się uwarunkowaniami przyrodniczymi. W związku z tym proponuje się posadawianie elektrowni wiatrowych w odległości min. 800m od atrakcyjnych lęgów ptaków i min. 200m od atrakcyjnych żerowisk lub noclegowisk ptaków lub od obszarów, nad którymi odbywa

się intensywna wędrówka ptaków. Ponadto elektrownie wiatrowe należy lokalizować w odległości min. 100-200m od lasów, zbiorników wodnych i terenów hydrogenicznych, w zależności od lokalnych uwarunkowań.

Jeśli chodzi o oddziaływanie akustyczne na tereny sąsiadujące z elektrowniami wiatrowymi, to przy posadawianiu turbin wiatrowych należy stosować przepisy **Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2012r., poz. 1109)**. Określają one maksymalne dopuszczalne poziomy hałasu w porze dziennej i nocnej dla odpowiedniego typu zabudowy.

Podkreślić należy, że strefa jakichkolwiek uciążliwości powodowanych przez elektrownie wiatrowe powinna zawierać się w wyznaczonym na rysunku studium terenie pod lokalizację farm wiatrowych.

8) Wydobycie kruszyw

W gminie Czarne występuje jedno czynne miejsce wydobycia złoża kruszywa naturalnego, dla którego nie wyznacza się filaru ochronnego ze względu na to, iż zagospodarowanie terenów sąsiednich a więc przede wszystkim tereny rolne, nie wpłynie negatywnie na istniejące złoża. W dalszym ciągu obszar rolny można użytkować ornie.

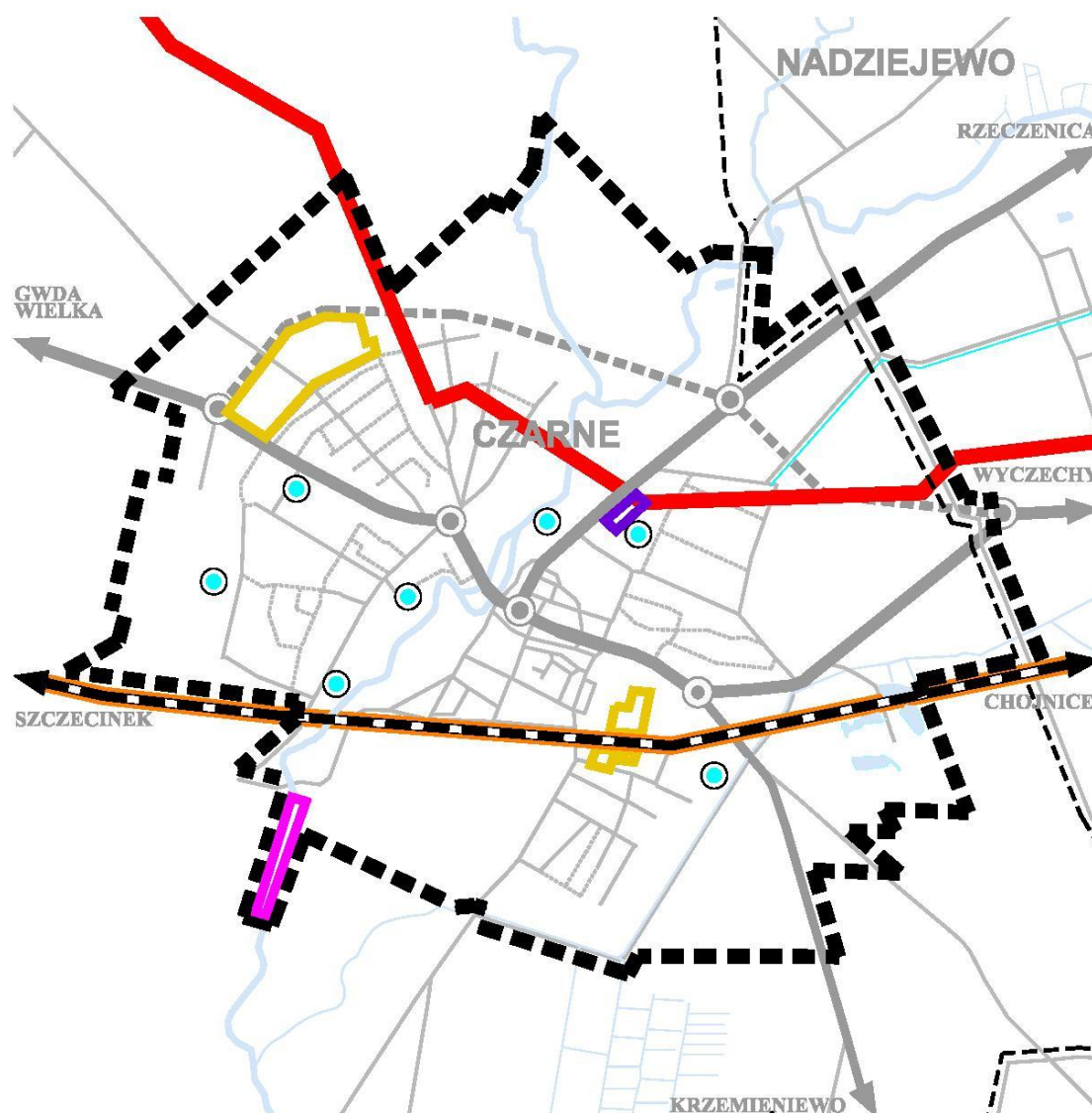
9) Składowisko odpadów

Zgodnie z przepisami Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, ze zm.) dla składowiska odpadów, które mimo stosowania dostępnych rozwiązań technologicznych nie jest w stanie dotrzymać standardów jakości środowiska (co wynika z przeprowadzonego przeglądu ekologicznego, oceny oddziaływania inwestycji na środowisko lub z analizy porealizacyjnej) tworzy się obszary ograniczonego użytkowania. Dla tych stref wyznacza się zasady gospodarowania określające sposób korzystania z terenów oraz typ i parametry dopuszczanych w niej budynków i budowli.

Składowisko odpadów na terenie gminy Czarny nie ma wyznaczonego obszaru ograniczonego użytkowania i docelowo planowana jest jego likwidacja w związku reorganizacją gospodarki odpadami na terenie powiatu człuchowskiego.

Miasto i Gmina Czarne

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

SCHEMAT STREF OGRANICZONEGO UŻYTKOWANIA
na terenie miasta

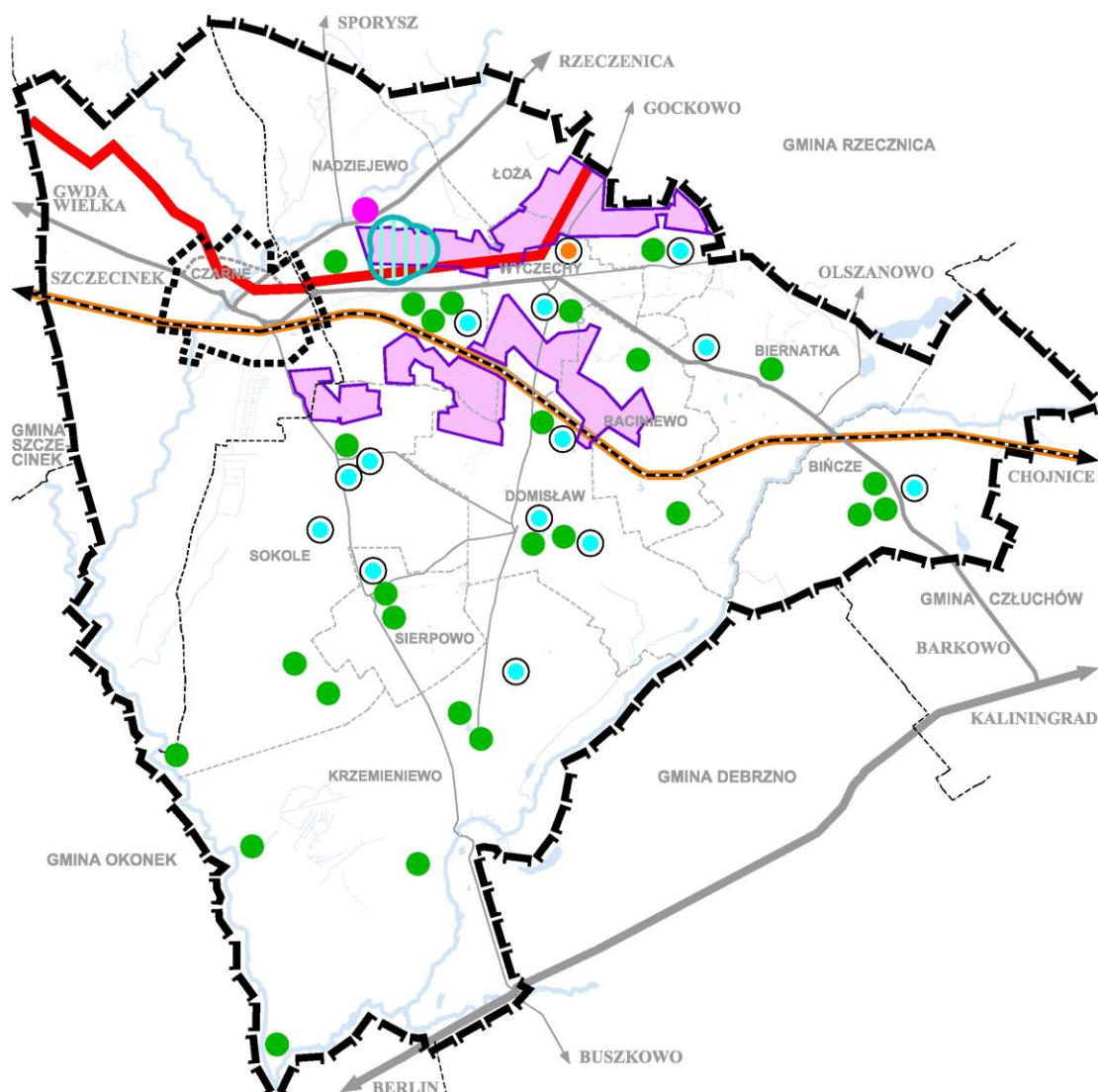
OZNACZENIA GRAFICZNE

- granica miasta Czarne
- granica obszaru Czarne

- strefa ograniczonego użytkowania od terenów kolejowych
- strefa ograniczonego użytkowania od linii energetycznej
- strefa ograniczonego użytkowania od GPZ
- strefa ograniczonego użytkowania od ujęcia wody
- strefa ograniczonego użytkowania od cmentarza
- strefa ograniczonego użytkowania od oczyszczalni ścieków

Załącznik graficzny NR 43

Miasto i Gmina Czarne Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

SCHEMAT STREF OGRANICZONEGO UŻYTKOWANIA
na terenach wiejskich

OZNACZENIA GRAFICZNE

- granica gminy Czarne
- granica miasta Czarne
- granica obrębu Czarne
- strefa ograniczonego użytkowania od terenów farm wiatrowych wyznaczonych w studium
- strefa ograniczonego użytkowania od projektowanych turbin wiatrowych (lok. na podst. decyzji o warunkach zabudowy)

- strefa ograniczonego użytkowania od terenów kolejowych
- strefa ograniczonego użytkowania od linii energetycznej WN 110 kV
- strefa ograniczonego użytkowania od ujęcia wody
- strefa ograniczonego użytkowania od oczyszczalni ścieków
- strefa ograniczonego użytkowania od cmentarza
- strefa ograniczonego użytkowania od złóża kruszywa

Załącznik graficzny NR 44

II.4.0. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego, zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

II.4.1. Ogólna problematyka ochrony dziedzictwa kulturowego, zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

W studium określa się zasady ochrony w zakresie dziedzictwa kulturowego wyznaczając budynki i obiekty zabytkowe oraz inne elementy (parki, krajobraz kulturowy, budowle inżynierskie, elementy małej architektury, itp.) charakteryzujące się historycznymi wartościami, które są istotne dla ochrony historii i tradycji danego regionu. Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (dz. U z 2003r. Nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami) wszystkie zabytki nieruchome, objęte ochroną konserwatorską, powinny znajdować się w gminnej ewidencji zabytków.

Gmina jest w trakcie sporządzania gminnej ewidencji zabytków. W związku z w gminnej ewidencji zabytków powinny być:

- zabytki nieruchome wpisane do rejestru
- inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków
- inne zabytki nieruchome wyznaczone przez Burmistrza w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków.

W studium, w punkcie I.6.2 Uwarunkowań załączono wykaz zabytków nieruchomych, uzgodnionych z wojewódzkim konserwatorem zabytków, który powinien znajdować się w gminnej ewidencji zabytków.

W punkcie I.6.3 Uwarunkowań wyznaczono również zabytki nieruchome postulowane w studium do objęcia ochroną konserwatorską.

Dodać należy, że niekwestionowaną wartością kulturową są rozległe panoramy pól, łąk i lasów stanowiące świadectwo wielopokoleniowej działalności gospodarczej rolniczo-leśnej człowieka w harmonii ze środowiskiem przyrodniczym.

Dla wszystkich w/w elementów kulturowych w studium określa się zasady ochrony dopuszczając zabudowę lub zabraniając jej. Na terenach przeznaczonych w studium pod zabudowę wyznacza się funkcje o parametrach określonych tak, aby nie pogarszały stanu obiektów i ich otoczenia, a w miarę możliwości podnosiły ich walory. Zasady inwestowania w mieście Czarne i na terenie gminy wiejskiej różnią się ze względu na występowanie charakterystycznych dla nich uwarunkowań i związanych z tym kierunków rozwoju.

Miasto Czarne stanowi jeden z nielicznych przykładów miast o czytelnym układzie przestrzennym miasta średniowiecznego i dziewiętnastowiecznego. Obok zachowanych elementów zabytkowych, w niekontrolowany sposób powstaje zabudowa współczesna obniżająca walory obiektów zabytkowych i ich otoczenia. Proces ten należy niezwłocznie powstrzymać. Powstrzymać należy także niekontrolowaną parcelację terenów szczególnie miasta lokacyjnego. Aby skutecznie chronić walory historyczne miasta Czarne niezbędne jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego jego obszar.

Główną zasadą ochrony wartości kulturowych terenu gminy wiejskiej Czarne powinna stanowić obok ochrony zabytkowej substancji materialnej, przede wszystkim ochrona krajobrazu kulturowego. Jedynym skutecznym instrumentem takiej ochrony jest niedopuszczenie do przypadkowej rozproszonej urbanizacji, polegającej na budowie budynków jednorodzinnych w otoczeniu terenów rolniczych w oparciu o wydawane decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Aby ten cel osiągnąć zaleca się rozpocząć wykonywanie miejscowych planów zagospodarowania

przestrzennego dla całych obrębów łącznie z terenami rolnymi. Dopuszcza się dodatkowo wyznaczenie obszarów mniejszych niż wyznaczone na rysunku studium w przypadku, gdy obszary te ograniczone będą drogami lub (i) naturalnymi elementami przyrodniczymi (rzeka, las, ciek powierzchniowy) lub (i) granicami obrębów.

Obok działań polegających na ochronie zabytkowych wartości kulturowych, ważnym elementem opieki nad zabytkami jest przywrócenie walorów zabytkowych obiektom i całym założeniom dworskim, które uległy degradacji wskutek często nieświadomej działalności człowieka. Zaliczają się do tych zabytków (bardzo często zdewastowane) założenia dworsko-parkowe oraz szereg innych obiektów i budowli zabytkowych. Aby przywrócić zdewastowane obiekty do ich dawnej świetności należy ponieść dużo większe nakłady, co z kolei ma szansę na sukces, w przypadku podjęcia działań polityczno-ekonomicznych (często na szczeblu państwowym) sprzyjających takiej działalności.

Ponadto skuteczną formą ochrony wartości kulturowych jest świadomość własnej tradycji w społeczności lokalnej. A więc ochrona zabytków w szerokim rozumieniu tego słowa, która powinna polegać na ochronie materii i na krzewieniu wiedzy o historii i tożsamości społeczności lokalnej. W dużym uproszczeniu można zaryzykować tezę, że skuteczna ochrona dziedzictwa kulturowego zaistnieje wtedy, gdy harmonia między materią i duchowością, czyli pomiędzy dwoma elementami kształtującymi istotę ludzką stanie się faktem.

W studium tematykę ochrony dziedzictwa kulturowego, zabytków oraz dóbr kultury współczesnej podzielono na 2 główne zagadnienia z punktu widzenia wartości kulturowych, tj. dotyczącą zabytków archeologicznych i dotyczącą zabytków nieruchomych wraz z otoczeniem. Obszary ochrony zabytków nieruchomych i ich otoczenie postrzegane są w przestrzeni, natomiast obszary ochrony archeologicznej zostały wyznaczone przez archeologów i najczęściej są trudno zauważalne w krajobrazie.

II.4.2. Zasady ochrony zabytków w mieście Czarne

Obszar centrum miasta podzielony został na dwie strefy ochrony konserwatorskiej – KM1 i KM2. W strefie KM1 znajdują się obiekty wpisane do rejestru zabytków tj. ruiny zamku obronnego i kościół p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Panny Maryi oraz szereg budynków znajdujących się w ewidencji Zabytków a także historyczny układ urbanistyczny miasta lokacyjnego oraz zabytkowe założenie parkowe (przy dawnym zamku).

W strefie KM2 zlokalizowane są budynki wpisane do ewidencji zabytków oraz układ urbanistyczny miasta lokacyjnego z zachowanymi nielicznymi obiektami zabytkowymi.

Schemat podziału miasta Czarne na strefy ochrony konserwatorskiej przedstawiono na załączniku graficznym nr 45.

4.2.1. Zasady ochrony zabytków wpisanych do Rejestru Zabytków Województwa Pomorskiego

Na terenie miasta występują obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków, którymi są ruiny zamku obronnego wpisane do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Koszalinie Nr 163 z dnia 21.10.1959 r. poz. rej. Zabytków A-96 oraz kościół p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Panny Maryi wpisany do rejestru zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Koszalinie poz. rej. A-94 oraz cmentarz wojenny jeńców rosyjskich wpisany do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Słupsku PSOZ-I-5340/25/98 z dnia 10.09.1998 r. poz. rej. A- 1672.

Ochrona ich polega na ścisłym przestrzeganiu zapisów, które zostały określone w decyzji o wpisie do rejestru zabytków. Wszelkie działania inwestycyjne w obiektach i obszarach wpisanych do rejestru zabytków podlegają uzgodnieniu z Pomorskim Wojewódzkim konserwatorem Zabytków Delegatura w Słupsku.

4.2.2. Zasady ochrony innych zabytków znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz wyznaczonych przez Burmistrza do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków

Na terenach miasta Czarne nieobjętych w/w strefami ścisłej i pośredniej ochrony konserwatorskiej średniowiecznego miasta lokacyjnego występują obiekty o wartościach zabytkowych. Część z nich objęta jest ochroną na mocy wpisu do ewidencji zabytków, pozostałe nie są objęte żadną formą ochrony prawnej.

W studium obejmuje się ochroną te obiekty w zakresie ich historycznej bryły, kształtu dachu, kompozycji elewacji, podziałów stolarki okiennej i drzwiowej, detalu architektonicznego. Działania inwestycyjne prowadzone na tych obiektach powinny służyć konserwacji i ochronie ich cech zabytkowych. Ponieważ na odbiór obiektów wpływa ich otoczenie, zabudowę sąsiadującą z obiektami o wartościach kulturowych należy kształtować na zasadzie dobrego sąsiedztwa w celu wytworzenia harmonijnej przestrzeni.

Wykaz innych zabytków nieruchomych na terenie miasta Czarne znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji zabytków przedstawiono w tabeli nr II.4.1.

Wykaz innych zabytków nieruchomych wyznaczonych przez Burmistrza w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków na terenie miasta Czarne znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji zabytków przedstawiono w tabeli nr II.4.1a.

4.2.3. Zasady ochrony zabytków postulowanych do objęcia ochroną konserwatorską w studium

W studium wyznaczono obszary ochrony konserwatorskiej jako postulowane do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków. Wyznaczono obszar ścisłej oraz pośredniej ochrony konserwatorskiej a także obszar ochrony założenia dworsko-parkowego. Postuluje się objęcie ochroną konserwatorską i umieszczenie w ewidencji zabytkowego założenia parkowego na terenie dawnego zamku średniowiecznego.

4.2.3.1 Zasady ochrony zabytków wpisanych do rejestru w strefie ścisłej ochrony konserwatorskiej średniowiecznego miasta lokacyjnego

Obszary te zostały oznaczone w studium symbolem „KM1”. Obszarem tym obejmuje się zwartą, dobrze zachowaną, posadowioną w czytelnym układzie urbanistycznym, zabudowę zabytkową średniowiecznego miasta lokacyjnego. W obszarze tym znajdują się obiekty wpisane do Rejestru Zabytków Województwa Pomorskiego i do ewidencji zabytków.

Ochrona obiektów wpisanych do Rejestru Zabytków polega na rygorystycznym przestrzeganiu zapisów, które zostały określone w decyzji o wpisie do Rejestru Zabytków. Wszelkie działania inwestycyjne na obiektach i obszarach wpisanych do Rejestru Zabytków podlegają uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków Delegatura w Słupsku.

Zasady ochrony konserwatorskiej w obszarze oznaczonym symbolem KM1 polegają przede wszystkim na ochronie układu urbanistycznego oraz obiektów zabytkowych. Szczególną ochroną należy objąć średniowieczne podziały parcelacyjne miasta lokowanego, oparte na wydzieleniu wąskich długich parceli prostopadłe do szachownicowego układu ulic, wokół centralnego placu – kwadratowego rynku, obecnie niezabudowanego (historycznie zabudowanego obiektem sakralnym). Zarówno zabytkowe podziały i odpowiadająca im zabudowa w formie frontowego budynku i oficyn bocznych oraz tylnych w dużej mierze zachowały się stanowiąc najcenniejszą wartość zabytkową miasta. Bardzo dużo zabytkowych kamienic i oficyn zachowało się w złym stanie technicznym, niemniej jednak pozwalającym na

ich odbudowę lub też przebudowę z dostosowaniem do współczesnych potrzeb użytkowania.

Działania konserwatorskie powinny zmierzać, jak wspomniano wyżej, do ochrony i wyeksponowania historycznego układu oraz rekompozycji fragmentów zabudowy współczesnej, która stanowi dysharmonię w zakresie formy lub gabarytu zabudowy. W ramach działań konserwatorskich prowadzonych w obrębie historycznego miasta lokacyjnego powinno się dążyć do odtworzenia historycznego miasta w każdym z jego aspektów dotyczących przede wszystkim:

- zwartych pierzei wzdłuż reprezentacyjnych ulic o nawierzchniach historycznych
- ogródków na zapleczach długich działek obudowanych oficynami bocznymi i tylnymi,
- centralnego placu z przywróconą historyczną nawierzchnią i elementami małej architektury a formie i skali odpowiadającym centralnemu miejscu w mieście.

Przeprowadzenie wyżej opisanych działań konserwatorsko-inwestycyjnych spowoduje iż historyczne centrum miasta Czarne uzyska rangę miejsca o unikalnych walorach historycznych architektoniczno-przestrzennych.

Szczegółowe zasady ochrony polegać będą więc na:

1. Ochronie elementów zachowanych lub częściowo zachowanych i ich konserwacji w sposób zgodny z doktryną konserwatorską;

2. Odtworzeniu i uzupełnieniu obiektów niezachowanych poprzez stosowanie form współczesnych współgrających z formami zabytkowymi na zasadzie dobrego sąsiedztwa i zgodnego z doktryną konserwatorską, polegającymi m.in. na stosowaniu niżej wymienionych zasad:

a) Gabaryty nowej zabudowy w strefie ścisłej ochrony konserwatorskiej średniowiecznego miasta lokacyjnego:

Bryłę i formę budynku frontowego należy kształtować w nawiązaniu do historycznej zabudowy zachowując jej, gabaryt, skalę i usytuowanie w zwartej zabudowie pierzei. Zabudowa towarzysząca powinna być lokalizowana w głębi działki w nawiązaniu do historycznych form oficyn bocznych i tylnych.

Wysokość zabudowy w granicach od 9m do 12m dla budynku głównego i max 12m dla zabudowy towarzyszącej, pod warunkiem, że zabudowa towarzysząca będzie niższa od budynku frontowego znajdującego się na tej samej działce.

b) Forma architektoniczna nowej zabudowy w strefie ścisłej ochrony konserwatorskiej średniowiecznego miasta lokacyjnego:

Należy stosować dachy dwu- lub jednospadowe. Dopuszcza się także stosowanie dachów płaskich.

c) Detal architektoniczny i stosowane materiały budowlane w strefie ścisłej ochrony konserwatorskiej średniowiecznego miasta lokacyjnego:

Ważnym elementem w odbiorze i postrzeganiu zabytków jest detal architektoniczny, stosowany materiał, spójna kolorystyka i staranna kompozycja elewacji frontowej. Realizując nową zabudowę pierzejową należy wprowadzić spójne kompozycyjnie i kolorystycznie elewacje frontowe uwzględniając historyczny podział parcelacyjny. Proporcje i podziały stolarki okiennej i drzwiowej powinny odpowiadać historycznym formom i współgrać ze sobą w obrębie pierzei. Stosowany detal nie może być dokładną kopią elementów historycznych, należy go kształtować, tak aby w sposób harmonijny łączył tradycję ze współczesnością. Dopuszcza się stosowanie attyk i gzymsów. Należy stosować naturalne materiały elewacyjne i wykończeniowe jak drewno, kamień, cegła, stal, beton, tynk, szkło, itp. oraz dachówkę ceramiczną, papę jak również blachę płaską i blacho dachówkę z posypką mineralną do pokrycia dachu.

Należy wykluczyć stosowanie blachy falistej i trapezowej, sidingu oraz płytek klinkierowych.

Dopuszcza się lokalizowanie elementów małej architektury w formie spójnej dla całego obszaru zabytkowego. Nie dopuszcza się wprowadzania banerów i innych form reklamy oprócz reklam i szyldów umieszczonych na terenie działek należących do podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na tych działkach.

- d) Kompozycja urbanistyczna w obrębie nieruchomości w strefie ścisłej ochrony konserwatorskiej średniowiecznego miasta lokacyjnego:

Bardzo istotnym elementem kształtowania i ochrony historycznej zabudowy jest zachowanie tradycyjnej kultury gospodarowania przestrzenią w zabudowie o zwartej pierzei. Należy zachować i chronić historyczne podziały katastralne, a także przywrócić je w średniowiecznej formie tam gdzie jest to możliwe. Zabudowa frontowa pełni funkcję reprezentacyjną i dominującą, należy kształtować ją w pierzejach wzdłuż ulic. Na tyłach podłużnych działek dopuszcza się lokalizowanie zabudowy towarzyszącej w formie oficyn bocznych zajmujących max. 1/2 szerokości działki i oficyn tylnych, z możliwością lokalizacji na granicy własności. Zabudowa uzupełniająca powinna być min. o 1 kondygnację niższa od budynku frontowego i nie posiadać charakteru reprezentacyjnego. Kompozycję tę bezwzględnie należy zachować w zespołach historycznej zabudowy zabytkowej oraz kontynuować w nowych zespołach zabudowy w obrębie strefy.

3. **Rekompozycji** (w miarę możliwości) **obiektów substandardowych** poprzez działania określone w powyższym punkcie 2, dotyczącym realizacji nowych obiektów;

4. **Odtworzenia bądź zachowania historycznych układów komunikacyjnych** poprzez stosowanie historycznych nawierzchni, materiałów, itp.

4.2.3.2 Zasady ochrony zabytków wpisanych do rejestru w strefie pośredniej ochrony konserwatorskiej średniowiecznego miasta lokacyjnego

Obszary te zostały oznaczone w studium symbolem „KM2”. Strefą tą obejmuje się zabudowę znajdującą się w obrębie miasta lokacyjnego, jednak o zachowanych nielicznych obiektach zabytkowych oraz o licznej substandardowej zabudowie, szczególnie w postaci zespołów garaży.

Zasady ochrony obiektów i obszarów zabytkowych powinny polegać przede wszystkim na ochronie zachowanych obiektów i obszarów zabytkowych, a także układu urbanistycznego. Ochrona układu obejmuje wprowadzanie zabudowy w formie zwartej oraz zachowanie i przywrócenie historycznych podziałów katastralnych. Natomiast w zakresie obiektów zabytkowych ochroną obejmuje się wszystkie ich historyczne cechy, tj. bryłę budynku, skalę i gabaryty, formę, detal architektoniczny, materiał budowlany oraz wystrój elewacji. Ochrona powinna również zmierzać do przywrócenia historycznej formy obiektów zabytkowych, które poprzez przebudowę utraciły walory historyczne i bardzo często estetyczne. Liczne w tej strefie obiekty substandardowe należy poddać rehabilitacji. W strefie nie ma wyraźnych zachowanych pierzei. Należy więc je odtworzyć poprzez realizację w/w działań i wprowadzanie nowej zabudowy na zasadach określonych poniżej w pkt. a)-d).

Określa się następujące zasady realizowania nowej zabudowy w strefie pośredniej ochrony konserwatorskiej średniowiecznego miasta lokacyjnego:

- 1) **Gabaryty** nowej zabudowy w strefie pośredniej ochrony konserwatorskiej średniowiecznego miasta lokacyjnego:

Bryłę i formę budynku frontowego należy kształtować w formie zabudowy zwartej w nawiązaniu do historycznej zabudowy, jej gabarytu i usytuowania. Zabudowa towarzysząca powinna być lokalizowana w głębi działki w nawiązaniu do historycznych form oficyn bocznych i tylnych.

Wysokość zabudowy max 10m dla budynku głównego i max 7m dla zabudowy towarzyszącej.

2) Forma architektoniczna nowej zabudowy w strefie pośredniej ochrony konserwatorskiej średniowiecznego miasta lokacyjnego:

Należy stosować dachy dwuspadowe symetryczne. Dla zabudowy towarzyszącej dopuszcza się także stosowanie dachów jednospadowych.

3) Detal architektoniczny i stosowane materiały budowlane w strefie pośredniej ochrony konserwatorskiej średniowiecznego miasta lokacyjnego:

Realizując nową zabudowę w formie zwartej należy wprowadzić spójne kompozycyjnie i kolorystycznie elewacje frontowe uwzględniając historyczny podział parcelacyjny. Stosowany detal nie może być dokładną kopią elementów historycznych, należy go kształtować, tak aby w sposób harmonijny łączył tradycję ze współczesnością. Należy stosować naturalne materiały elewacyjne i wykończeniowe jak drewno, kamień, cegła, stal, beton, tynk, szkło, itp. oraz papę, dachówkę ceramiczną lub blachę płaską do pokrycia dachu. Należy wykluczyć stosowanie blachy falistej i trapezowej, sidingu oraz płytek klinkierowych.

Dopuszcza się lokalizowanie elementów małej architektury w formie zgodnej z zabytkowym charakterem miasta i w sposób spójny dla całego obszaru zabytkowego. Nie dopuszcza się wprowadzania banerów i innych form reklamy oprócz reklam i szyldów umieszczonych na terenie działek należących do podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na tych działkach.

4) Kompozycja urbanistyczna w obrębie nieruchomości w strefie pośredniej ochrony konserwatorskiej średniowiecznego miasta lokacyjnego:

Bardzo istotnym elementem dla odtworzenia historycznego charakteru miasta średniowiecznego jest odtworzenie tradycyjnej kultury gospodarowania przestrzenią w zabudowie o zwartej pierzei. Należy przywrócić historyczne podziały parcelacyjne właściwe dla miasta średniowiecznego tam gdzie jest to możliwe. Zabudowę frontową należy kształtować w zwartej formie i nadać jej cechy reprezentacyjne, tworząc pierzeje wzdłuż ulic. Na tyłach podłużnych działek dopuszcza się lokalizowanie zabudowy towarzyszącej w formie oficyn bocznych zajmujących max. 1/2 szerokości działki i oficyn tylnych, z możliwością lokalizacji na granicy własności. Zabudowa uzupełniająca powinna być min. o 1 kondygnację niższa od budynku frontowego i nie posiadać charakteru reprezentacyjnego. Kompozycję urbanistyczną w takiej formie należy odtworzyć na pojedynczych działkach, kształtując spójne pierzeje i grupy zabudowań.

4.2.3.3 Zasady ochrony założenia dworsko-parkowego na terenie dawnego zamku średniowiecznego

Park pałacowy w miejscowości Czarne o powierzchni 3,47 ha istnieje w granicach założenia z II poł. XX w. Usytuowany jest na płn. skraju miasta, nad rzeką Czernicą. W XV w., na terenie obecnego parku, Krzyżacy wybudowali nad rzeką zamek mający bronić ważnego traktu handlowego z Pomorza Zachodniego do Gdańska. W XVI w. przebudowano zamek i zamieniono go na dwór, obok wzniesiono zabudowania gospodarcze. W XVII w. pożar zniszczył całe miasto. W II poł. XIX w. na fundamentach zniszczonego dworu wybudowano pałac z przeznaczeniem na sierociniec. Wokół powstał park o charakterze krajobrazowym. Na miejscu dawnych zabudowań gospodarczych ulokowano domy mieszkalne pracowników sierocińca oraz nowe zabudowania gospodarcze. Cała ta część miała także charakter parkowy ze względu na liczne drzewa i krzewy. Na początku XX w. sierociniec przeznaczono na Dom Starców. W okresie wojny park uległ poważnym zniszczeniom, wycięto wiele drzew, zniszczonych zostało wiele budynków gospodarczych. Z gruzów wzniesiono mur okalający teren parku od ulicy i dzielący część

gospodarczą na dwie połowy. Do roku 1950 park i ocalałe zabudowania wykorzystywane były jako magazyny GS-u, potem jako kasyno wojskowe, a od 1957 r. jako Dom Pomocy Społecznej dla Dorosłych. Park jest wyraźnie podzielony na dwie części: pld.- zach. i pln. - wsch. W skład pierwszej wchodzi pałac i część przypałacowa, w skład drugiej budynki gospodarcze, mieszkalne. Piękny, dwupiętrowy pałac w stylu klasycystycznym wyraźnie góruje nad resztą otaczającego terenu. Otoczony jest z trzech stron zabytkowymi fragmentami murów i baszt obronnych. Teren przypałacowy zagospodarowany jest klombami, kwietnikami i trawnikami. Przed frontem pałacu znajdowała się fontanna. Z trzech stron od pałacu występuje obniżenie terenu, które w XV w. pełniło rolę obrzeża fosy. Dodatkowym elementem jest basen. Ponadto występują tu już nieliczne stare lipy i klony. Kolejne obniżenie terenu to obszar dawnej fosy, niegdyś gęsto zalesionej. Występują tu pojedynczo i grupowo stare lipy, dęby i klony. W części pln. - wsch. na uwagę zasługuje budynek mieszkalny otoczony kępą dębu i klonu. Pochodzi z tego samego okresu co pałac. Pierwotny układ zabytkowy parku został w poważnej mierze zatarty zniszczeniami wojennymi i wprowadzonymi zmianami. Zachował się w bardzo dobrym stanie pałac, duży budynek gospodarczy przy rzece oraz budynek mieszkalny na wschodnim skraju parku wraz z kępą przylegającego do niego drzewostanu. Istnieją do dzisiaj resztki murów obronnych z basztą jako pozostałość po XV w. zamku krzyżackim. Nie istnieje drzewostan w pierwotnym kształcie na terenie dawnej fosy. Także drzewostan w obrębie części gospodarczej został usunięty lub zniszczony. Zatarta została dawna kompozycja ogrodowa części przy pałacu. Układ komunikacyjny parku został prawie całkiem zatarty. Numer i data rejestru parku – ogrodu: A – 32 21.02.1959. Ponieważ założenie dworsko-parkowe jest poddawane i użytkowane rozbudowie pod kontrolą służb konserwatorskich, więc działania konserwatorskie polegać powinny na bieżącej konserwacji i utrzymaniu w dobrym stanie technicznym całego założenia dworsko-parkowego z zapewnieniem optymalnych warunków mikrobiologicznych dla zachowanych elementów parku.

Tabela nr II.4.1 Wykaz innych zabytków nieruchomych na terenie miasta Czarne znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji zabytków

Lp	Nazwa wsi	Adres	Obiekt	Data powstania	Material	Uwagi
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
CZARNE						
1.	Czarne	ul. Cicha 1	bud. mieszkalny	k. XIX w.	murowany	
2.	Czarne	ul. Cicha 3	bud. mieszkalny	_____	murowany	
3.	Czarne	ul. Człuchowska 3	Bud. mieszkalny i gospodarczy	k. XIX w.	murowany	
4.	Czarne	ul. Człuchowska 15	Bud. mieszkalny i gospodarczy	Ok. 1930 r.	murowany	
5.	Czarne	ul. Dworcowa 1	Bud. usługowy	k. XIX w.	murowany	
6.	Czarne	ul. Dworcowa 2	Budynek PKP	k. XIX w.	szachulcowy	
7.	Czarne	ul. Dworcowa	Wieża ciśnień	pocz. XIX w.	murowany	
8.	Czarne	ul. Kolejowa 4	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	pocz. XX w.	murowany	
9.	Czarne	ul. Kolejowa 5	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	k. XIX w.	murowany	
10.	Czarne	ul. Kolejowa 12	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	k. XIX w.	murowany	
11.	Czarne	ul. Kościelna 19	bud. mieszkalny	k. XIX w.	murowany	
12.	Czarne	ul. Kościuszki 5	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	k. XIX w.	murowany	
13.	Czarne	ul. Kościuszki 7	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	k. XIX w.	murowany	
14.	Czarne	ul. Kościuszki 9	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	_____	murowany	
15.	Czarne	ul. Kościuszki 10	bud. mieszkalny	k. XIX w.	murowany	
16.	Czarne	ul. Kościuszki 12	bud. mieszkalny	k. XIX w.	murowany	
17.	Czarne	ul. Kościuszki 14	bud. mieszkalny	_____	murowany	
18.	Czarne	ul. Kościuszki 20	bud. mieszkalny	k. XIX w.	murowany	
19.	Czarne	ul. Kościuszki 24	bud. mieszkalny	XIX w.	murowany	
20.	Czarne	ul. Kościuszki 35	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	k. XIX w.	murowany	
21.	Czarne	ul. Kościuszki 41	bud. usługowy	Ok. 1910 r.	murowany	
22.	Czarne	ul. Kościuszki 42	bud. mieszkalny	4 ćw. XIX w.	murowany	
23.	Czarne	ul. Kościuszki 45	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	4 ćw. XIX w.	murowany	
24.	Czarne	ul. Kościuszki 47	bud. mieszkalny	4 ćw. XIX w.	murowany	
25.	Czarne	ul. Kościuszki 49	bud. mieszkalny	XX w.	murowany /szachulcowy	
26.	Czarne	ul. Kościuszki 51	bud. mieszkalny	1902 r.	murowany	
27.	Czarne	ul. Mickiewicza 3	bud. mieszkalny	1907 r.	murowany	
28.	Czarne	ul. Mickiewicza 5	bud. mieszkalny	k. XIX w.	murowany	
29.	Czarne	ul. Mickiewicza 7	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	k. XIX w.	murowany	
30.	Czarne	ul. Mickiewicza 9	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	k. XIX w.	murowany	
31.	Czarne	ul. Mickiewicza 11	bud. mieszkalny	k. XIX w.	murowany	
32.	Czarne	ul. Młyńska 1	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	k. XIX w.	murowany	
33.	Czarne	ul. Młyńska 9	młyn	pocz. XX w.	murowany	

**c.d. Tabela nr II.4.1 Wykaz innych zabytków nieruchomych na terenie miasta Czarne
 znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji zabytków**

Lp 1.	Nazwa wsi 2.	Adres 3.	Obiekt 4.	Data powstania 5.	Material 6.	Uwagi 7.
c.d. CZARNE						
34.	Czarne	ul. Młyńska 11	młyn	pocz. XX w.	murowany	
35.	Czarne	ul. Moniuszki 1	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	k. XIX w.	murowany	
36.	Czarne	ul. Moniuszki 12	bud. usługowy	Ok. 1925 r.	murowany	
37.	Czarne	ul. Ogrodowa 5	bud. mieszkalny	Ok. 1930 r.	murowany	
38.	Czarne	ul. Ogrodowa 12	bud. mieszkalny	pocz. XX w.	murowany	
39.	Czarne	ul. Parkowa 4	szkoła	1899 r., 1927 r.	murowany	
40.	Czarne	ul. Parkowa 12	bud. usługowy	Ok. 1920 r.	murowany	
41.	Czarne	ul. Plac Wolności 2	bud. mieszkalny	pocz. XX w.	murowany	
42.	Czarne	ul. Plac Wolności 9	bud. mieszkalny	k. XIX w.	murowany	
43.	Czarne	ul. Plac Wolności 12	bud. mieszkalny	k. XIX w.	murowany	
44.	Czarne	ul. Podmurna 1	bud. mieszkalny	k. XIX w.	murowany	
45.	Czarne	ul. Strzelecka 7	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	k. XIX w.	murowany	
46.	Czarne	ul. Strzelecka 11	bud. mieszkalny	1 ćw. XX w.	murowany	
47.	Czarne	ul. Szkolna 1	bud. mieszkalny	k. XIX w.	murowany	
48.	Czarne	ul. Szkolna 2	bud. mieszkalny	pocz. XX w.	murowany	
49.	Czarne	ul. Zamkowa 5	bud. mieszkalny	k. XIX w.	murowany	
50.	Czarne	ul. Zamkowa 7	bud. mieszkalny	k. XIX w.	murowany	
51.	Czarne	ul. Zamkowa 9	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	k. XIX w.	murowany	
52.	Czarne	ul. Zamkowa 15	pałac	k. XIX w.	murowany	obecnie obiekt usługowy
53.	Czarne	ul. Zamkowa 23	bud. usługowy	k. XIX w.	murowany	

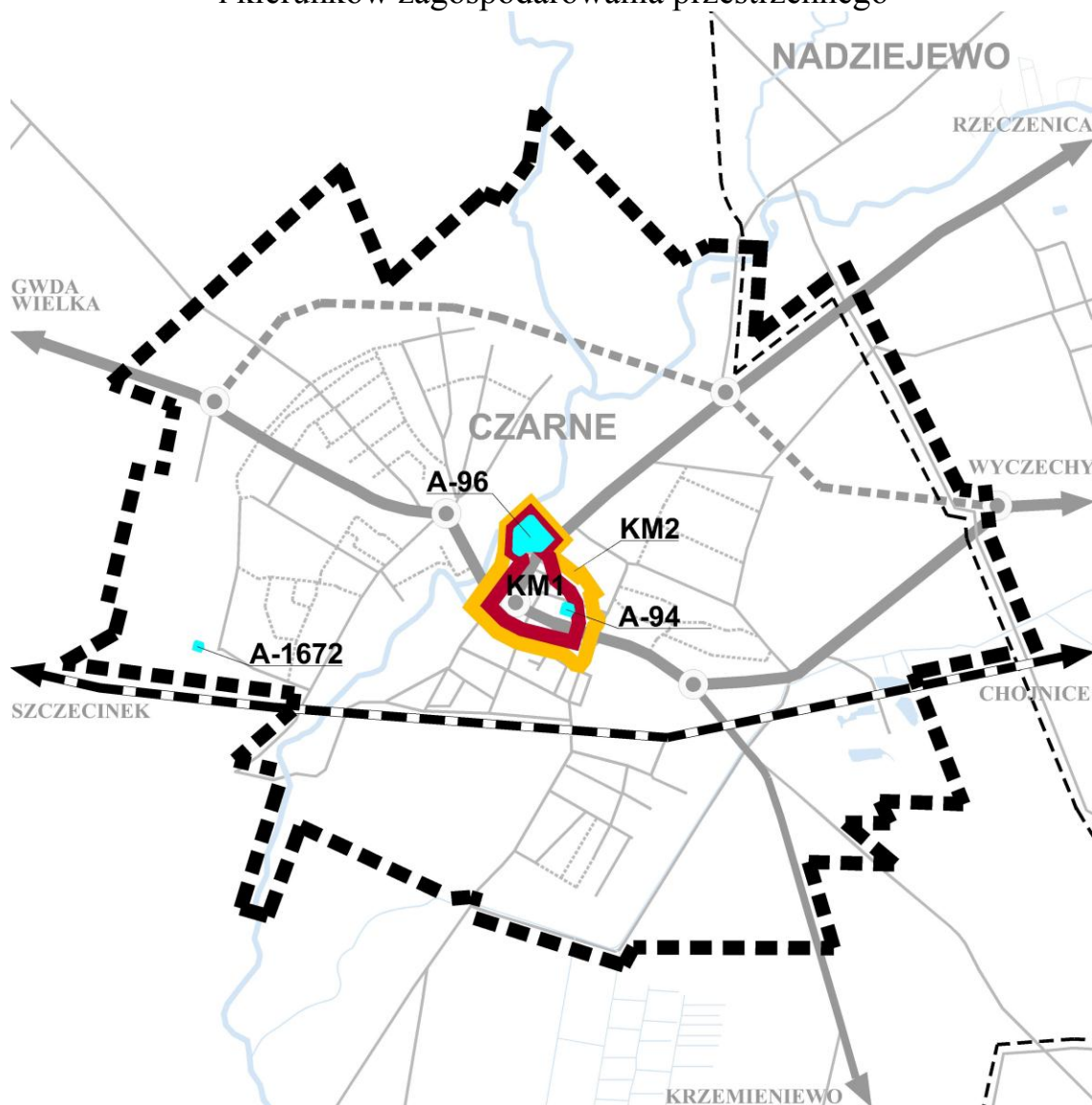
**Tabela nr II.4.1a. Wykaz innych zabytków nieruchomych na terenie miasta Czarne
 wyznaczonych przez Burmistrza do ujęcia w gminnej ewidencji
 zabytków**

Lp	Nazwa wsi	Adres	Nazwa obiektu	Uwagi
1.	2.	3.	4.	5.
CZARNE				
1.	Czarne	ul. Ciasna 4	bud. mieszkalny	
2.	Czarne	ul. Kanałowa 3	bud. mieszkalny	
3.	Czarne	ul. Kolejowa 10	bud. mieszkalny	
4.	Czarne	ul. Kolejowa 21	bud. mieszkalny	
5.	Czarne	ul. Kolejowa 23	bud. mieszkalny	
6.	Czarne	ul. Kościuszki 13	bud. mieszkalny	
7.	Czarne	ul. Kościuszki 15	bud. mieszkalny	
8.	Czarne	ul. Kościuszki 32	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	
9.	Czarne	ul. Kościuszki 34	bud. mieszkalny	
10.	Czarne	ul. Kościuszki 36	bud. mieszkalny	
11.	Czarne	ul. Kościuszki 38	bud. mieszkalny	
12.	Czarne	ul. Kościuszki 40	bud. mieszkalny	
13.	Czarne	ul. Kościuszki 43	bud. mieszkalny	
14.	Czarne	ul. Leśna 3	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	
15.	Czarne	ul. Leśna 4	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	
16.	Czarne	ul. Lipowa 2	bud. mieszkalny	
17.	Czarne	ul. Lipowa 4	bud. mieszkalny	
18.	Czarne	ul. Lipowa 6	bud. mieszkalny	
19.	Czarne	ul. Lipowa 8	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	
20.	Czarne	ul. Marszałkowska 1	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	
21.	Czarne	ul. Marszałkowska 2/4	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	
22.	Czarne	ul. Marszałkowska 3	bud. mieszkalny	
23.	Czarne	ul. Marszałkowska 5	bud. mieszkalny	
24.	Czarne	ul. Marszałkowska 7	bud. mieszkalny	
25.	Czarne	ul. Mickiewicza	bud. gospodarczy	
26.	Czarne	ul. Młyńska 10	bud. mieszkalny	
27.	Czarne	ul. Moniuszki 3	bud. mieszkalny	
28.	Czarne	ul. Moniuszki 14	bud. mieszkalny	
29.	Czarne	ul. Ogrodowa 16	bud. mieszkalny	
30.	Czarne	ul. Ogrodowa 18	bud. mieszkalny	
31.	Czarne	ul. Ogrodowa 24	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	
32.	Czarne	ul. Parkowa 5	bud. mieszkalny	
33.	Czarne	ul. Parkowa 9/11	bud. mieszkalny	
34.	Czarne	Plac Wolności 4	bud. mieszkalny	
35.	Czarne	Plac Wolności 5	bud. mieszkalny	
36.	Czarne	Plac Wolności 8	bud. mieszkalny	
37.	Czarne	ul. Przemysłowa 1	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	
38.	Czarne	ul. Przemysłowa 3	bud. mieszkalny	
39.	Czarne	ul. Strzelecka 1	bud. mieszkalny	
40.	Czarne	ul. Strzelecka 2	bud. mieszkalny	
41.	Czarne	ul. Strzelecka 3	bud. mieszkalny	
42.	Czarne	ul. Strzelecka 5	bud. mieszkalny	
43.	Czarne	ul. Strzelecka 6	bud. mieszkalny	
44.	Czarne	ul. Strzelecka 12	bud. mieszkalny	
45.	Czarne	ul. Strzelecka 14	bud. mieszkalny	
46.	Czarne	ul. Strzelecka 16	bud. mieszkalny	
47.	Czarne	ul. Strzelecka 21	bud. mieszkalny	
48.	Czarne	ul. Szczecinecka 3	bud. mieszkalny	
49.	Czarne	ul. Szczecinecka 5	bud. mieszkalny	
50.	Czarne	ul. Szkolna 5	bud. mieszkalny	

**c.d. Tabela nr II.4.1a. Wykaz innych zabytków nieruchomości na terenie miasta Czarne
wyznaczonych przez Burmistrza do ujęcia w gminnej ewidencji
zabytków**

Lp	Nazwa wsi	Adres	Nazwa obiektu	Uwagi
1.	2.	3.	4.	5.
c.d. CZARNE				
51.	Czarne	ul. Szosowa 2	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	
52.	Czarne	ul. Szosowa 3	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	
53.	Czarne	ul. Szosowa 4	bud. mieszkalny	
54.	Czarne	ul. Szosowa 6	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	
55.	Czarne	ul. Szosowa 7	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	
56.	Czarne	ul. Szosowa 8	bud. mieszkalny	
57.	Czarne	ul. Szosowa 10	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	
58.	Czarne	ul. Szosowa 11	bud. mieszkalny	
59.	Czarne	ul. Szosowa 12	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	
60.	Czarne	ul. Szosowa 13	bud. mieszkalny	
61.	Czarne	ul. Szosowa 14	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	
62.	Czarne	ul. Zamkowa 1	bud. mieszkalny	
63.	Czarne	ul. Zamkowa 3	bud. mieszkalny	
64.	Czarne	ul. Zamkowa 10	bud. mieszkalny i bud. gospodarczy	
65.	Czarne	ul. Zamkowa 11	bud. mieszkalny	
66.	Czarne	ul. Zamkowa 13	bud. mieszkalny	
67.	Czarne	ul. Zamkowa 16	bud. mieszkalny	
68.	Czarne	ul. Złota 1	bud. mieszkalny	
69.	Czarne	ul. Złota 2	bud. mieszkalny	

Miasto i Gmina Czarne
Studium uwarunkowań
i kierunków zagospodarowania przestrzennego

SCHEMAT LOKALIZACJI STREF OCHRONY KONSERWATORSKIEJ
na terenie Miasta

— granica miasta Czarne
- - - granica obrębu Czarne

OZNACZENIA GRAFICZNE

KM1 strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej
średniowiecznego miasta lokacyjnego
KM2 strefa pośredniej ochrony
konserwatorskiej średniowiecznego
miasta lokacyjnego
A-96 obiekty wpisane do
Rejestru Zabytków wraz z nr. wpisu

Załącznik graficzny NR 45

II.4.3. Zasady ochrony zabytków na terenie wsi

4.3.1 Zasady ochrony zabytków wpisanych do Rejestru Zabytków **Województwa Pomorskiego**

Obiekty te oznacza się symbolem „K(x)/R(y)”, gdzie *x* – kolejny numer obrębu, *y* – kolejny numer danego zabytku w obrębie.

Zestawienie obiektów zabytkowych wpisanych do rejestry zabytków na terenach wiejskich przedstawiono w tabeli nr II.4.2.

Tabela Nr II.4.2. Zestawienie obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków na terenach wiejskich

Lp.	Nazwa Obrębu	Obiekty wpisane do rejestru zabytków
1	Biernatka	-
2	Bińcze	K2/R1, K2/R2
3	Domisław	-
4	Krzemieniewo	K4/R1
5	Łoża	-
6	Nadziejewo	K6/R1
7	Raciniewo	K7/R1
8	Sierpowo	K8/R1
9	Sokole	-
10	Wyczechy	K10/R1

Ochrona ich polega na ścisłym przestrzeganiu zapisów, które zostały określone w decyzji o wpisie do Rejestru Zabytków. Wszelkie działania inwestycyjne na obiektach i obszarach wpisanych do Rejestru zabytków podlegają uzgodnieniu z Pomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków Delegatura w Słupsku.

W gminie Czarne występują niżej wymienione obiekty wpisane do Rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków:

- K2/R1 – kościół filialny p.w. Św. Rodziny w Bińczu (Nr wpisu do rejestru zabytków 167)
- K2/R2 – park w zespole dworsko-parkowym w Bińczu (Nr wpisu do rejestru zabytków 1594)
- K4/R1 – kościół parafialny p.w. Chrystusa Króla w Krzemieniewie (Nr wpisu do rejestru zabytków 102)
- K6/R1 – kościół filialny p.w. Św. Andrzeja Apostoła w Nadziejewie (Nr wpisu do rejestru zabytków 174)
- K7/R1 - kościół filialny p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej w Raciniewie (Nr wpisu do rejestru zabytków 104)
- K8/R1 - kościół filialny p.w. Św. Tadeusza Judy w Sierpowie (Nr wpisu do rejestru zabytków 168)
- K10/R1 – park w zespole dworsko-parkowym w Wyczechach (Nr wpisu do rejestru zabytków 1581)

Schemat występowania obiektów wpisanych do Rejestru Zabytków przedstawiono na załączniku graficznym nr 46.

**SCHEMAT LOKALIZACJI OBIEKTÓW WPISANYCH DO REJESTRU
ZABYTEKÓW**
na terenach wiejskich

OZNACZENIA GRAFICZNE

- granica gminy Czarne
- granica miasta Czarne
- granica obrębu Czarne
- obiekty wpisane do Rejestru Zabytków

Załącznik graficzny NR 46

4.3.2. Zasady ochrony innych zabytków znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji zabytków

4.3.2.1 Zasady ochrony obiektów i budynków

Na terenie gminy Czarne zachowały się liczne cenne budynki i obiekty budowlane będące świadectwem rozwoju osadnictwa i kultury na przestrzeni wieków. Są to obiekty znajdujące się w ewidencji zabytków i jest to szereg obiektów o cennych walorach kulturowych. Tylko najważniejsze z nich wpisano do ewidencji zabytków. Są to przede wszystkim zespoły folwarczne i podworskie lub ich części oraz dzwonnice przy niektórych kościołach a także liczne zachowane zabudowania zagrodowe.

W studium obejmuje się ochroną te obiekty w zakresie ich historycznej bryły, kształtu dachu, kompozycji elewacji, podziałów stolarki okiennej i drzwiowej, detalu architektonicznego. Działania inwestycyjne prowadzone na tych obiektach powinny służyć konserwacji i ochronie ich cech zabytkowych. Ponieważ na odbiór obiektów wpływa ich otoczenie, zabudowę sąsiadującą z obiektami o wartościach kulturowych należy kształtować na zasadzie dobrego sąsiedztwa w celu wytworzenia harmonijnej przestrzeni.

Wykaz innych zabytków nieruchomych na terenie gminy Czarne znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji przedstawiono w tabeli nr II.4.3.

4.3.2.2 Zasady ochrony założeń dworsko-parkowych

Na terenie wiejskim zlokalizowane są zespoły dworsko-parkowe znajdujące się **w wojewódzkiej ewidencji zabytków jak w Tabeli nr II..3**

Zasady ochrony założeń dworsko-parkowych obejmują zabytkowe dwory lub pałace oraz ich reliktów wraz z otaczającą zabudową i założeniami krajobrazowo-parkowymi wchodzącymi w skład tych założeń (bez względu na stan zachowania).

Działania konserwatorskie na terenach podworskich powinny przywrócić rangę zabytku zgodną w miarę możliwości z ideą jego powstania. Należy poddać zabiegom konserwatorskim zachowane zabytkowe zabudowania dworskie. Szczególnie należy objąć ochroną zachowane dwory i pałace, przy czym działania należy rozpocząć od zabezpieczenia tych obiektów przed postępującą degradacją, dewastacją i rozpadem, spowodowanym często brakiem należytego zabezpieczenia technicznego, w wyniku czego następuje degradacja obiektów na skutek działań atmosferycznych. Następnie należy wykonać prace inwentaryzacyjne i określić program prac konserwatorskich obejmujących zakresem zabudowę i parki dworskie.

Wszelkie działania inwestycyjne przy zabudowaniach należy uzgodnić z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków Delegatura w Słupsku poczynając od sprecyzowania programu prac konserwatorskich. W programie prac konserwatorskich należy również do istniejących wtórnych podziałów parcelacyjnych oraz ewentualnie do zrealizowanej zabudowy współczesnej, kładąc nacisk na przywrócenie w miarę możliwości wrażenia spójnej jednej przestrzeni parkowo-dworskiej (bez względu na zaistniałe parcelacje, poprzez np. zakaz grodzienia na linii własności wtórnych podziałów geodezyjnych, komponowanie zieleni w oderwaniu od w/w linii własności, kompozycja pozostałych elementów parku sprzyjająca historycznemu założeniu w jedną całość).

Kolejnym etapem powinna być realizacja, czyli działania inwestycyjne, które można podzielić na dalsze etapy. Zakres prac konserwatorskich będzie inny dla każdego z założeń podworskich zależnie od stopnia zachowania oraz od przyszłego programu użytkowania.

Podana wyżej metoda dotycząca ochrony zespołów podworskich powiedzie się tylko w jednym przypadku, tj. w takim, w którym znajdzie się inwestor z odpowiednimi środkami finansowymi, dostateczną wrażliwością i świadomością ciężką na nim odpowiedzialnością jako na właścicieli obiektu stanowiącego wartość kulturową całego społeczeństwa.

Dodać należy, że na terenie gminy praktycznie nie występują obiekty podworskie, które zostały poddane zabiegom konserwatorskim lub zostały należycie zabezpieczone przed naturalną degradacją. Są natomiast takie

zespoły, które wręcz zostały przez właścicieli w sposób świadomy bądź nieświadomy zniszczone.

Szczególną troską należy otoczyć ochroną zachowane elementy przyrodnicze wchodzące w skład dawnych założeń parkowych. Stan zachowania parków jest inny w każdym z założeń parkowych i główne zasady ich ochrony powinny polegać na zinwentaryzowaniu zieleni z jednoczesnym rozpoznaniem lokalnych warunków gruntowo-glebowych i z zaewidencjonowaniem nie tylko starodrzewu, ale również zieleni średniej i zieleni niskiej (naturalnie wykształconej zieleni tworzącej poszyciu parku – runo). Kolejnym etapem powinna być ocena stanu technicznego zieleni i podjęcie działań prewencyjnych przed dalszą degradacją (np. zabezpieczenie terenu poprzez jego ogrodzenie, zasypianie niekontrolowanych wykopów dokonanych przez rabunkową działalność człowieka oraz usunięcie gruzu i odpadów). Po dokonaniu prac interwencyjnych należy przystąpić do określenia programu prac konserwatorskich polegających na przeprowadzeniu kwerendy i szczegółowych badań hydrologicznych. W oparciu o wyżej wymienione należy określić zakres prac konserwatorskich oraz ewentualny zakres prac rekonstrukcyjnych założenia parkowego.

Ostatni etap prac konserwatorskich to jest realizacja zatwierdzonego programu prac konserwatorskich w celu zachowania i stopnia odtworzenia założeń parkowych w zakresie określonym indywidualnie dla każdego założenia. **Podano zasady ochrony wybranych, przykładowych założeń dworsko-parkowych w Biernatce i Łoży.**

1) Założenie dworsko-parkowe w Biernatce

Biernatka to mała wioska o przewadze rozproszony zabudowy zagrodowej z relikami założenia podworskiego i zabytkowego parku z 2 połowy XIX w. zarówno z zabytkowej zabudowy jak i parku zachowały się tylko nieliczne pozostałości, które niestety ulegają ciągłej degradacji w wyniku zaistniałych wtórnych podziałów, braku jednego właściciela oraz prowadzenia remontów sprzecznych z zasadami konserwatorskimi, a także w wyniku świadomego niszczenia starodrzewu.

Założenie dworsko-parkowe w Biernatce składało się z pałacu, zabudowań dworskich wokół rozległego majdanu oraz parku południowego (przylegającego do pałacu) oraz rozległego parku leśnego (po północnej stronie zabudowań założenia).

Park dworski o założeniu krajobrazowo – leśnym powstał w II połowie XIX wieku w stylu angielskim i składał się z dwóch wyraźnie oddzielonych od siebie zabudowaniami folwarcznymi części. W części wschodniej znajdował się dwór, wybudowany wg źródeł w 1800 r., który przypuszczalnie został zniszczony na miejscu którego na przełomie XIX i XX wieku wybudowano drugi istniejący do chwili obecnej. Można przypuszczać, iż razem z pierwszym dworem powstała najstarsza część parku – aleja bukowa. Dopiero w II połowie XIX wieku założono w nawiązaniu do istniejącej alei i dworu naturalistyczny park leśny, wykorzystując bogatą, pofałdowaną rzeźbę terenu.

Południowy kompleks parku tworzył drzewostan świerkowo-bukowy ograniczony od zachodu szpalerem świerku. Przez tę część parku prowadziło kilka dróg i ścieżek o charakterze użytkowym. W jego południowym rogu wybudowano małą kapliczkę.

Przed dworem założono klomb i podjazd. Z drugiej strony pałacu kilka luźnych nasadzeń jodły i buka przechodziło w drzewostan bukowy z prostokątną polaną. Od północy przylegała do parku duża łąka, na której na przełomie XIX i XX wieku założono sad, który ograniczono od północy i zachodu szpalerem świerków i daglezi. Szpaler ten załamany pod kątem prostym zlikwidował widok z pałacu na zabudowania folwarczne. Zastosowano przerwy w szpalerze w celu otwarcia widoku na zachodnią część parku i rosnący przy drodze wiejskiej (obecnie szosie) dąb oraz na obniżone łąki na północy.

Stan zachowania założenia dworskiego jest znikomy i mocno przebudowany a także uległ licznym wtórnym podziałom parcelacyjnym i dodatkowo został uzupełniony nową prawdopodobnie nielegalną zabudową

w formie gospodarczych budynków o substandardowych formach. W bezpośrednim sąsiedztwie dawnego dworu zlokalizowany był park w stylu angielskim z przepiękną aleją bukową. Niestety park ten jest sukcesywnie niszczone (prace „archeologiczno – poszukiwawcze” skarbów przez nieznaną sprawcę) oraz poprzez rabunkową wycinkę zabytkowego starodrzewu na cele opałowe. Proces ten trwa i trwa nieprzerwanie w dalszym ciągu. W skład zespołu dworsko – parkowego wchodził drugi park zlokalizowany po północnej stronie założenia dworskiego. Park ten powstał w stylu naturalistycznego parku leśnego z bardzo wieloma urządzeniami hydrotechnicznymi wykorzystującymi przepływ wód i rzeźbę terenu. Oczywiście przepływ wód i rzeźba terenu zostały przez twórców parku uwypuklone tworząc liczne atrakcje rekreacyjne: mostki, zapory, śluzy, kaskady, kopce itp. Ponieważ park ten został wchłonięty przez otaczającą zieleni ochroniło go to a przynajmniej zabezpieczyło przed nadmierną dewastacją ludzką (w przeciwieństwie do wschodniego parku bezpośrednio sąsiadującego z dworem).

Działania konserwatorskie powinny polegać na natychmiastowym zabezpieczeniu przed dalszą celową wycinką drzew parku wschodniego (np. wygrodenienie terenu). Dalsze działania powinny odbywać się z zasadami opisanymi w ogólnych zasadach ochrony parków. Dodać należy że zespół dworski został poddany wtórnym podziałom parcelacyjnym co trzeba uwzględnić w projektowanych pracach konserwatorskich i wytycznych inwestycyjnych, które powinny zmierzać do zagospodarowania terenu spójnego i jednolitego dla założenia dworskiego i nie uwypuklającego współczesnych podziałów własnościowych.

2) Założenie dworsko-parkowe w Łoży

Park w zespole dworsko-parkowym w Łoży został założony w końcu XVIII w. w stylu angielskim krajobrazowo-romantycznym. W otoczeniu parku zlokalizowany był dwór, który niestety się nie zachował. Park nie posiadał układów symetrycznych. Na polanie przed pałacem rosły luźno różne gatunki drzew ograniczone po bokach szpalerami. Na terenie parku znajdowały się elementy małej architektury: altany, fontanny, klomby. Od pałacu, pomiędzy altanami tarasową drogą parkową do stawu w zachodniej części parku biegła oś widokowa. Od północy park zamykała aleja drzew a od południa sad owocowy. Obok sadu znajdowały się oranżeria, zwierzyńiec, warzywnik z domkiem ogrodnika. Zabudowania gospodarcze folwarku zajmowały południowo-wschodnią część założenia. Zlokalizowane były przy dużym dziedzińcu przez który prowadziła droga wjazdowa z murem i bramą. Teren parku ogrodzony był ze wszystkich stron siatką ozdobną na podmurówce z kamienia i cegły.

Na skraju wsi zlokalizowany jest zespół podworski z zachowaną w znacznej mierze zabudową gospodarczą, bez dworu i z relikami parku. Obecny właściciel wykonuje roboty remontowe i rekonstrukcyjne niestety w sposób niezgodny ze sztuką konserwatorską. Zachowane obiekty posiadają duży walor architektoniczny z cennymi detalami architektoniczno-rzeźbiarskimi na elewacjach, więc prowadzenie nieprofesjonalnych działań inwestycyjnych w ich zakresie może wyrządzić obiektom zabytkowym więcej szkody niż pożytku. Założenie parkowe nie było systematycznie konserwowane i utrzymywane przez co uległo degradacji na skutek niekontrolowanych przerostów zieleni o charakterze leśnym. Układ założenia parkowego jest obecnie całkowicie nieczytelny, podszycie jest przekształcone w skutek robót „archeologów-amatorów”. Obecny właściciel wykonuje w/w prace remontowe w obiektach zabytkowych, natomiast park nie jest jego przedmiotem zainteresowania. Aby ochronić założenie parkowe należy podjąć niezbędne działania interwencyjne omówione wyżej (wygrodzić teren, zabezpieczyć przed dalszą degradacją). Elementem sprzyjającym rekonstrukcji założenia dworsko-parkowego jest brak drobnych wtórnych podziałów parcelacyjnych i realizacji na terenie parku nowej zabudowy co często występuje w innych założeniach dworsko-parkowych.

**Tabela nr II.4.3 Wykaz innych zabytki nieruchomości na terenie gminy Czarne
znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji zabytków**

Lp	Miejscowość	Nr	Obiekt	Data powstania	Material	Uwagi
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
CZARNE						
1.	Biernatka	—	Zespół dworsko-folwarczny	—	murowany	
2.	Biernatka	—	pałac	XIX/XX w., 1965-1970 r.	murowany	
3.	Bińcze	—	Zespół folwarczny	Pocz. XX w.	—	
4.	Bińcze	—	Magazyn zbożowy	1924 r.	murowany /cegłany	
5.	Bińcze	—	oficyna	1889 r.	murowany	
6.	Bińcze	—	obora	1910 r.	murowany	
7.	Bińcze	—	gorzelnia	pocz. XX w.	murowany	
8.	Bińcze	—	mleczarnia	k. XIX w.	murowany	
9.	Bińcze	—	kuźnia	pocz. XX w.	murowany	
10.	Bińcze	—	budynek gospodarczy	pocz. XX w.	murowany	
11.	Bińcze	—	ruiny kapliczki	poł. XIX w.	murowany	
12.	Domisław Dolny	21	dwór	Ok. 1920 r.	murowany /cegłany	
13.	Domisław Górny	46	pałac	Ok. 1910 r.	murowany /cegłany	
14.	Domisław Górny	—	zespół pałacowo-folwarczny	1895-1905 r., 1910 r.	—	
15.	Domisław	62	gajówka	—	—	
16.	Kijno	—	zespół dworsko-folwarczny	Pocz. XX w.	—	
17.	Krzemieniewo	15	bud. mieszkalny	2 poł. XIX w.	szachulcowy	
18.	Krzemieniewo	21	dwór	2 poł. XIX w.	murowany /cegłany	
19.	Łoża	—	zespół folwarczny	k. XIX w., do II WŚ	—	
20.	Łoża	—	wielofunkcyjny budynek gospodarczy	1890 r.	murowany /cegłany	
21.	Łoża	—	chlewnia	1900 r.	murowany /cegłany	
22.	Łoża	—	wozownia ze stolarnią	1900 r.	murowany	
23.	Łoża	—	silos	k. XIX w.	murowany	
24.	Łoża	—	bud. gospodarczy	1943 r.	murowany	
25.	Nadziejewo	—	dzwonnica	XVIII w.	drewniany	
26.	Nadziejewo	28	dom	k. XIX w.	murowany	
27.	Raciniewo	—	dzwonnica	XIX w.	drewniany	
28.	Sokole	14	bud. mieszkalny	2 poł. XIX w.	ryglowy	
29.	Sokole	—	zespół dworsko-folwarczny	pocz. XX w.	—	
30.	Wyczechy	—	zespół folwarczny	—	—	
31.	Wyczechy	—	dom mieszkalny	pocz. XX w.	murowany /cegłany	
32.	Wyczechy	—	dom mieszkalny	1936 r.	murowany /cegłany	
33.	Wyczechy	—	dom mieszkalny	1930 r.	murowany /cegłany	
34.	Wyczechy	—	stodoła	1937 r.	drewniana	
35.	Wyczechy	—	silosy	1944 r.	murowane	
36.	Wyczechy	—	obora i spichlerz	Ok. 1910 r.	murowany /cegłany	

4.3.3. Zasady ochrony innych zabytków nieruchomych postulowanych w studium do objęcia ochroną konserwatorską

Na terenie gminy zlokalizowanych jest szereg zabytków o zachowanych wartościach kulturowych, które w studium postuluje się objąć ochroną konserwatorską. Ustala się więc zasady ochrony tych zabytków jak dla zabytków znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji zabytków. Spośród obiektów zabytkowych, postulowanych do objęcia ochroną konserwatorską wymienionych w punkcie I.6.3 Uwarunkowań na szczególną uwagę zasługują relikty zachowanych zab. ytkowych cmentarzy oraz założenia dworsko-parkowe.

4.3.3.1 Zasady ochrony cmentarzy

Obszary te zostały oznaczone w studium symbolem „CM” z kolejnym numerem.

W gminie zlokalizowanych jest 21 cmentarzy nieobjętych ochroną prawną. Cmentarze te przez długi okres nie były otoczone żadną opieką. W związku z tym uległy znacznej degradacji z powodu braku konserwacji, a często z powodu celowej dewastacji dokonanej przez człowieka. Przystępując do ochrony zabytkowych cmentarzy w pierwszej kolejności należy podjąć działania zatrzymujące dalszy proces ich dewastacji. W związku z tym należy oznakować ich lokalizację oraz przeprowadzić inwentaryzację geologiczną, pomiarową i fotograficzną określającą ich stan zachowania. W następnej kolejności należy opracować program prac konserwatorskich w celu przystąpienia do konserwacji i rewitalizacji w zakresie określonym w w/w programie.

W gminie Czarne występują niżej wymienione historyczne cmentarze i ich relikty:

- CM1 – historyczny, nieczynny cmentarz ewangelicki w Biernatce,
- CM2 – historyczny, nieczynny cmentarz ewangelicki w Bińczu,
- CM3 – historyczny, czynny cmentarz ewangelicko-katolicki w pomiędzy Bińczem i Glinianą Górą,
- CM4 – historyczny, nieczynny cmentarz ewangelicki w Domisławie Górnym,
- CM5 – historyczna podziemna krypta grobowa dawnych właścicieli zespołu dworskiego w Domisławiu Górnym,
- CM6 – historyczny, nieczynny cmentarz rodowy dawnych właścicieli zespołu dworskiego w Domisławiu Dolnym,
- CM7 – historyczny, czynny cmentarz ewangelicki w Krzemieniewie,
- CM8 – historyczny, nieczynny cmentarz ewangelicki w przysiółku Łędycezek II w obrębie Krzemieniewo,
- CM9 – historyczny, nieczynny cmentarz ewangelicki w przysiółku Prądy w obrębie Krzemieniewo,
- CM10 – historyczny, nieczynny cmentarz ewangelicki w pobliżu przysiółka Łomczewko,
- CM11 – historyczny, nieczynny cmentarz ewangelicki w Łozach,
- CM12 – historyczny, nieczynny cmentarz ewangelicki w Nadziejewie przy drodze wojewódzkiej nr 201,
- CM13 – historyczny, nieczynny cmentarz katolicki w Nadziejewie w rzędzie zabudowań,
- CM14 – historyczny, nieczynny cmentarz ewangelicki w przysiółku Wronkowo w obrębie Nadziejewo,
- CM15 – historyczny, nieczynny cmentarz ewangelicki w przysiółku Przygórze w obrębie Raciniewo,
- CM16 – historyczny, nieczynny cmentarz ewangelicki w Sierpowie,
- CM17 – historyczny, nieczynny cmentarz ewangelicki w Sokolu,
- CM18 – historyczny, nieczynny cmentarz ewangelicki w nieistniejącym przysiółku Łędycezek I w obrębie Sokole,
- CM19 – historyczny, nieczynny cmentarz ewangelicki w pobliżu nieistniejącego przysiółka Łędycezek I w obrębie Sokole,
- CM20 – historyczny, nieczynny cmentarz ewangelicki w przysiółku Domyśl w obrębie Sokole,
- CM21 – historyczny, nieczynny cmentarz ewangelicki w Wyczechach.

Schemat występowania zabytkowych cmentarzy przedstawiono na załączniku graficznym nr 47.

4.3.3.2 Zasady ochrony założen dworsko-parkowych

Zasady ochrony założen dworsko-parkowych powinny być wynikiem stanu zachowania oraz indywidualnych walorów kulturowych. Poniżej podano zasady ochrony założen dworsko-parkowych na przykładzie założenia w Sierpowie i Raciniewie

1) Założenie dworsko-parkowe w Raciniewie

Raciniewo to mała wieś ulicowa położona w oddaleniu od szlaków komunikacyjnych z zabytkowym, drewnianym, szachulcowym kościołem zlokalizowanym na wzgórzu przy drodze wjazdowej do wsi. Kościół filialny p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej parafii w Bińcu jest wpisany do Rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wraz z otoczeniem, czyli zabytkowym cmentarzem i położoną na jego terenie dzwonnica. Układ wsi tworzy kilka zagród w większości o zachowanych zabytkowych, nieprzekształconych formach architektonicznych i w związku z tym cała wieś stanowi dużą wartość kulturową zabudowy ruralistycznej. Po dawnym folwarku zlokalizowanym w centrum wsi nie zachowała się zabudowa ani układ przestrzenny. Z założenia podworskiego zachowały się jedynie relikty bramy wjazdowej do folwarku i budynków gospodarczych.

Założenie dworsko-parkowe w Raciniewie założone zostało w płn-zach. części Raciniewa, w połowie XIX wieku, w stylu krajobrazowym o charakterze leśnym. Na jego pld-zach. skraju usytuowano średniej wielkości pałac, który zniszczony został po II wojnie światowej. Od pałacu w kierunku pld-wsch. aż do bramy wjazdowej prowadziła, będąca obecnie w stanie szczątkowym, droga ze szpalerem świerkowym. W centralnej części parku usytuowano staw, do którego od głównej alei, dochodziły boczne alejki. Na północ od parku rozciągały się zabudowania gospodarcze, przy których zlokalizowane były trzy dęby o charakterze pomnikowym. Po pałacu spalonym w 1945 r. pozostały jedynie ślady fundamentów podobnie jak po zabudowaniach gospodarczych, które zostały rozebrane w latach późniejszych. Świerkowy szpaler parku został mocno przerzedzony, staw został zamulony i zanieczyszczony, a żadna z dawniej istniejących alei nie jest czytelna. Jak wspomniano wyżej w założeniu dworsko parkowym zachowały się w zasadzie fundamenty zabudowy gospodarczej oraz pojedyncze drzewa, z których nie da się odczytać pierwotnego układu założenia dworsko parkowego. W tym przypadku nie jest możliwe przywrócenie temu obiektowi historycznej formy dworsko –parkowej, przy wykluczeniu działań rekonstrukcyjnych, które są możliwe, lecz w naszej rzeczywistości ekonomicznej nierealne. Realnym natomiast działaniem konserwatorskim mogą być działania zabezpieczające zachowanych reliktyw parku przed dalszą wycinką i dewastacją i objęcie całego obszaru działaniami polegającymi na rekompozycji historycznego założenia, polegającym na wytworzeniu współczesnej formy rekreacyjnej z wkomponowanymi czytelnymi reliktywami kulturowymi (zabytki przyrody oznakowane i oznakowane fundamenty zabytkowych budynków) wkomponowane w nowy układ przestrzenny np. parku wiejskiego).

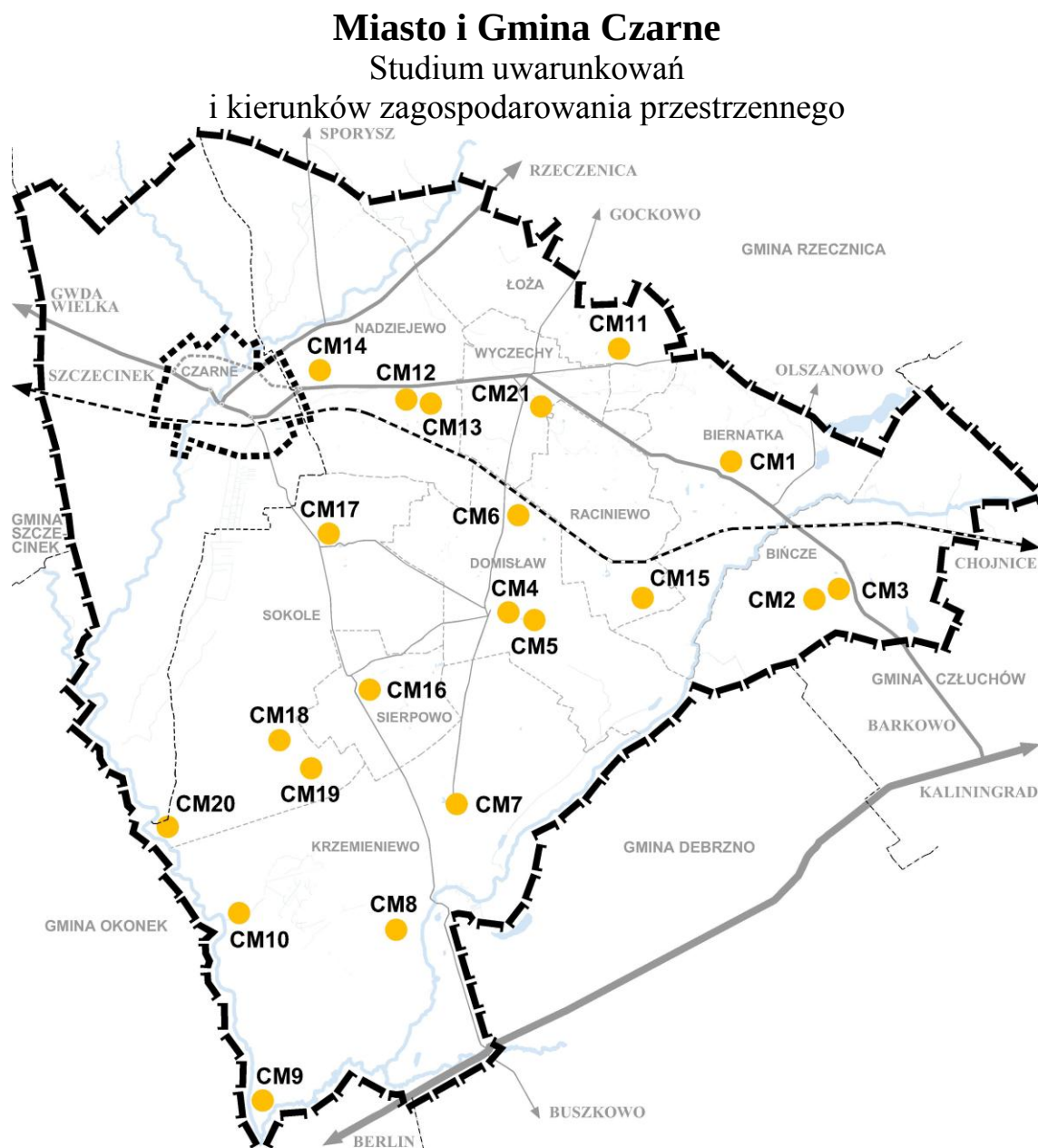
4) Założenie dworsko-parkowe w Sierpowie

W kierunku południowo-wschodnim od wsi Sierpowo zlokalizowany był dawny zespół folwarczno-dworski składający się z dworu z parkiem i podwórza gospodarczego, który został przekształcony w PGR. Dwór z zabudowaniami gospodarczymi rozebrano, zachowały się jedynie relikty parku. Na miejscu dawnej zabudowy gospodarczej inwestor (przedsiębiorstwo „Zielony Dąb”) wybudował współczesne zabudowania tartaczne, a na miejscu dawnego dworu budynek mieszkalno – biurowy. Zespół dworsko –parkowy w Sierpowie został założony w I połowie XIX wieku w stylu krajobrazowym z elementami stylu francuskiego. Część północno – wschodnią parku stanowi duży kompleks drzewostanu bukowo –lipowego, który od północy otoczony był aleją lipową ze szpalerami

buków po bokach. Od wschodu i południa granicę kompleksu stanowiły stare aleje bukowe. Droga parkowa prowadząca od dworu do wschodniej alei bukowej dzieliła park na dwie części, stanowiąc oś kompozycji. W północnej części usytuowano altanę, natomiast w południowej części prostokątna polanę. Południowa część przeznaczona była na sad i warzywnik, otoczony strzyżonym żywopłotem klonowo-lipowym. Otoczenie dworu stanowiła od strony wschodniej polana, natomiast od zachodu usytuowany był podjazd, klomb i półkoliście posadzony szpaler klonowy. Zabytkowy park został przez nowego właściciela uporządkowany i zagospodarowany. Niestety podczas konserwacji założenia parkowego właściciel popełnił kilka błędów, które należałoby naprawić. Teren parku został obsadzony obcymi historycznie gatunkami zieleni w formie żywopłotu z tui, nie odtworzono historycznych ścieżek i nie uzupełniono naturalnego runa parku zasiewając je trawą. Działania te spowodowały, że zabytkowy park nie sprawia wrażenia zabytkowego założenia parkowego lecz tworzy wrażenie wytrzebionego lasu z zasianą piłkarską murawą. Niewątpliwą zaletą zachowanego założenia parkowego jest brak podziałów parcelacyjnych. W związku z tym uznając wysiłek inwestora w zakresie pielęgnacji parku, stwierdzić trzeba, że zabrakło fachowej konsultacji konserwatorsko – przyrodniczej, która ukierunkowałaby zamierzenia inwestora w tym zakresie w celu osiągnięcia pożądanego efektu konserwatorskiego.

Działania konserwatorskie w Sierpowie powinny polegać przede wszystkim na usunięciu elementów małej architektury i likwidacji nowych nasadzeń, które zostały zrealizowane niezgodnie z zasadami sztuki konserwatorskiej i które są obce historycznym zasadom kształtowania parku.

Schemat lokalizacji zespołów dworsko-parkowych wpisanych do rejestru zabytków i znajdujących się w ewidencji zabytków przedstawiono na załączniku graficznym Nr 48.

SCHEMAT LOKALIZACJI ZABYTEKOWYCH CMENTARZY
na terenach wiejskich

OZNACZENIA GRAFICZNE

- granica gminy Czarne
- granica miasta Czarne
- granica obrębu Czarne
- cmentarze zabytkowe

Załącznik graficzny NR 47

SCHEMAT LOKALIZACJI ZABUDOWY ZESPOŁÓW DWORSKO-PARKOWYCH

OZNACZENIA GRAFICZNE

- granica gminy Czarne
- granica miasta Czarne
- granica obrębu Czarne
- założenia dworsko parkowe wpisane do Rejestru Zabytków
- założenia dworsko parkowe wpisane do Ewidencji Zabytków

Załącznik graficzny NR 48

II.4.4. Zasady ochrony zabytków archeologicznych

II.4.4.1 Miasto Czarne

Na obszarze miasta i obrębu Czarne znajduje się 17 stanowisk archeologicznych ujętych w Rejestrze Zabytków Województwa Pomorskiego i Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków Archeologicznych. Dzieli się one na 4 strefy o różnym stopniu ochrony archeologicznej:

- „W” („Wa” i „Wb”) strefy pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej,
- „W.I” strefa pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej,
- „Wm.II” strefy częściowej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej,
- „Wm.III” strefy ograniczonej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej.

Wykazy stanowisk archeologicznych „W”, „W.I”, „Wm.II” i „Wm.III” w mieście Czarne przedstawiono w tabelach nr II.4.4, II.4.5, II.4.6, II.4.7.

Schemat rozmieszczenia stanowisk archeologicznych w mieście Czarne przedstawiono na załączniku graficznym nr 25.

1) Obiekty i obszary archeologiczne wpisane do rejestru zabytków województwa pomorskiego objęte są strefami „Wa” i „Wb” pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej

Na terenie miasta Czarne znajdują się dwa obiekty i obszary archeologiczno-konserwatorskie objęte strefami „Wa” i „Wb”, wpisane do rejestru zabytków województwa pomorskiego obejmujące:

- ruiny zamku i dworu obronnego z relikami zachowanych murów obronnych, baszt i fos z podziemnymi relikami architektoniczno-archeologicznymi (strefa „Wa”) wpisane do Rejestru Zabytków pod numerem A-96 decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Koszalinie Nr 163 z dnia 21.02.1959r.,
- kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP wraz z otoczeniem i podziemnymi relikami pradziejowej i średniowiecznej przestrzeni osadniczej (strefa „Wb”) wpisane do Rejestru Zabytków pod numerem A-1672 decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Słupsku Nr PSOZ-I-5340/25/98 z dnia 10.09.1998r..

Wyklucza się, bez pozwolenia Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Delegatura w Słupsku, wszelką działalność inwestycyjną, zwłaszcza związaną z pracami ziemnymi, zmianą funkcji i podziałem terenu bądź przekształceniem krajobrazu. Wszelkie prace archeologiczne i wykopaliskowe wolno prowadzić tylko za zezwoleniem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (Ustawa z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, Dz. U. Nr 162 poz. 1568 ze zm.).

Wyznacza się następujące kierunki polityki przestrzennej w strefie „Wa” i „Wb” pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej:

- prowadzenie działalności inwestycyjnej po przeprowadzeniu archeologicznych badań ratowniczych – tylko za zezwoleniem i w zakresie określonym przez Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Delegatura w Słupsku (na zasadach

określonych przepisami szczegółowymi dot. ochrony dóbr kultury),

- archeologiczne badania ratownicze wyprzedzające prace ziemne inwestycyjne należy wykonać przed zmianą funkcji terenów, parcelacją, lokalizacją zabudowy, budową systemów infrastruktury technicznej i dróg, itp.,
- zakaz lokalizacji wszelkich inwestycji na terenach stanowisk o własnej formie krajobrazowej (ruiny zamku i dworu obronnego) i na obszarach bezpośrednio do nich przylegających,
- sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w taki sposób, by zawarte w nich ustalenia szczegółowe stwarzały obowiązek ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego,
- wymóg uzgodnienia wszystkich planów i projektów dotyczących terenów wyznaczonej strefy z Pomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków Delegatura w Słupsku,
- adaptacja i włączenie w strukturę funkcjonalną miasta, wartościowych elementów dziedzictwa archeologicznego,
- prowadzenie wspólnego działania na rzecz aktualizacji zasobów archeologicznego dziedzictwa kulturowego.

2) Obiekty i obszary archeologiczne wpisane do Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków Archeologicznych objęte są strefami:

- **„W.I” pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej** (1 stanowisko - średniowieczne miasto lokacyjne oznaczone nr AZP 25-28 w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków Archeologicznych),
- **„Wm.II” częściowej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej** (1 stanowisko - osada kultury łużycko-pomorskiej, wielbarskiej, wczesnośredniowieczna oznaczona nr AZP 25-28/12 w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków Archeologicznych),
- **„Wm.III” ograniczonej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej** (13 stanowisk oznaczonych nr AZP 25-28/3, AZP 25-28/5, AZP 25-28/9, AZP 25-28/11, AZP 25-28/13, AZP 25-28/14, AZP 25-28/16, AZP 25-28/17 i AZP 26-28/1, AZP 26-28/2, AZP 26-28/3, AZP 26-28/4, AZP 26-28/5 w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków Archeologicznych).

Przyjmuje się następujące ogólne formalno-prawne kierunki ochrony stanowisk archeologicznych objętych strefami „W.I”, „Wm.II”, „Wm.III” ochrony archeologiczno-konserwatorskiej:

- wpisanie do ewidencji zabytków (na podstawie art. 13 ust. 2 ustawy „o ochronie zabytków...”) i prowadzenie wspólnego działania na rzecz aktualizacji zasobów archeologicznego dziedzictwa kulturowego,
- objęcie i sprawowanie ochrony na podstawie zapisów aktów prawa miejscowego, a w szczególności miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w taki sposób, by zawarte w nich ustalenia szczegółowe stwarzały obowiązek ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego.

a) Strefa „W.I” pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej obejmująca średniowieczne miasto

lokacyjne oznaczone nr AZP 25-28 w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków Archeologicznych

Strefą obejmuje się obszar miasta lokacyjnego z otoczeniem, ujęty w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków. Ochroną otacza się więc wszystkie znajdujące się na tym obszarze struktury przestrzeni osadniczej miasta wczesnośredniowiecznego i średniowiecznego w postaci obiektów archeologicznych i warstw kulturowych, w tym pozostałości zabudowy: np. domów, chat, ulic i traktów, warsztatów rzemieślniczych, murów i umocnień obronnych oraz pierwotnego układu przestrzennego miasta oraz innych elementów archeologicznego dziedzictwa kulturowego.

Wyznacza się następujące szczegółowe kierunki ochrony stanowisk archeologicznych objętych strefą „W.I”:

- prowadzenie działalności inwestycyjnej po przeprowadzeniu archeologicznych badań ratowniczych wyprzedzających zainwestowanie terenu bądź archeologicznych badań interwencyjnych (w zależności od charakteru inwestycji i oceny jej wpływu na zachowanie archeologicznego dziedzictwa kulturowego) za pozwoleniem i w zakresie określonym przez Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Delegatura w Słupsku (na zasadach określonych przepisami szczegółowymi dot. ochrony dóbr kultury),
- archeologiczne badania ratownicze wyprzedzające prace inwestycyjne należy wykonać przed zmianą funkcji terenu, lokalizacją zabudowy, budową systemów infrastruktury technicznej i dróg, itp.,
- wymóg uzgodnienia wszystkich planów i projektów dotyczących terenów wyznaczonej strefy ochrony archeologicznej z Pomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków Delegatura w Słupsku,
- adaptacja i włączenie w strukturę funkcjonalną miasta, wartościowych elementów dziedzictwa archeologicznego.

b) Strefa „Wm.II” częściowej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej obejmująca osadę kultury łużycko-pomorskiej, wielbarskiej, wczesnośredniowieczną oznaczona nr AZP 25-28/12 w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków Archeologicznych

Strefą obejmuje się stanowiska archeologiczne posiadające istotne wartości dla dziedzictwa kulturowego gminy i budujące jej lokalną tożsamość. Na terenie miasta Czarne jedno stanowisko archeologiczne prezentuje takie wartości. Jest to osada kultury łużycko-pomorskiej, wielbarskiej, wczesnośredniowieczna.

Wyznacza się następujące szczegółowe kierunki ochrony stanowiska archeologicznego objętego strefą „Wm.II”:

- wymóg przeprowadzenia na obszarze płaskiego stanowiska (w zasięgu jego występowania) archeologicznych badań ratowniczych wyprzedzających proces zainwestowania terenu związany z pracami ziemnymi (takich jak: lokalizacja zabudowy, zmiana funkcji i podziały terenu, melioracje, budowa systemów infrastruktury technicznej i dróg, zalesienia, itp.), w trakcie których może dojść do naruszenia

oraz zniszczenia warstw i obiektów archeologicznych zalegających pod powierzchnią ziemi,

- zakres niezbędnych do wykonania badań archeologicznych określa Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków Delegatura w Słupsku w wydany na wniosek inwestora pozwoleniu (na zasadach określonych przepisami szczegółowymi dot. ochrony zabytków). Po zakończeniu badań archeologicznych teren może być trwale zainwestowany,
- wymóg uzgodnienia wszystkich planów i projektów dotyczących terenów wyznaczonych strefy ochrony konserwatorskiej z Pomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków Delegatura w Słupsku,
- adaptacja i włączenie w strukturę funkcjonalną miasta, wartościowych elementów dziedzictwa archeologicznego.

c) Strefy „Wm.III” ograniczonej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej obejmujące 13 stanowisk oznaczonych nr AZP 25-28/3, AZP 25-28/5, AZP 25-28/9, AZP 25-28/11, AZP 25-28/13, AZP 25-28/14, AZP 25-28/16, AZP 25-28/17 i AZP 26-28/1, AZP 26-28/2, AZP 26-28/3, AZP 26-28/4, AZP 26-28/5 w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków Archeologicznych Strefami obejmuje się stanowiska archeologiczne o mniejszej lub nierozpoznanej wartości kulturowej. Na terenie miasta Czarne znajduje się 13 takich stanowisk archeologicznych.

Wyznacza się następujące szczegółowe kierunki ochrony stanowisk archeologicznych objętych strefą „Wm.III”:

- wymóg przeprowadzenia na obszarach stanowisk archeologicznych badań interwencyjnych o charakterze nadzoru archeologicznego nad pracami ziemnymi realizowanymi w trakcie procesu inwestycyjnego. Zakres niezbędnych do wykonania badań archeologicznych określa Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków Delegatura w Słupsku w wydany na wniosek inwestora pozwoleniu (na zasadach określonych przepisami szczegółowymi dot. ochrony zabytków).
- po rozpoznaniu wartości kulturowych stanowisk archeologicznych na podstawie wyników archeologicznych badań interwencyjnych, w szczególnych przypadkach, może być niezbędnie przeprowadzenie archeologicznych badań ratowniczych, w zakresie określonym przez Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Delegatura w Słupsku w wydany na wniosek inwestora pozwoleniu (na zasadach określonych przepisami szczegółowymi dot. ochrony zabytków). Po zakończeniu badań archeologicznych teren może być trwale zainwestowany,
- wymóg uzgodnienia wszystkich planów i projektów dotyczących terenów wyznaczonych strefy ochrony konserwatorskiej z Pomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków Delegatura w Słupsku,
- adaptacja i włączenie w strukturę funkcjonalną miasta, wartościowych elementów dziedzictwa archeologicznego.

Tabela nr II.4.4. Stanowiska archeologiczne w mieście Czarne objęte strefą „W” pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej

Lp.	Nr strefy na rysunku studium	Lokalizacja	Nr stanowiska w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków AZP	Funkcja	Wpis do rejestru zabytków
1.	2.	3.	4.	5.	6.
1.	Wa	Miasto Czarne - centrum	AZP 25-28	Ruiny zamku i dworu obronnego z zachowanymi i podziemnymi relikami murów, baszt i fosy	Decyzja Wojewódzkiego Konserwatora w Koszalinie Nr 163 z dnia 21.02.1959 r. poz. rej. zab. A-96
2.	Wb	Miasto Czarne - centrum	AZP 25-28	Kościół Parafialny pw. Wniebowzięcia NMP wraz z otoczeniem z zachowanymi relikami podziemnymi osadniczymi	Decyzja Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Słupsku Nr PSOZ-I-5340/25/98 z dnia 10.09.1998 r. poz. rej. A-1672

Dane z opracowania „Uwarunkowania ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Czarne”, Iwona Kozerska, 2009r.

Tabela nr II.4.5. Stanowiska archeologiczne w mieście Czarne objęte strefą „W.I” pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej

Lp.	Nr strefy na rysunku studium	Lokalizacja	Nr stanowiska w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków AZP	Funkcja
1.	2.	3.	4.	5.
1.	W.I.	Miasto Czarne - centrum	AZP 25-28	Obszar miasta lokacyjnego z otoczeniem obejmuje struktury przestrzeni osadniczej miasta wczesnośredniowiecznego i średniowiecznego w postaci obiektów archeologicznych i warstw kulturowych, w tym pozostałości zabudowy: np. domów, chat, ulic, traktów, warsztatów rzemieślniczych, murów i umocnień obronnych oraz pierwotnego układu przestrzennego miasta oraz innych elementów archeologicznego dziedzictwa kulturowego.

Dane z opracowania „Uwarunkowania ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Czarne”, Iwona Kozerska, 2009r.

Tabela nr II.4.6. Stanowiska archeologiczne w mieście Czarne objęte strefą „Wm.II” częściowej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej

Lp.	Nr strefy na rysunku studium	Lokalizacja	Nr stanowiska w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków AZP	Funkcja - Kultura archeologiczna - Chronologia
1.	2.	3.	4.	5.
1.	Wm.II.1	ul. Człuchowska	AZP 25-28/12	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wielbarskiej, wczesnośredniowieczna

Dane z opracowania „Uwarunkowania ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Czarne”, Iwona Kozerska, 2009r.

Tabela nr II.4.7. Stanowiska archeologiczne w mieście Czarne objęte strefą „Wm.III” ograniczonej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej

Lp.	Nr strefy na rysunku studium	Lokalizacja	Nr stanowiska w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków AZP	Funkcja - Kultura archeologiczna - Chronologia
1.	2.	3.	4.	5.
1.	Wm.III.1	ul. Szosowa	AZP 25-28/3	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wczesnośredniowieczna, późnośredniowieczna
2.	Wm.III.2	ul. Długa	AZP 25-28/5	Osada późnośredniowieczna
3.	Wm.III.3	ul. Długa	AZP 25-28/9	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wczesnośredniowieczna, późnośredniowieczna
4.	Wm.III.4	ul. Człuchowska	AZP 25-28/13	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wielbarskiej
5.	Wm.III.5	ul. Człuchowska	AZP 25-28/14	Osada wczesnośredniowieczna, późnośredniowieczna
6.	Wm.III.6	ul. Człuchowska	AZP 25-28/11	Osada wczesnośredniowieczna, nowożytna
7.	Wm.III.7	obręb Czarne	AZP 25-28/16	Osada wczesnośredniowieczna, późnośredniowieczna, nowożytna
8.	Wm.III.8	obręb Czarne	AZP 25-28/17	Osada kultury wielbarskiej, wczesnośredniowieczna, późnośredniowieczna
9.	Wm.III.9	ul. Leśna	AZP 26-28/1	Osada nowożytna
10.	Wm.III.10	ul. Leśna	AZP 26-28/2	Osada nowożytna
11.	Wm.III.11	ul. Leśna	AZP 26-28/3	Osada nowożytna
12.	Wm.III.12	ul. Leśna	AZP 26-28/5	Osada wczesnośredniowieczna,
13.	Wm.III.13	ul. Leśna	AZP 25-28/4	Osada wczesnośredniowieczna, późnośredniowieczna, nowożytna

Dane z opracowania „Uwarunkowania ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Czarne”, Iwona Kozerska, 2009r

II.4.4.2 Tereny wiejskie

Na obszarze gminy wiejskiej znajduje się 111 stanowisk archeologicznych ujętych w Rejestrze Zabytków Województwa Pomorskiego i Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków Archeologicznych. Dzieli się one na 4 strefy o różnym stopniu ochrony archeologicznej:

- „W” strefa pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej,
- „W.I” strefy pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej,
- „W.II” strefy częściowej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej,
- „W.III” strefy ograniczonej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej.

Wykazy stanowisk archeologicznych „W.I”, „W.II” i „W.III” na terenie gminy wiejskiej przedstawiono w tabelach nr II.4.5, II.4.6, II.4.7.

Schemat rozmieszczenia stanowisk archeologicznych w gminie wiejskiej przedstawiono na załączniku graficznym nr 26.

1) Obiekty i obszary archeologiczne wpisane do rejestr zabytków województwa pomorskiego objęte są strefą „W” pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej

Na obszarze gminy Czarne znajduje się jedno stanowisko archeologiczne wpisane do Rejestru Zabytków pod numerem A-a-115 decyzją Wojewódzkiego Konserwatora w Słupsku Nr KL II-5350/12/87 z dnia 24.07.1987 r. Jest to zespół trzech cmentarzysk kultury pomorskiej znajdujący się nad Jez. Trzcinieckim w Biernatce.

Na obszarze stanowiska wyklucza się wszelką działalność inwestycyjną, zwłaszcza związaną z pracami ziemnymi bądź przekształceniem krajobrazu. Wszelkie prace i roboty przy zabytkach oraz prace archeologiczne i wykopaliskowe wolno prowadzić tylko za zezwoleniem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (Ustawa z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, Dz. U. Nr 162 poz. 1568 ze zm.).

Wyznacza się następujące szczegółowe kierunki ochrony stanowisk archeologicznych objętych strefą „W”:

- zachowanie i właściwe utrzymanie,
- uczytelnienie i ekspozycja w krajobrazie gminy,
- adaptacja i włączenie w strukturę funkcjonalną gminy wartościowych elementów dziedzictwa archeologicznego.

2) Obiekty i obszary archeologiczne wpisane do Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków Archeologicznych objęte są strefami:

- **„W.I” pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej** (7 stanowisk oznaczonych nr AZP 26-28/26, AZP 26-28/28, AZP 26-28/29 i AZP 26-30/15, AZP 26-30/19, AZP 26-30/24, AZP 26-30/26) w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków Archeologicznych),
- **„W.II” częściowej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej** (6 stanowisk oznaczonych nr AZP 25-28/20, AZP 25-28/28, AZP 25-28/29, AZP 25-28/43, AZP 26-28/13 i AZP 26-30/25 w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków Archeologicznych),
- **„W.III” ograniczonej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej** (97 stanowisk wpisanych do Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków Archeologicznych).

Przyjmuje się następujące ogólne formalno-prawne kierunki ochrony stanowisk archeologicznych objętych strefami „W.I”, „W.II”, „W.III” ochrony archeologiczno-konserwatorskiej:

- wpisanie do Gminnej Ewidencji Zabytków (na podstawie art. 13 ust. 2 ustawy „o ochronie zabytków...”),
- objęcie i sprawowanie ochrony na podstawie zapisów aktów prawa miejscowego, a w szczególności miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w taki sposób, by zawarte w nich ustalenia szczegółowe stwarzały obowiązek ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego.

a) Strefy „W.I” pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej obejmujące 7 stanowisk oznaczonych nr AZP 26-28/26, AZP 26-28/28, AZP 26-28/29 i AZP 26-30/15, AZP 26-30/19, AZP 26-30/24, AZP 26-30/26 w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków Archeologicznych

Strefami obejmuje się stanowiska archeologiczne o własnej formie krajobrazowej, o znaczących regionalnych i ponadregionalnych wartościach kulturowych.

Wyznacza się następujące szczegółowe kierunki ochrony stanowisk archeologicznych objętych strefą W.I:

- zakaz lokalizacji wszelkich inwestycji na terenach stanowisk o własnej formie krajobrazowej (cmentarzyska kurhanowe) i na obszarach bezpośrednio do nich przylegających,
- uczytelnienie i ekspozycja w krajobrazie gminy stanowisk posiadających własną formę krajobrazową,
- zachowanie formy krajobrazowej i topograficznej,
- adaptacja i włączenie w strukturę funkcjonalną gminy wartościowych elementów dziedzictwa archeologicznego,
- wymóg uzgodnienia wszystkich planów i projektów dotyczących terenów wyznaczonych stref ochrony archeologicznej z Pomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków delegatura w Słupsku.

b) Strefy W.II częściowej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej obejmujących 6 stanowisk oznaczonych nr AZP 25-28/20, AZP 25-28/28, AZP 25-28/29, AZP 25-28/43, AZP 26-28/13 i AZP 26-30/25 w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków Archeologicznych

Strefami obejmuje się stanowiska archeologiczne posiadające istotne wartości dla dziedzictwa kulturowego gminy i budujące jej tożsamość.

Wyznacza się następujące szczegółowe kierunki ochrony stanowisk archeologicznych objętych strefą W.II:

- wymóg przeprowadzenia na obszarze płaskich stanowisk (w zasięgu ich występowania) archeologicznych badań ratowniczych wyprzedzających proces zainwestowania terenu związany z pracami ziemnymi (takich jak: lokalizacja zabudowy, zmiana funkcji i podziały terenu, melioracje, budowa systemów infrastruktury technicznej i dróg, zalesienia, itp.), w trakcie których może dojść do naruszenia oraz zniszczenia warstw i obiektów archeologicznych залегających pod powierzchnią ziemi,
- zakres niezbędnych do wykonania badań archeologicznych określa Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków Delegatura w Słupsku w wydany na wniosek inwestora pozwoleniu (na zasadach określonych przepisami szczegółowymi dot. ochrony zabytków). Po zakończeniu badań archeologicznych teren może być trwale zainwestowany,
- wymóg uzgodnienia wszystkich planów i projektów dotyczących terenów wyznaczonych strefy ochrony konserwatorskiej z Pomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków Delegatura w Słupsku,
- adaptacja i włączenie w strukturę funkcjonalną miasta, wartościowych elementów dziedzictwa archeologicznego.

c) Strefy „W.III” ograniczonej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej obejmują 97 stanowisk wpisanych do Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków Archeologicznych

Strefami obejmuje się 97 stanowisk archeologicznych o mniejszej lub nierozpoznanej wartości kulturowej, oznaczonych w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków Archeologicznych numerami:

- AZP 25-28/18, AZP 25-28/21, AZP 25-28/22, AZP 25-28/23, AZP 25-28/24, AZP 25-28/25, AZP 25-28/26, AZP 25-28/30, AZP 25-28/31, AZP 25-28/32, AZP 25-28/33, AZP 25-28/34, AZP 25-28/35, AZP 25-28/36, AZP 25-28/37, AZP 25-28/38, AZP 25-28/39, AZP 25-28/40, AZP 25-28/41, AZP 25-28/42, AZP 25-28/44, AZP 25-28/45, AZP 25-28/46, AZP 25-28/48, AZP 25-28/49, AZP 25-28/50, AZP 25-28/51, AZP 25-28/52, AZP 25-28/53, AZP 25-28/54, AZP 25-28/56, AZP 25-28/57, AZP 25-28/58,
- AZP 25-29/1, AZP 25-29/4, AZP 25-29/14, AZP 25-29/15, AZP 25-29/16, AZP 25-29/17, AZP 25-29/18, AZP 25-29/19, AZP 25-29/20, AZP 25-29/21,
- AZP 26-28/8, AZP 26-28/9, AZP 26-28/10, AZP 26-28/11, AZP 26-28/12, AZP 26-28/14, AZP 26-28/15, AZP 26-28/16, AZP 26-28/17, AZP 26-28/18, AZP 26-28/19, AZP 26-28/20, AZP 26-28/21, AZP 26-28/22, AZP 26-28/23, AZP 26-28/24, AZP 26-28/25, AZP 26-28/27, AZP 26-28/30, AZP 26-28/31, AZP 26-28/32, AZP 26-28/33,
- AZP 26-29/1, AZP 26-29/2, AZP 26-29/3, AZP 26-29/4, AZP 26-29/5, AZP 26-29/6, AZP 26-29/7, AZP 26-29/8, AZP 26-29/9, AZP 26-29/10, AZP 26-29/14, AZP 26-29/20,
- AZP 27-28/A1, AZP 27-28/A8, AZP 27-28/A9, AZP 27-28/A10, AZP 27-28/A12, AZP 27-28/A13, AZP 27-28/B1, AZP 27-28/B2, AZP 27-28/B6, AZP 27-28/B8, AZP 27-28/B10, AZP 27-28/C2, AZP 27-28/C3, AZP 27-28/C5, AZP 27-28/C6, AZP 27-28/C7, AZP 27-28/D1, AZP 27-28/D2

Wyznacza się następujące szczegółowe kierunki ochrony stanowisk archeologicznych objętych strefą „W.III”:

- wymóg przeprowadzenia na obszarach stanowisk archeologicznych badań interwencyjnych o charakterze nadzoru archeologicznego nad

- pracami ziemnymi realizowanymi w trakcie procesu inwestycyjnego. Zakres niezbędnych do wykonania badań archeologicznych określa Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków Delegatura w Słupsku w wydanym na wniosek inwestora pozwoleniu (na zasadach określonych przepisami szczegółowymi dot. ochrony zabytków).
- po rozpoznaniu wartości kulturowych stanowisk archeologicznych na podstawie wyników archeologicznych badań interwencyjnych, w szczególnych przypadkach, może być niezbędnie przeprowadzenie archeologicznych badań ratowniczych, w zakresie określonym przez Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Delegatura w Słupsku w wydanym na wniosek inwestora pozwoleniu (na zasadach określonych przepisami szczegółowymi dot. ochrony zabytków). Po zakończeniu badań archeologicznych teren może być trwale zainwestowany,
 - wymóg uzgodnienia wszystkich planów i projektów dotyczących terenów wyznaczonych strefy ochrony konserwatorskiej z Pomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków Delegatura w Słupsku,
 - adaptacja i włączenie w strukturę funkcjonalną miasta, wartościowych elementów dziedzictwa archeologicznego

Tabela nr II.4.8. Stanowiska archeologiczne na terenie wiejskim objęte strefą W.I pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej

Lp.	Nr strefy na rysunku studium	Obręb	Nr stanowiska w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków AZP	Funkcja - Kultura archeologiczna - Chronologia
1.	2.	3.	4.	5.
1.	W.I.1	Sokole	AZP 26-28/26	Cmentarzysko kurhanowe kultury łużyckiej, osada neolityczna
2.	W.I.2	Sokole	AZP 26-28/28	Cmentarzysko kurhanowe kultury łużyckiej
3.	W.I.3	Sokole	AZP 26-28/29	Cmentarzysko kurhanowe kultury łużyckiej
4.	W.I.4	Bińcze	AZP 26-30/15	Miejsce kultu lub cmentarzysko kurhanowe kultury wielbarskiej
5.	W.I.5	Bińcze	AZP 26-30/24	Osada kultury oksywsko-wielbarskiej, cmentarzysko kultury wielbarskiej
6.	W.I.6	Bińcze	AZP 26-30/26	Cmentarzysko kurhanowe
7.	W.I.7	Bińcze	AZP 26-30/19	Cmentarzysko kurhanowe

Dane z opracowania „Uwarunkowania ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarne”, Iwona Kozerska, 2009r.

Tabela nr II.4.9. Stanowiska archeologiczne na terenie wiejskim objęte strefą W.II częściowej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej

Lp.	Nr strefy na rysunku studium	Obręb	Nr stanowiska w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków AZP	Funkcja - Kultura archeologiczna - Chronologia
1.	2.	3.	4.	5.
1.	W.II.1	Nadziejewo	AZP 25-28/28	Osada kultury łużycko-pomorskiej
2.	W.II.2	Nadziejewo	AZP 25-28/29	Osada schyłkowoneolityczna – wczesnobrązowa, kultury łużycko-pomorskiej, wielbarskiej
3.	W.II.3	Nadziejewo	AZP 25-28/20	Osada kultury oksywsko-wielbarskiej, wczesnośredniowieczna
4.	W.II.4	Nadziejewo	AZP 25-28/43	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wielbarskiej, wczesnośredniowieczna, późnośredniowieczna
5.	W.II.5	Sokole	AZP 26-28/13	Osada kultury łużycko-pomorskiej
6.	W.II.6	Bińcze	AZP 26-30/25	Osada kultury łużycko-pomorskiej, oksywsko-wielbarskiej, wczesnośredniowieczna, późnośredniowieczna

Dane z opracowania „Uwarunkowania ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarne”, Iwona Kozerska, 2009r.

Tabela nr II.4.10. Stanowiska archeologiczne na terenie wiejskim objęte strefą W.III ograniczonej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej

Lp.	Nr strefy na rysunku studium	Obręb	Nr stanowiska w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków AZP	Funkcja - Kultura archeologiczna - Chronologia
1.	2.	3.	4.	5.
1.	W.III.1	Nadziejewo	AZP 25-28/18	Grobla nowożytna, ruiny zabudowań dawnego Młyna Zamkowego
2.	W.III.2	Nadziejewo	AZP 25-28/30	Osada wczesnośredniowieczna
3.	W.III.3	Nadziejewo	AZP 25-28/31	Osada kultury oksywsko-wielbarskiej
4.	W.III.4	Nadziejewo	AZP 25-28/32	Osada kultury oksywsko-wielbarskiej
5.	W.III.5	Nadziejewo	AZP 25-28/33	Osada pradziejowa
6.	W.III.6	Nadziejewo	AZP 25-28/26	Osada wczesnośredniowieczna
7.	W.III.7	Nadziejewo	AZP 25-28/25	Osada kultury wielbarskiej, wczesnośredniowieczna
8.	W.III.8	Nadziejewo	AZP 25-28/34	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wczesnośredniowieczna
9.	W.III.9	Nadziejewo	AZP 25-28/24	Osada wczesnośredniowieczna
10.	W.III.10	Nadziejewo	AZP 25-28/23	Osada wczesnośredniowieczna
11.	W.III.11	Nadziejewo	AZP 25-28/22	Osada wczesnośredniowieczna, późnośredniowieczna
12.	W.III.12	Nadziejewo	AZP 25-28/21	Osada wczesnośredniowieczna
13.	W.III.13	Nadziejewo	AZP 25-28/35	Osada kultury łużycko-pomorskiej
14.	W.III.14	Nadziejewo	AZP 25-28/36	Osada kultury wielbarskiej
15.	W.III.15	Nadziejewo	AZP 25-28/37	Osada kultury łużycko-pomorskiej
16.	W.III.16	Nadziejewo	AZP 25-28/38	Osada wczesnośredniowieczna
17.	W.III.17	Nadziejewo	AZP 25-28/39	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wczesnośredniowieczna
18.	W.III.18	Nadziejewo	AZP 25-28/40	Osada wczesnośredniowieczna
19.	W.III.19	Nadziejewo	AZP 25-28/41	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wczesnośredniowieczna
20.	W.III.20	Nadziejewo	AZP 25-28/42	Osada neolityczna (?)
21.	W.III.21	Nadziejewo	AZP 25-28/48	Osada wczesnośredniowieczna
22.	W.III.22	Nadziejewo	AZP 25-28/49	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wczesnośredniowieczna
23.	W.III.23	Nadziejewo	AZP 25-28/50	Osada kultury łużycko-pomorskiej
24.	W.III.24	Nadziejewo	AZP 25-28/51	Osada kultury łużycko-pomorskiej
25.	W.III.25	Nadziejewo	AZP 25-28/52	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury amfor kulistych
26.	W.III.26	Nadziejewo	AZP 25-28/53	Osada kultury łużycko-pomorskiej
27.	W.III.27	Nadziejewo	AZP 25-28/54	Osada kultury wielbarskiej
28.	W.III.28	Nadziejewo	AZP 25-28/56	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wczesnośredniowieczna
29.	W.III.29	Nadziejewo	AZP 25-28/57	Osada wczesnośredniowieczna
30.	W.III.30	Nadziejewo	AZP 25-28/58	Osada wczesnośredniowieczna
31.	W.III.31	Nadziejewo	AZP 25-28/44,45,46	Osada schyłkowoneolityczno-wczesnobrązowa, kultury łużyckiej, wczesnośredniowieczna
32.	W.III.32	Wyczechy	AZP 25-29/1	Osada wczesnośredniowieczna
33.	W.III.33	Wyczechy	AZP 25-29/4	Osada pradziejowa, późnośredniowieczna
34.	W.III.34	Łoża	AZP 25-29/21	Osada wczesnośredniowieczna
35.	W.III.35	Łoża	AZP 25-29/20	Osada wczesnośredniowieczna, późnośredniowieczna
36.	W.III.36	Łoża	AZP 25-29/19	Osada wczesnośredniowieczna
37.	W.III.37	Łoża	AZP 25-29/18	Osada wczesnośredniowieczna
38.	W.III.38	Raciniewo	AZP 25-29/17	Osada wczesnośredniowieczna
39.	W.III.39	Raciniewo	AZP 25-29/16	Osada wczesnośredniowieczna
40.	W.III.40	Raciniewo	AZP 25-29/15	Osada wczesnośredniowieczna
41.	W.III.41	Raciniewo	AZP 25-29/14	Osada kultury łużycko-pomorskiej
42.	W.III.42	Sokole	AZP 26-28/8	Osada nowożytna
43.	W.III.43	Sokole	AZP 26-28/9	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wczesnośredniowieczna, późnośredniowieczna
44.	W.III.44	Sokole	AZP 26-28/10	Osada wczesnośredniowieczna, późnośredniowieczna
45.	W.III.45	Sokole	AZP 26-28/11	Osada kultury łużycko-pomorskiej

c.d. Tabela nr II.4.10. Stanowiska archeologiczne na terenie wiejskim objęte strefą W.III ograniczonej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej

Lp.	Nr strefy na rysunku studium	Obręb	Nr stanowiska w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków AZP	Funkcja - Kultura archeologiczna - Chronologia
1.	2.	3.	4.	5.
46.	W.III.46	Sokole	AZP 26-28/12	Osada pradziejowa
47.	W.III.47	Sokole	AZP 26-28/14	Osada pradziejowa, wczesnośredniowieczna, późnośredniowieczna
48.	W.III.48	Sokole	AZP 26-28/15	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wczesnośredniowieczna, późnośredniowieczna
49.	W.III.49	Sokole	AZP 26-28/17	Osada kultury łużycko-pomorskiej
50.	W.III.50	Sokole	AZP 26-28/18	Osada kultury łużycko-pomorskiej
51.	W.III.51	Sokole	AZP 26-28/20	Osada kultury łużycko-pomorskiej
52.	W.III.52	Sokole	AZP 26-28/21	Osada kultury łużycko-pomorskiej
53.	W.III.53	Sokole	AZP 26-28/22	Osada pradziejowa
54.	W.III.54	Sokole	AZP 26-28/24	Osada kultury łużycko-pomorskiej
55.	W.III.55	Sokole	AZP 26-28/23	Osada pradziejowa, kultury łużycko-pomorskiej
56.	W.III.56	Sokole	AZP 26-28/25	Osada pradziejowa
57.	W.III.57	Sokole	AZP 26-28/27	Osada kultury łużycko-pomorskiej
58.	W.III.58	Sierpowo	AZP 26-28/30	Osada późnośredniowieczna, nowożytna
59.	W.III.59	Sierpowo	AZP 26-28/31	Osada późnośredniowieczna, nowożytna
60.	W.III.60	Sierpowo	AZP 26-28/32	Osada późnośredniowieczna, nowożytna
61.	W.III.61	Sierpowo	AZP 26-28/33	Osada późnośredniowieczna, nowożytna
62.	W.III.62	Raciniewo	AZP 26-29/1	Osada kultury łużycko-pomorskiej
63.	W.III.63	Domisław	AZP 26-29/2	Osada (?) kultury pucharów lejkowatych
64.	W.III.64	Domisław	AZP 26-29/3	Osada kultury łużycko-pomorskiej
65.	W.III.65	Domisław	AZP 26-29/4	Osada kultury wielbarskiej, wczesnośredniowieczna
66.	W.III.66	Domisław	AZP 26-29/5	Osada wczesnośredniowieczna
67.	W.III.67	Domisław	AZP 26-29/6	Osada późnośredniowieczna, nowożytna
68.	W.III.68	Domisław	AZP 26-29/7	Osada wczesnośredniowieczna, późnośredniowieczna, nowożytna
69.	W.III.69	Domisław	AZP 26-29/8	Osada późnośredniowieczna, nowożytna
70.	W.III.70	Domisław	AZP 26-29/9	Osada późnośredniowieczna, nowożytna
71.	W.III.71	Bińcze	AZP 26-29/10	Osada kultury łużycko-pomorskiej
72.	W.III.72	Biernatka	AZP 26-30/14	Osada kultury łużycko-pomorskiej
73.	W.III.73	Bińcze	AZP 26-30/20	Osada wczesnośredniowieczna
74.	W.III.74	Sierpowo	AZP 27-28/A4	Osada pradziejowa
75.	W.III.75	Sierpowo	AZP 27-28/A5	Osada wczesnośredniowieczna
76.	W.III.76	Sierpowo	AZP 27-28/A6	Osada kultury łużycko-pomorskiej
77.	W.III.77	Sierpowo	AZP 27-28/A2	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wczesnośredniowieczna, nowożytna
78.	W.III.78	Krzemieniewo	AZP 27-28/A1	Osada nowożytna XVIIIw.
79.	W.III.79	Krzemieniewo	AZP 27-28/C5	Osada wczesnośredniowieczna
80.	W.III.80	Krzemieniewo	AZP 27-28/C3	Osada kultury wielbarskiej
81.	W.III.81	Krzemieniewo	AZP 27-28/C2	Osada kultury łużycko-pomorskiej
82.	W.III.82	Krzemieniewo	AZP 27-28/C6	Osada kultury pomorskiej, późnośredniowieczna
83.	W.III.83	Krzemieniewo	AZP 27-28/C7	Osada wczesnośredniowieczna
84.	W.III.84	Krzemieniewo	AZP 27-28/A8	Osada kultury wielbarskiej, wczesnośredniowieczna, nowożytna
85.	W.III.85	Krzemieniewo	AZP 27-28/A9	Osada kultury wielbarskiej, wczesnośredniowieczna, nowożytna
86.	W.III.86	Krzemieniewo	AZP 27-28/A10	Osada kultury wielbarskiej, wczesnośredniowieczna
87.	W.III.87	Krzemieniewo	AZP 27-28/D1	Osada pradziejowa
88.	W.III.88	Krzemieniewo	AZP 27-29/B10	Osada kultury łużycko-pomorskiej
89.	W.III.89	Krzemieniewo	AZP 27-29/B6	Osada kultury łużycko-pomorskiej

**c.d. Tabela nr II.4.10. Stanowiska archeologiczne na terenie wiejskim objęte strefą
W.III ograniczonej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej**

Lp.	Nr strefy na rysunku studium	Obręb	Nr stanowiska w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków AZP	Funkcja - Kultura archeologiczna - Chronologia
1.	2.	3.	4.	5.
90.	W.III.90	Krzemieniewo	AZP 27-29/B1	Osada kultury wielbarskiej, nowożytna
91.	W.III.91	Krzemieniewo	AZP 27-29/A13	Osada wczesnośredniowieczna
92.	W.III.92	Krzemieniewo	AZP 27-29/D2	Osada wczesnośredniowieczna, pradziejowa
93.	W.III.93	Krzemieniewo	AZP 27-29/B8	Osada kultury łużycko-pomorskiej
94.	W.III.94	Krzemieniewo	AZP 27-29/A12	Osada kultury łużycko-pomorskiej
95.	W.III.95	Krzemieniewo	AZP 27-29/B2	Osada wczesnośredniowieczna

Dane z opracowania „Uwarunkowania ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarne”, Iwona Kozerska, 2009r.

II.5.0. Kierunki rozwoju systemów komunikacji

Kierunki rozwoju systemów komunikacji istniejącej lub projektowanej na obszarze gminy Czarne obejmują 3 formy komunikacji publicznej: system drogowy – komunikację kołową, kolejową oraz rekreację wodną i rowerową. Schemat docelowego układu komunikacyjnego miasta Czarne przedstawiono na załączniku graficznym nr 49.

II.5.1. System komunikacji kołowej

II.5.1.1. Drogi o znaczeniu ponadlokalnym

Drogi o znaczeniu ponadlokalnym można podzielić na krajowe, wojewódzkie i powiatowe.

1) drogi krajowe

Istniejąca droga krajowa 22 jest stopniowo przebudowywana i remontowana przez zarządcę, co nie wpływa zasadniczo na jej układ. Na terenie gminy Czarne, gdzie odcinek drogi krajowej nr 22 to nieco ponad 2 km, nie planuje się podejmowania żadnych działań inwestycyjnych związanych z jej modernizacją, które mogłyby wpłynąć na funkcjonowanie sieci drogowej w gminie.

Droga nr 22 posiada klasę wymagań technicznych i użytkowych „GP”.

2) drogi wojewódzkie

a) miasto Czarne

- Istniejące drogi wojewódzkie nr 201 i 202

W mieście Czarne odcinki dróg wojewódzkich nr 201 i 202 pełnią rolę głównych arterii komunikacyjnych. Są wyposażone w chodniki i infrastrukturę oświetleniową. Na terenie miasta Czarne nie przewiduje się przebudowy dróg wojewódzkich na ich odcinku przebiegu przez miasto. Drogi należy konserwować i utrzymywać w dobrym stanie technicznym. Ponadto drogom, placom i skwerom znajdującym się w większości na terenie średniowiecznego miasta lokacyjnego należy zachować lub przywrócić oryginalną nawierzchnię brukową w celu nadania miastu zabytkowego charakteru.

Projektuje się budowę obwodnicy miasta Czarne, która ma na celu wyeliminowanie większości ruchu kołowego, szczególnie tranzytowego, z miasta Czarne. Odciaży to drogi wojewódzkie na odcinku ich przebiegu w mieście Czarne i pozwoli ograniczyć na jego terenie zanieczyszczenie spalinami i emisję hałasu. Odcinki dróg wojewódzkich na terenie miasta, pomiędzy węzłami z obwodnicą, zostaną przekazane Urzędowi Miasta i Gminy Czarne, a ich klasa wymagań technicznych i użytkowych nie ulegnie obniżeniu, więc drogi utrzymają klasę „Z”. Nie jest obecnie wiadomo jakie numery otrzymają drogi po przekwalifikowaniu na drogi gminne.

- Projektowana obwodnica miasta Czarne

Planowana jest budowa obwodnicy łączącej zachodnią i wschodnią część miasta Czarne. Obwodnica ma obiegać miasto od północy zaczynając się na projektowanym węźle z drogą wojewódzką nr 201 na wysokości zakładu karnego, okrążyć miasto, przecinać drogę wojewódzką nr 202 i łączyć się powrotem z drogą wojewódzką nr 201 w węźle w przysiółku Grabowiec. Projektowana obwodnica wyeliminuje większość ruchu kołowego, szczególnie

tranzytowego, z miasta Czarne. Odciaży to drogi w mieście Czarne i pozwoli ograniczyć na jego terenie zanieczyszczenie spalinami i emisję hałasu, a także zwiększy bezpieczeństwo i komfort poruszania się pieszych po mieście.

Obwodnica będzie podlegać Zarządowi Dróg Wojewódzkich i otrzyma klasę wymagań technicznych i użytkowych „G”.

b) gmina wiejska

- Istniejące drogi wojewódzkie nr 201 i 202

Drogi wojewódzkie są w złym stanie technicznym. Na terenie gminy Czarne ich nawierzchnia jest zniszczona, pasy ruchu są wąskie i miejscami uniemożliwiają minięcie się dwóch pojazdów ciężarowych lub autobusów z przepisową prędkością. Odbija się to bezpośrednio na bezpieczeństwie i komforcie podróżowania, a także powoduje wydłużenie czasu dojazdu, gdyż drogi wojewódzkie nr 201 i 202 są głównymi elementami infrastruktury drogowej w gminie Czarne. Należałoby więc zmodernizować je przede wszystkim w zakresie poprawy nawierzchni, poszerzenia (tam gdzie umożliwiają to drzewa w skrajni) oraz budowy chodników i uzupełnienia infrastruktury szczytkowego obecnie oświetlenia dróg publicznych na odcinkach przebiegu przez wsie. Nie przewiduje się budowy nowych dróg wojewódzkich ani przebudowy istniejących.

3) drogi powiatowe

a) miasto Czarne

Drogi powiatowe na terenie miasta są stopniowo modernizowane w zakresie nawierzchni, budowy chodników i oświetlenia przydrożnego. W latach 2008-2009 r. przeprowadzono inwestycje drogowe w zakresie modernizacji i budowy chodników na ul. Kolejowej (2567G), ul. Ogrodowej (2569G) i ul. Strzeleckiej (2570G). Ponieważ wszystkie inwestycje drogowe określone w „Strategii Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Czarne” zostały zrealizowane, nie wyznaczono jeszcze nowych zadań w zakresie modernizacji infrastruktury drogowej. Ze względu na istniejące zagrożenie dla użytkowników niestrzeżonego przejazdu kolejowego, należałoby w pierwszej kolejności przeprowadzić przebudowę i modernizację fragmentu ul. Leśnej (2539G) i zbudować przejazd strzeżony.

W celu określenia wymagań technicznych i użytkowych dla dróg powiatowych na terenie miasta:

- klasę „Z” przyjęto dla drogi powiatowej nr 2539G.
- klasę „L” przyjęto dla dróg nr 2567G, 2568G, 2569G i 2570G;

b) gmina wiejska

Drogi powiatowe na terenie gminy są w złym stanie technicznym i wymagają remontów, co należy do zadań zarządcy tych dróg. Należy utwardzić część dróg, szczególnie gruntowych, które znajdują się w najbliższym sąsiedztwie zabudowy zwartej i tworzą infrastrukturę komunikacyjną w poszczególnych wsiach. Ponadto w celu podniesienia bezpieczeństwa pieszych należy zrealizować chodniki i

oświetlenie drogowe na odcinkach przebiegu dróg powiatowych przez wsie.

W celu określenia wymagań technicznych i użytkowych dla dróg powiatowych na terenie gminy wiejskiej:

- klasę „L” przyjęto dla dróg nr 2527G, 2529G, 2532G, 2541G;
- klasę „D” przyjęto się dla dróg nr 2533G i 2540G.

II.5.1.2. Klasy dróg o znaczeniu ponadlokalnym:

Docelowo drogi na terenie gminy Czarne przyjmą następujące klasy wymagań technicznych i użytkowych:

- a) droga krajowa nr 22 utrzymuje klasę techniczną „GP”;
- b) projektowana droga wojewódzka - obwodnica miasta Czarne przyjmie klasę techniczną „G”;
- c) drogi wojewódzkie nr 201 i 202
 - na odcinkach pomiędzy węzłami z obwodnicą miasta Czarne zostaną przekazane Urzędowi Miasta i Gminy Czarne więc zmienią swój status z wojewódzkich na gminne, jednak utrzymują klasę techniczną „Z”;
 - w swoim pozostałym przebiegu na terenie gminy Czarne pozostają w Zarządzie Dróg Wojewódzkich i utrzymują klasę techniczną „Z”;
- d) drogi powiatowe:
 - nr 2539G utrzymuje klasę techniczną „Z”;
 - nr 2527G, 2529G, 2532G, 2541G, 2567G, 2568G, 2569G i 2570G utrzymują klasę techniczną „L”;
 - nr 2533G i 2540G utrzymują klasę techniczną „D”.

Uwaga! Emisja hałasu związana z obsługą komunikacyjną nie może powodować przekroczenia standardów jakości środowiska na terenach chronionych akustycznie.

II.5.1.3. Warunki prowadzenia działań inwestycyjnych w sąsiedztwie dróg o znaczeniu ponadlokalnym – krajowych i wojewódzkich

W studium wyznacza się tereny pod zabudowę wzdłuż dróg ponadlokalnych i lokalnych. W celu prowadzenia działań inwestycyjnych w sposób zapewniający ochronę przed uciążliwościami powodowanymi zmasowanym ruchem tranzytowym na drogach ponadregionalnych krajowych i wojewódzkich należy przestrzegać następujących zasad:

- 1) dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i mieszkaniowo-usługową** należy zachować określone w Ustawie z dnia 21.03.1985r. o drogach publicznych (t.j. Dz. U z 2007 nr 19, poz. 115 ze zmianami) odległości od dróg oraz dodatkowo wykonać ocenę prognozowanego poziomu natężenia hałasu emitowanego przez ruch pojazdów. W przypadku, gdy określone w w/w ustawie odległości okażą się niewystarczające dla zachowania dopuszczalnych norm należy ustanowić nieprzekraczalną linię zabudowy tak aby normy z zakresu natężenia emitowanego hałasu nie były przekroczone. Szczególną uwagę zwraca się na przeprowadzenie takich działań dla terenów zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie dróg krajowych, gdyż przekraczają one dopuszczalne normy dotyczące hałasu.

- 2) dla terenów przeznaczonych w studium pod usługi i produkcję, tj. usługi samochodowe, obiekty handlowe, składy, magazyny i inne generujące dodatkowy ruch samochodów należy na etapie wstępnym, czyli przed wydaniem decyzji o warunkach zabudowy lub przystąpieniem do sporządzania planu miejscowego, opracować koncepcję obsługi komunikacyjnej danego terenu. Koncepcje te należy uzgodnić z zarządcą odpowiedniej drogi.
- 3) dla obiektów z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi, które zostaną zlokalizowane w strefie uciążliwości dróg, zarządca drogi nie będzie ponosił kosztów związanych z budową urządzeń zabezpieczających przed hałasem i innymi uciążliwościami wynikającymi z sąsiedztwa drogi. Ochrona tych obiektów przed w/w uciążliwościami należy do zadań własnych Gminy lub Inwestora i jego następców prawnych.

II.5.1.4. Drogi gminne istniejące

Stan techniczny istniejących dróg gminnych jest zróżnicowany, część z nich została przebudowana. Łączna długość dróg gminnych na terenie gminy Czarne wynosi obecnie 78 km, z czego tylko 14,60 km stanowią drogi utwardzone. Stan dróg nie jest zadowalający, jednak gmina podejmuje działania mające na celu poprawę tej sytuacji.

1) Miasto Czarne

Drogi i ulice obsługujące miasto Czarne są wyposażone w chodniki i oświetlenie, a część z nich została przebudowana. W ostatnich latach w mieście Czarne przeprowadzono następujące inwestycje drogowe:

- przebudowa ul. Cisowej i Świerkowej,
- modernizacja fragmentu Alei Zwycięstwa,
- modernizacja styku ulic Młyńskiej i Strzeleckiej,
- przebudowa fragmentu ul. Szosowej,
- zakończono budowę ul. Widok, Kwiatowej, Nowej oraz utwardzono i wyposażono w chodniki pozostałe drogi na osiedlu Zatorze, co należało do zadań „Programu poprawy infrastruktury drogowej” przewidzianych na lata 2007-2008.

2) gmina wiejska

Natomiast drogi wiejskie na terenie gminy znajdują się zazwyczaj w złym stanie technicznym, nie poddawane są remontom ani przebudowom. Większość dróg wymaga przeprowadzenia inwestycji związanych przede wszystkim z utwardzeniem, a także modernizacją, budową chodników i oświetlenia przydrożnego. W ostatnich latach na terenie gminy wiejskiej Czarne przeprowadzono następujące inwestycje drogowe:

- przebudowa drogi we wsi Bińcze
- przebudowa drogi we wsi Wyczechy (koło kościoła)
- modernizacja drogi we wsi Krzemieniewo (przy szkole) co należało do zadań „Programu poprawy infrastruktury drogowej” przewidzianych na lata 2007-2008.

Powyższe inwestycje w mieście i gminie Czarne przyczyniły się do podniesienia bezpieczeństwa i poprawy jakości stanu infrastruktury drogowej głównie w mieście Czarne. Wszystkie zadania z zakresu modernizacji dróg określone w „Strategii Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Czarne na lata 2005-2013” zostały zrealizowane. Gmina planuje na rok 2010 przeprowadzenie modernizacji drogi w Domisławiu Górnym. Zadania związane z infrastrukturą drogową na późniejszy okres nie zostały jeszcze ustalone i zostaną wyznaczone decyzją Rady Gminy.

Należy przewidzieć remonty nawierzchni drogowej, budowę chodników oraz instalację oświetlenia drogowego na terenie całej gminy

Rada Gminy Czarne nie podjęła uchwały o nadaniu klasy drogom gminnym, więc w celu określenia wymagań technicznych i użytkowych przyjmuje się klasę „L” lub „D”. Władze gminy mogą określić klasy poszczególnych dróg gminnych na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

II.5.1.5. Drogi gminne projektowane w studium

Biorąc pod uwagę wielkość terenów przeznaczonych pod zabudowę należy oszacować ilość dróg wymaganych dla obsługi zabudowy na terenach wyznaczonych w studium.

W mieście nowe drogi projektuje się na terenach wyznaczonych w studium pod nowe osiedla lub powiększenie istniejących. Nie wymaga rozbudowy sieć drogowa średniowiecznego miasta lokacyjnego, której układ wręcz obejmuje się ochroną. Długość dróg wymaganych dla obsługi nowoprojektowanej zabudowy w mieście Czarne szacuje się więc na ok. 7 km.

Na terenie gminy wiejskiej nową zabudowę wprowadza się w większości w postaci uzupełnień istniejącego układu przestrzennego wsi, co nie wymaga rozbudowy sieci drogowej. Większe połacie terenu przeznaczone pod zabudowę znajdują się jedynie we wsi Bińcze (11,60ha) i Wyczechy (5,60ha). Szacunkowa łączna długość projektowanych dróg gminnych na terenie gminy wiejskiej wyniesie więc ok. 1,3 km.

Ponadto należy przewidzieć rozbudowę infrastruktury drogowej dla terenu wyznaczonego pod Miejski Ośrodek Przedsiębiorczości pomiędzy miastem Czarne a przysiółkiem Wronkowo (obwód Nadziejewo). Długość dróg niezbędnych do skomunikowania tego terenu szacuje się na ok. 10km

Łączna długość dróg projektowanych na terenie miasta i gminy wiejskiej Czarne wyniesie $7\text{km} + 1,3\text{km} + 10\text{km} = 18,3\text{ km}$.

W celu określenia wymagań technicznych i użytkowych ustala się, że projektowane drogi gminne przyjmą klasę „L” lub „D”

Niezbędną ilość dróg dla obsługi projektowanej w studium zabudowy podano w tabeli nr II.5.1.

Tabela Nr II.5.1. Drogi wewnętrzne i osiedlowe dla obsługi projektowanej w studium zabudowy

Lp.	Lokalizacja nowoprojektowanej zabudowy	Pow. terenów przeznaczonych pod zabudowę nieobsługiwanych przez drogi istniejące [ha]	Pow. proj. dróg [ha]	Długość proj. dróg ¹ [km]	Uwagi
1.	Miasto Czarne	70	7	7	Tereny przeznaczone są w większości pod zabudowę mieszkaniowo-usługową z preferencją dla zabudowy mieszkaniowej
2.	Miejski Ośrodek Przedsiębiorczości	50	10	10	Tereny przeznaczone pod zabudowę przemysłową i produkcyjną
3.	Bińcze	11,60	0,9	0,9	Tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniowo-usługową z preferencją dla zabudowy mieszkaniowej
4.	Wyczechy	5,60	0,4	0,4	Tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniowo-usługową z preferencją dla zabudowy mieszkaniowej
RAZEM		137,20	18,30	18,30	

1) Pas drogowy przyjmuje się średnio o szerokości 10m.

II.5.2. System komunikacji kolejowej

Przez teren gminy Czarne przebiega niezelektryfikowana linia kolejowa nr 210 o znaczeniu państwowym relacji Chojnice – Runowo Pomorskie. Jest obsługiwana przez dwa Oddziały Regionalne PKP PLK: w Szczecinie oraz w Gdyni. Stacje kolejowe na terenie gminy znajdują się w mieście Czarne i we wsiach Domisław oraz Bińcze. Na trasie linii 210 kursują pociągi pasażerskie osobowe oraz pociągi towarowe. Stan techniczny urządzeń kolejowych jest zły, co wpływa bezpośrednio na obniżenie prędkości efektywnej osiąganej przez pociągi – pasażerskie 80km/h, a towarowe 50-60km/h. Także stan dworca kolejowego w mieście Czarne jest poniżej standardów. Przejazdy kolejowe są w większości niestrzeżone, co wiąże się z niebezpieczeństwem dojścia do wypadków.

W Czarnem 28.02.2010r. odbyła się „III powiatowa debata w sprawie poprawy funkcjonowania publicznego transportu kolejowego w powiecie człuchowskim”. Zapewniono, że lokalne samorządy otrzymają materiały na remont dworców kolejowych, jednak modernizacja dworca w Czarnem nie jest na razie przewidziana. Ponieważ nie są przewidziane inne działania inwestycyjne mające na celu modernizację sieci, urządzeń ani zabudowań kolejowych poniżej określa się najważniejsze zagadnienia jakie powinny zostać podjęte w celu poprawy stanu infrastruktury kolejowej w gminie:

- 1) Należy przeprowadzić modernizację pozwalającą na osiąganie przez pociągi większych prędkości, co usprawni sieć połączeń kolejowych i przyspieszy czas podróży.
- 2) Należy skoordynować rozkład jazdy pociągów z innymi środkami komunikacji, np. autobusów PKS.
- 3) Należy przeprowadzić remont dworca w Czarnem.
- 4) Należy prowadzić regularne działania konserwatorskie torów, a w czasie zalegania śniegu odśnieżać i udrażniać dworce oraz przystanki kolejowe.
- 5) Należy zabezpieczyć i wprowadzić urządzenia kontrolujące przejazdy kolejowe. W pierwszej kolejności należy podjąć takie działania w stosunku do niezabezpieczonego przejazdu w mieście Czarne, na ul. Leśnej.

Miasto i Gmina Czarne

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

SCHEMAT PROJEKTOWANEGO UKŁADU KOMUNIKACYJNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM na terenie Miasta

	granica miasta Czarne
	granica obrębu Czarne
	linia kolejowa o znaczeniu ponadlokalnym
	projektowana obwodnica miasta Czarne
	droga wojewódzka - kl G
	główne skrzyżowania na drogach wojewódzkich

OZNACZENIA GRAFICZNE

	drogi wojewódzkie - kl Z
	drogi powiatowe - kl Z
	drogi powiatowe - kl L
	drogi gminne - kl Z
	pozostałe drogi gminne istniejące/ drogi gminne projektowane

Załącznik graficzny NR 49

II.5.3. Szlaki turystyczne

II.5.3.1. Szlaki turystyczne wodne

Drogi wodne są alternatywą dla obciążonej sieci drogowej, w zakresie transportu towarów i posiadają niedoceniony potencjał turystyczny.

Przepływające przez teren gminy ciek wodne ze względu na ich szerokość i głębokość nie nadają się na cele komunikacji wodnej, ale można wykorzystać je w celach rekreacyjnych. Ze względu na atrakcyjny i urozmaicony przebieg, dogodną szerokość i głębokość, rzeki Gwda oraz jej dopływy Czernica i Szczyra, wykorzystywane są w turystyce kajakowej. Przez obszar miasta i gminy Czarne przebiegają szlaki turystyczno-kajakowe:

- „szlak kajakowy rzeką Czernicą” od ujścia rzeki **Chechło** do Piły,
- „szlak kajakowy rzeki Gwdy” z Drężna do Piły,
- „szlak kajakowy rzeką Szczyrą” **od mostu betonowego na drodze powiatowej Krzemieniewo-Buszkowo** do Piły.

Należy chronić ciek wodne znajdujące się na terenie gminy Czarne, szczególnie rzekę Gwdę, wchodzącą częściowo w skład „Rezerwatu Przyrody Doliny Gwdy” oraz jej dopływy wraz z terenami przybrzeżnymi. Są to cenne elementy ekosystemu wodno-leśnego, który należy pozostawić w obecnym użytkowaniu nienaruszającym stanu środowiska przyrodniczego. Dopuszcza się prowadzenie turystyki kajakowej. Nie ma potrzeby wyznaczania nowych szlaków kajakowych, gdyż istniejące obejmują wszystkie rzeki na terenie gminy Czarne. Należy jednak zmodernizować lub wyznaczyć nowe stacje w celu obsługi istniejących szlaków kajakowych. Dlatego też w studium dopuszcza się lokalizację inwestycji związanych z obsługą szlaków kajakowych pod warunkiem, że nie będą one zaburzały działania lokalnych ekosystemów i wpływały negatywnie na stan środowiska przyrodniczego. W mieście Czarne planuje się budowę przystani kajakowej z parkingiem i infrastrukturą towarzyszącą na terenie działki nr 3340/3.

II.5.3.2. Szlaki turystyczne rowerowe

1) miasto Czarne

Na terenie miasta Czarne nie istnieje infrastruktura rowerowa. Odcinki istniejących tras rowerowych biorące początek (lub kończące się) w mieście Czarne nie są specjalnie przygotowane ani oznaczone. Stan infrastruktury drogowej w mieście jest wystarczający dla obsługi komunikacji samochodowej i pieszej. W studium wyznacza się siatkę terenów zieleni urządzonej obsługujących komunikację pieszo-rowerową. Ponadto projektuje się budowę szlaku pieszo-rowerowego łączącego miejskie tereny zielone nad rzeką Czernicą z leśniczówką Sarniak.

2) gmina wiejska

Na terenie gminy funkcjonuje pięć szlaków turystycznych rowerowych;

- „Trasa Cisowa” relacji Czarne-Koczała (długość 32km);
- „Szlak Doliny Gwdy” relacji Czarne-Lędyczek (długość 19,5km);
- „Trasa hetmana Koniecpolskiego” relacji Człuchów-Czarne (długość 40km);
- „Trasa morenowa” relacji Czarne-Przechlewo (długość 34km);
- „Szlak Margrabiów” relacji Czarne-Debrzno (długość 31km);

Ponadto na terenie gminy Czarne projektuje się przebieg tras rowerowych:

- „trasa zamków Polski Północnej” o znaczeniu ponalokalnym łącząca województwo zachodniopomorskie z kujawsko-pomorskim, której przebieg wyznacza się ze Szczecinka (woj. zachodniopomorskie) kolejno przez Czarne, Człuchów, Chojnice (z odgałęzieniem Silno-Tuchola), Konarzyny, Bytów, Sulęczyno, Kościerzyna, Stara Kiszewa, Skarszewy, Tczew, Malbork, Sztum, Gniew, Pieniążkowo do Grudziądza.
- trasa nr 128 o znaczeniu lokalnym łącząca Czarne kolejno przez Rzeczenicę i Przechlewo do Konarzyn.

Na terenie gminy nie wybudowano ścieżek rowerowych. Realizacja inwestycji tego typu będzie zależała od lokalnych potrzeb, jednak na razie gmina takowych nie przewiduje. Rowerzyści korzystają z istniejącej infrastruktury drogowej. Drogi na terenie gminy znajdują się w złym stanie technicznym, nie występują chodniki (jedynie w Bińczu i Nadziejewie), a infrastruktura oświetleniowa dróg publicznych jest szczątkowa. Należy więc w pierwszej kolejności przeprowadzić modernizację istniejących dróg. Istniejące i projektowane szlaki rowerowe należy oznakować. Sieć szlaków rowerowych należy uzupełnić m.in. o punkty informacyjne, miejsca parkingowe oraz miejsca noclegowe. Wzdłuż szlaków rowerowych dopuszcza się więc lokalizację inwestycji związanych z ich obsługą pod warunkiem, że nie będą one zaburzały działania lokalnych ekosystemów i wpływały negatywnie na stan środowiska przyrodniczego.

II.5.3.3. Szlaki turystyczne piesze

Na terenie gminy i miasta Czarne nie wyznaczono pieszych szlaków turystycznych.

1) miasto Czarne

Szczególnie interesujące dla turystyki pieszej jest miasto Czarne z dobrze zachowanym układem miasta średniowiecznego oraz obiektami zabytkowymi. Infrastruktura drogowa, jak chodniki i oświetlenie dróg publicznych, na terenie miasta są zapewnione i wymagają prowadzenia bieżącej konserwacji oraz remontów. Na terenie miasta wyznacza się tereny ciągów pieszych, skwerów i zieleni publicznej, uzupełnione terenami rekreacji i sportu, tworzące sieć mającą służyć komunikacji pieszo-rowerowej na terenie całego miasta.

Planowane jest połączenie szlakiem pieszo-rowerowym miejskich terenów zielonych nad rzeką Czernicą z położoną na terenie obrębu wiejskiego leśniczówką w Sarniaku. Wskazane byłoby włączenie do projektowanego szlaku, istniejącej ścieżki dydaktycznej wyznaczonej w pobliżu leśniczówki.

2) gmina wiejska

Na terenie gminy nie wyznacza się żadnych szlaków turystyki pieszej.

Na terenie gminy, szczególnie we wsiach, należy przeprowadzić modernizację dróg, która powinna obejmować także budowę chodników i uzupełnienie szczątkowej sieci oświetlenia dróg publicznych. Schemat przebiegu projektowanych szlaków turystyki kwalifikowanej przedstawiono na załączniku graficznym Nr 56.

II.6.0. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej

II.6.1. Zaopatrzenie w wodę

II.6.1.1. Zaopatrzenia w wodę miasta Czarne

Miasto Czarne eksploatuje 4 ujęcia wody, które w 100% zaopatrują jego mieszkańców oraz mieszkańców przysiółków Grabowiec i Wronkowo w obrębie geodezyjnym Nadziejewo. Charakterystykę ujęć miejskich przedstawiono w pkt. 3.1.1. uwarunkowań.

Całkowita długość sieci wodociągowej (bez przyłączy) dostarczająca wodę tylko dla mieszkańców miasta Czarne wynosi ok. 19 km. W roku 2009 łączna ilość wody pobranej ze wszystkich ujęć miejskich wyniosła 259 713 m³.

Wydajność ujęć wody obsługujących mieszkańców Czarne jest wystarczająca dla obecnych potrzeb i dysponuje znacznymi rezerwami. Ponadto Zakład Karny, Dom Pomocy Społecznej oraz Nadleśnictwo posiadają własne ujęcia wody oraz sieć rozprowadzającą, które zaspokajają w 100% ich potrzeby gospodarczo-bytowe. Łączna ilość wody pobranej z tych ujęć w 2009 r. wyniosła 172 720 m³.

W tabeli nr II.6.1. podano zapotrzebowanie na wodę w wyniku planowanego w studium rozwoju miasta w rozbiciu na poszczególne ujęcia.

Tabela Nr II.6.1. Zapotrzebowanie na wodę w wyniku planowanego w studium rozwoju miasta w rozbiciu na poszczególne ujęcia

Lp.	Nazwa ujęcia	Ujęcie wody		Liczba ludności		Projektowane zużycie wody				Razem
		Obecne zużycie m ³ /h	Rezerwa m ³ /h	Istniejąca	Projektowa	Qśrd m ³ /d	Qmaxd m ³ /d	Qśrh m ³ /h	Qmaxs dm ³ /s	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
1	SUW ul. Ogrodowa	23,8	476,2	4969	1475	250	375	10,4	72	34,2
2	ul. Leśna	3,5	58,5	700	249	42	63	2,6	15	6,10
3	ul. 22 Lipca	2,4	189,6	450	100	17	25	1	6	3,4
	Σ	29,7	724,3	6119	1824	309	463	14	93	43,70

*Obliczenia zużycia wody zostały wykonane na podstawie wzorów na:

średnie dobowe zużycie wody	$Q_{\text{śrd}} = M \times \lambda \times 0,001 \times 1,1 \times 1,1$
maksymalne dobowe zużycie wody	$Q_{\text{maxd}} = Q_{\text{śrd}} \times 1,5$
średnie godzinowe zużycie wody	$Q_{\text{śrh}} = Q_{\text{maxd}} : 24h$
maksymalne godzinowe zużycie wody	$Q_{\text{maxh}} = Q_{\text{śrd}} : 10h$
maksymalne sekundowe zużycie wody	$Q_{\text{maxs}} = (Q_{\text{maxh}} : 1000) \times 60 \times 60$

gdzie:

- M = liczba mieszkańców
- λ - ilość wody zużywana przez 1 mieszkańca = 140dm³/dM
- rezerwa 10%
- rezerwa 1,1na produkcję

Miejskie ujęcia wody obsługują mieszkańców miasta Czarne oraz mieszkańców przysiółka Grabowiec i Wronkowo.

Obecna liczba mieszkańców miasta w rejonie obsługi tego ujęcia wynosi **4969 M**, łączna liczba mieszkańców przysiółków wynosi (61 + 96 M) 157 M, stąd całkowita liczba osób korzystających z tych ujęć wynosi 5126 osób.

Wg studium liczba mieszkańców miasta Czarne wzrośnie o **1824 M**, czyli w sumie będzie wynosić **7943** osoby, nastąpi wzrost liczby ludności o 30%.

Faktyczne zużycie wody wynosi **29,7 m³/h**, przy istniejącej liczbie ludności 6119 osób. W wyniku wzrostu liczby ludności zwiększy się zużycie wody o **14 m³/h**, co w konsekwencji spowoduje łączne zapotrzebowanie na wodę w ilości **43,70 m³/h**. Ponieważ rezerwa wody na ujęciach wynosi **724,3 m³/h**, zapotrzebowanie na wodę zostanie całkowicie zaspokojone, a istniejąca rezerwa będzie bardzo duża.

Rezerwa ta w zupełności pozwoli również na zaopatrzenie w wodę mieszkańców Grabowca i Wronkowa, przy czym jedynie we Wronkowie zakłada się niewielki wzrost liczb ludności.

W północno-wschodniej części miasta, na granicy z obrębem Nadziejewo pozostawia się rezerwę terenu pod funkcję produkcyjną, która w zależności od rodzaju technologii będzie potrzebowała określonej ilości wody. Biorąc pod uwagę istniejącą rezerwę wody należy być założyć, że zapotrzebowanie na wodę zostanie zaspokojone w 100 %.

Istniejącą sieć wodociągową z poszczególnych ujęć należy ze sobą spinać, w zależności od możliwości technicznych sieci i wydajności poszczególnych studni, aby w jak najlepszy sposób zaopatrzyć projektowane tereny pod zabudowę. Dotyczyć to może przypadku, kiedy istniejące ujęcie wody z przyczyn eksploatacyjnych nie będzie w stanie obsłużyć nowych terenów inwestycyjnych. W takim wypadku należy przewidzieć zaopatrzenie z innego ujęcia.

Biorąc pod uwagę parametry techniczne poszczególnych ujęć, największą wydajność posiada główne ujęcie wody – U₁ i U₂ - przy ul. Ogrodowej, które w razie awarii innych jest w stanie czasowo dostarczać wodę do wszystkich mieszkańców miasta, jak również do niektórych jednostek administracji publicznej, posiadających indywidualne ujęcie, pod warunkiem istnienia spięcia z siecią miejską.

II.6.1.2 Zaopatrzenia w wodę gminy wiejskiej Czarne

Gmina wiejska eksploatuje 9 gminnych ujęć wody, 2 spółdzielcze oraz kilka indywidualnych, które w 100% zaopatrują jej mieszkańców w wodę. Charakterystykę gminnych oraz spółdzielczych ujęć wody przedstawiono w pkt. 3.1.1.2 uwarunkowań.

Całkowita długość sieci wodociągowej (bez przyłączy) dostarczająca wodę tylko dla mieszkańców gminy wiejskiej Czarne wynosi ok. 50 km. W roku 2009 łączna ilość wody pobranej ze wszystkich gminnych ujęć wyniosła 87 531 m³, natomiast z ujęć spółdzielczych 79277 m³.

Wydajność ujęć wody obsługujących mieszkańców gminy wiejskiej Czarnej jest wystarczająca dla obecnych potrzeb i dysponuje znacznymi rezerwami.

W tabeli nr **II.6.2.** podano zapotrzebowanie na wodę w wyniku planowanego w studium rozwoju obszarów wiejskiej w rozbiciu na poszczególne ujęcia.

Obecna liczba mieszkańców obszaru wiejskiego gminy w rejonie obsługi gminnych ujęć wody wynosi 1549 M, w rejonie spółdzielczych ujęć 1543 M. Stąd łączna liczba mieszkańców korzystających ze zbiorowego zaopatrzenia w wodę wynosi 3092 os.

Wg studium liczba mieszkańców obszarów wiejskich gminy Czarne wzrośnie o **1278 M**, czyli w sumie będzie wynosić **4744** osoby, nastąpi wzrost liczby ludności o 27%.

Faktyczne zużycie wody ze zbiorowego zaopatrzenia gminnego i spółdzielczego w wodę wynosi **18,53 m³/h**, przy istniejącej liczbie ludności korzystającej z tej formy dostarczania wody - 3092 osób. W wyniku wzrostu liczby ludności zwiększy się zużycie wody o **13,45**

m^3/h , co w konsekwencji spowoduje łączne zapotrzebowanie na wodę w ilości ok. **32 m^3/h** . Ponieważ rezerwa wody na ujęciach wynosi **262,5 m^3/h** , zapotrzebowanie na wodę zostanie całkowicie zaspokojone, a istniejąca rezerwa będzie bardzo duża.

W północo-wschodniej części miasta, na granicy z obrębem Nadziejewo pozostawia się rezerwę terenu pod funkcję produkcyjną, która w zależności od rodzaju technologii będzie potrzebowała określonej ilości wody. Biorąc pod uwagę istniejącą rezerwę wody należy być założyć, że zapotrzebowanie na wodę zostanie zaspokojone w 100 %.

Istniejącą sieć wodociągową należy systematycznie rozbudowywać, aby w jak najlepszy sposób zaopatrzyć projektowane tereny pod zabudowę w wodę. Ponieważ istnieje znaczna rezerwa wodna na poszczególnych ujęciach, należy przewidzieć sytuację, w której jedno z ujęć wody może zaopatrywać sąsiednie miejscowości. Dotyczyć to może przypadku, kiedy istniejące ujęcie wody z przyczyn eksploatacyjnych nie będzie w stanie obsłużyć nowych terenów inwestycyjnych. W takim wypadku należy przewidzieć zaopatrzenie z innego ujęcia.

Tabela Nr II.6.2. Zapotrzebowanie na wodę w wyniku planowanego w studium rozwoju obszarów wiejskich w rozbiu na poszczególne ujęcia

Lp.	Nazwa ujęcia	Ujęcie wody		Liczba ludności		Projektowane zużycie wody				Razem
		Obecne zużycie m^3/h	Rezerwa m^3/h	Istniejąca	Projektowa	Qśrd m^3/d	Qmaxd m^3/d	Qśrh m^3/h	Qmaxs dm^3/s	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
Gminne ujęcia wody										
1	Biernatka	1,64	26,36	105	35*	5,9	8,9	0,4	32,04	1,94
2	Bińcze	1,95	53,45	547	378	64	96	4,0	346	5,95
3	Domisław Górny	0,58	-	90	71	12	18	0,75	64,8	1,33
4	Domisław Dolny	0,77	15,23	121	95	16,1	24,1	1	86,8	1,77
5	Łoża	0,35	18,35	95	32	5,8	8,6	0,36	30,96	0,81
6	Nadziejewo	2,28	13,72	180	115	19,5	29,2	1,2	105	2,48
7	Sierpowo	1,82	28,18	187	80	13,5	20,3	0,8	73,1	2,62
8	Sokole III	0,11	11,89	37	12	2,03	3,05	0,13	11	0,24
9	Sokole	0,45	15,55	187	48	8,13	12,2	0,51	44	0,96
	Σ	9,95	182,73	1549	831	146,96	220,35	9,15	793,7	18,1
Spółdzielcze ujęcia wody										
10	Domisław Górny	0,58	-	160*	0	-	-	0	-	0,58
11	Krzemieniewo	4,5	30,3	574	197	33,4	50	2,1	180	6,6
12	Kijno	0,9	17,1	153	0	-	-	0	0	0,9
11	Wyczechy	2,6	32,4	816	213	36,1	54	2,2	194	4,8
	Σ	8,58	79,8	1543	410	69,5	104	4,3	374	12,88

35* - liczba mieszkańców Biernatki i Raciniewa

160* - istniejące bloki wielorodzinne poPGRowskie

Obliczenia zużycia wody zostały wykonane na podstawie wzorów na:

średnie dobowe zużycie wody

maksymalne dobowe zużycie wody

średnie godzinowe zużycie wody

maksymalne sekundowe zużycie wody

$$Q_{\text{śrd}} = M \times \lambda \times 0,001 \times 1,1 \times 1,1$$

$$Q_{\text{maxd}} = Q_{\text{śrd}} \times 1,5$$

$$Q_{\text{śrh}} = Q_{\text{maxd}} : 24h$$

$$Q_{\text{maxs}} = (Q_{\text{maxh}} : 1000) \times 60 \times 60$$

gdzie:

- M = liczba mieszkańców

- λ - ilość wody zużywana przez 1 mieszkańca = $140 dm^3/dM$

- rezerwa 10%

- rezerwa 1,1 na produkcję

II.6.2. Kanalizacja sanitarna

II.6.2.1 Kanalizacja sanitarna w mieście Czarne

System odprowadzania ścieków w mieście Czarne oparty jest na sieci kanalizacji sanitarnej, z odprowadzeniem ścieków do oczyszczalni zlokalizowanej w biegu rzeki Czernicy. Po przejściu oczyszczalni od jednostki wojskowej miasto będzie dysponowało 2 obiektami technologicznymi.

Miejska oczyszczalnia ścieków w Czarnem posiada pozwolenie wodnoprawne Starosty Człuchowskiego nr GiLE 6223-1/09 z dnia 10.03.2009 r. na prowadzenie ścieków oczyszczonych w ilości nie przekraczającej 950 m³/d. Pozwolenie jest ważne do dnia 31 grudnia 2012 r. System zastosowany w technologii oczyszczania ścieków jest typu Lemna, odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest rzeka Czernica.

Oczyszczalnia ścieków będąca w trakcie przejścia od jednostki wojskowej posiada pozwolenie wodnoprawne Nr 148/05 wydane pismem ŚR – Z/Ś/JS/6811/3/04 z dnia 15.10.2004 r. na wprowadzanie oczyszczonych ścieków w ilości nie przekraczających 1013 m³/d. Pozwolenie jest ważne do dnia 30.06.2013 r. System oczyszczania oparty jest na dwóch ciągach technologicznych, z których jeden jest wyłączony, gdyż przy tej ilości ścieków nie ma potrzeby eksploatacji ciągu w 100%. Z tego wynika, że system oczyszczania ma bardzo duże rezerwy technologiczne.

Specyfiką systemu odprowadzenia ścieków miasta Czarne jest odbiór nieczystości od wszystkich obiektów wyposażonych w instalację sanitarną, pomimo tego iż część z nich posiada własne źródło wody.

W związku z tym do oszacowania łącznej ilości produkowanych ścieków, wynikających z urbanizacji przewidzianą w studium, przyjęto:

- istniejącą liczbę mieszkańców – 6199 M
- projektowaną liczbę mieszkańców – 1824 M
- max. liczbę osadzonych w Zakładzie Karnym – 1434 osób
- max. liczbę pensjonariuszy Domu Pomocy Społecznej – 197 M.

W 2009 r. miejska oczyszczalnia ścieków w Czarnem przyjęła w sumie **405 197 m³/rok** ścieków, co daje **1110 m³/d**. Jest to ilość ścieków pochodząca z faktycznego zużycia wody. W przypadku przyjęcia wskaźnikowego zużycia wody przez jednego mieszkańca miasta Czarne, ilość wyprodukowanych ścieków wyniosłaby 479 190 m³/rok, co daje **1313 m³/d**. Uwzględniając stan faktyczny i wskaźnikowy do dalszej analizy przyjmuje się zużycie ścieków uśrednione, czyli $1110\text{m}^3/\text{d} \times 1313\text{m}^3/\text{d} / 2 = \mathbf{1211\text{m}^3/\text{d}}$.

W wyniku urbanizacji miasta, spowodowanej realizacją ustaleń zawartych w studium, przewiduje się, że ilość odprowadzonych ścieków, biorąc pod uwagę wzrost liczby ludności oraz wskaźnikowe zużycie wody przez jednego mieszkańca, wyniesie **562 336 m³/rok**, co daje **1541 m³/d**.

Odpowiada to wzrostowi ilości produkowanych ścieków o ok. 28% w stosunku do roku 2009.

Obecna przepustowość oczyszczalni ścieków na podstawie obowiązujących pozwoleń wodno prawnych wynosi:

- a) miejska oczyszczalnia ścieków – 950 m³/d
 - b) wojskowa oczyszczalnia ścieków – 1013 m³/d
- co daje łącznie możliwość odprowadzania ścieków w ilości **1963 m³/d**, co jest wartością większą od uśrednionej ilości zrzucanych

ścieków $1211 \text{ m}^3/\text{d}$ oraz prognozowanej wskaźnikowej w studium $1541 \text{ m}^3/\text{d}$. W związku z tym istnieje rezerwa technologiczna, która pozwoli na przyjęcie jeszcze większej ilości nieczystości ciekłych.

Aby zaspokoić potrzeby w zakresie oczyszczania ścieków, należy przekierować ścieki do dwóch oczyszczalni proporcjonalnie do ich przepustowości lub też rozbudować istniejącą oczyszczalnię miejską. **Biorąc pod uwagę okoliczności pozwalające miastu przejść wojskową oczyszczalnię ścieków można stwierdzić, iż w przypadku przejścia ww. oczyszczalni nie byłoby potrzeby budowy nowej. Ponieważ w „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego” przewiduje się budowę nowej oczyszczalni ścieków w studium dopuszcza się lokalizację oczyszczalni ścieków.** Zalecana jest jej lokalizacja w miejscu istniejącej oczyszczalni z możliwością jej powiększenia lub wykorzystanie oczyszczalni wojskowej, która nie była brana pod uwagę w planie województwa, gdyż teren ten jest obszarem zamkniętym. Ponadto miasto Czarne znajduje się w aglomeracji utworzonej Rozporządzeniem Nr 3/06 Wojewody Pomorskiego z dnia 12 stycznia 2006 r., która również zakłada budowę nowej oczyszczalni ścieków dla wyznaczonego obszaru.

Schemat lokalizacji aglomeracji ściekowej Czarne przedstawiono na załączniku graficznym nr 49.

W zakresie realizacji gospodarki ściekowej na terenie gminy uzbrojenie terenu winno wyprzedzać lub być prowadzone równoległe z budową obiektów kubaturowych. Wskazany jest monitoring systemów unieszkodliwiania ścieków, w tym okresowa kontrola szczelności i systematycznego opróżniania zbiorników bezodpływowych. Po wybudowaniu zbiorczej kanalizacji sanitarnej zbiorniki należy bezzwłocznie zlikwidować.

II.6.2.2 Kanalizacja sanitarna na terenie gminy wiejskiej Czarne

Gmina wiejska Czarne położona jest w aglomeracji ściekowej Wyczechy w powiecie człuchowskim, której obszar obejmuje miejscowości Wyczechy, Nadziejewo, Domisław, Krzemieniewo, Raciniewo, Biernatka, Bińcze, utworzonej Rozporządzeniem Nr 7/08 Wojewody Pomorskiego z dnia 5 lutego 2008 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Wyczechy.

Celem utworzenia aglomeracji jest kompleksowe zaopatrzenie terenów zurbanizowanych i wystarczająco skoncentrowanych w zbiorowy system odbioru i oczyszczania ścieków z jednoznacznym określeniem końcowej oczyszczalni ścieków.

I etapem rozbudowy sieci kanalizacyjnej w aglomeracji będzie uzbrojenie w infrastrukturę terenów zurbanizowanych miejscowości Raciniewo, Biernatka i Bińcze.

Natomiast II etapem będzie uzbrojenie w infrastrukturę terenów zurbanizowanych miejscowości Krzemieniewo i Domisław, co związane będzie z całkowitą likwidacją oczyszczalni będącej własnością spółdzielni mieszkaniowej „Nowość”.

W związku z powyższym oczyszczalnia ścieków w Wyczechach będzie jedynym obiektem tego typu na obszarze wiejskim, który będzie obsługiwał wszystkich mieszkańców terenu aglomeracji Wyczechy.

Obiekt obsługiwany przez Spółdzielnię Mieszkaniową „Nadzieja” posiada pozwolenia wodnoprawne na odprowadzenie oczyszczonych ścieków komunalnych z oczyszczalni do rowu melioracyjnego w ilości max. $400 \text{ m}^3/\text{d}$. W 2009 r. oczyszczalnia przyjęła łącznie 23 236

m³ ścieków od 1170 osób. Z analizy ilości zrzuconych ścieków w 2009 r. wynika, że średnio na dobę zrucano 63,66 m³/d. W związku z tym oczyszczalnia ta jest w stanie przyjąć ścieki od max. ok. 7350 liczby osób, pracując na 100% wydajności i nie przekraczając dopuszczalnych wartości określonych w pozwoleniu wodnoprawnym. Aglomeracja ściekowa obejmuje obszar miejscowości Wyczechy, Nadziejewo, Domisław, Krzemieniewo, Raciniewo, Biernatka, Bińcze, w którym w sumie mieszka obecnie **2903** osób. W wyniku urbanizacji terenów tych miejscowości, które przewiduje studium zakłada się wzrost liczby mieszkańców o **1106** osób. Oznacza to łączna liczba osób korzystających ze zbiorowego odprowadzenia ścieków do oczyszczalni ścieków wyniesie **4009**. Ponieważ oczyszczalnia posiada rezerwy, które pozwalają odebrać ścieki od 7350 osób, jej wielkość w zupełności zaspokoi potrzeby aglomeracji Wyczechy. Nawet przy średniej dopuszczalnej pozwoleniem wodnoprawnym ilości wprowadzanych ścieków w liczbie **335,25 m³/h (6161 potencjalnych osób)** rezerwa oczyszczalni jest wystarczająca dla potrzeb całej aglomeracji ściekowej Wyczechy, czyli łącznej licznie mieszkańców **4009 osób**.

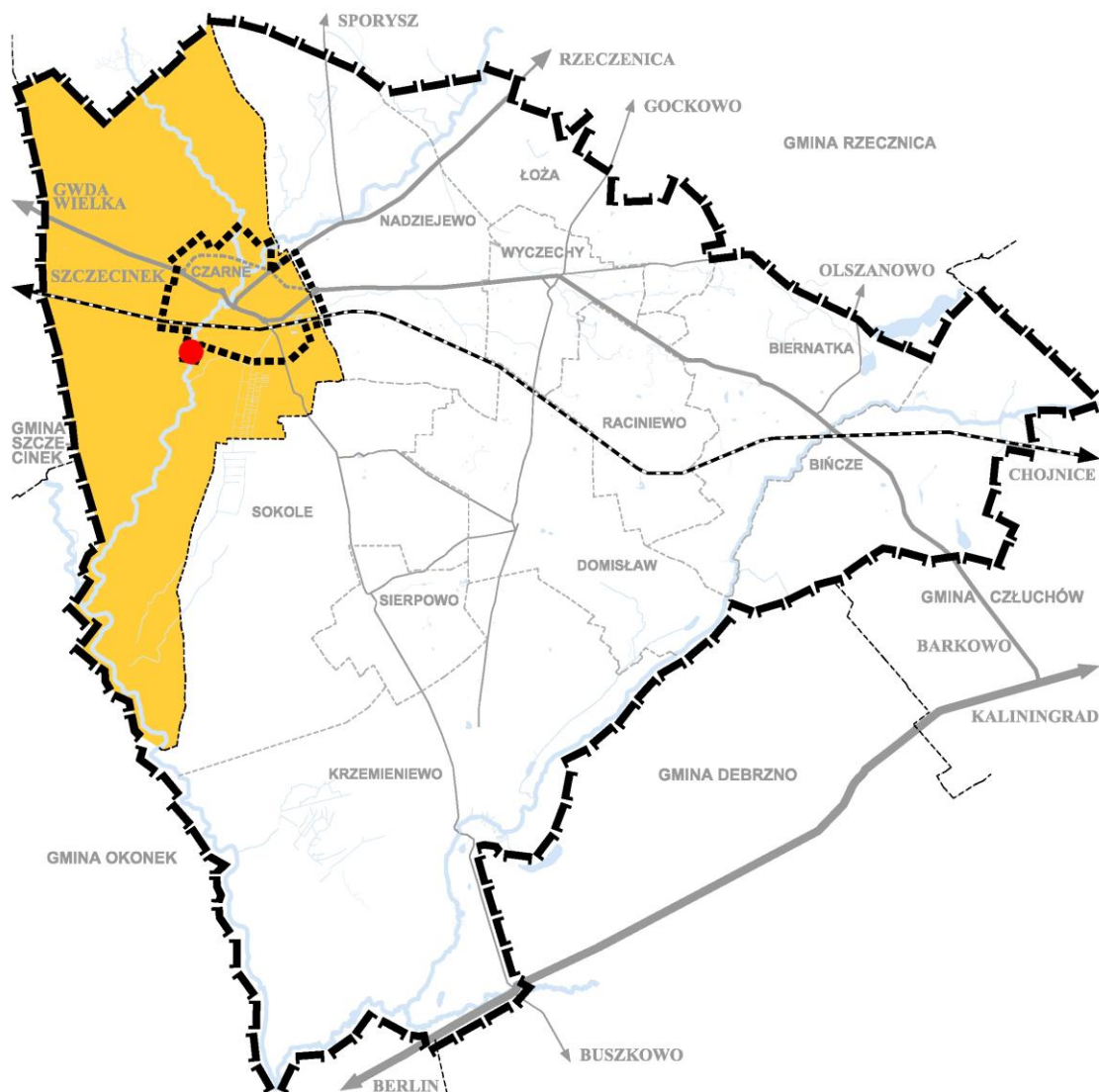
W chwili obecnej trwa rozbudowa systemu kanalizacji sanitarnej na obszarze aglomeracji. Inwestycja zakłada również budowę kanalizacji w miejscowości Domisław, Bińcze i Krzemieniewo a także modernizację oczyszczalni ścieków w Wyczechach. W sumie docelowo łączna długość sieci wyniesie około 32 km.

Podsumowując należy stwierdzić, że potencjał oczyszczalni ścieków w Wyczechach jest zupełnie wystarczający dla docelowej urbanizacji przewidzianej w studium. Systematyczna rozbudowa sieci kanalizacyjnej przyniesie wymierne korzyści ekologiczne gminie a także przyczyni się do podwyższenia standardu życia jej mieszkańców.

Natomiast na terenach, na których nie przewiduje się budowy kanalizacji sanitarnej, gospodarka ściekowa powinna polegać na budowie szczelnych bezodpływowych zbiorników na nieczystości ciekłe, z udokumentowanym wywozem do oczyszczalni. Na władzach gminy będzie spoczywał obowiązek egzekwowania dokumentacji potwierdzającej regularny wywóz ścieków. W przypadku gminy Czarne na szczęście dotyczy to obszarów najmniej zurbanizowanych i zaludnionych, niejednokrotnie przysiółków zamieszkujących przez jedną lub kilka rodzin, więc nie spowoduje to zagrożenia dla środowiska przyrodniczego.

Schemat lokalizacji projektowanych rejonów odprowadzania ścieków na terenie gminy wiejskiej przedstawiono na załączniku graficznym nr 51.

Miasto i Gmina Czarne Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

SCHEMAT LOKALIZACJI AGLOMERACJI ŚCIEKOWEJ CZARNE

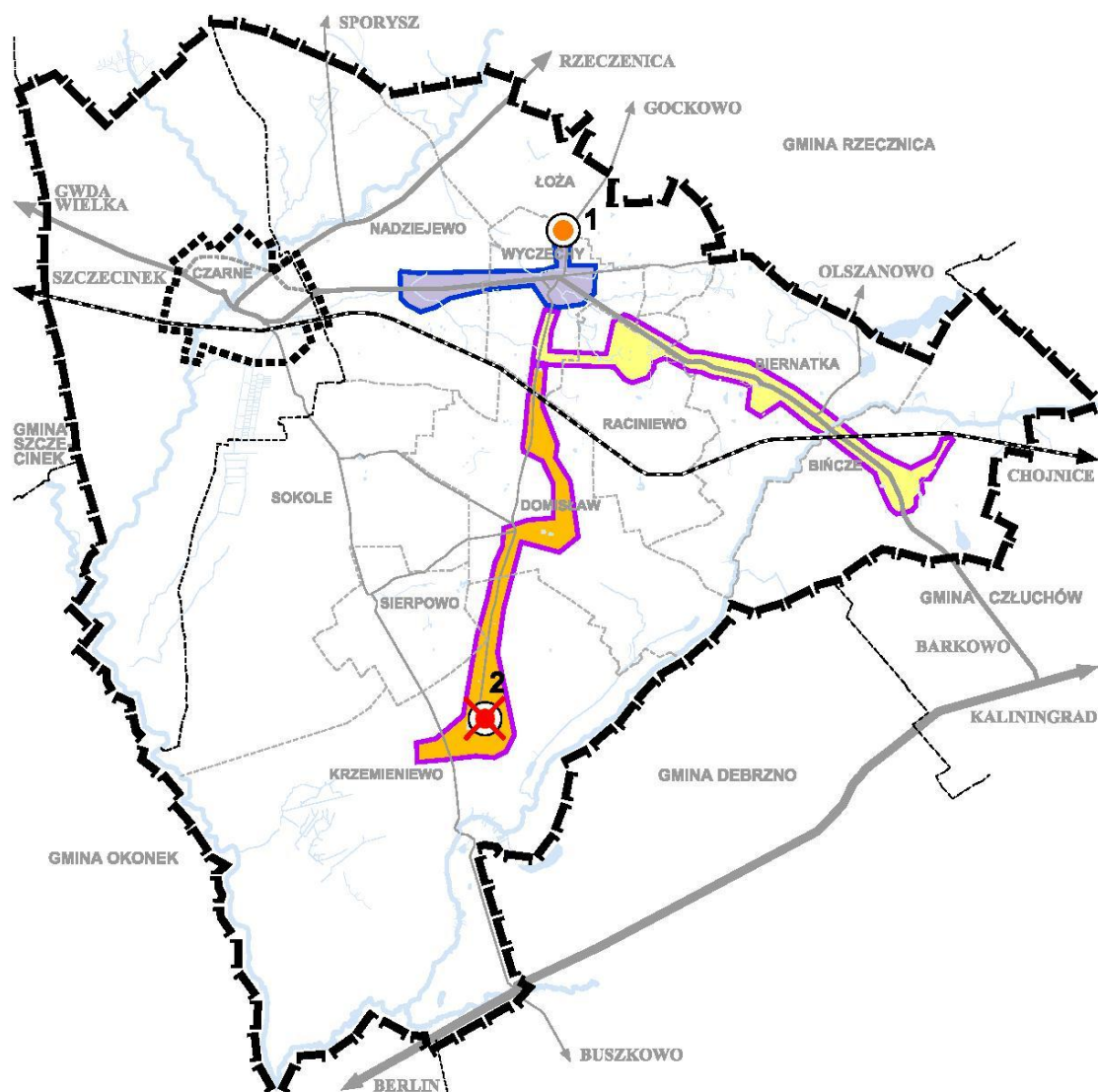
OZNACZENIA GRAFICZNE

- granica gminy Czarne
- granica miasta Czarne
- granica obrębu Czarne
- oczyszczalnia ścieków
- obszar aglomeracji

Załącznik graficzny NR 50

Miasto i Gmina Czarne

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

SCHEMAT LOKALIZACJI PROJEKTOWANYCH REJONÓW ODPROWADZANIA ŚCIEKÓW na terenie gminy Wiejskiej

- granica gminy Czarne
- granica miasta Czarne
- granica obrębu Czarne

- 1 oczyszczalnia ścieków w Wyczechach
- 2 oczyszczalnia ścieków w Krzemieniewie przeznaczona do likwidacji

OZNACZENIA GRAFICZNE

- obecny obszar aglomeracji obsługiwany przez oczyszczalnię ścieków w Wyczechach
- obszar aglomeracji Wyczechy do podłączenia w I etapie
- obszar aglomeracji Wyczechy do podłączenia w II etapie

Załącznik graficzny NR 51

II.6.3. Kanalizacja deszczowa

II.6.3.1. Miasto Czarne

Gospodarka wodami opadowymi na terenie miasta Czarne w dalszym ciągu odbywać się będzie głównie w oparciu o system kanalizacji deszczowej miejskiej, która zbiera wody przede wszystkim z terenów zainwestowanych, głównie z powierzchni utwardzonych m.in. dróg, parkingów, placów utwardzonych itp.

Natomiast z terenów nieutwardzonych, zielonych wody odprowadzane są powierzchniowo. Nie przewiduje się rozbudowy sieci odprowadzania wód deszczowych, ale za to niezbędna jest modernizacja i budowa nowych separatorów olejów i piaskowników. Nie mniej w razie konieczności dopuszcza się rozbudowę istniejącego systemu odprowadzania wód opadowych, ale w oparciu o właściwe technologie, czyli np. z zastosowaniem odpowiednich piaskowników i separatorów. Ponieważ gestorzy odpowiedzialni za wprowadzanie wód opadowych nie posiadają pozwoleń wodnoprawnych, niezbędne są działania polegające na zabezpieczeniu zrzutu wód deszczowych zanieczyszczonych. Działania te muszą być zakończone stosownymi decyzjami i pozwoleniami wodno prawnymi dotyczącymi wprowadzania wód deszczowych do rzeki zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Ponadto należy bezwzględnie na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dokonać bilansu wód deszczowych, w celu sprawdzenia potrzeby budowy zbiorników retencyjnych. W tym celu należy wykorzystać istniejące oczka wodne lub projektować nowe, wykorzystując naturalne obniżenia terenu, przepływające rowy melioracyjne. Zbiorniki retencyjne w mieście powinny pełnić dodatkową formę rekreacji i zieleni urządzonej w mieście. Jako zasadę gospodarki opadowymi należy przyjąć:

- **wody opadowe z powierzchni dachowych ekologicznych i terenów nieutwardzonych** należy odprowadzać powierzchniowo,
- **wody opadowe z powierzchni utwardzonych** (drogi, parkingi, place manewrowe) należy podczyścić w stopniu zapewniającym spełnienie wymagań określonych w obowiązujących przepisach i odprowadzić je do pobliskich cieków powierzchniowych, systemu kanalizacji deszczowej, dołów chłonnych lub zbiorników retencyjnych. Konieczność realizacji zbiorników retencyjnych wynikać będzie z w/w analizy i bilansu wód opadowych w ujęciu zwartych zespołów zabudowy w powiązaniu z terenami przyległymi.
- **obowiązkową rozbudowę sieci kanalizacji deszczowej** na nowe tereny przeznaczonych pod zainwestowanie
- **modernizację istniejącej sieci kanalizacji deszczowej** na terenach zainwestowanych
- **podczyszczanie i gromadzenie wód opadowych** na terenach inwestycji należy przyjąć jako zasadę dla obszarów przemysłowych i produkcyjnych. Działania te należy bezwzględnie realizować na terenie własnej nieruchomości, a wody przed wprowadzeniem do systemu kanalizacji deszczowej miejskiej należy podczyścić.

II.6.3.2. Gmina wiejska

Gospodarka wodami opadowymi w gminie odbywać się będzie głównie na zasadzie powierzchniowego spływu wód powodującym nawadnianie terenów rolnych, leśnych i zielonych. Ponieważ na obszarze gminy nie występuje rozbudowany system rowów melioracyjnych, głównym odbiornikiem wód opadowych będzie powierzchnia terenów rolnych oraz lokalne niewielkie oczka wytopiskowe zlokalizowane w niektórych miejscowościach.

Ponieważ praktycznie cała sieć osadnicza gminy wiejskiej położona jest na terenie Równiny Charzykowskiej o spadku w kierunku pradolin rzecznych, w związku z tym naturalny spływ wód powierzchniowych odbywać się będzie w kierunku rzek: Czernica, Gwda i Szczyra. Ponieważ tereny zabudowane stanowią niewielki procent w stosunku do terenów rolnych a ukształtowanie terenu sprzyja naturalnemu spływowi wód powierzchniowych, w związku z tym ilość wód spowodowana urbanizacją istniejącą i projektowaną terenów wiejskich, będzie minimalna i nie spowoduje nadmiernego wzrostu ilości wód w rzekach w okresach deszczowych (poza naturalnym spływem dotychczas występującym). Znaczna odległość ośrodków wiejskich od pradolin rzecznych oraz duża lesistość tych dolin, dodatkowo sprzyja rozsączeniu wód deszczowych. Biorąc w/w uwarunkowania generalnie nie ma potrzeby budowy zbiorników retencyjnych na terenie gminy wiejskiej.

Na etapie opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy dokonać bilansu wód opadowych i na podstawie tej analizy podjąć decyzję o konieczności bądź nie realizacji zbiorników retencyjnych. Jako zasadę należy przyjąć:

- **wody opadowe z powierzchni dachowych ekologicznych i terenów nieutwardzonych** należy odprowadzać powierzchniowo,
- **wody opadowe z powierzchni utwardzonych** (drogi, parkingi, place manewrowe) należy podczyścić w stopniu zapewniającym spełnienie wymagań określonych w obowiązujących przepisach i odprowadzić je do pobliskich cieków powierzchniowych, systemu kanalizacji deszczowej, dołów chłonnych lub zbiorników retencyjnych. Konieczność realizacji zbiorników retencyjnych wynikać będzie z w/w analizy i bilansu wód opadowych w ujęciu zwartych zespołów zabudowy w powiązaniu z terenami przyległymi.
- **budowy sieci kanalizacji deszczowej** nie narzuca się w studium jako obowiązkowej. Jednakże zaleca się wprowadzenie kanalizacji deszczowej na obszarach, gdzie może nastąpić zanieczyszczenie wód opadowych i roztopowych.
- **podczyszczanie i gromadzenie wód opadowych** na terenach inwestycji należy przyjąć jako zasadę dla obszarów przemysłowych i wielkotowarowej produkcji rolnej. W przypadkach uzasadnionych, popartych obliczeniami spływu wód w ujęciu uwzględniającym nie tylko teren inwestycji, ale również teren przyległy, można odstąpić od budowy zbiornika retencyjnego.

Biorąc pod uwagę powyższe zasady gospodarki wodami opadowymi można stwierdzić, że na obszarze wiejskim gminy Czarne nie wprowadza się obowiązku budowy kanalizacji deszczowej (co nie przeszkadza, aby realizować ją w obszarach intensywnej zabudowy dla dróg i placów utwardzonych), natomiast konieczne jest na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zbilansowanie gospodarki wodnej w celu podjęcia decyzji o sposobie jej zagospodarowania.

II.6.4. Zapotrzebowanie na gaz

II.6.4.1 Miasto Czarne

W mieście Czarne nie występuje sieć gazowa. Jedynie Zakład Karny i jednostka wojskowa posiadają sieć gazową o zapotrzebowaniu odpowiednio 1,3 mln m³/rok oraz 4,1 mln m³/rok. Zakład Karny zaopatrywany jest w gaz średniego ciśnienia ze Szczecinka. W przypadku Zakładu Karnego ze względu na wysokie koszty eksploatacji istniejącej kotłowni olejowej zdecydowano się na realizację kotłowni gazowej, natomiast gazyfikacja jednostki wojskowej była konieczna ze względu na konieczność modernizacji przestarzałych kotłowni węglowych i spełnienie wymogów ochrony środowiska.

Najbliższa końcówka gazociągu wysokiego ciśnienia na terenie województwa pomorskiego, który mógłby stanowić źródło gazu dla miasta znajduje się w Człuchowie. Doprowadzenie gazu z tego źródła do miasta wymagałoby budowy gazociągu wysokiego ciśnienia o długości ok. 28 km., stacji redukcyjno-pomiarowej I^o stopnia, sieci średniego ciśnienia na terenie miasta.

Występuje również gazociąg wysokiego ciśnienia w Szczecinku, w województwie zachodniopomorskim. Doprowadzenie gazu z tego źródła do miasta wymagałoby budowy gazociągu wysokiego ciśnienia o długości ok. 20 km i budowy w/w infrastruktury towarzyszącej.

Trwają rozmowy z Wielkopolską Spółką Gazowniczą w sprawie założenia sieci gazu ziemnego na terenie miasta. Przewiduje się II etapy gazyfikacji miasta:

I Etap – zaopatrzenie w gaz odbiorców ciepła z kotłowni (przy czym w pierwszej kolejności należy przystosować kotłownię do systemu zaopatrzenia w gaz)

II Etap – zaopatrzenie w gaz odbiorców indywidualnych.

Przyjmując założoną w studium wielkość rozwoju miasta do 7943 mieszkańców zużycie gazu na rok wyniosłoby 7.509.062 nm³/r.

Przyjęto następujące parametry zapotrzebowania:

- przygotowanie posiłków = 40,8nm³/M/rok
- przygotowanie cwo = 111,2nm³/M/rok
- ogrzewanie pomieszczeń = 2476,0nm³/M/odb/rok
- rezerwa + 10% rezerwy
- liczba mieszkańców 7943 M (łącznie z istniejącymi)

Zapotrzebowanie roczne Q_k (ciepło użytkowe) i Q_o (ogrzewanie)

$$Q_{kr} = (40,8 + 111,2) \times 7943M \times 1,1 = 1.328.070 \text{ nm}^3/\text{r}$$

$$Q_{or} = 2476 \times \frac{7943M}{3,5} \times 1,1 = 6.180.992 \text{ nm}^3/\text{r}$$

Zapotrzebowanie godzinowe

$$Q_{kh} = 1.328.070 : 12 \text{ m-cy} : 30 \text{ dni} : 24 \text{ godz.} = 153,71 \text{ nm}^3/\text{h}$$

$$Q_{oh} = 6.180.992 / \text{rok} : 12 \text{ m-cy} : 30 \text{ dni} : 24 \text{ godz.} = 715,39 \text{ nm}^3/\text{h}$$

Zapotrzebowanie szczytowe „q”

$$q_k = Q_{kh} \times 5,9695 = 153,71 \times 5,9695 = 917,57 \text{ nm}^3/\text{h}$$

$$q_o = Q_{oh} \times 3,2 = 715,39 \times 3,2 = 2.289 \text{ nm}^3/\text{h}$$

$$q_{\max} = Q_{oh} \times 4,8 = 715,39 \times 4,8 = 3.434 \text{ nm}^3/\text{h}$$

$$q_{\text{całk.}} = q_k + q_o = 917,57 + 2.289 = 3.206,5 \text{ nm}^3/\text{h}$$

O tym, czy ta ilość gazu jest opłacalna dla dystrybutora, czy ekonomicznie uzasadniona – pozostawia się ocenie organowi dystrybucyjnemu.

II.6.4.2 Gmina wiejska

Na obszarze gminy wiejskiej Czarne nie występuje sieć gazowa. Plany inwestycyjne lokalne oraz ponadlokalne nie przewidują w ciągu najbliższych lat gazyfikacji obszaru wiejskiego. Natomiast nie wyklucza się możliwości zaopatrzenia w gaz większych ośrodków wiejskich, w przypadku gdyby sieć gazowa przesyłowa przebiegała w pobliżu tych ośrodków, np. Wyczechy, Krzemieniewo, Bińcze.

Przyjmując założoną w studium wielkość rozwoju obszarów wiejskich do liczby 4744 mieszkańców zużycie gazu na rok wyniosłoby 4.484.842,1 nm³/r.

Przyjęto następujące parametry zapotrzebowania:

- przygotowanie posiłków = 40,8nm³/M/rok
- przygotowanie cwo = 111,2nm³/M/rok
- ogrzewanie pomieszczeń = 2476,0nm³/M/odb/rok
- rezerwa + 10% rezerwy
- liczba mieszkańców 4744 M (łącznie z istniejącymi)

Zapotrzebowanie roczne Q_k (ciepło użytkowe) i Q_o (ogrzewanie)

$$Q_{kr} = (40,8 + 111,2) \times 4744 \text{ M} \times 1,1 = 793.196,8 \text{ nm}^3/\text{r}$$

$$Q_{or} = 2476 \times \frac{4744 \text{ M}}{3,5} \times 1,1 = 3.691.645,3 \text{ nm}^3/\text{r}$$

Zapotrzebowanie godzinowe

$$Q_{kh} = 793.196,8 : 12 \text{ m-cy} : 30 \text{ dni} : 24 \text{ godz.} = 91,81 \text{ nm}^3/\text{h}$$

$$Q_{oh} = 3.691.645,3/\text{rok}:12 \text{ m-cy} : 30 \text{ dni} : 24 \text{ godz.} = 427,27 \text{ nm}^3/\text{h}$$

Zapotrzebowanie szczytowe „q”

$$q_k = Q_{kh} \times 5,9695 = 91,81 \times 5,9695 = 548,06 \text{ nm}^3/\text{h}$$

$$q_o = Q_{oh} \times 3,2 = 427,27 \times 3,2 = 1.367,3 \text{ nm}^3/\text{h}$$

$$q_{max} = Q_{oh} \times 4,8 = 427,27 \times 4,8 = 2.051 \text{ nm}^3/\text{h}$$

$$q_{calc.} = q_k + q_o = 548,06 + 1.367,3 = 1.915,4 \text{ nm}^3/\text{h}$$

O tym, czy ta ilość gazu jest opłacalna dla dystrybutora, czy ekonomicznie uzasadniona – pozostawia się ocenie organowi dystrybucyjnemu.

II.6.5. Zapotrzebowanie na ciepło miasta i gminy Czarne

II.6.5.1. Ocena zapotrzebowania na ciepło miasta i gminy

Analizę oceny dotyczącej zapotrzebowania na ciepło dokonano na podstawie „Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe miasta i gminy Czarne” autorstwa mgr inż. Ryszarda Musiała, z 2005 r., którego zleceniodawcą był Urząd Miasta i Gminy Czarne.

Perspektywiczne zapotrzebowanie na ciepło określono z uwzględnieniem zmniejszenia zapotrzebowania ciepła w wyniku działań termomodernizacyjnych i przedstawiono w tabeli II.6.3.

Z analizy danych wynika, że pomimo wzrostu liczby mieszkańców o ok. 30% zapotrzebowanie ciepła wzrośnie jedynie o ok. 15%; wynika to z oszczędności energii związanej termomodernizacją obiektów istniejących oraz niskiej energochłonności nowych obiektów. W dalszym ciągu największym odbiorcą energii cieplnej pozostanie budownictwo mieszkaniowe.

Tabela II.6.3 Perspektywiczne zapotrzebowanie ciepła na terenie miasta i gminy, z podziałem na rodzaje odbiorców

Kategoria odbiorcy		Zapotrzebowanie po termomodernizacji Q_{term} MW	Zapotrzebowanie ciepła Q_{proj} MW				
			Zima				Lato
			Q_{co}^1	Q_{cw}^2	Q_{tech}^3	Q_{sum}	Q_{cw}
Rejon I							
Budownictwo, obiekty użyteczności publicznej, usługi, rzemiosło zasilane z sieci		7,49	6,78	2,14	-	8,92	2,14
Budownictwo zasilane ze źródeł indywidualnych							
Zakład Karny		1,60	0,94	0,16	0,50	1,60	0,66
Wojsko		4,51	1,73	0,31	2,47	4,51	2,78
Przemysł		0,82	0,25	0,10	0,47	0,82	0,57
Razem Rejon I	MW	14,42	9,70	2,71	3,44	15,85	6,15
	TJ	181,7	122,2	34,1	43,3	199,7	77,5
Rejon II							
Budownictwo wielorodzinne		0,23	0,23	0,01	-	0,24	0,01
Budownictwo jednorodzinne		4,36	5,31	1,12	-	6,43	1,12
Obiekty użyteczności publicznej, usługi, rzemiosło		0,32	0,32	0,05	-	0,37	0,05
Przemysł		0,50	0,14	0,01	0,35	0,50	0,36
Rezem rejon II	MW	5,41	6,00	1,19	0,35	7,54	1,54
	TJ	68,2	75,6	15,0	4,4	95,0	19,4
Ogółem miasto i gmina	MW	19,83	15,7	3,90	3,79	23,39	7,69
	TJ	249,9	197,8	49,1	47,8	294,7	99,9

Źródło: Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, mgr inż. Ryszard Musiał, 2005.

1. Zapotrzebowanie na ciepło do ogrzewania pomieszczeń
2. Zapotrzebowanie ciepła do przygotowania ciepłej wody i posiłków
3. Zapotrzebowanie ciepła na cele technologiczne

Zaopatrzenie w ciepło może być realizowane w oparciu o istniejące źródła, czyli lokalne kotłownie, ale również docelowo mogą to być źródła z sieci gazowej a także z energii odnawialnych, np. biomasy, energii geotermalnej.

Zwiększenia zapotrzebowania na ciepło może wymagać rozbudowy lub modernizacji istniejących elektrociepłowni a co za tym idzie również sieci ciepłowniczych. Konwencjonalne źródła ciepła należy sukcesywnie zastępować nośnikami niskoemisyjnymi, jak np. gaz, nisko zasieciowany olej opałowy, ale także biomasę. **Zaleca się również stosowanie paliw ekologicznych jako czynnika grzewczego.** Dotyczy to przede wszystkim systemu zbiorowego. W przypadku źródeł indywidualnych można także wykorzystać biomasę oraz energię geotermalną w powiązaniu z pompami ciepła.

II.6.5.2 Działania zmierzające do zmniejszenia zużycia energii cieplnej

Możliwość zmniejszenia zużycia energii cieplnej może nastąpić np. w wyniku termomodernizacji budownictwa mieszkaniowego i obiektów użyteczności publicznej oraz sektora gospodarki. Działania termomodernizacyjne wpływają w różnym stopniu na sezonowe zapotrzebowanie na ciepło oraz wielkość zapotrzebowania obiektów na moc cieplną. Ocieplenie budynków wpływa w przybliżeniu w równym stopniu na obniżenie zapotrzebowania na energię cieplną w sezonie grzewczym, jak i na moc szczytową w okresie występowania najniższych temperatur zewnętrznych. Natomiast wszelkie działania w zakresie automatyzacji i regulacji systemów grzewczych oddziałują na obniżenie sezonowego zapotrzebowania na ciepło, ale nie wpływają na wielkość maksymalnego zapotrzebowania na moc cieplną. Szacuje się, że w sektorze budownictwa mieszkaniowego potencjalne oszczędności w zużyciu energii cieplnej na ogrzewanie, wynikające z termomodernizacji budynków (ocieplenie ścian zewnętrznych, bez wymiany stolarki okiennej) wynoszą średnio:

- realizowane do 1982 r. – ok. 30%
- realizowane po 1983 r. – ok. 20%.

Dodatkowe przedsięwzięcia modernizacyjne mogą przynieść następujące oszczędności:

- uszczelnianie okien i drzwi zewnętrznych – ok. 5-8%
- wymiana stolarki okiennej - ok. 10-15%

Uzyskanie efektów oszczędnościowych uzależnione jest przede wszystkim od woli i możliwości finansowych właścicieli nieruchomości, najczęściej za pośrednictwem dogodnych kredytów bankowych. Ponadto inwestycje termomodernizacyjne polegające na modernizacji źródła ciepła, likwidacji kotłowni węglowych, stosowaniu odnawialnych źródeł energii wspierane są przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska, EkoFundusz itp.

Zgodnie z planem zagospodarowania województwa pomorskiego w rejonie zachodnim województwa, a więc również na obszarze miasta i gminy Czarne, przewiduje się obniżenie zapotrzebowania na ciepło poprzez realizację programów termomodernizacyjnych budynków mieszkalnych, usługowych i użyteczności publicznej o ok. 22%, obniżenie udziału węgla w bilansie paliw województwa do wartości 54% oraz zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w zaspokojeniu ogólnego zapotrzebowania na ciepło w województwie do 10%.

II.6.6. Zaopatrzenie w energię elektryczną

II.6.6.1 Perspektywiczne zapotrzebowanie na energię elektryczną

Analizę oceny dotyczącej zapotrzebowania na energię elektryczną dokonano na podstawie „Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe miasta i gminy Czarne” autorstwa mgr inż. Ryszarda Musiała, z 2005 r., którego zleceniodawcą był Urząd Miasta i Gminy Czarne.

W okresie perspektywnym przyrost zapotrzebowania na energię elektryczną będzie dotyczył:

- odbiorców indywidualnych; wywołany rozwojem budownictwa mieszkaniowego (który będzie się odbywał poprzez budowę domów jednorodzinnych), stałym przyrostem liczby urządzeń elektrycznych wykorzystywanych w gospodarstwach domowych (sprzęt agd, rtv, komputery itp.) oraz przewidywanym wzrostem wykorzystania energii elektrycznej do ogrzewania.
- podmiotów gospodarczych, w tym usług, rzemiosła i obiektów użyteczności publicznej, które powstaną w dostosowaniu do rozwoju budownictwa oraz pozostałych form działalności gospodarczej wywołany rozwojem istniejących i powstaniem nowych podmiotów
- gospodarki komunalnej, gdzie przewiduje się znaczny wzrost zapotrzebowania, powstaną nowe ulice, przepompownie itp., wzrośnie zapotrzebowanie energii związane z rozbudową wodociągów i sieci oświetleniowej.

Szacunkowe zapotrzebowanie na energię elektryczną w okresie perspektywnym przedstawiono w tabeli II.6.4

Przewiduje się, że łączne zapotrzebowanie energii elektrycznej w okresie perspektywnym w skali miasta i gminy wzrośnie o ok. 30% w stosunku do stanu istniejącego (4510 MWh/rok). Struktura odbiorców w perspektywie nie ulegnie zmianie w stosunku do stanu istniejącego. W dalszym ciągu największe zapotrzebowanie na energię elektryczną będzie miało budownictwo mieszkaniowe.

Tabela II.6.4 Zapotrzebowanie na energię elektryczną w okresie perspektywnym

Lp.	Kategorie odbiorców	Zapotrzebowanie na energię elektryczną w stanie istniejącym MWh/rok	Zapotrzebowanie na energię elektryczną w okresie perspektywnym MWh/rok
1	Budownictwo mieszkaniowe	3970	5161
2	Usługi	105	116
3	Przemysł	390	449
4	Gospodarka komunalna	45	63
Razem		4510	5789

Źródło: Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, mgr inż. Ryszard Musiał, 2005.

W miarę wzrostu obciążenia i rozwoju przestrzennego miasta i gminy konieczna będzie rozbudowa sieci średniego napięcia 15 kV oraz stacji transformatorowych. Nowe sieci niskiego napięcia powinny być realizowane w formie kablowej, ewentualne odcinki napowietrzne powinny być właściwie izolowane. Istniejące linie napowietrzne należy sukcesywnie wymieniać na kablowe o podobnych przekrojach. Sieć

oświetleniowa powinna być budowana i rozbudowywana jako sieć kablowa. Nie przewiduje się budowy nowego Głównego Punktu Zasilania, niemniej nie wyklucza się możliwości realizacji takiej inwestycji w przyszłości, jeśli będzie to wynikało z zapotrzebowania.

Biorąc pod uwagę uwarunkowania i zamierzenia gmin sąsiednich, wpłynął wniosek gminy Debrzno, postulujący o uwzględnienie w studium przebiegu trasy linii wysokiego napięcia z GPZ Czarne do miejscowości Cierznie. Jest to podyktowane zamierzeniem inwestycyjnym, polegającym na budowie Parku Przemysłowego. W związku z tym, iż gmina Debrzno nie przedstawiła analizy ani rozwiązań koncepcyjnych dotyczących przebiegu trasy tej linii, w studium nie określa się jej przebiegu, ale dopuszcza się wytyczenie tej trasy z GPZ Czarne do Parku Przemysłowego Cierzniach.

II.6.6.2.Przedsięwzięcia racjonalizujące użytkowanie energii elektrycznej

Odbiorcy przemysłowi – największy udział w całkowitym zużyciu energii elektrycznej przez odbiorców przemysłowych mają silniki elektryczne. Udział tych urządzeń w krajach o wysokim stopniu rozwoju przemysłu wynosi ok. 65% całkowitego zużycia energii elektrycznej. Dlatego też, w celu ograniczenia zużycia energii, wszystkie silniki elektryczne powinny pracować w optymalnych warunkach sprawności i współczynnika mocy. Bardzo znaczącym sposobem racjonalizacji zużycia energii elektrycznej jest optymalizacja procesów technologicznych obejmująca m.in. regulację wydajności urządzeń napędzanych silnikami elektrycznymi. Kolejnym bardzo istotnym źródłem oszczędności energetycznych jest stosowanie wydajnych energetycznie transformatorów nowej generacji.

Odbiorcy komunalni i indywidualni – największe oszczędności można uzyskać poprzez modernizację instalacji oświetleniowych, promocje urządzeń energooszczędnych, propagowanie i promowanie energooszczędnych postaw społeczeństwa. Działania zmierzające do oszczędności zużycia energii elektrycznej na potrzeby oświetleniowe to m.in. wymiana trakcyjnych żarówek na energooszczędne świetlówki kompaktowe, dobór właściwych źródeł światła i opraw oświetleniowych, zastosowanie urządzeń do automatycznego włączania i wyłączania oświetlenia, zastosowanie urządzeń do regulacji natężenia oświetlenia w pomieszczeniach, właściwe wykorzystanie światła dziennego. Zastosowanie energooszczędnego oświetlenia dotyczy również oświetlenia ulic oraz placów należy doprowadzić do całkowitego wyeliminowania rtęciowych opraw oświetleniowych na korzyść lamp sodowych. Mniejsze zużycie energii można uzyskać poprzez stosowanie energooszczędnych urządzeń elektrotechnicznych np. przepływowe podgrzewacze wody, piece akumulacyjne itp.

II.6.7. Gospodarka odpadami na obszarze miasta i gminy Czarne

II.6.7.1 Prognoza ilości wytwarzanych odpadów

Główną grupą odpadów wytwarzanych na terenie miasta i gminy są odpady komunalne, stanowiące ok. 74% odpadów. Wraz ze wzrostem liczby ludności, którą przewiduje urbanizacja określona w studium, ilość odpadów będzie sukcesywnie rosła a ich skład będzie się zmieniać w miarę rozwoju gospodarczego i wzrostu poziomu życia mieszkańców. Przewiduje się w dalszym ciągu unieszkodliwianie odpadów przez składowanie. **Należy jednak dążyć do realizacji zasady zapobiegania i minimalizacji ilości wytwarzanych odpadów, zapewnienia wysokiego stopnia odzysku i bezpiecznego dla środowiska unieszkodliwiania.**

Prognozę ilości powstających odpadów komunalnych na terenie miasta i gminy Czarne na lata 2002-2012 z podziałem na strumienie odpadów przedstawiono w tabeli II.6.5.

Zauważalnym trendem jest ciągła zmiana składu morfologicznego odpadów, można zauważyć wyraźny wzrost udziału opakowań w ogólnej masie odpadów komunalnych. Równocześnie zmniejsza się ilość pozostałości po spalaniu węgla i koksu, na stałym poziomie natomiast pozostaje udział organicznych odpadów spożywczych. Ponieważ na obszarze miasta i gminy Czarne prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów, należy przewidzieć, że zawartość papieru, tworzyw sztucznych, szkła oraz niektórych odpadów niebezpiecznych, w całkowitym strumieniu odpadów komunalnych będzie z roku na rok coraz mniejsza. Prognoza ilości wytwarzanych odpadów komunalnych na obszarze miasta i gminy Czarne przedstawiona została w tabeli II.6.6.

Tabela II.6.5 Prognoza ilości powstających odpadów komunalnych z podziałem na strumienie odpadów

Lp.	Strumienie odpadów komunalnych	Ilość odpadów komunalnych Mg/rok		
		2004	2007	2012
1.	2.	3.	4.	5.
1.	Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	126,1	125,51	125,99
2.	Odpady zielone	23,70	23,90	23,98
3.	Papier i tektura (nieopakowaniowe)	60,71	61,02	60,86
4.	Opakowania z papieru i tektury	88,05	88,53	87,98
5.	Opakowania wielomateriałowe	9,87	9,92	9,95
6.	Tworzywa sztuczne (nieopakowaniowe)	119,93	119,45	117,10
7.	Opakowania z tworzyw sztucznych	38,63	38,59	38,61
8.	Tekstylia	26,56	26,61	26,79
9.	Szkło (nieopakowaniowe)	5,71	5,80	5,75
10.	Opakowania ze szkła	107,72	108,24	108,75
11.	Metale	25,97	25,90	25,92
12.	Opakowania z blachy stalowej	9,29	9,28	9,29
13.	Opakowania z aluminium	2,66	2,71	2,67
14.	Odpady mineralne	75,58	74,55	76,56
15.	Drobna frakcja popiołowa	229,80	219,19	222,32
16.	Odpady wielkogabarytowe	85,58	88,66	85,44
17.	Odpady budowlane	228,17	239,75	244,70
18.	Odpady niebezpieczne	11,43	12,18	11,42
	RAZEM	1275,47	1279,78	1284,08

Źródło: Plan gospodarki odpadami dla miasta i gminy Czarne na lata 2002-2012

Tabela Nr II.6.6. Prognoza ilości wytwarzanych odpadów komunalnych na obszarze miasta i gminy Czarne na lata 2002-2012

Lp.	Rodzaj odpadów	Zebrane w 2003 r. Mg/rok	Zebrane w 2003 r. kg/M	Prognoza na 2012 r. Mg /rok	Prognoza na 2012 r. kg/M
1.	2.	3.	4.	5.	6.
1.	Niesegregowane	3 775,4	387	4 077,40	417
2.	Szkło	20,34	2,08	21,10	2,12
3.	PET	10,6	1,08	15,80	1,60
4.	Makulatura	21,3	2,18	23,2	2,37
5.	Folia	1,7	0,17	2,10	0,20
6.	Puszki aluminiowe	0,9	0,09	1,00	0,1
7.	Złom	19	1,94	22,10	2,26
8.	Plastik	1,9	0,19	2,60	0,26
9.	Opony	57	5,80	68,50	7,00

Źródło: Plan gospodarki odpadami dla miasta i gminy Czarne na lata 2002-2012

Tabela Nr II.6.7 Prognozowany stopień odzysku surowców wtórnych

Rok	Ilość wysegregowanych surowców wtórnych %
2003	5,07
2005	6,00
2010	7,00
2012	8,00
2015	9,00

Źródło: Plan gospodarki odpadami dla miasta i gminy Czarne na lata 2002-2012

II.6.7.2 Postępowanie z odpadami

1) odpady zbierane selektywnie – na obszarze miasta i gminy Czarne selektywna zbiórka odpadów realizowana jest poprzez system rozstawionych pojemników w poszczególnych miejscach (**zaleca się również podział na frakcję suchą i mokrą**). System ten powinien doprowadzić do wyraźnego zmniejszenia udziału papieru, szkła i tworzyw sztucznych w ogólnym strumieniu odpadów komunalnych w kolejnych latach. Zakłada się ciągły wzrost efektywności zbiórki odpadów segregowanych, co przedstawia tabela II.6.7.

Wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów podziałem na odpady niebezpieczne, surowce wtórne, odpady biodegradowalne, wielkogabarytowe i remontowo-budowlane przyczyni się do poprawy stanu środowiska poprzez: stworzenie możliwości ponownego wykorzystania odpadów, wyeliminowanie odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych trafiających na składowisko, zmniejszenie ilości odpadów biodegradowalnych deponowanych na składowisku i skierowanie ich do kompostowni, zmniejszenie ilości odpadów deponowanych na składowisku i tym samym ograniczenie terenów zajmowanych przez składowisko itp.

2) odpady z rolnictwa i przemysłu rolno-spożywczego – wraz ze wzrostem produkcji rolniczej nastąpi wzrost odpadów agrochemikalnych oraz opakowań po środkach ochrony roślin przy jednoczesnym zmniejszeniu się toksyczności stosowanych preparatów.

3) odpady z produkcji energii cieplnej, czyli odpady paleniskowe – należą do nich głównie żużel ze spalania węgla, popioły lotne, mieszanki popiołowo-żużłowe. W ostatnich latach obserwuje się spadek zapotrzebowania na węgiel kamienny i brunaty, jako nośniki energii. Wzrasta natomiast zapotrzebowanie na nośniki „czyste” tj. gaz ziemny, olej opałowy oraz pozyskiwanie energii z biomasy i innych źródeł odnawialnych. W związku z tym można założyć zmniejszenie się ilości odpadów z energetyki.

- 4) **odpady z przemysłu drzewnego** – nie ma problemów w zakresie zagospodarowania tych odpadów, gdyż zdecydowana ich większość poddawana jest utylizacji głównie w formie odzysku energii. Przewiduje się że dalsze zagospodarowanie odpadów drzewnych będzie podobne.
- 5) **odpady z budów, remontów i modernizacji** – odpady z tej grupy powstają w trakcie prac remontowych, rozbiórkowych i budowlanych oraz w drogownictwie. W związku z planowaną urbanizacją miasta i gminy Czarne przewiduje się wzrost ilości powstających odpadów tego typu i w dalszym ciągu będą one wykorzystywane do utwardzania nawierzchni dróg gruntowych, a żelazo, stal, cegła będą wykorzystywane jako surowce wtórne.
- 6) **odpady niebezpieczne** – w przypadku odpadów niebezpiecznych nie przewiduje się znaczących zmian w ich ilości. Dalej będą one poddawane procesom, odzysku lub składowania. Docelowo należy jednak dążyć do eliminowania składowania jako sposobu unieszkodliwiania tej kategorii odpadów. Zadanie to może być realizowane poprzez utworzenie Gminnych Punktów Odbioru Odpadów Niebezpiecznych. Do odpadów tych należy zaliczyć m.in. odpady zawierające azbest, przepracowane oleje, baterie i akumulatory, odpady zawierające PCB, pestycydy itp.
- 7) **odpady inne niż niebezpieczne** – przewidywane tempo rozwoju poszczególnych gałęzi przemysłu oraz rzemiosła i usług nie będzie wywierało istotnego wpływu na zmiany ilościowo-rodzajowe odpadów wytwarzanych dotychczas.
- 8) **odpady medyczne i weterynaryjne** – odpady te powstają w wyniku prowadzenia leczenia, diagnozowania oraz profilaktyki medycznej. Istnieje zakaz odzysku tych odpadów, natomiast dopuszcza się następujące sposoby ich unieszkodliwiania np. termiczne, autoklawowe, dezynfekcja termiczna, działanie mikrofalami, obróbka fizyczno-chemiczna. Najbardziej popularnym sposobem unieszkodliwiania tych odpadów jest ich spalanie, najbliższa spalarnia znajduje się przy Szpitalu Miejskim w Chojnicach.
- 9) **odpady z oczyszczalni ścieków** – aktualna gospodarka osadami ściekowymi polega na ich rolniczym wykorzystaniu oraz na magazynowaniu osadów na terenie oczyszczalni. Jednak biorąc pod uwagę zwiększoną ilość osadów ściekowych wynikającą z rozbudowy sieci kanalizacyjnej konieczne będzie stworzenie możliwości przetwarzania biologicznego osadów ściekowych na produkt o wysokich walorach nawozowych i higienicznych możliwy do wykorzystania w rolnictwie, potwierdzenie wysokich walorów uzyskanego produktu poprzez uzyskanie odpowiednich certyfikatów, prowadzenie kampanii edukacyjnej.
- 10) **zużyte pojazdy mechaniczne i opony** – wycofane z eksploatacji pojazdy samochodowe powinny być przekazywane przez właściciela do firm uprawnionych do demontażu pojazdów. Demontaż polega na usuwaniu substancji niebezpiecznych oraz segregacyjnym odzysku materiałów, części i podzespołów mogących być ponownie wykorzystanych. Odzyskane materiały przekazuje się uprawnionym odbiorcom do recyklingu, a odpady dla których recykling nie jest uzasadniony ekonomicznie lub, dla których nie istnieją technologie recyklingu kierowane są na składowiska lub do innego rodzaju utylizacji. Prognozuje się, że w wyniku wzrostu zamożności mieszkańców miasta i gminy nastąpi zwiększenie liczby pojazdów, w związku z czym należy się spodziewać wzrostu tego typu odpadów. Zbiórką, składowaniem oraz utylizacją odpadów będą zajmować się firmy omówione w pkt. I.3.7. uwarunkowań. W dalszej perspektywie jest

dopuszczalne wykorzystywanie nowopowstałych firm, działających w tej branży gospodarczej.

II.6.8. Sieć telekomunikacyjna

Istniejąca sieć telekomunikacyjna zaspokaja potrzeby obecnych użytkowników. W związku z przewidywaną w studium urbanizacją miasta i gminy może nastąpić zwiększenia zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne, co będzie skutkowało wymogiem rozbudowy istniejącej infrastruktury.

Ponieważ rynek operatorów telekomunikacyjnych w Polsce został skomercjalizowany, więc praktycznie nie istnieją programy o znaczeniu ponadregionalnym, określające główne kierunki i zakres rozwoju nowoczesnych systemów komunikacji informatycznej. Każdy z zarządców bądź operatorów sieci ma własne cele strategiczne, których ze względów rynkowych nie ujawnia w szczegółach.

W studium dopuszcza się lokalizację stacji bazowych telefonii komórkowej, mając jednak na uwadze uwarunkowania krajobrazowe oraz tereny zabudowy mieszkaniowej. Ponadto rozbudowa całej sieci telekomunikacyjno-informatycznej ma na celu umożliwienie wszystkim mieszkańcom województwa dostępu do telewizji regionalnej (TVP Gdańskiej, ujednolicenie numeru kierunkowego dla obszaru całego województwa oraz umożliwienie szerokopasmowego dostępu do Internetu dla mieszkańców województwa, przedsiębiorców oraz jednostek publicznych (administracja publiczna, placówki ochrony zdrowia, edukacji, kultury i bezpieczeństwa publicznego) przez budowę pasywnej infrastruktury informatycznej w obszarach deficytowych i o niskiej opłacalności w zakresie światłowodowej sieci szkieletowej oraz węzłów usługowych.

Podejmując działania inwestycyjne należy uwzględnić rezerwy terenowe na realizację nowej infrastruktury telekomunikacyjnej na warunkach i w uzgodnieniu z operatorem.

Dopuszcza się również lokalizację innego rodzaju przekaźników radiowych wykorzystywanych np. w leśnictwie czy straży pożarnej do celów ochrony przeciwpożarowej.

II.6.9.Regulacje stosunków wodnych na obszarze miasta i gminy Czarne

II.6.9.1 Wody powierzchniowe

Sieć hydrologiczną miasta i gminy Czarne tworzą przede wszystkim rzeki: Gwda, Czernica, Szczyra, Gnilec i Chrzastawa oraz jeziora: Czarne, Krzemieniewo, Staruch, Trzcinieckie (inna nazwa Olszanowskie Małe) i Barkowskie jak również mało rozwinięta sieć rowów melioracyjnych, zasilająca rzeki i jeziora.

W studium przewiduje się wykorzystanie cieków powierzchniowych, a przede wszystkim rzek, głównie do dalszego rozwoju turystyki kajakowej, poza tym że będą one w dalszym ciągu pełnić rolę środowiskotwórczą, jak również odbiorników wód opadowych. Niewielkie jeziora i oczka wytopiskowe to elementy lokalnych ekosystemów przyrodniczych.

W zakresie przystosowania rzek do w/w celów turystycznych można by było na trasie spływów kajakowych przygotować niewielkie miejsca postojowe, które mogą wymagać kilku czynności porządkowych przy brzegach cieków. Poza tym należy pozostawić naturalny bieg koryta rzecznego.

Ponieważ na obszarze miasta i gminy nie występują tereny powodziowe, istotnym elementem stosunków wodnych jest prawidłowa konserwacja i utrzymanie istniejących cieków wodnych z zapewnieniem ich nienaruszalnego przepływu. Istniejący i projektowany stan zagospodarowania terenów przy ciekach wodnych praktycznie nie wpływa na pogorszenie warunków ochrony przeciwpowodziowej i nie stwarza zagrożenia powodziowego.

Opracowano szereg programów dotyczących regulacji stosunków wodnych obejmujących również odcinki rzek przepływających przez teren miasta i gminy. I są to:

- „Program Małej Retencji Województwa Pomorskiego do roku 2015” zakłada budowę stawu młyńskiego w mieście Czarne,
- „Program udrażniania rzek województwa pomorskiego” obejmuje swoim zakresem także tę rzekę, a w celu powiększenia dotychczasowej pojemności retencyjnej i powierzchni jezior popiętrzonych plany wojewódzkie zakładają budowę obiektów małej retencji w zlewni Gwdy, wykonanie przepławek zwłaszcza na rzece w zlewni Gwdy umożliwiającą udrożnienie rzek woj. pomorskiego.

II.6.9.2 Wody podziemne

Teren miasta i gminy Czarne charakteryzuje się bardzo dużymi zasobami wód podziemnych, a przy tym występowaniem wysokim poziomem wód gruntowych. W związku z tym przy lokalizacji budynków należy zwrócić uwagę na warunki hydrogeologiczne terenu. Nie zaleca się podpiwniczenia budynków.

II.6.10. Energia odnawialna

Odnawialne źródła energii są to źródła wykorzystujące w procesie przetwarzania niezakumulowaną energię w rozmaitych postaciach, w szczególności energię rzek, wiatru, biomasy, energię promieniowania słonecznego.

- 1) **Biomasa** może być używana na cele energetyczne w procesach bezpośredniego spalania biopaliw stałych (np. drewno, słoma, osady ściekowe), przetwarzana na paliwa ciekłe (np. sekty oleju rzepakowego, alkohol) bądź gazowe (np. biogaz rolniczy, biogaz z oczyszczalni ścieków, gaz wysypiskowy, gaz drzewny). Biomasa jest najbardziej uniwersalnym spośród odnawialnych surowców energetycznych. W przypadku miasta i gminy Czarne dwa rodzaje użytkowania biomasy wydają się najistotniejsze: spalanie bezpośrednie w obecnie stosowanych do tego kotłach oraz w urządzeniach specjalnie do tego celu przystosowanych lub pozyskiwanie gazu z biomasy (termiczne przekształcenie biomasy z formy stałej na gaz).

Spalanie bezpośrednie jest najprostszą formą użytkowania biomasy i celowe jest jego użytkowanie w gospodarce. Natomiast przetwarzanie biomasy na gaz jest przemysłową formą wykorzystania biomasy i zasadność takiego wykorzystania racjonalna jest w specyficznych przypadkach. Wzorując się na doświadczeniach skandynawskich, z punktu widzenia ekonomicznego i ekologicznego wytwarzanie ciepła z biomasy jest najbardziej uzasadnione przyłączeniu oczyszczalni ścieków z plantacjami upraw roślin energetycznych i z kotłowniami opalanymi biomasą.

W Czarnej można wykorzystać teren obecnej oczyszczalni ścieków. Jest on korzystnie położony, na skraju miasta w sąsiedztwie terenów niezabudowanych, podmokłych i jednocześnie na tyle blisko miasta, które mogłoby być bardzo dobrym potencjalnym odbiorcą energii. W studium w kierunkach nie wyznacza się funkcji dla lokalizacji omówionego wyżej kombinatu, niemniej pozostawia się rezerwę terenu o funkcji dotychczasowej, który w każdej chwili może być przez władze miasta uruchomiony na te cele.

- 2) **Energia wiatru** wykorzystuje energię ruchu mas powietrza na drodze przetwarzania w energię elektryczną lub mechaniczną. Województwo pomorskie należy do najbardziej zasobnych w kraju. Jednakże potencjał energetyczny wiatru lokuje się głównie w północnej części województwa. Obszary południowe i południowo-zachodnie, na których leży miasto i gmina, ze względu na dużą lesistość i zróżnicowaną konfigurację terenu nie kwalifikują się do intensywnego rozwoju energetyki wiatrowej. W związku z tym w studium nie przewiduje się lokalizacji dużych ferm wiatrowych. Dopuszcza się realizację pojedynczych wież wiatrowych na obszarach rolniczych, wolnych od zabudowy i oddalonych od lasu, w północnej części gminy, poniżej drogi wojewódzkiej nr 202.
- 3) **Energia słońca** – roczna gęstość promieniowania słonecznego w Polsce na płaszczyznę poziomą waha się w granicach 950-1250 kWh/m², natomiast średnie usłonecznienie wynosi 1600 godzin na rok. Energię słońca można wykorzystać na pomocą tzw. baterii słonecznych, umieszczanych np. na dachach budynków. Źródło takiej energii może być dodatkowym elementem wspomagającym indywidualne systemy ciepłownicze obiektów.
- 4) **Energia wody** – przez teren gminy przepływa rzeka Gwda, Czarnica, Szczyra, Gnilec i Chrzastawa, co stwarza pewne możliwości wykorzystania energii wody do wytwarzania energii elektrycznej. Należy jednak podkreślić, iż mogą to być jedynie tzw. małe elektrownie wodne, o mocy do kilkudziesięciu kW, których wykorzystanie będzie ograniczało się ewentualnie do zaopatrzenia pojedynczych obiektów produkujących energię na własne potrzeby. Na granicy z gminą Szczecinek, na rzece Gwda, zlokalizowana jest mała elektrownia wodna.

- 5) **Energia geotermalna** – Polska należy do najzasobniejszych krajów Europy pod względem objętości wód geotermalnych. Zachodnia i południowo-zachodnia część województwa pomorskiego leży w obszarze karbońsko-dewońskim basenu geotermalnego, nad subbasenem pomorskim. Potencjalne zasoby wody o temperaturze ok. 90°C w tym subbasenie oceniane są na około 12 mld. m³, co odpowiada ok. 72 mln. ton ropy naftowej. Są to ogromne zasoby, których wykorzystanie mogłoby w pełni zaspokoić potrzeby energetyczne całej tej części województwa. W warunkach miasta i gminy Czarne można by było rozważyć możliwość zastosowania wysokotemperaturowej energii geotermalnej jedynie w przypadku miasta. Natomiast w przypadku obszaru wiejskiego można by było zastosować niskotemperaturową energię geotermalną występującą w płytkich poziomach wodonośnych, jako pierwotne źródło energii dla pomp ciepła, szczególnie w rozproszonej zabudowie mieszkaniowej (także na obszarze miasta). Wykorzystanie do celów gospodarczych gorących źródeł jest trudne ze względu na m.in. przyczyny, które zostały omówione w uwarunkowaniach w pkt. 3.2.1 „uwarunkowania rozwoju gospodarki energetycznej”.
- 6) **Ogniwa paliwowe** – działają w ten sam sposób jak powszechnie używane baterie lub akumulatory do zasilania przenośnych urządzeń elektrycznych: energia chemiczna zamieniana jest w nich bezpośrednio na energię elektryczną. Różnica polega na tym, że bateria lub akumulator mieszczą „w sobie” zapas energii chemicznej i przestają działać po jej wyczerpaniu, natomiast ogniwo paliwowe zasilane jest ze źródeł zewnętrznych i działa tak długo jak paliwo (H₂) i utleniacz (powietrze) dostarczane są do urządzenia. Technologie te są w formie opracowań, badań, testowania i wdrażania do produkcji masowej.

Korzyści wykorzystania odnawialnych źródeł energii:

- zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego: poprzez zróżnicowanie źródeł energii i osłabienie pozycji dużych dostawców
- poprawa stanu środowiska: wraz ze wzrostem zużycia energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych następuje ograniczenie emisji do atmosfery gazów powstających podczas spalania paliw kopalnych.
- korzyści społeczne: tworzenie nowych miejsc pracy, głównie w małych i średnich przedsiębiorstwach obsługujących lokalną społeczność, poprawa warunków życia mieszkańców poprzez wyższą jakość środowiska, lepsze zaopatrzenia w energię i wzrost przychodów, zapewnienie równego dostępu do energii mieszkańcom obszarów peryferyjnych i o zabudowie rozproszonej, do których dostawa energii za pośrednictwem sieci energetycznych byłaby bardzo kosztowna, promocja i poprawa wizerunku miasta i gminy jako wdrażającej nowoczesne, przyjazne środowisku technologie
- aktywizacja lokalnej przedsiębiorczości – pozyskiwanie energii z odnawialnych źródeł tworzy nowe miejsca pracy w regionie, zarówno w fazie realizacji inwestycji, jak i też ich obsłudze. Ożywienie gospodarcze będzie zauważalne zarówno w fazie pozyskiwania surowców odnawialnych, produkcji, instalacji i dystrybucji urządzeń, jak i w świadczeniu różnego rodzaju usług doradczych i konsultacyjnych, obsłudze administracyjnej, księgowej i bankowej nowo powstałych firm.
- korzyści ekonomiczne – zalicza się do nich przede wszystkim zmniejszenie kosztów wytwarzania ciepła
- promocja regionu.

Biorąc pod uwagę ochronę środowiska oraz polskie zasoby naturalne, potencjał wykorzystania odnawialnych źródeł energii jest bardzo wysoki. Należy zwiększyć, wspierać i dążyć do wzrostu jego udziału w gospodarce energetycznej.

II.6.11. Emisje do atmosfery

System zaopatrzenia w ciepło może powodować emisję zanieczyszczeń do atmosfery, szczególnie w okresie grzewczym. W zależności od zastosowanego źródła paliwa, podczas spalania emitowane są to atmosfery związki zanieczyszczeń w różnych stężeniach. Biorąc pod uwagę obecne zużycie węgla, drewna, oleju opałowego oraz perspektywiczne zużycie biomasy, przy uwzględnieniu jednostkowej emisji zanieczyszczeń SO₂, NO₂, CO, CO₂ i pyłu, wynika że w okresie perspektywicznym przy wzroście zapotrzebowania na ciepło o ok. 15% nastąpi redukcja do zera emisji SO₂ i CO₂ oraz duży spadek CO. Wzrośnie natomiast emisja NO₂ i pyłu.

Wielkość emisji zanieczyszczeń do atmosfery przedstawiono w tabeli II.6.8. Zmiany wielkości emisji zanieczyszczeń przedstawiono w tabeli II.6.9.

Tabela Nr II.6.8. Wielkość emisji zanieczyszczeń

Rodzaj paliwa	Emisja zanieczyszczeń (t/rok)				
	SO ₂	NO ₂	CO	CO ₂	pył
Stan istniejący					
Węgiel	76,8	4,8	480,0	8880,0	7,2
Drewno (biomasa)	0,0	26,85	5,4	0,0	53,7
Olej opałowy	9,6	2,5	0,3	831,6	0,9
RAZEM	86,4	34,2	485,7	9711,6	61,8
Stan perspektywiczny					
Drewno (biomasa)	0,0	70,0	14,0	0,0	140,0
RAZEM	0,0	70,0	14,0	0,0	140,0

Źródło: Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, mgr inż. Ryszard Musiał, 2005.

Tabela Nr II.6.9. Zmiany wielkości emisji zanieczyszczeń

Relacja zapotrzebowania na ciepło		Zmiany wielkości emisji					
		wskaźnik	SO ₂	NO ₂	CO	CO ₂	pył
Stan istniejący – perspektywa	+ 15%	Rodzaj zmiany	Spadek	Wzrost	Spadek	Spadek	Wzrost
		Wielkość zmian	Do zera	52%	34 x	Do zera	64%

Źródło: Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, mgr inż. Ryszard Musiał, 2005.

Biorąc pod uwagę rozwój energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii, poza biomasą, emisja może zostać dodatkowo zredukowana w znacznym stopniu, którego na dzień dzisiejszy nie da się określić.

II.6.12. Farmy wiatrowe

Farmy wiatrowe są jednym ze źródeł energii odnawialnej. Wiatraki powinny być lokalizowane na terenach oddalonych od zabudowy o ponad 500m ze względu na przepisy dotyczące hałasu i od lasów ze względu na warunki wiatrowe. Miejsca posadowienia parku wiatrowego powinno być odsłonięte od strony dominującego wiatru na przestrzeni około 3 lub więcej kilometrów. Turbina wiatrowa wraz z drogami dojazdowymi zajmuje nie więcej niż 1% typowego parku wiatrowego. Pozostałe 99% nadaje się do wykorzystania pod uprawy rolne.

Na terenie gminy Czarne najkorzystniej warunki dla lokalizacji elektrowni wiatrowych występują w północnej części gminy, w okolicach krawędziowych wysoczyzny, która jest przede wszystkim użytkowana rolniczo, z występującymi zwartymi osadami wiejskimi, pomiędzy którymi można usytuować wiatraki, pozostałe tereny nie są predysponowane pod ich lokalizację chociażby ze względu na gęstą lesistość obszaru gminy oraz niekorzystne warunki wietrzne. W związku z tym wskazany w studium teren jest jedynym predysponowanym w ogóle pod farmy wiatrowe.

Na budowę trzech wież wiatrowych, na północ od drogi wojewódzkiej nr 201 wydano już decyzje o warunkach zabudowy.

Dopuszczalność realizacji elektrowni wiatrowych oraz dokładne wskazanie miejsc posadowienia możliwe będzie dopiero przeprowadzeniu rocznego monitoringu przedwykonawczego wpływu na ptaki oraz nietoperze dla wszystkich terenów przeznaczonych w studium pod farmy wiatrowe.

Ze względu na to, iż teren predysponowany pod lokalizację elektrowni wiatrowych znajduje się w sąsiedztwie dużego kompleksu leśnego-korytarz ekologiczny – oraz jezior, zakazana jest lokalizacja siłowni wiatrach na obszarach atrakcyjnych dla ptaków jako żerowisko, stanowiących tras regularnych przelotów ptaków wędrownych oraz położonych w relacji żerowisko - noclegowisko lub/i w okresie lęgowym: gniazdo – żerowisko; wskazane jest zachowanie takich odległości projektowanego zagospodarowania od w/w obszarów, które nie będą powodować zakłóceń w funkcjonowaniu lokalnej populacji ptaków. Powierzchnia obszarów planowanych pod budowę elektrowni wiatrowych w relacji z pozostałymi terenami wykorzystywanymi przez populacje ptaków i nietoperze występujących w ich sąsiedztwie nie może powodować pogorszenia warunków ich bytowania.

Przy opracowywaniu materiałów dotyczących potencjalnego wpływu planowanych elektrowni na populacje ptaków i nietoperzy należy uwzględnić efekt skumulowanego oddziaływania planowanej inwestycji na te zwierzęta.

Nie wskazana jest lokalizacja elektrowni wiatrowych w bliskim sąsiedztwie zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej kilku miejscowości jednocześnie.

Na terenie przewidzianym pod lokalizację farm wiatrowych na etapie projektów budowlanych powinny być sporządzone oceny warunków geologiczno-inżynierskich w formie dokumentacji geologiczno-inżynierskich.

W przypadku lokalizacji wież wiatrowych może nastąpić tzw. efekt cienia rzucanego od wieży i wirnika oraz wystąpić uciążliwość wizualna tzw. efektu stroboskopowego.

W przypadku rozwoju energetyki wiatrowej na obszarze gminy Czarne należy mieć na uwadze również przewidywany rozwój infrastruktury technicznej związanej z odbiorem energii wytwarzanej przez wiatraki, np. w postaci abonenckich GPZ lub nowych linii elektroenergetycznych i stacji trafo, których lokalizacja i przebieg zależy od występowania turbin wiatrowych oraz najbliższej istniejącej infrastruktury elektroenergetycznej. Rodzaj linii energetycznych zależy będzie od mocy wytwarzanej energii, czyli od wydajności i pracy poszczególnych turbin wiatrowych. W studium nie rezerwuje się terenu pod przebieg niezbędnych linii energetycznych ale dopuszcza się ich przebieg w zależności od potrzeb związanych z rozwojem energetyki wiatrowej na obszarze gminy.

Proponowana w studium lokalizacja farm wiatrowych uwarunkowana jest pozytywnymi wynikami badań z zakresu uciążliwości spowodowana oddziaływaniem akustycznym co powinno być wykazane w odpowiednich opracowaniach, studiach itp. w odniesieniu do istniejącej i planowanej zabudowy mieszkaniowej oraz monitoringu. Proponowana w studium lokalizacja farm wiatrowych uwarunkowana jest również odpowiednimi badaniami z zakresem monitoringu ornitologicznego i chiropterologicznego uzgodnionego z odpowiednimi organami.

Zasięg uciążliwości dla środowiska, związanej z funkcjonowaniem elektrowni wiatrowych, winien być bezwzględnie ograniczony do granic terenu, do którego właściciel posiada tytuł prawny, a znajdujące się w nim pomieszczenia przeznaczone na pobyt ludzi winny być wyposażone w techniczne środki ochrony przed tymi uciążliwościami.

II.7.0. Obszary, na których będą rozmieszczone inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

Obiekty użyteczności publicznej występujące na terenie gminy i miasta Czarne zaspokajają obecne potrzeby mieszkańców w zakresie funkcji publicznych. Ośrodki wyższego rzędu, z których korzystają mieszkańcy gminy znajdują się na terenie miasta Czarne oraz Człuchowa i Chojnic.

Wszystkie potrzeby związane z lokalizacją obiektów inwestycji celu publicznego szczebla lokalnego, związane z rozwojem przestrzennym gminy i miasta, podano w punkcie II.7.1 Kierunków. Dopuszcza się ich lokalizację na wszystkich terenach wyznaczonych w studium pod zainwestowanie. Dodatkowo na wszystkich terenach przeznaczonych w studium pod funkcje rolne dopuszcza się również lokalizację inwestycji celu publicznego w zakresie infrastruktury technicznej i drogowej oraz obiektów publicznych o każdej funkcji np. sportu, oświaty, mieszkalnictwa komunalnego itp.

Szczegółowo ten problem opisano w punktach II.1.1.2 4) i II.1.2.2 14) Kierunków.

II.7.1. Oświata

Istniejące placówki oświaty zapewniają obsługę w zakresie dostępu do edukacji wszystkim dzieciom na terenie gminy i miasta Czarne. Na terenie miasta znajdują się przedszkola i placówki nauczania szczebla podstawowego, szczebla gimnazjalnego i szczebla ponadgimnazjalnego, natomiast na terenie gminy tylko szkoły podstawowe.

II.7.1.1 Przedszkola

1) Miasto Czarne

Na terenie miasta Czarne zlokalizowane są 2 przedszkola:

- a) przedszkole wojskowe nr 63** przy ul. Świerczewskiego 4, do którego uczęszcza 75 dzieci, znajdujących się pod opieką 6 nauczycieli zatrudnionych na cały etat i 1 zatrudnionego na niepełny etat.
- b) przedszkole miejskie** przy ul. Parkowej 7, do którego uczęszcza 135 dzieci, znajdujących się pod opieką 8 nauczycieli zatrudnionych na pełny etat i 1 zatrudnionego na niepełny etat.

Urbanizacja terenu miasta zakładana w studium spowoduje wzrost liczby ludności, a co za tym idzie dzieci zamieszkujących na terenie miasta wymagających opieki przedszkolnej o ok. 65 dzieci.

2) Gmina wiejska

Na terenie gminy nie funkcjonują przedszkola. Zakłada się, że dzieci zamieszkujące na terenie gminy wiejskiej korzystają z usług przedszkoli znajdujących się na terenie miasta Czarne. Urbanizacja terenu gminy przewidziana w studium spowoduje wzrost liczby mieszkańców na terenach wiejskich, co zaowocuje wzrostem liczby dzieci wymagających opieki przedszkolnej o ok. 45 dzieci.

3) Podsumowanie

Docelowo w wyniku przewidywanej w studium urbanizacji liczba dzieci na terenie miasta i gminy Czarne wymagających opieki przedszkolnej wzrośnie o połowę, tj. o 110 dzieci. Konieczne będzie utworzenie w istniejących przedszkolach dodatkowych 5-ciu

oddziałów. Może to wymagać rozbudowy budynków istniejących przedszkoli lub budowy nowego przedszkola.
Wykaz istniejącej i projektowanej liczby dzieci korzystających z przedszkoli przedstawiono w tabeli nr II.7.1

Tabela II.7.1 Istniejąca i projektowana liczba dzieci korzystających z przedszkoli

Lp.	Przedszkole	Adres	Obecna		Projektowana			Docelowa	
			Liczba dzieci*	Liczba oddział- łów	Liczba dzieci z miasta	Liczba dzieci z gminy	Liczba Oddzia- łów	Liczba uczniów	Liczba oddziałów
1.	Przedszkole wojskowe nr 63	ul. Świerczewsie go 4	75	3	65	45	5	320	14
2.	Przedszkole miejskie	ul. Parkowa 7	135	6					
RAZEM			210	9	110				

* dane na rok 2009 pobrane ze strony www.katalog.szkolnictwa.pl

II.7.1.2 Szkolnictwo podstawowe

Wykaz istniejącej i projektowanej liczby uczniów uczęszczających do szkół podstawowych przedstawiono w tabeli nr II.7.2

1) Miasto Czarne

Na terenie miasta Czarne zlokalizowany jest Zespół Szkół, w którym znajduje się szkoła podstawowa i gimnazjum. Zespół Szkół mieści się w jednym budynku, przy ul. Parkowej 4.

Szkoła podstawowa w Czarnem obejmuje nauczanie klas I-VI. Liczba dzieci uczęszczających do podstawówki systematycznie zmniejsza się. W roku szkolnym 2000/2001 wynosiła 627 uczniów (uczących się w 27 oddziałach), a w 2008/2009 już tylko 455 uczniów (uczących się w 21 oddziałach). Do obwodu szkoły podstawowej należy przede wszystkim miasto Czarne, ale także niektóre z wsi i przysiółków znajdujących się na terenie gminy wiejskiej, tj.:

- przysiółki położone w obrębie geodezyjnym Nadziejewo: Wronkowo, Grabowiec, Wierzbnik, Sarniak, Janowiec;
- wieś Sokole wraz z przysiółkami Kijno i Domyśl.

Podsumowując należy stwierdzić, że spadek liczby uczniów uczęszczających do szkoły podstawowej o 172 uczniów, świadczy o tym, że Zespół Szkół posiada rezerwę miejsca dla przyjęcia nowych uczniów. Projektowana w studium urbanizacja terenów obsługiwanych przez Zespół Szkół spowoduje wzrost ich liczby uczniów szczebla podstawowego o 109 osób.

Można więc stwierdzić, (biorąc także pod uwagę liczebność obecnych i przyszłych uczniów gimnazjum omówioną w pkt. II.7.1.3 w Kierunkach), że nie będzie konieczna przebudowa budynku, w którym mieści się Zespół Szkół ani budowa nowej szkoły. Wzrost ilości uczniów szczebla podstawowego będzie wymagał utworzenia w Zespole Szkół 4 klas podstawowych lub zwiększenia liczebności istniejących oddziałów do wielkości normatywnej (po 25 uczniów w oddziale).

2) Gmina wiejska

Dzieci z części obrębów wiejskich, korzystają obecnie z placówek zlokalizowanych na terenie miasta. Jedynie dzieci z obrębu geodezyjnego Sokole i przysiółków położonych w obrębie Nadziejewo (bez wsi Nadziejewo) uczęszczają do szkoły podstawowej w Czarnem.

Kształcenie na szczeblu podstawowym na terenie gminy wiejskiej odbywa się w 3 szkołach podstawowych:

a) Publiczna Szkoła Podstawowa w Bińczach zlokalizowana pod adresem Bińcze 15.

Liczba dzieci uczęszczających do podstawówki systematycznie zmniejsza się. W roku szkolnym 2001/2002 wynosiła 20 uczniów (uczących się w 3 oddziałach), a w 2008/2009 - 15 uczniów (także w 3 oddziałach). Do obwodu szkoły podstawowej należy prawdopodobnie obręb Bińcze, tj. wieś Bińcze z przysiółkami Gliniana Góra i Wygonki oraz przysiółek Biernatka.

Przewidywana w studium urbanizacja spowoduje wzrost liczby uczniów szczebla podstawowego, którzy będą uczęszczać do SP w Bińczach o 27 osób. Łączna liczba uczniów osiągnie więc wielkość 47 osób uczących się w 3 oddziałach.

b) Szkoła Podstawowa w Krzemieniewie

Liczba dzieci uczęszczających do podstawówki systematycznie zmniejsza się. W roku szkolnym 2001/2002 wynosiła 99 uczniów (uczących się w 6 oddziałach), a w 2008/2009 - 79 uczniów (także w 6 oddziałach). Do obwodu szkoły podstawowej należy obręb Krzemieniewo wraz z przysiółkami a także obręb Domisław z przysiółkami i wieś Sierpowo.

Przewidywana w studium urbanizacja spowoduje wzrost liczby uczniów szczebla podstawowego, którzy będą uczęszczać do SP w Krzemieniewie o 27 osób. Łączna liczba uczniów osiągnie więc wielkość 106 osób uczących się w 6 oddziałach.

c) Szkoła Podstawowa w Wyczechach zlokalizowana pod adresem Wyczechy 29.

Liczba dzieci uczęszczających do podstawówki systematycznie zmniejsza się. W roku szkolnym 2000/2001 wynosiła 178 uczniów (uczących się w 8 oddziałach), a w 2008/2009 tylko 86 uczniów (uczących się w 6 oddziałach). Do obwodu szkoły podstawowej należą w całości wieś Wyczechy, Nadziejewo, Łoża i Raciniewo. Ponadto, z danych Gminy i Miasta Czarne wynika, że do SP w Wyczechach uczęszcza także część dzieci zamieszkujących obręby Biernatka i Bińcze. Jednak ze względu na istnienie lokalnej SP w Bińczach obsługującej te dwa obręby, w obliczeniach wzrostu liczby uczniów będących uczęszczać do którejś z SP na terenie gminy, dzieci z tych terenów przypisuje się do SP w Bińczach.

Przewidywana w studium urbanizacja spowoduje wzrost liczby uczniów szczebla podstawowego, którzy będą uczęszczać do SP w Wyczechach o 27 osób. Łączna liczba uczniów osiągnie więc wielkość 113 osób uczących się w 6 oddziałach.

Podsumowując należy stwierdzić, że projektowana w studium urbanizacja terenów gminy wiejskiej Czarne obsługiwanej przez 3 szkoły podstawowe spowoduje wzrost liczby uczniów o 81 osób, tj. po 27 nowych uczniów przypadających na każdą ze szkół. W studium nie narzuca się rozbudowy szkół istniejących, utworzenia nowych oddziałów szkolnych, czy budowy nowej szkoły, gdyż liczba uczniów zwiększy się nieznacznie. Zakłada się, że nowi uczniowie zasilą istniejące oddziały, gdyż obecnie nie osiągają one zazwyczaj liczebności powyżej 15 uczniów na klasę, podczas gdy normatywną wielkością jest przypadanie ok. 25 uczniów na klasę.

Tabela II.7.2. Istniejąca i projektowana liczba uczniów korzystających z placówek oświatowych szczebla podstawowego

Lp	Szkoła podstawowa	Obsługiwany teren	Obecna		Projektowana		Docelowa	
			Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba Oddziałów	Liczba uczniów	Liczba oddziałów
1.	Szkoła Podstawowa w Czarnem	Miasto Czarne	455	21	105	4	564	25
		Prz. Wronkowo			0			
		Prz. Grabowiec			1			
		Prz. Wierzbnik			0			
2.	Publiczna Szkoła podstawowa w Bińczu	Prz. Sarniak	20	3	0	0*	47	3
		Prz. Janowiec			0			
		Obr. Sokole			3			
		SUMA			109			
3.	Szkoła Podstawowa w Krzemieniewie	Obr. Bińcze	79	6	25	0*	106	6
		Obr. Biernatka			2			
		SUMA			27			
		Obr. Krzemieniewo			12			
4.	Szkoła podstawowa w Wyczechach	Obr. Domisław	86	6	10	0*	113	6
		Obr. Sierpowo			5			
		SUMA			27			
		Wieś Wyczechy			13			
	RAZEM	Wieś Nadziejewo	640	36	9	4	830	40
		Wieś Raciniewo			2			
		Wieś Łoża			3			
		SUMA			27			

* ponieważ w SP w Bińczach, Krzemieniewie i Wyczechach przypada średnio poniżej 15 uczniów na oddział, nie narzuca się utworzenia nowych oddziałów tylko zaleca się zwiększenie liczebności istniejących.

II.7.1.3. Szkolnictwo ponadpodstawowe

Wykaz istniejącej i projektowanej liczby uczniów korzystających z placówki oświatowej szczebla gimnazjalnego przedstawiono w tabeli nr II.7.3.

Wykaz istniejącej liczby uczniów korzystających z placówek oświatowych szczebla ponadgimnazjalnego przedstawiono w tabeli nr II.7.4.

1) Miasto Czarne

Jednostki kształcenia ponadpodstawowego znajdujące się w mieście Czarne obsługują cały jego teren, a także obszar całej gminy wiejskiej. Obowiązek szkolny dotyczy uczęszczania do gimnazjum, więc wszystkie dzieci muszą odebrać edukację świadczoną przez Gimnazjum w Czarnem (wchodzące w skład Zespołu Szkół). Uczęszczanie do pozostałych szkół ponadpodstawowych nie jest obowiązkowe i stanowi kwestię wyboru pomiędzy formami kształcenia dostępnymi w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Pawła II. Ponadto dla osób objętych programem resocjalizacji w Zakładzie Karnym utworzono Technikum Uzupełniające dla Dorosłych i Zasadniczą Szkołę Zawodową dla Dorosłych.

a) Gimnazjum publiczne wchodzi w skład Zespołu Szkół zlokalizowanego przy ul. Parkowej 4. Uczęszcza do niego 369 uczniów (uczących się w 17 oddziałach). Ich ilość spadła w stosunku do liczebności rocznika 2001/2002, który liczył 498 uczniów. Ponieważ gimnazjum w Czarnem jest jedynym na terenie miasta i gminy wiejskiej, uczęszczają do niego wszystkie dzieci zamieszkujące na tym terenie. Uczniowie w roku szkolnym 2008/2009 pochodzili z:

- miasta Czarne;
- wsi Nadziejewo oraz przysiółków Wronkowo, Grabowiec, Wierzbnik, Sarniak, Janowiec;
- wsi Raciniewo;
- wsi Biernatka;
- wsi Bińcze oraz przysiółek Wygonki;
- wsi Krzemieniewo oraz przysiółków Malinowo, Prądy, Lestnica, Rębno, Lędyczek II;
- wsi Łoża;
- wsi Wyczechy;
- wsi Domisław;
- wsi Sierpowo;
- wsi Sokole oraz przysiółków Kijno i Domyśl.

Podsumowując należy stwierdzić, że spadek liczby uczniów uczęszczających do gimnazjum o 129 uczniów, świadczy o tym, że Zespół Szkół posiada rezerwę miejsca dla przyjęcia nowych uczniów. Projektowana w studium urbanizacja terenów obsługiwanych przez Gimnazjum spowoduje wzrost liczby uczniów o 65 osób (40 z miasta i 25 z terenu gminy wiejskiej).

Można więc stwierdzić, (biorąc także pod uwagę liczebność obecnych i przyszłych uczniów szkoły podstawowej omówioną w pkt. II.7.1.2 w Kierunkach), że nie będzie konieczna przebudowa budynku, w którym mieści się Zespół Szkół ani budowa nowego. Wzrost ilości uczniów szczebla podstawowego będzie wymagał utworzenia w Zespole Szkół 3 nowych oddziałów lub zwiększenia liczebności istniejących oddziałów do wielkości normatywnej (po 25 uczniów w oddziale).

b) Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Pawła II zlokalizowany jest przy ul. Leśnej 1. W skład zespołu wchodzi następujące szkoły ponadpodstawowe:

- Liceum Ogólnokształcące,
- Technikum Informatyczne,
- Technikum Ekonomiczne,
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa.

Są to szkoły publiczne zapewniające dostęp do edukacji wszystkim mieszkańcom miasta i gminy Czarne. W roku szkolnym 2008/2009 liczba uczniów uczęszczających do wszystkich typów szkół należących do zespołu wynosiła 233 osoby. Z tego do Liceum Ogólnokształcącego uczęszczało 70 osób uczących się w 3 oddziałach.

Ponieważ kształcenie na poziomie ponadgimnazjalnym nie jest obowiązkowe, a także może odbywać się poza granicami gminy i miasta Czarne, nie podaje się przewidywanego szacunkowego wzrostu ilości uczniów Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych spowodowanego urbanizacją miasta i gminy przewidzianą w studium.

c) Szkoła w Zakładzie Karnym zlokalizowana jest przy ul. Pomorskiej 1. Świadczy usługi dla osób objętych programem resocjalizacji, a w związku z tym nie jest obiektem użyteczności publicznej. Uczniowie mogą kształcić się w:

- Technikum Uzupełniającym dla Dorosłych,
- Zasadniczej Szkole Zawodowej dla Dorosłych.

W roku szkolnym 2008/2009 liczba uczniów uczęszczających do Technikum Uzupełniającego wynosiła 14 osób (uczących się w 1 oddziale), a do Zasadniczej Szkoły Zawodowej 124 osób (uczących się w 7 oddziałach).

Ponieważ w/w szkoły zlokalizowane w Zakładzie Karnym świadczą usługi edukacyjne tylko dla osób objętych programem resocjalizacji, urbanizacja przewidziana w studium nie wpłynie na zmianę ilości uczniów tych placówek.

2) Gmina wiejska

Na terenie gminy wiejskiej nie zlokalizowano placówki kształcenia na poziomie ponadpodstawowym. Uczniowie zamieszkujący obręb wiejski, w zakresie edukacji obowiązkowej, uczęszczają do:

- **Gimnazjum** w mieście Czarne (wchodzącego w skład Zespołu Szkół), które obsługuje również całe miasto Czarne. Uczniowie z terenu miasta i gminy wiejskiej w roku szkolnym 2008/2009 liczyli 129 osób. Przewidywana w studium urbanizacja na terenach gminy wiejskiej spowoduje wzrost liczby uczniów, którzy będą uczęszczać do gimnazjum o 25 osób.

Ponadto mieszkańcy gminy wiejskiej w zakresie edukacji na szczeblu ponadgimnazjalnym, która nie jest obowiązkowa, korzystają z usług:

- **Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Pawła II** w mieście Czarne. W roku szkolnym 2008/2009 liczba uczniów z miasta i gminy wiejskiej uczęszczających do wszystkich typów szkół należących do zespołu wynosiła 233 osoby. Ponieważ kształcenie na poziomie ponadgimnazjalnym nie jest obowiązkowe, a także może odbywać się poza granicami gminy i miasta Czarne, nie podaje się przewidywanego szacunkowego wzrostu ilości uczniów Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych spowodowanego urbanizacją miasta i gminy przewidzianą w studium.

Tabela II.7.3. Istniejąca i projektowana liczba uczniów korzystających z placówki oświatowej szczebla gimnazjalnego

Lp	Gimnazjum	Obsługiwany teren	Obecna		Projektowana		Docelowa	
			Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba Oddziałów	Liczba uczniów	Liczba oddziałów
1.	Gimnazjum w Czarnem	Miasto Czarne	369	17	40	3	434	20
		Obr. Biernatka			0,5			
		Obr. Bińcze			8			
		Obr. Domisław			4			
		Obr. Krzemieniewo			4			
		Obr. Łoża			0,5			
		Obr. Nadziejewo			2			
		Obr. Raciniewo			0			
		Obr. Sierpowo			1			
		Obr. Sokole			1			
		Obr. Wyczechy			4			
SUMA			65					

Tabela II.7.4. Istniejąca liczba uczniów korzystających z placówek oświatowych szczebla ponadgimnazjalnego

Lp	Zespół Szkół	Adres	Typy szkół	Obsługiwa ny teren	Obecna	
					Liczba uczniów	Liczba oddziałów
1.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Pawła II	ul. Leśna 1	Liceum Ogólnokształcące	Miasto i gmina Czarne	70	3
			Technikum Informatyczne Technikum Ekonomiczne Zasadnicza Szkoła Zawodowa		163	7
		SUMA				233
2.	Zespół Szkół w Zakładzie Karnym	ul. Pomorska 1	Technikum Uzupełniające dla Dorosłych Zasadnicza Szkoła Zawodowa dla Dorosłych	Zakład Karny w Czarnem	20	3

II.7.1.4 Podsumowanie

Biorąc pod uwagę przewidzianą w studium urbanizację, nie wpłynie ona znacząco na rejony świadczenia usług oświaty przez istniejące placówki na terenie miasta i gminy Czarne. Zmiany w ilości uczniów w poszczególnych placówkach oświatowych będą wyglądały następująco:

- 1) Przedszkola – wzrost liczby dzieci w wieku przedszkolnym o 110 dzieci, co oznacza utworzenie 5 nowych oddziałów. Może to wymagać rozbudowy istniejących przedszkoli lub budowy nowego budynku przedszkola.
- 2) Szkoły podstawowe w mieście Czarne – wzrost liczby uczniów o 109 osób, co oznacza utworzenie 4 nowych oddziałów. Nie będzie to wymagało rozbudowy istniejącej szkoły ani budowy nowego budynku szkoły.
- 3) Szkoły podstawowe w gminie wiejskiej – wzrost liczby uczniów o 27 osób w każdej z placówek (łącznie 81 osób), co nie wymaga rozbudowy żadnej ze szkół, a jedynie zwiększenia do wartości normatywnej (25 osób na oddział) liczebności klas.
- 4) Gimnazjum – wzrost liczby uczniów o 65 osób, co oznacza utworzenie 3 nowych oddziałów. Nie będzie to wymagało rozbudowy istniejącej szkoły ani budowy nowego budynku szkoły.
- 5) Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Pawła II – w studium nie określa się wzrostu ilości uczniów placówki, co nie wyklucza konieczności jej rozbudowy lub budowy nowego budynku szkoły.
- 6) Zespół Szkół w Zakładzie Karnym – urbanizacja planowana w studium nie wpłynie na wzrost ilości uczniów placówki. Świadczy ona usługi z zakresu oświaty dla osób przebywających w Zakładzie Karnym, w związku z czym jej ewentualna rozbudowa będzie przeprowadzona na terenie Zakładu Karnego i nie będzie dotyczyć terenów miasta Czarne.

Podsumowując należy stwierdzić, że wymagana może być budowa jednej placówki oświatowej na terenie miasta Czarne – przedszkola. W studium wyznacza się na terenie miasta rezerwę terenu pod usługi związane z oświatą. Dopuszcza się na nich realizowanie każdego typu budynków szkolnych, przedszkoli, obiektów sportowych wraz z towarzyszącą zielenią urządzoną.

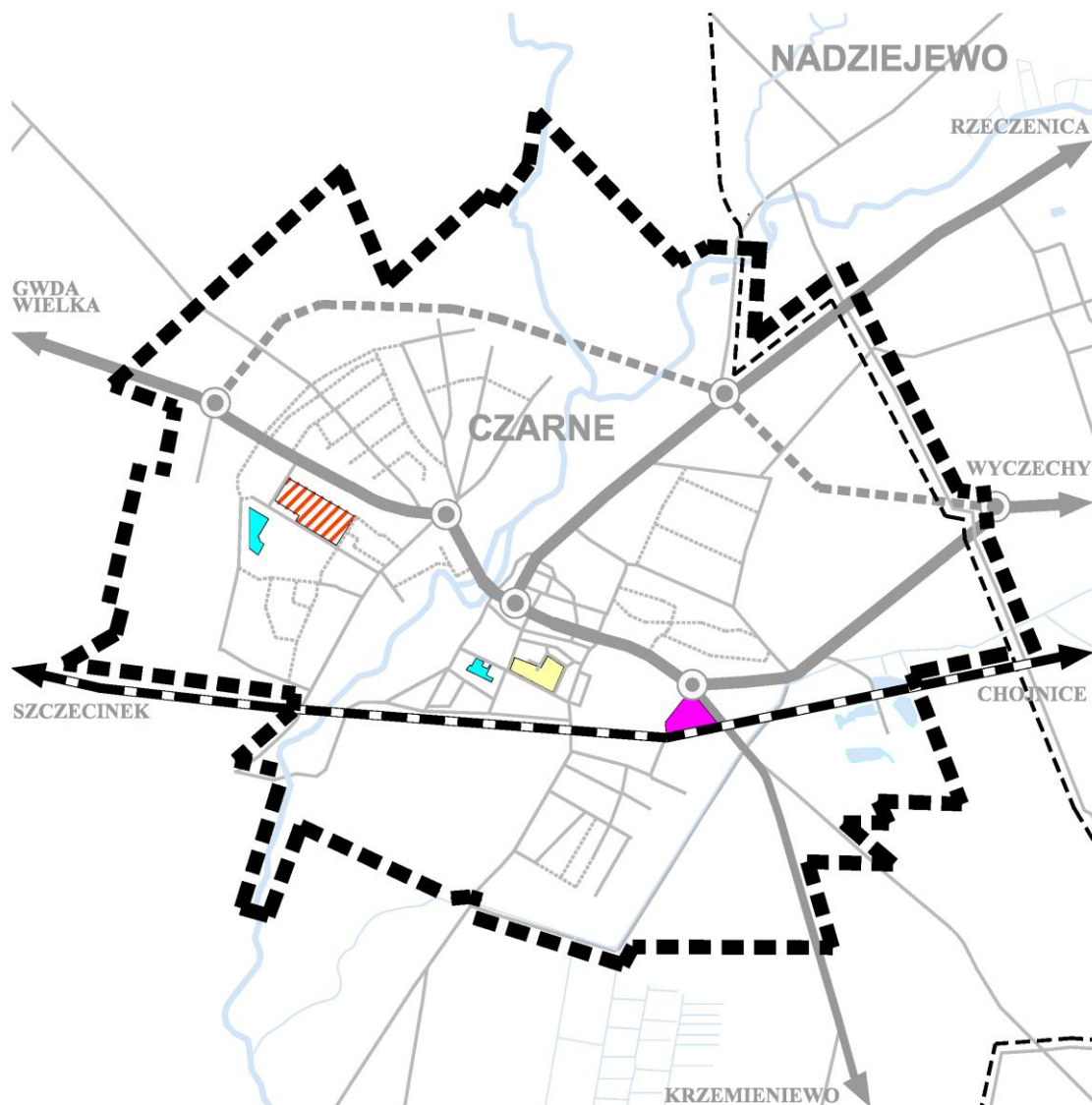
Na terenie gminy wiejskiej nie ma potrzeby lokalizowania nowych placówek oświatowych, w związku z tym w studium nie rezerwuje się terenów przeznaczonych pod tego typu inwestycje.

Schemat lokalizacji jednostek szkolnych na terenie miasta Czarne przedstawiono na załączniku graficznym nr 52.

Schemat lokalizacji jednostek szkolnych szczebla podstawowego na terenie miasta i gminy Czarne wraz z zasięgiem świadczonych usług przedstawiono na załączniku graficznym nr 53.

Schemat lokalizacji jednostek szkolnych szczebla ponadpodstawowego na terenie miasta i gminy Czarne wraz z zasięgiem świadczonych usług przedstawiono na załączniku graficznym nr 54.

Miasto i Gmina Czarne
Studium uwarunkowań
i kierunków zagospodarowania przestrzennego

SCHEMAT JEDNOSTEK SZKOLNYCH
na terenie Miasta

- ■ ■ granica miasta Czarne
- - - granica obrębu Czarne

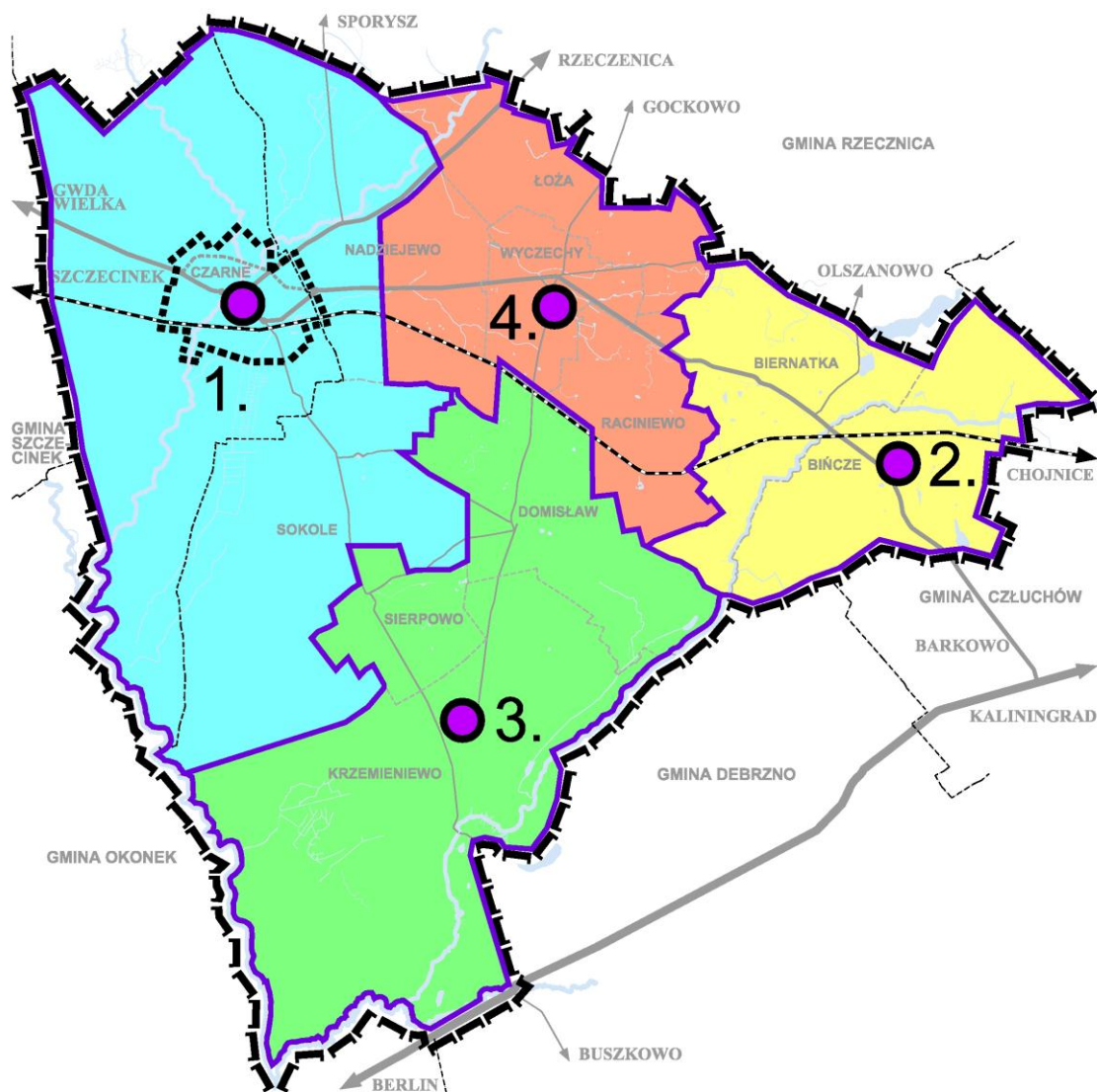
OZNACZENIA GRAFICZNE

- przedszkola
■ szkoła podstawowa z gimnazjum
■ szkoła ponadgimnazjalna
▨ projektowany teren oświaty

Załącznik graficzny NR 52

Miasto i Gmina Czarne

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

SCHEMAT JEDNOSTEK SZKOLNYCH SZCZEBŁA PODSTAWOWEGO NA TERENIE MIASTA I GMINY CZARNE

SZKOŁY PODSTAWOWE

1. SP w Czarne
2. Publiczna SP w Bińcze
3. SP w Krzemieniewie
4. SP w Wyczechach

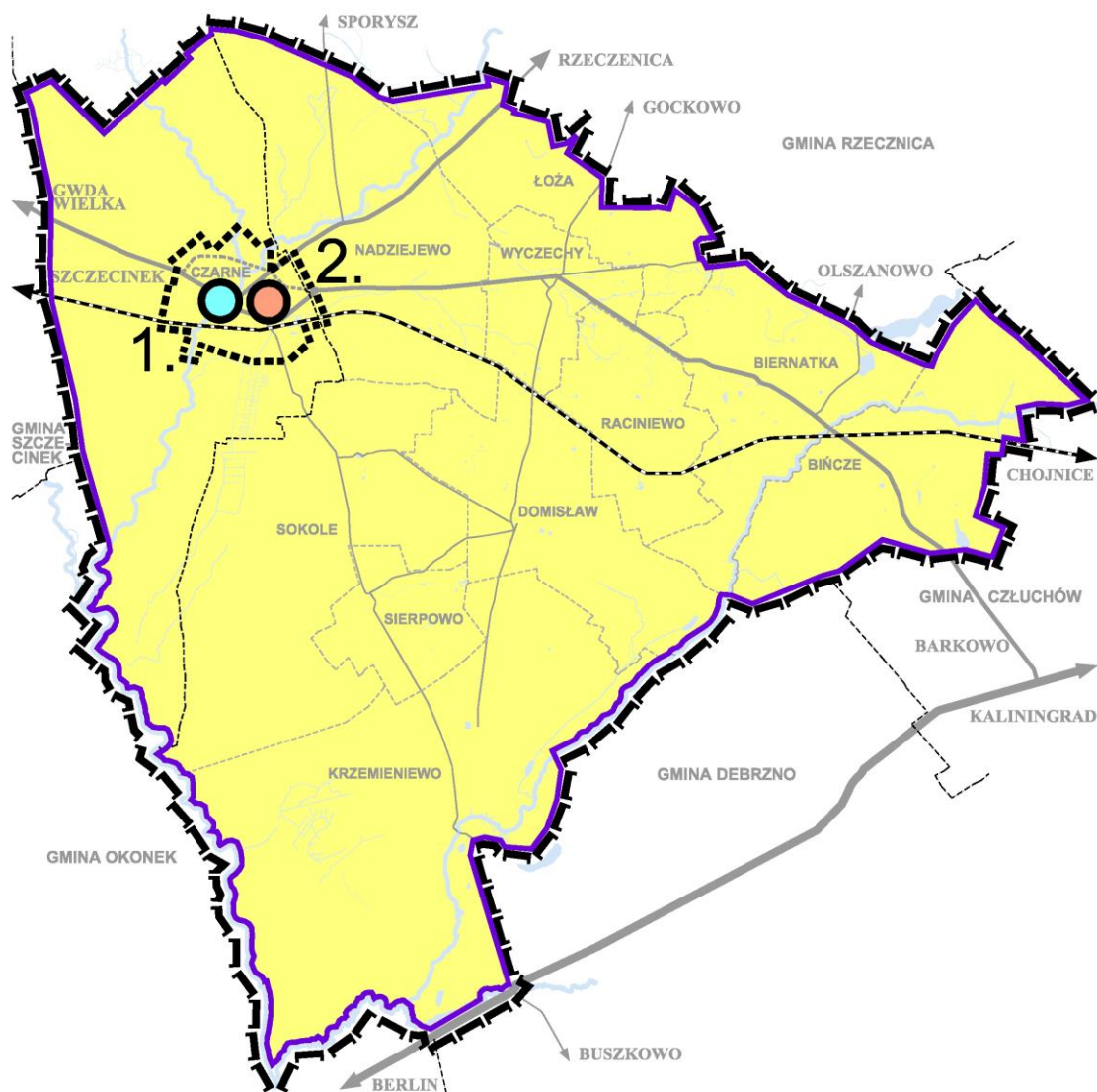
OZNACZENIA GRAFICZNE

- granica gminy Czarne
- granica miasta Czarne
- granica obszaru Czarne
- Szkoły Podstawowe
- obszary obsługiwane przez SP

Załącznik graficzny NR 53

Miasto i Gmina Czarne

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

SCHEMAT JEDNOSTEK SZKOLNYCH SZCZEBŁA PONADPODSTAWOWEGO NA TERENIE MIASTA I GMINY CZARNE

SZKOŁY PONADPODSTAWOWE

1. Gimnazjum w Czarne
2. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Pawła II
 - Liceum Ogólnokształcące
 - Technikum Informatyczne
 - Technikum Ekonomiczne
 - Zasadnicza Szkoła Zawodowa

OZNACZENIA GRAFICZNE

	granica gminy Czarne
	granica miasta Czarne
	granica obszaru Czarne
	Gimnazjum w Czarne
	ZS Ponadgimnazjalnych
	obszary obsługiwane przez szkoły szczebla ponadpodstawowego

Załącznik graficzny NR 54

II.7.2. Kultura, sport i rekreacja

II.7.2.1 Miasto Czarne

Jednym z celów polityki społecznej jest polepszenie warunków mieszkańców miasta w zakresie dostępności do obiektów kultury, sportu i rekreacji. W celu zaspokojenia potrzeb obecnych mieszkańców i ich zwiększonej, w wyniku urbanizacji przewidzianej w studium, ilości na terenie miasta Czarne planowana jest realizacja inwestycji w zakresie:

- 1) Budowy amfiteatru na 300 osób na terenie Domu Pomocy Społecznej (dz. nr 1/4),
- 2) Budowy kąpieliska z plażą nad rzeką Czernicą.

Zarówno budowa amfiteatru jak i kąpieliska z plażą będzie wchodziła w skład inwestycji związanych z uporządkowaniem terenu wzdłuż rzeki Czernicy. Planowane jest stworzenie tam zielonych terenów rekreacji i sportu, co w konsekwencji spowoduje „odwrócenie się” miasta do rzeki, która jest jednym z jego największych atutów. Predysponowanym miejscem budowy kąpieliska i plaży nad Czernicą jest górny odcinek rzeki – przed wpłynięciem do miasta. Należy także wybudować stanicę kajakową w wybranym miejscu nad rzeką Czernicą. Jej lokalizacja będzie zależała od możliwości gminy lub inwestorów oraz pozyskanych przez nich terenów.

Ponadto projektuje się połączenie ścieżką pieszo-rowerową terenów zielonych i rekreacyjnych projektowanych wzdłuż rzeki Czernicy w mieście Czarne z leśniczówką w Sarniaku (na obszarze obrębu wiejskiego Czarne). Wyznacza się także tereny zieleni na terenie miasta do uporządkowania oraz nowe skwery i ciągi pieszo-rowerowe na terenach wyznaczonych w studium pod zabudowę.

Schemat rozmieszczenia projektowanych obiektów i przestrzeni publicznych został przedstawiony na załączniku graficznym nr 55.

II.7.2.2 Gmina wiejska

Jednym z celów polityki społecznej jest polepszenie warunków mieszkańców gminy w zakresie dostępności do obiektów kultury, sportu i rekreacji.

Obiekty kultury:

Przewiduje się realizację inwestycji, na które wydano decyzje o warunkach zabudowy, tj.:

- 1) budowę świetlicy wiejskiej w Bińczu na terenie parku podworskiego wpisanego do Rejestru Zabytków,
- 2) przekształcenie kaplicy p.w Św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Domisławiu Górnym w kościół.

Ponadto, na podstawie analizy stanu istniejącego uwzględniając potrzeby mieszkańców gminy i wzrost ich liczby spowodowany przewidywaną urbanizacją, w studium zakłada się konieczność utworzenia następujących placówek publicznych:

- 3) OSP w Krzemieniewie
- 4) poczty w Domisławiu Górnym

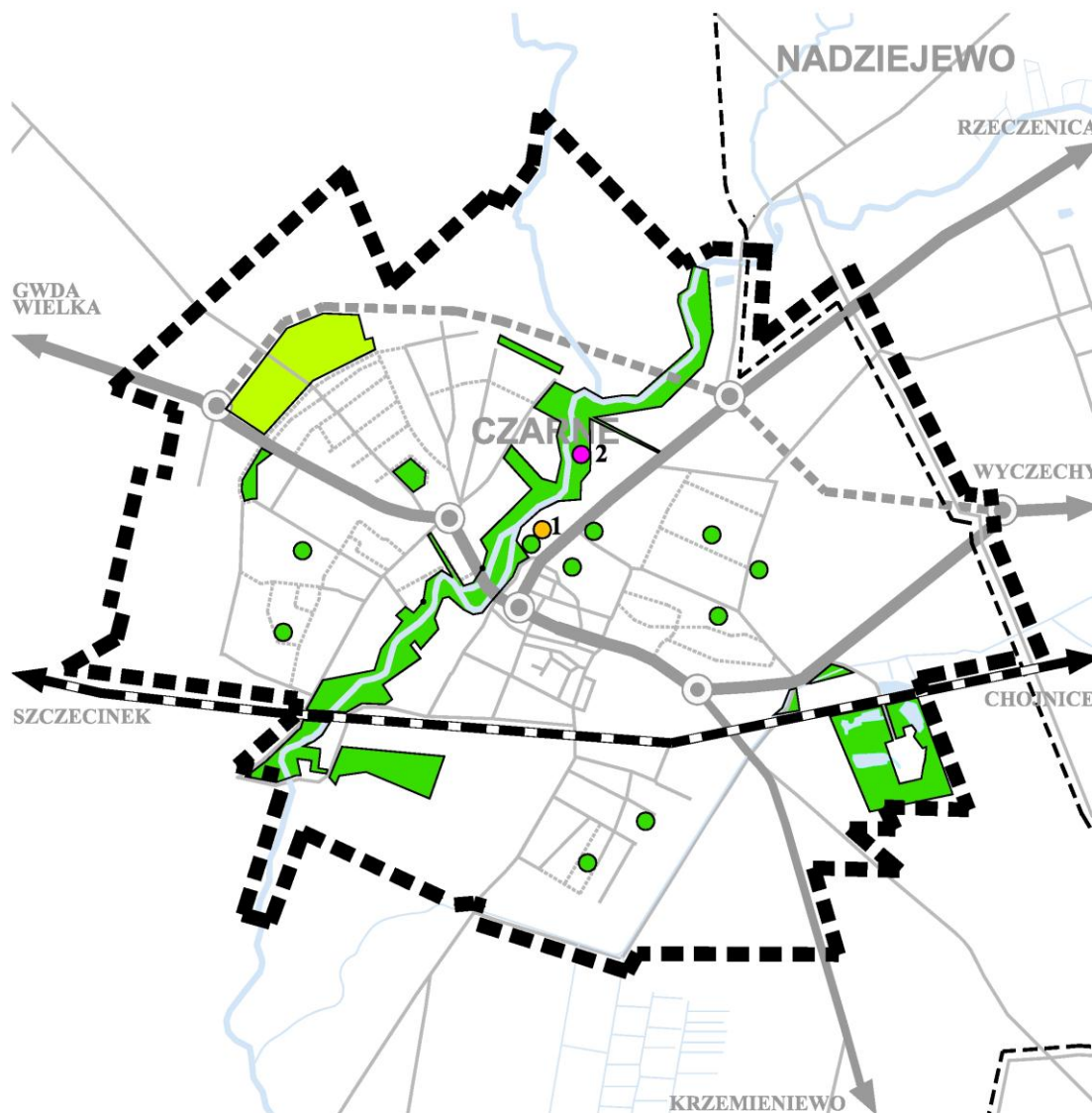
Studium na obszarze całej gminy, w granicach terenów przeznaczonych pod funkcję mieszkaniowo-usługową i usługową, dopuszcza lokalizację m.in. obiektów użyteczności publicznej, które będą pełnić funkcję kulturotwórczą, w tym kultu religijnego, oświaty, administracji i innych. Studium nie wskazuje działek ani obiektów, które będą pełnić funkcję publiczną, gdyż zależeć to będzie od możliwości pozyskania nieruchomości na cele publiczne. Pozyskanie terenów bądź obiektów na w/w cel nastąpi na etapie przystąpienia do realizacji przedsięwzięcia, poza obiektami, dla których już wyznaczono lokalizację.

Tereny sportu i rekreacji:

Na terenach zieleni urządzonej w gminie wiejskiej dopuszcza się lokalizację terenów, obiektów i urządzeń sportu oraz rekreacji (wraz z niezbędną infrastrukturą). Istniejące tereny pełniące obecnie którąkolwiek z w/w funkcji to niezabudowane nawsia wsi owalnicowych, tereny parków podworskich oraz boisk wiejskich. Należy uporządkować i urządzić w/w tereny, aby mogły w pełni spełniać swoją funkcję rekreacyjno-sportową.

Schemat rozmieszczenia projektowanych obszarów przestrzeni publicznej na terenie gminy wiejskiej został przedstawiony na załączniku graficznym Nr 56.

Miasto i Gmina Czarne
Studium uwarunkowań
i kierunków zagospodarowania przestrzennego

**SCHEMAT WYSTĘPOWANIA PROJEKTOWANYCH OBIEKTÓW
I PRZESTRZENI PUBLICZNYCH**
na terenie miasta

- ■ ■ granica miasta Czarne
- - - granica obrębu Czarne

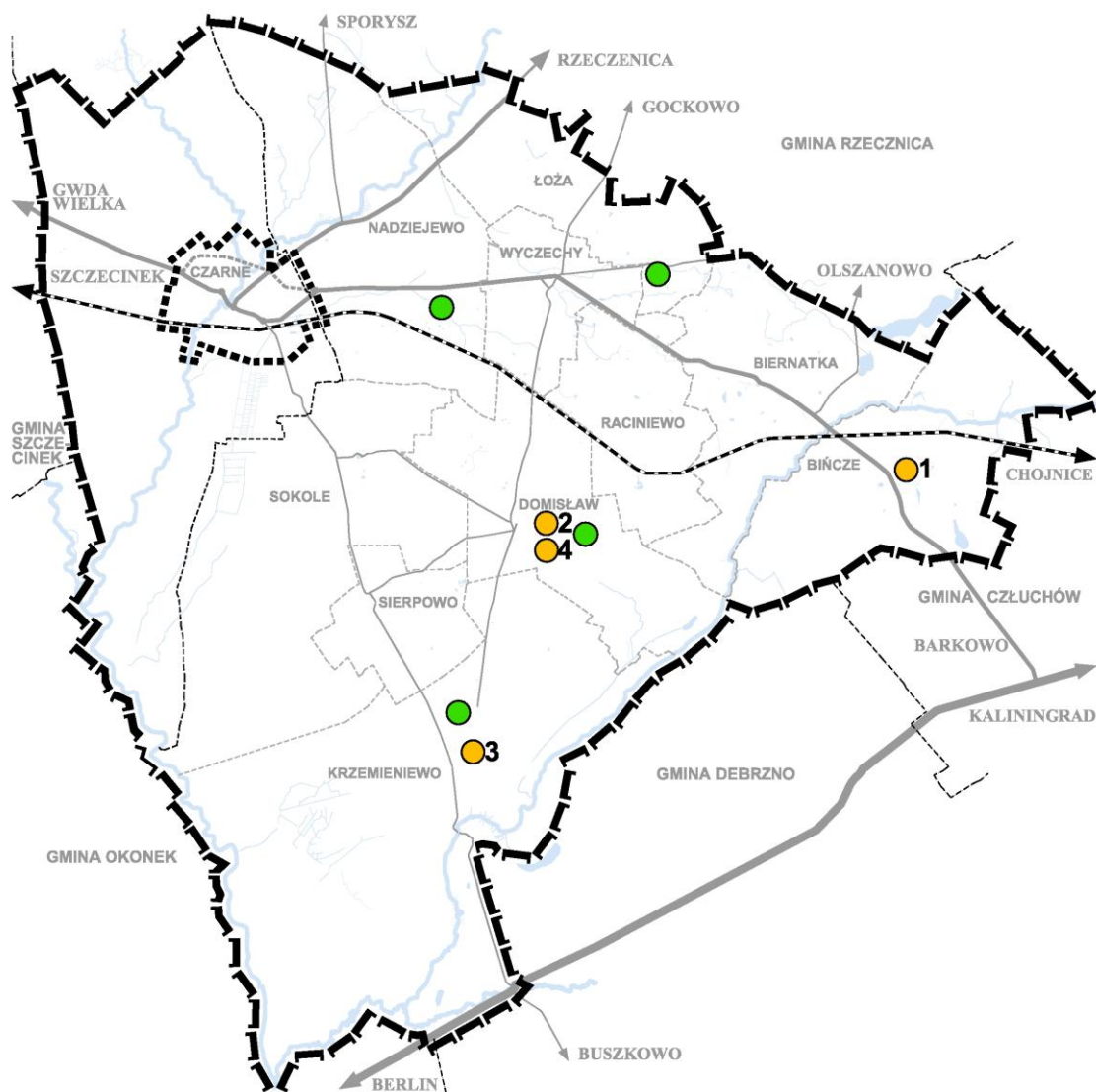
OZNACZENIA GRAFICZNE

- 1 obiekty użyteczności publicznej
●2 orientacyjna lokalizacja kompieliska
■ obszary przestrzeni publicznej
- zieleni urządzonej
■ obszary przestrzeni publicznej
- cmentarzy

Załącznik graficzny NR 55

Miasto i Gmina Czarne

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

SCHEMAT WYSTĘPOWANIA PROJEKTOWANYCH OBIEKTÓW I PRZESTRZENI PUBLICZNYCH na terenach wiejskich

- granica gminy Czarne
- granica miasta Czarne
- granica obrębu Czarne

OZNACZENIA GRAFICZNE

- obiekty użyteczności publicznej
- obszary przestrzeni publicznej - zieleni urządzonej w ośrodkach wiejskich

Załącznik graficzny NR 56

II.7.3. Cmentarze

1) miasto Czarne

Planowana w studium urbanizacja spowoduje wzrost liczby mieszkańców miasta Czarne. Biorąc także pod uwagę stan znajdujących się w mieście Czarne cmentarzy, które są zabytkowe i tylko jeden z nich jest czynny i grzebalny, uznać należy za niezbędne wyznaczenie terenu pod nowy cmentarz. Dogodny do tego celu obszar zlokalizowany jest w pobliżu projektowanej obwodnicy miasta Czarne. Lokalizacja taka jest korzystna także pod względem przyrodniczym, gdyż teren ten obecnie porośnięty jest lasem sosnowym, który występuje przeważnie na suchych piaskach, a także znajduje się w oddaleniu od cieków wodnych i terenów podmokłych. Granice noworealizowanego cmentarza i jego odległość od zabudowy należy określić w oparciu o obowiązujące przepisy. Propozycja lokalizacji cmentarza nie jest obowiązująca. Na terenach projektowanego cmentarza dopuszcza się inną funkcję publiczną o charakterze zieleni i obiektów sportowych publicznych. Ostateczna lokalizacja cmentarza zostanie określona po przeprowadzeniu szerokich konsultacji społecznych i spełnieniu przepisów odrębnych. Dopuszcza się lokalizację cmentarza na obszarach wyznaczonych w studium pod zainwestowanie pod warunkiem spełnienia przepisów odrębnych, a ewentualna lokalizacja w innym miejscu (na terenach rolnych i leśnych) wymaga przeprowadzenia odrębnej procedury planistycznej. Schemat rozmieszczenia cmentarzy został przedstawiony na załączniku graficznym nr 27.

2) gmina wiejska

Na terenie gminy wiejskiej Czarne zlokalizowanych jest 21 cmentarzy i 5 cmentarzy przykościelnych. Czynne są jedynie cmentarze w Bińczu, Krzemieniewie, Raciniewie i Sierpowie, a powierzchnia grzebalna kształtuje się na ich terenie następująco:

- cmentarz w Bińczu - 0,3 ha,
- cmentarz w Krzemieniewie – 0,1 ha,
- cmentarz przy kościele p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej w Raciniewie – 0,4 ha,
- cmentarz w Sierpowie – 0,5 ha.

Projektowana w studium urbanizacja na terenie gminy wiejskiej nie jest znacząca i w niewielkim stopniu wpłynie na wzrost liczby ludności. Biorąc jednak pod uwagę zmniejszającą się powierzchnię grzebalną na terenie istniejących cmentarzy należy je powiększyć. W studium przeznacza się obszar na powiększenie ist. cmentarzy na terenie obrębów:

- Bińcze - powiększenie o powierzchnię ok. 0,7 ha
- Krzemieniewo – powiększenie o pow. ok. 0,5 ha
- Raciniewo – powiększenie o pow. ok. 1,0 ha
- Sierpowo – powiększenie o pow. ok. 0,6ha

Wielkość obszarów przeznaczonych pod powiększenie istniejących cmentarzy będzie zależała od zapotrzebowania gminy na tego rodzaju funkcję. Pozyskanie terenów bądź obiektów na w/w cel nastąpi na etapie przystąpienia do realizacji przedsięwzięcia.

Schemat rozmieszczenia cmentarzy został przedstawiony na załączniku graficznym nr 28.

II.7.4. Turystyka

II.7.4.1 Turystyka pobytowa

1) Ośrodki wypoczynku zbiorowego

W gminie Czarne brakuje elementów przyrodniczych sprzyjających rozwojowi zbiorowej turystyki pobytowej. Duże zalesienie ogranicza dostępność do rzek i jezior, które mogłyby generować zainteresowanie wypoczynkiem zbiorowym, tak samo jak oddalenie ich w większości od terenów wiejskich i zły dojazd. Jedynym miejscem o walorach sprzyjających rozwojowi ośrodków wypoczynku zbiorowego może być teren wokół jez. Trzcinieckiego. W studium, teren istniejącego tam dawniej campingu, powiększa się do ok. 2ha i przeznacza pod omawianą funkcję. Należy zlokalizować tam niezbędną infrastrukturę, zbudować moło oraz plażę strzeżoną i zbudować drogę dojazdową.

2) Ośrodki hotelarskie świadczące usługi rekreacyjne

Nie zakłada się szczególnego rozwoju ośrodków hotelarskich świadczących usługi rekreacyjne, gdyż nie sprzyjają temu uwarunkowania przyrodnicze. Oczywiście na terenach wyznaczonych w studium pod funkcję mieszkaniowo-usługową z dopuszczeniem zabudowy usługowej możliwa jest realizacja budynków o tej funkcji i będzie ona uzależniona od decyzji poszczególnych inwestorów. Zabudowa ta będzie pełniła raczej funkcję hotelarską niż rekreacyjną.

3) Rekreacja indywidualna

W/w uwarunkowania przyrodnicze nie stanowią waloru decydującego o rozwoju turystyki pobytowej w formie ośrodków wypoczynku indywidualnego. W studium nie wyznacza się terenów przeznaczonych pod funkcję rekreacji indywidualnej.

4) Rekreacja sezonowa weekendowa

Lasy i rzeki stanowią główną atrakcję turystyczną sprzyjającą uprawianiu turystyki sezonowej, w formie wędkarstwa czy sezonowego zbioru owoców leśnych. Najlepsze warunki do uprawiania wędkarstwa panują na większych jeziorach znajdujących się na terenie gminy, tj. jez. Staruch, jez. Trzcinieckie oraz na rzekach Gwdzie, Czernicy, Szpęgawie, Gnilcu. Natomiast do zbioru owoców leśnych są predysponowane wszystkie tereny leśne, które na terenie gminy stanowią ponad 50% jej terenu i ciągną się rozległymi, zwartymi kompleksami wzdłuż w/w rzek.

5) Agroturystyka

Ze względu na duży areal agrotechniczny (ok. 37% terenu gminy) oraz zachowane walory krajobrazowe i ruralistyczne, gmina dysponuje potencjałem dla prowadzenia działalności agroturystycznej. Dodać należy, że wprowadzenie funkcji agroturystycznej w zabytkowych zagrodach rolniczych przyczyniłoby się do działań rewitalizacyjnych i stanowiłoby do nich zachętę.

II.7.4.2 Turystyka kwalifikowana

Gmina dysponuje niezwykle cennymi walorami dla rozwoju turystyki kwalifikowanej. Walory te, to zróżnicowana rzeźba terenu, duża lesistość, historyczna zabudowa ruralistyczna w formie czytelnych zabytkowych układów zwartej zabudowy oraz malowniczo wijące się rzeki i kanały. Wymienione walory przyrodniczo-kulturowe sprzyjają rozwojowi wszelkich form turystyki kwalifikowanej.

1) Turystyka piesza

Na terenie gminy i miasta Czarne nie wyznaczono pieszych szlaków turystycznych.

a) miasto Czarne

Szczególnie interesujące dla turystyki pieszej jest miasto Czarne z dobrze zachowanym układem miasta średniowiecznego oraz obiektami zabytkowymi. W celu stworzenia dogodnych połączeń wszystkich części miasta Czarne, wyznacza się tereny ciągów pieszych, skwerów i zieleni publicznej, uzupełnione terenami rekreacji i sportu, tworzące spójną sieć.

Planowane jest połączenie szlakiem pieszo-rowerowym miejskich terenów zielonych nad rzeką Czernicą z położoną na terenie obrębu wiejskiego leśniczówką w Sarniaku. Wskazane byłoby włączenie do projektowanego szlaku, istniejącej ścieżki dydaktycznej wyznaczonej w pobliżu leśniczówki.

b) gmina wiejska

Na terenie gminy nie wyznacza się żadnych szlaków turystyki pieszej.

2) Turystyka rowerowa

a) miasto Czarne

Na terenie miasta Czarne nie istnieje infrastruktura rowerowa. Odcinki istniejących tras rowerowych biorące początek (lub kończące się) w mieście Czarne nie są specjalnie przygotowane ani oznaczone. W studium wyznacza się siatkę terenów zieleni urządzonej obsługujących komunikację pieszo-rowerową. Ponadto projektuje się budowę szlaku pieszo-rowerowego łączącego miejskie tereny zielone nad rzeką Czernicą z leśniczówką Sarniak.

b) gmina wiejska

Na terenie gminy funkcjonuje pięć szlaków turystycznych rowerowych;

- „Trasa Cisowa” relacji Czarne-Koczała (długość 32km);
- „Szlak Doliny Gwdy” relacji Czarne-Lędyczek (długość 19,5km);
- „Trasa hetmana Koniecpolskiego” relacji Człuchów-Czarne (długość 40km);
- „Trasa morenowa” relacji Czarne-Przechlewo (długość 34km);
- „Szlak Margrabiów” relacji Czarne-Debrzno (długość 31km);

Ponadto na terenie gminy Czarne projektuje się przebieg tras rowerowych:

- „**trasa zamków Polski Północnej**” o znaczeniu ponalokalnym łącząca województwo zachodniopomorskie z kujawsko-pomorskim, której przebieg wyznacza się ze Szczecinka (woj. zachodniopomorskie) kolejno przez Czarne, Człuchów, Chojnice (z odgałęzieniem Silno-Tuchola), Konarzyny, Bytów, Sulęczyno, Kościerzyna, Stara Kiszewa, Skarszewy, Tczew, Malbork, Sztum, Gniew, Pieniążkowo do Grudziądza.
- **trasa nr 128** o znaczeniu lokalnym łącząca Czarne kolejno przez Rzeczenicę i Przechlewo do Konarzyn.

Na terenie gminy nie wybudowano ścieżek rowerowych. Realizacja inwestycji tego typu będzie zależała od lokalnych potrzeb, jednak na razie gmina takowych nie przewiduje. Rowerzyści korzystają z istniejącej infrastruktury drogowej, której modernizację należy przeprowadzić w pierwszej kolejności. Istniejące i projektowane szlaki rowerowe należy oznakować.

Sieć szlaków rowerowych należy uzupełnić m.in. o punkty informacyjne, miejsca parkingowe oraz miejsca noclegowe. Wzdłuż szlaków rowerowych dopuszcza się więc lokalizację inwestycji związanych z ich obsługą pod warunkiem, że nie będą one zaburzały działania lokalnych ekosystemów i wpływały negatywnie na stan środowiska przyrodniczego.

3) Turystyka kajakowa

Turystyka kajakowa jest rozwinięta w gminie Czarne i wykorzystuje wszystkie główne rzeki przepływające przez jej teren. Ze względu na swoją szerokość i głębokość nie nadają się one na cele komunikacji wodnej, ale mogą służyć celom rekreacyjnym. Ze względu na atrakcyjny i urozmaicony przebieg, dogodną szerokość i głębokość, rzeki Gwda oraz jej dopływy Czernica i Szczyra, wykorzystywane są w turystyce kajakowej. Przez obszar miasta i gminy Czarne przebiegają szlaki turystyczno-kajakowe:

- „szlak kajakowy rzeką Czernicą” od ujścia rzeki **Chechło** do Piły,
- „szlak kajakowy rzeki Gwdy” z Drężna do Piły,
- „szlak kajakowy rzeką Szczyrą” **od mostu betonowego na drodze powiatowej Krzemieniewo-Buszkowo** do Piły.

Nie ma potrzeby wyznaczania nowych szlaków kajakowych, gdyż istniejące obejmują wszystkie rzeki na terenie gminy Czarne. Należy jednak zmodernizować lub wyznaczyć nowe stacje w celu obsługi istniejących szlaków kajakowych. Dlatego też w studium dopuszcza się lokalizację inwestycji związanych z obsługą szlaków kajakowych pod warunkiem, że nie będą one zaburzały działania lokalnych ekosystemów i wpływały negatywnie na stan środowiska przyrodniczego. W mieście Czarne planuje się budowę przystani kajakowej z parkingiem i infrastrukturą towarzyszącą na terenie działki nr 3340/3.

4) Jeździectwo

Na terenie gminy Czarne nie istnieje baza dla turystyki związanej ze sportami jeździeckimi. Brakuje ośrodków jeździeckich, stajni czy hoteli dla koni. Nie obserwuje się zainteresowania tą formą rekreacji i wypoczynku. Ze względu na uprawianie wędrowek konnych na niewielką skalę w studium dopuszcza się trasy jeździeckie wzdłuż istniejących duktów i dróg leśnych w uzgodnieniu z odpowiednimi organami zarządzającymi gospodarką leśną.

II.7.4.3 Podsumowanie

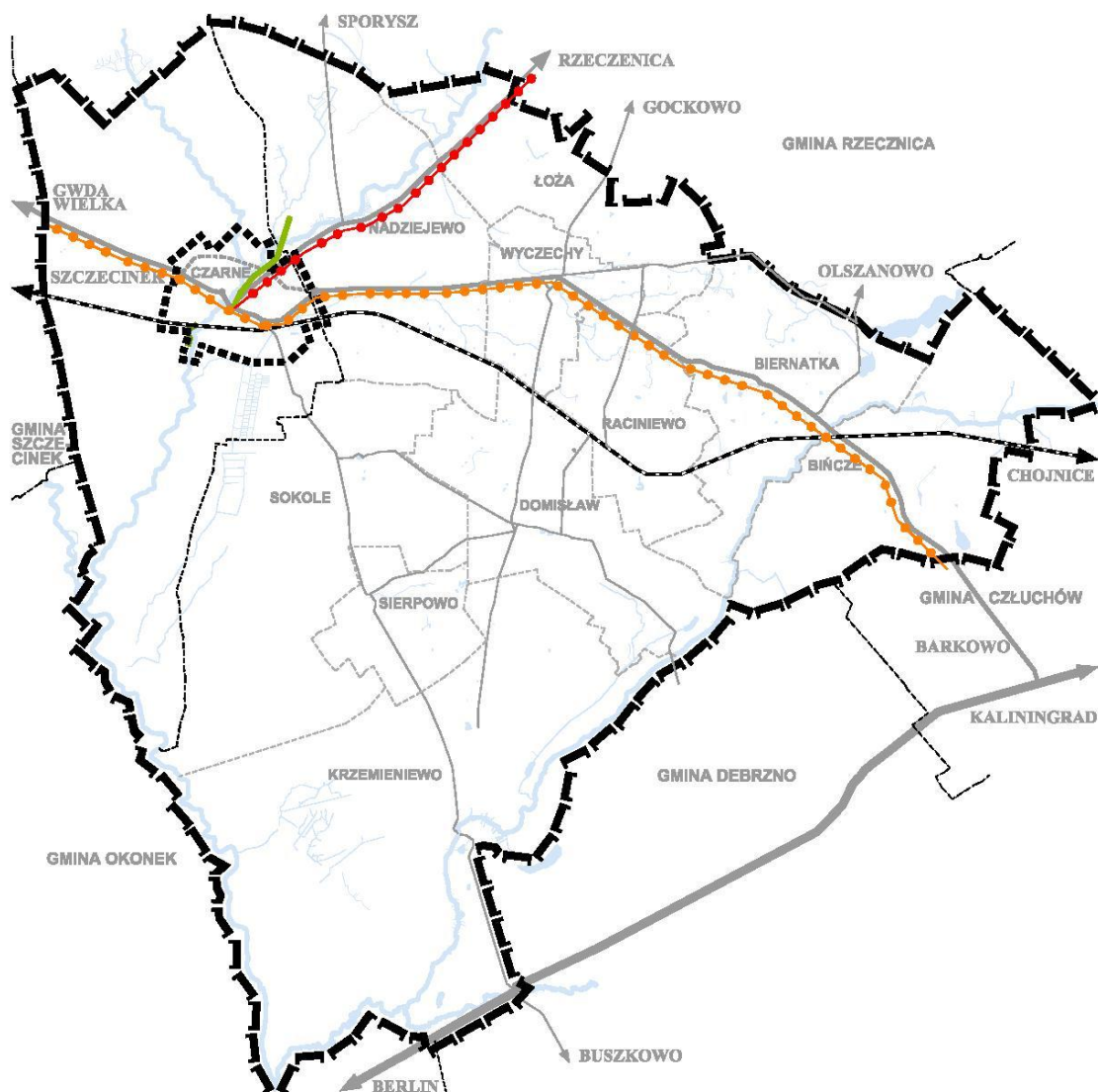
Podsumowując należy stwierdzić, iż gmina Czarne praktycznie nie posiada potencjału dla turystyki pobytowej, jednak ponieważ gmina dysponuje bardzo dużym potencjałem dla turystyki kwalifikowanej, w studium wyznacza się wszelkie formy z zakresu turystyki kwalifikowanej o zróżnicowanym znaczeniu od lokalnego do międzynarodowego.

Jednakże projektowane zagospodarowanie terenu dla potrzeb rozwoju turystyki musi odbywać się ze szczególnym poszanowaniem cennych siedlisk przyrodniczych, szczególnie w lasach, nad jeziorami oraz nad rzekami.

Schemat przebiegu projektowanych szlaków turystyki kwalifikowanej przedstawiono na załączniku graficznym nr 57.

Miasto i Gmina Czarne

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

SCHEMAT PRZEBIEGU PROJEKTOWANYCH SZLAKÓW TURYSTYKI KWALIFIKOWANEJ

OZNACZENIA GRAFICZNE

- granica gminy Czarne
- granica miasta Czarne
- granica obrębu Czarne

- miejski szlak pieszo-rowerowy
- "Trasa zamków Polski Północnej" - rowerowy
- "Trasa nr 128" - rowerowy

Załącznik graficzny NR 57

II.7.5. Mieszkalnictwo

Mieszkaniowym zasobem Gminy Czarne administruje wybrane w drodze przetargu nieograniczonego Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej Sp. z o.o. z siedzibą w Czarnem. Mieszkaniowy zasób miasta i gminy Czarne wg stanu na 31 sierpień 2009 r., obejmuje 445 lokali mieszkalnych, znajdujących się w budynkach mieszkalnych stanowiących własność Gminy Czarne oraz w budynkach wspólnot mieszkaniowych. Budynki komunalne zazwyczaj znajdują się w niezadowalającym stanie technicznym. Stopniowo zwiększa się komfort życia mieszkańców miasta i gminy, o czym świadczy wyższy niż w 2002r. wskaźnik powierzchni użytkowej przypadającej na 1 osobę (przy utrzymywaniu się wielkości powierzchni użytkowej na tym samym poziomie).

Zestawienie ilości budynków i lokali komunalnych przedstawiono w tabeli nr II.7.5.

1) Miasto Czarne

W mieście Czarne występuje dominacja zabudowy komunalnej i prywatnej (łącznie stanowią 70% lokali), pozostałą część stanowią budynki zakładowe i spółdzielcze. Na terenie miasta większość mieszkań jest wyposażona w instalację wodno-kanalizacyjną.

W 2008 r. w mieście Czarne ogólna liczba mieszkań wyniosła 1894, z czego 112 lokali, w 23 budynkach komunalnych, należało do gminy. W tym 2 budynki (31 lokali), przy ul. Ogrodowej i ul. Łąkowej, zawierają mieszkania socjalne.

2) Gmina wiejska

Na obszarze wiejskim gminy Czarne występuje typowa dla obszarów wiejskich dominacja mieszkań prywatnych, najczęściej w zabudowie jednorodzinnej i zagrodowej – ponad 93%. W 2008 r. liczba lokali gminnych wynosiła 35, lokali wspólnoty mieszkaniowej 21, a lokali zakładowych 5. Tylko 1 spośród lokali gminnych jest lokalem socjalnym.

3) Podsumowanie

W okresie najbliższych lat władze miejskie nie planują budowy nowych zasobów mieszkaniowych z uwagi na ograniczone możliwości finansowe budżetu, ilość posiadanych lokali nie ulegnie zwiększeniu, a wręcz będzie się sukcesywnie zmniejszała w związku z prowadzoną polityką mieszkaniową – sprzedażą lokali mieszkalnych.

Potrzeby mieszkaniowe gospodarstw domowych o niskich dochodach zaspokajane będą przez lokale mieszkalne w budynkach komunalnych oraz lokale socjalne dla rodzin o trwale niskich dochodach. Istnieje zapotrzebowanie na 10 lokali socjalnych oraz 10 lokali na zamianę zajmowanych (z większego na mniejsze lub z mniejszego na większe).

Zasady gospodarowania zasobem mieszkaniowym wynikające z Uchwały Nr XXXIV/220/09 Rady Miejskiej w Czarnem z dnia 21 października 2009r w sprawie wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Czarne w latach 2010-2014:

- Planuje się sprzedaż po ok. 20 lokali rocznie, co sprecyzować należy każdorazowo biorąc pod uwagę wnioski i deklaracje najemców.
- Sprzedaży podlegają budynki i lokale mieszkalne w zasobach komunalnych gminy zgodnie z Uchwałą Rady Miejskiej w Czarnem w sprawie określania zasad nabycia, obciążania nieruchomości gruntowych oraz ich wydzierżawiania lub najmu na okres dłuższy niż 3 lata z wyłączeniem lokali socjalnych i tymczasowych.

Tabela Nr II.7.5. Zestawienie budynków i lokali komunalnych na terenie miasta i gminy Czarne w 2009r.

Lokalizacja	Ilość budynków komunalnych	Ilość lokali w budynkach gminnych			Powierzchni użytkowa lokali gminnych (m ²)
		Lokale własnościowe	Lokale gminne	RAZEM	
Miasto Czarne	23	0	112	112	4 494,46
Gmina wiejska	18	11	24	35	1 345,95
RAZEM	41	11	136	147	5 8400,41

II.8.0. Obszary, na których będą rozmieszczone inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

Na terenie miasta i gminy Czarne planuje się inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, dla których określony jest obszar lokalizacji, m.in. z zakresu:

- 1) **Turystyki:** trasa regionalna nr 128: Czarne – Rzeczenica – Przechlewo – Konarzyny wchodząca w skład tras i szlaków rowerowych ujętych w opracowaniach projektowych (częściowo zrealizowanych, oznakowanych) uzupełnionych o nowe elementy, które wraz z trasami rangi wyższej wiążą główne ośrodki regionalne województwa.
- 2) **Energetyki:** modernizacja linii energetycznej 110 kV Szczecinek – Czarne – Człuchów, której stan techniczny oceniany jest jako średni.
- 3) **Dróg:** na obszarze miasta i gminy Czarne droga wojewódzka nr 202 i 201 są to drogi o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym szczególnie ważnym dla obsługi województwa pomorskiego. Zaleca się budowę obwodnic w miejscowościach położonych w ciągu drogi wojewódzkiej nr 201, czyli w mieście Czarne.
- 4) **Infrastruktury ściekowej:** budowa nowej oczyszczalni w Czarnem¹⁾ i Wyczachach²⁾.
- 5) **Wody:** budowa obiektu małej retencji - staw młyński w miejscowości Czarne, udroźnienie rzeki Czarnica.
- 6) **Odpadów:** rekultywacja zamkniętego składowiska odpadów w gminie Czarne.

Ponadto na terenie miasta i gminy Czarne dopuszcza się lokalizację nie ujętych w „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego” inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym rangi wojewódzkiej i krajowej, dla których nie sprecyzowano dokładnej lokalizacji czy przebiegu. Dokładna lokalizacja tych inwestycji będzie wskazana przez organ administracji rządowej lub samorządowej wyższego szczebla, na etapie wdrażania programu. Lokalizacja inwestycji musi być podporządkowana lub w miarę możliwości musi uwzględniać, w max. stopniu wszelkie uwarunkowania przyrodnicze, kulturowe i inne uwzględnione w studium.

Wykaz inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym przedstawiony został w pkt. I. 14.0 uwarunkowań.

II.9.0. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego

II.9.1. Zasady ogólne

Zaleca się sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla całych obrębów. Ponadto kierując się przesłankami ekonomicznymi oraz koniunkturą gospodarczą wymienia się niniejsze obszary, dla których możliwe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Obszary te zostały graficznie pokazane na rysunku studium i oznaczone numerami kolejnymi. Dopuszcza się dodatkowo wyznaczenie obszarów mniejszych niż wyznaczone na rysunku studium w przypadku, gdy obszary te ograniczone będą drogami lub (i) naturalnymi elementami przyrodniczymi (rzeka, las, ciek powierzchniowy) lub (i) granicami obrębów.

Wykaz obszarów wyznaczonych do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oznaczono na rysunku studium oraz podano poniżej:

- **Miasto Czarne:** Obszar nr Ia,
- **Obręb wiejski Czarne:** Obszar nr Ib,
- **Biernatka:** wieś Biernatka - obszar nr IIa, jez. Trzcinieckie - obszar nr IIb,
- **Bińcze:** wieś Bińcze - obszar nr IIIa, przysiółek Gliniana Góra i Bińcze Wygonki - obszar IIIb,
- **Domisław:** Obszar nr IV,
- **Krzemieniewo:** Obszar nr V,
- **Łoża:** Obszar nr VI,
- **Nadziejewo:** Obszar nr VII,
- **Raciniewo:** Obszar nr VIII,
- **Sierpowo:** Obszar nr IX,
- **Sokole:** Obszar nr X,
- **Wyczechy:** Obszar nr XI.

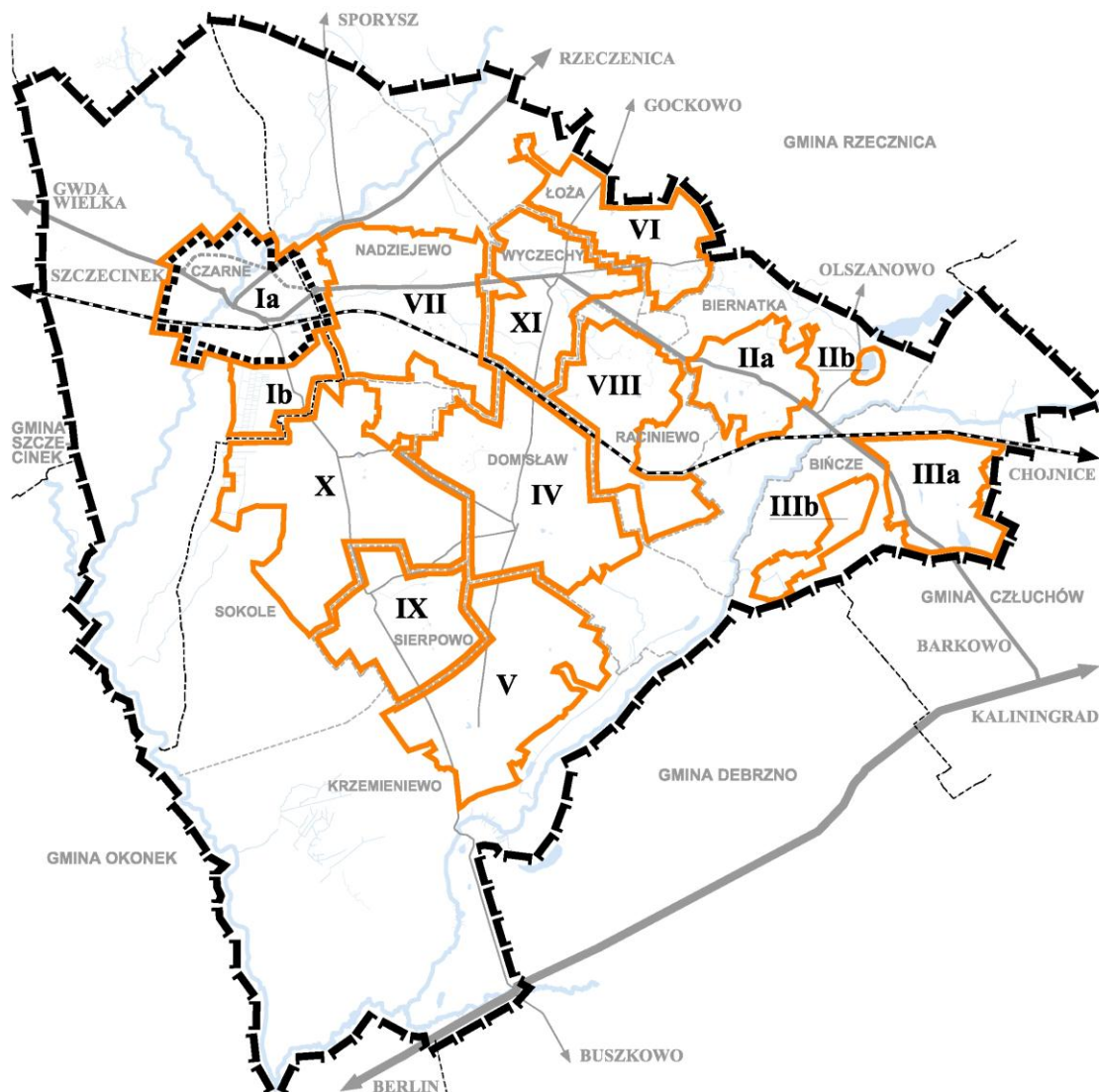
W pierwszej kolejności należy sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla miasta Czarne (obszar Ia) i obrębu wiejskiego Czarne (obszar Ib). Kolejność sporządzania pozostałych planów będzie zależała od możliwości gminy. W studium określa się ją w oparciu o intensywność rozwoju poszczególnych obrębów wiejskich i związane z tym zainteresowanie inwestycyjne. Plany miejscowe należy wprowadzić w kolejności:

- 1) wieś Wyczechy (obszar XI) i Bińcze (obszar III) - aby przywrócić ład przestrzenny największych, najbardziej rozwiniętych i przekształconych wsi w gminie należy sporządzić dla nich plany miejscowe w 1 kolejności. Pozwoli to realizować dynamikę rozwoju tych wsi w sposób zorganizowany, tj. według wytycznych wprowadzanych w planie miejscowym.
- 2) wieś Domisław (obszar IV), Krzemieniewo (obszar V) i Nadziejewo (obszar VII), gdzie obserwuje się mniejszą dynamikę rozwoju przeznacza się do sporządzenia planów miejscowych w 2 kolejności. Działania takie należy podjąć w celu objęcia ochroną układów przestrzennych dużych wsi o dobrze zachowanych walorach kulturowych i aby zapobiec ich rozrastaniu się w niekontrolowany sposób.
- 3) wieś Biernatka (obszar II), Łoża (obszar VI), Raciniewo (obszar VIII), Sierpowo (obszar IX) i Sokole (obszar X) ze względu na doskonale zachowane walory kulturowe należałoby objąć planami miejscowymi w 1 kolejności. Jednak wsie te praktycznie nie wykazują dynamiki rozwoju, więc są w niewielkim stopniu zagrożone niezorganizowaną urbanizacją. Należy więc objąć je planami miejscowymi w 3 kolejności.

Schemat obszarów, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego przedstawiono na załączniku graficznym Nr 58.

Miasto i Gmina Czarne

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

SCHEMAT OBSZARÓW WYZNACZONYCH W STUDIUM DO OPRACOWANIA MPZP

OZNACZENIA GRAFICZNE

- granica gminy Czarne
- granica miasta Czarne
- granica obrębu Czarne
- obszary
- nr obszaru wg opisu

Załącznik graficzny NR 58

II.9.2.Obszary wymienione w studium wymagające scaleń i podziałów.

W studium nie wyznacza się.

II.9.3.Rozmieszczenie obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży detalicznej powyżej 400m²

Na terenie miasta i gminy nie przewiduje się lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży detalicznej powyżej 400m² (nie dotyczy sprzedaży materiałów samochodowych, budowlanych, produkcji rolnej, mebli itp. na terenach o funkcji produkcyjnej i usługowej).

Wyznacza się również zwarty obszar o powierzchni ok. 50ha, z przeznaczeniem na przemysł i produkcję. Z racji swojej funkcji, w studium określa się go mianem Miejskiego Ośrodka Przedsiębiorczości wyznaczonego w studium na granicy obrębu wiejskiego Czarne i Nadziejewo, pomiędzy miastem Czarne i przysiółkiem Wronkowo.

Miejski Ośrodek Przedsiębiorczości będzie więc położony w dwóch obrębach geodezyjnych:

- Czarne, gdzie będzie docelowo zajmował obszar ok. 16 ha,
- Nadziejewo, gdzie będzie docelowo zajmował obszar ok. 34 ha.

Na terenach Miejskiego Ośrodka Przedsiębiorczości dopuszcza się lokalizację obiektów o funkcji przemysłowo-usługowej, a także obiektów takich jak maszty różnej funkcji czy reklamy. Dopuszczalne formy zabudowy szczegółowo opisano w pkt. II.1.2.2 w Kierunkach w podpunkcie nr 4 dotyczącym terenów przemysłowo-usługowych z preferencją dla zabudowy produkcyjnej. Nie dopuszcza się natomiast lokalizowania przede wszystkim wiatraków wytwarzających prąd.

Jednocześnie na terenach Miejskiego Ośrodka Przedsiębiorczości, w celu ochrony zdrowia i życia ludzi, należy wprowadzić regulacje co do typu zakładów, których budowy nie dopuszcza się w myśl niżej wymienionych zasad:

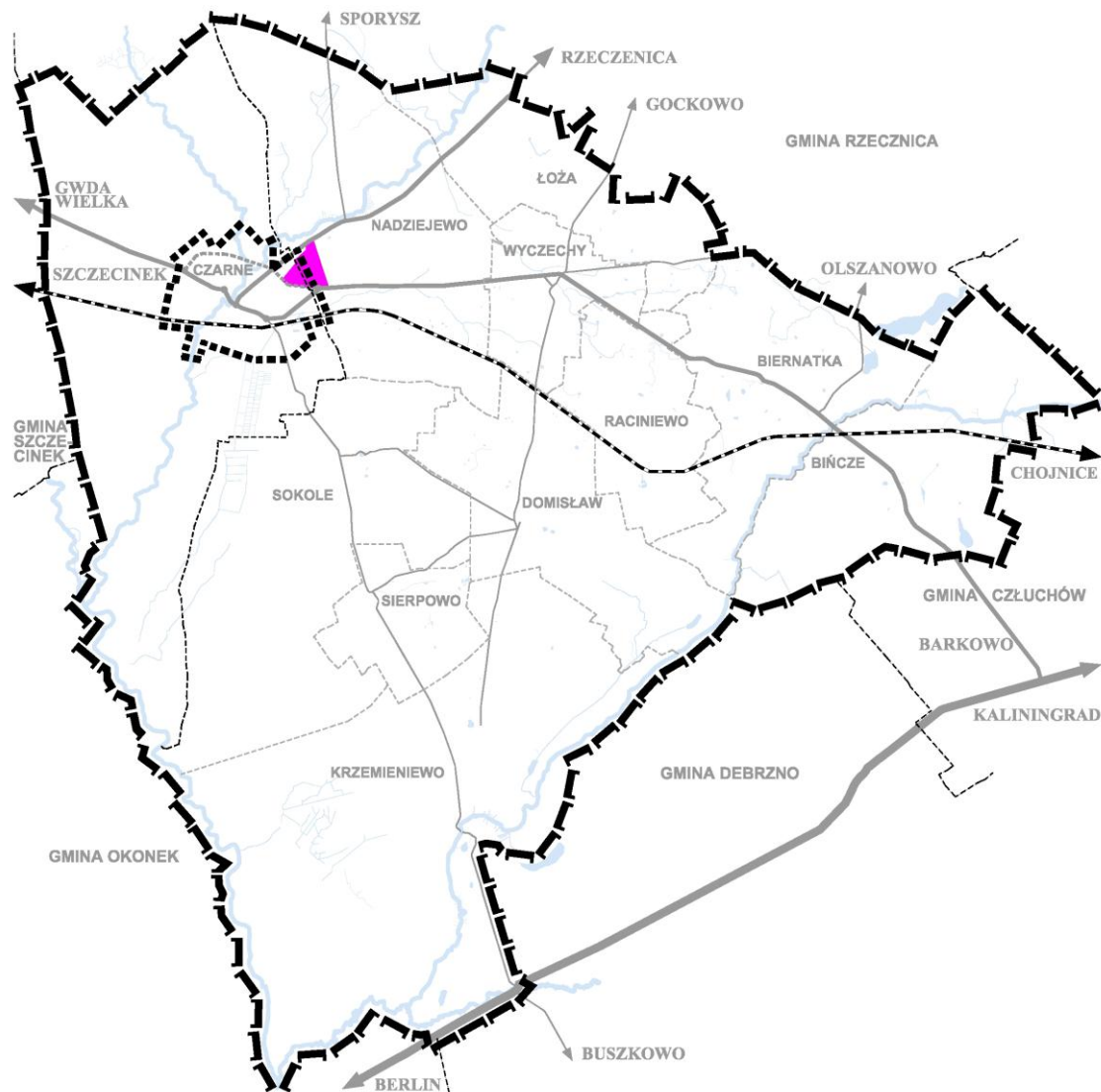
1. Na obszarach wyznaczonych w studium pod funkcję produkcyjną i przemysłową zabrania się, zgodnie z art. 73, ust. 3 Ustawy z dn. 27 kwietnia 2001 r. Prawa ochrony środowiska (Dz.U z 2008r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.) budowy zakładów stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, a w szczególności zagrożenie wystąpienia poważnych awarii.
2. Dla zabudowy istniejącej niespełniającej tego warunku dopuszcza się rozbudowę tylko jeśli doprowadzi ona do ograniczenia zagrożenia dla zdrowia ludzi, w tym wystąpienia poważnych awarii.

Zakaz lokalizowania tego typu obiektów wynika z niedalekiego sąsiedztwa ze zwartą zabudową miejską i wiejską, jak również z sąsiedztwa z krajowymi szlakami komunikacyjnymi.

Lokalizacja Miejskiego Ośrodka Przedsiębiorczości została przedstawiona na załączniku graficznym nr 59.

Miasto i Gmina Czarne

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

LOKALIZACJA MIEJSKIEGO OŚRODKA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI na terenie miasta i gminy Czarne

OZNACZENIA GRAFICZNE

- granica gminy Czarne
- granica miasta Czarne
- granica obrębu Czarne
- miejski ośrodek przedsiębiorczości

Załącznik graficzny NR 59

II.9.4. Obszary przestrzeni publicznej

1) miasto Czarne

Na terenie miasta Czarne obiekty użyteczności publicznej występują w dużym zgrupowaniu, gdyż pełni on rolę głównego ośrodka miejskiego w stosunku do terenu całej gminy. W zasadzie zaspokojone są w tym zakresie potrzeby mieszkańców miasta i gminy.

Jeśli chodzi o tereny zieleni urządzonej, sportu i rekreacji, to w większości nie są urządzone i obecnie można traktować je jako rezerwę pod zagospodarowanie z zakresu zieleni publicznej z towarzyszącymi usługami. Jako główną inwestycję dotyczącą zieleni publicznej wyznacza się zagospodarowanie terenów wzdłuż rzeki Czernicy. Planowana jest tam budowa infrastruktury pieszej i rowerowej, amfiteatru, stancyi kajakowej, kąpieliska oraz innych obiektów sportu i rekreacji. Ponadto na terenie całego miasta Czarne należy zaprojektować skwery i zieleńce połączone ciągami pieszymi.

Planowane inwestycje związane z lokalizacją obiektów i przestrzeni publicznych opisano w pkt II.7.2.1 w Kierunkach.

2) gmina wiejska

W większości obrębów wiejskich w gminie Czarne podstawowym obiektem użyteczności publicznej jest świetlica wiejska. W 3 największych wsiach – Wyczechach, Bińczu i Krzemieniewie zlokalizowane są także inne obiekty użyteczności publicznej, jak szkoły podstawowe i poczty. Większość mieszkańców gminy wiejskiej korzysta więc z obiektów użyteczności publicznej dostępnych w mieście Czarne.

Dla zwiększenia dostępności do usług podstawowych wszystkich mieszkańców gminy wiejskiej zaleca się stworzenie 4 rejonów zaopatrujących okoliczne wsie w usługi podstawowe. Jednostkami centralnymi będą najdynamiczniej rozwijające się wsie położone na różnych krańcach gminy wiejskiej, tj.:

- 1) wieś Wyczechy,
- 2) wieś Bińcze,
- 3) wieś Krzemieniewo,
- 4) wieś Domisław Górny.

Najważniejszymi inwestycjami, które należy podjąć dla osiągnięcia tego celu są:

- zlokalizowanie Ochotniczej Straży Pożarnej w Krzemieniewie, gdyż jedyna na terenie gminy wiejskiej znajduje się w Bińczach,
- budowa nowej świetlicy wiejskiej w Bińczach połączona z rewitalizacją zabytkowego parku podworskiego,
- budowa kościoła w Domisławiu Górnym,
- budowa poczty w Domisławiu Górnym.

W studium nie wskazuje się działek ani obiektów, które będą pełnić funkcję publiczną, poza obiektami, dla których już wyznaczono lokalizację. Dokładna lokalizacja inwestycji zależeć będzie od możliwości pozyskania nieruchomości na cele publiczne, **w tym również na terenach przeznaczonych w studium pod funkcje rolne, o których mowa w punktach II.1.1.2 4) i II.1.2.2 14) Kierunków.**

Inwestycje z zakresu utworzenia terenów zieleni publicznej, rekreacji i sportu będą polegały głównie na zagospodarowaniu terenów zieleni istniejącej. Przewidzieć należy więc przede wszystkim działania inwestycyjne w zakresie urządzenia i rewaloryzacji niezagospodarowanych owalnic wiejskich, niszczących parków podworskich, uporządkowania terenów zabytkowych cmentarzy.

Planowane inwestycje związane z lokalizacją obiektów i przestrzeni publicznych opisano w pkt II.7.2.2 w Kierunkach.

II.9.5. Obszary wymagające przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolne i nieleśne

Są to wszystkie obszary wyznaczone w studium pod zabudowę i zainwestowanie. Zasady wyznaczania tych obszarów określono w punkcie II.9.1.

II.9.6 Dodatkowe ustalenia

Na terenie całej gminy dopuszcza się lokalizację inwestycji celu publicznego opisane w punktach II.1.1.2 4) i II.1.2.2 14) Kierunków.

II.10.0. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

II.10.1. Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Obszar rolniczy na terenie miasta zlokalizowany jest głównie we wschodniej części obrębu, na obszarze równinnym. W południowej części miasta występuje przewaga terenów rolnych z glebami pochodzenia organicznego, często o charakterze podmokłym. Część tych terenów w połączeniu z terenami sąsiednich obrębów geodezyjnych tworzą niezabudowaną rozległą rolniczą przestrzeń produkcyjną, która rozciąga się na obszar wiejski posiadający bardzo wysoki potencjał gospodarki rolnej.

Rozległe obszary rolne na terenie gminy wiejskiej obejmują obszar Równiny Charzykowskiej i Pojezierza Krajeńskiego, na których usytuowany jest praktycznie cały system osadniczo-rolny gminy. Zwarty teren rolny oraz występowanie dużych jednostek gospodarczych stwarza bardzo korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa.

Za główny kierunek kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej studium przyjmuje utrzymanie wysokiego udziału powierzchni rolnej na obszarze gminy nie przeznaczonym pod zainwestowanie. Ponadto wyznacza się podstawowe zasady kształtowania gospodarki rolnej:

1. **Zakaz realizacji nowej zabudowy zagrodowej** na otwartych obszarach rolnych, jedynie z dopuszczeniem rozbudowy już istniejącej, na warunkach określonych w pkt. II.2.3 kierunków.
2. **Prowadzenie gospodarki rolnej w oparciu o tzw. rolnictwo ekologiczne**, którego główne założenia zostały szczegółowo zapisane w pkt. II.3.5 w Kierunkach.
3. **Ograniczenie przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolne**, szczególnie gleb klas I – III, które zgodnie z ustawą z dnia 03 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. Nr 16, poz. 78 z późniejszymi zmianami) jeżeli przeznaczane są na cele nierolnicze, a powierzchnia zwartego obszaru projektowanego do takiego przeznaczenia przekracza 0,5 ha – wymagają uzyskania zgody Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Występowanie gleb klas I-III oznaczono na załączniku graficznym nr 38. Zasady ochrony środowiska przyrodniczego kompleksów agroekologicznych opisano w pkt. II.3.7 w Kierunkach.

II.10.2. Leśna przestrzeń produkcyjna

Lasy zajmujące ok. 54% terenu gminy Czarne wchodzą w skład kompleksu leśnego Borów Tucholskich Zachodnich i praktycznie otaczają rolnicze centrum gminy. Przebiegają głównie w obniżeniach dolinnych rzek Gwdy, Szczyry i Chrząstkowej tworząc zwarte rozległe kompleksy. W takiej postaci lasy występują na terenie obrębów Bińcze, Biernatka, Czarne, Łoża, Krzemieniewo, Nadziejewo i Sokole. Na terenie obrębów Raciniewo i Biernatka występują także lasy mniej zwarte i w postaci drobnych enklaw leśnych. Na pozostałym obszarze gminy, w części rolniczej występują niewielkie kępy drzewostanów. Lasy zaliczane administracyjnie do terenu gminy Czarne i będące własnością Skarbu Państwa znajdują się pod jurysdykcją Nadleśnictwa Człuchów i Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie.

Za główny kierunek kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej studium przyjmuje ochronę wszystkich obszarów leśnych oraz zwiększenie lesistości gminy. Wyznacza się podstawowe zasady kształtowania gospodarki leśnej:

1. **Wprowadzanie zalesień na gruntach rolnych o niskiej klasie przydatności.** Wielkość obszarów wyznaczonych w studium pod zalesienia wynosi ok. 323 ha. Poza terenami oznaczonymi na rysunku studium, dopuszcza się zalesienie terenów rolnych pozostających w zarządzie właściwego terenowo nadleśnictwa pod warunkiem spełnienia przepisów szczegółowych. Zalesienia, poza funkcją gospodarczą, będą spełniać rolę lokalnych korytarzy ekologicznych łączących ekosystemy wodne, rolne i leśne. Nie należy zalesiać naturalnych nieużytków rolnych będących miejscem żerowania zwierząt szczególnie chronionych.
2. **Maksymalne ograniczenie przeznaczania terenów leśnych na cele nieleśne,** w myśl ustawy z dnia 03.02.95 o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. Nr 16, poz. 78 z późniejszymi zmianami). Przeznaczenie na cele nieleśne gruntów leśnych stanowiących własność Skarbu Państwa wymaga uzyskania zgody Ministra Ochrony Środowiska, a pozostałych gruntów leśnych wymaga uzyskania zgody Marszałka Województwa wyrażonej po uzyskaniu opinii izby rolniczej. Studium nie wprowadza na obszarach leśnej przestrzeni produkcyjnej innej funkcji poza istniejącą, czyli leśną. Jednak w przypadku planowanego rozwoju miasta Czarne niezbędne będzie odlesienie terenów pod inwestycje publiczne – tj. np. budowa obwodnicy miejskiej, rozbudowa istniejącej oczyszczalni ścieków i terenów sportu i rekreacji itp.
3. **Nową zabudowę** na terenach inwestycyjnych zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie terenów leśnych, należy sytuować w odległości min. 12,0 m od granicy lasu.
4. **Przebieg tras rowerowych i szlaków konnych** przez tereny leśne należy uzgodnić z właściwym terenowo nadleśnictwem.

Obszary leśne występujące na terenie miasta i gminy Czarne scharakteryzowano w pkt. I.5.9 uwarunkowań, a występowanie lasów z podziałem na pełnioną przez nie funkcję przedstawiono na załączniku graficznym nr 18, 19, 20 i 21.

II.11.0. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych na obszarze miasta i gminy Czarne

II.11.1 Obszary zagrożone osuwaniem mas ziemnych

Można wyróżnić kilka rodzajów zagrożenia ruchem mas ziemnych. Ruchy te uzależnione są od kąta nachylenia rzeźby terenu i budowy geologicznej. Słabe ruchy masowe mogą pojawiać się już przy kącie nachylenia 2-7°, przy 7-15° może wystąpić silne spęzanie i soliflukcja oraz osuwanie. Przy kącie nachylenia terenu 15-35° możliwe jest silne osuwanie gruntu. Za osuwiskotwórcze uznaje się generalnie nachylenie terenu 15-35°. Powyżej 35° występuje zjawisko odpadania i obrywania mas skalnych i zwietrzeliny.

II.11.1.1 Tereny osuwiskowe ustanowione prawnie

Na terenie miasta i gminy Czarne nie występują zarejestrowane tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 20 czerwca 2007r. w sprawie informacji dotyczących ruchów masowych ziemi (Dz. U. z dnia 6 lipca 2007 r.) oraz wg „Rejestracji i inwentaryzacji naturalnych zagrożeń geologicznych na terenie całego kraju (ze szczególnym uwzględnieniem osuwisk oraz innych zjawisk geodynamicznych)”.

II.11.1.2 Tereny o nachyleniu powyżej 15°

Na obszarze miasta i gminy Czarne nie występują tereny o nachyleniu powyżej 15°.

Potencjalnie najbardziej zagrożone ruchami masowymi są pagóry moreny czołowej, które dominują w północno-wschodniej części gminy oraz strefa krawędziowa wysoczyzn morenowych, których spadki są jednak znacznie mniejsze niż 15°.

Potencjalne tereny, na których mogą być zaobserwowane ruchy masowe ze względu na budowę geologiczną oraz nachylenie terenu, występują głównie w obszarze trójkąta wyznaczonego przez miejscowości Biernatka, Łoża, Raciniewo, Przysiółek (obwód Raciniewo), które położone są na wysoczyźnie morenowej czołowej oraz w obrębie krawędzi wysoczyzny morenowej nachylonej w kierunku pradolin rzeki Gwdy i Szczyry.

II.11.1.3 Progi ekofizjograficzne

Na terenie miasta i gminy Czarne większość miejscowości położona jest w sąsiedztwie progów ekofizjograficznych, które definiuje się jako nagłe zmiany wysokości terenu. Lokalizowanie zabudowy poza progami ekofizjograficznymi jest niekorzystne ze względu na konieczność pokonywania znacznych nachyleń terenu.

Progi wyznacza się zazwyczaj na krawędziach rynien polodowcowych i dolin rzecznych.

W studium nie projektuje się nowej zabudowy poza granicami progów ekofizjograficznych.

Schemat występowania progów ekofizjograficznych na obszarze miasta Czarne przedstawiono na załączniku graficznym Nr 16.

Schemat występowania progów ekofizjograficznych na obszarze gminy wiejskiej przedstawiono na załączniku graficznym Nr 17.

II.11.2. Obszary zagrożone powodzią

Na terenie miasta i gminy Czarne nie występują obszary zalewowe stwarzające zagrożenie powodziowe. Pomimo tego, iż przez jej obszar przepływają rzeki Gwda, Czernica, Szczyra i Chrzastawa, ich naturalne ukształtowanie, charakter hydrologiczny, osnowa w postaci gęstych lasów i użytków zielonych oraz projektowane zagospodarowanie, które nie narusza tych uwarunkowań, nie stwarza zagrożenia powodziowego.

II.12.0. Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny

Zasady wyznaczania filarów ochronnych złóż i dotyczące ich regulacje prawne zawiera Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze.

Na terenie miasta i gminy Czarne występują udokumentowane złoża kopaliny, obszary i tereny górnicze oraz wyrobiska.

Złoża zostały omówione w punkcie I.10.0 Udokumentowane złoża i kopaliny oraz w punkcie I.11.0 Występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych.

Na terenie miasta i gminy Czarne nie występują złoża, które w ramach ustanawiających je decyzji mają wyznaczony filar ochronny złoża.

W studium nie wyznacza się filaru ochronnego dla jedyne go eksploatowanego złoża kruszywa na przedmiotowym obszarze – złoża „Czarne” w obrębie geodezyjnym Nadziejewo, gdyż jest ono zlokalizowane w sąsiedztwie terenów rolnych i leśnych, które studium pozostawia w dotychczasowym użytkowaniu.

II.13.0. Obszary pomników zagłady i ich sfer ochronnych (oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej zgodnie z ustawą o ochronie byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. Nr 41, poz.412 z 2002r. ze zmianami)

Na terenie miasta i gminy Czarne nie występują obszary pomników zagłady i ich strefy ochronne, wyznaczone na podstawie ustawy o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. Nr 41, poz.412 z 2002r. ze zmianami).

II.14.0. Obszary wymagające przekształceń – rehabilitacji lub rekultywacji

II.14.1. Obszary wymagające rehabilitacji

Obszary wymagające rehabilitacji dotyczą przede wszystkim terenów zdegradowanych przestrzennie, które wymienione zostały w pkt. II.16.0. kierunki. Zniszczony krajobraz jest następstwem wydawanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, które wprowadziły chaos, przypadkową i niespójną zabudowę, doprowadzając do obniżenia walorów kulturowo-przestrzennych terenu wiejskiego. Kolejną formą degradacji są relikty założeń dworsko-parkowych i obszary poPGR-owskie. Zasady rehabilitacji współczesnego krajobrazu wiejskiego zdegradowanego w/w działaniami przestrzennymi, powinny zostać wprowadzone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i obejmować również ruralistyczne układy i obiekty zabytkowe. Jedną z zasad przywrócenia ładu przestrzennego jest realizacja nowej zabudowy w harmonii z zabudową zabytkową. Kolejną formą działań przywracających ład przestrzenny jest rehabilitacja obiektów zabytkowych, w tym głównie założeń dworsko-parkowych oraz ochrona innych obiektów o zachowanych wartościach kulturowych. Obiekty o walorach kulturowych, w zależności od potrzeb, winny być poddane zabiegom konserwacji lub restauracji. Konserwacja to wszelkie działania bieżące i profilaktyczne mające na celu ochronę i zachowanie zabytków, w celu zachowania ich dla przyszłych pokoleń. Restauracja dotyczy wszelkich działań interdyscyplinarnych zmierzających do przywrócenia zabytkowi jego utraconych walorów estetyczno-technicznych (łącznie z odtworzeniem) z jednoczesnym przystosowaniem do współczesnych standardów użytkowych. Naczelną zasadą robót restauratorskich powinno być maksymalne zachowanie wszystkich walorów zabytkowych przy minimalnym wprowadzaniu zmian. Konserwacja i restauracja założeń dworsko-parkowych czy byłych PGR-ów dotyczy w/w działań w skali całych układów przestrzennych.

II.14.2. Obszary wymagające rekultywacji

Na terenie miasta i gminy Czarne znajduje się 1 czynne miejsce wydobywania złoża kruszywa naturalnego w Nadziejewie. Po zakończeniu eksploatacji teren ten należy poddać rekultywacji. Taki obowiązek nakłada na przedsiębiorcę ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze. Do szczegółowych działań w zakresie rekultywacji gruntów stosuje się natomiast przepisy ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Pozostałe tereny powyrobowiskowe poddane zostały rekultywacji lub ich rekultywacja nastąpiła samoczynnie, naturalnie: np. teren po wydobyciu złoża kopalin ceglarskich „Czarne” uległ samoczynnej rekultywacji – ponieważ złożo posiadało duże nawodnienie istniejące wyrobiska samoistnie napełniły się wodą, teren po wydobyciu złoża piasków budowlanych „Krzemieniewo” po zaniechaniu jego eksploatacji, został wyrównany, teren po wydobyciu ropy naftowej zrehabilitowano na cele leśne, teren po wydobyciu piasków ze żwirem „Biernatka” w części jest porośnięty lasem a jedno wyrobisko wypełnione jest wodą.

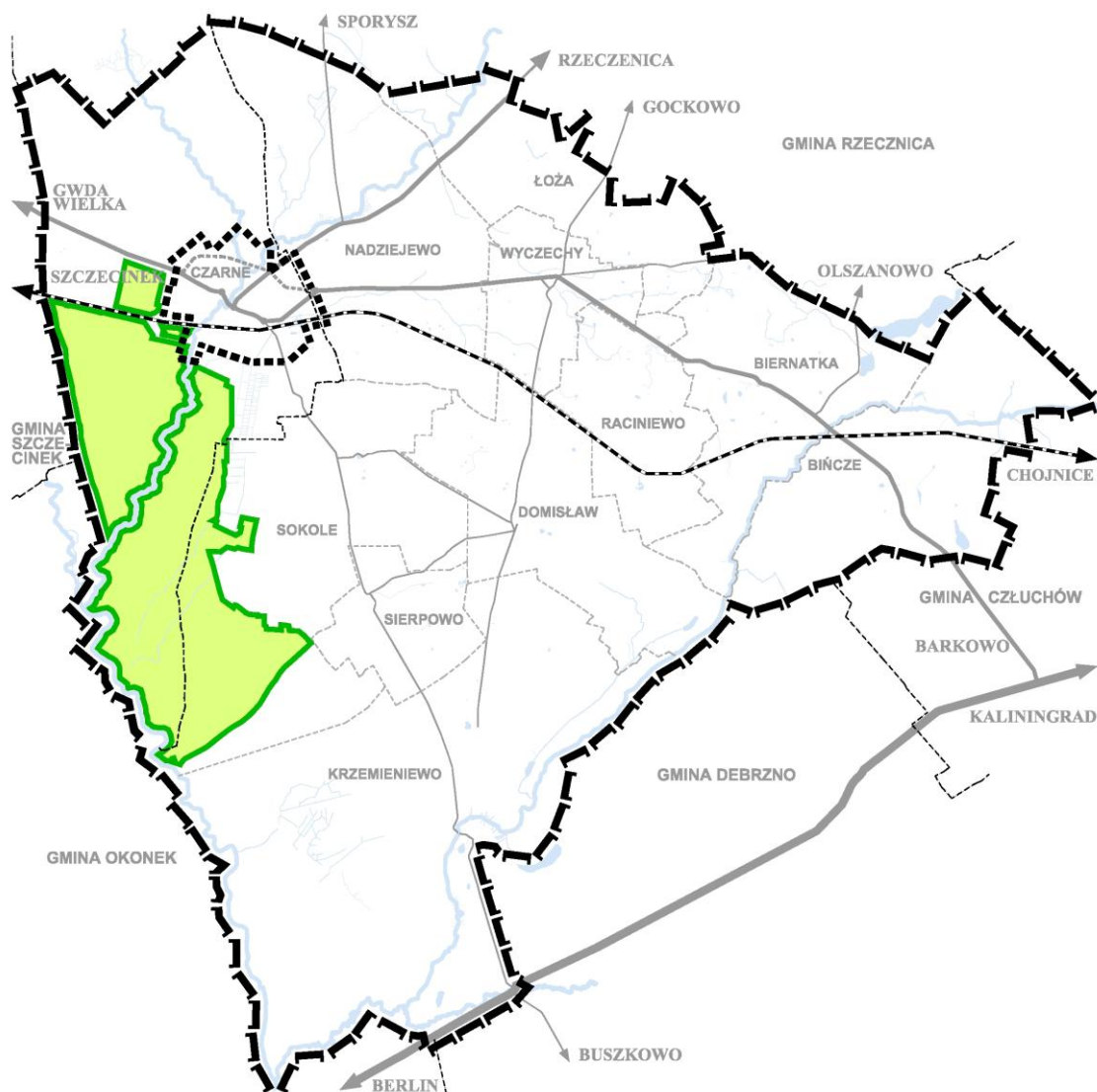
II. 15.0. Granica terenów zamkniętych i ich sfer ochronnych

Na obszarze miasta i gminy Czarne występują dwa obszary zamknięte: obszar **Jednostki Wojskowej** oraz **teren kolejowy**:

- 1) **Jednostka Wojskowa** - na obszarze miasta Czarne oraz obrębu geodezyjnego Sierpowo zlokalizowana jest jednostka wojskowa wraz z zapleczem terenowym w formie np. poligonu, strzelnicy itp. Przedmiotowy teren zgodnie z decyzją Ministra Obrony Narodowej Nr 0-11/MON w sprawie ustalenia terenów zamkniętych w resorcie obrony narodowej – **stanowi teren zamknięty**, którego granice wskazane są na rysunku studium. Dla terenów wojskowych usytuowanych w rejonie miasta i gminy Czarne nie ma ustanowionej strefy ochronnej. Tereny te użytkowane są przez wojsko na cele obronności i bezpieczeństwa państwa. Zgodnie z art. 13 ust. 6 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 ze zm.) planu miejscowego nie sporządza się dla terenów zamkniętych. Teren wojskowy zlokalizowany jest w zachodniej części gminy, wśród terenów leśnych.
- 2) **Kolej-** na terenie miasta i gminy Czarne terenem zamkniętym w myśl przepisów ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 ze zm.) jest obszar kolejowy. W odniesieniu do terenu kolejowego studium nie wyznacza indywidualnej strefy ochronnej, jednak zagospodarowanie gruntów zlokalizowanych bezpośrednio przy terenach należących do PKP powinno być zgodne z przepisami m.in. ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym oraz z przepisami rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 7 sierpnia 2008 r. w sprawie wymagań w zakresie odległości i warunków dopuszczających usytuowanie drzew i krzewów, elementów ochrony akustycznej i wykonywania robót ziemnych w sąsiedztwie linii kolejowej, a także sposobu urządzania i utrzymywania zasłon odśnieżnych oraz pasów przeciwpożarowych i innych przepisów dotyczących kolei.

Miasto i Gmina Czarne

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

SCHEMAT LOKALIZACJI TERENÓW WOJSKOWYCH ZAMKNIĘTYCH na terenie miasta i gminy Czarne

OZNACZENIA GRAFICZNE

- granica gminy Czarne
- granica miasta Czarne
- granica obrębu Czarne
- tereny wojskowe zamknięte

Załącznik graficzny NR 60

II. 16.0. Inne obszary problemowe

II.16.1. Obszary problemowe na terenie miasta Czarne

Najbardziej problemową częścią miasta jest obszar „A” ścisłego centrum, a właściwie jego część odpowiadająca granicom średniowiecznego miasta lokacyjnego. Teren ten wykazuje dość duże zniszczenia i brak bieżących działań renowacyjnych, co paradoksalnie spowodowało zachowanie wiele cennych elementów kulturowych, w tym najważniejszy z nich tj. zachowany układ urbanistyczny średniowiecznego miasta z rynkiem i zabudową lub jej relikdami, opartą na osnowie wąskich długich działek z pierzeją frontową i oficynami na zapleczu. W wielu przypadkach nie zachowała się zabudowa gospodarcza, lecz zachowały się historyczne podziały parcelacyjne niezabudowane, co oznacza unikalną w skali kraju możliwość przywrócenia i rekonstrukcji układu urbanistycznego średniowiecznego miasta. W bezpośrednim otoczeniu średniowiecznego miasta rozwinęła się zabudowa nowożytna z wieloma reprezentacyjnymi kamienicami zlokalizowanymi wzdłuż głównych arterii komunikacyjnych miasta oraz w sąsiedztwie centrum miasta wyznaczonego m.in. przez dworzec PKP oraz założony park miejski. Zarówno na terenie miasta lokacyjnego jak również w obszarze miasta nowożytnego, powstało szereg budynków - blokowiskowych dysharmonizujących przestrzeń, szczególnie dotyczy to tych budynków, które zlokalizowano w oderwaniu od historycznych podziałów i tradycji zabudowy pierzejowej (np. lokalizowanie zabudowy ukośnie do osi ulic). Na pozostałych obszarach miasta istniejące dzielnice w wyniku nieskoordynowanej urbanizacji straciły swój jednorodny charakter przestrzennych, tylko miejscami zachowały się enklawy spójnej zabudowy. Uporządkowania pod względem zapewnienia dostępu komunikacyjnego w postaci dojazdu publicznego wymaga teren przyległy do Zakładu Karnego. W jego otoczeniu występuje wiele umownych dróg użytkowanych przez mieszkańców, niestanowiących właściwego rozwiązania komunikacyjnego.

II.16.2. Obszary problemowe na terenie gminy wiejskiej Czarne

II.16.2.1 Układy ruralistyczne

Na terenie gminy Czarne można wyróżnić wsie o wyjątkowo zdegradowanym krajobrazie kulturowym i przyrodniczym. Osady te charakteryzują się chaotyczną zabudową, zdegradowanym układem ruralistycznym oraz formą architektoniczną. Główną przyczyną tego stanu rzeczy jest chaotyczna urbanizacja realizowana w oparciu o wydane decyzje o warunkach zabudowy na tych obszarach, jak również występowanie skoncentrowanych ośrodków produkcyjno-usługowych, które w swoim rozwoju nie „dbają” o przestrzeń. Rozwojowi tych miejscowi sprzyja również dogodna lokalizacja przy drodze wojewódzkiej biegnącej do miasta Czarne, lecz niekontrolowana zabudowa niszczy pierwotne założenia ruralistyczne.

Do obszarów najbardziej problemowych można zaliczyć 5 wsi, tj. Biernatka, Bińcze, Domisław Dolny, Wyczechy oraz wszystkie 4 większe przysiółki znajdujące się na terenie gminy wiejskiej Czarne, tj. Kijno, Malinowo, Wronkowo i Domisław Dolny.

1) Biernatka – to mała wioska o przewadze rozproszonej zabudowy zagrodowej z relikdami założenia podworskiego i zabytkowego parku z 2 połowy XIXw. Zarówno z zabytkowej zabudowy jak i parku zachowały się tylko nieliczne pozostałości, które niestety ulegają ciągłej degradacji w wyniku zaistniałych wtórnych podziałów, braku jednego właściciela oraz prowadzenia

remontów sprzecznych z zasadami konserwatorskimi, a także w wyniku świadomego niszczenia starodrzewu.

- 2) **Bińcze** – wieś powstała wokół założenia folwarcznego (późniejszy PGR). Relikty dworu z początku XX w. nie zachowały się. Zabudowa folwarku po licznych przebudowach utraciła szereg walorów kulturowych (oprócz budynku gorzelni i magazynu zbożowego). Na terenie obrębu znajduje się też dawny cmentarz (z pocz. XXw.), opuszczony i zdewastowany - zachował się tylko zarys jego kształtu. Układ zespołu ruralistycznego uzupełniają poPGRowskie, substandardowe zabudowania gospodarcze, a zachowanej w dość przekształconej formie zabudowie mieszkaniowej towarzyszą PRLowskie „klocki”.
- 3) **Wyczechy** - wieś nie posiada wyraźnego historycznego układu ruralistycznego zabudowy. Zachowane budynki wykazujące cechy historyczne przemieszane są z zabudową współczesną, w tym poPGRowską, w formie blokowiskowej. W południowo-zachodniej części wsi zachował się pałac z parkiem i nielicznymi zabudowaniami gospodarczymi będący niegdyś częścią założenia folwarcznego. Niestety pałac ulega ciągłej degradacji. Park jest zdewastowany i zaniedbany mimo że od 1996r. podlega ochronie konserwatorskiej ustanowionej wpisem do Rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Pozostały teren podworski poddawany jest degradującej go parcelacji i zabudowie w formie współczesnych budynków jednorodzinnych. Można stwierdzić, że bezpośrednie otoczenie zabytkowego założenia podworskiego zostało bezpowrotnie zniszczone.
- 4) **Kijno** – w przysiółku zlokalizowany jest zespół zabudowań poPGRowskich, który powstał na terenie dawnego folwarku. Niestety do naszych czasów z dawnego założenia dworskiego nie zachowało się nic, oprócz reliktyw parku. Cały teren jest bardzo zdewastowany i nieuporządkowany. Stanowi to przykład chaosu przestrzennego dodatkowo potęgowanego parcelacją prowadzoną na przełomie lat 80-tych i 90-tych, w okresie zmiany ustrojowej
- 5) **Malinowo** - stanowi przykład przepięknego założenia podworskiego, które w okresie po 1990r. stopniowo ulegało degradacji. Nie zachował się układ przestrzenny folwarku, jedynie ruiny pałacu, a ślady fundamentów po zabudowie towarzyszącej są ciągle widoczne. Założenie położone jest daleko od uczęszczanych szlaków komunikacyjnych i w związku z tym prawdopodobnie nie ma szans na ratunek przy obecnej polityce z zakresu ochrony zabytków.
- 6) **Wronkowo** – to historycznie ukształtowane ok. 1840r. niewielkie założenie folwarczne. Znacznie rozbudowano je, szczególnie o zabudowę gospodarczą po przejęciu terenu przez PGR. Uległ on likwidacji w 1994r., a obecnie całość zabudowań produkcyjno-gospodarczych jest własnością firmy EURO-FARM. Do dnia dzisiejszego należący do pierwotnego folwarku dwór nie zachował się, park jedynie w postaci reliktyw, a zabudowa gospodarcza w postaci szczątkowej.
- 7) **Domisław Dolny** – to dawny zespół dworsko-folwarczny z zachowanym pałacem, reliktyw parku, zabudowaniami folwarcznymi i z cmentarzem rodzinnym właścicieli majątku. Niestety historyczny układ urbanistyczny założenia folwarcznego został przekształcony i obudowany współczesną zabudową.

II.16.2.2 Dawne cmentarze nieczynne

Znaczna większość cmentarzy na terenie miasta i gminy Czarne jest nieczynna i znajduje się w złym stanie, ze zdewastowanymi nagrobkami zachowanymi w niewielkiej ilości i częściowo wyciętym starodrzewem. Niemal wszystkim brakuje bieżącej opieki, co powoduje że cmentarze w mieście są przekształcane lub zabudowywane, a te na terenie gminy wiejskiej zarastają i często gubią się w lasach. Należałoby poddać renowacji całe założenia cmentarne i objąć je ochroną lub przekształcić w parki. Takie działania, razem z włączeniem cmentarzy do tras turystyki kwalifikowanej, pozwoliłoby na ich wyeksponowanie i zachowanie

II.16.2.3. Założenia dworsko-parkowe

Obszarami problemowymi są również założenia dworsko-parkowe, które w wyniku przekształceń własnościowych zostały rozparcelowane, pozostawione przez lata bez użytkownika, właściwego nadzoru konserwatorskiego, dzisiaj niejednokrotnie wymagają pilnej renowacji, restauracji, wszelkich działań rehabilitacyjnych.

Działania inwestycyjne oraz organizacyjne na tych terenach nie mogą powodować obniżenia walorów kulturowych i przyrodniczych i kulturowych obszarów.

II.16.2.4. Tereny po PGR-ach

Obszary po byłych PGR-ach są obszarami problemowymi pod względem gospodarczym. Poza tym, że istniejącą zabudowę należy poddać zabiegom rehabilitacji, obszary ten powinny być objęte specjalnymi programami aktywizacyjnymi obejmującymi lokalną społeczność, która jest użytkownikiem tej przestrzeni. Pożądane byłoby, aby gmina przeznaczała je pod inwestycje celu publicznego lub pozyskała inwestorów, którzy zachcieliby zaktywizować te tereny poprzez podjęcie działalności komercyjnej niepublicznej (parki technologiczne, instytuty itp.).

III. PODSUMOWANIE

Rozwój Miasta i Gminy Czarne determinuje kilka czynników wyróżniających ją spośród innych gmin województwa pomorskiego. Są to czynniki wynikające z uwarunkowań przyrodniczych, kulturowych, gospodarczych oraz demograficznych i społecznych a także uwarunkowania związane z położeniem gminy w regionie. Stan środowiska przyrodniczego na terenie wiejskim można ocenić na poziomie bardzo wysokim, niezdegradowanych całych ekosystemów przyrodniczych współistniejących w harmonii z gospodarką rolną człowieka.

Naturalne środowisko przyrodnicze terenów wiejskich w połączeniu walorami kulturowymi o zachowanych i nieprzekształconych formach architektoniczno-ruralistycznych, stanowi unikalną wartość gminy. Przyczyniło się do tego również znaczne oddalenie gminy od dużych ośrodków miejskich, co uchroniło gminę od chaotycznej rozproszonej zabudowy pseudodworkowej na terenach rolnych.

Brak na terenie gminy dużych naturalnych zbiorników wodnych (jezior) spowodowało brak rozwoju turystyki pobytowej, co w konsekwencji uchroniło gminę przed nadmierną niekontrolowaną zabudową terenów rolnych.

W/w czynniki wprawdzie w znakomity sposób chronią wartości przyrodniczo-kulturowe w gminie lecz z drugiej strony nie sprzyjają dynamice rozwoju gospodarczego.

Stan gospodarki w gminie oparty jest głównie na produkcji rolnej oraz przetwórstwie rolnym na terenach rolnych popegeerowskich oraz terenie miasta.

Kolejnym czynnikiem decydującym o rozwoju gospodarczym jest lokalizacja w mieście zakładów państwowych tj. Zakładu Karnego i jednostek wojskowych. Czynniki te sprzyjają rozwojowi miasta, zapewniając pracę znacznej liczbie mieszkańców.

Biorąc pod uwagę ostatnie decyzje rządu, ograniczające liczebność wojska, należy się liczyć z możliwością utraty miejsc pracy przez część mieszkańców miasta.

W związku z tym władze gminy muszą dążyć do wypracowania mechanizmów sprzyjających powstawaniu nowych form działalności gospodarczej. W celu należy wykorzystać potencjał tkwiący w gminie, który został omówiony w tekście studium.

Do czynników stanowiących o potencjale możliwości rozwoju gminy zaliczyć należy:

- sprzyjanie rozwojowi różnych form gospodarki, szczególnie związanej z przetwórstwem rolno-spożywczym poprzez zastosowanie różnych form przyciągających inwestorów, łącznie z utworzeniem stref wolnocłowych. Atutem dla rozwoju różnych form gospodarczych jest dobrze rozbudowana infrastruktura techniczna, posiadająca duże rezerwy dla obsługi przyszłych inwestycji;
- rozwój turystyki i agroturystyki opartej na wykorzystaniu istniejących form zabudowy ruralistycznej;
- rozwój turystyki kwalifikowanej (rowerowej, kajakowej, konnej, pieszej) wykorzystując bogaty i zróżnicowany krajobraz gminy;
- wykorzystanie potencjału kulturowego tkwiącego w unikalnej tkance historycznego miasta lokacyjnego, poprzez np. uruchomienie funduszy na rozwój i ochronę dziedzictwa kulturowego;
- poszukiwanie alternatywnych źródeł energii odnawialnych, np. energii wiatrowej czy biopaliw w mieście zintegrowanej z istniejącą oczyszczalnią ścieków, czy też innych lokalnych form wykorzystanych źródeł energii;
- wykorzystanie i zagospodarowanie w celach szkoleniowych i turystycznych licznych nieużytkowanych założeń dworsko-parkowych.

Realizacja działań z poszanowaniem i z należytą ochroną zachowanych i wyjątkowych form kulturowo-przyrodniczych, może stanowić o sukcesie gminy i

jej unikalnym oryginalnym wiejskim charakterze z odrestaurowanym ośrodkiem miejskim o widocznych korzeniach średniowiecznego miasta lokacyjnego, które na skutek świadomych działań konserwatorskich może być zaliczone w swojej kategorii do najcenniejszych miast zabytkowych w Polsce.

***Uwaga ogólna do rozdziału II.KIERUNKI**

Stosowane w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nazwy niżej wymienionych miejscowości są nazwami historycznymi i obecnie nie występują w nazewnictwie administracyjnym gminy. Zaliczamy do nich: przysiółek Folwark (włączony do miejscowości Domisław), Domisław Górny i Domisław Dolny włączone do miejscowości Domisław, przysiółek Gliniana Góra, który posiada nazwę Bińcze Gliniana Góra, przysiółek Przygórze, Piotrowice oraz Rębno – nazwa historyczna, miejscowości zlikwidowane.

IV. WYKAZ TABEL:

Tabela Nr I.1.1.	Powierzchnia obszaru gminy w rozbiciu na obręby (str. 24)
Tabela Nr I.1.2.	Struktura zaludnienia w gminie Czarne (str. 26-27)
Tabela Nr I.2.1.	Użytkowanie terenów w gminie w rozbiciu na obręby (str. 29-34)
Tabela Nr I.2.2.	Istniejące i projektowane użytkowanie terenów w gminie wiejskiej, w rozbiciu na obręby (str. 41)
Tabela Nr I.3.1.	Parametry techniczne ujęć wody w mieście Czarne wraz z terenami obsługiwanymi (str. 71)
Tabela Nr I.3.2.	Parametry techniczne ujęć wody w gminie wiejskiej Czarne wraz z terenami obsługiwanymi (str. 76)
Tabela Nr I.3.3.	Obecne zapotrzebowanie na energię elektryczną (str. 86)
Tabela Nr I.3.4.	Zapotrzebowanie ciepła na terenie miasta i gminy, z podziałem na rodzaje odbiorców (str. 87)
Tabela Nr I.3.5.	Struktura zużycia paliw na obszarze miasta i gminy, z podziałem na rodzaje odbiorców (str. 88)
Tabela Nr I.3.6.	Wykaz przedsiębiorców z terenu miasta i gminy Czarne posiadających zatwierdzoną gospodarkę odpadami niebezpiecznymi w zakresie ich zbierania (str. 94)
Tabela Nr I.3.7.	Wykaz firm, które zajmują się utylizacją odpadów niebezpiecznych z terenu miasta i gminy Czarne, zlokalizowanych poza granicami terenu miasta i gminy (str. 95)
Tabela Nr I.3.8.	Największe jeziora na terenie gminy Czarne (str. 99)
Tabela Nr I.5.1.	Pomniki przyrody na terenie gminy (str. 127)
Tabela Nr I.5.2.	Lasy ochronne na terenie gminy i miasta Czarne (str. 130)
Tabela Nr I.6.1.	Wykaz innych zabytków nieruchomych na terenie miasta Czarne znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji zabytków (str. 157-158)
Tabela Nr I.6.1a.	Wykaz innych zabytków nieruchomych na terenie miasta Czarne wyznaczonych przez Burmistrza do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków (str. 158-159)
Tabela Nr I.6.2.	Wykaz innych zabytków nieruchomych na terenie gminy Czarne znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji zabytków (str. 160)
Tabela Nr I.6.3.	Stanowiska archeologiczne w mieście Czarne objęte strefą „W” pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej (str. 165)
Tabela Nr I.6.4.	Stanowiska archeologiczne w mieście Czarne objęte strefą „W.I” pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej (str. 165)
Tabela Nr I.6.5.	Stanowiska archeologiczne w mieście Czarne objęte strefą „Wm.II” częściowej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej (str. 166)
Tabela Nr I.6.6.	Stanowiska archeologiczne w mieście Czarne objęte strefą „Wm.III” ograniczonej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej (str. 166)
Tabela Nr I.6.7.	Stanowiska archeologiczne na terenie gminy wiejskiej objęte strefą W.I pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej (str. 170)
Tabela Nr I.6.8.	Stanowiska archeologiczne na terenie gminy wiejskiej objęte strefą W.II częściowej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej (str. 170)
Tabela Nr I.6.9.	Stanowiska archeologiczne na terenie gminy wiejskiej objęte strefą W.III ograniczonej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej (str. 171-173)
Tabela Nr I.6.10.	Zabytkowe cmentarze na terenie gminy wiejskiej (str. 183)
Tabela Nr I.7.1.	Gęstość zaludnienia w mieście i gminie Czarne z podziałem na obręby (str. 198)
Tabela Nr I.7.2.	Struktura wieku ludności miasta i gminy Czarne w 2008 r. w % (str. 200)

Tabela Nr I.7.3.	Ruch naturalny ludności miasta i gminy Czarne (str. 200)
Tabela Nr I.7.4.	Ruch wędrowniczy ludności (migracje stałe) miasta i gminy Czarne (str. 201)
Tabela Nr I.7.5.	Ludność w wieku 13 lat i więcej wg poziomu wykształcenia na terenie miasta i gminy Czarne (str. 201)
Tabela Nr I.7.6.	Ludność miasta i gminy Czarne posiadająca własne źródła utrzymania w 2002r. (str. 204)
Tabela Nr I.7.7.	Wyjazdy/przyjazdy do pracy mieszkańców miasta i gminy Czarne w 2006 r. (str. 204)
Tabela Nr I.7.8.	Stopa bezrobocia wg stanu z 2008 r. (str. 204)
Tabela Nr I.7.9.	Pracujący w mieście i gminie Czarne wg płci (str. 204)
Tabela Nr I.7.10.	Bezrobotni z miasta i gminy Czarne zarejestrowani wg płci (str. 204)
Tabela Nr I.7.11.	Stopa bezrobocia rejestrowanego (str. 205)
Tabela Nr I.7.12.	Zestawienie budynków i lokali komunalnych na terenie miasta i gminy Czarne w 2009r. (str. 206)
Tabela Nr I.7.13.	Zasoby mieszkaniowe i podstawowe mierniki warunków mieszkaniowych w regionie w 2008 r. (str. 207)
Tabela Nr I.7.14.	Przestępczość na terenie miasta i gminy Czarne (str. 209)
Tabela Nr I.7.15.	Pomoc społeczna na terenie miasta i gminy Czarne w 2009 r. (str. 211)
Tabela Nr I.7.16.	Wykaz podmiotów gospodarczych ^{a)} w rozbiu na sekcje PKD w mieście i gminie Czarne (str. 214)
Tabela Nr I.7.17.	Wykaz liczby zakładów osób fizycznych wg rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej (wg wybranych sekcji PKD) w mieście i gminie Czarne, stan na lutym 2010 r. (str. 215)
Tabela Nr I.7.18.	Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanej w rejestrze REGON w 2007 r. na terenie miasta i gminy Czarne (str. 216)
Tabela Nr I.8.1.	Stan prawny gruntów miasta i gminy Czarne (str. 227-229)
Tabela Nr I.10.1.	Zasoby wód podziemnych w mieście Czarne w rozbiu na ujęcia (str. 237)
Tabela Nr I.10.2.	Zasoby wód podziemnych w obszarze gminy wiejskiej Czarne w rozbiu na ujęcia (str. 240)
Tabela Nr II.1.1.	Obręb z podziałem na strefy rozwoju przestrzennego oraz wielkość obszarów przeznaczonych w studium pod zainwestowanie w mieście i w gminie (str. 260)
Tabela Nr II.1.2.	Wzrost liczby ludności z podziałem na strefy rozwoju przestrzennego i obręb (str. 268)
Tabela Nr II.1.4.	Zbiórce zestawienie obszarów przestrzennych wyznaczonych na terenach wiejskich (str. 271)
Tabela Nr II.4.1.	Wykaz innych zabytków nieruchomych na terenie miasta Czarne znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji zabytków (str. 319-320)
Tabela Nr II.4.1a.	Wykaz innych zabytków nieruchomych na terenie miasta Czarne wyznaczonych przez Burmistrza do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków (str. 321-322)
Tabela Nr II.4.2.	Zestawienie obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków na terenach wiejskich (str. 324)
Tabela Nr II.4.3.	Wykaz innych zabytków nieruchomych na terenie gminy Czarne znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji zabytków (str. 329)
Tabela Nr II.4.4.	Stanowiska archeologiczne w mieście Czarne objęte strefą „W” pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej (str. 339)

Tabela Nr II.4.5	Stanowiska archeologiczne w mieście Czarne objęte strefą „W.I” pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej (str. 339)
Tabela nr II.4.6.	Stanowiska archeologiczne w mieście Czarne objęte strefą „Wm.II” częściowej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej (str. 339)
Tabela nr II.4.7.	Stanowiska archeologiczne w mieście Czarne objęte strefą „Wm.III” ograniczonej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej (str. 340)
Tabela nr II.4.8.	Stanowiska archeologiczne na terenie wiejskim objęte strefą W.I pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej (str. 344)
Tabela nr II.4.9.	Stanowiska archeologiczne na terenie wiejskim objęte strefą W.II częściowej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej (str. 344)
Tabela nr II.4.10.	Stanowiska archeologiczne na terenie wiejskim objęte strefą W.III ograniczonej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej (str. 345 – 347)
Tabela Nr II.5.1.	Drogi wewnętrzne i osiedlowe dla obsługi projektowanej w studium zabudowy (str. 353)
Tabela Nr II.6.1.	Zapotrzebowanie na wodę w wyniku planowanego w studium rozwoju miasta w rozbiciu na poszczególne ujęcia (str. 358)
Tabela Nr II.6.2.	Zapotrzebowanie na wodę w wyniku planowanego w studium rozwoju obszarów wiejskich w rozbiciu na poszczególne ujęcia (str. 360)
Tabela Nr II.6.3.	Perspektywiczne zapotrzebowanie ciepła na terenie miasta i gminy, z podziałem na rodzaje odbiorców (str. 370)
Tabela Nr II.6.4.	Zapotrzebowanie na energię elektryczną w okresie perspektywicznym (str. 372)
Tabela Nr II.6.5.	Prognoza ilości powstających odpadów komunalnych z podziałem na strumienie odpadów (str. 374)
Tabela Nr II.6.6.	Prognoza ilości wytwarzanych odpadów komunalnych na obszarze miasta i gminy Czarne na lata 2002-2012 (str. 375)
Tabela Nr II.6.7.	Prognozowany stopień odzysku surowców wtórnych (str. 375)
Tabela Nr II.6.8.	Wielkość emisji zanieczyszczeń (str. 381)
Tabela Nr II.6.9.	Zmiany wielkości emisji zanieczyszczeń (str. 381)
Tabela Nr II.7.1.	Istniejąca i projektowana liczba dzieci korzystających z przedszkoli (str. 384)
Tabela Nr II.7.2.	Istniejąca i projektowana liczba uczniów korzystających z placówek oświatowych szczebla podstawowego (str. 386)
Tabela Nr II.7.3.	Istniejąca i projektowana liczba uczniów korzystających z placówki oświatowej szczebla gimnazjalnego (str. 389)
Tabela Nr II.7.4.	Istniejąca liczba uczniów korzystających z placówek oświatowych szczebla ponadgimnazjalnego (str. 389)
Tabela Nr II.7.5.	Zestawienie budynków i lokali komunalnych na terenie miasta i gminy Czarne w 2009r. (str. 404)

V. WYKAZ ZAŁĄCZNIKÓW GRAFICZNYCH:

- załącznik nr 1 „Położenie miasta i gminy Czarne na mapie administracyjnej Polski” (str. 15)
- załącznik nr 2 „Położenie fizyczno – geograficzne miasta i gminy Czarne” (str. 16)
- załącznik nr 3 „Podział administracyjny gminy Czarne” (str. 25)
- załącznik nr 4 „Schemat podziału miasta Czarne na strefy funkcyjne ze względu na dominujące zagospodarowanie” (str. 39)
- załącznik nr 5 „Schemat występowania istniejących obiektów i przestrzeni publicznych na terenie miasta Czarne” (str. 68)
- załącznik nr 6 „Schemat występowania istniejących obiektów i przestrzeni publicznych na terenie gminy Wiejskiej” (str. 69)
- załącznik nr 7 „Schemat lokalizacji rejonów zaopatrzenia w wodę na terenie miasta Czarne” (str. 73)
- załącznik nr 8 „Schemat lokalizacji rejonów zaopatrzenia w wodę na terenie gminy Czarne” (str. 77)
- załącznik nr 9 „Schemat lokalizacji rejonów odprowadzania ścieków na terenie miasta Czarne” (str. 79)
- załącznik nr 10 „Schemat lokalizacji rejonów odprowadzania ścieków na terenie gminy Wiejskiej” (str. 81)
- załącznik nr 11 „Lokalizacja składowiska odpadów komunalnych na terenie miasta i gminy Czarne” (str. 96)
- załącznik nr 12 „Schemat sieci hydrologicznej wód powierzchniowych miasta i gminy Czarne ” (str. 101)
- załącznik nr 13 „Schemat istniejącego układu komunikacyjnego o znaczeniu ponadlokalnym na terenie miasta Czarne” (str. 106)
- załącznik nr 14 „Schemat istniejącego układu komunikacyjnego o znaczeniu ponadlokalnym gminy Czarne ” (str. 107)
- załącznik nr 15 „Schemat przebiegu istniejących szlaków turystyki kwalifikowanej na terenie miasta i gminy Czarne” (str. 109)
- załącznik nr 16 „Schemat występowania progów ekofizjograficznych rozwoju przestrzennego zwartej zabudowy na terenie miasta Czarne” (str. 115)
- załącznik nr 17 „Schemat występowania progów ekofizjograficznych rozwoju przestrzennego oraz terenów potencjalnie zagrożonych osuwaniem na terenie gminy Czarne ” (str. 116)
- załącznik nr 18 „Schemat lokalizacji użytków leśnych na terenie miasta Czarne” (str. 131)
- załącznik nr 19 „Schemat lokalizacji użytków leśnych na terenie gminy wiejskiej” (str. 132)
- załącznik nr 20 „Schemat lokalizacji lasów ochronnych na terenie miasta Czarne”(str. 133)
- załącznik nr 21 „Schemat lokalizacji lasów ochronnych na terenie gminy wiejskiej” (str. 134)
- załącznik nr 22 „Schemat występowania istniejących form ochrony przyrody na terenie miasta i gminy Czarne ” (str. 137)
- załącznik nr 23 „Schemat rozmieszczenia obiektów wpisanych do Rejestru Zabytków na terenie miasta Czarne” (str. 147)
- załącznik nr 24 „Schemat rozmieszczenia obiektów wpisanych do Rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na terenie gminy Czarne” (str. 151)
- załącznik nr 25 „Schemat występowania stanowisk ochrony archeologiczno - konserwatorskiej na terenie miasta Czarne” (str. 167)
- załącznik nr 26 „Schemat występowania stanowisk ochrony archeologiczno - konserwatorskiej na terenie gminy Czarne” (str. 174)
- załącznik nr 27 „Schemat lokalizacji zabytkowych cmentarzy na terenie miasta Czarne” (str. 177)
- załącznik nr 28 „Schemat lokalizacji cmentarzy na terenie gminy Czarne” (str. 178)

- załącznik nr 29 „Schemat rozmieszczenia zabytkowych założeń podworskich na terenie gminy wiejskiej” (str. 190)
- załącznik nr 30 „Wykres zmian przyrostu naturalnego w Polsce w latach 1950-2004 ” (str. 192)
- załącznik nr 31 „Schemat wielkości przyrostu naturalnego w Polsce z 2003 r. z podziałem na województwa ” (str. 193)
- załącznik nr 32 „Schemat gęstości zaludnienia w 2008 r. w województwie pomorskim ” (str. 195)
- załącznik nr 33 „Schemat gęstości zaludnienia w 2008 r. na terenie miasta i gminy Czarne” (str. 199)
- załącznik nr 34 „Schemat występowania złóż naturalnych i zrekultywowanych wyrobisk na terenie miasta i gminy Czarne” (str. 235)
- załącznik nr 35 „Schemat pokrycia miasta i gminy Czarne obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego” (str. 250)
- załącznik nr 36 „Schemat lokalizacji zwartych obszarów wiejskich” (str. 275)
- załącznik nr 37 „Schemat lokalizacji zespołów dworsko-parkowych” (str. 277)
- załącznik nr 38 „Schemat lokalizacji zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie zwartych zespołów wiejskich” (str. 280)
- załącznik nr 39 „Schemat lokalizacji obszarów poza terenami zwartych zespołów wiejskich, na terenach rolniczej przestrzeni produkcyjnej ” (str. 283)
- załącznik nr 40 „Planowane formy ochrony prawnej przyrody na terenie miasta i gminy Czarne” (str. 295)
- załącznik nr 41 „Planowane formy ochrony przyrody nieusankcjonowane prawnie na terenie miasta i gminy Czarne ” (str. 296)
- załącznik nr 42 „Schemat występowania gleb klas I-III na terenie miasta i gminy Czarne” (str. 300)
- załącznik nr 43 „Schemat stref ograniczonego użytkowania na terenie miasta Czarne” (str. 310)
- załącznik nr 44 „Schemat stref ograniczonego użytkowania na terenie gminy wiejskiej” (str. 311)
- załącznik nr 45 „Schemat lokalizacji stref ochrony konserwatorskiej na terenie miasta Czarne” (str. 323)
- załącznik nr 46 „Schemat występowania obiektów wpisanych do rejestru zabytków” (str. 325)
- załącznik nr 47 „Schemat lokalizacji zabytkowych cmentarzy” (str. 328)
- załącznik nr 48 „Schemat lokalizacji zabytkowych zespołów dworsko-parkowych” (str. 334)
- załącznik nr 49 „Schemat projektowanego układu komunikacyjnego o znaczeniu ponadlokalnym na terenie miasta Czarne” (str. 355)
- załącznik nr 50 „Schemat lokalizacji aglomeracji ściekowej Czarne” (str. 364)
- załącznik nr 51 „Schemat lokalizacji projektowanych rejonów odprowadzania ścieków” (str. 365)
- załącznik nr 52 „Schemat jednostek szkolnych na terenie miasta Czarne” (str. 391)
- załącznik nr 53 „Schemat jednostek szkolnych szczebla podstawowego na terenie miasta i gminy Czarne” (str. 392)
- załącznik nr 54 „Schemat jednostek szkolnych szczebla ponadpodstawowego na terenie miasta i gminy Czarne” (str. 393)
- załącznik nr 55 „Schemat występowania projektowanych obiektów i przestrzeni publicznych na terenie miasta Czarne” (str. 396)
- załącznik nr 56 „Schemat występowania projektowanych obiektów i przestrzeni publicznych na terenie gminy Wiejskiej” (str. 397)
- załącznik nr 57 „Schemat przebiegu projektowanych szlaków turystyki kwalifikowanej na terenie miasta i gminy Czarne” (str. 402)
- załącznik nr 58 „Schemat obszarów wyznaczonych w studium do opracowania mpzp” (str. 407)

- załącznik nr 59 „Lokalizacja miejskiego ośrodka przedsiębiorczości na terenie miasta i gminy Czarne” (str. 409)
- załącznik nr 60 „Schemat lokalizacji wojskowych terenów zamkniętych na terenie miasta i gminy Czarne” (str. 419)

VI. ŹRÓDŁA I PRZYPISY

1. Jerzy Kondracki „Geografia fizyczna Polski” Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1978 r.
2. „Strategia rozwoju społeczno – gospodarczego miasta i gminy Czarne na lata 2005 – 2015”, Czarne, wrzesień 2005r
3. Plan Zagospodarowania Przestrzennego województwa pomorskiego, 2009 r. Uchwalony Uchwałą Nr 1004/XXXIX/09 w sprawie zmiany Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego z dnia 26 października 2009 r.
4. Bank Danych Lokalnych GUS
5. Uchwała Nr XXXIV/220/09 Rady Miejskiej w Czarnem z dnia 21.10.2009r. w sprawie wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Czarne w latach 2010 -2014
6. Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla gminy Czarne na lata 2006 -2008
7. www.pgi.gov.pl
8. Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, mgr inż. Ryszard Musiał, Gdańsk, czerwiec 2005r.
9. Plan gospodarki odpadami dla miasta i gminy Czarne na lata 2005 – 2012
10. **Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014**
11. „Program ochrony środowiska miasta i gminy Czarne na lata 2005 – 2007 z uwzględnieniem perspektyw na lata 2008 -2012”, Czarne 2005r.
12. „Studium ekofizjograficzne województwa pomorskiego”, Słupsk – Gdańsk 2006r.
13. „Program ochrony środowiska powiatu człuchowskiego na lata 2004 -2011” Człuchów, marzec 2004 r.
14. „Studium ochrony krajobrazu województwa pomorskiego” Gdańsk, grudzień 2005r.
15. „Plan zaopatrzenia ludności w wodę pitną w sytuacjach nadzwyczajnych dla gminy Czarne” Czarne, maj 2005r.
16. „ Uwarunkowania ochrony archeologicznej dziedzictwa kulturowego do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarne” Iwona Kozerska, 2009 r.
17. „Geografia regionalna Polski” PWN warszawa, J. Kondracki, 1998r.
18. „Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla potrzeb Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarne”, Proeko 2010r.
19. „Raport o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2006 r.” 2007 r.
20. „Raport o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2007 r.” 2008 r.
21. **„Raport o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2011r.”**
22. **„Roczna ocena jakości powietrza w województwie pomorskim. Raport za rok 2011”, 2012r.**
23. „Plan rozwoju miejscowości Sokole na lata 2005 2015” luty 2005 r.
24. „Regionalna strategia energetyki z uwzględnieniem źródeł odnawialnych w województwie pomorskim na lata 2007 – 2025” Fundacja Poszanowania Energii w Gdańsku, Gdańsk maj 2006r.
25. GUS Gdańsk 2008
26. Urząd Gminy – spis powszechny
27. Powiatowy Urząd Pracy
28. Starostwo Powiatowe w Człuchowie
29. www.stat.gov.pl
30. Rocznik statystyczny województwa pomorskiego 2008 r.
31. Gminna Ewidencja Zabytków, Gdańsk 2006

32. Program Małej Retencji województwa pomorskiego, do 2015 roku
33. „Pojezierze Starogardzkie” 1996, Lange, Maślanka, Szukalski
34. Konserwacja i rewaloryzacja architektury w zespołach i krajobrazie, Edmund Małachowski, Wrocław 1994 r.
35. Archiwum Państwowe w Gdańsku, Przewodnik po zasobie do 1994 roku, Czesław Biernat, PWN Warszawa-Lódź 1992
36. Problem suburbanizacji, red. Piotr Lorenc, Warszawa 2005
37. Planowanie przestrzenne, zarys systemu, Zygmunt Niewiadomski, Wydawnictwo LexisNexis, Warszawa 2002
38. Miasto wspólne dobro i zbiorowy obowiązek, Materiały I Kongresu Urbanistyki Polskiej, red. Mieczysław Kochanowski, Piotr Lorenc, Warszawa 2004
39. Studium geograficzno przyrodnicze i ekonomiczne województwa gdańskiego, red. Jan Moniak, Gdańsk 1974
40. Ochrona wartości kulturowych w planach miejscowych w świetle nowelizowanych aktów prawnych i nowej roli samorządu miast i gmin, Sekcja ochrony środowiska kulturowego TUP, Państwowa Służba Ochrony Zabytków, Ośrodek Dokumentacji Zabytków, wyd. DIG, Warszawa
41. Rehabilitation of existing urban building stock, Tadeusz Godycki-Ćwirko, Maciej Niedostatkiwicz, Gdańsk 2004
42. Zespoły zabytkowe a urbanistyka, Wacław Ostrowski, Arkady 1980 r.
43. Gospodarka przestrzenna gminy, Poradnik TOM I, Fundusz Współpracy, Brytyjski fundusz KNOW-HOW, Kraków 1998 r.
44. Gospodarka przestrzenna gminy, Poradnik TOM II, Fundusz Współpracy, Brytyjski fundusz KNOW-HOW, Kraków 1998 r.
45. Gospodarka przestrzenna gminy, Poradnik TOM III, Fundusz Współpracy, Brytyjski fundusz KNOW-HOW, Kraków 1998 r.
46. Inżynieria ekologiczna w budownictwie wodnym i ziemnym, Begemann Schiechl, wyd. Arkady 1999
47. Pojezierze kaszubskie, Bogusław Augustowski, Gdańsk 1979
48. Kształtowanie terenów zieleni, Janusz Pokorski, Andrzej Siwiec, Wyd. Szkolne i Pedagogiczne 1985
49. Urządzanie terenów zielonych,
50. Aleksander Bartosiewicz, Wyd. Szkolne i Pedagogiczne 1986
51. Budownictwo wiejskie, Karol Iwanicki, Nakład Księgarni Leona Idzikowskiego, Warszawa. Kijów 1917
52. Podstawy prawne realizacji zasad ekorozwoju w planowaniu przestrzennym, Krystyna Stachowicz, Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej, Oddział w Krakowie, Kraków 1997.